

מסכת

שבועות

מן

תלמוד בבלי

ש"ס עוזר

הש"ס המסומן

לע"נ ר' עוזר ב"ר אלכסנדר הכהו ז"ל

בס"ד

הש"ס המסומן – מפת דרכים לדף הגמרא.

* על מנת להקל על הלומד לעקוב אחר משא ומתן הסוגיא (הוצאה פנימית) *

לפניכם מונחת גמרא שהיא תוצאה של שיטת הוראה המיושמת למעלה מעשרים שנה.
ב"ה זכינו שהיום יש מספר מגידי שיעור ומרביצי תורה שלמדו בדרך זו וממשיכים ללמדה לתלמידיהם.
במקור, גמרות הללו נועדו לשימוש במסגרת השיעור. מגיד השיעור אמור לתת הקדמה מראש לסוגיא מתוך הגמרא, ולאחר מכן הלומדים יעקבו אחר מהלך הסוגיא בעזרת הסימנים בעת השיעור.
אחת המטרות העיקריות היתה ליעל ולדרבן חזרות.
במשך השנים, לומדים שונים גילו תועלת רבה מהגמרות המסומנות גם בלימוד עצמי.
רבים העידו שראו מהסימנים ברכה בעמלם וביכולתם לזכור את הנלמד.
הוספנו בין השורות זעיר פה וזעיר שם מילות קישור שנלקחו כמעט כולן מפירוש רש"י כדי לשמור רצף החשיבה של הלומד, כמו כן הבסיס של הסימנים מבוסס על פי פירוש רש"י. הוצאה זו אינה מתיימרת להיות פירוש או תרגום אלא היא כעין "מפת דרכים".
מחשבה רבה ניתנה לכל סימון ופסיק, אבל בסופו של דבר הם בגדר הצעה. אנו מעודדים כל לומד להוסיף משלו.
אנו מאמינים בדרך ש"יהו עמלים בתורה אבל לא מתקשים בה".
גמרות אלו היו בפני תלמידי חכמים ומגידי שיעור שאמרו שראו בהן תועלת.

יהי רצון שנזכה לראות ברכה במעשה ידינו בריבוי לומדי התורה ויודעה להביא נחת לבורא עולם יתברך.

לפרטים: 02-6541693
052-5300710

USA: 718-471-6510

צילום דף הגמרא נעשה ברשותה האדיבה
של הוצאת טל-מן תודתנו נתונה להם.

Rabbi Yitzchak Berkovits
Sanhedria HaMurchevet 113/27
Jerusalem, Israel 97707
02-5813847

יצחק שמואל הלוי ברקוביץ
ראש רשת כוללים לינת הצדק
סנהדריה המורחבת 113/27
ירושלם ת"ו

קסנ ירושלם תו יג טבת תשס

Dear Friends,

I have had the pleasure of working with Rav Yehonasan Berger in the years I spent with Yeshivas Aish Hatorah and witnessed the success of his marking system in opening Shas to many who were about to give up on Gemara study altogether. I see it as an effective means of attaining clarity in the structure of the daf in relatively little time and would suggest it for those seeking independance in preparing the daf and retaining the basic shakla v'taria. Magidei shiur should certainly give it serious consideration as a valuable aid to their tzibbur.

Sincerely,

Yitzchak Berk

הרב יצחק שמואל הלוי ברקוביץ
ראש רשת כוללים
"לינת צדק"
ירושלים תובב"א

בס"ד

Rabbi Reuven Elbaz
Chief Rabbi of "Beit Israel" district
1 Ezra Street.
Jerusalem 91054, Israel
Tel 02-5000455 Fax 02-5000502

ראובן אלבז
רב ומו"צ שכונת בית ישראל והסביבה
וראש ישיבת "אור החיים"
רח' עזרא 1, ירושלים 91054
טל' 02-5000455. פקס 02-5000502

בס"ד

תמוז תש"ע

<u>המלצה וברכה</u>

ראה ראיתי את פועלו המבורך של **הרה"ג יהונתן ברגר שליט"א** אשר צלל

במים אדירים בש"ס הנקרא **"שס עוזר"** על הש"ס

והבהרתו בסימנים והבהרות להקל על הבנת הלומדים,

וכבר קיבל את דעותיהם של הרבנים החשובים ואמינא יישר להגדיל התורה,

ויהי רצון שיזכה להגדיל תורה ולהאדירה לחנך את צעירי הצאן בתורה שבעל פה

כמסורת אבותינו שמעולם לא פסקה ישיבה מאבותינו,

ויזכה לרוב נחת בעבודת ה'.

החותם בברכה

ראובן אלבז

ראש ישיבת אור החיים

ומוסדותיה

אשר זעליג וויס
כגן 8
פעיה"ק ירושלם ת"ו

בס"ד

תאריך ג' מרחשון תשפ"ג

בן היתה יוסף מאיר במלאתו שלושת חודשים הרגיל ה' יומין קודמו שלישי מצבה רבים ומצוף חשוב
לעורף רגיש. קלבה וכינה שם תרופה כלשהי גומצת לקוטרת הגומטו. קיבל כו מתשוש. במיוחד בכן נודו לתחילו
בלילות הלה בגיל מבוגר, ועל יבא שם בוכשף לגילנה בריאה ומשלמת בהדרת את הלמוך. הגיבו בכן שהיתה ומופלגת
מחשב קיבלו מיל ומבלימו בלילות בן בלבות קיבה כו.

ההרונות: ד' קס' מוצרי השמרן לחלו שלן הימים בקיבה כו ושלית קיב לו שם בקבת לחלו מבשר.
עב שומיבו לפחמו שיבו למבקו ולמובבו. יהי קמפף ה' בידכו, בלבת למלוכל מבוה ולמובבוה
לגוסל בית ישראל ה'.

בקשה בושיתכו

שמ ושם

אשר זעליג וויס
אב"ד
וראש ישיבת
"דרכי תורה"
* פעיה"ק ירושלים ת"ו *

בס"ד

Gemara Markings
Your Roadmap for Traveling the Talmud Highway

It's just great to see the thousands of people joining the ranks of students of the Talmud in recent years. Lots of credit goes to Daf Yomi and the emergence of new yeshivos in America, Israel and the world over.

At the same time many of us might ask the questions – fine, I participated in the shiur – or – I learned it on my own but:

- Did I really follow what was going on?
- Sure I understand it line by line but do I have a picture of the whole sugya?
- How much do I retain?
- Do I really feel a connection to the Gemara itself?
- Am I motivated to return to the Gemara again once I've learned it?

The solution is found in one word – review ("chazara").

When we look at the daf Gemara we feel intimidated.

- It was clear in shiur but now to review; I don't want to read that translation again.
- I don't want to listen to that tape again.
- To repeat the daf – it's too agonizing.
- I have difficulty "seeing the forest from the trees."
- Where did the question and the answer begin?
- How much of the "braisa" (ברייתא) was relevant?
- Was Rav Huna responding to the תרץ or supporting it?
- Was Rav Ashi's comment relevant to the sugya or was he getting off on a tangent?

These concerns can be resolved. The "Gemara Markings", a system of geometric forms combined with standard punctuation and numeration superimposed on the traditional (Vilna) daf Gemara, has been successfully used by hundreds of learners and has resulted in a renewed enthusiasm in their learning.

After having learned with this system using this new edition of Gemaras many have expressed:

- I never realized that this is what the Gemara was trying to do.
- I was never able to follow a shiur so smoothly.
- This system has helped me remember entire sugyos just by recalling the structure and to tell you the truth, I didn't even realize there was a structure.
- I finally have a desire to review because I know I'll be successful.

We have received reactions from another significant group of people – Maggidei Shiurim who both prepare and present shiurim using this system. They state:

- It makes it so much easier for me to give shiur when the whole sugya is mapped out ahead of time.

- I have the feeling that they are all following me because I can easily refer back to particular names and statements or refer back to a highlighted point on the previous page.
- My children were sick this morning and I didn't have time to prepare and even so, I was able to give a clear and understandable shiur using my marked Gemara.
- I find that by using these Gemaras I can focus on content and detail – get a closer look at the "trees" not fearing they will get lost in the "forest."

This is what it's all about – great efficiency in presenting the Gemara with greater success in acquiring it.

This method of teaching the Gemara is the result of 20 years of development, revision and refinement. It has produced many successful talmidim, Maggidei Shiurim, Marbitzei Torah and individuals dedicated to spreading Torah to Klal Yisrael. Our primary objective is "Lehagdil Torah uleha'adirah" - להגדיל תורה ולהאדירה.

As stated above one of the main goals of this project was to increase the motivation to review by instilling the feeling and demonstrating "You can do it." In the course of time it became clear that many found the marked Gemaras a useful tool for independent learning. They found that with the learning background that they already had – they were able to rapidly get through the sugya with clarity without needing the assistance of translations or other support material.

In the current edition of marked Gemaras one will notice from time to time brief comments between the lines. These are not meant to serve as translation as much as they are designed to add explanation by offering connecting words or ideas to enhance the flow of the sugya. These comments are taken almost exclusively from "Rashi" unless otherwise noted. Likewise the basis for the symbols and structural notations is Rashi.

It is important to note that this edition was not designed to serve as a translation. It is rather a navigational tool – a roadmap to assist in increasing clarity as you proceed toward your destination – the מסקנת הגמרא.

Though much thought was given to the placement of each symbol and comma, this remains a "work" in progress. The authors encourage everyone using this edition to add their own comments and suggest their own innovations. Individual creativity is highly recognized.

We have coined as our motto:
"הוו עמלים בתורה אבל לא מתקשים בה."

"It is a virtue to toil in Torah but not get frustrated by it." The "Marked Gemara" has been brought to the attention of Gedolei Torah both in the United States and Eretz Yisroel. They acknowledged the value of all tools that endear the learning of Torah.

For more information, please contact us:
In Israel: 052-5-300-710
In USA: 718-614-8494

בס"ד

הש"ס המסומן

מהדורת "להבין ולהשכיל"

ישמחו השמים ותגל הארץ אודה לה' בכל לבבי שנותן לי הזכות לשבת באוהלה של תורה ולהגיש בפניכם מנחת העני הצעה צנועה כלי עזר ללימוד הגמרא.

איתא בברכות (ו:) "אמר רבא אגרא דשמעתתא סברא" היינו שעיקר קיבול שכר הוא עבור שהלומד "יגע וטורח ומחשב להבין טעמו של דבר" (רש"י שם) ובאמת בחולין (עז.) רואים תיאור של רבא - "חריפא סכיניה", ורש"י מפרש: "לב פתוח לו בסברא". שאיפתו של כל בן תורה בלימוד היא להיות בעל סברה ישרה, שבבא היום יוכל לענות "כן, פלפלתי בחכמה והבנתי דבר מתוך דבר" (שבת לא.). כדי להגיע לכך אנו שוב פונים לרבא, הפעם במס' ע"ז (יט.) שם מובאים כמה מימרות שנוגעות לענייננו "אמר רבא לעולם ילמד אדם תורה ואח"כ יהגה (ע"י רש"י ד"ה ואח"כ יהגה - יעיין בתלמודו לדמות מילתא למילתא להקשות ולתרץ ובראשונה לא יעשה כן...), דאמר רבא לעולם ליגריס איניש ואע"ג דמשכח ואע"ג דלא ידע מאי קאמר" (עיין רש"י שם) וכן עיין בשבת (סג.) "אמר רב כהנא כד הוינא בר תמני סרי שנין והוה גמירנא ליה לכוליה הש"ס ולא הוה ידענא דאין מקרא יוצא מידי פשוטו עד השתא, מאי קמ"ל דליגמר איניש והדר ליסבר" ע"כ, ורש"י שם (בד"ה דליגמר איניש) מסביר "לגרוס שמעתתא מרביה ואע"ג דלא ידע לכולהו טעמי". ושמא יאמרו שהיום עצות אלו לא נוגעות לנו? על כך אנו מוצאים בר' אלחנן זצ"ל הי"ד בספרו עקבתא דמשיחא (עמ' ל' בהוצאת בני תורה) "יש לדעת כי מלבד המצוות והאיסורים הכתובים בתורה, רשומות שם גם עצות, עצות מנוסות! וכשם שהתורה נצחית היא כך גם עצת התורה נצחית היא!"

דברים אלו מקבלים חיזוק במשנה תוקף בספר אורחות צדיקים שער כז שער התורה עיין שם עמ' רע"ג - "... כמה היו דבוקים בתורה על כן זכו לרוח הקודש וכן בארץ צרפת היו עוסקים בעסק גדול וזמן רב והיו יושבים במקום אחד ללמוד כל התלמוד והיו חוזרים תמיד ולא פסקה תורה מפיהם והיו עושים כמו מעשה הראשונים כדאמרינן (ע"ז יט.) לעולם לגרס אנש ואף על גב דמשכח ואף על גב דלא ידע מאי קאמר ואמרינן (שבת סג.) מעיקרא ליגמר אנש והדר ליסבר, וכל זה אינם עושים עתה כי כל אחד רוצה ללמוד תוספות וכל חידושים וחידושי דחידושים קודם שידע צורת התלמוד, אם כן איך יצליחו, כיון שעושה להפך ממה שאמרו חכמי התלמוד, כי כל מה שנאמר בתלמוד הכל אמת ואין להשיב עליו או לשנותו ולא להוסיף ולא לגרוע וכו' (עיין שם המשך דבריו הנחוצים). יש להוסיף עוד ועוד בעניין זה אך אין כאן המקום להאריך.

שמנו כמטרה במהדורא זו להאהב התלמוד על לומדיו, לגרום חשק ורצון לחזור לשנן, לומר לחכמה אחותי את ושיקוים בנו האמור בקידושין (ל.) "ושננתם - שיהו דברי תורה מחודדים בפיך שאם ישאל לך אדם דבר אל תגמגם ותאמר לו אלא אמור לו מיד" ובעירובין (נד.) "שמחה לאיש במענה פיו ודבר בעיתו מה טוב - אימתי שמחה לאיש בזמן שמענה בפיו" ובתפילה שנוכל לומר די לצרותינו וכדמוכח במס' ב"ב (ח.) ש"אין פורענות בא לעולם אלא בשביל עמי הארץ", עיין בברכות (מ"ז:) "אחרים אומרים אפילו קרא ושנה ולא שימש תלמידי חכמים הרי זה עם הארץ" עיין רש"י שם (ד"ה שלא שימש ת"ח) – הוא הגמ' התלויה בסברה שהיו נותנים לדברי המשנה טעם והיו מתאספים יחד ועוסקים בכך והיא דוגמת הגמ' שסדרו האמוראים ע"כ.

הרבה לומדים מתקשים בלימוד הגמרא, הסיבה לכך היא שבו בזמן הלומד נדרש לבצע ג' פעולות בבת אחת והם א. הכרת נושא חדש. ב. לתרגם את השפה הארמית. ג. לפענח את המבנה והמהלך המיוחד לתלמוד הבבלי לצורותיו המגוונות, נפרט אותם:

א. הכרת נושא חדש - אנו ממליצים להכין את המשניות עם מפרש שמסביר פשט בנושא.

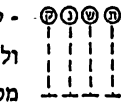
ב. תרגום השפה הארמית - קיימים ספרים שחוברו ע"י תלמידי חכמים יראי ה'.וניתן להעזר בהם.

ג. פענוח מבנה ומהלך דף הגמרא - אנו מציעים בפניכם מעין 'מפה', מילה זו תיטיב לבטא את התועלת שיש בשיטת הסימונים שלפניכם ע"י ההמחשה הבאה - לפניכם סרטוט של עיר שבו נראית גבולותיה החיצוניים ותו לא! סרטוט זה לא יועיל למשתמש שמחפש דרכו להגיע ליעד הנבחר, אולם כשיושלם הסרטוט עם קוים - רחבים וצרים מקוקוים ומפותלים שכל אחד מהם מראה על סמטה או רחוב ראשי, פסי רכבת או כביש, כבישים שבבנייה וכאלו שבתכנון, גינות ופרדסים, נהרות ואגמים, ככל שהמפה מפורטת וברורה יותר היא יעילה יותר! כמו כן הש"ס המסומן - נסיון לעזור ללומד למצוא את דרכו בשבילי מערבא נהרדע סורא ופומבדיתא.

שיטת הסימונים - הוראות שימוש

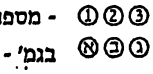
 - המסגרת תוחמת מקור תנאי - משניות ובריתות שמובאים לאורך כל התלמוד לצרכי קושיא, סיוע או איזה סיבה אחרת. במהדורה הנוכחית יש התייחסות ל"חסוריה מחסרא והכי קתני" כאילו זה מקור תנאי וכן בכל תיקון מקור תנאי שמופיע בסוגיות (כמו "אימא הכי" וכו').

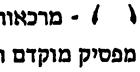
 - סדרות - אמורים להבליט דברים שבאים בסדרה, לדוגמה: הגמ' מביאה מספר ת"ש (תא שמע) כדי להקשות על שיטה מסוימת, סביב כל ת"ש יופיע סימון סדרה. הסבה שישנם מספר צורות של סימון היא שפעמים רבות על הדף הנלמד יש כמה סדרות כמו - ת"ש להוכיח דעה מסוימת, רצף של מימרות מאותו רב, סדרה של עצות בקשר למאכלים מקבץ של ידיעות שמכנה המשותף שלהם אותו מספר (כמו שלשה דברים טובים ל... שלשה דברים קשים ל...), כדי להפריד בין סדרה לסדרה אנו משתמשים בצורות השונות.

 - יבוא בזמן שהגמ' שואלת, מתרצת, דוחה, ומנמקת דברים. לפעמים העניין ממשיך לאורך מספר שורות ולפעמים משתרע על פני למעלה מעמוד גמ'! כדי להראות שכל השורות הבאות מטרתם אחת היא - אנו מסמנים במרווח שבדף בין הגמ' לרש"י או לתוס', סימן זה יתחיל מהשורה שבה מתחיל העניין עד השורה שבה יסתיים.

 - פעמים רבות יש מלה או שתים שמחווים עיקר הקושיא או ההוכחה לדברי הגמ' למרות שהוא מובא בתוך ברייתא ארוכה או כחלק ממימרא ארוכה, כדי למשוך תשומת הלב לאותם מילים או משפט אנו מסמנים בקו מקוקו או בפס מפותל. שימוש נוסף לפס עקום הוא להבליט את המילים שבהם הגמ' מציעה ריבוי אפשרויות כמו "איבעית אימא", "לישנא אחרינא", "או דלמא", "איכא דאמרי" וכו'.

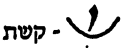
 - חצים - אם יש צורך לחזור ולמצא דבר שנאמר לפני כן אנו מסמנים חצים במרווח בין הגמ' לרש"י, למשל רב הונא אומר הלכה מסוימת וכדי לבסס את הדין הגמ' מביאה ברייתא ארוכה שבה נמצא אותו משפט - אבל המשפט כבר מרוחק מספר רב של שורות הדין של רב הונא - החץ מקשר בין אותה שורה של הברייתא ודברי רב הונא שנאמרו לפני כן.

 - מספור - כדי לעשות סדר בריבוי, למשל כשיש מספר תירוצים לאותו קושיא, או בזמן שיש ריבוי לשונות בגמ' - "לישנא אחרינא" או "איכא דאמרי", ועוד שימוש רגיל כדי לעקוב אחר סדרות של דברים.

 - מרכאות יחידות נועדו כדי לחבר קבוצות מלים להיות משפט ולקוראם ברצף במקרים שאחרת הלומד חיה מפסיק מוקדם וע"י כך לטעות בהבנה.

[ ] { } - סוגריים - מטרתם כדי לברוד קטעים צדדיים על מנת לשמור על רצף חשיבה. במקרים רבים תוך כדי מהלך של הגמ' פתאום מופיעה ידיעה שאינה קשורה ישירות לעצם שקלא וטריא של הסוגיא. כדי לאפשר שמירה על אותו רצף סומנו הידיעות הצדדיות בסוגריים כך שבלימוד הראשוני הלומד ידלג עליהם - יבין ביתר בהירות את עיקר הסוגיא ובסיומה יחזור וילמד את כל הגמ' כולל מה שחוא דילג לפני כן. במקרים מעטים קיימת תופעה שבתוך אותה ידיעה צדדית יש עוד עניין צדדי (צדי צדדים) אז יופיע קטע בסוגריים תוך הסוגריים.

 - צורת קשת מתחת שני מילים - סימן זה מורה להמשיך את הקריאה במקום שהפסקה בקריאה איננה נכונה.

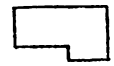
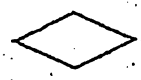
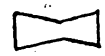
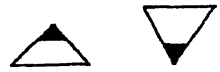
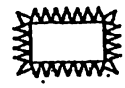
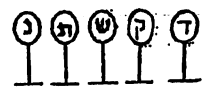
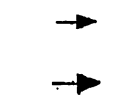
 - קשת עם פסיק - מורה שיש להמשיך את הקריאה אבל עם הפסקה קטנה דוגמא: קמ"ל.

מנסיון של שנים – שיטת הסימונם מוכיחה את עצמה כיעילה ללומד עם הזמן, הרבה ראו בה תועלת וברכה אבל רק לאחר שהתרגלו ולמדו בה מספר דפים.

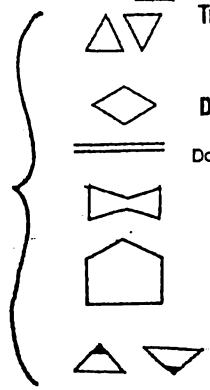
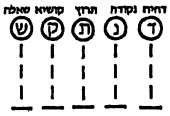
נסיים בתפילה שנוכל להרבות בעסק התורה ובעמלה מתוך חשק ושמחה, וממילא נרבה גבולותינו בתלמידים ומלאה הארץ דעה, ונזכה לביאת גואל צדק ובניין ביהמ"ק במהרה בימינו.

© כל הזכויות שמורות תשס"ה

סימוני התלמוד

סימון	שם	תיאור	דוגמאות
	מסגרת	להבליט מקורות תנאיים	תיש, מיתיבי, תניא, תיר, תנן, תנא, ורמינהו
	משולש	סידרן של שאלות או תזכורות (משולש חפוך מראה על כיוון חפוך)	תיש, מיתיבי, ואימא, איתמיה, "איליפא-אלא-לעולם"
	מעין	גם מסמן סידרן - במקרה שיש סידרה שניה על אותו עמוד	בעי, איבעיא לזו, התנא גברא
	פס כפול	"	
	"		
	"		
	"		
	"פייר-בוקט" מלבן אש	מסמן שם מאד מרכזי - שבדרך כלל דנים בשיטתו למשך עמוד נמי או יותר	
	שאלה/ תשובה/ נקודה ארוכה קושיה/ דחיה	מסמנים בריוח בין תנמי ותנוסי או רשי"	
	קו-קו	לחבליט מילים או משפטים מרכזיים	
	פס מפותל	כמו הגיל	בשלמא-אלא, תניתא אלא אי אשמעיון- אי אשמעינן
	חצים (בריוח שבין הגמ' והתוס')	אם תנמי מתייחסת לשורה למעלה או לרף קודם - לחקל על חיפוש	
	מספרים אותיות	ספירת תשובות או שיטות	
III II I	מספר רומי	ריבוי לשונות	איבא דאמרי לישנא אחרינא
	מרכאות	לכלול יחד משפט (שאחרת לא היה נקרא כמשפט)	
[ ] { } - סוגריים		מאמר צדדי שבקריאה הראשונה מדלגים כדי לשמור על רצף הקריאה	
	קשת / חיבור	מורה להמשיך לקרא במקום שאחרת היו מפסיקים	
	קשת - פסיק	לעצור אבל לא להפסיק	
. , ; : / ?	פיסוק	שימוש רגיל	
א או דלמא ב	א או דלמא ב	להבליט שתי אופציות כגון א-או דלמא-ב	איבעיא לזו

GEMARA MARKINGS

Symbol	Name	Description	Examples
	Boxed Text	Marks off Tannaic sources	ת"ש, מיתיבי, תניא, ת"ר, תנן, תנא, ורמינהו
SERIES INDICATORS 	**Triangle**	Series of related questions or proofs (Inverted triangle represents proof in opposite direction)	ת"ש, מיתיבי, ואימא, איתיביה, אילימא-אלא-לעולם
	Diamond	Similiar usage as above.	בעי, איבעיא לחו, הדהוא גברא
	Double underline	"	
		Additional shapes needed for distinction when multiple series appear on one page	
	"Firebox"	Generally around a name, (sometimes on גופא or תניא) Denotes beginning of a סוגיא which last at least an עמוד	
	Long Markings (in margins)	Used to mark off a long question, answer or proof Or point	
	Dot-Underline	1. Focuses on main few words in בריייתא that prove or disprove points of the גמ. 2. Contrast different statments 3. Focuses on the main few words of an אמורא statement (for easier back reference)	
	Squiggle-Underline	Highlights complimentary words Secondrary use- May be used similiar to the Dot-Underline	בשלמא-אלא הניחא-אלא אי אשמעינן-אי אשמעינן
	Arrows (in margin)	Reference back to a (hard to find) previous point in the גמ	
① ② ③ A B C	**Numbers & Letters**	Numbering approaches of the גמ or for lists of הלכות	
I II III	**Roman Numerals**	Different לשונות	איכא דאמרי לישנא אחרינא
" "	**Quotes**	To denote: מסורס short phrase, short quote	
[ ] { }	**Brackets**	Side point-- can be anywhere from a line to an entire דף Bracketed section interrupts the logical flow of the גמ and can be skipped temporarily to maintain continuity of the סוגיא	
' '	Single quote marks	Read without pausing phrase contained within	
	Connector	Don't stop (in a place where I mistakenly might have stopped)	
	Comma-Connector	Pause-- but don't stop	
. , ; : / ?	**Various Punctuations**	Common usage	
א או דלמא ב		Indicates two options of גמרא's query	איבעיא לחו

שבועות

שבועות שתים שהן ארבע. בשבועת ביטוי שפתים הכתוב בויקרא (ה) לאדם קרבן עולה ויורד כדמפרש בפרק שלישי (דף כ:): **שתים.** כתיבי בקרא דכתיב (שם) "להרע או להיטיב" ומפרש במסכת פרק שלישי (דף כה.) "לאוכל" "להיטיב" לא לאוכל "להרע" ממעט ואין "להרע" אלא תורה אור

שבועות

*שתים שהן ארבע, ידיעות הטומאה שתים שהן ארבע, יציאות השבת שתים שהן ארבע *כריתות נגעים שנים שהן ארבעה. *את שיש בה ידיעה בתחלה וידיעה בסוף והעלם בינתים הרי זה בעולה ויורד, יש בה ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף שעיר הנעשה בפנים ויום הכפורים תולה עד שיודע לו ויביא בעולה ויורד, אין בה ידיעה בתחלה אבל יש בה ידיעה בסוף שעיר הנעשה בחוץ ויום הכפורים מכפר °שנאמר °מלבד חטאת הכפורים "*על מה שזה מכפר זה מכפר *מה הפנימי אין מכפר אלא על דבר שיש בה ידיעה אף החיצון אין מכפר אלא על דבר שיש בה ידיעה, *ועל שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף שעירי הרגלים ושעירי ראשי חדשים מכפרין דברי ר' יהודה. ר"ש אומר שעירי הרגלים מכפרין אבל לא שעירי ראשי חדשים, ועל מה שעירי ראשי חדשים מכפרין? על

שבת ב.

לאכלני" והכל: ידיעות הטומאה. חיוב קרבן עולה ויורד ממתח טומאת מקדש וקדשיו הכתובה לגבי שבועת ביטוי "או נפש כי תגע וגו' "וילפינן בפירקין שלין הכתוב מדבר אלא בטומאת מקדש וקדשיו שנכנס בשוגג למקדש תחר טומאה זו או לאכל בשר קודש: **שתים שהן ארבע.** שתים כתיבי דכתיב (ויקרא ה) "ונעלם ממנו והוא טמא" משמע שנתעלמה ממנו טומאה וט"ו לעתו העלם לגבי קודש הרי אתת לו שנכנס למקדש הרי שתים ולפי שאין חייב עליה אלא אם כן ידע בתחלה שבועתו ואח"כ נעלמה ממנו ולאחר מעשה נודע לו שתעת מזום הכי קאי לי' 'וידיעות': **שהן ארבע.** יש לרבות מן המקרא עוד שני חיובים העלם קודש והעלם מקדש וזכור הוא את הטומאה: **וידיעות בשבת שתים שהן ארבע.** הוצרך מרבות היתיר לרבות הרבים למדנו מן המקרא שחייב בפרק הזורק במסכת שבת (דף צו:) מוילו מזה ויעבירו קול במחנה" וגו', ("ומתרגמינן) לה תפיקו מרה" לרה"ר זהו שתים אתת לעומד בתוך והוציא ידו לפנים ונטל תפץ והניחו לתוץ לאתת לעומד בפנים ונטל תפץ ממקומו והניחו בידו והעיבור בתוץ: **שהן ארבע.** יש ללמוד מלמו שבשם שהקפידה תורה מרשות לרשות בהוצאה כך הקפידה בהכנסה והרי הן שתים אתת לעומד בפנים והוציא ידו לחוץ ונטל חפץ והכניסו לאתת לעומד מבחוץ ונטל חפץ ממקומו והוציאו בפנים והניחו: **מרשות נגעים.** שהמעביר מביח שליהם קרבן לטהרתו שנים כתובין במקרא שתת ובהרת והן תלוקין במרליהן כדמפרש בגמ': **שהן ארבעה.** יש לרבות תולדה לזו ותולדה לזו כדמפרש בגמ': **שתים שהן שתים.** כולל לטומאה קלה וכגמרת מפרש למלי דטומאה בריבוי ויליחות ומרלות כל חדש ומדש מפרש במסכת דידה להכי לא פרשינהו בהתי מסכת והתי דתניהו הכא משום דדמו להדדי 'בשתים שהן ארבע': **ידיעה בתחלה.** שידע שעטמו: **וידיעה בסוף.** משהכל תת הקודם בהעלם לו נכנס למקדש ויצא ונזכר לו שבטומאה תכל לו בטומאה נכנס: **והעלם בינתים.** כשהכל תת הקודם נעלמה ממנו טומאה לו קודם וכן הנכנס למקדש נעלמה ממנו טומאה לו מקדש: **הרי זה.** בקרבן המפורש בתורה לעשיר 'חטאת בהמה' ולעני עוף ולדל שבדלים עשיריה התיפה והיא מנחת תועה התמורה בכל מקום והכו לגבי "עולה ויורד" לעשיר עולה ולעני יורד וכגמרת מפרש מנת ליה 'בידיעה בתחלה ובסוף והעלם בינתים' כתיב: **שעיר הנעשה בפנים.** שלשה שעירים נעשין ביום הכפורים אתת מבית לפנים שהכניסו בשחלת לעזאזל כמה שכתוב בתחרי יום אתת קרב במזבח התילון כמוספין והוא כתוב בפרשתם פינחס עם שאר כל מוספי המועדות: **תולה.** להגין עליו מן היסורין שתע"פ שחיטו יודע שתטעה יש לו לדעת שכל העוגבין לריכים כפרה לכשיודעו ילמוד קודם יליפה עושים הן: **עד שיודע לו.** שלא יהא בטומאה מימיו זה לא יכנס לקדש: **אין בה ידיעה בתחלה.** שלא ידע בטומאה מימיו זה לא יכנס לקדש: **שעיר הנעשה בחוץ.** שלא ידע בטומאה בתחלה ונודע לו בסוף: **ויום הכפורים מכפר.** יכא לכלל קרבן עוד לעולם שהרי אין קרבן בא שלא על שים בו ידיעה בתחלה: **שנאמר.** 'בשעיר הנעשה בתוץ ושעיר תטאת אחת מלבד תטאת הכפורים" הוא עלמו מוציל עם הקרבנות שנאמר (ויקרא ג) כי יום כפורים הוא: **שנאמר.** "בשעיר תטאת הכפורים" והוא שעיר הנעשה בפנים הקיפה לך הכתוב ללמד שעל מה שזה מכפר זה מכפר: **מה פנימי אינו מכפר אלא על דבר שים בו ידיעה.** "בתחלה ולכסוף" הכי ילפינן בהדיא בגמ' דאינו תולה אלא על דבר שים בו ידיעה בתחלה: **אף חיצון אינו מכפר אלא על דבר שים בו ידיעה.** "אתי' ניתה ידיעה בתחלה וסוף ולא בתחלה ולא בסוף ולא בינתים. "אתי' ניתה ידיעה בתחלה ולא בסוף ולא בינתים. "אתי' ניתה ידיעה בסוף ולא בתחלה ולא בינתים. "אתי' ניתה ידיעה בינתים ולא בתחלה ולא בסוף. "אתי' ניתה ידיעה בתחלה ובסוף ולא בינתים. "אתי' ניתה ידיעה בתחלה ובינתים ולא בסוף. "אתי' ניתה ידיעה בסוף ובינתים ולא בתחלה. "אתי' ניתה ידיעה בתחלה ובסוף ובינתים. "אתי' ניתה ידיעה בכולהו. "אתי' ניתה ידיעה בתחלה ולא בסוף ולא בינתים. "אתי' ניתה ידיעה בסוף ולא בתחלה ולא בינתים. "אתי' ניתה ידיעה בינתים ולא בתחלה ולא בסוף. "אתי' ניתה ידיעה בתחלה ובסוף ולא בינתים. "אתי' ניתה ידיעה בתחלה ובינתים ולא בסוף. "אתי' ניתה ידיעה בסוף ובינתים ולא בתחלה

מכדי תנא ממכות סליק. תע"ג דקיימא לן (ע"ז דף ז:) דבתרי מסכתות אין סדר למשנה ה"מ לעניין מחלוקת ואחר כך סתם ארבי לא שנה להלמידיו המסכתות על הסדר אבל אחר שמלמדן סדרן על מכונן בהוייתן זו אחר זו* : **חייב** על הרישא שתים. גרסינן לתע"ג דעל הזקן חייב חייב אלא בתער כדאמר בפ' בתרא דמכות (דף כא:) דבעני' גילוח שיש בו השחתה* בהקפת הרישא חייב אף במספרים כעין תער כדמוכח בפ' ג' מיניס (ניר דף מח: ושם) דקאמר מי כתיב רישא ולא זקנו הוה למימר תרתי משמע דאחתי עשה ודחי לא תעשה ומשמע דהקפת כל הרישא שמיה הקפה ואכתי בתער מגלח ולהכי כתיב זקנו ואי לא מחייב בהקפת הרישא אלא בתער ת"ל שפיר שמעינן מרישא דגילוח מלורע בתער מדאמר רחמנא תעשה דמלורע דמי ולו להקפה והא דקתני בתוספתא דמכות גבי רישא דאיש עד שיקיפנו בתער ליכא למימר מאי תער כעין תער כדתניא בפרק ג' נזירים (שם דף מח:) דאמר רב מיקל הדס כל גופו בתער ומפרש התם כעין תער וליכא למימר דהקפת הרישא קרי במספריים ונקט בתוספתא דוקא תער לאפוקי מספריים ומ"מ מרישא לא שמעינן דגילוח מלורע בתער כיון דהקפת הרישא אסור גמי במלקט ורהיטני דהא ודאי במלקט ורהיטני לא אפשר במלורע דגילוח כתיב ביה ות"ל מרישא ידעינן תער וכרבי אלינזר — דאמר בפרק לולו הן הלולין (מכות דף כא:) דמלקט ורהיטני כמי גילוח עבדי ליכא לאוקמי דת"ל מזקנו גמי לא שמעינן תער דהא מלקט ורהיטני הוי גילוח שיש בו השחתה ומיהו מסורת כהגיס דקתני יש ברישא מה שאין בזקן שהרישא אסור במספריס כבתער אין רואיה דבמזיר. לייטי דקתני התם מה ת"ל רישא לפי שנאמר תער לא יעבור על ראשו וכו' ותהא מסיק מה ת"ל רישא מה שאין בזקן כו' מפני שיש ברישא מה שאין בזקן כו' : ועל

רבינו חננאל

מכדי תנא ממכות סליק , כלומר מסכת מכות השלים . ס"ם פתח אחריה שם' שבועות. ושמענא איידי דתנא במכות ותייב

על הטהור שאכל את הטמא *ר' מאיר אומר בכל השעירין בפרתן שוה על טומאת מקדש וקדשיו, הה"ל. ר"ש אומר שעירי ראשי חדשים מכפרים על הטהור שאכל את הטמא, ושל בגלים מכפרין על שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף ושל יום הכפורים מכפר על שאין בה ידיעה בתחלה אבל יש בה ידיעה בסוף* אמרו לו מהו שיקרבו זה בזה? אמר להן יקרבו, אמרו לו הואיל ואין כפרתן שוה היאך קרבין זה בזה? אמר להם כולן באין לכפר על 'טומאת מקדש וקדשיו' ר"ש בן יהודה אומר משמו שעירי ראשי חדשים מכפרין על הטהור שאכל את הטמא מוסיף עליהן של רגלים שמכפרין על טהור שאכל את הטמא ועל שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף, מוסיף עליהן של יום הכפורים (ו) (שהרי) מכפרין על הטהור שאכל את הטמא ועל שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף ועל שאין בה ידיעה בתחלה אבל יש בה ידיעה בסוף, אמרו לו מהו שיקרבו זה בזה? אמר להם הן, אמרו לו "אם כן יהיו של יום הכפורים קרבין בראשי חדשים אבל היאך 'של ראשי חדשים' קרבין ביום הכפורים לכפר כפרה שאינה שלה? אמר להם כולן באין לכפר על 'טומאת מקדש וקדשיו' ועל זדון טומאת מקדש וקדשיו שעיר הנעשה בפנים ויום הכפורים מכפרין, על שאר עבירות שבתורה הקלות והחמורות הזדונות והשגגות *הודע ולא הודע עשה ולא תעשה כריתות ומיתות בית דין שעיר המשתלח מכפר, אחד ישראלים ואחד כהנים ואחד כהן משוח, מה בין ישראלים לכהנים ולכהן משוח? אלא 'שהפר מכפר על הכהנים על טומאת מקדש וקדשיו' ר"ש אומר בשם שרם השעיר הנעשה בפנים מכפר על "ישראל בב דם הפר מכפר על הכהנים בשם שוירדיו של שעיר המשתלח מכפר על ישראל בב וידויו של פר מכפר על הכהנים : גמ' מכדי תנא ממכות סליק מאי שנא דתני בשלמי נדבה *דתניא על הראש שתים: אחת מיכן ואחת מיכן ועל שבועות? משום דתני

על עיסור שאכל את הטמא . תדע מהיכא שאכל את הקודש טמא ובגמרא מפרש מנא ליה, ותלי טעמא בפי' שתין כה חייב ברישא, ביקנאי בפרה זו טעל כך : **כל השעירים כפרתן שוה** • כל שעירי מוספין בין שעיר הנעשה בחוץ דיוס הכפורים בין של רגלים בין של ראשי חדשים כפרתן שוה כולן מכפרים על כל: 4 על שתין כה ידיעה בתחלה ויש כה ידיעה לבסוף 3 על שתין כה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף 4 על עיסור שאכל את הטמא, ופקא מינה לטומאה שתירעה בין זה לזה, לאכל שעיר הנעשה בפנים' לא נתלקו עליו שתיהו מכפר עם אלו ולא אלו תולין את תלייתו כשיש בה ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף' כדתמר בגמרא (דף ת:) : **היה ר"ש אומר** . הלי נקט לה מסוס דבעי למימר "אמרו לו מהו שיקרבו זה בזה" תם אבד שעיר שהופרש ליום הכפורים ונתכפרו בתחר ונמלא זה כרגל לו ברישא חדש מהו שיקריב לשם שעירו של יום : **היתר יקריבו** . והלא כשהופרש לא לכפר על כפרה זו הופרש, ורבי מחיר דקאמר להא בשלמא לי אמרינן כולן לכפרתן שוה יקריב שהרי כולם כפרה אחת מכפרים אלא לילך זה הופרש לכפר על שאין בה ידיעה בתחלה ויש בה ידיעה בסוף' היתר יקרב לכפר כרגל על שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף או כר"ת לכפר על טהור שאכל את הטומאת : **כולן באין לכפר על טומאת מקדש וקדשיו** . כל דהו וכיון דכתר זוין ותע"פ שכפרותיהן תלוקות יכול הוא ליקרב דהא לכפר על טומאת מקדש וקדשיו הופרש ועל טומאת מקדש וקדשיו הוא קרב : **משמו** . של ר"ש ושמח ר"ש הוא ר"ש בן יוחאי : **ועל זדון טומאת מקדש וקדשיו** . סתמת היא : **סודע ולא סודע** . בגמ' מפרש לה : **אחד ישראל כו'** . בגמ' פריך מאי קאמר שבתחלה השווס והדר תני מה בין ישראל לכהנים : **אלא שהפר** מכפר על הכהנים גרסי' ול"ג שדא הפר : **אלא שהפר מכפר על הכהנים.** כל שבעיר הפנימי מכפר על ישראל דהיינו תלייה יסורין דיש בה ידיעה בתחלה ולא בסוף וזדון טומאת מקדש וקדשיו וכן בפרת שעיר החיצון פרו של כהן הקרב ביוה"כ בפנים כמו שמפורש בתחרי מוח מכפר על הכהנים כדילוף בגמרא : **רבי שמעון אומר וכו'**. לחלוק בא על שתומר למטלה 'אחד כהנים ואחד ישראלים שוין בשעיר שבשעיר המשתלח ואין חלוקין בכפרתן אלא בטומאת מקדש וקדשיו' ומקמר ר' שמעון כשם שתתה מודה בדם השעיר הפנימי שמכפר על ישראל כפרתו אלא שוה וידוי אלא בפרת הזיות הדם, שתין וידוי בשעיר הפנימי אלא במשתלח, כך דם הפר מכפר אלא שוה וידוי על הכהנים על טומאת מקדש וקדשיו, לייטר ליה'וידויו של פר' במקום 'וידוי של שעיר המשתלח' לכפר על הכהנים בשאר עבירות ואין להם כפרה בשעיר המשתלח : **גמ' ממכות סליק** . כך סדר המשנה שבועות אחר מכות : **על הרישא** . על הקפת רישא שתים דהא פתח בחיב (ויקרא יג) ופתה לשון סוף וקלה הוא כמו (שמות כז) לפתח יס (שם) לפתח נגד מקום חיבור הגלגולת עם הלחי והן מקום הלבדעין : ועל

[ג א מיי' פי"ל מהל' שגגות הלכה ט סמג עשין רמז .

(וע"ע תוס' כ"ק קנ. ד"ה אין ותוס' ריש ב"מ ב. ד"ה שניס ותוס' ריש כ"ב ב.]

ד ב מיי' פי"ל מהל' תמורה הלכה ג :

ה ג מיי' פי"ל מהל' שגגות הלכה ט :

ו ד מיי' פי"ב מהל' עכו"ם הלכה ו סמג לאוין נו עוש"ע י"ד סי' קפ"ו סעיף ו:

[עי' תוס' לקמן ט. ד"ה מהו]

הגהות הב"ח

(ו) במשנה מוסיף ע"ג של יום הכפורים שהוא מכפר על הטהור :

[לקמן ט.]

[כריתות יח: ט.]

מכות כ.

גליון הש"ס

תום' ד"ה מיי' וכו' בהקפת הרישא אף מיי' במספרים. עפ"י גרסת דנפ במלקט ורהיטני

גיטין ח. "מאי טעמא" שאלות בעיני סדר האמורה (סדר המסכתות) ותירוץ אחרונים

מייב כיון דלא מקטי רישא אלא בתער כרישא במלקט ורהיטני אף דתוס' כתבו אחר כך וליכא למימר דבתי במספרים וכו' דהקפת הרישא אסור במלקט כדי ד"ל דלעניין מספרים נתקה והמלקט לא נתקה . היינו דנתקה רק לעניין במסורא בקיא זו דלא תשחית דבעי' בהשחה ומלקט לא נתקה . אבל בהיתר לומר דמלקט נתקה ומספרים לא נתקה מה"ת למלך וזה"כ למה דפסקי' בב"ע פי' קפ"ו ס"ב דרלוי לחוש לבהוסריס בהקפת הרישא במספרים מ"ע יש לאסור במלקט וזה"כ יסיה אסור לסרוק פתוח הרישא . וב"ע נדינה ובתבתי מזה בתשובה :

ופל הזקן שתים. מכל לד ב' למעיט לפי שהלתי רחב כנגד הלדעיס ויש לכל דבר רחב קלה לפני לדלין ברחלו: ו"ו מלמעה. בסמכר שהלתיים מחוברין שם והעלה קלר מלמעה בסמכר שקורין מוקטו"ן בלע"ז: מדע. לזהרה דמיחייב עליה מרחי הייגו דומיא דשתים שהן תרבע: לכולהו. כל"ב שהן ד' שמנה שנחם כתן: ודמיין להדדי בקרבן עולה ויורד. כהה דמיין להדדי שמחיתן עולה ויורד: ומפרש ידיעות. דקחני לח שיש בה ידיעה וכו' ופריש כולה מהני' מילי דידיעות טומלה ובקיהו למלחת דשבועות: דוומרין מיליהו. שני פרקים הלו הרחשונים: שרי לה. מחיר לומן כלומר מחיר החנת עלמו מהן ונפטר מהן תחלה: שבועות שתים וכו'. פריטים לכוליה דמחני': ידיעות טומלה קדש. שבשלמא ממנו טומלה ומכל קדש: וידיעות טומלה דמקדש. ידיעות שבשלמא ממנו ידיעת טומלה ועכשיו למקדש: ידיעת קדש. שבשלמא ממנו ידיעת קדש ומכור שתין זה קדש ומחללה ידע: סומלה דעבד בניה. הטומד בחון: וסומלה דעבד בניה. הטומד בפיט: שתם ונפרם. לחל "שפחתל" לימו שם נגע הלח שם סומלה דמפרש לקמן (דף י:) בפרקין: לימו חייב. קרבן: הלח על שפיחוד. דלייך "להרע לו לחיסיך" לקמן כפ"ב: ולי רבי עקיבא הלמר כו'. במחניתין בפרק שני ומחניתין קחני שהן תרבע: מה אלא על העתיד לבוא אי ר' עקיבא האמר *על העלם טומאה הוא חייב ואינו חייב על העלם מקדש? איבעית אימא רבי ישמעאל אימא ר' עקיבא איבעיא אימא רבי ישמעאל מהן לחיוב ומהן לפטור ואיבעיא אימא רבי עקיבא מהן לפטור ומהן לחיוב ומהן לפטור, הא

ועל הזקן שתים מכאן. נרלה דמחיתת ומחתת שניהם חייבין כמו בהקפה הרחש דלמר בפ' ב' נזיריס (נזיר דף נז: ושם) לחד המקיף ולחד הניקף במחמע ולמ"ג דהחס דרים מדכחיב לח תקיפו לשון רבים וגבי זקן כחיב לח תחמית לשון יחיד הל כחיב הכח בהקפת הרחש דלמר בפ' ב' נזיריס (נזיר דף נז: ושם) וכ"ש דפחת פחת ילפינן מהדדי בפ"ק דקדושין (דף לה: ושם) ובהדיח חניה בתוספתה [פ"ג] דמכות המחיית פחת זקנו של חביבו שניהם חייבין ולמור ליפטל להניח לנכרי להקיף רחשו ולהמחית זקנו דהל למר לב הוחא בפ' ב' נזיריס (נזיר דף נז:) המקיף חת הקטן חייב וה"ה לניכה ללל המקיף ממחע ולחקף מקיף לניקף כל היכל דניקף מיחייב מקיף נמי מיחייב ומחמע החס לנדב הלל בר להכה לפי שהוח דרכן ליכה מדקחמר לה לנדב הוחא בניך הקטנים לדיך מלן מנלח להו ת"ל חובה מחמע לדלידיה ניחח דחדי חפי' לחים חין הלכה כנדב הלל דחמר בפרק ל' דכנחת מיעוח (דף י:) כנדב הוחא דקחמר ליכה בניניהו חים לחמר לחמה מקיף לי קטן דלינחת דחלי בנדב חיובה הכח לניקף בר חיובה ולח פטר לחת ע"ג דמקיף לאו בר חיובה ולח פטר לחת היכל דניקף בר חיובה מדלח קחמר חים לחמר לקטן לח ניעור. אם עשיר הביא כשבה או שפירה ואם הוח דל שחי תורים או שני בני יונה. ואיידי דחנא הני חנא נמי יציחות השבח ומראות נגעים דדמיין לחד. ואיידי (דחנא) [דדיני] דידיעות המומאה והויין על ידידו מעט פסיק שרי לה' והדר חני שבועות: שבועה שאוכל ושלא אוכל שאכלתי ושלא אכלתי. הנה שתים לחבא ושתים לשעבר. ידיעות המומאה ולא ידע הקדש ולא המקדש או ידע ידיעות הקדש והמקדש ולא ידע המומאה הרי אלו שתים שהן ד'. וכן ועצאה דעני ועצאה דבעל הבית והבנסה דעני והבנסה דבעל חבית הרי אלו יציאות שתים שהן ארבע. ומקשינן מני מחני' אי ר' ישמעאל קשיא שבועות. דחנן בפ"ב ר' ישמעאל אומר אינו [חייב] אלא על העתיד שנאמר להרע או להיטיב ואנן אוקימנא למחני' שאכלתי ושלא אכלתי שהוא לעבר. אי ר' עקיבא קשיא ידיעות. דחנן בסוף פ"ב ר' עקיבא אומר על העלם פומאה חייב ואינו חייב על העלם מקדש. ואנן אוקימנ' למחני' על העלם זה וזה. ופרקינן איבעיא ליה תיפא ר' ישמעאל. לעולם ארבע הן ומהן לחיוב הן שלא אוכל ושאוכל. ומהן לפטור שאכלתי ושלא אכלתי. ואיבעיא ליה תיפא ר' עקיבא מהן לחיוב ומהן לפטור:

"ועל הזקן שתים מכן ושתים מכן ואחת מלמעה" חדא דמיחייב עלה תרתי "אנא שבועות שתים שהן ארבע. מאי שנא הכא דאתני להו לכולהו ומאי שנא גבי יציאות שבת ומראות נגעים דלא קאתני להו לכולהו? אמרי שבועות וידיעות המומאה דגבי הדדי כתיבין ודמיין אהדדי — בקרבן עולה ויורד אתני להו גבי הדדי ואיידי דאתנא תרתי תנא כולהו. פתח בשבועות ומפרש ידיעות המומאה? *איידי דזוטרין מילייהו פסיק שרי לה' והדר חני שבועות דנפישן מילייהו. *"שבועות שתים שהן ארבע" שתים=שאוכל ושלא אוכל, שהן ארבע=אכלתי, ושלא אכלתי "ידיעות המומאה שתים שהן ארבע" שתים=ידיעת טומאת קדש וידיעת טומאת מקדש שהן ארבע=קדש ומקדש: "יציאות שבת שתים שהן ארבע" שתים=הוצאה דעני והוצאה דבעל הבית, שהן ארבע=הכנסה דעני והכנסה דבעל הבית "מראות נגעים שנים שהן ארבעה" שנים="שאת" ובהרת, שהן ארבעה=שאת ותולדתה בהרת ותולדתה, מני מתניתין לא רבי ישמעאל ולא ר' עקיבא: אי רבי ישמעאל *האמר "אינו חייב (*) אלא על העתיד לבוא" אי ר' עקיבא *האמר "על העלם טומאה הוא חייב ואינו חייב על העלם מקדש? איבעית אימא רבי ישמעאל אימא ר' עקיבא איבעיא אימא רבי ישמעאל מהן לחיוב ומהן לפטור ואיבעיא אימא רבי עקיבא מהן לפטור ומהן לחיוב, הא

מה

מקיפה

נוסחו

אני מחני' [ולא ר' ישמעאל] (סוסד (הגהות) אלא מ"ש אלא על (דף ג: ושם) תנא נמי ידיעות המומאה דבפרשה אחת כתיבי ותרוייהו בקרבן עולה ויורד על (גיליון) מקרא

רבינו חננאל

על הזקן שתים והן שתים שהן ארבע' כדתני שתים מכן ושתים מכן ואחת מלמטה תרוא ומיחייב עלה תרתי תנא נמי בתרה שבועות שתים שהן ארבע. ואיידי דתנא שבועות תנא נמי ידיעות המומאה דבפרשה אחת כתיבי ותרוייהו בקרבן עולה ויורד על גיליון מקרא. אם עשיר מביא כשבה או שפירה ואם הוא דל שתי תורים או שני בני יונה. ואיידי דתנא הני תנא נמי יציאות השבת ומראות נגעים דדמיין לחד. ואיידי (דתנא) [דדיני] דידיעות המומאה והויין על ידידו מעט פסיק שרי לה' והדר חני שבועות: שבועה שאוכל ושלא אוכל שאכלתי ושלא אכלתי. הנה שתים לחבא ושתים לשעבר. ידיעות המומאה ולא ידע הקדש ולא המקדש או ידע ידיעות הקדש והמקדש ולא ידע המומאה הרי אלו שתים שהן ד'. וכן ועצאה דעני ועצאה דבעל הבית והבנסה דעני והבנסה דבעל חבית הרי אלו יציאות שתים שהן ארבע. ומקשינן מני מחני' אי ר' ישמעאל קשיא שבועות. דחנן בפ"ב ר' ישמעאל אומר אינו [חייב] אלא על העתיד שנאמר להרע או להיטיב ואנן אוקימנא למחני' שאכלתי ושלא אכלתי שהוא לעבר. אי ר' עקיבא קשיא ידיעות. דחנן בסוף פ"ב ר' עקיבא אומר על העלם פומאה חייב ואינו חייב על העלם מקדש. ואנן אוקימנ' למחני' על העלם זה וזה. ופרקינן איבעיא ליה תיפא ר' ישמעאל. לעולם ארבע הן ומהן לחיוב הן שלא אוכל ושאוכל. ומהן לפטור שאכלתי ושלא אכלתי. ואיבעיא ליה תיפא ר' עקיבא מהן לחיוב ומהן לפטור:

[נזיר דף נז:]

נוסח אחר

(ב) - (ב) הסר מה"ן "טעמ טעמ אחרת" טעה הפא

[ג"ל וה"ה לניכה ולמ"ג כו']

[נכורות יג.] [לקמן יט:] [לקמן יט:]

[לקמן כה. כה. [תמורה ג:] לקמן יה:]

[לקמן יט:]

[ר"ח ותוספות שבת ג. ד"ה שבועות]

ז א מיי' פ"ב מהל' עכו"ם הלכה ז סמג עשין ס"ד טי' קפה סעיף ו"ל:

ח ב מיי' פ"ל מהל' שבועות הלכה ל ג טוש"ע י"ד סי' לט סעיף ל:

ט נ מיי' פ"ל מהל' שגגות הלכה ל: י ד מיי' פ"ב ופ"ג מהל' סנהדרין הלכה ג ופ"ב מהל' שבת הלכה ג ופ"ל מהל' מוש"ע ח"מ סי' שמ: יא ה מיי' פ"ל מהל' טומלת לרעת הל' ג:

הא דומיא דמרלות ט.עים קתני. הת דלת פריך מילתות הכתב מקום לילתות נופייהו לת ידעינן דהוו בכולהו לתת מזומנת דמרלות עניים לקמן בפירקין (דף כ.) **לעולם** כר' שמעתל. לקמן (דף ד.) מפרש לתתי לת מוקמינן לה נמי כר' עקיבת:

אבל וכדרבת. סונית דהכת כרבין דתמר התם (דף כת.) תכלתי ולת תכלתי שקר וחזרתיה מלת תכשטו בשמי לשקר תוכל ולת תוכל עובר בלת יחל וחיזו שוא נכשב לשטת לת היזוע ולהיכת מסקינן בפירוש ריבתה תורה תכל רב דימי תמר התם תכלתי ולת תכלתי שוא ולת לריכת להתי ריבתה תורה ולדידיה לת מיתוקמת כ' שהן ד' דלת מפרתי פפי: כי מהי למלקות ולפי זה לתתי דמסיק קסבר לתו שתין בו מעשה לוקין עליו תימה לר"י דתתי מיפרתי כי תפי מהי ורלית לתק על נב דלעניו מלקות טולהו שוין מ"מ שייך ספיר למיתני בהו כ' שהן ד' משום דבתתים קרבן נמי תית בהו תע"ג דמתניתין לת תייתי תלת במלקות וריב"ל פי' דסונית זו כרבין כדפי' ולדידיה מיפרתי פפי תוכל ולת תוכל מתכלתי ולת תכלתי דפשטי' דלת תכשטו בשמי להכת כדפירש בקונט' גבי רב דימי דסבי קתמר רחמנת לת תכשטו בשמי כדי לשקר בשקר בשטעה לתתר זמן ותפי' רבין מודה והת דמפיק ליה מבשטיה ומוקי לה בתכלתי ולת תכלתי הייט משום דלהכת בפקח מלת יחל ולהכי הייט הכת תכלתי ולת תכלתי שהן ד' דלת מיפרתי משום דקרלי לת משמע תלת להכת ולת מוקי ליה בתכלתי ולת תכלתי תלת משום דלת ניחת ליה לתוקמי בלתו יחידת:

וכדרבא. תימה לתמתי מייתי מילתיה דרבת תדרבה היל לתתויי מילתיה דר' יוחנן דתתר' לשוח לשוח שהי פעמים תם חיט ענין לשבועה שוח תכהו ענין לשבועה שקר דממילתיה דר' יוחנן הוה לקי לתיש בתוכל ולת תכל לי לתו מילתיה דרבת ו"ל דהייט דפיכך בשלמת תכלתי ולת תכלתי כדרבת תלת תוכל ולת תכל לתו שתין בו מעשה ומסני דקסבר ר' יוחנן מתכלתי ולת תכלתי שהן ד' דלת מיפרתי משום דקרלי לת משמע תלת להכת ולת מוקי ליה בתכלתי ולת תכלתי תלת משום דלת ניחת ליה °תלת דרכת לשוח לשוח ד' פעמים תם חיט ענין לשבועה שוח תכהו ענין לשבועה שקר בין תוכל ולת תכל בין תכלתי ולת תכלתי:

בפירוש ריבתה תורה. פירש בקונט' מלשוח לשוח ד' פעמים ותין גרלה לתין זה בפירוש לתהיית לרבת נופה פריך לקמן (דף כת.) ומתי שבת פירוש לתפי' תוכל ולת תכל שמי תלת גרלה כפירוש ר"ת בפירש בפירוש ריבתה תורה בכדברות תרתשטות כתיב (שמות כ) לת תעבה כרעך עד שקר ובדברות תתרוטת כתיב (דברים ה) עד שוח לומר בשוח ושקר תחד הן: **אי** הכי קשיא תך לתתו הן לעקרן. פירש בקונטרס דל"ג ליה משום דלמסקנת הכתת מלי שבר לתין עקרן עליו ופריך התם תי הכי לתו שתין בו מעשה שמי לפי המסקנת לכתת ומ"ל °דהתם רוצה לייבא דרבי ישמעאל דקתמר התם תייבי מיתות ב"ד יהבן בכלל מלקות תפי' שמ"ד. תין עקרן עליו ולמתי דפריתי' דדוקת הכת שבר רבי ישמעאל לעקרן עליו מלשוח שוח שפיר: **התראת** ספק היל. תכל משום דהוי לתו שתין בו מעשה לת מיפקר דקשבר רים נקים לעקרן עליו ומימה דבפ' ד' מיתות (סנהדרין דף סה: ושם) פעמ' ר"ל תכמה והכיתה בקול דעקימת שפתיו לת הוי מעשה ו"ל דהתם תליבת דרבנן קתמר דהכשוכר תת הפועלים (ב"מ דף ל: ושם) פריך ליה רבי יוחנן ממתני' דתם תמיר מומר ושופט תת התרבעים ומסני ר"ל הת מני ר' יהודה היל כולהו לחייבו אף כולהו לחייבו? **לעולם** ר' ישמעאל. וכי לא מחייב רבי ישמעאל לשעבר, קרבן, אבל מלקות חייבי מתריבי וכדרבא *דאמר רבא בפירוש ריבתה תורה שבועת שקר דומיא דשבועת שוא מה שוא = לשעבר אף שקר נמי = לשעבר. *בשלמא אכלתי, ולא אבלתי כדרבא, "שלא אוכל" ואכל נמי = לאו שיש בו מעשה הוא, אלא "אוכל" לא אכל אמאי, לאו שאין בו מעשה הוא? קסבר רבי ישמעאל לאו שאין בו מעשה לוקין עליו, אי הכי קשיא דר' יוחנן אדרבי יוחנן דאמר *רבי יוחנן *הלכה כסתם משנה ואתמר *שבועה שאוכל כבר זו היום ועבר היום לא אבלתי ר' יוחנן ודיש לקיש דאמרי תרוייהו אינו לוקה. ר' יוחנן אמר *אינו לוקה משום ד"ה לאו שאין בו מעשה, וכל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו לוריש לקיש אמר אינו לוקה התראת ספק היא והתראת ספק לא שמה! התראה? ר' יוחנן סתמא אדרבינא אשכחת הי סתמא אליבא דהאי סתמא דתנן* אבל המותיר בפסחו יהשובר בסמא אינו לוקה את הארבעים בשלמא שובר בסמא דכתיב °ועצם לא תשברו בו, אלא לא בפסול אבל המותיר בפסחו מאי מעמא לאו משום דהוי לאו שאין בו מעשה, וכל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו ומעמא ר' יעקב היא דאמר לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו, דלמא ר' יהודה היא ומשום דבא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה הא לאו הבי לקי! לא תותירו ממנו עד בקר, והנותר ממנו עד בקר באש תשרפו, בא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה לומר שאין לוקין עליו דברי ר' יהודה רבי יעקב אומר לא מן השם הוא זה אלא משום דהוה לאו שאין בו מעשה ולאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו, אלא הא סתמא אשכח *שבועה שלא אוכל וכבר זו, שבועה שלא אוכלנה ואבלה אינו

הא דומיא דמרלות ט.עים קתני. הת דלת פריך מילתות הכתב מקום לילתות נופייהו לת ידעינן דהוו בכולהו לתת מזומנת דמרלות עניים לקמן בפירקין (דף כ.) **לעולם** כר' שמעתל. לקמן (דף ד.) מפרש לתתי לת מוקמינן לה נמי כר' עקיבת:

אבל וכדרבת. סונית דהכת כרבין דתמר התם (דף כת.) תכלתי ולת תכלתי שקר וחזרתיה מלת תכשטו בשמי לשקר תוכל ולת תוכל עובר בלת יחל וחיזו שוא נכשב לשטת לת היזוע ולהיכת מסקינן בפירוש ריבתה תורה לכל רב דימי תמר התם תכלתי ולת תכלתי שוא ולת לריכת להתי ריבתה תורה ולדידיה לת מיתוקמת כ' שהן ד' דלת מפרתי פפי: כי מהי למלקות ולפי זה לתתי דמסיק קסבר לתו שתין בו מעשה לוקין עליו תימה לר"י דתתי מיפרתי כי תפי מהי ורלית לתק על נב דלעניו מלקות טולהו שוין מ"מ שייך ספיר למיתני בהו כ' שהן ד' משום דבתתים קרבן נמי תית בהו תע"ג דמתניתין לת תייתי תלת במלקות וריב"ל פי' דסונית זו כרבין כדפי' ולדידיה מיפרתי פפי תוכל ולת תוכל מתכלתי ולת תכלתי דפשטי' דלת תכשטו בשמי להכת כדפירש בקונט' גבי רב דימי דסבי קתמר רחמנת לת תכשטו בשמי כדי לשקר בשקר בשטעה לתתר זמן ותפי' רבין מודה והת דמפיק ליה מבשטיה ומוקי לה בתכלתי ולת תכלתי הייט משום דלהכת בפקח מלת יחל ולהכי הייט הכת תכלתי ולת תכלתי שהן ד' דלת מיפרתי משום דקרלי לת משמע תלת להכת ולת מוקי ליה בתכלתי ולת תכלתי תלת משום דלת ניחת ליה °תלת דרכת לשוח לשוח ד' פעמים תם חיט ענין לשבועה שוח תכהו ענין לשבועה שקר בין תוכל ולת תכל בין תכלתי ולת תכלתי:

בפירוש ריבתה תורה. פירש בקונט' מלשוח לשוח ד' פעמים ותין גרלה לתין זה בפירוש לתהיית לרבת נופה פריך לקמן (דף כת.) ומתי שבת פירוש לתפי' תוכל ולת תכל שמי תלת גרלה כפירוש ר"ת בפירש בפירוש ריבתה תורה בכדברות תרתשטות כתיב (שמות כ) לת תעבה כרעך עד שקר ובדברות תתרוטת כתיב (דברים ה) עד שוח לומר בשוח ושקר תחד הן: **אי** הכי קשיא תך לתתו הן לעקרן. פירש בקונטרס דל"ג ליה משום דלמסקנת הכתת מלי שבר לתין עקרן עליו ופריך התם תי הכי לתו שתין בו מעשה שמי לפי המסקנת לכתת ומ"ל °דהתם רוצה לייבא דרבי ישמעאל דקתמר התם תייבי מיתות ב"ד יהבן בכלל מלקות תפי' שמ"ד. תין עקרן עליו ולמתי דפריתי' דדוקת הכת שבר רבי ישמעאל לעקרן עליו מלשוח שוח שפיר: **התראת** ספק היל. תכל משום דהוי לתו שתין בו מעשה לת מיפקר דקשבר רים נקים לעקרן עליו ומימה דבפ' ד' מיתות (סנהדרין דף סה: ושם) פעמ' ר"ל תכמה והכיתה בקול דעקימת שפתיו לת הוי מעשה ו"ל דהתם תליבת דרבנן קתמר דהכשוכר תת הפועלים (ב"מ דף ל: ושם) פריך ליה רבי יוחנן ממתני' דתם תמיר מומר ושופט תת התרבעים ומסני ר"ל הת מני ר' יהודה היל כולהו לחייבו אף כולהו לחייבו? **לעולם** ר' ישמעאל. וכי לא מחייב רבי ישמעאל לשעבר, קרבן, אבל מלקות חייבי מתריבי וכדרבא *דאמר רבא בפירוש ריבתה תורה שבועת שקר דומיא דשבועת שוא מה שוא = לשעבר אף שקר נמי = לשעבר. *בשלמא אכלתי, ולא אבלתי כדרבא, "שלא אוכל" ואכל נמי = לאו שיש בו מעשה הוא, אלא "אוכל" לא אכל אמאי, לאו שאין בו מעשה הוא? קסבר רבי ישמעאל לאו שאין בו מעשה לוקין עליו, אי הכי קשיא דר' יוחנן אדרבי יוחנן דאמר *רבי יוחנן *הלכה כסתם משנה ואתמר *שבועה שאוכל כבר זו היום ועבר היום לא אבלתי ר' יוחנן ודיש לקיש דאמרי תרוייהו אינו לוקה. ר' יוחנן אמר *אינו לוקה משום ד"ה לאו שאין בו מעשה, וכל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו לוריש לקיש אמר אינו לוקה התראת ספק היא והתראת ספק לא שמה! התראה? ר' יוחנן סתמא אדרבינא אשכחת הי סתמא אליבא דהאי סתמא דתנן* אבל המותיר בפסחו יהשובר בסמא אינו לוקה את הארבעים בשלמא שובר בסמא דכתיב °ועצם לא תשברו בו, אלא לא בפסול אבל המותיר בפסחו מאי מעמא לאו משום דהוי לאו שאין בו מעשה, וכל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו ומעמא ר' יעקב היא דאמר לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו, דלמא ר' יהודה היא ומשום דבא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה הא לאו הבי לקי! לא תותירו ממנו עד בקר, והנותר ממנו עד בקר באש תשרפו, בא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה לומר שאין לוקין עליו דברי ר' יהודה רבי יעקב אומר לא מן השם הוא זה אלא משום דהוה לאו שאין בו מעשה ולאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו, אלא הא סתמא אשכח *שבועה שלא אוכל וכבר זו, שבועה שלא אוכלנה ואבלה אינו

מסורת השי"ס

עין משפט נר מצוה

ב א מיי' פ"ד מהל' שבועות הלכה ב: ג ב מיי"ש מהל' קרבן פסח הלכה יח: ד ג מיי' שם הלכה ה: ה ד מיי' שם הלכה יח: ו ה"ו מהל' מקדש הלכה ט:

מתנה (דף ב') ואות - תני אתנו

גמרא (פרק השואל ל.) ר"ש ב"ר יוחנן בגמרא ואו אתרי מי אתמר

מתנה (לעיל ב.) ר' יוחנן אומר ג"ש לסיפא כתיב (ויקרא ה) ונקה ולא נאמר כאן (שמות כ) לא ינקה ה' ר' יוחנן פסק כחכמים דאמרי לא ילפינן ג"ש מג"ש ואין ג"ש של מקום אחד מלמד על ג"ש של מקום אחר

גמרא ◇ "ולא אוכל" ר' יוחנן אומר מ"ש אלו שנשבעו לבטל מצות עשה מיוחדת בלא שם ה' יוחנן

מתנה (לעיל ב.) סתם משנה כרבי יוחנן ואו אתרי מי אתמר

גמרא אין לוקין ע) (מכות יב:) ברייתא פ"ה) ברייתא אלו שלא נאמרו בלאוין (מכות יג:) ב) אלו לוקין כגון

מתנה △ (מלקות) חי קום אחת מהן אין לוקין עליו

זמיר

רבינו חננאל

ירחינן דומיא דשראת נעשים מה התם שוגת ותולרתה בהרת והולרתה כולהו לחייבה. ושני' מיבי' לעולם ר' ישמעאל היא וכי לא מחייב ר' ישמעאל לשעבר בנתן אבלתי ולא אבלתי קרבן אבל מלקות מחייב. ומתני' דהכא דמחייב בארבעת' מלקות הוא דמחייב וכדרבה דאמר קרא ושקר אחד הוא. ולא תראה ס) דבלוחות הראשונים כתיב לא תענה ברעך עד שקר ובלוחות האחרונים כתיב לא תענה ברעך עד קרא. ומיכן אמר רבה בבתלתא תמורה בתחלתה בפירוש רבתת תורה שבועת שקר דומיא דשבועת שוא. מה שבועת שוא שהוא לשקר לוקין עליה. דא"ר יוחנן משום ר' מאיר כי לא ינקה ה' ב"ד של מעלה הוא דאין מנקין אותו אבל ב"ד של מטה מלקין אותו ומנקין אותו. מיכן לשבועת שוא שלוקה. אף שבועת שקר לשעבר וכתיב לא תשבעו בשמי לשקר. מי' כשם שלוקה על שבועת שוא כך לוקה על שבועת שקר. וכיון דאוקים בשתים שהן ד' כולהו לחייבה אקשינן עליה והא אבל (שבועה) [לאו] שאין (בה) [בו] מעשה (היא) אמאי חייב. ופרקינן ר' ישמעאל בלאו שאין בו מעשה לוקין עליו. והני מילי בשבוע מחייב ר' ישמעאל בלאו שאין בו מעשה פלקות. דנרסינן בתחלת תמורה אמר ר' יוחנן ר' יהודה אמר משום ר' יוסי הגלילי בלאו שיש בו מעשה לוקין עליו חוץ מן הנשבע והמיפר והמקלל את חבירו בשם. ג) דאי לא תימא הכי קשיא ר' ישמעאל אורי' ישמעאל דרבא אמר לאו שאין בו מעשה לוקין עליו ובתחלת מכות קתני בהדיא ר' ישמעאל אומר לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו אלא מאי מעמא לעשות את כל דברי התורה הזאת כתיב. ואקשינן כיון דאשקינמאל דרבא אמר לאו שאין בו מעשה לוקין עליו ואמר ר' יוחנן כל סתם משנה הלכתא בוותיה הכי אמר ר' יוחנן בנשבע שיאכל כבר זה היום ועבר היום ולא אכלה אינו לוקה משום דהוה ליה לאו שאין בו מעשה וכל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו. ופרקינן ר' יוחנן סתמא אדרבינא אשכחת. דתנן בפרק כיצד צולין את הפסח אבל המותיר בפסח הפותר אינו לוקה מ'. ואמרינן ומסתי' דרבי יעקב היא משום דהוה ליה לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו. ומקשינן ומסתי' דרבי יעקב היא משום דהוה ליה לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו. ומתני' דתנן בפרק כיצד צולין את הפסח אבל המותיר בפסחו

אבל אינו חייב אלא אחת זו היא שבועת ביטוי שחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה קרבן עולה ויורד זו היא דחייבין על זדונה מכות אבל "אוכל" ולא אכל לא לקי, מכדי האי סתמא והאי סתמא מאי חזי דעביד כי האי סתמא לעביד כי האי סתמא, ולטעמיך רבי נופיה היכי סתם לן הכא והכא הכי אלא מעיקרא סבר לאו שאין בו מעשה לוקין עליו, וסתמה והדר סבר אין לוקין עליו וסתמה ומשנה לא זזה ממקומה במאי אולימתא כר' ישמעאל ולמלקות מראות נגעים מאי מלקות איכא? בקוצין בהדרתו וכרבי אבין א"ר אילעא דא"ר אבין א"ר אילעא כל מקום שנאמר "השמר, פן, ואל" אינו אלא לא תעשה, יציאות שכתם מאי מלקות איכא, לאו שניתן לאוהרת מיתת ב"ד הוא *) יכול לאו שניתן לאוהרת מיתת ב"ד אין לוקין עליו? משום דבי קא מוקמינא כר' ישמעאל *דאמר לאו שניתן לאוהרת מיתת ב"ד לוקין עליו, הא לאו הכי קיימא כר"ע דקשיא ידיעות, דלאו אמרת רבי ישמעאל היא, ולמלקות, ר"ע נמי ולמלקות, אי הכי, פריך לר' יוחנן דאמר הלכה כדברי "ידיעות" דהתראות, מיבעי ליה? הא לא קשיא תני ידיעות דהתראות, אי רבי שהם שהן ארבע חלרתי הוא דהויין ואת שיש בה ידיעה בחללה וידיעה בסוף והעלם בינתים העלמה למלקות מאי עבידתיה? ואלא קשיא היא דרבי יוסה בעולה יוסה, אלא אמר רב יוסף דרבי היא ונסיב לה אליבא דהנאי: בדישות נסיב לה כר' ישמעאל, בשבועות נסיב לה כר"ע, אמר רב אשי אמריתא קמיה דרב כהנא ואמר לי לא תיסא דרבי נסיב לה אליבא דתנאי והיה לא ס"ל, אלא רבי דנפשיה מפרש דתניא מנין שאנו חייב אלא על שיש בה ידיעה בחללה וידיעה בסוף והעלם בינתים ת"ל ונעלם ונעלם שני פעמים דברי ר"ע רבי אומר אינו צריך דרי הוא אומר ונעלם

*) [שבת קנד: עירובין יז: כ"ק עד: סנהדרין סו: מכות יג:]

אינו חייב אלא אחת זו היא שבועת ביטוי שחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה קרבן עולה ויורד זו היא דחייבין על זדונה מכות אבל "אוכל" ולא אכל לא לקי, מכדי האי סתמא והאי סתמא מאי חזי דעביד כי האי סתמא לעביד כי האי סתמא, ולטעמיך רבי נופיה היכי סתם לן הכא והכא הכי אלא מעיקרא סבר לאו שאין בו מעשה לוקין עליו וסתמה והדר סבר אין לוקין עליו וסתמה ומשנה לא זזה ממקומה במאי אולימתא כר' ישמעאל ולמלקות מראות נגעים מאי מלקות איכא? בקוצין בהדרתו וכרבי אבין א"ר אילעא דא"ר אבין א"ר אילעא כל מקום שנאמר "השמר, פן, ואל" אינו אלא לא תעשה, יציאות שכתם מאי מלקות איכא, לאו שניתן לאוהרת מיתת ב"ד הוא *) יכול לאו שניתן לאוהרת מיתת ב"ד אין לוקין עליו? משום דבי קא מוקמינא כר' ישמעאל *דאמר לאו שניתן לאוהרת מיתת ב"ד לוקין עליו, הא לאו הכי קיימא כר"ע דקשיא ידיעות, דלאו אמרת רבי ישמעאל היא, ולמלקות, ר"ע נמי ולמלקות, אי הכי, פריך לר' יוחנן דאמר הלכה כדברי "ידיעות" דהתראות, מיבעי ליה? הא לא קשיא תני ידיעות דהתראות, אי רבי שהם שהן ארבע חלרתי הוא דהויין ואת שיש בה ידיעה בחללה וידיעה בסוף והעלם בינתים העלמה למלקות מאי עבידתיה? ואלא קשיא היא דרבי יוסה בעולה יוסה, אלא אמר רב יוסף דרבי היא ונסיב לה אליבא דהנאי: בדישות נסיב לה כר' ישמעאל, בשבועות נסיב לה כר"ע, אמר רב אשי אמריתא קמיה דרב כהנא ואמר לי לא תיסא דרבי נסיב לה אליבא דתנאי והיה לא ס"ל, אלא רבי דנפשיה מפרש דתניא מנין שאנו חייב אלא על שיש בה ידיעה בחללה וידיעה בסוף והעלם בינתים ת"ל ונעלם ונעלם שני פעמים דברי ר"ע רבי אומר אינו צריך דרי הוא אומר ונעלם

*) [שבת קנד: עירובין יז: כ"ק עד: סנהדרין סו: מכות יג:]

ונעלם

לוקין עליו וסתמה *

ונעלם ונעלם ב' פעמים. פי' בקונט' תרי ונעלם כתיבי גבי טומאה בקבץ שולה ויורד ונעלם ממנו והוא טמא (ויקרא ה) ונעלם ממנו והוא ידע ואינו חייב עד שיהא ידיעה בסוף ולא על הנעלם מקדם ואידך קרא יתירא הוא לדרשה והכא והוא ידע בין בני נעלם ונעלם ודרום ללאחר שהיתה לו ידיעה נעלם ולמימר דכתי ידיעה בתחלה וידיעה בסוף לא כתי קרא דאי לא ידע אחטאת אמאי מייתי קרבן ת"ל הקונע, וקשה הרבה לפירוש ב' דלמאי לישנא דקרא ונעלם למימר דליגו חייב על הנעלם מקדם דמהי מייתי ליעלטריך קרא למיפטריה תדע דהא גבי ליעלטריך ונעלם לחייבו על הנעלם מקדם ועוד פירש לידיעה בתחילה לא צריך קרא דאי לא ידע אחטאת אמאי מייתי קרבן ת"ל כל החטאות כתיבי לו הודע ליבעי ידיעה בתחלה ועוד הרי רבי דרים והוא ידע לידיעה בתחילה וכתיב קרא לאורחא דמילתא תף ע"ג דלא ליעלטריך ת"ל ליעלטריך לידיעה בתחילה למעוטי הפרים קרבן קוסם שהודע לו דלמפי למ"ד בפ' דם שמיטה (כריתות דף כב:) לעם ודלמ"ד לא בעי ידיעה בתחלה ואם הפרים למעוטי קוסם שידע הוי קדום בחטאת דכתיב לו הודע ליעי מולה דבעי ידיעה ועוד דבסוף פ"ב (לקמן יב:) קאמר דר' ישמעאל לא בעי ידיעה בתחלה מדמלריך תרי ונעלם להעלם מקדם ולהעלם עומאה מסמע דר"ע דבעי ידיעה בתחלה דרים ליה מוגעלם יתירא לכך גרסה לר"ת דר"ע דרים ליה מוגעלם יתירא מכלל שידע ורבי מוגעלם דלמי לגופי' דרים מכלל שידע ידיעת בית רבו ועוד יש לפרש ונעלם ונעלם שתי פעמים שדי והוא ידע בין תרי ונעלם דהשתא ליכא ידיעה למר בעלמה וקודם העלמה:

ר"ע דמחייב לשעבר משום דדרים ליה ריבוי ומיעוטי. ות"ק דפ"ק דכ"מ (דף ד: ושם) גבי שלגין דינרין קאמר ר"ע דחיץ בשבעין על כפירת שעבוד קרקעות ות"ק דרים ליה כללי ופרטי דלמאן דדרים ריבוי ומיעוטי ולא מעטו' חלה שעבוד כדמוכח בסמוך ולספרים דגרסי התם רבי יעקב ניחא ויל"ל דלפי' מאן דדרים ריבוי ומיעוטי כי ליכא תרי מיעוטי מוקמת חד למעוטי קרקעות וחד למעוטי שעבוד כדמשמע בפ' מכוסה (נ"ק דף סג: ושם) ור"ע ליה גמי שם מיעוט תחריגא גבי שבועות למעוטי קרקעות וי"מ דהיא דהכא (ב"מ דף נ: ושם) דממעטו קרקע משבועה מקרא דכי יתן ליה מכלל ופרט וכלל ליה עיקר דרשה חלה מקרא דממעטי' כפל מעל כל דבר פשע ממעטינן נמי שבועה ליכא למיפטר למעטו שעבודים וקרקעות וקרא דכי יתן ליה יתן לדרשה אחריתי כי יתן ליה (לקמן מב.) עד שיהו כשהוא ליה כסף (ב: ושם) כלים (שם לט:) מה כלים שנים כו' וע"ל דלפי' מאן דדרים ריבוי ומיעוטי מיעוט ריבה ומיעט לן דרים חלה דרש ליה בפרט וכלל ופרט כדמשמע פ' ג' מיני (מיר דף לה: ושם) ומ"ל דר"ע ילרוש גבי שבועות בפרט וכלל ופרט דכתי"ג דרים גמ' בב"מ (דף נ:) כי יתן ליה לא רעהו חמור וגו' בכלל ופרט וכלל ובפ' ג' מיני (מיר דף לה:) מאן דדרים ריבה ומיעט דרים ליה בפרט וכלל ופרט: **בבל** פודין כאור אדם ב"ק דקטנין (דף כט:) גבי הוא לפדות ובנו לפדות הוא קודם לבנו ר' יהודה אומר בנו קודמו "ומפרש כגון דליכא ממש בני תורין וממש מקומצדיס לרבי יהודה מלוה הכתובה בתורה כמלוה הכתובה בספר דמיא ואיזיל בתר מקומצדיס לאו דמשמע הכא דבעיך בשטרות מכר מדליעלטריך למעוטי שטרות המוקח במקום אחר (כתובות פ"ה: קדושין ממי ובמאר דוכתי): **דתניא** מרלנו. הוי מלי למיתני מהיות דהקומץ רבה (מנחות דף כח:) גבי מנורה של זהב ושל נחשת ושל גיסטרון רבי פוסל ור' יוסי בר' יהודה מכשיר: **הכול** והסירה והמקדש ומתנו ומכתב ה"ל למיתני כריתה דמודה רבי שהן של זהב ושל נחשת ושל גיסטרון רבי פוסל ור' יוסי בר' יהודה מכשיר: **לרבות** כל דבר הגלוקח בזיז. ללמד דוקא דהא ממעטו מס: דתנא

"נעלם" מכלל דידע "והוא ידע" הרי כאן שתי ידיעות אם כן מה ת"ל "ונעלם ונעלם" לחייבו על העלם טומאה ועל העלם מקדש אשכחן בידיעות דאית ליה טעמיה דנפשיה שבועות (דלית) ליה טעמיה דנפשיה מנלן סברא הוא (לישנא אחרינא אשכחן בידיעות דסבר לה כר' ישמעאל בשבועות דסבר לה כר"ע מנלן סברא הוא) ר"ע מאי טעמא קא מחייב לישעבר דדריש ריבויי ומיעוטי רבי נמי דדריש ריבויי ומיעוטי ורבי אומר בכל פודין בכור אדם חוץ מן השטרות ורבנן אמרי בכל פודין בכור אדם חוץ מעבדים ושטרות וקרקעות(ג) מאי טעמא דרבי דדריש ריבויי ומיעוטי ופדיון מבן חדש ריבה בערכך כסף חמשת שקלים מיעט חפדה חזר וריבה ריבה הכל, מאי ריבה, כל מילי, ומאי מיעט מיעט שטרות ורבנן דרשי כללי ופרטי ופדיון מבן חדש כלל בערכך כסף חמשת שקלים פרט חפדה חזר וכלל, בלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כענין הפרט מה הפרט מפורש שדנין בו בטעם אף כל שאינו מפורש שדנין בו בטעם יצאו קרקעות שאינן מטלטלין יצאו עבדים שהוקשו לקרקעות יצאו שטרות אע"פ שמטלטלין אין גופן ממון(ד) א"ל רבינא לאמימר רבי דריש ריבויי ומיעוטי והא רבי כללי ופרטי דתניא **מרצע** מנין לרבות הסול והסירה המחט והמקדח והמכתב ת"ל ולקח כל דבר שנלקח ביד דברי ר' יוסי בר' יהודה **רבי אומר מרצע** מה מרצע מיוחד של מחבת אף כל של מחבת ואמרינן במאי קא מיפלגי רבי דדריש בללי ופרטי ורבי יוסי בר' יהודה דריש ריבויי

תורה אור

ידיעות אם כן מה ת"ל ונעלם ונעלם לחייבו על העלם טומאה ועל העלם מקדש אשכחן בידיעות דאית ליה טעמיה דנפשיה שבועות (דלית) ליה טעמיה דנפשיה מנלן סברא הוא (לישנא אחרינא אשכחן בידיעות דסבר לה כר' ישמעאל בשבועות דסבר לה כר"ע מנלן סברא הוא) ר"ע מאי טעמא קא מחייב לישעבר דדריש ריבויי ומיעוטי רבי נמי דדריש ריבויי ומיעוטי ורבי אומר בכל פודין בכור אדם חוץ מן השטרות ורבנן אמרי בכל פודין בכור אדם חוץ מעבדים ושטרות וקרקעות מאי טעמא דרבי דדריש ריבויי ומיעוטי ופדיון מבן חדש בערכך כסף חמשת שקלים מיעט חפדה חזר וריבה ריבה הכל, מאי ריבה, כל מילי, ומאי מיעט מיעט שטרות ורבנן דרשי כללי ופרטי ופדיון מבן חדש כלל בערכך כסף חמשת שקלים פרט חפדה חזר וכלל, בלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כענין הפרט מה הפרט מפורש שדנין בו בטעם אף כל שאינו מפורש שדנין בו בטעם יצאו קרקעות שאינן מטלטלין יצאו עבדים שהוקשו לקרקעות יצאו שטרות אע"פ שמטלטלין אין גופן ממון אמימר רבי דריש ריבויי ומיעוטי והא רבי כללי ופרטי דתניא מרצע מנין לרבות הסול והסירה המחט והמקדח והמכתב ת"ל ולקח כל דבר שנלקח ביד דברי ר' יוסי בר' יהודה רבי אומר מרצע מה מרצע מיוחד של מחבת אף כל של מחבת ואמרינן במאי קא מיפלגי רבי דדריש בללי ופרטי ורבי יוסי בר' יהודה דריש ריבויי

ולא מעטו המיעוט חלה דבר אחד הרלוי להוליח מן הכלל הזה יוסר מן הכלל, ור"ע סבר דרים בפ"ע להכי "כי תשבע" ושינו ממעטו מן המיעוט חלה נשבע לבטל את המלוה/פרט הוא לגבן פירוט לפיכך כלל ופרט אין בכלל חלה מה שבפרט מיעוט אינו פירוט חלה ממעטו את מממעטו הכלל במקלת ומשייר את כל הדומה למיעוט כך מפורש בכתובות בפרק גמל הדין (דף מו:) גבי והומת ותלית דריבה ומיעוט לחודיה מבית כל כעין הפרט בלא רבויי בתריה ורבי נמי דרים ריבוי ומיעוט כלומר שמעי' ליה בעלמא שהוקש את התורה במממעטות ריבוי ומיעוט ולא במממעטות כלל ופרט: **חוץ מן השטרות**. היה חייב לו לחדש בשבועת ה' שלשים ונתן זה לחזקו שטר לכתן בפדיון בנו אינו פדוי, לבל בשאר כל דברים פודין ורבנן פליגי עליה במתני' במסכת בכורות דתנן אין פודין לא בעבדים ולא בשטרות ולא בקרקעות: **ופדוין**. בכל דבר משמע: **חפדה חזר וכלל**. **ופדיון** בחפדה, ופדיון גבי הדלי בחיבי והדר כתיב בערכך כסף חמשת שקלים פרט תנאי דסבירא להו בשתי כללות הממוכין זה לזה והפרט מחריבה הכל פרט ביניהם וחוזר וכלל ופרט וכלל: **שפוקעו לקרקעות**. והתנחלתם לחוקם וגו' (ויקרא כה): **חוץ גופן ממון**. הגייר אינו שוה כלום ואינו עומד חלה לרשיה שבו: **מיעט שטרות**. שהן רשויין למעט יותר מן הכל שאינן ממון: **פסול**. מחיכה עץ מדודה: **פסידה**. קוץ: **מאכבר**. תרגם שקוצין בגריפת: **דרים כלל ופרט**. "ונפקחו"-כלל, "מרצע"-פרט "ונתת בחוזנו" כל דבר הנמכר חוזר וכלל מה הפרט מפורט על מקכת וכו': ריבוי

הגהות הב"ח

(ג) גמ' תון מעבדין ושטרות וקרקעות שממעטו דכי פרט ומיעוטי וכו' אף על פי שמטלטלין אין גופן ממון) תמ"מ ומ"כ ס"ת ומ"מ מיפלגי רבנן דרבי כללי ופרטי ור' דרים ריבוי ומיעוטי רבנן דרבי כללי ופרטי ופדויו מבן חדש כלל בערכך כסף ממכת שקלים פרט חפדה חזר וכלל ופרט וכלל לא תאמה דן אלא כענין הפרט מה הפרט מפורש דבר שמטלטל וגופו ממון אף כל שאינו מפורש שדנין בו בטעם יצאו קרקעות שאין מטלטלין ויצאו עבדים שהוקשו לקרקעות יצאו שטרות אע"פ שמטלטלין אין גופן ממון וכי דרים ריבוי ומיעוטי ופדויו מבן חדש כיצד

גליון השים

תום' ד"ה ר"ע וכו' ור"ע ליה נמי. עי' נקמן דף כה. תום' ד"ה רב:

בערכך כסף ממכת שקלים מיעט חפדה חזר וריבה ריבה מיעט וריבה ריבה הכל מאי ריבה כל מילי ומאי מיעט מיעט שטרות אמר ליה רבינא (לאמימר וכו') ד (ב) תום' ד"ה ר"ע וכו' כשהוא ליה כסף לו כלים:

יח א מיי' פ"ו מהל' טכוריס הלכה ו סמג עשין קמד עוש"ע י"ד סי' שה סעיף ג: יט ב מיי' פ"ג מהל' עבדים הלכה ט סמג עשין סג:

נוסחא (פנים) דכתי"ג ריבויי ומיעוטי

רבינו חננאל

ר' עקיבא מחייב לשעבר מדרוי הכתוב שנאמר לכל אשר יבוא האדם בשבועה. דתנן א"ל ר' עקיבא א"כ אין לי אלא דברים שיש בהן הרעה והפסדה. דברים שאין בהם הרעה והפסדה מנין. א"ל מדרוי הכתוב. א"ל אם ריבה הכתוב אפילו לדברים שאין בהם הרעה והפסדה. ריבה הכתוב נפי לשעבר וכיון דר' עקיבא דריש דרוי ומיעוטי ור' נמי דריש ריבויי ומיעוטי מינה דר' נמי מחייב לשעבר כר' עקיבא. דתניא ר' אומר בכל פודין את הבכור חוץ מן השטרות. שנאמר ופדויו מבן חדש תפדה. ופדויו מבן חדש. ריבה לפדות בכל דבר. בערכך כסף חמשת שקלים מיעט בכל דבר זולתי כסף. תפדה חזר וריבה כו'. וכי"א בכל פודין בכור אדם חוץ מקרקעות ועבדים ושפחות. שנאמר ופדויו מבן חדש תפדה. ופדויו מבן חדש כלל. בערכך כסף פרט. תפדה חזר וכלל. כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט כו'. ומקשה רבינא והא אשכחן לר' דדריש נפי כללי ופרטי דתניא ולקחת את כסף הנפדה מאת בני ישראל מה מרצע אין לי אלא מרצע בנין לרבות הסול והסירה והמקדח והמכתב ת"ל ולקחת לרבות כל דבר שנלקח ביד דברי ר' יוסי בר' יהודה. ר' אומר מרצע. מה מרצע של מחבת אף כל של מחבת. ואמרינן במאי פליגי. ר' יוסי דריש דרוי ומיעוטי ולקחת ריבה כל דבר שנלקח ביד. ר' אומר ולקחת כלל את המרצע פרט. ונתתה חזר וכלל. כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט כו'.

ומפרש היכא דליכא לאוקמי חמש סלעים כ"ע סברי דהוא קדש דמעה דנזופו עדיף כי פליגי כגון דליכא חמש. כ"ל ר"ש"ל:

נוסחא (הוכחה) דכתי"ג ריבויי ומיעוטי כי' ריבויי ומיעוטי. שאין בהם הרעה והפסדה מנין. א"ל מדרוי הכתוב. א"ל אם ריבה הכתוב אפילו לדברים שאין בהם הרעה והפסדה. ריבה הכתוב נפי לשעבר וכיון דר' עקיבא דריש דרוי ומיעוטי ור' נמי דריש ריבויי ומיעוטי מינה דר' נמי מחייב לשעבר כר' עקיבא. דתניא ר' אומר בכל פודין את הבכור חוץ מן השטרות. שנאמר ופדויו מבן חדש תפדה. ופדויו מבן חדש. ריבה לפדות בכל דבר. בערכך כסף חמשת שקלים מיעט בכל דבר זולתי כסף. תפדה חזר וריבה כו'. וכי"א בכל פודין בכור אדם חוץ מקרקעות ועבדים ושפחות. שנאמר ופדויו מבן חדש תפדה. ופדויו מבן חדש כלל. בערכך כסף פרט. תפדה חזר וכלל. כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט כו'. ומקשה רבינא והא אשכחן לר' דדריש נפי כללי ופרטי דתניא ולקחת את כסף הנפדה מאת בני ישראל מה מרצע אין לי אלא מרצע בנין לרבות הסול והסירה והמקדח והמכתב ת"ל ולקחת לרבות כל דבר שנלקח ביד. ר' יוסי בר' יהודה. ר' אומר מרצע. מה מרצע של מחבת אף כל של מחבת. ואמרינן במאי פליגי. ר' יוסי דריש דרוי ומיעוטי ולקחת ריבה כל דבר שנלקח ביד. ר' אומר ולקחת כלל את המרצע פרט. ונתתה חזר וכלל. כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט כו'.

ריבויי ומיעוטי. וריבה הכל ומיעט סם הכי מפרש לה בקונטרס: **ופרט**. גבי פדיון הבן להכי דריש ליה בריבויי ומיעוטי משום רחץ הפרע בין שני כלעות: **כדתנא דבי רבי ישמעאל**. בחלו טריפות לתיכת תנא דדרשי "לא זה תאכלו מכל האמר במים" = כלל "בימים ובנחלים"-פרט "במים"=חזר וכלל, ופליג עליה תנא דבי רבי ישמעאל ואמר "במים במים" ממוכין זה לזה ותמ"ל כתיב "בימים ובנחלים" הלכך אין זה כלל ופרט תנא השתלו ביניהם לדרשן בריבויי ומיעוטי: **ורבנן**. דפליגי עליה דרבי ודרשי ליה בכלל ופרט סבירא להו כדלמרי במערבא: **אין הים מנוקר מעון**. שבת עליה לתר שנסתרה: **ידיעת בית רבו**. שלמד בבית רבו שהנוגע בטומאה טמא **והנוגע בהן** שבת לא היתה לו הכחנון לטוש על לבו שנטמא (בטומאה שנוגע בה) שמה ידיעה: **ד' כפנים**. שהים לחיוב הכשכה דעני והכשכה דבעל הבית וכ' לפטור כשם עוקר וזה מניח דכתיב בעשותה העושה לת כולה (שבת דף נ.): **דעיקר שבת**. שעיקר מלכת בליסורי שבת: **מלאכות**. יגילות שהן מן התורה: **תולדות**. הכשכות דלת מיפרשן בהדיא: **תרתי דויין**. ומתני' דהכת ד' תקן: **שתים**. לחיוב הולאה דעני והולאה דבעל הבית ושתים. לפטור שהעני פושט ידו לפניס ונתן בעה"ב לתוכה והעני הניליה ובעל תיבו הנחה ולת עבד עקיר' ובעה"ב עקר ולת הניח ובניהם פטורין שבעה"ב פושטו ידו מליחה לעני ובעל העני מתוכה והניח דעבד מי בעל הבית עקילה והעני הנחה ובניהם פטורין בשתי יגילות. להת הלגו: **חיובי מלי נינהו יגילות**. להת יגילות תקני ויגילות לחיובת תרתי הוא לחויין תלת דעני ותלת דבעה"ב:

דתנא דבי ר' ישמעאל במים במים שני פעמים כו'. תימה לר' ישמעאל תני ב"ג מדות התורה נדרשת והא ליכא טפי לך מלה דתני כללות הממוכו' דדרשינן בריבה ומיעט:

בשבועות נסיב לה כר' עקיבא ולא סבר לה. זימנין לת בעי למימר הכי בפרק כיסוי הדם (חולין דף פה:) נבי רבי חייא דנפל ליה "יניקה בביתי' ות"ל רבי לת ומחור ופריך ולימת ליה לת ומרוף להת רבי ראמר הבריו של ר"ם בכיסוי הדם ומנחם בלמון תכמים דתמיטה שחיטה ראויה לת שמה שחיטה ולת בעי למימר תני לה ולת סבר לה:

ונעלם מעיני חיטה מכלל ה"ל ידיעה מעיקרא. י"מ ה"ל ידיעה שנטמתת ראכי שמעת מקרא וכתב חיים תותה שכבת זרע ונעלם וגו' ומקשה לפירוש זה ראכי דמי לי בשעת השקאה נזכר מן הטומאה למה מקשה תותה ותם תינו נזכר תמתי מקשה תותה ה"ל בעינן ידיעה מעיקרא והוא סבור שלת היתה לו ידיעה מעולם ומיהו יש לייבב דמיירי כשהיתו נזכר ומ"מ מקשה תותה מספק דע"י השקאה יתברר תם היתה לו ידיעה מעיקרא תו לתר ולפי המפרשים דונעלם קתי לתסתיה מיירי שפיר דבשעת השקאה נזכר מן הסתיה תפיר ליה תין מעקה תם לת בת עליה מבשסתרה וי"ל כיון דשכת מוכיח שלת הקפיד ולת תפיר מעקה מעון לתפיל תיו מותה לתון בניו וכתותיו תין מיס בודקין תת לשתו כדלתיתה בפ"ב דסוטה (דף מז:) ותתר נמי התם תם לתם מקפידין על עלמכם המים בודקין תם כשותיכם: **ידיעת** בית רבו שמה ידיעה. לקי על פי שדבר זה לת נעלם ממנו שבת עשה יודע כן ולת לתי למעוטי לתת תיוק שבשבה וכן בסוטה יודע שתם עשתה לתורה ונבי תורה נמי לקי בשעת העלמה נמי יודע שהיתה בעולה: **אמר** ליה רב פפא לנחיי והת תנן כו' מי ליכת לינ ליה ידיעת בית רבו. ה"ה דה"מ למיפרך תתת דדרשי מקרת תועלם לידיעת בית רבו ומי ליכת לינ ליה ידיעת בית רבו: **שתים** שהן ד' כפנים. הכת פי' בתחלה ביש בה ידיעה בסוף. אוקימנא בתינוק שנשבה לבין הנכרים ולא היתה לו ידיעה בבית רבו כלל. יציאות השבת שתים שהן ד'. ואקשינן אבאי לא תני שתים שהן ד' בפנים וכו' כדקתני בסתכת שבת. ופרקינן התם תני אבות ותולדות והכא אבות תני תולדות לא תני. אבות מאי ניהו יציאות וכו'. ובכר פירשנה בסוף פרק ואלו פרטות. ואסיקנא אלא ר' בשבועות נסיב לה לתתני' כר' עקיבא ולא סבר לה כוותיה דתייב לשעבר. נופא מנין שאינו חייב אלא בשוש בה ידיעה בתחלה וידיעה בסוף והעלם בינתים. ת"ל ונעלם שתי פעמים דברי ר' עקיבא. רבי אומר אינו צריך שני ונעלם. אלא ונעלם מכלל שהוא יודע. שאין אדם מי שלא קרא המקרא הזה בבית רבו בבית הספר. ועוד כתיב והיא ידע. הרי ידיעה אחרת. הנה ידיעה בתחלה והעלם בינתים וידיעה בסוף. ונעלם השני למה בא. לחייב על העלם משומאה ועל העלם מקדש. והא דתנן אין בה ידיעה בתחלה ויש בה ידיעה בסוף. אוקימנא בתינוק שנשבה לבין הנכרים ולא היתה לו ידיעה בבית רבו כלל. יציאות השבת שתים שהן ד'. ואקשינן אבאי לא תני שתים שהן ד' בפנים וכו' כדקתני בסתכת שבת. ופרקינן התם תני אבות ותולדות והכא אבות תני תולדות לא תני. אבות מאי ניהו יציאות וכו'. ובכר פירשנה בסוף פרק

רבינו חננאל

ופרקינן רבי בעלמא בכללי ופרטי דריש ולענין בכור אירידי דכתב ופדויו מבן חדש תפדה סמוכים זה לזה ואת"ל כתב בערכך כסף תחשת שקלים סבר אין זה כלל ופרט אלא ריבוי ומיעוט. וכרתנא דבי ר' ישמעאל בענין הדנים דכתיב וכל אשר אין לו סנפיר וקשקשת בימים ובנחלים סבל שרץ הסים וסכל נפש התיה אשר בסים שקץ הם לכם. תנא דבי ר' ישמעאל בסים בסים שתי פעמים אין זה כלל ופרט אלא ריבוי ומיעוט רבי סבר לה כתנא דבי ר' ישמעאל ודריש לה בריבוי ומיעוט. ורבנן סברי כראתרי במערבא כל מקום שאתה מוצא שני כללות סמוכין זה לזה הפל פרט ביניהן ודנונ בכלל ופרט. וכבר פירשנוה בסוף פרק ואלו פרטות. ואסיקנא אלא ר' בשבועות נסיב לה לתתני' כר' עקיבא ולא סבר לה כוותיה דתייב לשעבר. נופא מנין שאינו חייב אלא בשוש בה ידיעה בתחלה וידיעה בסוף והעלם בינתים. ת"ל ונעלם שתי פעמים דברי ר' עקיבא. רבי אומר אינו צריך שני ונעלם. אלא ונעלם מכלל שהוא יודע. שאין אדם מי שלא קרא המקרא הזה בבית הספר. ועוד כתיב והיא ידע. הרי ידיעה אחרת. הנה ידיעה בתחלה והעלם בינתים וידיעה בסוף. ונעלם השני למה בא. לחייב על העלם משומאה ועל העלם מקדש. והא דתנן אין בה ידיעה בתחלה ויש בה ידיעה בסוף. אוקימנא בתינוק שנשבה לבין הנכרים ולא היתה לו ידיעה בבית רבו כלל. יציאות השבת שתים שהן ד'. ואקשינן אבאי לא תני שתים שהן ד' בפנים וכו' כדקתני בסתכת שבת. ופרקינן התם תני אבות ותולדות והכא אבות תני תולדות לא תני. אבות מאי ניהו יציאות וכו'. ובכר פירשנה בסוף

מסורת הש"ס

ויקרא יא:לג. אשר נפל מהם אל תוכו כל אשר בכלי אשר בזאת ובכלי אשר בזאת תשבר וכל אוכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא. כ"ק פה: חולין קז. בכורות נא. * כ"ה בכמה ספרים "ופרטי ואין מוכיח" ובמ"ק "ופרטי ואין מוכיח" ובמ"ס "ופרטי ואין מוכיח" ובמ"ס "ופרטי ואין מוכיח" ובמ"ס

עין משפט נר מצוה

כא א מיי׳ פ״ו מהל׳ שבת הלכה ו׳ סמג לאוין סה:

כב ב מיי׳ פ״ח מהל׳ עומאת מת הל״ב:

מי לא עסקינן דמעייל כו׳. ואם תאמר ומאי שנא דתני תולדה דהוצאה מאהל תולדות של תבות ועוד דיתמה דקתני סיפא הרי לא מ׳ תבות מלאכות אחר אחת ממש דלא תני סום תולדה וי״ל דוקא המוציא מרשות לרשות עיקרא לן תנא מאהל הוצאה מאהל לכיל הכנסה דרך קלרה ור״ת פי׳ מאהל להוצאה והכנסה גרועות הן והוי מידוק תנא להכנסה לחודה בהדה:

וקמפרש הכנסות לגלגר. ריב״ח לא גריס לגלגר דבלא לגלגר מיכח קפיל דלא מצין לאקשוחי ב׳ שהן ד׳ בפיס וכן בחוץ בלא הכנסות ומיהו לפי מאי דפרישית לעיל גרס ליה קפיל:

רבא אמר רשויות קתני. פי׳ לקו כפ״ק דשבת (דף כ:) יציאות השבת שתים לעומר שתי רשויות רשות הרבים ורה״י ועל ידיהם יש לך ד׳ חיבורים בפיס ד׳ בחוץ ולפירוחו לא ס״ל לימאי ״זב״ שהן תרבע בחוץ אלא לאביי ד׳ בחוץ לכך מפרש רבא דה״ק ברשויות שבת יש ב׳ חיובים שהן ד׳ בפיס וב׳ חיובים שהן ד׳ בחוץ: רבא אמר. יש שמוסקים כר מאי בסיוטא לעיל דאמר הכנסה הואהה קרי לה דהשתא לא היה קובע דברי רבה אחר רב אחי דבוים שמת רבה טולד רב אחי ואין למחקו בשביל כך דמילחא דרבה לא קאי לחרוחי קושיות ולרבה לא בא אלא לייחב דאמרי דקתני יציאות ולא קתני הוצאות דיציאות משמע מוצאות ומבואות דהיינו רשויות והשתא פירכא כלן מקום דבבאי מיתרלא פירכא דוהא יציאות קתני מדבי דוסקו לומר כן הא ע״כ מגא הכנסה הואהה קרי ליה מהיכא דהמוציא מרשות לרשות:

שנים שהן ד׳ בהרת כו׳. סדר לבטיחן שנא אמר לבן אמר סיד ההיכל וקרוס ביזה והיה גרהה לומר דכל למעלה משנא בכלל שנא ומאמר ועד שנא בכלל אמר ומסיד ועד אמר בכלל סיד ומקרוס ועד סיד בכלל קרוס והוה אחי קשיר הא דתנן במסכת נגעים (פ״ח משנה ד) ע״כ מרחות דהרכה מרחות נגעים יש לבל אין לחלקם לעניין לירוף אלא לאחרבעה לבל קשה. ולהיכי פריך לקמן ויאמרו מקרוס ביזה ומעלה טומא ומלטרף אין הייט מחלקים אותן לר׳ מרחות אלו והיאך הייטי יודע סדר לירופן אם לא מבאם אלא מרחה למר וכן סיד וקרוס אבל לעולם לא יבא הגעב כ״ש בד׳ מרחות אלו: שאת לאמר לבן. הס״ם מקלר ומלגב דר״ת לאמר בריש מסבת נגעים שאת בקרוס ביזה שניה לה לאמר ובראה לאמר לבן דר״ת לא חייבי בנקי בן יומו כמו חכמים אלא לאמר שניט נקי ושאור מסיד דאין סברת להשאת שאורה מכלן שאהיה טולדתה לבנה מטולדה דבהרת שהיא לבנה מכלן: אם כן מיבחת סיד מלגרף. תימה מקשה נמי ליה מיבחת בהרת מלגרף דאי בהדי סיד אינה אלא בהדי סיד לאו מלגרף מסיד ואי בהדי אמר ולא מיבה הוא ובקונטרס פירש דבהרת ושאת מלטרפים כדדרשינן בת״כ והיה מלמד שמלטרפים זה עם זה וקשה דת״כ טולדות נמי ילטרפו וע״ק דבירושלמי בריש מכילתין אומר רבי יוסי ב״ר בון והיו אין כאוב כאן אלא והיה מלמד שאין מלטרפות זה עם זה אבל כאן אלא לגעב מלמד שאין מלטרפות ומיהו אהיא נופה תימה למיימי לה אהך דמסיק התם דמלטרפים וע״ש עם: מיחרת סיד ההיכל מלגרף. וא״ת אמאי לא מקשה בפשיטות למתני׳ דלא כר׳ עקיבא דמתני׳ קתני שניה כסיד ההיכל משמע דמלטרפין סיד עם השלג אבל לא עם הלמר ולר״ע אלרבה מלטרפת עם הלמר ולא עם השלג שבוחה ממנו כ׳ משלוח וי״ל דה״פ אם תאמר מתני׳ ר״ע היא והא דקתני שניה לה כסיד ההיכל לא להלמרף עמהם אלא לומר שהולדה היא ולא מלטרף עם הלמר אע״פ שאין גבוה ממנו כ״ש מעלה אחת ור׳ עקיבא דקתני זו למעלה מזו לא מיירי מלטרף הסיד עם הלמר דהא לא תולדה היא אלא מלטרף הסיד עם השלג אע״ג דהולדה היא הואיל וגבוה ממנו ב׳ משלוח ס״ל מיירי מלטרף הסיד עם ההיכל: אי הכי קרוס של היכל . פירוש אף אי הכי שהרי מלטרפין הואיל וגבוה ממנו ב׳ משלוח מ״מ מודה נמי דאב ותולדה דידיה מלטרפין והא דקאמר ר׳ עקיבא שניה והר״ב משה מאיבב״ח פירש אף אי הכי ר׳ עקיבא דקאמר זו למעלה מזו אינה אלא למעלה מעלה אחת ולמתני׳ אין מלטרפין אלא שם כן בר מינה ואי לאוקומי אמתני׳ דקתני שניה כסיד ההיכל דמלטרפין אהדדי בר משלוח אין מלטרפין אהדדי בר משלוח אלא אי אמרת בשלמא לר׳ עקיבא דקאמר זו למעלה מזו ומ

הפי פפי כשלמא כולה סיד קרום בילה נמי קשה. ולעולם ולספחת כתיב משמע לשתח ולספחת ולנטפל עמה ס"מ דרבי לה רחמנא טפילה וטפילה כל שהוא במשמע וכלבד שיהא ממלאות נגעים: **ולך ע"ג דמנחתא מינה טובא.** לח רבי דהח "ספחת" בשתח הוח דמלטרפת לשהרת דכתיב הלכך שתח הוח דמלטרפת לשהרת דסמוכה לה וכתיב והיה מלמד שמלטרפין, וסיד לשתח ממילא דהח דמיא לה וכן קרום לשתח דספחת בשתח כתיב ורבי לה חולדה ולו למעלה מזו דר' עקיבא כסיד ושתח וכהרים מיקוקם: **מנא סיד סהיכל.** כי מפלגת להו בכרתי מיני זו חולדה לזו וזו חולדה לזו: **קשיח.** היכך יטרוף בהרת לסיד וחולדתו לרבי עקיבא לחיא ליה "ו למעלה מזו" דהא ליכא למימר לרבי עקיבא דכי היכי דחיכרבי טפילה לשתח ממשמעות חיכרבי טפילה נמי לבהרת מדרשת כדחמר לקמן לרבנן דת"ל "ו למעלה מזו" דרבי עקיבא היכא לחיטיה, לחבות וחולדות הוח דחיכא וחין בהם כיוכך חלח לגבוה ממנו שתי מעלות: **ומיהא שמעינן ליה לר' עקיבא.** דקפיד לסדר מעלות לירוף: **יוסף כנו של ר' עקיבא.** הוח יהוסף בן קרחה של ר' עקיבא קרח היה כדחמרי' בכתובות (דף מ:) "חון מן הקרח הזה": **מפני מה כו'.** כדמפרש בגי וחזיל יחמרו מקרוס כו': **ותם ילון מה יחמרו.** מחזר היה (נ) (במפרש) מה הוח שולל: **יחמרו מקרוס בילה ולמעלה מתח.** לחר שחין לנו חלוק במרחות לוכן למעלה מקרוס בילה חלח ד' מרחות הללו יחמרו 'כל מרחה לוכן שהוח מקרוס ולמעלה מתח' דקיימח לן (בפסחים דף ג:) לעולם יסנה חדם לתלמידו דרך קלרה **ולמה הזכירו שמותן: חמר לו לומר לך שמלטרפין זה עם זה.** לכך שמוח ומידרוש ומרך לירוסף שכסדר הזה מקנתן וכך דרך לירוסף ועדיין חין לחו יודעין בחיזה סדר הוח שוכה לוחן ומקבוצות בנו לחו בחין ללמוד: **חמר לו ויחמרו מקרוס בילה ולמעלה מתח ומלטרפין זה עם זה.** ומקבוצתו לחו למידין סדר מקנת חבין: **ותילו מסיד ולמעלה לח קחמר ליה.** 'יחמרו' מקרוס בילה ולמעלה מתח ומלטרף ומסיד ולמעלה מתח ומלטרף' שמע מינה שמיע ליה מיניה כולהו בהדי שתח מלטרפין טליון לחד לעתי חולדות דתי סלקת דעתך מקנת חבין כסדר מקנתו לוולה לבהרת סיד, וחולדה לשתח קרוס בילה' דעתך לכי' הנהו לי' לחיך ולמעלה מתח ומלטרף' שמע מינה שמיע ליה מיניה כולהו בהדי שתח מלטרפין טליון לחד לעתי חולדות דתי סלקת דעתך מקנת חבין כסדר מקנתו לוולה לבהרת סיד, וחולדה לשתח קרוס בילה ומלטרף, מסיד ולמעלה מתח ומלטרף' ומדייקינן טליון לסיד בפני עלמו וטליון לקרוס בפני עלמו ממילא שמטין דמלטרפין דקחמרי רבנן כל חד לטליון שלו לחמרי והח מסכרת ידעינן דטליון של סיד-שלג של קרוס-לחר דכיון דחין חלוק מרחות בלובן מקרוס ולמעלה חלח ד' חלו וכקרת חתי כתיבי והכחוב מעיד שבהרת לבנה כדלקמן והשתח קרובה לה כמשמעה נבוהה ממילא כי יהבת חולדה לזה וחולדה לזה מרחה הסיד, חתן לבהרת ומרחה הקרוס חתן לשתח שתח בחתה ליתן מרחה סיד לגמר מפני שהוח קרוב לה למי חתן מרחה הקרוס, חתי הנה ליה למימר 'יחמרו מקרוס ולמעלה מתח ומלטרפין' דחי הוה חזי הכי לח הוה סלקת דעתך לחלק חולדה לזה וחולדה לזה ומדלחתביה הכי ש"מ שמיע ליה שתין חולדה לבהרת חלח טליון לחד לעתי חולדות והלכך על כרחך הוח "שתח" דבעי ליה רחמנח טפילה וסדר מקנתן דקח"ל שבסיות כסדר לירוסף הכי קח"ל זו למעלה מזו נמנו שלג והמר והסיד והקרוס ומלטרפין שלג עם המר והמר עם הסיד והקרוס דהח ליכח למימר דשמיע ליה מיניה שחיהן חולדה לשתיהן דהמחנת יהביהן ליה טפילה לשתח ולח חן המקרח חלח ודחי בהדי שתח הוח דשמיע ליה מיניה דלמחנת יהביהן ליה טפילה לשתח ולח לבהרת "יחמרו מקרוס ולמעלה מתח ומלטרפין" והכל יודעין לירוסף מרחה דחמרי' לדומה (הוח) לו דקחמרינן וכל מה שחדם יכול להבין מסדר מקנתן בהוכרת שמותן הימה מבין מחליו שתין לך חדם מסדרן חלח כסדר שהן שוויס עכשיו: **ודלמא שתח וחולדתה כבהרת וחולדתה.** שמיע ליה והכי קח"ל 'יחמרו מקרוס ולמעלה, מסיד ולמעלה' וחתת הוח דלח קפיד למיתשב ולמיזל כי רוכלח: **מעל דרבי עקיבא.** סדר לירוסף: **פתוך.** מעורב (נ) והוח גגע לבן חדמדם הכחוב בטורה דמדקחמר שנפלו לתוכו טיפי דם מכלל דבפתוך קחמר: **שכוס ושכוה.** על כרחך על רחשון ומני קחמר שכן לשון מכנה והכי קחמר חדמדם שברחשון ומני סימן פתיכה חודס שבהם עכרת במקום חחר כגון טיפת דם בחלב ומרחיהן לח חדום ולח לבן חלח כיון המוזג וסביכותיו לבן: **מנא שחדמומיהו של שלג פוזה.** כלומר לבנה מעל סיד ועל סיד דיהה הימנה ומדקתני הכי בסיפח שמעינן לרישח דשבוה ושבוה דקחמר בשלג וסיד קחמר תלמח סדר_מקנתו של רבי עקיבא סיד תחר_שלג: ותם

אף על גב דמנחתא מינה טובא. פירש בקונטרס לרבי עקיבא סיד וקרוס הוו תרוייהו חולדה דשתח וספחת לשתח קלי ולח לחכרת והח דקנטי בסמוך טפילה לבהרת מנח ליה לרבנן קנטי לרבי עקיבא חין לבהרת שום טפילה וכן פירש לקמן וקשיח דהח בקונטרס פירש בעלמו דחיכח ליה לר' עקיבא כ' שהן חרבע וכן נמי מוכח בסמוך דקחמר מפני מה חמרו מרחות נגעים שנים שהן חרבעה כו' ונגיס שהן חרבעה משמע שמכל הכ יוכלה חולדה לחת כמו שיש שהן חרבע דשבת וידיעות ושבועות ועוד כיון דלספחת לח קלי לשתח. חלח מ"ל לרבות שתי חולדות לח נרבה לה כ"ח סיד לבד קרוס נימח דטומח ועוד דחמר לקמן מבל דרבנן למה הדבר דומה למלכי ותרי ליפרכי מלכו של זה למעלה ממלכו של זה ופריך הח' זו למעלה מזו וזו למעלה מזו כו' והייט כרבי עקיבא משמע דלרבי עקיבא נמי יש לכל חד חולדה לבד נרחה לפרש דלר' עקיבא נמי סיד חולדה דבהרת ופ"ה לין מלטרפת עמה הוחיל שגבוהה ממנה שתי מעלות לבבל עם השתח מלטרפת שלין גבוהה הימנה חלח מעלה לחת והח דקחמר הלי לחו בח מינה הוח הייט לם מהניקין כר' עקיבא לחיל וקרוס שהיל חולדה דשתח מלטרפת עמה ותע"ג דמרחקת טובה מדכתיב טפי ספחת לשתח מבהרת, מדלח כתיב ולשתח ולבהרת ולספחותיהם ושתח הח דקבעי לקמן טפילה לבהרת מנח ליה בעי נמי ר"ש: **מפני** מה חמרו. פירוש למה הזכירו בלל שמותיהן: **ויאמרן** מקרוס בילה ולמעלה טמח ולמלטרפין. פירוש ויפרטו למלטרפין זה לזה הסמוכים במעלה לחת לשם לח יפרטו הוה לימיה דכולהו מלטרפי בהדי הדדי ותע"פ חלח הייתי יודע כל דין לירוסף בגון קרוס בהדי למר בזה לח היה חוסק דהשתח נמי דתני ב' שהן ד' לח שמיעין כל סדר לירוסף:

כל כהן שהיו בקי בהן ובשמותיהן כו'. בשהין יכרחל (ד) חכם עמו לשם יכרחל בקי עמו לפי' כהן שוטה לומר לו יכרחל לחמר טמח והוח לומר ויכרחל בקי היינו דמסכרו ליה וסביר כדחמר בריש ערכין (דף ג' ופ) ושם חחמר ומה לנו לזה היכרחל הוחיל ויש שם יכרחל לחמר המסבירו ויש לומר כגון שהמסביר עיניו בהוח ועיניו יכול לרחות': **ואחד** נפל לתוכו י"ב. כלומר לח כפל טיפות משום דכבר נפלו הרבה ובדבר מועט שמוסיפין עליו ניכר: ותם

עמלו ועליון לקרוס בפני עלמו ממילא שמעינן דמלטרפין דקחמרי רבנן כל חד לטליון שלו לחמרי והח מסכרת ידעינן דטליון של סיד-שלג של קרוס-לחר דכיון דחין חלוק מרחות בלובן מקרוס ולמעלה חלח ד' חלו וכקרת חתי כתיבי והכחוב מעיד שבהרת לבנה כדלקמן והשתח קרובה לה כמשמעה נבוהה ממילא כי יהבת חולדה לזה וחולדה לזה מרחה הסיד, חתן לבהרת ומרחה הקרוס חתן לשתח שתח בחתה ליתן מרחה סיד לגמר מפני שהוח קרוב לה למי חתן מרחה הקרוס, חתי הנה ליה למימר 'יחמרו מקרוס ולמעלה טמח ומלטרפין' דחי הוה חזי הכי לח הוה סלקת דעתך לחלק חולדה לזה וחולדה לזה ומדלחתביה הכי ש"מ שמיע ליה שתין חולדה לבהרת חלח טליון לחד לעתי חולדות והלכך על כרחך הוח "שתח" דבעי ליה רחמנח טפילה וסדר מקנתן דקח"ל שבסיות כסדר לירוסף הכי קח"ל זו למעלה מזו נמנו שלג והמר והסיד והקרוס ומלטרפין שלג עם המר והמר עם הסיד והקרוס דהח ליכח למימר דשמיע ליה מיניה שחיהן חולדה לשתיהן דהמחנת יהביהן ליה טפילה לשתח ולח חן המקרח חלח ודחי בהדי שתח הוח דשמיע ליה מיניה דלמחנת יהביהן ליה טפילה לשתח ולח לבהרת "יחמרו מקרוס ולמעלה מתח ומלטרפין" והכל יודעין לירוסף מרחה דחמרי' לדומה (הוח) לו דקחמרינן וכל מה שחדם יכול להבין מסדר מקנתן בהוכרת שמותן הימה מבין מחליו שתין לך חדם מסדרן חלח כסדר שהן שוויס עכשיו: **ודלמא שתח וחולדתה כבהרת וחולדתה.** שמיע ליה והכי קח"ל 'יחמרו מקרוס ולמעלה, מסיד ולמעלה' וחתת הוח דלח קפיד למיתשב ולמיזל כי רוכלח: **מעל דרבי עקיבא.** סדר לירוסף: **פתוך.** מעורב (נ) והוח גגע לבן חדמדם הכחוב בטורה דמדקחמר שנפלו לתוכו טיפי דם מכלל דבפתוך קחמר: **שכוס ושכוה.** על כרחך על רחשון ומני קחמר שכן לשון מכנה והכי קחמר חדמדם שברחשון ומני סימן פתיכה חודס שבהם עכרת במקום חחר כגון טיפת דם בחלב ומרחיהן לח חדום ולח לבן חלח כיון המוזג וסביכותיו לבן: **מנא שחדמומיהו של שלג פוזה.** כלומר לבנה מעל סיד ועל סיד דיהה הימנה ומדקתני הכי בסיפח שמעינן לרישח דשבוה ושבוה דקחמר בשלג וסיד קחמר תלמח סדר_מקנתו של רבי עקיבא סיד תחר_שלג: ותם

כב א ב מיי' פ"ו מהל' טומחת מקדש הלכה ב: סמג עשין נלד ועשין נכ"ם ונסכאות: כב ג ד מיי' סס הל' ד:

רבינו חננאל

ורחינן הא לא קשיא דאע"ג דקרום ביצה מתחתיו דסיד כלומר מכהייה מסיד ההיכל. רחמנא אשר ולשאת ולספחת ספחת מפילה לשאת. אלא סיד ההיכל קשיא. אלא מתוורתא מתני' דלא כר' עקיבא. והיכא שמעינן לר' עקיבא דאשר זו למעלה מזו. אילימא כדשאיל ליה בריה מפני מה אמרו מראות נגעים שנים שהן ד' ולא אמרו מקרום ביצה ולמעלה בלבנות משא והשיבו אביו לומר שמצטרפין זו עם זו. ואשר לו ויאמרו מקרום ביצה ולמעלה משא ומצטרפין זו עם זו וכו'. ודייקת מדלא אשר ליה מסיד ההיכל ומקרום ביצה ולמעלה ש"מ דשמיע ליה מאשות דבהדי שאת מצטרפי דבעינן זו למעלה מזו. דלמא לא אשך הכי. אלא שאת ותולדתה דהוא קרום ביצה והוא הדין לבהרת ותולדתה דהוא סיד ההיכל אלא (מרחניא המוזג שבות ושבוה כיון דמוזג בסים. אלא של שלג עוה ושל סיד דיהה הימנה בסים ושבוה כיון דמוזג בסים אלא של שלג עוה ושל סיד דיהה הימנה.

[וע"ע תוס' ערכין ד"ס דמסכרי]

נ"ב (אשך) ר"ת אשר אשר ליכא למימר אשר זו למעלה מזו ואשר זו למעלה מזו דמ"ה

אשך ר' נתן ע"ש ערוך ר"ת ורא"ם (בדיה)

כה א מיי' פ"ו מהל' טומאת צרעת הל' ו: כו ב עיין בהגהות שם ובכ"מ:

ואם תימא ניתני של למר דיהה הימנו. תימה דע"כ לריך למיתני שלא וסיד דלתי"ק קתי דקתני הפתוך שבשלא כיון המוג בשלא הפתוך שבסיד כיון המוג בשלא בחלב דברי ר' ישמעאל רבי עקיבא תומר כו' וי"ל דהייט דקאמר אמרי לין דתמיא כלומר לא נקט סיד דוקא שלא קתי תי"ק או אמת רבי נתן מגיה נמי במילתיה דרבי ישמעאל שלא במקום סיד: **ואין** לחתם לבנה. והא דכתיב (תהלים קמו) הנותן שלג כלמר תורתיה דקרא למימרי שלימו מלו כמלוי: **גלימא** דיתמא ושחקיה. פי' בקונטרס דחתם יותר לבן ולא יתכן דבפ' כל היד (נדה דף יו:) משמע דשחקים לבנים יותר ומעלו טפי לבדיקה שלא לענין הסיכות נקט ליה דומיא דכל הני לענין ומיהו בנדה י"ל דמעלו לבדיקה לפי שהם רכים יותר מכל הקונטרס פירש שם לפי שהם לבנים יותר: **לא** הזהיר שלא על טומאת מקדש וקדשיו. פירש בקונטר' אזהרת קדש דכתיב בקדשים לא יאכל עד שלא תאר יותר ותימה דבפרק בתרא דמכות (דף יו:) משמע דבין לרבי יוחנן ובין לריש לקיש לתי הלי קרא לאזהרת תרומה ואזהרת קדש בפני עלמן לר' יוחנן מנ"ם דטומאתו טומאתו ממקדש ולר"ל מבכל קדש לא תגע ויתכן פירוש הקונטרס להוה שלא דאמר בפ' הערל (יבמות עה:-עו:) בזב בעל ג' לחיות ובמצורע מוטלט הכתוב מדבר ומלי תאר יותר על למייתי כפרה וכי תימלי למכות כרבי ישמעאל דפליג עליה התם ומוקי לה בתרומה ור' יוחנן גופיה מסיק לה בפרק הערל (שם דף עד:) מסתיה דרבי ישמעאל לחזהו דבר הכוה בזכעו של תהכן הוי לומר זה תרומה: **אימא** תרומה. פירוש תימא בעי תרומה לבל מין לפרש לימא דוקא תרומה לבל מקדש וקדש דלחיכא כרת לא תסבי ליה בקרבן עולה ויורד דהא בסמוך לא פריך הכי שלא מצוה לכתוב ביה מיעוטא ול"ע דהוה מלי למיפרך לימא עמא שמיעט שלפבר להיות לישור עבודה בלא לישור מקדש בגון בעלמא בעזרה ויש בלא תעשה והפך בלאוין דלך לליכתו כדאמר בפ"ב לקמן (דף יז:) שלא מצוה להיה גופה גמר מתרומה בפרק לא הן הגבלפין (סנהדרין דף סג:) להכי בקט תרומה ומטומאת בהגיס לא מלי למיפרך שלא הוהרו שלא על הממא ולהכל כתב קרן ועבלה:

לא תאכלנו עון מיהה דמחייב עליה קרבן. תימה ה"ג לא תאכלנו עון כרת דמחייב עליה קרבן עולה ויורד **ימ** לומר דהכוה טעמא עדיף ליה לומר עולה

ואם תימא. דלמר לחר שלא תני להו: **שלא** לומר דיסה הימנה מיבעי ליה. דיהה פליגי"ת בלאו"ן: עמוקה וגבוה לאו דוקא קאמר שלא גרלית בעמוקה: **מפילה לבפרת מנלן.** לרבנן קבעי להו דאילו לרבי עקיבא ליה ריבוי מפילה לבפרת: **שפחתי.** לשפטי: **בן יומו.** ביום הולדו: **מבבנין.** לבנין הרימלים יולאות בבוהו (שבת דף נב:) וכמו (ניתין דף יד:) תבנה בבנתי לבתי פרמוי"ל והוא(ה) בתפסת שקורין טשקא שמחבירין בה פתיתים פי החלוק בך בשעולד הבבש והתם לוחבתו אין למרו בלי יבקע בלתות בבוהו יוסף והרוצה להגיעו למילת שוחה לבבש מעמה עור ומבבנו עלין שלא יתפרד ומתלת למר מבוסה בל בהבת היטים: **מלבו** של זפ. בהבת שהוא מלבו של סיד למעלה משתת שהוא מלבו של בקוס ולבן הן מלטרפין הבהבת והשתת ולתיפרבו של מלך זה למעלה מתיפרבו של מלך זה סיד למעלה מהבוס וממילא שמעינן דסיד מלטה משתת הוא: **שלא מלבו של זה נמעלה מתיפרביה דנפשיה.** בל תיפרבוס הולך תחר מלבו בך בל תולה מלטרפת בלביה: הבי גרסינן ומלבו של זה למעלה מתיפרביה דנפשיה: **מלבא (מלהפעא).** שני מלבים הם ומלבת תביב מחלקפעא: **רופילא.** תיפרבוס של מלבת: **וריש גלותא.** תיפרבוס של תלקפעא: **בגון מלבא ותלקפעא.** בשתלבין זה תחר זה בסדר זה הולבים: **פלי זה למעלה מזה הוא שלא בגון מלבא ורופילא ותלקפעא וריש גלותא.** בשתלבין שבים שבים בל תיפרבוס הולך תחר מלבו: **שבור מלבא.** מלך פרס וקיסר מלך רומי וכל תחד מ' תיפרבוס: **פי מנייסו תביב.** שטור לו קיסר: **בשורבים לתיל ניס.** התים הזה מוטעין ביעריס בל ימיו שלא שמע בטיבעה של מלטת רומי והולרך לשתול זאת, ורב פפא מפום לתקדים רבא שבור מלבא לקיסר הוא דמייני, ורבא מירתא עבדה שהיה ממחיו במלבותו בדאמר במס' תגינה (דף ה:) שדור דבי שבור מלבא ובגדוטי: **רומי מייבם.** מרגום של רבשעה בשלמר (מלאבי ב) וקראו לבם גבול רבשעה: **בביצת שמר.** מבל דרבבן בגון גלימא דעמרא שהוא מלונן בשהוא חדש וליבוט מבביק הרבה יותר מבל טליח יבשה: **וגלימא דביבתא ושמתיב.** שהחדש לבן הרבה מבל יבן לבל שהתם בל התלמות על זו ושל זו בדובות להיות שווה בך הבהבת גבוהה הרבה מן הסיד שהוא מולדתו. והשתח מן הקרוס והחלות קרובים להיות סויס: **שמין בבתוב מדבר.** פרשם קרבן עולה ויורד שחייבתו קרבן על הטומאה מבין שאין מחייבו על מנע תלת שם בן תוכל בתותה טומאה קדש או בבבם למקדש: **ודין הוא.** הרי אתה דן מלעיו: **הוחיל והזהיר על טומאת מקדש וקדשיו ועבש על טומאה.** וחייבין נמי קרבן על שגגת טומאה, מה מלינו בשהזהיר ועבש ברת על זדון טומאה בטומאת מקדש וקדשיו הזהיר ועבש שבתוב (ויקרא בב) "בל יטמאו שם מקדשי בקדשים לא יאבל עד שלא יטהר (שם בב) הרי זה מזהיר בקדש. בי זה מזהיר בקדש בי שם מקדש ובתיב(במדבר יח) הרי מעונש מקדש והבתוב מזהיר בטומאה דהזהיר ועבש דבתי' בקדשים לא יאבל מזהיר בבלל מדבתי' בה בהיות עניבה ולא יאבל מן הקדשים ולא תמירין ביבמי (עה:) דבתיב בהעלות אהרן בי יטמא בל

מידי דהוה אשמיעת קול. שכשעת המעמד ושכשעת ביטוי לחיתנהו כמי בקרבן עולה ויורד ואין שוגג לא מיפה ולא כרת: **לאחר שכן** לכל טומאתו לאחר יומא כה"ג כשעיבא דעולה ויורד כתיב: **ואימא.** מיהא בתרומה היא וכה למעוטי מקדש והואיל וזדונו כרת לא תסגי ליה בעולה ויורד אלא תורה אור קכוא לעשיר ועני שוה: **עליה דרבי.** משום דהוא יליף לה מפיר: **לקרבן** יחיד הוא. בקרבן עולה ויורד כתיב (ויקרא ה) או בשבלת היה ממנה או בשבלת בהמה ממנה ודי לם הייתי קורא "בשבלת היה ממנה" שכתוב לרבות ולא היה לריך לחזור ולכתוב "בהמה" שהרי בהמה בכלל היה שנאי (שם יח) "זאת התורה לאדם או בהמה" ומיהו "כל בהמה מפרסת פרסה: **ונאמר נאכן** . בשוכל קדשים בטומאת הגוף בעו לת להכרן (ו) וגפש כי תגע בכל טמא בטומאת אדם או בבהמה טמאה או בכל שקץ טמא ואכל מבשר זבח השלמים: **אימא תרומה נמי מחבבי** . דמיהו כמי לתיקש לקודש דכתיב "בכל קדש" ודרשינן "בכל" לרבות תרומה שחסורה לעבול יום כגון יולדת בימי טוהר שלה שהיא טבולת יום תרוך שתין לה הערב שמש עד מלאת ימיה שמביאה למחר כפרתה: **מקדש לא ממעטינן.** מדין קודש שכן ביאתו בכרת כלילה קודש: **שכן לכילה.** וחיובו ע"י לכילה הוא: **שגם כריתות בשלמים.** בשוכלן בטומאה חלת בשמור של הכהנים "כל זיש מהר יקרב מכל זרעכם של הקדשים וגו" ולמדינן בזבחים כפ' רבינו (דף מה:) דהא "יקרב"=לכילה הוא ומהו יקרב כרלוי להקריבה שקודם בכלי ושחיט בצפון ואם חלת מהכן "ונפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' וטומאתו עליו ונכרתה. וכתיב ואכל מבשר זבח השלמים אשר לה' ונכרתה. וכתיב כל אישי אשר יקרב מכל זרעכם אל הקדשים אשר יקדישו בני ישראל לה' ונכרתה. פי' דברים שאין נאכלין. עצים ולבונה וקפורת וספורש בתורת כהנים. ר' (ישמעאל) [שמעון] אומר מה [שלמים] מיוחדין שהן ראויים לאכילה וכו' יצאו עצים ולבונה וקפורת שאינן ראוין לאכילה. ואסיקנא אלא אמר רבא אתיא טומאתו טומאתו כתיב הכא בקדשו או כי יגע בטומאת אדם לכל טומאתו אשר יטמא בה

עולה ויורד נייתי. ות"ת קרבן קבוע נמי ה"ל למיפרך לנייתי מידי דהוה מטפחה מרופה לניה בה כרת ומייתי קרבן קבוע ו"ל דהתם אסם הוא דמייתי ולא מטלתא: **מקיש** מקדש לקודש: ובתילה דקודם לייתי קרא כדאמר בפרק' למכות (דף יד:): **ואימא** לא תרומה. דכתיב בכל קודש מטמא לפי סוגיא דשמעתין דהתי קרא לייתי בין בתרומה בין בקודש ומיהא דסוגיא למכות (שם) מוכחת דלא מייתי בתרוייהו דר"ל מוקי ליה בקודש גרידא וכבי יוחנן בתרומה גרידא ור"ל דסוגיא דהכא כבריימתא דת"כ דתניא התם כלל קודש לא תגע יכול אף במעבר ת"ל ואל המקדש לא תבא מה מקדש לא תבא אף כאן לא תגע ואל המקדש לא תבא. בתולה קדשים בטומאת הגוף בעו לא תהרן (ו) וגפש כי תגע בכל טמא בטומאת אדם או בבהמה טמאה או בכל שקץ טמא ואכל מבשר זבח השלמים: **אלא** אמר רבא שלש בריתות בשלמים למה: **אחת** לכלל **ואחת** לפרט **ואחת** לטומאה הכתובה בתורה התם ואיני יודע מה היא-הוי אומר טומאת קודש, ואם אינו ענין לטומאת קודש דנפקא ליה מדרבי חנדו ענין לטומאת מקדש, **אלא** מיבעי ליה לכדרבי אבהו דאמר רבי אבהו *שלש בריתות בשלמים למה: אחת לכלל **ואחת** לפרט **ואחת** לדברים שאינן נאכלין ולר"ש *דאמר דברים שאינן נאכלין אין חייבין עליהן כרת משום טומאה לאיתויי חטאת הפנימית דת"ר אמינא הואיל *ואמר ר"ש כל שאינו קרב על מזבח החיצון בשלמים אין חייבין עליו משום פיגול, משום טומאה נמי לא, ק"ל דמיחייב **אלא** אמרי נהרדעי משמי' דרבא שלש טומאות בשלמים למה אתם לכלל **ואתם** לפרט **ואתם** לטומאה הכתובה בתורה התם ואיני יודע מה היא הוי אומר טומאת קודש ואם אינו ענין לטומאת קודש דנפקא ליה מדרבי חנדו ענין לטומאת מקדש **אלא** נמי מיבעי ליה *איידי דבעי למכתב כרת לבדר' אבהו כתב נמי טמאות דלא סגי לה בלאו הכי **אלא** אמר רבא אתיא "טומאתו-טומאתו" כתיב הכא "לכל טומאתו וכתיב

תנהן ענין לטומאת מקדש. לכל לתרומה ליכא למימר דכרת כתרומה ליכא ומיהו כמנחות בפרק כל המנחות בתות מטומאתו קמה דטקמה בתרומה וכ"ש מקום לכתיב נבי כרת הכי נמי כתיב נבי תכילה ומיהו עדיפא מינה פריך: **ואחת** לדברים שאין נאכלין. ואזהרה מוהכשר תאכר יגע בכל טמא לא יאכל דדרשינן בפרק רבינו זבחים (דף מו:) לרבות עלים ולבונה אי נמי כרת לא בעי אזהרה מידי דהוה אפטמ ומילה: **אתיא** טומאתו טומאתו. ות"ע דגבי תרומה נמי כתיב טומאה בפרשת תמור לל הכהנים שמא יתי לדרשה אחריתי ות"ת וה"ל דלא נמר ג"ם טמומאה כדאמר בפרק בתרא דמכות (דף יד:) מנליה וי"ל דאתמא ניה מהיקשא לגעיל מכבל קדש לא תגע דלא מוקי ליה בתרומה כלל כדמוכח התם וה"ת ומה לן השתא בין אב דהוחיל ועבד והזיר בבריימתא לגעיל וי"ל דבריימתא נמי סמיך אהך ג"ם ונקט בין אב לאפוקי מטמר עבירות ואילטריך

רבינו חננאל

מידי דהוה אשמיעת קול ואביטוי שפתים. שהיא ב)שבועה ואין בה כרת חייבין בה קרבן עולה ויורד. אטר קרא בה וגו'. ואחא רב למישמעיה מהא דרבי. דתניא רבי אומר אקרא אני דן. בהמה למה נאמרה? נאמר כאן בהמה טמאה ונאמר להלן בהמה טמאה מה להלן טומאת קודש אף כאן טומאת קודש, אשכחן טומאת קודש, טומאת מקדש מנלן? אמר קרא בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא. איתקש מקדש לקודש. הכי תרומה נמי דאמר מר בכל קדש לא תגע. לרבות את התרומה. מיעט רחמנא בה אימא בה למעוטי מקדש שתרבה אדברת תרומה לא ממעטינן שכן אכילה כמותה. אלא אמר רבא שלש כריתות בשלמים למה. אחת לכלל ואחת לפרט ואחת לטומאה הכתובה בתורה סתם ואיני יודע מה היא-הוי אומר טומאת קודש, ואם אינו ענין לטומאת קודש דנפקא ליה מדרבי חנדו ענין לטומאת מקדש, אלא מיבעי ליה לכדרבי אבהו דאמר רבי אבהו שלש כריתות בשלמים למה. אחת לכלל ואחת לפרט ואחת לדברים שאינן נאכלין. ולר"ש דאמר דברים שאינן נאכלין אין חייבין עליהן כרת משום טומאה. לאיתויי חטאת הפנימית. דת"ר אמינא הואיל ואמר ר"ש כל שאינו קרב על מזבח החיצון בשלמים אין חייבין עליו משום פיגול, משום טומאה נמי לא. קמ"ל דמיחייב. אלא אמרי נהרדעי משמיה דרבא שלש טומאות בשלמים למה. אתם לכלל ואתם לפרט ואתם לטומאה הכתובה בתורה התם ואיני יודע מה היא הוי אומר טומאת קודש ואם אינו ענין לטומאת קודש דנפקא ליה מדרבי חנדו ענין לטומאת מקדש. אלא נמי מיבעי ליה איידי דבעי למכתב כרת לבדר' אבהו כתב נמי טמאות דלא סגי לה בלאו הכי. אלא אמר רבא אתיא טומאתו טומאתו כתיב הכא לכל טומאתו וכתיב

ולתלמוד ג"ם לתפוקי מרומה ות"ת למתי לתלמוד ג"ם דרבי יוחנן דיליעין מקדש מנ"ם דטומאה גילוי קודם מדתיפקד למקדש וליכא למימר תרומה נמי דתמר קרא בה ולא בתרומה דהשתא ליכא למיפרך ותימא בה ולא קודש הוחיל וקודש הוא בכרת כמו מקדש אור לכבות כדמפרש ותיל ותיתרבי ביה כל תרומה לא דמי למקדש ו"ל דתלמוד ג"ם לתייחורי בה לכבות נבלת עוף טהור דלמעט תרומה לת תלמוד דתהיכא דמקדש למקדש לא תתי מדתלמוד ג"ם דרבי לבל מי לתו ג"ם דרבי לא הוה מרבינן נבלת עוף ללת תדרבה הוה ממעטינן ליה מכי יגע ובה תתת למעוטי תרומה ומיהו תימה למה לי ג"ם דרבי תיפוק מג"ם דטומאה ללענין קודש נמי דרשינן ליה בפרק בתרת דמכות (דף יד:): **יש לי** בענין זה להביא ג' טומאות. תכתי תיכת טובא בגון תוכל תרומה בטומאת ומתת משמע ללת נקט הכי לרבותת דים להביא תע"פ שהן תמורות וכי ממעט להו ממעט נמי תחריבי ת"ל נקט הכי תע"ג דללו טומאה ממש ניתנו ללת בללון טומאה נכתבו ות"ת תיך יכפר על כולן הת תמר לקמן (דף ה:) כפרה תחת מכפר ותינו מכפר ג' כפרות וליכת למימר דה"ק ים להביא תחת מג' טומאות *דל"ל תמתי תילטריך טמומאה ולת כל טומאה ללת מכפר ללת תחת תיפוק ליה מתחת דדרשינן מיניה לקמן דתינו מכפר ג' כפרות וע"כ ליים ן לאוקמה בטומאת מקדש וקדשיו לפי שחלק הכתוב וי"ל ללת תציב ג' כפרות ללת כמכפר מה שקרבן תחר מכפר וכן מצמע לטן שקונטרס ללקמן מדע להת מכפר על הקודש ועל המקדש ולת מיקרי ג' כפרות כיון שתין קרבן תחר מכפר כענין זה: **בע"ן** הוא לומר למטן טמת לת מקדשי. פירוש קודש שמי והתי קרא במולך כתיב וקסבר התי תנא מולך הייט ע"ז ופלוגתת היא בפרק תרבט מיתות (סנהדרין ל' סד:): **וכפר** על הקדש. ט"ג דמקדש מיירי כדמוכח לקמן בשמעתין מ"מ מדתפקיה רחמנא בלטון קודש שמעינן טומאת קודש ומדתיפקיה ליכת למימר דתם כן תרומה נמי: **אי** בשוגג בר קרבן הוא. הכת תתי שפיר דפשיטא ליה ללת מכפר תבר קרבן כדדרשינן בסיפת דבריית חטאים דומיא דפשטים ללתו בני קרבן תבל לקמן דפריך לסיפת דבריית גופה דקתני יכול על כל טומאה של קודש וכו' התי בר קרבן הוא מצמע דבללו תך דרשה התטאים דומיא דפשטים פשיטא ליה ללת מכפר תבר קרבן וברלה דפשיטא ליה מטום דתתי מקל ותומר מצעיר המקטלת דמכפר על (ה) כמה עבירות ומרובה כפרתו תפ"ה תינו מכפר תבר קרבן כדדרשינן בית התם חטאים דומיא דפשטים וכ"ם תבר קטלת ותבר מלקות ללת מכפר דמומת תייבי מלקיות שעבר עליהן יום הכפורים חייבין ופריך פשיטא מ"ם מחייבי חטאות ותשמות ודתין ות"ת ונוקי כגון דתתיידע ליה סמוך לשקיעת החמה וי"ל דהתתי (ג) נמי נפקא לן מסיפת דבריית ללת תני ליה: **במזיד** ולת תתרו ביה. ותם תתמר והת לת תתית לכלל חטאת וי"ל דהשתת דמוקי במזיד לת הוי חטאים ללת פשטים ובפשטים לת בעינן דתתית לכלל חטאת דכולהו לתו בני חטאת ניהנו תבל נבי שפיכות דמים קשיא דמוקי ליה בשוגג ולת תתיידע ליה והת לת תתי לכלל חטאת ותין לומר הוחיל ותתי לכלל גוטת תתי לכלל חטאת קרינת ביה דהת מוקי להו נמי בהבך דללת בני גלוח ניהנו יום לומר תף על גב דלת תתי לכלל חטאת תין לחום כיון דתתי נמי תמומאת מקדש וקדשיו דתתי לכלל חטאת וכן מצמע לקמן דפריך ומיכפר פנימי תדיהיה ותדתיון ותפ"ג דכפרת תיטן לת תתי לכלל חטאת ות"ת והיתך תפשר לאוקמה במזיד והת לת מצכתת ביה כפרת תיטן דהייט תין כה יום כה וי"ל דתין לחום דמוקמת כפרת תיטן תמומאת מקדש וקדשיו גרידת ות"ת והיכי מצי לאוקמה במזיד ולת תתרו ביה הלת בגדי כהונה מכפרין על ללו ג' עבירות *לפוד על ע"ז כחונה על שפיכות דמים ומכנסים על גילוי עריות וי"ל דבעי למימר שפעיר הפנימי יכפר עמהם וזה בלת זה לת יועיל ותע"ג דלקמן פריך ומיכפר פנימי תדיהיה ותדתיון ולת בעי למיפרך ומיכפרו תרוייהו תחד דתתי קרבנות ולתי תין סכרת שיכולו לכפר על דבר תחד תבל זה תפשר דבגדי כהונה יכפרו עם קרבן דבר תחד: **בשוגג** ולת תתיידע ליה. ותם תתמר והמקשה מה היה סבור להת כי מוקמינן ליה בטומאת מקדש וקודם תייבי נמי בשוגג ולת תתיידע ליה דהיכת דתתיידע ליה בר קרבן הוא וים נומר דמטומאת מקדש וקדשיו תתי שפיר דהיכת לאוקמה במזיד ותפילו תתרו ביה דליכת *כרת ומטום הכי פריך תסבר ג' טומאות דליכת למיפרך בין בשוגג בין במזיד תבל קשיא דתטומאת מקדש וקדשיו נמי ליכת למיפרך תמזיד תי במזיד בר מלקות הוא דתייבי כריתות שלקו ונפטרו מידי כריתתן:

גילוי

ובתיב והתם "טמא יהיה עוד טומאתו בו" מה להלן טומאת מקדש אף כאן טומאת מקדש ואלא בה"א למה לי? לרבות נבלת עוף טהור. הא אמרת בה"א מיעוטא הוא: משום דמיעוטא הוא איידתי כתיב "או כי יגע" דבר נגיעה אין דלאו בר נגיעה לא, וכתיב "בה" מיעוטא הוה מיעוט אחר מיעוט *ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות: יש בה ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף שעיר הנעשה בפנים וכו': ת"ר [וְכִפֶּר עַל] הַמִּקְדָּשׁ מטומאות בני ישראל ונו' יש לי בענין זה להביא שלש טומאות טומאת ע"ז וטומאת גילוי עריות וטומאת שפיכות דמים בע"ז הוא אומר "למען טַמֵּא את מִקְדָּשִׁי" בגילוי עריות הוא אומר "ושמרתם את משמרתי לבלתי עשות מחקות התועבות וגו' ולא תִּטַּמְּאוּ בהם" בשפיכות דמים הוא אומר "ולא תְּטַמֵּא את הארץ" יבול על ג' טומאות הללו יהא שעיר מכפר ת"ל "מטומאות בני ישראל" ולא כל טומאות מה מצינו שחלק הכתוב מבלל כל טומאות, הוי אומר טומאת מקדש וקדשיו אף כאן בטומאת מקדש וקדשיו דברי ר' יהודה ר"ש אומר ממקומו הוא מוכרע הרי הוא אומר "וכפר על הקדש מטומאות" מטומאות של קודש, יכול על כל טומאה שבקודש יהא שעיר זה מכפר? תלמוד לומר "ומפשעיהם לכל חטאתם" *חטאים דומיא דפשעים מה פשעים שאינם בני קרבן אף חטאים שאינם בני קרבן, ומנין יליש בה ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף, ששעיר זה תולה: ת"ל "לכל חטאתם" חיבי חטאות במשמע ואמר מר ויש לי בענין זה להביא ג' טומאות: טומאת ע"ז וטומאת גילוי עריות וטומאת שפיכות דמים הואי ע"ז היכי דמי אי במזיד, בר קטלא הוא, אי בשוגג בר קרבן הוא? במזיד ולא אתרו ביה, בשוגג ולא אתיידע ליה, גילוי

נבחיב פתם. בטומאת מקדש בפרשה פרה תדומה: **כה למה לי**. למעוטי תרומה, להיכת היתי לתיות קרבן כרת: **נרבות נבלת עוף טהור**. המטומאה בציח הבליעה שתם תכלה וגכנס למקדש חייב: **מקום דמיעוטא הוא דאייתר**. מיעוט זה בת

[זוהר אחרי מות]

[נוסח]
על מה מכפר טייב בעניין הפרשה כאומר- מה כ"נ בפסוק "וכפר... מטומאות בני ישראל"

מיעוט: **כתיב אן כי יגע**. בטומאת מקדש וקדשיו: **דלמא בר נגיעה**. שתינו מטמא בנגיעה תלת בציח הבליעה על ידי תכילה כדכתיב (ויקרא יו) תצר תתכל נבלה וטרפה וכבס בגדיו ומוקמינן לה בנבלת עוף טהור בחורת כהנים ותמרינן התם יכול תטמא במגע ת"ל לטמא: **תין לך** תלת התמור בה שתין לה טומאתה תלת תכילתה: **וכפר על מקדש**. בטציר הטמה בפנים כתיב בתתרי תוס: **מטומאות ולת כל טומאות**. והוחיל ולת פירש לך על תיזו מהם לת מסרן תלת לתכמים לפרש טעל תיזו מדבר לת ולמד בבנין תב: **מה מינו שתלק כו'**. כלומר תיזהו טומאה מציו תלוקה במקום תתר טומאת מקדש וקדשיו ולקמן מפרש לה היכת: **אף כאן**. שתילק להיות בכפרה ותין שתר טומאות עמה דע שבטומאת מקדש וקדשיו הכתוב מדבר: אף כאן בטומאת מקדש וקדשיו גרסינן ולת גרסינן **ממקומו הוא מוכרע**. תין לתה לריך להכריעו ממקום תתר כי בו עלמו הכריע הכתוב **שתינו מדבר** ללת בטומאת מקדש וקדשיו: **יכול על כל טומאה שבקדש**. תין שים בה ידיעה בין שתין בה ידיעה: **מה פשעים שתינן בני קרבן**. שתין פשע ללת מיוד: **אף חטאים שתינן בני קרבן**. ילת שים בה ידיעה בתחלה וידיעה בסוף והעלם ביניהם שהיית בת קרבן: **ומנין לשים בה ידיעה בתחלה בר'**. **ולכל לשתין בה ידיעה בת תחלה**' תפ"ה שתף היית תיכה בת ומרובה וכו' כדדרשינן ביה בתם. ג"ב כפי בתב"ת דכריתו: (כ) בא"ר ות"ל דהתי מיבת נפקא:

[כריתות כה:]

[ג"ל ללת כרת]

[זבחים פתנ]

[יומת מג. ומ"ש]

(ה) תוספות ד"ה דמכפר על עבירות יחודות ומרובה וכו' כדדרשינן ביה בתם. ג"ב כפי בתב"ת דכריתו: (כ) בא"ר ות"ל דהתי מיבת נפקא:

[נוסח אחר]
אמנם (עד תו) אחר אי ג-ג"ת בפ"ת בגניגי נפ"ת בגניגי עיגיגי (ד"ה) ג"ת/ת"ת
ד"ה (ע"ב) ג"ת בגניגי נפ"ת בגניגי עיגיגי (ד"ה) ג"ת/ת"ת

[לשון הש"ס מגומגם ויש להגיה ולתקני בסוף הש"ס. כ"ת]

רבינו חננאל

וכתיב בטמקדש פטמא יהיה עוד פיומאתו בו. מה להלן (קרבן) [פטומאת מקדש] אף כאן קרבן בטומאת מקדש וקדשיו. אשר יפטמא בה לרבות נבלת עוף פטהר דלא פטמא בטמע אלא בבית הבליעה: ת"ר וכפר על הקדש פטומאת בני ישראל. יש לי בענין זה להביא ג' טומאות. טומאת ע"ז וטומאת גלוי עריות וטומאת שפיכות דמים. טומאת ע"ז שנאמר למען פטמא את מקדשי ולהלל את שם קדשי. בג"ע כתיב בי'. עד ומנין שעל שיש בה ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף שעיר ויוה"כ תולה. שנאמר לכל חטאתם. חייבי חטאות בטשמע. אוקטות [פטומאת ע"ז] יש לומר לך אם הוא במזיד ולא אתרו ביה דלאו בר קטלא הוא. או בשוגג ולא אתיידע ליה דלאו בר קרבן הוא שעיר זה תולה והוא הדין בטומאת גלוי עריות וטומאת שפיכות דמים כו'.

מי נמי כהאי דלמא כני גלוח הרבה שנויין במסכת מכות (פ"ג) כגון שהרגו דרך עלייה או מי שיצתה לבן מתחת ידו והוציא הלה רחמנו וקבלה: **מה לנ.** בשומעת מקדם משלר טומאות: **דמייתי עולה ויורד.** ושלר שגגת עבירה בקרבן קבוע: **דמייתי שעירה ולא כשבה.** ובשלר כריתות תורה אור

גילוי עריות נמי היכי דמי אי במזיד,בר קטלא הוא אי בשוגג בר קרבן הוא:במזיד ולא אתרו ביה בשוגג ולא אתידע ליה, שפיכות דמים נמי ה"ד אי במזיד,בר קטלא הוא אי בשוגג בר גלות הוא:במזיד ולא אתרו ביה, בשוגג ולא אתידע ליה,אי נמי בהנך דלאו בני גלות נינהו.אמר מר°כול על שלש טומאות הללו הוא שעיר מכפר ת"ל °מטומאות"ולא כל טומאות-מה מצינו שחלק הכתוב מכלל כל הטומאות ,בטומאת מקדש וקדשיו,אף כאן בטומאת מקדש וקדשיו דברי רבי יהודה.מאי חלק:דמייתי בעולה ויורד, אימא עש ומאי חלק (סימן ע"ז יולדת מצורע נזיר (וכו')) דמייתי שעירה ולא כשבה:אמר רב כהנא אנן חלק להקל דאמרינן והאי חלק להחמיר הוא (אימא יולדת דלמייתי עולה ויורד אמר רב הושעיא °לכל חטאתם"ולא לכל טומאתם ולר' שמעון בן יוחאי דאמר יולדת נמי טומאת היא מאי איכא למימר? רבי שמעון דאמר ממקומו הוא מוכרע (ג) ואימא מצורע: בפרק המפלת (לקמן דף כט:) אלא הרגיש שהפילה דלמא בת קרבן היא ותע"ג דמייתי חטאת הטוף על הספק כדלמרינן °בסוף גלה (דף עב:) לה תניא בר קרבן מידי דהוה לחטייבי תמצות תלויין דלא תניבי בני קרבן בפרק בתרא דכריתות (דף כה:) כיון דתין בתין חלא על הספק ועוד דהא חיכא טולא הטוף שתין מביתין על הספק :כהמת פריך הכא דיקלה לה תעניר עד לאחר יום"כ שהביא חטאת הטוף וכן כל הני דבסמוך חטאת הבא בפרק בתרא דכריתות (דף כו:) פריך דלא תניא כלל דהשתא לחני מפיר דלא תניא כלל דהשתא לחטי מפיר דלא תניא כלל דהשתא לחטי **אמר** קרא לכל חטאתם. ות"ת קרבן יולדת נמי ליקרי חטאת ות"ל דבעי שבת על חטאת דומיא דפסטים ולא מני למעוי למר קרא וכפר דכיולדת נמי כתיב וכפר והייט שמכפרה ומטהרה לאכול בקדשים: **ואימא** מצורע. ומאי חלק וכו'. ותם תאמר והא מייתי נמי תסם ות"ל, בשאחת שלו מיהא חלק להקל: **עד** ז' דבריס נעשים בתין. תימה והא לא מייתי בעלמא קרבן אלא בעבירות שלא בשהוו מלורע והיכי ליסק אדעתין דאחטאה קמייתי

גילוי עריות כו' לי במזיד בר קטלא הוא. ובהך דליכא קטלא אלא כרת ליכא לאוקומה דהא ליכא למיפרך בר מלקות הוא כדפריסים: **ואימא** יולדת. פירש הקונטרס יולדת שעבר עליה יום הכפורים ואין לריכה להביא קרבן ואף על גב דתם כן לא אתי לכלל חטאת אין לתוש כיון דבטומאת מקדש וקדשיו אתי לכלל חטאת כדפריסים לעיל ולא מקרי נמי פעמים בשנה הוחיל ואין זמנה קבוע אלא פעם אחת בשנה לאכל קשה דהא בר קרבן הוא ואין יכפר על בר קרבן וי"ל דהוחיל וקרבן יולדת לא אתי לכפרה אלא להכשיר בקדשים אין זה בר קרבן אפילו לר' שמעון דאמר מוטעת היא מכל מקום עקרו אינו אלא להכשיר בקדשים אבל קשה מאי פריך דלמ פריך אלא תאמרך להביא קרבן כלל הוה ליה למעוי כדאמרי גבי שעיר המשתלח בפרק בתרא דכריתות (דף כו:) דיולדת כי קמייתי קרבן לאיתצרויי בקדשים ואתיזר נמי מצרי אלא אלא הרגיש שהפילה לכך נראה לרבינו תם דהכא מספק יולדת פריך כגון שפק לה נפל הפילה אם רוח הפילה ואלא הוחזקה עוברה אלא הוחזקה בחר רובא אלילא כדאמרי' בפרק המפלת (לקמן דף כט:) או בפרק כדלמרינן °בסוף גלה (דף עב:) לה תניא בר קרבן מידי דהוה לחטייבי תמצות תלויין דלא תניבי בני קרבן בפרק בתרא דכריתות (דף כה:) כיון דתין בתין חלא על הספק ועוד דהא חיכא טולא הטוף שתין מביתין על הספק :כהמת פריך הכא דיקלה לה תעניר עד לאחר יום"כ שהביא חטאת הטוף וכן כל הני דבסמוך בפרק בתרא דכריתות (דף כו:) פריך דלא תניא כלל דהשתא לחני מפיר דלא תניא כלל דהשתא לחטי מפיר דלא תניא כלל דהשתא לחטי **אמר** קרא לכל חטאתם. ות"ת קרבן יולדת נמי ליקרי חטאת ות"ל דבעי שבת על חטאת דומיא דפסטים ולא מני למעוי למר קרא וכפר דכיולדת נמי כתיב וכפר והייט שמכפרה ומטהרה לאכול בקדשים: **ואימא** מצורע. ומאי חלק וכו'. ותם תאמר והא מייתי נמי תסם ות"ל, בשאחת שלו מיהא חלק להקל: **עד** ז' דבריס נעשים בתין. תימה והא לא מייתי בעלמא קרבן אלא בעבירות שלא בשהוו מלורע והיכי ליסק אדעתין דאחטאה קמייתי

[בסוגה זו. וכבריתות כו. ליתא לאישתרויי בקדשים אבל מלא בקהל דכתיב בקהל נגעלת וכן בתוס' דכתיב ל"ס על ז' דבריס וכו' תין לו מוכן . שוב מלאתי כב' ב"ס שכתב בסוגיא דכריתות שפי עלמו ומפי עדות ד"ל שכך כתו לתיתא בכריתות ומלא בקהל דכתיב בקהל בעוה ע"ל ותולם מיהו תוס' דכתיב ל"ס על ז' דבריס וכו' ונראה לריב"ן וכו' הזכירו ונקטו בלשונם לאשתרויי בקהל שני פעמים ונתין ספק דמריכין תיקון ול"ל גם כתוס'על נכון לאשתרויי בקדשים]

מאי היא חלוקת פוטאת מקדש וקדשיו מכל חיבי קרבן דאינן בעולה ויורד . ואימא ע"ו דחלוקה פוטאתה דהיא בשעירה. ודחינן אנן חלק להקל דאמרינן. וחלוקה דפוטאת ע"ו להחמיר עליה היא . פפרשת בספרי . ואימא יולדת ואליבא דר' שמעון דאמר יולדת חטאת היא. כי בשעה שכורעת לילד נשבעת שלא תוקק לבעלה . ודחינן ר' שמעון לפעמים דאמר מפקימו הוא מוכרע. ואימא פוטאת מצורע שהוא חטאה.דאמר ר' שמואל בר נחמני א"ר יונתן על שבעה דברים נגעים באים. על לשון הרע. ועל שפיטת דמים. ועל שבועת שוא. ועל גילוי עריות. ועל גסות הרוח. [ועל הגזל].ועל צרות העין. על לשון הרע שנאמר מלשני בסתר רעהו אותו אלמית. ואין צניעות אלא צרעת דכתיב אלה אמרו לחלון מנגיעו [ויקרא יג מו]

[כריתות כו.] ערכין טז. ע"ש [שועה טו. ע"ש כריתות כו. ע"ש]

מיר יט. כב. הגיה יל. נ"ק לה: מדיס י.

הגהות הב"ח

(א) גב' חוא ואימא יולדת: (ב) שם מוכרע ואימא מצורע:

ר' חנאל גי' ובקר אי מקיש מלאחות בני יעקב ואחכ"ת ואחל מיהו קאמר מטומאת

ר"ח גי' ובקר אי מקיש מלאחות בני יעקב ואחכ"ת ואחל מיהו קאמר מטומאת

ניכא

הגהות הגר"א

ד"ה ואימא עולה ויורד. נ"ב ע"ל ד"ה ואימא יולדת. ד"ה ואימא מצורע. ד"ה ואימא יולדת. ד"ה ואימא מצורע. ד"ה ואימא יולדת. ד"ה ואימא מצורע.

ניחלי ליה קמ"ל **אמר מר **מנין (ה) ששש בה ודיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף ששעיר זה חולה **מנין **מאי קא קשיא ליה: (ו) קשיא ליה: השתא דאמרת "חטאים דומיא דפשעים" מה פשעים דלאו בני קרבן אף חטאים נמי דלאו בני קרבן אימא מה פשעים דלאו בני קרבן לעולם אף חטאים דלאו בני קרבן לעולם ומאי נינהו "אשר" בה ידיעה → בתחלה ואין בה ידיעה בסוף" אבל "ששש בה ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף" כיון דכי מתידע ליה ברבן הוא אימא לא ליתלי וכי תימא "אשר" בה ידיעה בתחלה → וש בה ידיעה בסוף" שעיר הנעשה בחוץ ויוה"כ מכפר ס"ד אמינא ניפוק מיפק' אמר קרא °לכל חטאתם" מכלל דבני חטאות נינהו "ונתכפר כפרה גמורה? אי כתיב 'מחטאתם' כדקא אמרת השתא דכתיב "לכל חטאתם" להנך דאתו לכלל חטאת וכי מאחר שאינו מכפר למה חולה: אמר ר' זירא לומר שאם מת מת בלא עון, א"ל רבא אם מת, מיתה ממרקת? אלא אמר רבא להגן עליו מן היסורין: אשר בה ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף שעיר הנעשה בחוץ ויוה"כ מכפר כו': מבדי אתקנושי איתקוש להדדי פנימי אידיה ואדדיצון ונפקא מינה להיכא דלא עבד חיצון? אמר קרא °אחת *כפרה אחת מכפר ואינו מכפר שתי כפרות, חיצון אדידיה ואפאי דעביד פנימי- נפקא מינה לטומאה דאירעה בין זה לזה? אמר קרא °אחת בשנה "*כפרה זו לא תהא אלא

ומאי ניהו מן כה ויש כה. ולא בעי למימר מן כה ומן כה ולי' משום דכל שעירי הרגלים ושעירי ראשי חדשים מכפרים ס"ד נפיק מיפך כתיב ה:שם לה' חטאת שאין מכיר בו גלוח ה' ולפי' לר' שמעון דלא דריש לה' לא ה"מ למינקט מאי ניהו מן כה ומן כה משום היקשא דמתניתין על מה

זה מכפר זה מכפר:

ונכפר כפרה גמורה. וה"מ ומי עדיף מפעיר המשתלח

לתירוץ הגלח תולה כדאמר בפרק כתרת לכריתות (דף כה.) דחייבי חטאות ואשמות ודאין חייבים להביא אחר יוה"כ וי"ל דהכא משמעות דקרא קא פריך דוכפר לכל חטאתם משמע שמכפר לגמרי כל החטאת לכל גבי פעיר המשתלח לא כתיב לכל חטאתם דלא גבי וידוי ולא גבי כפרה:

מאי לכל חטאתם דלאחי לכלל חטאת. תימה לפריך בפרק בתרא דכריתות (דף כו.) גבי פעיר המשתלח לימא כי מתידע אחר יוה"כ כמי לא מייתי חטאת ולמאי הא בדידיה נמי כתיב לכל חטאתם וי"ל דהכא נמי כיון שעומד לו קודם יוה"כ שהיה בספק והיה לו להביא לפני יוה"כ לפיכך נקט לכל חטאתם דלא כפעיר המשתלח שמכפר לפי שנודע לו אחר יוה"כ שהיה בספק והיה לו להביא ידיעה ולהיות לו לעולם כמי שהביא חטאת דפעיר מיקרי לפי שלכל חטאת הוליך ולחטת לכלל חטאת פעמים היכא דלא נודע לו כלל לפי' ידיעת. ספק קודם יוה"כ שיביא חטאת כשיודע לו מדרשה (ג) לכל חטאתם כדדרים הכא לי נמי גבי פעיר המשתלח ליתן למידרש דוקא הכי דלאחו לכלל חטאת שהרי מכפר על כמה עבירות שיבין כלל בני קרבן על עשה ועל לא תעשה ואחר עבירות לי נמי פעיר המשתלח עדיף שהולה כי לתיידע ליה שמוך לשקיעת החמה כדפריטים:

מה פנימי יבין מכפר הלא על דבר שיש לו ידיעה לף חיצון וכו'. ולפי מחיה לר' שמעון דלא דריש חטאת שבין מכיר בו הלא ה' לתילטריך היקשא דלא מכפר חיצון (נ) לרבנים הלא לר' יהודה למאי לילטריך היקשא הא ע"כ חיצון מכפר לאין יש לו ידיעה דבמאי מוקמת ליה לליכא למיפרך דנפיך מיפך כתיב לה' חטאת שאין מכיר בה הלא ה' ואין לומר דלילטריך היקשא דלא מכפר אחאר עבירות הלא בטומאת מקדש וקדשיו דמלמד מהניתין משמע דלילטריך לאין לו ידיעה בה ויש בה וי"ל דלי לאו היקשא הוה מוקמינן כפרת חיצון באין בה ואין בה דטומאת מקדש וקדשיו וכפרת ר"ח ורבנים באין בה ואין בה בשאר עבירות והלא הוי דרשינן הואיל וזה בא בזמן קבוע (ז) מה זה אין מכפר הלא על טומאת מקדש וקדשיו כו' כדדרים הכא דבי ר' ישמעאל הלא הוי דרשינן מה זה מכפר לאחי בה בלף זה כו' לבל בשאר לליכא היקשא דחיצון מפנימי על כרחך דרשינן כדדרים הכא דבי ר' ישמעאל: **וניכפר** פנימי לדידיה ולחטיחון. תע"ג דלא לאחי לכלל חטאת אין לומר כדפריטים לעיל:

ונפקא מינה היכא דלא עבד חיצון. ולפי תאמר ל"ל מכל טומאה שהיכה בין זה לזה: **כפרה** לאחת מכפר ואין מכפר שתי כפרות. ולפי תאמר לאחי לו מבני דלי חיצון דלא כפרה אחת בשנה ולפי לא מהה הלא פעם אחת בשנה ולפי תאמר מיפוק לה כן תהיה כפרה זו פעמים בשנה חיצון לפנימי דבשלמא הלא מהה כפרה אחת בשנה מדקאמר בסמוך גבי חיצון האי שעירי רגלים ושעירי ר"ח מכפרין פירוש ולפי כן הויא פעמים בשנה וכן לקמן פריך והא כי כתיב לאחת בשעיר הפנימי כתיב ומבני מדלאקקש חיצון לפנימי ובסמוך גמי דפריך וליכפר חיצון לאחיה ולפנימי ליבני לאחין חיצון מכפר ב' כפרות מדלאקקש ל"ל דכיון דלא כתיב בגופיה דחיצון הלא דילף היקשא היא לן למעוטי שלא יכפר פנימי לחיצון וחיצון לפנימי ולפרכה מכח היקשא שהרי הוא לפריך לכל חיצון וכ"ח ורבנים דלא לילף היקשא להדדי הוא דפריך לכל חיצון ולא לילף היקשא להדדי פריך בסמוך אשעירי רגלים ושעירי ר"ח מכפרים לעצמן כפרת לאחיהם הוי כלומר לאחת בשנה כגון לאחת בשנה לחמי לא ידע לך דרשה אחת בשנה לחמי לא ידע לך דרשה אחת בשנה לחמי לא ידע לך המקשה דלא ידע לך דרשה אחת בשנה לחמי לא פריך ליכפרו לו ליתלו תרוייהו לפנימי ומו לא וי"ל דלחך קושיא ולחי ידע לחמי לא לחת בשנה הואיל וחיצון ליט מכפר כפרה אחרת הלא זו לבל לחירכא דפריך וליכפר חיצון לחדיה ולחפנימי לא מיסתבר ליה למקשה דניממעט מלחת בשנה כיון דעיקר כפרתו לא הוי דפנימי לי נמי וי"ל דסברת הוא שלא יבאו שניהם על דבר אחד ולא יועיל זה כלא זה וזה אין סברת לומר שיועיל ולא בא חיצון הלא מכוח טומאה שהיכה בין זה לזה והשתא לחי שפיר דקאמר לעיל ונפקא מינה היכא דלא עביד חיצון ולא קאמר נפקא מינה להגן ביני וביני להיכא דעביד חיצון לח"כ לא יכפר פנימי לחדיחיצון כדי שלא יבא חיצון לחומאה שהיכה בין זה לזה כלבד וח"ת וניממי לכתוב לחת תרוייהו לחדפנימי לאחד ומיהו פנימי לחתום ומיהו לכפרה וי"ל דלחי חיצון מכפר לגמרי אם כן לא לחי לכלל חטאת והיכך יהלה על זה פנימי: **לטומאה** שהיכה בין זה לזה. הכא לא קאמר ונפקא מינה להיכא דלא עבד פנימי כדקאמר לעיל דפנימי קרב קודם חיצון *ואי ליכא אלא אחד יעשו פנימי ולא חיצון:

כפרה זו לא תהא כו'. פ"ה דלאו היינו קרא דלעיל ונרחה דסברתו דלא מצינו למידרש הך דרשה מקרא קמא ש"ג דכחיב ביה כפרות*(ורש"י)[וכ"י]מפרש דהא דרשה גמי שמעינן מקרא קמא מדלא כחיב אחת בעשור וכחיב בשנה ומקרא אחריני לימוד דרשה: אחת בשנה משום דלא סגי לילפוחב אחת בלא שנה ולא מצינו למידרש מיניה אלא דרשה קמייתה דאין מכפר אחי אחת בשנה אלא אחת לשנה ולא יותר:

מסורת השי"ם

שמעון דאמר מסקומו הוא מוכרע. ודייק האי חנא סדלא כתיב על חטאתם אלא לכל חטאתם להנך דאתו לכלל חטאת. ומאן ניהו מי שיש בו ידיעה בתחלה ואין בו ידיעה בסוף עדיין דלכי מיתידע ליה בעי לאיתויי קרבן. ומאחר שאינו מכפר למה חולה. אמר רבא להכן עליו מן היסורים. אבל אם מת מיתה מסורת עונו: מתניי' אין בה ידיעה בתחלה אבל יש בה ידיעה בסוף כו':

נ"ב אחר שהתנא קבע לדבריו הפנימי מכפר על כל מה שאינו מכפר חיצון כך קבלו בידינו מרבותינו. ומשום הכי לא מייתי ברייתא דלקמן (ט"ו ע"ב) חולה. אמר רבא (ויק' ט"ז י"ז) ובעת עשותו את הכפורים. אין לי אלא יחיד ציבור מנין ת"ל וכפר בעדו ובעד ביתו וגו' (ויק' ט"ז ו') ומשום הכי לא מייתי נמי ברייתא דלקמן (ט"ו ע"ב) חולה

כפרתן שוה. ונפקא מינה לטומאה שחילקה בין זה לזה: אלא למאי הלכתא לימקש. הואיל ללמד לידיעה ליתקוש כדתנן במתני': לימי מכפר בשאר עבירות. אלא לטומאת מקדש וקדשיו כדדרשינן לעיל: מאי טעמא דרבי יהודה. דלמר כל החטיס מכפרין על שחין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף תורה אור

כסוף תן_ מצל יוס"כ: לחטאת נס'. בשל רשם חדם כתיב: שניהו כפרה. להפיס דעתה של לבנה: ג"כ. דלכדל"ם בן לקיש לחודיה הוה לחטאת: וכבר נמי למדה עבירות. כל חטאת שלא נודע להת קלת שחטאת כתיב: ווס בא בזמן קבוע. שניר יוס"כ דחילון: מה זה לימו מכפר כו'. להת לימקש לפניתי: מה נמי כדחתת דבי רבי ישמעאל. הואיל וזה בא כו' וילף להו מי מדלתת חדש מי מדיוס הכפורים: מרובה כפרתו. של יוס"כ שהוא מכפר על כל עבירות שלמר ברגלים ואע"ג דכתיב בהו לכפר לימת לא מכפרי למידי דעון כרת: [נעיל נ:]

אלא אחת בשנה: ולר' ישמעאל דאמר אין בה ידיעה בתחלה ויש בה ידיעה בסוף־בר קרבן הוא ישעיר הנעשה בחיץ אמאי מכפר? על ישגיאן בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף, האי שעירי הרגלים ושעירי ראשי חדשים מכפרין סבר לה כר"מ דאמר *כל השעירים כפרתן שוה על טומאת מקדש וקדשיו, אלא למאי הלכתא איתקש חיצון לפנימי: כלה פנימי אינו מכפר בשאר עבירות אף חיצון אינו מכפר בשאר עבירות: על שאגן בה ידיעה בתחלה ולא בסוף שעירי רגלים ושעירי ראשי חדשים מכפרין דברי ר' יהודה: א"ר יהודה אמר שמואל מ"ט דר' יהודה? אמר קרא ישעיר עזים אחד לחטאת להי= חטא שאין מביר בו אלא ה'־יהא שעיר זה מכפר עלהאי

מיבעי ליה לכדר"ל *דאמר ר"ל מה נשתנה שעיר של ר"ח שנאמר בו להי, אמר הקב"ה שעיר זה יהא כפרה *על שמיעטתי את הירח? א"כ ליממא קרא "על ה'" מאי "להי" לכדאמרן, ואימא כוליה להכי הוא דאתא? א"כ ניממא קרא "חטאת ה'" מאי "להי" שמעת מינה תרתי. ונכפר נמי אפי' בשאר עבירות? חנא דבי ר' ישמעאל הואיל וזה בא בזמן קבוע זה בא בזמן קבוע מה זה אינו מכפר אלא על טומאת מקדש וקדשיו אף זה אינו מכפר אלא על טומאת מקדש וקדשיו אשכחן שעירי ראשי חדשים, שעירי הרגלים מנלן וכי תימא הא נמי כדתנא דבי ר' ישמעאל איבא למיפרך אי מדראש חדש שכן תדיר אי מדיום הכפורים שכן מרובה כפרתן וכי תימא הא

מעתה: זהו סוד הקבלה מסורות בקבלה ואין לשנותו כמשמעו מ"ו כי כל כעודה בת מלך פנימה

לחטי לכלל חטאת לרבי ישמעאל ויל"ל דמ"מ פשפי לחטי לכלל חטאת יש בה ואין בה דבדר שיש בה ידיעה מעיקרו בקל יכול ליזכר מדבר שלא היתה לו ידיעה משולם ולפי המסקנא דרבי ישמעאל סבר לה כר"מ דכל השעירים כפרתן שוה לחטי שפיר דלמא מ"ל נפיך מיפך דהא כר"מ כתיב בו שלא ה' ואי"ת לרבי ישמעאל למחי לימקש לכל חטאתם ויל"ל כי היכי דלמא ניממא דנכפר כפרה גמורה: **סבר** לה כר"מ. לאו דוקא כר"מ דר"מ בעי ידיעה בתחלה דקתני לקמן דכולהו מכפרין על שחין בה ידיעה בתחלה ויש בה ידיעה בסוף ואין בה לשיס בה ואין בה לשיס בה ואי"ת מי קבעי לה ע"כ ליכא לשוקומה לכפרה דרגלים ודר"ח שלא בחין בה ואין בה ידיעה בתחלה לו בסוף פנימי וחילון מכפרין ויל"ל דבעי מלי טעמא דמכפרי לחטומאת מקדש וקדשיו חימא בשאר עבירות לי משום בחין לב דחני דבי ר' ישמעאל הא ליכא למיפרך כדפריך בסמוך מה ליוה"כ שכן מרובה כפרתו ומשני לחטאת לה' חטאת שחין בחין בה ואין בה לא שייך למיפרך מה ליוה"כ כו' דגלולי מילתא בעלמא הוא לחטאת דקרא הייט טומאת מקדש וקדשיו כדלמר בסמוך: **שעיר** זה יהא כפרה עלי. פירש בערוך שעיר זה כפרה ליכרלל,ועלי לקבוע זמן כפרה-זו וקבעתי בר"ח להפיס דעתה של ירח: **הואיל** וזה בא בזמן קבוע. פ"ה שעיר חילון וכן ל"ל דלי מפנימי גמר בסמוך דפריך מה ליוה"כ שכן מרובה כפרתו ה"ל למיפרך שכן ככסם דמה לפני ולפנים ועוד לדילוף מפנימי לילוף משעיר המשחלה דמכפר לשאר עבירות חע"ג דשעיר המשחלה אין קרבן פנימי נמי לשו קרבן גמור הוא דשרף חוץ למחנה וחיט לן למילף טפי משעיר המשחלה דהוי חוץ ממון לבל השתא דגמר מחילון ניחא טפי דדמו להדדי טפי משעיר המשחלה ומיחת נמי לליטריך לעיל היקשא דחילון מכפר מפנימי מבנין לב דחוץ מפנים לו ילפינן ול"ת לי מחילון גמר חפשוט מהכא דלבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בבנין לב דחילון גופיה לו ילפינן מבנין לב דחילון לשו מכפר לחטומאת מקדש וקדשיו חשו להוקש לפנימי ובעיא היא בפ' חיזהו מקומן (זבחים דף י.) ויל"ל דהתי לו תשיב בנין לב חשו גילוי מילתא בעלמא לדמוכח בסמוך והשתא נמי ל"ש דקלמר ולימקוש חשעירי רגלים לשל ר"ח לו ילפינן חשו בבנין לב דחילון וחילון מהיקשא לפנים ובקונטרס פירש בסמוך דלבר הלמד בבנין לב חוזר ומלמד בהיקש מר"ח חע"ג דר"ח לו ילפינן חשו בבנין לב מיוה"כ ול"ל לומר כך דהא בעיא היא בפרק חיזהו מקומן (שם דף מ:) לי לבר הלמד בבנין לב חוזר ומלמד בהיקש לי לו ועוד דהכא גרע מלבר הלמד בהיקש

[וע"ש תוספות זבחים ב. ד"ה לו ניכתוב]

דחיטו חוזר ומלמד בהיקש כדפ"ה גופיה בסמוך דהכא שעירי ראשי חדשים גמרינן משעיר החילון דגמר בהיקש מפנימי": **אף** זה חיטו מכפר טו'. וחין להקשות וילף מהתי בנין לב דליכפר נמי ר"ח לחכפרה דחילון דהא ליתקש חילון לפנימי חשו מהא כפרתו פעמים בשנה ועוד לדעתין זה ליכא למיפרך מה ליוה"כ שכן מרובה כפרתו דהשתא ליכא למימר גילוי מילתא הוא דקרא דר"ח לו משמע חשו חחין בה וחין בה: **שעירי** רגלים מנ"ל. הכא חין לפרש מנין דלא מכפרי נמי לחטאר עבירות כדבעי לעיל לחדר"ח דת"ל מלי פריך בסמוך שכן מרובה כפרתו חדרבה כ"ש דילוף מהתם דחע"ג דחמירי לו מכפרי נמי לחטאר עבירות חשו יש לפרש מנלן דמכפרי לחטומאת מקדש וקדשיו דליכא כרת דימת דלא מכפר חשו לחטאר עבירות דליכא כרת כיון דחין בפרתו מפורשת דחטאת שחין מכיר בו משמע לל חטוחים שחיגם יהוטים כדפירש הקונטרס בסמוך וגלהכי בעי מנלן דלא מכפרי נמי לחטאר עבירות ולהכי נמי חקיב לה בסמוך גילוי מילתא בעלמא: **שכן** מרובה כפרתו. פ"ה מרובה כפרה של יום והדין עמו דחין לפרש שמכפר על טומאת מקדש וקדשיו דחית בהן כרת היא גופה בעינן למילף ות"ת והיכי בעי למילף מדיוה"כ והא דבר הלמד בהיקש חיטו חוזר ומלמד בבנין לב ומה לריך פירכא לשכן כפרה מרובה וי"ל דליטריך הלי פירכא דלא נילף מדר"ח דחי פרכת מה לדר"ח שכן תדיר נימא יוה"כ יוכיח לבל השתא דליכא פירכא ליכא למימר תוכיח ות"ת ונילף במה הלל מתרוייהו וי"ל דליכא למיפרך שכן מרובה כפרתו דר"ח הואיל ותדיר תשיב קלת מרובה כפרה:

הא גמרינן ר"ח מיוה"כ ולא פרכינן. הכא לא גרסינן שכן מרובה כפרה דר"ח מיוה"כ קולא בעינן למילף שלא יכפרו נמי בשאר עבירות ולא שייכא הכי פירכא דמומרת שלא גרסינן ולא פרכינן ומו לא והיינו פירכא שכן חיט מדיר: **כדאמר** רב חמא שעיר ושעיר כו'. תימה ועלמא דלא כתיב ביה ושעיר מע"ל לי בכנין שאר כתיב רגלים תפשוט מהכא דשאר רגלים תפשוט מהכא *דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בכנין אב ושוה דלי בכנין אב אמי למילף בקמת דבחר ר"ח נכתוב ושעיר ואיך ניתי בכנין אב ושמא יש לפרש דלא דייקי הכא דשמא שעיר דכתיב בחר ר"ח ואיך ושעיר לשום דרשה וממילא תחת שאר רגלים דכיון דגלי בחד הוו לחבריה למד שהוא מן המפורש ותפילו בנין אב לא לריך ולקמן דפריך מעלמא ויוה"כ עיקר קומייהו מיוה"כ ופריך דוקא לר"מ משום דלמר כל השעירים כפרתן שוה ותפילו דיוה"כ ור"ח פי' דה"כ שמיד תהיקשת דרבי יוחנ כדמסיק לקמן ולא נקט הכא תחלת סוגיא דלקמן *דהוי כמו וכו' ותע"ג דר' יהודה תים ליה היקשא דבמועדיכם וכר"מ מ"מ לא מסתבר ליה לרבי יהודה לומר שיהו כל השעירים כפרתן שוה כמו שתומר ר"מ משום דעדיפא ליה היקשא דחילון לפנימי ותים לן למימר דחין שכפר כ' כפרות וגם שלא תהא כפרתו פעמים בשנה ולר' מחיר

אבל חטת שסופו ליוחד כמי שיש בה יחידה לכפוח דמי. ות"ח ופ"ז חמתי חולרך לשנויי לעיל דר' שמעתא שכר לה כר"מ נימא דחילון מכפר תחין בה ותין בה שסופו ליוחד דלהתי לא מכפר רגלים ור"ח דכיון שסופו ליוחד לא קתיק ליה חטת שחינו מכיר בו שלמה ה' ויש לומר כיון דהתמת דלר' יהודה חטת שסופו ליוחד מכפרים ליה להס"ם שיחלוק עליה רבי שמעתל בדבר זה:

אי מה לחלן עולין כו' ונפקא מינה דנשאר בשיר ר"ח מכפר על נפקא מינה לטומחה שחיכעה בין זה לזה. ותם ותמר חמתי לח מצי כדמצי בסמוך לתין לחר טמח לחוטו עון וי"ל דלין לח מקרי חחר לגבי ר"ח כיון דעולין לח כתב ר"ח חלח דילף מיני לכל חטח העדה דכתיב בר"ח מצי שפיר בסמוך דלין לחר טמח לחוטו עון ומהר"ל שמעתל מפרש מה לחלן עולין לומר לכן עד שיהא מרובה ור"ח מכפר על עון המקריב שהקריבו בטומחה ולין לחט לריכין לנפקותת דנשבר לין ומצי עון העדה כתיב פי' עון דלא שייך חלא בעדה ועולין שייך לף בקרבן לי נמי עון העדה ולא עון הכהן: **וניכפר** ר"ח מדיליה ומדלין. פירוש קרבן שקרב בטומחה בשעה שקרב ר"ח דקרבנות שקרבו בטומחה

ניכפר לין לחדיה ומחר"ח. וח"ת ומחמי לח מצי דעון לחד הוא טמח ולח ב' טמוח וי"ל דגבי לין כתיב "עון הקדשים" ושלחים הוו תרוייהו עון הקדשים ועול "עון הקדשים" משמע שפיר ב' טמוח דקדשים משמע קדשים הרבה: **אמר** קרא חטת חמר העדה לחלן עול "עון העדה" ולא עדה, חשכחן "שעירי ראשי חדשים" דמכפרי על טהור שחכל חת הטמא "שעירי רגלים" דמכפרי על שאין בה ידיעה בתחלה ולא בסוף מנלן דהאמר ר' חמא ברבי חנינא *שעיר ושעיר ה"נ שעיר ושעיר ואיתקוש

רב חמי חמר העדה כו' נרחה דלח פלינו ות"ל מילטריך לרבותה דחותה מסוס פירכת דלקמן דרגלים לחמי לח מכפרי ר"ח כר' יהודה דלח משמע ליה חותה כדלקמן: **הכא** נמי שעיר ושעיר. מהיקשת דר' יוחנ שמיד לריך לשנויי:

ואיתקוש

וביון דכתיב ושעיר וי"ו מוסיף ואתקש שעירי רגלים לשעירי ראשי חדשים בכמה שאלו מכפרים אלו מכפרים. איבעיא להו כי קאמר ר' יהודה בחטא שאין סופו להוודע. אבל חטא שסופו להוודע כמי שיש בו ידיעה לכפוף דמי. ושעיר הנעשה בחוץ ויום הכפורים מכפר וכו'. ופשפנא מהא דתניא על שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף בחטא שאין סופו להוודע ה) שעירי הרגלים ושעירי ראשי חדשים מכפרין דברי ר' יהודה. ר' שמעון אומר שעירי הרגלים מכפרין על שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף. מאי מעמא שעיר ושעיר ר' מוסיף ואתקש. ולא אשכחנן לה כפרה בסקום אחר. דמי שיש בה ידיעה בתחלה וידיעה בסוף והעלם בינתים ברקרבן הוא. ומי שיש בה ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף שעיר של יוה"כ הנעשה בפנים תולה. ומי שאין בה ידיעה בתחלה ויש בה ידיעה בסוף שעיר של יוה"כ הנעשה בחוץ מכפר על כרחך לא מכפרי שעירי הרגלים אלא על שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף. ושעירי ר"ח מכפרין על סדור שאכל בשר קדש פסא דברי ר' שמעון מאי מעמא דליף עון עון מלינ. בשעיר ר"ח כתיב ואת שעיר החטאת דדרש דרש משה וגו' ואותה נתן לכם לשאת את עון העדה דר"ח. ובלינ כתיב והיה על מצח אהרן ונשא אהרן את עון הקדשים וגו' וגרמי' בתחלת יומא (דף ז) על מה הלינ מרלה עלהדדועל הבשר ועל החלב שנפסא בין באונס בין במזיד בין בשונג בין ברלון כו'. קתני מיהא בשר שנפסא ונקרב הלינ מרלה כך עון הכתוב בשעיר ר"ח מכפר על סדור שאכל קדש בלינ (פסא). ודחינן אי מה בלינ אינו נושא אלא עון העושים על גבי המזבח. אף שעיר ר"ח אינו מכפר אלא על העושים. ופרקינן עון העדה כתיב בלמר עון העדה שהקרבן בא על עון העדה והיא החטאת שכפרתה באכילה כדכתיב: ואכלו אותם אשר כופר בהם בלמד שהכהנים אוכלין והבעלים מתכפרין. ואימא שעיר דר"ח מכפר בסדור שאכל קדש פסא ובעולים שנפסאו ונקרבו) ונשבר הלינ ואינו מכפר יהא שעיר ר"ח מכפר בשניהם. ודחינן עון כתיב עון אחד הוא נושא ואינו נושא שתי עונות וכו'. רב אשי אמר בשעיר ר"ח כתיב עון העדה ולא עון הקדשים. ובלינ כתיב עון הקדשים ולא עון העדה.

פתח בפרה. בגופיה כתיב (במדבר כח) לחטאת לה' פירש לך הכתוב כו כפרה על חטח שחינו יחוע ומקטע דכל חטחים שחינם יחועים במקטע: **נגוי מילתא בעלמא הוא** · דגמרי מיוה"כ שלא יכפר חלח (ב) טומחת מקדש וקדשיו הלכך ליכא למיפרך מה ליוה"כ שכן מרובה תורה אור כפרתו דהא לא גמרינן מיניה כפרה חלא מיטוטא הוא דגמרינן מיניה. (נ) **לאבל כולה מילתא.** כגון שעירי הרגלים דלא מיפרקא כפרה דידהו "לכפר" הוא דכתיב בהו ולא פירש על מה (ד) (ו)(ח)(ט) בח ללמוד מכל יוה"כ שיכפר על טומחת מקדש שהוא עון כרת פרכינן מה ליוה"כ שכן מרובה כפרתו: **שעיר ושעיר.** "שעיר" הוא מני למיכתב בכולהו וכתיב "ושעיר" ו"ו מוסיף על ענין ראשון להקיש ומהו ההיקש לתקוש שעירי הרגלים לכל ר"ח והוא כבר למד בבנין אב מיוה"כ ודבר הלמד בבנין אב חוזר ומלמד בהיקש כל המלמד בכל המדות חוזר ומלמד חון מהלמד בהיקש שחין חוזר ומלמד בהיקש בקדשים והכי לממרינן בזבחים בפרק היוחה מקומן (דף מט:): **שסופו ליוחד.** כגון שרלוהו שנטמח וכנכנס למקדש וסופו להודיעו: **ותותה נתן לכם.** בשעיר החטאת לחבר דרש משה והגה שורף כתיב ושל ר"ח היה ושלמה שעירים קרבו ביום שהוקם המשכן והוא יום שמיני של מלואים, שעיר של ר"ח דכתיב (שמות מ) בחחד לחדש תקים חת משכן חהל מועד · ושעיר דנחשון שהקריב לחטוכח המוזבח וכל הכשיחים חומר (במדבר ז) שעיר עזים חחד לחטאת "עון" ובשעיר שמיני כתיב (ויקרא ט) ולל בני ישרחל תדבר לחמר קחו שעיר עזים לחטאת והנשים חכלו ושל ר"ח נשרף כדילפינן בהורח כהניס ובשחיטת קדשים בפ' טבול יום (זבחים דף קח:): **עון עון מלין.** דכתי' בי' ונפקא לחברן חת עון הקדשים (שמות כח): **מפ' נפלו טומחת בשר.** שחין הלין מרלה על טומחת הגוף חלח על הדם חו על החלב חו על הבשר של עולה שקרב בטומחה ומרלה לין על הקרבן שמכשירו לרלון שחין הכעלים לריכין להביח קרבן לחר חף כלן טומחת בשר יכפר על החוכל בשר קודם טמח והוח טהור: **מי מפ נפלו טולין.** מה הלין חיו מכפר על סוס חטח חלח מרלה על הטולין חף זה ירלה על הטולין כי היכי דעביד לין ונפקא מינה להיכח דנשבר הלין ולח יכפר על עון החדש

[נקמן י.]

הגהות הב"ח

(ה) גם' ותין לחמר כ"ע: (ב) רש"י ד"ה גלוי כו' חלח על טומחת: (ג) בא"ד מיניה עד"ז ותמ"ל מ"ש כולה מילתא: (ד) בא"ד מה ותחם כח:

גליון השי"ם

תום' ד"ה כדחמר וכו' דהוי כמו וכו'. בעין זה נלכות דף מה ע"ח תוס' ד"ה שלמה. בעת דף קכג ע"ח תוס' ד"ה חסנוני. ניסין דף פ ע"ב תוס' ד"ה זו. מ"ל דף נד ע"ב תוס' ד"ה ומבני. נקמן דף מח ע"ח תוס' ד"ה ומתן. מעילה דף יב ע"ב תוס' ד"ה חלב:

ה) עי' מי' ריין מינה. ב) וע"ע להיכח שנשבר לין וכו'

ניכפרו מדיוס הכפורים . על כפרת שעיר הנעשה בחוץ שאין בה ידיעה בתחלה ויש בה ידיעה בסוף . סמ"ל אמרינן . לקמן אחת בשנה כפרה זו לא תהא אלא אחת בשנה ותע"ש דהאי בשעיר הפנימי כתיב את היקדש להדיי כדאמר במתני' : קס"ד כל מד ומד מחבריס גמר .

אי מפס הסמוך לר"ח גמר מר"ח תורה אור

לכפר על הטהור משלל לא הטמא וכר"ח ס"ל לר"מ לכ"ש בשל סופות הסמוך לשל יום הכפורים נמר מדיום הכפורים *לשאין בה ידיעה בתחלה אלא בסוף ושל יום הכפורים משל סופות לשאין בה ידיעה בסוף ולא בתחלה ולא בסוף ומדר נמרי מעליונים ומתחתונים ומתחתונים מעליונים : נמר מן הנמר . בהיקש קאמר והכי כולהו היקשא ניהו : כולהו . מר"ח גמר לטהור מהכל מן הטמא ומהם מדם מייניהו לשאין בה ידיעה כלל וכולהו מדיום הכפורים לשאין בה ידיעה בתחלה ויש בה ידיעה בסוף וכן הוא מהן לשאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף : מיבעי . קרא עני מועד . במסכת תענית (דף כט.) תמוה דהסיא שמת של שנה הבאה ליליות שבת הכפורים דכתחלתו בה מרגלים בעשרים ומשנה בסיון מלוי מליהו לתמוז ולפיך תירע בו יום חזרת מרגלים בתמוז בתא , ויכול השנה כולה של תנחומין בתא בכו בכיה של חנם והוקבעה להם בכיה לדורות : נשבור בחורי . שלא הזכיר כאן יב בה ידיעה בתחלה ולא בה ידיעה בסוף בכפרה של הלן : ה"ג שמת לא משמע ליה . לכי כתיב לחת בשעיר הנעשה בפנים כתיב : אלא לעולם לחת משמע ליה נמי לחילון דבא לחת בכפרה של המר קרא כו' . לחיקוש ושאני לחת דסיפא דקרא הכי פירושא לחת דסיפיה דקרא דממעטין מינה שאין בחר מכפר כפרתו דסמיך ליכפר לכפרה משמע ליה נמי לחילון דבא בשעיר פנימי כתיב ביה כדכתיב מדם חטאת הכפורים לחת בשנה יכפר ומטאת

ואיתקוש שעירי הרגלים לשעירי ראשי חדשים מה שעיר דראש חודש במילתא דקודש מכפרי אף שעירי רגלים במילתא דקודש מכפרי *ובי חימא ניכפרו אדראש חדש? הא אמרינן "אותה" אותה נושא עון ואין אחר נושא עון ובי חימא ניכפרו אדיום הכפורים הא אמרי' "אחת בשנה" *כפרה זו לא תהא אלא אחת בשנה{ אמאי מכפרי אי על שיש בה ידיעה בתחלה ויש בה ידיעה בסוף האי בר קרבן הוא אי על שיש בה ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף האי שעיר הנעשה בפנים ויום הכפורים תולה אי על שאין בה ידיעה בתחלה אבל יש בה ידיעה בסוף האי שעיר הנעשה בחוץ ויום הכפורים מכפר על כרחך אינו מכפר אלא על שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף : ר' מאיר אומר כל השעירים כפרתן שוה כו' : *אמר ר' חמא בר ר' חנינא מאי טעמא דר' מאיר? אמר קרא 'שעיר' 'ושעיר' הוקשו כל השעירים זה לזה ו"ו מוסיף על ענין ראשון וקסלקא דעתך כל חד וחד מחבריה גמר *והאמר ר' יוחנן כל התורה כולה למידין למד מלמד חוץ מקדשים שאין למידין למד מלמד? הא לא קישיא כולהו מקמא גמרי, תינח כל דכתב ביה 'ושעיר' עצרת ויוה"כ דלא כתב ביה 'ושעיר' מנלך? אלא *אמר ר' יונה אמר קרא °אלה תעשו לה' במועדיכם *הוקשו כל המועדי' כולן זה לזה , והא ר"ח לאו מועד הוא? אבראי ר"ח נמי איכרי מועד כדאמר אביי -*דאמר אביי תמוז דההיא שתא מלויי מליוהו דכתיב °קרא עלי מועד לשבור בחורי. אמר רבי יוחנן ומודה ר"מ בשעיר הנעשה בפנים שהוא אינו מכפר בפרתן , והן אינן מכפרין בפרתו : הא אינו מכפר בפרתן כפרה אחת מכפר ואינו מכפר שתי כפרות. הן אינן מכפרין בפרתו אמר קרא "אחת בשנה" כפרה זו לא תהא אלא אחת בשנה תניא נמי הכי [את שאין] בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף, [את] שאין בה ידיעה בתחלה אבל יש בה ידיעה בסוף את מטהר שאכל את הטמא-שעירי הרגלים ושעירי ראשי חדשים הנעשה בחוץ מכפרין דברי ר' מאיר ואילו 'שעיר הנעשה בפנים' *שיירה וכפרתן נמי שיירה : היה ר' שמעון אומר שעירי ראשי חדשים מכפרין על מהור שאכל את הטמא כו' : בשלמא בראשי חדשים לא מכפרי אדרגלים דאמר קרא "עון"-עון אחד הוא ואינו נושא שני עונות אלא דרגלים ניכפרו אדראשי חדשים? אמר קרא "אותה" אותה נושא עון ואין אחר נושא עון בשלמא דרגלים לא מכפרין דאמר קרא "אחת בשנה" *כפרה זו לא תהא אלא אחת בשנה אלא דיום הכפורים ניכפרו אדרגלים? אמר קרא "אחת" *כפרה אחת מכפר ואינו מכפר שתי כפרות והא כי כתיב "אחת" בשעיר הנעשה בפנים הוא דכתיב אמר קרא °מלבד חטאת

דהכא כיון דנאכד נעקר הפרטתו ואחר שהופרש במקומו כיפר על עבירות שהיה לו לזה לכפר וכשיבא קודם לכן והא דמייתי התם מכבשי עלרת ולא אמרי' כשנשחט הרחמן חיגלגלי מילתא שלא תמוך על השני הפרשה עד שעת שחיטה לא דמי כלל לשעיר שחלב דכבשי עלרת על דעת כן הופרשו שיחטנו זה אחר זה :

לוחה

יוה"כ מכפר. תניא נמי הכי דשעיר הנעשה בפנים אין אחר מכפר כפרתו ולא הוא מכפר כפרת אחרים: מתני' היה ר' שמעון אומר שעירי ר"ח מכפרין על מהור שאכל מטמא ושל רגלים מכפרין כו'. אמרו לו סתו שוקרבו זה בזה . פי' אם לא נקרבו שעירי חרגלים ברגלים . סרו שעיר ר"ח ברגלים . אמר להם יקרבו . הואיל וכולם באין לכפר על טומאת מקדש וקדשיו : גמ' בשלמא דר"ח לא מכפר אדרגלים . עון כתיב בה . עון אחד הוא נושא ואינו נושא שתי עונות . אלא דרגלים אמאי לא מכפרי אדר"ח כו' . ופשוטה היא ואסיקנא אמר קרא מלבד

מסורת

נ"ב ר' יונה אומר כל השעירים כפרתן שוה על טומאת מקדש וקדשיו מאי משמע ושעיר ו"ו מוסיף ומקיש זה לזה. ואקשינן השלישי אינו למד מן השני דהנהי השני תלמוד הוא . וא"ר יוחנן דאין למדין למד מלמד בקדשים . ופרקינן כולהו משעיר קמא ילפי. ואקשינן והא שעיר יוה"כ ושעיר עצרת דלא כתיב בהן ושעיר. ופריק ר' יונה אלה תעשו לה' במועדיכם הוקשו כל המועדים כולם זה לזה . ור"ח נמי אקרי מועד כדאביי דאמר (אמר) [כו'] קרא אחרת. ואע"ג דיוחנן מודת היה ר' מאיר בשעיר של יוה"כ הנעשה בפנים שאינו מכפר כפרתן. מאי משמע אחת כתיב כפרה אחת הוא מכפר ואינו מכפר שתי כפרות . וחן נמי אינן מכפרין כפרתו . מאי משמע אחת בשנה . כפרה שאין מתכפרת אלא פעם אחת בשנה

מתנה

פ"ק דיומא [דף ה.] גבי מי שהיה טמא מת ביום הכיפורים

טבא [דף ח:] על מי מאכר בפרק בתרא

נ"ב

האיקו [דף ה:] דאמר ר"א דאמר כל הפרשיות כשרות

ר"ש ד']

כה א מיי' פ"ד מהל' שקלים הלכה יג: כט ב מיי' שם הל' יב

אותה לא משמע ליה. ור"ח מ"ל מנלן דמכפר אחיין בה ואין בה דלמא לא מכפר אלא אחד מהן הקודם דבשלמא לר"ש כיון דדרים אותה על כרחך מיבעי ליה לאוקומה כשהיה דרגלים אחין בה ואין בה כדלקמני לעיל ולר"מ נמי מע"ג דלא דרים אותה אחי שפיר דהא דרים חצר אחין מכיר בו מלא ה' ונס ים ליה ג"כ דעון עון מינן וילפינן כולהו מר"ח דאכל לר"ש בן יהודה דלא דרים אותה ולא דרים נמי חצר אחין מכיר בו מלא ה' דהא קאמר דרחם חדם לא מכפרא אלא על טהור שאכל את הטמא קמא וי"ל דלעניין זה ולחי דרים אותה כיון דדרגלים אין להם כפרה אחרת אלא זאת אבל בשאר דרגלים כפרה אחרת היינו אין בה ואין בה מכפר נמי דדרחם חדם ולא פשיטא ליה דרחם דאותה חדם דסבירא ליה דאין מכניס למעט אלא יש לאחר אותו עון אלא בשחיט טמא אלא עון זה והשתא אחי שפיר הא דפריך לעיל אלא דרגלים אמאי לא מכפרי אדר"ח פי' אחאי לא מכפרי נמי אדר"ח ולא פשיטא ליה דרחם דאותה כיון שיש להן כפרה אחרת כדפרישית מיהו נבי דרחם אחת בשנה דפשיטא ליה עפי שדרחם לאחת יכפר לריך לפרש כדפרישית לעיל ועי"ל דלר"ש בן יהודה אינקום שעירי רגלים לשעיר החיטן מה חיטן מכפר על דבר שיש בו כרת דהייט טומאת מקדש וקדשיו לפי שעירי רגלים כן **קדושה** שבהן להיכן הלכה.

ור"ח הא בפרק בהרת דכתובות (דף קה. ושם) אמר דדייני גזירות טומאין שכרת מחרומה הלשכה וכן (שם קו:) מניחי ספריס ונוטלי חשיב התם אלמא לב ב"ד מחנה עליהן ומחי קשיא ליה הכא וי"ל דהתם הוא דלא קדש קדושת הגוף: **מותר** הקטורת. פ"ה מותר משלשה מיני היתירים בכל שנה ממלוח חפנים ביוה"כ דחי לחפנין שיכנסו כולם בחפניו ולחתם פירש כן דבכל שנה היו מפטמין(נ) שם"ה מנים למנין יתום החמה וג' מנים לחפני כה"ג ביוה"כ הכפורים ומשם"ה היה נשחר בכל שנה פשוטה ר"ח מנין כמנין שנוח החמה יתירים על שנות הלבנה ותע"פ שהיו לריכין למלוחות כהן לשנים מעוברות שהן נו"ח י"ל י"ז י"ע מ"מ לריכין היו לחדש ב"ח ניסן כדי שיהיו מתרומה חדשה ומיהו הא דתניא בפ"ק דכריתות (דף ו:) "דמ' לע"ב שנה היו בו מלחים של שייריים ח"ח לפרש אלא ממותר ג' מנים של יום הכפורים שהרי כל מותר של י"ח של שנה פשוטה היו לריכין למלוחות במעוברות ובמתח המחזור המה ולבנה שוין רק שנה אחת ותפ"ה חלקים אלא המותר שלשה מנים היה נשחר בכל שנה נמלח לע"ב שנה ק"פ אלא חני מנה וג' מנים ואחי נשחר בכל שנה נמלח לע"ב שנה ק"פ מנים ושוה חסר ד' מנים לפלגא דשמ"ח ולא דק וי"ש דלע"ג שחיט אלא אחת בשנה ואם כן ניחא כל כך ובפטומה הקטורת הכתוב במחזורים גרס אחת ויכול להיות כשלשים שנה אלא כשלשים ס' שנה בשחי שנים פשוטות זו אחר זו:

מפרישין לי"ת: **מפרישין** שכר האומנין. פ"ה שמכוין להן ע"י אחד מן הגזברין ולפי' הא דקאמר בשמוע ומחללין אותה על מעות האומנין. פי' אומנין שבנו ביה"מ או עשו מלאכה בקדש ובאין ליפטל שכרן נותנין להן בשכרן מותר התרומה ומחללין אותה בשכרן כו'. אמאי מחללין אותה נימא קדושה שבהן להיכן הלכה אלא ש"מ כל כי האי גוונא לא אמרינן קדושה שבהן להיכן הלכה. ופריק שאני קטורת דקדשי

[עיין מ:]

ושאר ג':

וכפר אחיין על קדושתו אחת שנה אדם חלאה הכיבורים אלו. [ועיין בזבחים הוא לר' קרוב קדושים הוא לר']

* [לא מאריך מלכפר על הבאים קרוב...]

ובמים ג. ע"ש

[פסחים נב: ס"ע] * [ר' יוחנן אומר אחת לשנה ור' יוחנן נמי אמר הכי ר' יוחנן אומר אחת לשנה בקדושה ראשונה ובשניה ובשלישית ובמקדש ראשון ובמקדש שני ובעתיד לבא] [ר' יוחנן] [כריתות ו.] [שקלים פ"ד מ"ה ע"ש] [ר' יוחנן] [כה:] [ועי' ר"ה מ"ב ע"ש] [מעילה יד:] [ועי' ר"ה מ"ב ע"ש] [ועי' ר"ה מ"ב ע"ש] [ועי' ר"ה מ"ב ע"ש

דקדושת דמים הוא, אלא מעתה לא תפסל בטבול יום אלמה תניא נחנה בטבחוש נפסלת בטבול יום וכו' תימא כל קדושת דמים מיפסלי בטבול יום והתנן [יח:] המנחות מועלין בהן משהוקדשו, קדשן בכלי הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה קדשו בכלי אין, לא קדשו בכלי לא, אלא מאי קדושת הגוף היא אלא מעתה תיפסל בלינה אלמה *תנן [הקומץ] והלבונה והקטורת ומנחת כהנים ומנחת כהן משוח ומנחת נסכים מועלים בהן משהוקדשו קדשן בכלי הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה קדשו בכלי אין לא קדשו בכלי לא אמר ליה לינה קאמרת שאני קטורת הואיל וצורתה בכל השנה כולה, ס"מ קשיא וכי קדושה שבהן להיכן הלכה? *אמר רבה לב בית דין מחנה עליהן: אם הוצרכו הוצרכו ואם לאו יהיו לדמיהן, א"ל אביי *והא מר הוא דאמר יהקדיש זכר לדמין קדוש קדושת הגוף? לא קשיא הא דאמר לדמי עולה הא דאמר לדמי נסכים איתיביה אביי *פר ושעיר של יום הכפורים ושאברן והפריש אחרים תחתיהם וכן

בטבול יום כל זמן שמחוסר מעשה בגופו לה"מ למיפך מדיפסלי דתיפוי נחטה בחטי מחוסר קרימה וכשיחטו עליהן הזמה אחר הקרימה שהיו לפייה:

אלא מעתה תיפסל בלינה תנן כו'. פירש בקונטרס דדייק מדקתני לעיל נבי מכתשת טבול יום ולא קתני לינה והכא תנן לינה ס"מ דכל דהכא לאו מכתשת היא אלא כל מי שהוא דבר שהוא קדושתו קדושת דמים נפסלת בטבול יום. והתנן בפ' מועלה פ"ב המנחות מועלין בהן משהוקדשו קדשו בכלי הוכשרו ליפסל בטבול יום כו', אם קדשו בכלי הן נפסלין ואם לא קדשו בכלי שורת אין נפסלין. הנח קדושת דמים הן אלו המנחות ואינן נפסלין בטבול יום. ולא מצא תשובה. ואמר ליה (רבה) [רב חסדא] אלא מאי דתקדת קדושת הגוף היא אי הכי תפסל בלינה כבפ הובדים. אלמה תנן בפ"ק דזבחים ופ"ב דתמורה אם קדשו בכלי הקדושין להיפסל בלינה ודחי רבה שאני קטורת דאע"ג דקדושת הגוף היא כיון דצורתה בכל השנה. כלומר תניא והיא נעשית מתחלת השנה אין הלינה פוסלת בה אלא עד שתקטיר בכלי. (ריש מי שאמר כיון שהקטורת כך צורתה לא נפרעין מינה דלא אפרעין קדושה שבהן להיכן הלכה. כמו שאין אומרים בקפורת קדושה שבה להיכן הלכה אלא מחללין אותה. כך [אין] אומרים בתמידין קדושה שבהן להיכן הלכה אלא נפדין תמיכים. אלא אמרינן שאני קפורת שהקטרתה כתמידין שהקטרת (ריש כיון שהן קדושה הגוף שניהן שוין. והא דאמר ס"פ קשיא וכי קדושה שבהן להיכן הלכה שתחזיר לתמידין ותרבא מפרץ אתחזייתו לב ב"ד

דקדושת דמים. יש בה לינה קדושת דמים שלקחה מחרומת הלשכה מאכל בכלי לה קדשה דהקדש קדושת הגוף ומכחשת בה לאו כלי שרת היא: **בטבול יום.** תם גרע בה: **סמנמום.** מנחת יחיד: **מועלין בהן משפוקדשו.** דקדושת דמים בה מעילה היא: **קדשו בכלי.** היבש לעזרה ונתנה בכלי שרת: **הוכשרו.** גמרה קדושתה ליפסל בטבול יום וכל לשון הכשר לשון תיקון שמתקנו ומזמינו לכך: **הקומץ.** של מנחת יחיד: **והלבונה.** של מנחת יחיד: **ומנחת כהנים.** שהיו כליל ואינה נקמלת: **ומנחת כהן משוח.** תביעה כהן גדול שכל יום מתפיקה בכותבי ומחציתה בערב: **ומנחת נסכים.** הבאה עם הבהמה שלמה עשרונים לפר ושני עשרונים לאיל ושעורן לכבש והן כולן כליל: **קדשו בכלי כו'.** וכך לפניו לה בתרתי כבי הך והך לעיל דהמנחות מועלין בהן כו' משום דכשיפסח יש חילוק ביניהם במילי אחריניתא במסכת מעילה. דבהמה לעיל לה קתני ואחיבין עליה משום פיגול ונותר ומומן בקדושת כלי עד שיקרב הקומץ ובהגיע שכולן כליל קתני בקדושת כלי דידהו ואייבין עליהם משום נותר ומשום טומאה קתני מיהת קטורת וקתני קדשו בכלי וע"כ (ו)מצינן לעיל נבי קדושת מכתשת תנת נפסלת בטבול יום ולא תנת לינה והכא תנת לינה ס"מ קדושת כלי דהכא לאו מכתשת היא ולא תנת לינה אלא בקדושת הגוף היא ומיהו מסקדשה בכלי ליקרב נזור בה רבנן פסול לינה למימר אחי לאכשורי בשאר המתקדשים בכלי: **מכל מקום קשיא קדושה שבהן להיכן הלכה.** בין במתירין בין בקטורת: **אב"א מיפסלה בלינה.** בשעה לקיחה דלא ליקדשו קדושת הגוף אלא להכשירן לשעה וכל מידי דליכשור נותנין ב"ד לב: ושמא מר הוא דאמר. במסכת תמורה: **הקדיש וכר נדמיו.** לעיל לדמיו: **קדוש קדושת הגוף.** ואיט נמכר מאחר שהקדישו והוא עלעה לחוי להקרבה אינו יוצא מידי מזבח והכא נמי למאי מכני תנאה דלב ב"ד כי אמרי נמי יהו לדמיהן קדשי להו לגופייהו: **הא** דכשעשה הקטרה אין לה קדשו וי"ל דהא נמי דאמר למימר דבקטרת תפילו לה קדשו בכלי נפסלה בכותב יום והא דנקט קדשו בכלי לענין טבול יום לא נקט אלא משום מעשה דהטייה כלי נפסלה בטבול יום והא דנקט קדשו בכלי קאי אתחלת משום מעשה דהטייה כלי נפסלה בטבול יום ואילו הכא תנן קדשו בכלי הוכשרו ליפסל בטבול יום דהייט כלי שרת אין נפסלין. הנח קדושת דמים הן אלו המנחות ואינן נפסלין בטבול יום. ולא מצא תשובה. ואמר ליה (רבה) [רב חסדא] אלא מאי דתקדת קדושת הגוף היא אי הכי תפסל בלינה כבפ הובדים. אלמה תנן בפ"ק דזבחים ופ"ב דתמורה אם קדשו בכלי הקדושין להיפסל בלינה **ודחי** רבה שאני קטורת דאע"ג דקדושת הגוף היא כיון דצורתה בכל השנה. כלומר תניא והיא נעשית מתחלת השנה אין הלינה פוסלת בה אלא עד שתקטיר בכלי. (ריש מי שאמר כיון שהקטורת כך צורתה לא נפרעין מינה דלא אפרעין קדושה שבהן להיכן הלכה. כמו שאין אומרים בקפורת קדושה שבה להיכן הלכה אלא מחללין אותה. כך [אין] אומרים בתמידין קדושה שבהן להיכן הלכה אלא נפדין תמיכים. אלא אמרינן שאני קפורת שהקטרתה כתמידין שהקטרת (ריש כיון שהן קדושה הגוף שניהן שוין. והא דאמר פ"ק קשיא וכי קדושה שבהן להיכן הלכה שתחזיר לתמידין ותרבא מפרץ אתחזייתו לב ב"ד

פר ושעיר של יום הכפורים. פי' בקונטרס דלכך תנתה תורה בפרשה זו שמיוחדת לכפרה ולא בפרשת קרבנות יום טוב שלא יהא נראה כמתכפר בהם ביום טוב עצמו ולא בפרשת קרבנות שבת שלא יהא נראה כמתכפר בהם בשבת עצמו ולא בפרשת קרבנות ר"ח שלא יהא נראה כמתכפר בהם בר"ח עצמו ולא בפרשת קרבנות ראשונות ואחרונות שלא יהא נראה כמתכפר בהם בפני עצמן ולא בפרשת קרבנות שבועות שלא יהא נראה כמתכפר בהם בשבועות עצמן ולא בפרשת קרבנות חג שלא יהא נראה כמתכפר בהם בחג עצמו ולא בפרשת קרבנות שמיני עצרת שלא יהא נראה כמתכפר בהם בשמיני עצרת עצמו ולא בפרשת קרבנות ראש השנה שלא יהא נראה כמתכפר בהם בראש השנה עצמו ולא בפרשת קרבנות יום הכפורים שלא יהא נראה כמתכפר בהם ביום הכפורים עצמו

לג א מי' פ"ד מסל' מסכתי מקדשין הלכה ג ופ"ט מסל' מעשה יום"כ הלכה ח:
לד ב ג מיי' פ"ח מסל' פרה מ"ב ה"ח:
לה ד מיי' שם הל' ט':
לו ה מיי' שם הל' י':
לז ו מיי' שם הל' ח:
לח ז מיי' שם הל' ח:

ומ"ש תוס' יומא נ. ד"ה סר

תת נוסחא
ענינים הקשורים זהנדון
פרה אדומה

אפנך
שאני כלי

וכן שעירי ע"ז שאבדו והפריש אחרים תחתיהן כולן ימותו דברי ר' יהודה, ר' אלעזר ור' שמעון אומרים *ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויפלו דמיהן לנדבה שאין חטאת צבור מתה ואמאי לימא לב בית דין מחנה עליהן אבורי קאמרת שאני אבודין דלא שביחי הכי פרה דלא שביחא ותניא *פרה נפדית על כל פסול שבה מתה תפדה נשחטה תפדה מצא אחרת נאה הימנה תפדה שחטה על גבי מערכתה אין לה פדייה עולמית ושאני פרה דכתיב בה חקת התורה היא אי הכי מתה או נשחטה תפדה הא מני ר"ש היא דאמר קדשי מזבח היו בכלל העמדה והערכה *קדשי קדשים לא היו בכלל העמדה והערכה אי רבי שמעון אימא סיפא שחטה על גבי מערכתה אין לה פדייה עולמית *ותניא ר"ש אומר פרה מטמאה טומאת אובלין הואיל והיתה לה שעת הכושר ואמר ר"ל אומר היה ר' שמעון פרה נפדית על גב מערכתה ואלא שאני פרה הואיל ודמיה יקרין ואמר מר מתה תפדה *וכי פורין את הקרשים להאבילן לבלבים אמר רב משרשיא משום עורה, וקיימי ב"ד ומתנו אדעתא דעורה? אמר רב כהנא אמרי אינשי מגמלא אונה אומרו לו לר' שמעון מתו שקרבו זה בזה אמר להו יקרבו אמרו לן הואיל ואין כפרתן שוה היאך הן קריבין (ה) אמר להן באילו בכפר על טומאת מקדש וקדשיו ואמאי לימא ליה לב"ד מתנה עליהן ר' שמעון קאמרת ר"ש *ליתיה לב ב"ד מתנה עליהן דאמר *רב אידי בר אבין אמר רב עמרם אר' יוחנן תמידין שלא הוצרכו לצבור לדברי רבי שמעון אין נפדין תמימים לדברי חכמים נפדין תמימים, ורבנן דפליגי עליה דרבי שמעון מאן גינהו אי נימא דקמסורת שאני

וכן שעירי ע"ז שאבדו והפריש אחרים תחתיהן כולן ימותו דברי ר' יהודה, ר' אלעזר ור' שמעון אומרים *ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויפלו דמיהן לנדבה שאין חטאת צבור מתה ואמאי ליתא לב בית דין מחנה עליהן אבורי קאמרת שאני אבודין דלא שביחי הכי פרה דלא שביחא ותניא *פרה נפדית על כל פסול שבה מתה תפדה נשחטה תפדה מצא אחרת נאה הימנה תפדה שחטה על גבי מערכתה אין לה פדייה עולמית ושאני פרה דכתיב בה חקת התורה היא אי הכי מתה או נשחטה תפדה הא מני ר"ש היא דאמר קדשי מזבח היו בכלל העמדה והערכה *קדשי קדשים לא היו בכלל העמדה והערכה אי רבי שמעון אימא סיפא שחטה על גבי מערכתה אין לה פדייה עולמית *ותניא ר"ש אומר פרה מטמאה טומאת אובלין הואיל והיתה לה שעת הכושר ואמר ר"ל אומר היה ר' שמעון פרה נפדית על גב מערכתה ואלא שאני פרה הואיל ודמיה יקרין ואמר מר מתה תפדה *וכי פורין את הקרשים להאבילן לבלבים אמר רב משרשיא משום עורה, וקיימי ב"ד ומתנו אדעתא דעורה? אמר רב כהנא אמרי אינשי מגמלא אונה אומרו לו לר' שמעון מתו שקרבו זה בזה אמר להו יקרבו אמרו לן הואיל ואין כפרתן שוה היאך הן קריבין (ה) אמר להן באילו בכפר על טומאת מקדש וקדשיו ואמאי לימא ליה לב"ד מתנה עליהן ר' שמעון קאמרת ר"ש *ליתיה לב ב"ד מתנה עליהן דאמר *רב אידי בר אבין אמר רב עמרם אר' יוחנן תמידין שלא הוצרכו לצבור לדברי רבי שמעון אין נפדין תמימים לדברי חכמים נפדין תמימים, ורבנן דפליגי עליה דרבי שמעון מאן גינהו אי נימא דקמסורת שאני

פרה נדמי טופח. כי תימרי מנח קדום קדושת הגוף היכא דתמר יהא להבית בדמיו טולה" דכיון דליהו חזי לכהני לא מזבנינן ליה אבל מנח דמי נסכים לף על גב דנסכים נמי למזבח וקדושתייהו דמיין להדדי כיון דלא להכי חזי, מזדבן, וכל שכן היכא דמתנו ב"ד שיהו לדמי מוטר תרומה שהיית לרקועי פחים: פר ושעיר של יוה"כ. שהן חטאות הפנימיות": ע"כ שיטה"ג

וכן שעירי ע"ז. לצבור שחטאתו בע"ז בהוראת ב"ד מביאין פר לעולה ושעיר לחטאת כדכתיב בפרשת אלה לך ואותו שעיר מהן תמו על הפרוכת ועל מזבח הזהב כדאמר בזבחים בפרק ב"מ (דף מ:): כולן ימותו. דלא דמי לשעירי הרגלים דתנן בהו במתניתין לא קרבו ברגל זה יקרבו ברגל אחר אבל אלו אין לחוש עד יום הכפורים לשנה הבאה וכבר עברה לה שנה והוו להו מתרומה ישנה ולכך ימותו כדין חטאת שכפרו בעליה שהלכה למקום מסוי ממש חטאת מתות מתות וו לחם מהם: שאין חטאת נאכל מתה. לא גמרה הלכה דממש חטאת מתה. לא גמרה בימיד וטעמא דר"ש מפרש בהוריות. (דף ו:) ובתמורה (דף סו:): ליתא לב ב"ד מתנה עליהן. ופירוש בגלא מוס: דלא שכיח. הילכך לא בעי למיתנייה: *תשוב ב"ד להתנות עליהן: ומרי פרה. לחדומה: דלא שכיחא. בכל ימי שיש לחשוש וכיון שכן לא עשו אלא כמצוה: על כל פסול שבה. אם תירצו שהוא שחוט שום פסול תפדה: נשחטה תפדה. נשחטה חוץ למקומה: ע"ג מערכתה. שהכשיר בהר המשחה וכמקום שהזוק לה מקבר החטוי כדאמר בפרק בתרא דזבחים (דף קיו:): אין לה פדייה עולמית. מאחר שנעשית בהכשר גנאי הוא להוליכה למזרח: דקדושתה בדק הבית היא. לעמור אינה מקדשי מזבח קדושת הגוף לפיכך נפדית בכל מום שהוא: והערכה. שתעמוד על רגליה ויעריכנה הכהן כדכתיב (ויקרא מ) והעמיד את הכבשה לפני הכהן והעריך הכהן וגו': דר"ת. בממכר תמורה בפרק בתרא (דף נב): פרה מטמאה טומאת אובלין. ת"ש לתים מטמאין טומאת אובלין. לא גמר בשרה בחולין טימטאן: פומ' ויש לה שעת הכושר. לכך: ואמר ריש נקיש. מהו שעת הכושר שלה: לומר שיש ר' שמעון פרה. שבשחטה כהלכתה על גב מערכתה: נפדים. לא מלא נלה הימנה ומבירת ליה לר"ש העומד לפדות כפדוי דמי והויא ליה לוכל שתתה יכול להטילו לתחרים: תנא. לא מוקמה כר"ש והלי דקתני מלא נלה הימנה תפדה משום דלכ ב"ד מהנה עליה תע"ב דלא שכיחא לייתי דמיה יקרין לתעמיה: הלי הגא סבירא ליה וכו' עד בתין מעמידין לא בבסין: וכי קיימו ב"ד ומתנו. משום הלנה פורתא דמי טורה: ליתא. לתו ר"ש לב ב"ד מהנה שתם לא יקריב ברגל זה יקרב ברגל זה ומה ליה לשטוי שיטוא דחיקא טון בתין לכפר כו': *) דלים מקנתא כרעייה. הלכך מתנו עלה לכל תמידין להו מקנתא כרעייה *ולכשימותו יפדה לא קיימי בים דין ומתנו: *) עיין לקמ יב.

תלנה

מיטונים שכיחי טוטא ותבונין דילהו שכיחי ומסקי בים דין דעסייהו להמטת עליהן:

שמי

לכתוב אין לב ב"ד מתנה עליהן. ואקשינן והרי פרה דלא שכיחא ותניא פרה נפדית על כל פסול שבה. פתה או נשחטה או מצא אחרת נאה הימנה תפדה לאו משום דאמרינן לב ב"ד מתנה עליהן. ואע"ג דלא שכיחא. שהשה ע"ג מערכתה אין לה פדיה עולמית. ופריק שאני פרה דקדשי בדק הבית היא דלעולם לפדיה קיימי: הא ר' שמעון היא דאמר קדשי מזבח היו בכלל העמדה והערכה אבל קדשי בדק הבית אינן בכלל העמדה והערכה כלומר אפילו בלא העמדה אלא נשחטו נערכין ונפדין ומפורש בסוף התמורה. ואסיקנא והא לר' שמעון פרה נפדית על גבי מערכתה אמאי אין לה פדיה עולמית. אלא שאני פרה שנפדית על כל פסול שבה דמיה יקרים. ואסיקנא לעולם אין מדין הקדשים להאכילן לבלבים והאי דקתני מתה תפדה משום עורה. וכראמר אנשי מגמלא אונא. ומתניתין לרבה מתתני' אומרו לו הואיל ואין כפרתן שוה היאך הן קריבין. אמר להן כולן באין לכפר על פומאת מקדש וקדשיו ואמאי לימא להו לב ב"ד מתנה עליהן [ופריק ר' שמעון ל"ל לב ב"ד מתנה עליהן]. דאמרי משמיה דר' יוחנן התמידין שלא הוצרכו לצבור לדברי ר' שמעון אין נפדין תמימים לדברי חכמים נפדין תמימין. ור'

שאני קטורת דלא *בר רעיה היא, אלא רבא דפרה, דלמא שאני פרה דדמיה יקרין ואלא רבא דאמרו לו מאי דר' יהודה היא והכי קאמר ליה בשלמא לדידי דאמינא לך ב"ד מתנה עליהן אמטו להכי יקרבו אלא לדידך דאמרת לא, אמאי יקרבו דלמא ר"מ היא והכי קאמר ליה בשלמא לדידי דאמינא כל השעירים כפרתן שוה משה יקרבו אלא לדידך אמאי יקרבו? אלא ר' יוחנן גמרא גמיר לה: לדברי ר"ש אין נפדין לדברי חכמים נפדין, ולר"ש דלית ליה לך ב"ד מתנה עליהן, מאי עבדין להו? א"ר יצחק א"ר יוחנן מקיצין בהן את המזבח א"ר שמואל בר רב יצחק ומודה ר"ש בשעירי חטאת שאין מקיצין בגופן אלא בדמיהן: הלכא הוא דמעיקרא עולה והשתא עולה אבל הכא דמעיקרא חטאת והשתא עולה נזיר לאחר כפרה אמטו לפני כפרה אמר אביי אף אנן נמי תנינא פר דשעיר של יוה"כ שאבדו והפריש אחרים תחתיהם וכן שעירי ע"ז שאבדו והפריש אחרים תחתיהן כולן ימותו דברי ר' יהודה, ר' אלעזר ור"ש אומרים ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויפלו דמיהן לנדבה שאין חטאת צבור מתה ואמאי, נקרבו אינהו גופייהו עולה אלא לאו ש"מ גזירה לאחר כפרה אמטו לפני כפרה אמר רבא אף אנן נמי תנינא *אשם שמתו בעליו או שנתכפרו בעליו ידעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה רבי אליעזר אומר ימות רבי *יהושע אומר יביא ברמיו עולה וליקרב (ה"א גופא) עולה, *אלא לאו גזירה לאחר כפרה אמטו לפני כפרה שמע מינה תניא נמי הכי מביאין מן המותרות זמה הן מביאין מן המותרות

קיץ

שאני קטורת דלית ליה תקנתא ברעיה. תימה דה"ל למיקנט תקנתא דתמידים והל"ל דלית להו תקנתא בקין למזבח שתקנה זו עומדין בתמידין כדלתמר בסמוך וי"ל דרבותא נקט דלתפי' תקנה מועטת כזו קין בקטורת וה"מ לענין (דף י:) דפריך רבה לרב חסדא ממתני' דמותר הקטורת לתמי לך מצני הכי וי"ם לומר מטוס דרב חסדא לית ליה קין למזבח בין כיס דין מתנה בטוס מקום להפקיע קדושת הגוף: **ומאי** דר' יהודה היא. תימה כי לתיש נמי כך' יהודה מני למימר שתי חטאת צבור לית להו תקנתא ברעיה דהא ר' יהודה לתמר לעיל כולם יתומו ומיהו עדיפא מינה קתמר דלמא ר"מ היא ולתי' בהכי תיכוים דשכיחי ליה לב ב"ד מתנה עליהן:

מקיצין בהן את המזבח. תימה דבפרק התודה (מנחות עט: וסט) מסתע לתלוי לרעיה דלתמר ומי לית ליה לר"ם לב ב"ד מתנה עליהן והא ת"ר לתידי בר מכן ת"ר יוחנן מתמידין אלא מעיקר הסעודה כך ענין קיץ המזבח. והני מילי תמידין דמעיקרא עולות נינהו. השתא נמי מקריבין אותן שלא לשום חמידין. אלא כמו מיני מגדים שאינן עיקר הסעודה אלא לקינוח סעודה כך ענין קיץ המזבח. והני מילי תמידין דמעיקרא עולות נינהו. השתא נמי מקריבין אותן שלא לשום חמידין. אלא כמו דורון ולא כמו חובה (אלא) [אבל] כגון שעירי חטאת שנשתיירו ביוצא בהן לשום שלמי. דתי שיגן לאחר כפרה אע"ג דמקשה סהן קדושה לאחר כפרה אפו לפני כפרה אלא מקיצין בדמיהן: אפר רבא אף אנן נמי תנינא והשני ירעה עד שיסתאב וימכר. ואמאי נקרב הוא נופיה שלמי נדבה. אלא לאו ש"מ גזירה לאחר כפרה אפו לפני כפרה. תניא נמי הכי מה מביאין מן המותרות.

לתם א מיי' פ"ד מהל' פסולי מוקדשין הלכה כ: ם ב מיי' פ"ב מהל' עבודת יוה"כ הל' טו: מא ג מיי' פ"ד מהל' פסולי מוקדשין הלכה יד: מב ד מיי' שם הל' טו: מג ה מיי' פ"ד מהל' שקלים הלכה ו"ת:

רבינו חננאל

ור' יוחנן האי גמרא גמיר לה. ור' שמעון הני תמידין שלא הוצרכו לצבור מקיץ בהו לשובה כלומר מקריבין אותן שלא לשום תמידין. אלא כמו מיני מגדים שאינן עיקר הסעודה אלא לקינוח סעודה כך ענין קיץ המזבח. והני מילי תמידין דמעיקרא עולות נינהו. השתא נמי מקריבין אותן שלא לקיץ למזבח כמו דורון ולא כמו חובה (אלא) [אבל] כגון שעירי חטאת שנשתיירו ביוצא בהן לשום שלמי. דתי שיגן לאחר כפרה אפו לפני כפרה אלא מקיצין בדמיהן: אפר רבא אף אנן נמי תנינא והשני ירעה עד שיסתאב וימכר. ואמאי נקרב הוא נופיה שלמי נדבה. אלא לאו ש"מ גזירה לאחר כפרה אפו לפני כפרה. תניא נמי הכי מה מביאין מן המותרות.

אשם שמתו בעליו כו' תנא ש"מ גזירה לאחר כפרה אמטו לפני כפרה. מסתע לתחר כפרה אמטו לפני כפרה. מסתע לתחר כפרה אמטו לפני כפרה. מסתע לת

כבנות שוה לאדם. מסתמא שהן טובות ובקיאות כמו כתיב (בראשית ג) כי טוב האיש למהר"ל והייט בנות שוה לעצמן: **וכל דבר** שבעולם שוה לאדם. וכל מיני פירות החולין בכלל: **אין מקיפין בעוף**. לפי שאין לוקחין בדמי הנבילה עוף אחר: **פה כורכה**. לפי שאין דרכן של בני אדם לאכול פרוסת לחם בפני עצמה אלא כורכה בבשר או בדבר אחר: **אין עוף פטור בנזיר**. התורים והיונים שהקריבו מן המותרות בשלמי נזיר ואין לריכין לעשות בהן כן"כ בנזיר כדמפרש בגמ' ואין מביאין עוף בשלמי נזיר: **אין עוף פטור בנזיר**. דתניא בת"כ *והקריב מן התורים והיונים את קרבנו ואת אשר יקריב לחטאת ואת אשר יקריב לעולה ואת אשר יקריב לשלמים לפי שנאמר בכל קרבנות נדבה שהוא מביא עוף ואין הנזיר מביא עוף ואין הנזיר מביא עוף ולא נאמר בנזיר אלא שלמים בלבד: **אין עוף פטור בנזיר**. דתניא בת"כ *והקריב מן התורים והיונים את קרבנו ואת אשר יקריב לחטאת ואת אשר יקריב לשלמים לפי שנאמר בכל קרבנות נדבה שהוא

בעומד במדנו. דלמא עבד תשובה ודקשיא לך זכח רשעים תועבה מחני' רבי היא דתניא יו"כ מכפר על שחין שבין והוא קרא מוקי לה בשחר יומי **פורק עול.** כופר בעיקר: **מגלה פנים בתורה.** בח על לבני תורה בחולפה ובגלוי עזות פניו כנון (סנהדרין דף נט:) מנשה שהיה יושב ודורש בפגודות שלתורה אור דופי "לית היה" למשה לכתוב הלח ותמנע היתה פנגע ויל לחוכן ימי קליר חניס (ברחשית ג): **כרים.** בשר מילה: **דבר פ' כוס זפ פפורק עול.** שביחה דיבור רחמון שחמור בסיני חלכי ה' חלהיך (שמות כ) שלח שמעו חותו חלח מפי הגבורה: **ומגלה פנים.** מדחפקיה קרח בלשון זיון והם בוזה בכבוד. **זב המקיפל כרים** בכבר. שהיח מטה יחידים: **לא למרמי גלח כופן שפוצה נפ.** חלמח כשחיטח שב חקי קרח וכהנך חלח הוח דגלי ן לף לחתר יוה"כ, הח מכפר: **וכבנן.** לחיש להו ממי שחטח עבירות דחין יוה"כ מכפר על שחין שבין חמרי לך הח דגלי ן קרח כהנך חלח ליוה"כ חיירי חלח "הכרת מכרית" דקחמר "הכרת" לעולם הבח שחף מיחה חינה ממרקת על שנם הללו בלח חשובה חבל עבירות בלח חשובה גמי מיחה ממרקת חחר יום הכפורים לגבל יוה"כ בלח מיחה לח: **שחם עשה תשובה.** וחין עושה בה, מיחה ממרקת חף על פי שנם הללו ולח הכרת לעולם הבח: **למח ישרחל וכו'.** מהכפרים משחר עבירות בשעיר המשחלח: **ומלן לית ליה הפי מכרת.** דכהנים מהכפרין במשחלח: **רבי יהודה** לקמן בהחי פירקח: **מבל ר' יהודה לח סבר לה כרבי.** שיהח יוה"כ מכפר על שחין שבים ולח לחיית מהניהן לעבירה: **או דלמח.** רבי יהודה גמי כרבי סבר לה ומהניהן רבי יהודה גמי, ומהי דלח חמר רבי יהודה היח וסבר לה כרבי חורחת דמילחח שייך טפי למימר רבי היח וסבר לה כר' יהודה רביה ולח למימר רבי יהודה היח וסבר ליה כרבי חלמידיה: **דוקח קחמינח רבי סבר לה כרבי יהודה.** בשעיר המשחלח דע"כ מהניחין רבי יוה"כ מכפר היח כדחוקימנח מדקחני יוה"כ מכפר על שחין שבין" חבל ר' יהודה לח סבר ליה כרבי דחניח לחיוה"כ מכפר על שחין שבין לרבי יהודה: **חעלות ומגמות חין מכפרין חלח על הבנין.** דכחיב (במדבר ה) והתוודו חת חטחתם וגו' (ויקרח ה) והתוודה חטר חטח עליו: **שחין מכפרין על המוזד כשוגג.** רוב חטוחת ומגמות חינהפכרין על המוזד כשוגג חלח חפם שפחה מרוסה וחפם גזיר טמח וחפם שבועת הפקדון ומגמח דשבועת העדות: **חך מנק.** בעשור לחדש הזה יום הכפורים הוח וכל חכין וכקין מיעוטין שבמדע שפעונים שחין יוה"כ מכפר: **פיפרא.** פורש כהנים ר' יהודה היח הכי חמרינן בסנהדרין בחלו הן הגחנקין **לימר מקדש מקדש.** לח קיבלו בברכותיו ומקדשי מספר של חבל. ור' יהודה לח סבר לה כרבי דיוסי ולח חמרינן לימר מקדש מקדש=שחין מכפרין חלח על הבנין. דקחני סחמח בחורח כחנים דהוח סיפרא כי יוה"כ חינו מכפר, חלח על השבין שנחמר חך בעשור לחדש וגו' וקיימה לן חכין וקקין מיושפין. וחינו מכפר על שחינן שבין. וסחם סיפרח ר' יהודה היח כדנרסינן בחלו הן הגחנקין משמיח דר' יוחנן סחם סיפרח ר' יהודה: ורמינן סחם סיפרח חסחם סיפרח' ופריק חביי [והח ר'] יהודה. רבח חמר הח והח רבי היח. והח דחניח חם לח שב חינו מכפר לו בעבירה שעבר יום הכפורים חבי לח חיבח הבי כרח דבחביב ביום הכפורים ליח ליה לרבי. ודחנן (לר') דיוה"כ (חיבי) [חבי] משכחת לה. בנון דחביל בליליח חו עבר בעבידתיה ופיה דלח סליק עסור חשחר לבפורי ליה.

בעומד במדנו – דחניח חומר יוה"כ מכפר על כל עבירות שבתורה בין עשה תשובה בין לח עשה תשובה חוץ מפורק עול ומגלה פנים בתורה ומפר ברית בבשר, שחם עשה תשובה יום הכפורים מכפר ואם לחו חין יום הכפורים מכפר מחי טעמח דרבי? דחתניח רבי חומר על כל עבירות שבתורה בין עשה תשובה בין לח עשה תשובה יום הכפורים מכפר חוץ מזה הפורק עול ומגלה פנים בתורה ומפר ברית בבשר, ויכול חפילו עשה תשובה ת"ל ענוה בה' לח חמרתי חלח בזמן שענוה בה ורבנן חכרת=העולם הבח, ענוה בה=שחם עשה תשובה ומת מיתה ממרקת ומי מצית מוקמת לה כרבי והח מדסיפה רבי יהודה היח רישה נמי ר' יהודה היח דקתני סיפה חחד ישרחל וחחד בהנים וחחד כהן משוח ומחן חין נרחה לחלק בין עבירות בלח תשובה לעבירות בלח תשובה גמי מיהה ממרקת חחר יום הכפורים לגבל יוה"כ בלח מיהה לח: **שחם עשה תשובה.** וחין עושה בה, מיהה ממרקת חף על פי שנם הללו ולח הכרת לעולם הבח: **למח ישרחל וכו'.** מהכפרים משחר עבירות בשעיר המשחלח: **ומלן לית ליה הפי מכרת.** דכהנים במשחלח: **רבי יהודה** לקמן בהחי פירקח: **מבל ר' יהודה לח סבר לה כרבי.** שיהח יוה"כ מכפר על שחין שבים ולח לחיית מהניהן לעבירה: **או דלמח.** רבי יהודה גמי כרבי סבר לה ומהניהן רבי יהודה גמי, ומהי דלח חמר רבי יהודה היח וסבר לה כרבי חורחת דמילחח שייך טפי למימר רבי היח וסבר לה כר' יהודה רביה ולח למימר רבי יהודה היח וסבר ליה כרבי חלמידיה: **דוקח קחמינח רבי סבר לה כרבי יהודה.** בשעיר המשחלח דע"כ מהניחין רבי יוה"כ מכפר היח כדחוקימנח מדקחני יוה"כ מכפר על שחין שבין" חבל ר' יהודה לח סבר ליה כרבי דחניח לחיוה"כ מכפר על שחין שבין לרבי יהודה: **חעלות ומגמות חין מכפרין חלח על הבנין.** דכחיב (במדבר ה) והתוודו חת חטחתם וגו' (ויקרח ה) והתוודה חטר חטח עליו: **שחין מכפרין על המוזד כשוגג.** רוב חטוחת ומגמות חינהפכרין על המוזד כשוגג חלח חפם שפחה מרוסה וחפם גזיר טמח וחפם שבועת הפקדון ומגמח דשבועת העדות: **חך מנק.** בעשור לחדש הזה יום הכפורים הוח וכל חכין וכקין מיעוטין שבמדע שפעונים שחין יוה"כ מכפר: **פיפרא.** פורש כהנים ר' יהודה היח הכי חמרינן בסנהדרין בחלו הן הגחנקין לימר מקדש מקדש=שחין מכפרין חלח על הבנין. דקחני סחמח בחורח כחנים דהוח סיפרח ר' יהודה היח כדנרסינן בחלו הן הגחנקין משמיח דר' יוחנן סחם סיפרח ר' יהודה: ורמינן סחם סיפרח חסחם סיפרח' ופריק חביי [והח ר'] יהודה. רבח חמר הח והח רבי היח. והח דחניח חם לח שב חינו מכפר לו בעבירה שעבר יום הכפורים חבי לח חיבח הבי כרח דבחביב ביום הכפורים ליח ליה לרבי. ודחנן (לר') דיוה"כ (חיבי) [חבי] משכחת לה. בנון דחביל בליליח חו עבר בעבידתיה ופיה דלח סליק עסור חשחר לבפורי ליה.

מאי מעמא דרבי? דחתניח **"כי דבר ה' בזה"** – זה הפורק עול ומגלה פנים בתורה **"חת מצוחו הפר"** – זה המפר ברית בבשר **"הברת תברת"** – הכרת = לפני יוה"כ, "תברת" לחחר יוה"כ, יכול חפילו עשה תשובה ת"ל **"עוונה בה"** – לח חמרתי חלח בזמן שעוונה בה **ורבנן** – הכרת בעולם הזה, "תברת" = לעולם הבח, "עוונה בה" = שחם עשה תשובה ומת מיתה ממרקת ומי מצית מוקמת לה כרבי והח מדסיפה רבי יהודה היח רישה נמי ר' יהודה היח דקתני סיפה חחד ישרחל וחחד בהנים וחחד כהן משוח ומחן חין נרחה לחלק בין עבירות בלח תשובה לעבירות בלח תשובה גמי מיהה ממרקת חחר יום הכפורים לגבל יוה"כ בלח מיהה לח: **שחם עשה תשובה.** וחין עושה בה, מיהה ממרקת חף על פי שנם הללו ולח הכרת לעולם הבח: **למח ישרחל וכו'.** מהכפרים משחר עבירות בשעיר המשחלח: **ומלן לית ליה הפי מכרת.** דכהנים במשחלח: **רבי יהודה** לקמן בהחי פירקח: **מבל ר' יהודה לח סבר לה כרבי.** שיהח יוה"כ מכפר על שחין שבים ולח לחיית מהניהן לעבירה: **או דלמח.** רבי יהודה גמי כרבי סבר לה ומהניהן רבי יהודה גמי, ומהי דלח חמר רבי יהודה היח וסבר לה כרבי חורחת דמילחח שייך טפי למימר רבי היח וסבר לה כר' יהודה רביה ולח למימר רבי יהודה היח וסבר ליה כרבי חלמידיה: **דוקח קחמינח רבי סבר לה כרבי יהודה.** בשעיר המשחלח דע"כ מהניחין רבי יוה"כ מכפר היח כדחוקימנח מדקחני יוה"כ מכפר על שחין שבין" חבל ר' יהודה לח סבר ליה כרבי דחניח לחיוה"כ מכפר על שחין שבין לרבי יהודה: **חעלות ומגמות חין מכפרין חלח על הבנין.** דכחיב (במדבר ה) והתוודו חת חטחתם וגו' (ויקרח ה) והתוודה חטר חטח עליו: **שחין מכפרין על המוזד כשוגג.** רוב חטוחת ומגמות חינהפכרין על המוזד כשוגג חלח חפם שפחה מרוסה וחפם גזיר טמח וחפם שבועת הפקדון ומגמח דשבועת העדות: **חך מנק.** בעשור לחדש הזה יום הכפורים הוח וכל חכין וכקין מיעוטין שבמדע שפעונים שחין יוה"כ מכפר: **פיפרא.** פורש כהנים ר' יהודה היח הכי חמרינן בסנהדרין בחלו הן הגחנקין לימר מקדש מקדש=שחין מכפרין חלח על הבנין. דקחני סחמח בחורח כחנים דהוח סיפרח ר' יהודה היח כדנרסינן בחלו הן הגחנקין משמיח דר' יוחנן סחם סיפרח ר' יהודה: ורמינן סחם סיפרח חסחם סיפרח' ופריק חביי [והח ר'] יהודה. רבח חמר הח והח רבי היח. והח דחניח חם לח שב חינו מכפר לו בעבירה שעבר יום הכפורים חבי לח חיבח הבי כרח דבחביב ביום הכפורים ליח ליה לרבי. ודחנן (לר') דיוה"כ (חיבי) [חבי] משכחת לה. בנון דחביל בליליח חו עבר בעבידתיה ופיה דלח סליק עסור חשחר לבפורי ליה.

מכפר – **וכבנן.** לחיש להו ממי שחטח עבירות דחין יוה"כ מכפר על שחין שבין חמרי לך הח דגלי ן קרח כהנך חלח ליוה"כ חיירי חלח "הכרת מכרית" דקחמר "הכרת" לעולם הבח שחף מיחה חינה ממרקת על שנם הללו בלח חשובה חבל עבירות בלח חשובה גמי מיהה ממרקת חחר יום הכפורים לגבל יוה"כ בלח מיהה לח: **שחם עשה תשובה.** וחין עושה בה, מיהה ממרקת חף על פי שנם הללו ולח הכרת לעולם הבח: **למח ישרחל וכו'.** מהכפרים משחר עבירות בשעיר המשחלח: **ומלן לית ליה הפי מכרת.** דכהנים במשחלח: **רבי יהודה** לקמן בהחי פירקח: **מבל ר' יהודה לח סבר לה כרבי.** שיהח יוה"כ מכפר על שחין שבים ולח לחיית מהניהן לעבירה: **או דלמח.** רבי יהודה גמי כרבי סבר לה ומהניהן רבי יהודה גמי, ומהי דלח חמר רבי יהודה היח וסבר לה כרבי חורחת דמילחח שייך טפי למימר רבי היח וסבר לה כר' יהודה רביה ולח למימר רבי יהודה היח וסבר ליה כרבי חלמידיה: **דוקח קחמינח רבי סבר לה כרבי יהודה.** בשעיר המשחלח דע"כ מהניחין רבי יוה"כ מכפר היח כדחוקימנח מדקחני יוה"כ מכפר על שחין שבין" חבל ר' יהודה לח סבר ליה כרבי דחניח לחיוה"כ מכפר על שחין שבין לרבי יהודה: **חעלות ומגמות חין מכפרין חלח על הבנין.** דכחיב (במדבר ה) והתוודו חת חטחתם וגו' (ויקרח ה) והתוודה חטר חטח עליו: **שחין מכפרין על המוזד כשוגג.** רוב חטוחת ומגמות חינהפכרין על המוזד כשוגג חלח חפם שפחה מרוסה וחפם גזיר טמח וחפם שבועת הפקדון ומגמח דשבועת העדות: **חך מנק.** בעשור לחדש הזה יום הכפורים הוח וכל חכין וכקין מיעוטין שבמדע שפעונים שחין יוה"כ מכפר: **פיפרא.** פורש כהנים ר' יהודה היח הכי חמרינן בסנהדרין בחלו הן הגחנקין לימר מקדש מקדש=שחין מכפרין חלח על הבנין. דקחני סחמח בחורח כחנים דהוח סיפרח ר' יהודה היח כדנרסינן בחלו הן הגחנקין משמיח דר' יוחנן סחם סיפרח ר' יהודה: ורמינן סחם סיפרח חסחם סיפרח' ופריק חביי [והח ר'] יהודה. רבח חמר הח והח רבי היח. והח דחניח חם לח שב חינו מכפר לו בעבירה שעבר יום הכפורים חבי לח חיבח הבי כרח דבחביב ביום הכפורים ליח ליה לרבי. ודחנן (לר') דיוה"כ (חיבי) [חבי] משכחת לה. בנון דחביל בליליח חו עבר בעבידתיה ופיה דלח סליק עסור חשחר לבפורי ליה.

כרים – **ורבנן** = **כרת** – **כרת** – **כרת** –

נא א מיי' פ"ג מהל' תמורה הלכה ב : נב ב מיי' פ"ב מהל' עבודת יום"כ הל' יב:

רבינו חננאל

ובימא נמי כגון דעבד סמוך לשקיעת החמה דלא הוה שהות ביום לכפורי ליה אי נמי דעד דהוה אביל תנקתיה אומצא ופית : תנא ב) תיפר בשעיר ביוה"כ . שהשעיר מכפר מיד ויוה"כ אינו מכפר עד שתחשך . תיפר ביוה"כ שיוה"כ מכפר בלא קרבן. והוא דהוה שהות ביום לכפורי ליה מה שאין כן בשעיר: כתני' אחר ישראל ואחד כהנים ואחד כהן משוח כו'. ותירצה רב יהודה הכי אחד ישראל ואחד כהנים בשעיר משוחלת . ואין חלוקה בהן . מה בין ישראל לכהנים לבהן משוח אלא ב) שהם הפר מכפר על הכהנים בשוגגת מקדשיו. ומני ר' יהודה היא . דתניא וכפר את מקדש הקדוש זה לפני ולפנים כו' ר' שמעון אומר כשם שהם הנעשה בפנים כו' . מאי משמע דר' שמעון דכתיב ולקח את שני השעירים וגו' אחקש שעיר הנעשה בפנים לשעיר המשתלח . מה שעיר הנעשה בפנים אינו מכפר על שוגגת אלא על מקדש וקדשיו אלא על ישראל בלבד . שנאמר ושחט את שעיר החטאת אשר לעם . אף שעיר המשתלח אינו מכפר אלא על הכהנים. שנאמר וכפר על הקדש מטומאת בני ישראל ומפשעתם לכל חטאתם וכן תעשה לאהל מועד השוכן אתם בתוך טומאתם . מה להלן הכהנים בשאר עבירות אף כאן הכהנים בשאר עבירות . ומה להלן בשוגגת אף כאן בשוגגת . ומה להלן בשוגגת שלא בהיתר אף כאן בשוגגת שלא בהיתר . ומה להלן בשוגגת שלא בהיתר שלא בטומאה אף כאן בשוגגת שלא בהיתר שלא בטומאה . ומה להלן בשוגגת שלא בהיתר שלא בטומאה שלא בבגדי זהב אף כאן בשוגגת שלא בהיתר שלא בטומאה שלא בבגדי זהב . ומה להלן בשוגגת שלא בהיתר שלא בטומאה שלא בבגדי זהב שלא בכלי שרת אף כאן בשוגגת שלא בהיתר שלא בטומאה שלא בבגדי זהב שלא בכלי שרת . ומה להלן בשוגגת שלא בהיתר שלא בטומאה שלא בבגדי זהב שלא בכלי שרת שלא בבית הפנימי אף כאן בשוגגת שלא בהיתר שלא בטומאה שלא בבגדי זהב שלא בכלי שרת שלא בבית הפנימי . ומה להלן בשוגגת שלא בהיתר שלא בטומאה שלא בבגדי זהב שלא בכלי שרת שלא בבית הפנימי שלא ביום הכפורים אף כאן בשוגגת שלא בהיתר שלא בטומאה שלא בבגדי זהב שלא בכלי שרת שלא בבית הפנימי שלא ביום הכפורים . ומה להלן בשוגגת שלא בהיתר שלא בטומאה שלא בבגדי זהב שלא בכלי שרת שלא בבית הפנימי שלא ביום הכפורים שלא בשעיר המשתלח אף כאן בשוגגת שלא בהיתר שלא בטומאה שלא בבגדי זהב שלא בכלי שרת שלא בבית הפנימי שלא ביום הכפורים שלא בשעיר המשתלח . אי מה להלן בשוגגת שלא בהיתר שלא בטומאה שלא בבגדי זהב שלא בכלי שרת שלא בבית הפנימי שלא ביום הכפורים שלא בשעיר המשתלח שהוא של יחיד אף כאן בשוגגת שלא בהיתר שלא בטומאה שלא בבגדי זהב שלא בכלי שרת שלא בבית הפנימי שלא ביום הכפורים שלא בשעיר המשתלח שהוא של יחיד . ומה להלן בשוגגת שלא בהיתר שלא בטומאה שלא בבגדי זהב שלא בכלי שרת שלא בבית הפנימי שלא ביום הכפורים שלא בשעיר המשתלח שהוא של יחיד שהוא של כהן משיח אף כאן בשוגגת שלא בהיתר שלא בטומאה שלא בבגדי זהב שלא בכלי שרת שלא בבית הפנימי שלא ביום הכפורים שלא בשעיר המשתלח שהוא של יחיד שהוא של כהן משיח . ומה להלן בשוגגת שלא בהיתר שלא בטומאה שלא בבגדי זהב שלא בכלי שרת שלא בבית הפנימי שלא ביום הכפורים שלא בשעיר המשתלח שהוא של יחיד שהוא של כהן משיח שלא בבגד ארבעה אף כאן בשוגגת שלא בהיתר שלא בטומאה שלא בבגדי זהב שלא בכלי שרת שלא בבית הפנימי שלא ביום הכפורים שלא בשעיר המשתלח שהוא של יחיד שהוא של כהן משיח שלא בבגד ארבעה . ומה להלן בשוגגת שלא בהיתר שלא בטומאה שלא בבגדי זהב שלא בכלי שרת שלא בבית הפנימי שלא ביום הכפורים שלא בשעיר המשתלח שהוא של יחיד שהוא של כהן משיח שלא בבגד ארבעה שלא בבגד שמונה אף כאן בשוגגת שלא בהיתר שלא בטומאה שלא בבגדי זהב שלא בכלי שרת שלא בבית הפנימי שלא ביום הכפורים שלא בשעיר המשתלח שהוא של יחיד שהוא של כהן משיח שלא בבגד ארבעה שלא בבגד שמונה . ומה להלן בשוגגת שלא בהיתר שלא בטומאה שלא בבגדי זהב שלא בכלי שרת שלא בבית הפנימי שלא ביום הכפורים שלא בשעיר המשתלח שהוא של יחיד שהוא של כהן משיח שלא בבגד ארבעה שלא בבגד שמונה שלא בשבעת ימים אף כאן בשוגגת שלא בהיתר שלא בטומאה שלא בבגדי זהב שלא בכלי שרת שלא בבית הפנימי שלא ביום הכפורים שלא בשעיר המשתלח שהוא של יחיד שהוא של כהן משיח שלא בבגד ארבעה שלא בבגד שמונה שלא בשבעת ימים . ומה להלן בשוגגת שלא בהיתר שלא בטומאה שלא בבגדי זהב שלא בכלי שרת שלא בבית הפנימי שלא ביום הכפורים שלא בשעיר המשתלח שהוא של יחיד שהוא של כהן משיח שלא בבגד ארבעה שלא בבגד שמונה שלא בשבעת ימים שלא בפר העלם דבר אף כאן בשוגגת שלא בהיתר שלא בטומאה שלא בבגדי זהב שלא בכלי שרת שלא בבית הפנימי שלא ביום הכפורים שלא בשעיר המשתלח שהוא של יחיד שהוא של כהן משיח שלא בבגד ארבעה שלא בבגד שמונה שלא בשבעת ימים שלא בפר העלם דבר . ומה להלן בשוגגת שלא בהיתר שלא בטומאה שלא בבגדי זהב שלא בכלי שרת שלא בבית הפנימי שלא ביום הכפורים שלא בשעיר המשתלח שהוא של יחיד שהוא של כהן משיח שלא בבגד ארבעה שלא בבגד שמונה שלא בשבעת ימים שלא בפר העלם דבר שלא בשעיר . אי מה להלן בשוגגת שלא בהיתר שלא בטומאה שלא בבגדי זהב שלא בכלי שרת שלא בבית הפנימי שלא ביום הכפורים שלא בשעיר המשתלח שהוא של יחיד שהוא של כהן משיח שלא בבגד ארבעה שלא בבגד שמונה שלא בשבעת ימים שלא בפר העלם דבר שלא בשעיר שהוא של ציבור אף כאן בשוגגת שלא בהיתר שלא בטומאה שלא בבגדי זהב שלא בכלי שרת שלא בבית הפנימי שלא ביום הכפורים שלא בשעיר המשתלח שהוא של יחיד שהוא של כהן משיח שלא בבגד ארבעה שלא בבגד שמונה שלא בשבעת ימים שלא בפר העלם דבר שלא בשעיר שהוא של ציבור . ומה להלן בשוגגת שלא בהיתר שלא בטומאה שלא בבגדי זהב שלא בכלי שרת שלא בבית הפנימי שלא ביום הכפורים שלא בשעיר המשתלח שהוא של יחיד שהוא של כהן משיח שלא בבגד ארבעה שלא בבגד שמונה שלא בשבעת ימים שלא בפר העלם דבר שלא בשעיר שהוא של ציבור שלא בפר הבא על כל המצות כולן אף כאן בשוגגת שלא בהיתר שלא בטומאה שלא בבגדי זהב שלא בכלי שרת שלא בבית הפנימי שלא ביום הכפורים שלא בשעיר המשתלח שהוא של יחיד שהוא של כהן משיח שלא בבגד ארבעה שלא בבגד שמונה שלא בשבעת ימים שלא בפר העלם דבר שלא בשעיר שהוא של ציבור שלא בפר הבא על כל המצות כולן . ומה להלן בשוגגת שלא בהיתר שלא בטומאה שלא בבגדי זהב שלא בכלי שרת שלא בבית הפנימי שלא ביום הכפורים שלא בשעיר המשתלח שהוא של יחיד שהוא של כהן משיח שלא בבגד ארבעה שלא בבגד שמונה שלא בשבעת ימים שלא בפר העלם דבר שלא בשעיר שהוא של ציבור שלא בפר הבא על כל המצות כולן שלא בשעיר המשתלח . אי מה להלן בשוגגת שלא בהיתר שלא בטומאה שלא בבגדי זהב שלא בכלי שרת שלא בבית הפנימי שלא ביום הכפורים שלא בשעיר המשתלח שהוא של יחיד שהוא של כהן משיח שלא בבגד ארבעה שלא בבגד שמונה שלא בשבעת ימים שלא בפר העלם דבר שלא בשעיר שהוא של ציבור שלא בפר הבא על כל המצות כולן

במומאת מקדש וקדשיו. כשהוא אומר על הכהנים ועל כל עם הקהל יכפר ולימד שהשוו כולם לכפרה אחת. בשעיר המשתלח לרבי יהודה מניו שיש להם כפרה בשאר עבירות כי היכי דתם רחמנא למיכתב עלייהו כפרה בשאר עבירות היכי דיהיב להו נמי כפרה בטומאת מקדש ובמה הן מתכפרים בו': מאי שנא נפשך אומר. מה היה לו להקשות שהוקשו להבית מקרא זה: וכי תימא כיון דכתיב. ולא שאר כהנים: לכדי סוף דחמא. שלא יתכפרו בו כהנים: מדעם ליזוט. משל לבור ולא משל (נ) כהן גדול לפי שהפר בא משלו הולרך לומר בשעיר משל לבור: לכדי סוף דחמא. שלא יתכפרו בו אחרים שהוקשו להבית מקרא שיתכפרו בו כהנים: מ"ל אשר לו. תלמוד לומר כפר: אשר לו. תניינא: מלמוד לומר אשר לו. השליכו לעבר: שכי קמיע ליה. דקתמר "יכול לא יתכפרו בפרו של כהנים שהרי כבר נאמר בו אשר לו. תלמוד לומר

ארבעי קמייתא דלא מייתי ליה לידי קרבן כו'. זאת הגירסא עיקר וכן נראה לקוטרס ול"פ ספ"ה כריש מסכת שבת (דף ג. ושם) הכהו דלתו לידי חיוב חטאת קתני דהייט הטקיעות לא קתני מידי דהשתא מיירי בזה עוקר וזה מניח ובהגמה אין הממיע יכול לבא לידי חיוב חטאת אבל הטוקר היה יכול לבא לידי חיוב חטאת אם היה גומר הולאה אבל הכא בידיעה לחטורה נתחייב :

זיל קרי בי רב הוא. ואני כמו שיש כאן ידיעה שהיה לו לשאול כיון שאבר זה יהוא לחיוקום אבל אבר המטמא בבעבעה דבשמוך אין יהוא אלא לתלמידים ול"ת חיפוק ליה דידע בבית רבו כשלמד לבר ממטמא וי"ל בשלא למד אלא רואה שהטולם מזהריס ולא ידע בחיוה ת"ל למד ולא הבין כין לב לאפרדע מטולם ועוד יש לפרש זיל קרי בי רב הוא לטומר הרי ע"ב למד בבית רבו שלב כתיב בפרשה וכחיוקו שבשבה ליבא לאחוקמה כיון שיודע דאר מיניהו מטמא:

ונעלם ממנו מקום מקדש מהו. לפי מה שפי' דאחיב ידיעה מה שהיה לו לשאול קודם לפרש דבזמן הזה מיירי שאין מצוי ליטאל היכן מקומו ומ"מ נקט כן בבל לפי שבני מ"ש רגילין להכיר יותר בים תימה אמאי לא אחיב בבר ובעלם מבל דידע כמו ובעלמה מטיני בל חי (מיוב כח) דגבי תורה **או** דלמא כיון דמקומו לא ידע ליה הטלמה היא. פי' בקונטרס דלא למי לידיעת בית רבו דהשתא ידע שבבר מטמא ובשבעב (ג) בשבן לא מזבר מטמא שיהא בעיטה זו משמע דלא הויא ידיעת בית רבו ידיעה מל"ב ידע בשעה בעיטה שבעב בשבן ולעיל בפ"ק (דף ט:) דפריך ומי מיבא לידי ליה ידיעת בית רבו ומשני מדבחת לה בחיוב שבשבה בין הבבריס ה"מ לשויי בבון שלא ידע בשעה בעיטה שבעב בשבן בשלין

(ג) זבחים יח.

הפנימית נאבלת והחיצונה נשרפת וכל שלא נעשית בבל אלו הנבנם לשם אין חייב עליה: *נטמא בעורה: ונעלמה ממנו טומאה וזבור את המבדש, נעלם ממנו מבדש וזבור הטומאה, נעלם ממנו זה וזה - והשתחוה או ששהה בבדי השתחואה או בא לו בארוכה חייב, בלצרה פטור, זו היא מצות עשה שבמבדש שאין חייבין עליה, ואיזו היא מצות עשה שבנדה שחייבין עליה? *היה משמש עם המהורה ואמרה לו "נטמאתי" ופירש מיד, חייב מפני *שיציאתו הנאה לו בביאתו: *רבי אליעזר אומר "הישרץ... ונעלם ממנו" על העלם שרץ חייב ואינו חייב על העלם מבדש *רבי עקיבא אומר "ונעלם ממנו והוא טמא" על העלם טומאה חייב ואינו חייב על העלם מבדש *ר' ישמעאל אומר ונעלם ונעלם שתי פעמים לחייב על העלם טומאה ועל העלם מבדש: גמ' *אמר רב פפא לאביי "שתים שהן ארבע" שתים - שהן שש הויין: ידיעות הטומאה תחלה וסוף, ידיעות הבדש תחלה וסוף, ולטעמיך חמני הויין דהא איבא טומאה דבדוש וטומאה דמבדש תחלה וסוף, הא לא קשיא שם טומאה אחת היא מבל מבום שיש הויין? אמר רב פפא לעולם חמני הויין: ארבעי במייתא דלא מייתן ליה לידי קרבן לא קא חשיב ארבעה בתרייתא דמייתן ליה לידי קרבן קא חשיב ואיבא דאמרי אמר רב פפא לעולם תמני הויין וארבעי במייתא דליתנהו בבל התורה בולה קא חשיב ארבעי בתרייתא דאיתנהו בבל התורה בולה לא קא חשיב בעא רב פפא נעלמו ממנו הלבות טומאה מהו- היכי דמי אילימא דלא ידע אי שרץ טמא אי צפרדע טמא, זיל קרי בי רב הוא לעולם דידע בטומאת שרץ וכגון דנגע בבעדשה ולא ידע בעדשה אי מטמא אי לא מטמא מאי כיון דידע דמטמא שרץ בעולם, ידיעה היא או דלמא כיון דבעדשה לא ידע - אי מטמא - אי לא מטמא, העלמה היא? תיקו: בעא רבי ירמיה בן בבל שעלה לארץ ישראל ונעלם ממנו מקום מבדש מהו אליבא דמאן אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה הא לא מחייב על העלם מבדש אי אליבא דרבי ישמעאל דמחייב על העלם מבדש הא לא בעי ידיעה בתחלה? לא צריבא *אליבא דרבי דבעי ידיעה בתחלה ומחייב על העלם מבדש ואמר *ידיעת בית רבו שמה ידיעה מאי בין דידע דאיבא מבדש בעולם, ידיעה היא או דלמא כיון דמקומו לא ידע ליה, העלמה היא? תיקו: אחד הנבנס לעזרה וכו': מנא הני מילי: אמר רב חייא דאמר קרא °בבל אשר אני מראה אותך את תבנית המשבן ואת תבנית בבל בליו וכן

(יב) [זבחים יח.] [ועי' תוס' לקמן עמ' ד"ה נטמא]

(יג) [ועי' אמר ליה רב פפא]

(יד) [ועי' תוס' ד"ה אי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(טו) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(טז) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(יז) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(יח) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(יט) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(כ) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(כא) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(כב) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(כג) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(כד) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(כה) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(כו) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(כז) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(כח) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(כט) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(ל) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(לא) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(לב) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(לג) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(לד) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(לה) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(לו) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(לז) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(לח) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(לט) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(מ) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(מא) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(מב) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(מג) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(מד) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(מה) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(מו) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(מז) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(מח) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(מט) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(נ) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(נא) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(נב) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(נג) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(נד) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(נה) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(נו) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(נז) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(נח) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(נט) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(ס) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(סא) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(סב) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(סג) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(סד) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(סה) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(סו) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(סז) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(סח) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(סט) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(ע) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(עא) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(עב) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(עג) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(עד) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(עה) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(עו) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(עז) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(עח) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(עט) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(פ) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(פא) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(פב) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(פג) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(פד) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(פה) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(פו) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(פז) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(פח) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(פט) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(צ) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(צא) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(צב) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(צג) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(צד) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(צה) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(צו) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(צז) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(צח) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(צט) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(ק) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קא) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קב) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קג) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קד) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קה) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קו) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קז) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קח) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קט) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קי) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קיא) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קיב) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קיג) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קיד) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קטו) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קטז) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קיז) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קיח) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קיט) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קכ) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קכא) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קכב) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קכג) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קכד) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קכה) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קכו) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קכז) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קכח) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קכט) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קל) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קלא) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קלב) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קלג) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קלד) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קלה) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קלו) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קלז) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קלח) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קלט) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קמ) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קמא) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קמב) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קמג) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קמד) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קמה) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קמו) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קמז) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קמח) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קמט) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קנ) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קנא) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קנב) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קנג) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קנד) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קנה) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קנו) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קנז) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קנח) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קנט) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קס) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קסא) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קסב) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קסג) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קסד) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קסה) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קסו) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קסז) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קסח) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קסט) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קע) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קעא) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קעב) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קעג) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קעד) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קעה) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קעו) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קעז) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קעח) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קעט) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קפ) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קפא) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קפב) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קפג) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קפד) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קפה) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קפו) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קפז) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קפח) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קפט) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קצ) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קצא) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קצב) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קצג) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קצד) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קצה) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קצו) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קצז) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קצח) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(קצט) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(ר) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(רא) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(רב) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(רג) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(רד) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(רה) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(רו) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(רז) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(רח) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(רט) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(ר) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(רא) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(רב) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(רג) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(רד) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(רה) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(רו) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(רז) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(רח) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(רט) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(ש) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(שא) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(שב) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(שג) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(שד) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(שה) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(שו) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(שז) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(שח) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(שט) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(ת) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תא) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תב) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תג) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תד) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תה) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תו) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תז) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תח) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תט) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תי) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תיא) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תיב) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תיג) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תיד) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תטו) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תטז) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תיז) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תיח) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תיט) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תכ) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תכא) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תכב) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תכג) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תכד) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תכה) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תכו) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תכז) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תכח) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תכט) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תל) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תלא) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תלב) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תלג) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תלד) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תלה) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תלו) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תלז) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תלח) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תלט) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תמ) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תמא) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תמב) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תמג) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תמד) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תמה) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תמו) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תמז) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תמח) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תמט) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תנ) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תנא) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תנב) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תנג) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תנד) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תנה) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תנו) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תנז) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תנח) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תנט) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תס) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תסא) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תסב) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תסג) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תסד) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תסה) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תסו) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תסז) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תסח) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תסט) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תע) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תעא) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תעב) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תעג) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תעד) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תעה) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תעו) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תעז) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תעח) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תעט) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תפ) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תפא) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תפב) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תפג) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תפד) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תפה) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תפו) [ועי' תוס' ד"ה מי וכו' וכשנגע בשרץ ולא מכר:]

(תפז) [ועי' תוס'

ובן מעשו. קרא יתירא למילתא דלדורות ובימי משה להוה מלך ובכיח ותחיו כהן גדול ולוויים ותומים ושבעים זקנים: *שאני תורה. מנחתן. בשמן המשחה מקדשתן קדושת הגוף לכלי שרת ולקדש את הנכנס לתוכו: מכאן ולילך. כלי הדורות לא נמשחו חלא התחלת תורה אור עבודתן מהכאתן לקדושה, וחיוגן לגון התחלה: לימא תותב במשיחה. ולא בעבודה, לדורות לי בעי במשיחה לי בעי בעבודה: מנלן בשירות. (ו) מדכפל קרא בלשניה כלי השרת תכר ישרתו = שמעמו כלי שרת ע"י שירות: ס"ג מי לאו כתיב "אותם" הוה למימר לדורות ומשיחה ועבודה דהא כתיב "וכן תעשו" לשירות ולבני תרתי קמ"ל למעוטינהו ממשיחה דאי לאו לכי תתא למאי תתא, אי למימרא לדורות לא מיקדשי במשיחה לתודה ליתסוק קרא מינה ונפקא לן מ"תשרתו ישרתו": בלחמן ולא בכשרן. הלחם היו טעונין שני לחמי תודה: מנ"מ. דבלחמן קתמר: ולעמידה שתי תודות. נחמיה קתמר בספר עזרא בימנים חומת ירושלים ובא לקדש את העיר ולעמידה שתי תודות גדולות אלל לחומה מבחון ומהלוכות לימין מעל החומה להקיף את העיר בהלוכות שהלכו דרך ימין כשפניהם לחלל העיר הלכו תמיד ללד ימינם עד שהקיפו את כולה: ממין גדול. ובבשר קתמר קרא וגדולות דקתמר ממין גדול של בקר ולא של לחן: גדולות במינן. מלמד מין שהיו שהביאו גדולות ולא קטנות: לימא גדולות שבמודה. ועל כרחך בלחם קתמר ולחמעינן דשל חמץ היו שהן גדולות שבלחמי תודה: דתנן. שחלות החמץ גדולות משל מלה: שתן שם מדבריות. שהוסיפו על המדות שהות מלבר שהכניסו שם חלקים לרשעי: בחמש והוסיפו חלק שני מבחון: שתן שני ליפות. שהחיפה שלש שם חלון והם עשרים עשרונות שהחיפה עשר עשרונות כדכתיב (שמות סו) והעומר עשיריית החיפה וגו': עשרה לחמץ ועשרה למצה. יליף מקרא במסכת מנחות והקריב על זבח התודה חלות מלות בלולות בשמן הרי מין אחד ורקיקי מלות משוחים בשמן הרי שני מינין של מלה שלש חלות בלולות בשמן הרי שלשה מינין של מלה וכתיב בתריה על חלת לחם חמץ יקריב וגו' ככגד מלה הבא חמץ שיהא שלש במין החמץ ככגד שלשה מינין שבמצה: וכמלה שלשה מינין. כדפריכנא ולעיל הם מקרחי שיש בכל מין עשר חלות לשלח החמץ גדולות בשלש של מלה: בשירי מנחה. בחלות של שירי מנחה הנאכלות לכהנים ובחי קיבוץ דיחתיה ועזרת בקיבוץ בתיב בכל עזרה שהוסיפו עליה מקיפים לותה בשירי מנחה: מאו לחמי תודה בעזרה מי לא מתאכלי. הם רלו כהנים "לאכול מקדשים מי מטבח עליהם: במנחה כתיב (ויקרא ו) בחלר אהל מועד יאכלוה ותם יהיה לחון בפלה ותודה ולחמה נאכלין בכל העיר ותם יהיו חון לחומה בפלין הלכך ירושלים מקדשה בלחמי תודה שנאכלין בה ותם יהיו ממנה בפלין ועזרה מקדשה בשירי מנחה שנאכלין בה ותם יהיו ממנה בפלין: ס"ג ומסברא מנחת חמץ מי ליכא ולא נרסינן וכי תימא ס"ג מנחת חמץ מי ליכא להאי ומסברא טיבותא הוא למימר דעל כרחך במלה נתקדשה דחמץ בשירי מנחה לא מטבחא לה: מנחת חמץ מי ליכא. כתיב (שם ג) כל המנחה אשר תקריבו לה' לא *תאפה חמץ וכי ערי חומה דמוכח לקמן (דף סז:) שנתקדשו והא לאו דבר שנעשה בכלי יש לומר היכא דלא אפשר לא אפשר כדמוכח בשמעתא: [שייך נע"ב] בשחיטת כשהיו הולך לשחוט את הקדש. ולמאן דאמר מקדש נמי לא מלי לאהו לאפשוי בליה ופלוגתא היא בפרק שתי הלחם (מנחות דף נה:).

(נעיל יד.) שאין מוסיפין על העיר ועל העזרות. ואם תאמר דכפ"ק דסנהדרין (דף ג:) לא תניא לא ע"ח ול"ל דהתם לא תניא אלא מילי דסנהדרין ומדע דתנן נמי התם ואין מוסיפין למלחמת הרשות אלא בב"ד של ע"ח ולא תני מלך ויוצץ ולוויים ותומים לפ"ג דבעינן להו למסיק התם בגמרא (דף סז.) מקרא ואם תאמר הרתנן התם אין דנין לא את הבבו כו' ומוקי לה עולא בגמ' (שם) בבלחין על עסקי נחלות בחלתו מה תחלתו בפ"ח כו' אי מה תחלתו בקלפי ולוויים ותומים וכל ישרחל וכו' ומאי קושיא לפ"ג דיבעי לוויים ותומים וכל ישרחל והא דלא תניא להו התם במתני' (דף ג:) משום דלא חיילי אלא במילי דסנהדרין ויש לומר מדקיל להו בהדי נביא השקר וכהן גדול משמע ליה דלא בעיון אלא ע"ח דומיא דידהו מאי אמרת השבח למיתני לוויים ותומים משום דלא חיילי אלא במילי דסנהדרין אם כן ליתניהו בהאי נפשייהו דלא לתני למיטעי לשוניהו בגבית השקר:

וכן תעשו לדורות. פירש בקונטרס וכימי משה להוה מלך ובכיח ותחיו כהן גדול ולוויים ותומים ותיתה אם כן בפ"ק דסנהדרין (דף סז:) בהעמדת סנהדרין לשבטים דילפינן מהתם דכמקום ע"ח הוה קאי ליבעי נמי מלך ובניח ועוד תע"ב דלהכין היה בבין משכן וכי נשאלו בלוויים ותומים לעשות משכן הלא קודם שנתכהן להכין על ידי המלוחים נעשה המשכן וקושיא לחשובה ים לחכין דהכא מרבינן טפי משום דכתיב וכן תעשו דמשמע דלחת לרבויי כל הבל ות"ח כלים שמי ניבעו ע"ח וכי תימא הכתוב תלחן בשיורי לחן לריך תלח שיהת הת בשמוך משמע דלי לאו חותם הוה למימר דבעי משיחה ועבודה ואם כן הלחת דכתב חותם למעוטי משיחה ס"ח מיהת לא נימעוט וי"ל לחחת חותם לגלויי זוכן תעשו לא קאי אלא לבגדים דלעיל ולא לכלים ולא בעינן הכן לדורות לומיה דמשה: **מתיב** רבא כל הכלים שעשה משה. תימה ממשכן גופיה ס"ל למיפרך שיהא לריך משיחה לדורות כמו שנמשח בימי משה כדכתיב בקרא *לחתר לקמן (דף סז:) נבי משכן ומקדש: **לדורות** מי לא בעי למיפרך לדורות במשיחה ובעבודה דקתמר בשמוך משמע למעוטי משיחה לדורות: **למדך** שחתר המרכבה כו'. תע"ג דתמר (יומח דף לה:) התחר המיוחד שבעולמו ונבי פרה לחדומה נמי תמרינן (נעיל דף יח:) שחם מלח נאה שימנה מלוה לפדות מ"מ לח היה לו להתפחר בכך כיון שמלוה בזה כמו בזה חם מתכון למה שמיש: **אין** עזרה מתקדשת חלח בשירי מנחה. תימה למחן דתמר בפ"ב [דזבחים] (דף קיג. ושם) דתין מנחה בכמה היחך מתקדשת בשלמת בימי עזרת ליכת למימר דסבר כמ"ד קדושה לחשומה קידשה לשטחה וקידשה לעתיד לבח ועזרת זכר בשלמת הוח דעבד לכל בימי שלמה ויהושע קניח וכ"ת דקדשה במנחת העומר והת בסוטות היה הקידוש בימי שלמה כדתמר במועד קטן (דף ח.) וכדמוכחי קרחי וים לומר כיון שהכל בח בכח חחת הקידוש ועפ"י מנחה לח תסבינן מנחה בכמה ובקמילה ובהקטרה היכה מקומה מתקדש וכל העבודה היכה מחובחה ומתקדש מקומה ס"ל כיון דלח חפשר לח לריך והח דקתמר הכח דתין מתקדשת *היינו היכח דחפשר כגון שבחין להוסיף על העזרה: **ויוצא** ממנה נפסל. ואם תאמר הר הבית היכי קדים שתין דבר שלכל בו שיולח ממנו נפסל ויש לו קדושה בפני עלמו שהוח מחובה לויה וכן בחי

[דיבור זה שייך לעיל במשנה יד.]

סנהדרין מח: יומא יב:

ב"מ נג: ב"ב קיט: ועוד במקומות הנהות הב"ח

(ג) רש"י ד"ה תלמן בשירות מדכפל. ג"כ מי' בסנהדרין דף סז ע"ב:

[תוספ' מנחות פרק ג]

[ג"ל והתנן]

[מנחות קי.]

שם סו:

גליון השי"ם

גמ' לותם במשיחה ולא לדורות. עיין מנחות דף נ ע"ב תוס' ד"ה רי' ילמיה: תוס' ד"ה שתן וכו' ליש ליה טיכא לאסוקי. עיין מוהי מגן ר"ם דף ז ע"ב ד"ה מידי דחלית במשנה:

לאכול מן קדשים כ"ל [ובריעב"ן הגיה לאכלן בקודש]

[ג"ל תעשה]

מ א ב מיי' פ"ח מהל' כלי המקדש הל' יב: ו ג ד מיי' פ"ן מהל' בית הבחירה הל' יב: יא ה מיי' פ"ט מהל' מעשה קרבנות הל' יז: יב ו מיי' שם הל' יח: יג ז ח מיי' פ"ו מהל' בית הבחירה הל' יג:

רבינו חננאל

וכן תעשו לדורות. משה רבינו מלך ונביא. אהרן באורים ותומים. וע"א זקנים ובשתי תורות אלו השלאים ס) וכתיב וכן תעשו. כל שלא נעשית בכל אלה. הנכנס לשם אין חייבין עליה. תנא שתי תודות שאמרו בלחמן ולא בכשרן: ואוקימנא בחמץ שבתודה שהוא מין נגדל שבחן מר' מינין לחם בתודה חן חלות ורקיקין ורבוכה. וכנגדן חלות חמץ עשרה עשרונות. ואלו השלשה מינין חלות ורקיקין ורבוכה עשרה עשרונות נמלא החמץ כנגד ג' מינין הללו. והוא חבדול שבארבעתם. אבל חשיבותא בקרבנות קמי שמיא ליכא דתנן במוף מנחות נאמר בשולת בחמה ריח ניחוח ובשולת השוף ריח ניחוח ללמדך שאחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין את לבו לשמים: ירושלמי רב אמר בתחלה ויעל דוד ברבר נד. דוד זה חסלך. ברבר נד זה נביא. ויחל שלמה לבנות את בית ה' ב) מפני שהיתה תורגת ירושלים שם ויהיתה יכולה להכבש משם: אמר רבי בר חמא אין עזרה מתקדשת אלא בשירי מנחות כירושלמי: מה ירושלים דבר הנאכל בה מקדשה אף עזרה דבר הנאכל בה מקדשה, אטו לחמי תודה בעזרה מי לא מתאכלי אלא כירושלים ממנה נפסל אף עזרה דבר הנאכל בה והיוצא ממנה נפסל. מה להלן חמץ אף כאן חמץ: תסברא מנחת חמץ מי איכא, וכי

מתנה

עצמית שנתנה מתנה בשעת מיתה כסדר נחלה

מקדישים את הבעלי חיים קונם שאני נהנה לך ולוקח ממנו בשוה כסף ונותנו לו בחזרה

מתנה

שנתנה מתנה בשעת מיתה כסדר נחלה

עין משפט נר מצוה

יד א מיי׳ פ״ב מהל׳ מעשה קרבנות הל׳ יב: טו ב מיי׳ פ״ח מהל׳ בית הבחירה הל״ב: יז ג מיי׳ שם פ״ו הל׳ יב: יח ד מיי׳ שם פ״ו הל׳ יב: [וכ״כ רש״י ר״פ ג. ד״ה ת״ש וכפוסקים מת.ד״ה ת״ש]

יח ה מיי׳ פ״ח מהל׳ עכו״ם הלכה יב סמג עשין ד עוש״ע י״ד סי׳ קעג סעיף י׳: יט ו מיי׳ שם ופ״ט שם פסיף ח וסעיף יב: כ ז מיי׳ שם פ״ט סעיף י׳: כא ח מ מיי׳ שם פ״ט הל״ט שם פ״ח [עי׳ כל״מ]: כב י כ מיי׳ פ״ו מהל׳ בית הבחירה הלכה יב סמג עשין קפג:

רבינו חננאל

והכתיב לא תאפה חמץ חלקם . ואמר ריש לקיש אפילו חלקם והן שירי מנחות לא תאפה חמץ . ואתינן למימר בשתי הלחם שבעצרת שהן חמץ בתן תתקדש העצרת . ורחינן דאין בנין בה״מ [דזוחה י״ט ואין בנין בה״מ] בלילה: ובשיר : ת״ר שיר של תודה בכנורות ובנבלים ובצלצלים על כל פינה ופינה ועל כל אבן גדולה שבירושלים ואומר ארוממך ה׳ כי דליתני וגו׳ , ושיר של פגעים בכנורות ובנבלים ובתופים . ואומר ישוב בסתר עליון בצל שדי יתלונן עד כי אתה ה׳ מחסי ואומר מזמור לדוד ברוך ה׳ מה רבו צרי עד לה׳ תישועה וזהו שיר של פגעים עוד מפורש בפרק שירובין בתלמוד ארץ ישראל. ר׳ יהושע בן לוי מסדר להני קדאי וגאני והני מילי להתן בהן אבל יש לו מכה ומחכוין להתרפאות בהן בדברי תורה אסור. ואם לחש על המכה ורוקק אין לו חלק לעולה״ב . דתנן הלחש על המכה אין לו חלק לעולה״ב . וא״ר יוחנן עלה ברוקק שאין מוכירין שם שמים על הרקיקה: ב״ד מהלכין אחרי התורה.למאן דאמר זו אחר זו הראשונה מחקדשת לפיכך נשרפת אבל האחרונה הטמוכה לב״ד נאכלת קדשה ראשונה . אלא למאן דאמר תתרות זו בנגד זו מהלכות תרוייהו בהדי הדדי קא מקדשי . אמאי זו נאכלת זו נשרפת . ולמאן דאמר זו אחר זו מי ניהא כל שלא נעשית בכל אלו תנן . כלומר אינה מחקדשת ירושלים ליכל בה קדשים קלים עד שיעשו בה כל הדברים . הנה עדיין לא נתקדשה למה נאכלת . ואפילו למאן דאמר באחת מכל אלו תרוייהו הדא מצוה בינתי. ורחינן הא אמר ר׳ יוחנן זו שנאכלת

נוסחא תוכן הדיון ראשונה ראשונה ושמיטין ד״ה ר׳ יהושע

נוסחא אא״ת פסוקיה ד״ה מה רבו צרי עד לה׳ ישועה ד״ה ר׳ יהושע ב) ד״ה ראמר (ואחר כך ראמר)

אסנה ב) (ד״ה ראמר) ג״כ ד״ה ראמר פסוקים ד״ה ר׳ יהושע

קרוביות

נוסחא ג) ד״ה ת״ש ד״ה ר׳ יוחנן ד״ה ר׳ יוחנן ה) ד״ה ת״ש ד״ה ר׳ יוחנן ו) ד״ה ת״ש ד״ה ר׳ יוחנן ז) ד״ה ת״ש ד״ה ר׳ יוחנן ח) ד״ה ת״ש ד״ה ר׳ יוחנן ט) ד״ה ת״ש ד״ה ר׳ יוחנן

מסורת השי״ם

יבמות מ. סוטה מו. [מנחות נה.]

הגהות הב״ח

(ה) רש״י ד״ה וכי כו׳ דקרן כי כל.(כ)ד״ה ושיר של פגעים וכו׳וכי תימא. ר״ב גליון(ו)תימה (ס״ו נה סיה ע יומר יוסב כתחני׳ אלא ויסי׳ טעם : (נ)ד״ה ותומר כו׳ מתלוגיים (בכורי׳ תוס׳ וכ״כ ס״פ בכורי: (ד) תוס׳ ד״ה לשוב וכו׳ למיתת למיתת לפי :

* אמנם פיסוקיה ד״ה מה רבו צרי עד לה׳ ישועה ב- אין בתוס׳ אלא בא אחרונה

** ר׳ אפנה

מנחות נה.

שם נ

שם קח

הגהות הגר״א

[א] נמ׳ עליון שמח מעוך. נמחק [וכן בכ״י] ובכ״י ס״ח ופ״ט דברכות ועכ״פ] : [ב] שם מזמור לדוד בכרתו מפני לכאלוס כנו . נמחק : [ג] שם על עמך כרכתך סלה . נמחק : [ד] שם [ונראה דגם במחני׳ ל״ל [ה] שם וכ״ד נמחק וכ״כ וכל ישראל :

אין בנין בית המקדש בלילה. וכן היו דומה יום טוב ושם תאמר בר״ה פרק יום טוב (דף ג.) גבי הדתנן יום הכף כולו לסור קאמר התם לחיכבי בלילה לחיכבי בחמיקר ויש לומר דהייט בַּיִת הַמְקֻדָּשׁ לְעַתִּיד לָבוֹא מַלְעִיל כִּיוָן שֶׁמַּיִם כדכתיב (שמות טו) "מקדש ה׳ כוננו ידיך" וכן מפרש במדרש תנחומא": **עֵד** כי תהא ה׳ מחסי. דכתיב לעיל "מיניה "ושלומה דשטים תרתה" דמשמעי בתיובים שהיו מצירין להם בשעת הבנין לבל משם ואילך לא משמעי בהכי : **אסור** להתרפאות בדברי תורה. והלתמר במסכת שבת (דף סו:) לימשמת (ד) כת יומת לימת הכי וירא מלאך ה׳ חלין וגו׳ שכשמת אתי : **אמתו** להכי פנימים נאכלת.לעיל פירש בקונטרס ותעמידה שהי תורות גדולות לבל התומה מבחוץ וקטיא לם כן פנימים לחמי נאכלת והא נפסלה ביוצא דלא מליגו שיהא קדוש חוץ לחומה ובפרק בתרא דמכות (דף יט:) גמי אמר במעשר שני טהור שפודין לוהו בפסיטה לחם חוץ לחומה וגרסה לבפיים היו מכלכין ותע״ב דקרי פנימה לכך דלהדי חומה ולפי זה היא יוצר מיטוא שהיא בלפי חוץ לעיר מכל מקום קרי לה פנימה לפי שיש דבר אלגה והדתנן בפ׳ בילד טוען (פסחים פה: ושם) החלוטות ושוכי החומה בלפנים תע״פ שהלכו מבפנים היה מתקדש בל מה שהיה בלבש לקדש דלא לחפסה ליבך בעניו לחמר ושוד דמסקינן התם ווקא בשוה לקרקע ולפם היה לחפסר להלן : **דְּקְדְשָׁה** לה לחמוה. ושם תאמר לחרבה לחמוה גמי תאכל בל זמן שלא קידשה העזרה נאכלין קדשים בכל הרוחה בדתנן בפרק בתרא דזבחים (דף קיב:) בשילה וטב ובנבון שנאכלין בכל הרוחה לפי שלין חומה העיר קדוש ויש לומר דמכיון שהלכה לחמוה בל שהוא היא לה יוצא במקום שהלכה : מני

לעולם הבא הא איתמר עלה א״ר יוחנן **ברוקק שנו לפי שאין מזכירין שם שמים על הרקיקה : ב״ד מהלכין ושתי תודות (ויק׳)(אחריה)וכו׳ : למימרא דְּבֵית דִּין קָמֵי תּוֹדָה אוֹלֵי והכתיב °וילך אחריהם הושעיה וחצי שרי יהודה? הכי קאמר בֵּית דִּין מְהַלְּכִין וּשְׁתֵּי תּוֹדוֹת מְהַלְּכוֹת ה׳ עֲבֵית דִּין אַחֲרֵיהֶם כיצד מהלכות?רבי חייא ורבי שמעון ברבי חד אמר זו בנגד זו וחד אמר °זו אחר זו, מַאן דַּאֲמַר °זו בנגד זו הַפְּנִימִית-דך דמקרבא לחומה מַאן דַּאֲמַר °זו אחר זו, הַפְּנִימִית-דך דמקרבא לב״ד,תנן הַפְּנִימִית נֶאֱכֶלֶת בְּשִׁלְמָא לְמַאן דַּאֲמַר °זו אחר זו אַמְתּוֹ להכי פנימית נאכלת משום דאתיא חִיצוֹנָה קָמְהּ וְקָדְשָׁה לָהּ אֶלָּא לְמַאן דַּאֲמַר °זו בנגד זו, תרוייהו בהדי הדדי קא מיקדשי ולישעמיך לְמַאן דַּאֲמַר °זו אחר זו חָדָא מִי מְיַקְּדְשָׁא הָאֵבֶל שֶׁלֹּא נַעֲשִׂית בְּבֶל אלו תנן ,ואפי׳ למ״ד *) בְּאַחַת מִבֶּל אֵלּוּ הֲרֵי תְרוֹיְיהוּ חֲדָא מִצְוָה הִיא אלא א״ר יוחנן על*

*) [נקמן מז.]

שרופות ותומר (שם) גם [וגו׳] שם יעלה שעל ופרק תומת מבניהם : נפני קרני . שיר של פגעים בלילה : **דְּמִיכְּתָּ מִכָּה** . ולוחש עליה מקרלות של תורה להתרפאות ומקדיון ולי ליכא מכה לחסור הוא דקאמר בה רבי יהושע בן לוי ותו לא : **אין לו חלק** . לוחש על המכה ואומר כל המחלה אשר שמתי במלריים וגו׳ (שמות טו) : **ברוקק שנו** . ברוקק ואחר כך לוחש : **שאין מזכירין שם שמים עליו** . והכא קאמר כי הני ה׳ רופאך : זו בנגד זו . שני כהנים שמחין זוהן זה לצל זה : **דך דמקרבא לחומה** . שהיא פנימית ממולעת בין שעה לחומה : **דך דמקרבא לב״ד תנן** . ההולכת לחחרונה : **וקדשה לה** . לחמוה קידשה לח המקום וכשנכנסה לחחרונה לשם לא נפסלה ביוצא במקום חול אלא במקום מקודש : **כי הדדי נינהו**. שחיהן מקדשות יחד לו שחיהן יכולו לו שחיהן יכרפו : **חדא מי מקדשא**. לח המקום הא לחן הגן "כל אלה נעשים בְּבֶל אלו,הבנסה לשם אין חייבין עליה" **אפילו למאן דאמר** . לקמן דכל אלו דמתני׳ לחת מכולן קאמר לו מלך לו כהן גדול לו נביא לו סהדרין לו שמי תוזות בני שמי הוזות תבוייהו כעיין דתבוייהו חדא מילתא היא :

וכי תימא דמחמץ לחו לשירים ומקדש בהו והכתיב °לא תאפה חמץ חלקם "ואמר ריש לקיש "אפילו חלקם לא תאפה חמץ- אלמא לא–אפשר דמקדש בשתי הלחם בעצרת משום דלא אפשר היכי ניעביד גבייהו מאתמול וניקדשיה מאתמול שתי הלחם בשחיטת כבשים הוא דקדשי גבייהו מאתמול וניקדשיה האידנא בעינן קידוש בשעת הבנין גבייהו ביום טוב ונקדשיה ביום טוב אין בנין מקדש דוחה יום טוב ושבקת לבתר הכי ובנבייה וניקדשיה איפסילא ליה בלינה גבייהו ממעלי יומא ונשייר ביה פורתא דעד דקדיש יומא לאלתר גמרינה וניקדשיה אין בנין בית המקדש בלילה דאמר אביי מנין שאין בנין בית המקדש בלילה שנאמר °וביום הקים את המשכן ביום מקימו בלילה אין מקימו הלכך לא אפשר: ובשיר : ת״ר [שיר של תודה בכנורות ובנבלים ובצלצלים על כל פינה ופינה ועל כל אבן גדולה שבירושלים ואומר °ארוממך ה׳ כי דליתני וגו׳ ושיר של פגעים *(ויש אומרין) שיר של נגעים (מאן דאמר דנגעים דכתיב °ונגע לא יקרב באהלך) ומאן דאמר פגעים דכתיב °יפול מצדך אלף) ואומר °יושב בסתר עליון בצל שדי יתלונן עד °כי אתה ה׳ מחסי [א] עליון שמת מעונך ותיזר ואומר [ב] °מזמור לדוד בברוך מפני אבשלום בנו ה׳ מה רבו צרי-עד-לה׳ הישועה [ג] על עמך ברכתך סלה״: רבי יהושע בן לוי אמר לחג להני קראי וגאני והני מילי להתן בהן אבל יש לו מכה ומחכוין להתרפאות בהן בדברי תורה אסור. ואם לחש על המכה ורוקק אין לו חלק לעולה״ב . דתנן הלחש על המכה אין לו חלק לעולה״ב . וא״ר יוחנן עלה ברוקק שאין מזכירין שם שמים על הרקיקה: ב״ד מהלכין אחרי התורה.למאן דאמר זו בנגד זו מהלכות אחת אחר זו הראשונה מחקדשת לפיכך נשרפת אבל האחרונה הסמוכה לב״ד נאכלת קדשה ראשונה . אלא למאן דאמר תתרות זו בנגד זו מהלכות תרוייהו בהדי הדדי קא מקדשי . אמאי זו נאכלת זו נשרפת . ולמאן דאמר זו אחר זו מי ניהא כל שלא נעשית בכל אלו תנן . כלומר אינה מחקדשת ירושלים ליכל בה קדשים קלים עד שיעשו בה כל הדברים . הנה עדיין לא נתקדשה למה נאכלת . ואפילו למאן דאמר באחת מכל אלו תרוייהו הדא מצוה בינתי. ורחינן הא אמר ר׳ יוחנן זו שנאכלת

תורה אור

שיר לתודה בכנורות ובצלצלים על כל פינה ופינה ועל כל אבן גדולה שבירושלים ואומר ארוממך ה׳ כי דליתני ולא שמחת אויבי לי ה׳ אלהי שועתי אליך ותרפאני ה׳ העלית מן שאול נפשי חייתני מיורדי בור זמרו לה׳ חסידיו והודו לזכר קדשו כי רגע באפו חיים ברצונו בערב ילין בכי ולבקר רנה ואני אמרתי בשלוי בל אמוט לעולם ה׳ ברצונך העמדתה להרה עוזי הסתרת פניך הייתי נבהל אליך ה׳ אקרא ואל אדני אתחנן מה בצע בדמי ברדתי אל שחת היודך עפר היגיד אמתך הישמע ה׳ וחנני ה׳ היה עוזר לי הפכת מספדי למחול לי פתחת שקי ותאזרני שמחה למען יזמרך כבוד ולא ידום ה׳ אלהי לעולם אודך

על פי נביא. תני זכריה ומלאכי היו מן ועל פיהם בכורות הקודם עמו ולין טעם כדבר: רב פונע אמר כלל אלו תנן קפסר כו'. כלומר ולי מקום קידוש עזרת דהוקי בכיה שלא מלך ובלא תורים ותומים דתמרין במסכת יומא (דף כח:) המשה דכריס מסר מקדש שני לא ובכיה ותרון ותורים ותומים ורום הקודש קסבר קדושה דלשעתה דוד ושלמה לא בטלה ולא העלך עזרה לקדש לכולהו שהוה לא הוסיף בלוס בחורך ורוחב ומתי דקדים כדכתיב (ישעיה יב) ותעמידה שתי תודות, זכר בעלמא עבד: שני נביאים. מרישא לסיפא: כסבר קפסר. הר הזיתים: קפסור ועליונה. בקיפוד הכר היו ותחת למעלה בנגהו ותחת בשפולו: קפסור נתקדשו בכל אלו. שמימי בית רחטון הכיסוח וחיברוה לעיר ע"י תומה אחרת: אלא בעולי גולה. שהוסיפו על העיר וכנו היקף חומה אחרת לחון. ס"ג לה בפוסקתה דסנהדרין שהיתה קדושתה נמורה עמרי בחטא ולוקים עם קדשים קלים אבל לא מעשר שני וחברים עם קדשים קלים אבל לא מעשר שני ועליונה שלא היתה קדושתה נמורה עמי הארץ נכנסים עם לוקים עם קדשים קלים ולא מעשר שני וחברים שהן לוקין עם לא קדשים קלים ולא מעשר שני עם נפרש דעמי הארץ המפרישין מעשרות היו זריזים לעשות כן מלוה מן המובחר לפי שהיו שומעין דרכה *עשר בשביל שתתעשר והיו לריכים להחוודות עשיתי כלל לאבר טריתי (דברים כו) והיו שומעים את המתרגמים ואוכלה לפני ה' אלהיך מעשר דגנך תירוסך ויולהרך לכך היו נכנסין עד תוך חומת ירושלים הפנימית לקיים לפני ה' אלהיך אבל לא היו מטריחין עלמן ואוכלים אותם לפנים מחומה חילונה כשהיו מולאים אכסניא בפנים וכשהיו לומרים להם זו קדושה וזו חינה קדושה לא היו שומעין לו לפי שאומרים זו חומה וזו חומה מה לי חומה זו מה לי עליונה: שחורפה של ירושלים. גלויה ועזרה מקום שהיה נוחה ליבבש משם הנאנ היא *דתניא *אין אליעזר שמעתי כשהיו בונין בהיכל עשו קלעים להיכל וקלעים לעזרות אלא *שבהיכל בונין מבחוץ ובעזרות בונין מבפנים אמר רבי יהושע שמעתי *שמקריבין אף על פי שאין בית, אוכלין: קדשי קדשים אע"פ שאין קלעים, קדשים קלים ומעשר שני אע"פ שאין חומה מפני שקדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא לאו מכלל דר' אליעזר סבר לא קידשה לעתיד לבא א"ל רבינא לרב אשי ממאי-דלמא דכולי עלמא קדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא ונמר מאי דשמיע ליה קאמר ונמר מאי דשמיע ליה קאמר, וכי תימא קלעים לר' אליעזר למה לי לצניעותא בעלמא, אלא הני תנאי דתניא *אידי ישמעאל ברבי יוסי למה מנו חכמים את אלו שכשעלו בני הגולה מצאו אלו ובקידשום אבל ראשונות בטלו משבמלה הארץ אלמא קסבר קדושה ראשונה קידשה לשעתה ולא קדושה לעתיד לבא, ורמינהי *אמר ר' ישמעאל בר' יוסי וכי אלו בלבד היו והלא כבר נאמר *ששים עיר כל חבל ארגוב ממלכת עוג בבשן כל אלה ערים בצורות חומה גבוהה הרבה ומנעולים ובריחים לבד מערי הפרזי הרבה מאד אלא למה מנו חכמים את אלו? שכשעלו בני הגולה מצאו אלו וקידשום קידשום השתא הא אמרינן לקמן דלא צריכא לקדושי אלא מצאו אלו ומנאום, ולא אלו בלבד אלא כל שתעלה בידך מסורת מאבותיך שמוקפת חומה מימות יהושע בן נון כל מצות אלו נוהגות בה מפני שקדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא קשיא ר' ישמעאל בר יוסי אדרבי ישמעאל בר יוסי? איבעית אימא תרי תנאי אליבא ר' ישמעאל בר יוסי איבעית אימא חדא מינייהו ר' אלעזר בר יוסי דאמרה דתניא ר' אלעזר בר יוסי אומר *אשר לוא חומה *אע"פ שאין לו עכשיו היה לו מקדם (ו) לבן:

נממא

תני בתמת מכל מלו. תימה דמה דתקו להניח דכמה מקום מצניעת מסכתן לחים להו קדושה לעתיד לבא בפ"ק דמנילה (דף י. ושם) ובפרק בתרא דזבחים (דף קיב: ושם) דקדושת ירושלים מן לחריה היתה: אלא תקלה הכניסוה כדי שיסתכרו עלמם עליהם יותר כשיש בה שם קדושה: דכולי עלמא לעתיד לבא. ור"ת דבפ"ק דתניגה (דף ג: ושם) חים ליה לרבי לליעזר דלא קידשה לעתיד לבא גבי עמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית ובריש מסכת בילה (דף ג:) נמי חים ליה לרבי לליעזר דניגול בניגולין טולה בבריחתא דליטרא קליטות ומלן דחים ליה הכי קסבר תרומה בזמן הזה לדבנן כדמוכח בפרק הערל (יבמות דף פה.) וי"ל דקדושת אחרן לגבי תרומה ומעשרות בטלה והכא מלי לייריי בקדושת מחילה דאפשר דלא בטלה משום דליקיבלי נחלה וקדושת בתי ערי חומה דמייתי בסמוך נמי היא קדושת מחילה ואף על גב דקדושת אחרן בטלה מ"מ בפ"ק דבילה (דף ה: ושם) ביקש ר' לליעזר להפקיר כרם רבעי לעניים דמדרבנן היה לריך להולים לירושלים יא"ת אי בקדושת מחילה נמי לא קידשה לעתיד לבא לרבי לליעזר מה ירויחו עניים כיון שלא יוכלו לאכלו בירושלים ואם יפדו הפירות מה ירויחו וי"ל לפי שיכולין לפדותו בשוה פרוטה אע"פ שאין הרבה ואפי' לכתחלה אדי כשאין הספסל להקדש כשאין בית המקדש קיים כדמוכח *בפרק בתרא דערכין (דף כט: ושם) גבי ההוא גברא דאחרימינהו לנכסי מ"ל מודה רבי לליעזר דעזרת קידש לעתיד לבא קדושת "מחילה:

נממא

רבינו חננאל

על פי נביא נאבלת. בלומר נביא מחירה וכן זו נשרפת על פי נביא: אתמר רב חונא אמר בכל אלו תנן רב נחמן אמר באחת מכל אלו-תנן רב חונא אמר בכל אלו תנן קסבר *קדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא ועזרא יזכר בעלמא הוא דעבד רב נחמן אמר באחת מכל אלו תנן קסבר קדושה ראשונה קידשה לשעתה ולא קידשה לעתיד לבא ועזרא קדושי קדיש אע"ג דלא הוו אורים ותומים אתיביה רבא לרב נחמן כל שלא נעשית בכלל אלו תני "באחת מכל אלו לא שמע *אבא שאול אומר שני ביצעין היו בהר המשחה תחתונה ועליונה, תחתונה נתקדשה בכלל אלו, עליונה לא נתקדשה בכל אלו בעולי גולה שלא במלך ושלא באורים ותומים תחתונה שהיתה קדושתה גמורה עמי הארץ נכנסין לשם ואוכלין שם קדשים קלים אבל לא מעשר שני וחברים אוכלין שם קדשים קלים ומעשר שני עליונה שלא היתה קדושתה גמורה עמי הארץ נכנסין שם ואוכלין שם קדשים קלים אבל לא מעשר שני וחברים אין אוכלין שם לא קדשים קלים ולא מעשר שני, ומפני מה לא קידשוה? *שאין מוסיפין על העיר ועל העזרות אלא במלך ונביא ואורים ותומים ובסנהדרין של ע"א ובשתי תודות ובשיר, למה קידשוה למה? קידשוה הא אמרת לא קידשוה אלא} למה הבניסוה מפני שתורפה של ירושלים היתה ונוחה היא ליבבש משם

מנילה י. זבחים קו: מדרש תנחומא ס"פ ויקהל [ומנחומא כתר]

ספ[זבחים כב:]

מנילה י. ערכין לב:

[ספ תוספ' ערכין פ"ב]

גליון הש"ס

רש"י ד"ה מלמד מלו עיין מה שתמה בזה בתוספ' חגיגה פ"ב ע"ב ד"ה כל המלות:

מנילה נ: ערכין לב:

[תוספתא סנהדרין פ"ג]

הגהות הב"ח

(ו) גמ' קודם לכן ל"ב וכפס שלעניין תומה כך פ"ס לעניין קדושה נ"ל תפ"ס שלא קידשה עכשיו לך קודם לכן קידשה גם לעתיד לבוא:

[בפת קיפ.]

[ועיין יד. וש"נ] סנהדרין ב.

מנילה י. זבחים קו: מדרש"ג פ"ס מ"ס

ספ[זבחים כב:]

[ספ תוספ' ערכין לב:]

ג"ל גם"ם

[ופ"ת תוס' ביצה ס: ד"ה וכן וכה ר"ת וכו']

נוסחא אחרת

נוסחא השניה כתב תוס' הרא"ש ז"ל קדושה לעתיד לבא אי אפשר לומר כן דהא קדושת עזרא קדושה ראשונה היא:

כב א מיי' פ"ו מהל' בית הבחירה הלכה יב סמג עשין קכב: כד ב ג ד מיי' שם פ"ו הל' יד וכהיא המקדש חזקיה ועיין בכלבה מן: כה ה מיי' שם פ"ו הל' כג וחולין ממיכה כ"מ ע"ש: כו ו מיי' שם פ"ו הל' מו: כז ז מיי' שם פ"ו הל' מז: [תגיגה ג: מנילה כ"ו: מכות יט. זבחים ס: קו: מולין ל. תמורה כח. ערכין לב:]

אבנה

כח ז מיי' פ"ו מהל' מנילה הל' ד ופ"י מהל' בית הבחירה הלכה מז ופ"ח מהל' קרבן העודה הלכה יא ופ"ט מהל' תמידין ומוספין הלכה ח: כח ח מיי' פ"ו מהל' מנילה הל' ו ופ"י מהל' תמידין ומוספין הלכה מז ופ"ח מהל' קרבן העודה הלכה יא:

ג"ל בפ"ם

[עיין עץ למצמח יה:]

נטמא בעזרה. תימה לחמלי לית קמיס שהן שם להם מלכיהן קרא בגמרא לטומאה שבפנים ויש לומר לקמן שיעור שהייה לית לחמלי בטומאה שבחוץ. **מהר"ם.** מהא דגמירי בעלמא הוא לחיכא: **תנהן** ענין לטומאה שבפנים. ולי"מ עוסק שמעינן לחזרה מכן ויש לומר מולת יומאו לת מחניהם (במדבר ה) דמשמע לפי' נטמא בפנים ולא כמו שפירש בקונטרס דולת יומאו משמע שנטמא בחוץ ולא נטמא בעזרה לחותו כבר טימא ומיהו מטיקרא דבעי מהני מילי משום לכיון לחכתי לא מייתר לחי קרא ליה לן לחוקומה לת יומאו חלת בנטמא מבחוץ לחשכחן להזהיר בו הכתוב במקום אחר דכתיב (ויקרא יג) ואל המקדש לא תבא ועוד גרמה דמטיקרא לא בעי כלל חלת לענין כרת אבל לחזהיר פשיטא ליה לחיכא דלא יומאו משמע דנטמא בפנים דהא כתיב (במדבר ה) ויטלחו מן המחנה אבל קרא דכרת משמע לחייבי בלחותו שרחוי להתטמא קודם שיטמא משכן: **קדושתו** קדושת עולם. פירש בקונטרס שלן לחכניה היכל בעזה ובקה לח"ב דמפטום מהכא לסכר רבי חלינזר דקידשה לעתיד לבא ולפפרש דגרסי גמי רבי חלעזר תקשה דפפרק קמא דחולין (דף ז.) חמר חיפתמיטתיה דחמר ר' שמעון בן חליקים משום רבי חלעזר בן שמוע קדושה לחשונה וכו' ולא קידשה לעתיד לבא ויש לפרש קדושת עולם שהחריכו בקדושה יותר ח"ב לפי שלן רחוי לחזור ולקדש חלת בחותו מקום שרי ליה קדושת עולם: **או** לידי ולידי מקדש לו לידי ולידי משכן. משמע הפת דחקי על גב דמקדש חיקרי משכן לח גמרי מהדדי לי לחו דכתיב קרחי יהיו וכן בשונה בפרק היה מביח (דף מז. ושם) דמלריך החם קרא לרבות שילה וביח עולמים וכן בפרק שני שעירים (יומא סז:) מדבר המדבר לרבות טב ונבטון ושילה וביח עולמים ובפרק ערף בקלפי (שם דף מד. ושם) נבי וכל לדם לח יהיה בההל מועד ובפרק הוליחו לו (שם דף עב.) נבי מעלה עשן וחימה בפרק קמא דחולין (דף כד. ושם) נבי ליום בשנים דלמיון יכול לחף שילה וביח עולמים כך חלמוד לומר לעבוד עבודה עבודה וגו' לח חמרינן חלת בזמן שהעבודה בכחף חלמח לי לחו קרח הוה גמרינן מהדדי וכרים שיכולין (דף כי ושם) גבי שלמים שהחכון קודם פחיחת דלחות ההיכל פסולין שנחמר ושחטו פחח חהל מועד נפקח לן בהיכל מלחיקרי משכן מקדש ומקדש משכן ושמח קיש ליה להס"ם בשיכולין ובחולין שים חהל מועד מיומר ובחולין כי ממעט שילה וביח עולמים מוקמינן ליה לדרשה חחריחא ומיהו קשה ליון דמקדש חיקרי משכן ומשכן חיקרי מקדש לחמלי לח ידעינן שפיר בכל דוכחח תרוייהו מחד קרח כמו חיה וכהמה שזו בכלל זו ורביט חיים כהן היה מחלק דבר שחינו חלוי בקדושת מקום ההיחה דשיכולין ובחולין החם שני בחד קרח לשנים חבל בשמעתין דחלוי בקדושת מקום לח גמרי מהדדי ממעטת דמפרש ר' חלעזר וכן בהגהו ליומח דעשים בפנים הוי בקדושת מקום ושילוח מעיר המדבר בח מכלל חביחו שנעשה בפנים וכן ההיח דסוטה דלריך. קרקע המשכן ואיח ח"ג הכח ליכחב לו חידי ולידי מקדש וכו' חלח גרסי מכדי מקדש חיקרי משכן ומשכן חיקרי מקדש מקדש ומשכן למה לי וקשה ל"ב ר' חלעזר חמורת חולק על רבי חלעזר תנח דרבי חלעזר קחמר בהדיח חלח גמרינן מהדדי ולחמר ברכים. ת"ר קידה על חפים. כריעה על הברכים. והשתחויה זו פישוט ידים ורגלים כו' פישופי מקראי: ג) מוני ס"ל כולהו מיפשיטו מקראי

רבינו חננאל

מהני' נטמא בעזרה ונעלמה מסנו הטומאה כו', פנה"ם כי החיפמא בעזרה ושהה שם חייב מרכחיב את מקדש ה' פמא וכחיב נמי את משכן ה' פמא. אם אינו ענין האי קרא דכחיב את (משכן) [מקדש] ה' פמא כשנטמא בחוץ דהא כחיב את משכן ה' פמא. תנחו ענין לטומאה שבפנים. דהא חרוייהו משכן ומקדש אקרו. משכן שנאמר ונחתי משכני בחוככם. ותרוייהו אקרי מקדש שנאמר ועשו לי מקדש וכחיב ככל אשר אני מראה אותך את חבנית המשכן ופפוש. פינה חרתי. ש"ם דאע"ג דמשכן נפשח ומקדש לא נפשה. ומקדש קדושתו קדושת עולם ומשכן לאו קדושתו קדושת עולם לענין פומאה שניהן שוין. ו"ש"ם כשם שחייבין בפומאה בחוץ. כך חייבין בפומאה שבפנים. ואורן נמי אקרי מקדש שנאמר ונפנו הקהחים נושאי המקדש: פיסקא השתחויה או שהה כדי השתחויה. אפר רבא לא שנו אלא בהשתחויה כלפי חוץ אבל בהשתחויה כלפי פנים אע"ג דלא שהה חייב. השתחויה שאין בה שהייה זו היא כריעה בלבד. אבל פישוט ידים ורגלים זו היא השתחויה שיש בה שהייה. וכמה שיעור זו השהייה חד אמר כשיעור קריאת זה הפסוק כולו וכל בני ישראל ויאמין ברחת חאש ובכבוד ה' על הבית ויכרעו אפים ארצה על הרצפה וישתחוו לחדות לה' כי טוב כי לעולם חסדו. וחד אמר כשיעור קריאתו מן ויכרעו אפים ארצה עד סוף הפסוק. ת"ר קידה על אפים. כריעה על ברכים. והשתחויה זו פישוט ידים ורגלים כו' פישופי מקראי: ג) מוני ס"ל כולהו מיפשיטו מקראי

[נעירוכין פרק"י נמוסן לחר היומב מנוחר]

[נעירוכין כ. ויקרא טו במדבר י שמות כה:]

כ"ע ל"ז

כ"ע מ"ז

כ"ע ל"ז

כ"ע ל"ז

כ"ע ל

או דלמא בפנים גמירי שהייה לא שנא לקרבן ולא שנא למלקות? **תיקו בעא** תלה עצמו באויר **עזרה** מהו: **כי גמירי שהייה**, שהייה דבת השתחואה דלאו בת השתחואה לא גמירי **או דלמא** בפנים שהייה גמירי ל"ש דבת השתחואה וליש דלאו בת השתחואה *תיקו בעא* רב אשי טימא עצמו במזיד מהו: **באונס גמירי שהייה** במזיד לא גמירי שהייה **או דלמא** בפנים גמירי שהייה ל"ש באונס וליש במזיד *תיקו בעא* רב אשי נזיר בקבר בעי שהייה למלקות או אינו צריך: **בפנים גמירי שהייה** ברוץ לא גמירי שהייה **או דלמא** באונס גמירי שהייה לא שנא בפנים וליש ברוץ: **תיקו**: בא לו בארובה חייב, בקצרה פטור וכו': אמר רבא קצרה שאמרו אפי' עקב בצד גודל ואפי' כל היום כולו, *בעא רבא* שהיות מהו שיצטרפו? וכ"ת גרם התם רב תני דרב תני בעי לה (ג) הכא בסמוך: **או** לית לן. שהייה למלקות הכא מסתמא לקי שהייה דלא קמיבעיא ליה אלא אי צריך שהייה כשיעור המתמוה או לא דקתני בפרק בתרא דמכות (דף כט: ושם:) תנן גבי היה לוקח כלאים ואומרו לו אל תלבש אל תלבש והוא פושט ולובש חייב על כל אחת ואחת ואמר רב ביבי בגמרא לא פושט ולובש ממש אלא מכניס ומוציא ידו בבית תוקלי: שלו רב תני אמר אפי' לא שהה אלא כדי לפשוט וללבוש מכלל דרב ביבי לא מחייב. **בקצייה** וי"ל דרב ביבי לא פליג אדרב תני אלא דלא נחת לתמוטטין מחמת מיחום של שהייה אלא לתמוטטין דבהכנסת בית תוקלי חייב אף על פי שיוצא לובש כל המלבש מ"ג לרב ביבי לא לקי אלא משום דהוי ליה לאחין בו מעשה והכא לית ליה לרב ביבי למ"ד ליה אחין בו מעשה לגבי תני מ"ג חייבי לענין חיסור מלקות ולא לענין חיוב ורב תני דפליג עליה התם והכא שהייה כמעשה כיון דתמילת הלבישה ע"י מעשה והכא אפי' אי לית ליה בענין שהייה כדי המתמוה מ"מ בענין כדי יציאה וכיסה אבל בפחות מיכן לית ליה כדי פשיטה ולבישה וכרבה דאפי' תמ"ל דנמירי שהייה כדי המתמוה למלקות במקדש וכמזיד היינו משום דדמו לשהייה דקרבן דגבי מקדש אבל לגבי כלאים פשיטא דלא גמירי לה שיעור התם המתמוה כלל: **תימא** עצמו במזיד מאי. קשיא לומר דכשעה שטימא עצמו לא ידע שהיה במקדש דאי ידע מאי אפי' במזיד אפי' אם אמר מידיעתו הוה ואי למלקות בעי קרא לומר דלא התרו בו אלא לאחר שטימא עצמו דאם התרו בו קודם לא בעי שהייה כדפי' לעיל: **נזיר** בקבר קרא שהייה למלקות לו לא. ות"ק ואם"ת כפ' ג' מינן (מיר דף מב: ושם) גבי מיר מיתה על כתיפו והוציאו לו מת לאחר מיתה ועבר עליו לא טמא ולא כלום ואי לאו דאיכא למ"ד שהייה למלקות לא הוה לן למימר הכי דהא לא טמא ולא טומאת ערב לכך כשמוזר וטבל בו חייב שהוסיף טומאה בנגיעה זו דמי שהיה טובל בו בשעת נגיעה זו יהיה טמא טומאת ז' וה"כ הכא לאחר שהוציאו לו מת לאחר מיתה ועבר עליו כשהוציאו לו מת לאחר מיתה בשעת הפסיק להליך מעליו לפיכך חיבו מוסיף טומאה אבל הכא הוא מוסיף טומאה שכבל שעה הוא מוזהר לפרוש מן הקבר ור"ת מפרש דהכא דחייבי בשעת שהות להציאה דכולא פירש נמי מוסיף ע"י שהייה וגרסינן דמפליג בין בחיבורין בין שלא בחיבורין אחי כמ"ד במסכת שמחות *(פ"ד) דלפי' בתותו יום שטמאת חיבו יכול לחזור ולטמא לפי שמוסיף טומאה בחיבורין כדפרי' אבל למאן דאמרי התם ליטמא בתותו יום עלמא דלא חשיב ליה תוספת טומאה כיון שחיבו מוסיף יומיס לא מחיא: **אי** דשהה בר כרת הוא. הק' ר"ת מה נכך מ"ש בר כרת מ"מ חיכא נפקותא טובא דהא קיימא לן (מכות דף כג.) חייבי כריתות שלקו נפטרו מידי כריתתן ואם בטל כרת עליו מיהא ועוד נפקא מינה דמיהא כגון שהזיד בשימוש טומאה ושגג בטומאת מקדש:

ג) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. ד) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. ה) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. ו) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. ז) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. ח) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. ט) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. י) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. כ) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. ל) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. מ) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. נ) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. ס) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. ע) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. פ) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. צ) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. ק) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. ר) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. ש) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. ת) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה.

רבינו חננאל

אדם מטא שחלה עצמו באויר עזרה אם חייב משום מטמא מקדש או דלמא כיון דלא נגע לאו: ועלתה בתיקו: (ג) וכן בעיא דרבא דבעא להתחייב קרבן ודאי בזדי לה דצריך שהייה אבל מזיד למלקות צריך שהייה או לא: וכן בעיות דרב אשי מיטמא עצמו במזיד ונעלמה ממנו עשיו צריך שהייה או לא: וכן נזיר בקבר צריך שהייה למלקות או לא אלא הבעיות כולן עלו בתיקו. וקייבא לן כל תיקו דאיתרא לחומרא. וכיוצא בזיר כהן בזמן הזה הנכנס לבית הקברות: ירושלמי ער כמה היא השתחויה משום ר' יהושע בן לוי אמרו כדי שאילת שלום בין אדם לחבירו. משום ר' יוחנן אמרו כדי שאילת שלום תלמיד לרב שלום עליך רבי ומורי. נפשא בעזרה וצריך לצאת ויש שם שני דרכים אחת ארוכה כגירסת הספרים דנרסי כי גמירי שהייה היכא דכר השתחוה הוא: *צריך שהייה למלקות. בעיא עלעו בשוגג לחייבי לכל לא ס"ד ערך במקדש והתרו בו אלא לאחר שטימא עצמו אלא שהייה נמי מילקא לקי כדתנן בפרק מי שאמר הריני נזיר (נזיר יז: ושם) דקאמר התם בעי רבא נזיר והוא בבית הקברות מי בעי שהייה לו לא וקאמר ה"ל תיעלימא (ג) דקאמר לית מנהון מי בעי שהייה כו' ואין לחמוה להתם בעי רבא לי גמירי שהייה לחברי לכל בפנים למלקות פשיטא ליה דגמירי שהייה להתם בעי אמ"ל דבפנים גמירי שהייה למלקות בתוך מהו וכ"ת גרם התם רב תני דרב תני בעי לה (ג) הכא בסמוך: **או** לית לן. שהייה למלקות הכא מסתמא לקי דצריך שהייה כשיעור המתמוה או לא דקתני בפרק בתרא דמכות (דף כט: ושם:) תנן גבי היה לוקח כלאים ואומרו לו אל תלבש אל תלבש והוא פושט ולובש חייב על כל אחת ואחת ואמר רב ביבי בגמרא לא פושט ולובש ממש אלא מכניס ומוציא ידו בבית תוקלי: שלו רב תני אמר אפי' לא שהה אלא כדי לפשוט וללבוש מכלל דרב ביבי לא מחייב. **בקצייה** וי"ל דרב ביבי לא פליג אדרב תני אלא דלא נחת לתמוטטין מחמת מיחום של שהייה אלא לתמוטטין דבהכנסת בית תוקלי חייב אף על פי שיוצא לובש כל המלבש מ"ג לרב ביבי לא לקי אלא משום דהוי ליה לאחין בו מעשה והכא לית ליה לרב ביבי למ"ד ליה אחין בו מעשה לגבי תני מ"ג חייבי לענין חיסור מלקות ולא לענין חיוב ורב תני דפליג עליה התם והכא שהייה כמעשה כיון דתמילת הלבישה ע"י מעשה והכא אפי' אי לית ליה בענין שהייה כדי המתמוה מ"מ בענין כדי יציאה וכיסה אבל בפחות מיכן לית ליה כדי פשיטה ולבישה וכרבה דאפי' תמ"ל דנמירי שהייה כדי המתמוה למלקות במקדש וכמזיד היינו משום דדמו לשהייה דקרבן דגבי מקדש אבל לגבי כלאים פשיטא דלא גמירי לה שיעור התם המתמוה כלל: **תימא** עצמו במזיד מאי. קשיא לומר דכשעה שטימא עצמו לא ידע שהיה במקדש דאי ידע מאי אפי' במזיד אפי' אם אמר מידיעתו הוה ואי למלקות בעי קרא לומר דלא התרו בו אלא לאחר שטימא עצמו דאם התרו בו קודם לא בעי שהייה כדפי' לעיל: **נזיר** בקבר קרא שהייה למלקות לו לא. ות"ק ואם"ת כפ' ג' מינן (מיר דף מב: ושם) גבי מיר מיתה על כתיפו והוציאו לו מת לאחר מיתה ועבר עליו לא טמא ולא כלום ואי לאו דאיכא למ"ד שהייה למלקות לא הוה לן למימר הכי דהא לא טמא ולא טומאת ערב לכך כשמוזר וטבל בו חייב שהוסיף טומאה בנגיעה זו דמי שהיה טובל בו בשעת נגיעה זו יהיה טמא טומאת ז' וה"כ הכא לאחר שהוציאו לו מת לאחר מיתה ועבר עליו כשהוציאו לו מת לאחר מיתה בשעת הפסיק להליך מעליו לפיכך חיבו מוסיף טומאה אבל הכא הוא מוסיף טומאה שכבל שעה הוא מוזהר לפרוש מן הקבר ור"ת מפרש דהכא דחייבי בשעת שהות להציאה דכולא פירש נמי מוסיף ע"י שהייה וגרסינן דמפליג בין בחיבורין בין שלא בחיבורין אחי כמ"ד במסכת שמחות *(פ"ד) דלפי' בתותו יום שטמאת חיבו יכול לחזור ולטמא לפי שמוסיף טומאה בחיבורין כדפרי' אבל למאן דאמרי התם ליטמא בתותו יום עלמא דלא חשיב ליה תוספת טומאה כיון שחיבו מוסיף יומיס לא מחיא: **אי** דשהה בר כרת הוא. הק' ר"ת מה נכך מ"ש בר כרת מ"מ חיכא נפקותא טובא דהא קיימא לן (מכות דף כג.) חייבי כריתות שלקו נפטרו מידי כריתתן ואם בטל כרת עליו מיהא ועוד נפקא מינה דמיהא כגון שהזיד בשימוש טומאה ושגג בטומאת מקדש:

ג) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. ד) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. ה) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. ו) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. ז) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. ח) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. ט) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. י) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. כ) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. ל) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. מ) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. נ) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. ס) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. ע) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. פ) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. צ) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. ק) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. ר) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. ש) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה. ת) גי' הכא כבסמוך ומיהו בעיא דלעיל לא אתיא כוותה.

אפילו נכנס כולו תוך מחוצלו מיהו. ואם נכנס דרך פניו מצנכנס רובו ונמת אבל במיעוט לא דר' חוסעיה להכא חיים ליה אפי' נגי נמת מצנכנס למקדש ביאה במקדש לא שמה ביאה דבפ' כל הפסולין (זבחים דף נב: ושם)[1] פריך לעולא דאמר ביאה במקדש שמה ביאה ואול דאפי' עולא דאמר שמה ביאה דוקא נגי מקדש כדאמרינן התם מפום דכתיב בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא מה נגיעה במקדש שמה נגיעה אף ביאה במקדש שמה ביאה אבל נגי בית המטגע מודה לא שמה ביאה דלא מצינו שקראם הכתוב אלא לא תימא הכי תקשה לעולא ממתניתין דמס' יומא (פ"ג מ"ח) ומייתי לה בפ"ב דחולין (דף נב:) המכנים ידיו לבית המטגע ידיו תחלות דברי ר' עקיבא וחכ"א ידיו שניות ומפרש במסכת חולין דכ"ע ביאה במקדש לא שמה ביאה ובנזירה ידיו אחת קמיפלגי ומיהו כמנכנס רובו הוי נמת דרובו ככולו ותימה דלרב אחריו נמי כמנכנס רובו הוי נמת מעשה דרובו ככולו ומנכנס כולו הוי נמת מידי דהוה לתלים שבבית דכתיב ולא ימתו אל אשר בבית חיוק בין דרך ביאה לדרך אחריו ואחמי כתיב והבא אל הבית דמשמע דרך ביאה ולימא לממר דאינטריך לומר להכא טעון כיבוס בגדים כשהבא בכדי תלינא פרט דסברת הוא דאפי' נמנס כולו הוי נמת מדרבנן אם שהה כשיעור שהייה לטעון כיבוס בגדים דבכל ענין כתיב (והבא אל הבית) והאוכל בבית יכבס בגדיו:

דרך ביאה תורה. תנ"ק דאמר בפ"ק דחולין (דף י: ושם) דיליף דרך לאחריו שמה יליף דרך קדמיס. ואין לומר דכתיב כיה יליף ומנן יליף וכא לו דרך כניסתו הייט מקום דדרך גנאי כן כתלמיד הגפטר מרבו כדמפרש בפ' הוליאו לו (יומא נג.): **ואין** לומר דכתיב אם קדשי קדשים. אפילו יש נקב לרחוק (ו) אם דרך פתח עזרה דכתיב אהיה פתח עזרה דמשה מכיל כדאמר בפ' ויהי מקומן (זבחים ד' טו.): **ואין** שומעים אם קדשים קלים. יו"ט דאין חולין דנגיס ועליות לא נתקדשו כדאמר בפרק כילד טוען (שם) אבל נקב שמיעה מקום דמכיל בעזרה לא מייכל בקדשים קלים: **ומבמא** שנכנס דרך גגין לכיכל פטור. תימה לחמי פטור טיפוק ליה דחייב מקום גג דהיכל גופיה שהרי נתקדש כדמשמע בסוף פרק כילד טוען (שם) גבי הא דאמר רב גגין ועליות לא נתקדשו ופריך (שם פו.) מהא דתניא עליית בית קדשי קדשים ממורה מקדשי הקדשים ומפני רב יוסף שחני היכל כו' משמע שנתקדשו עליות ומסתבר דגגין ועליות דין אחד להם ול"ל דאמר ר"ש שנתקדשו עליות גג לא נתקדש דעלייה גופה לא ידעינן אלא מקרא דדוד והתם לא כתיב אלא עליות וכן מוכח התם בהדיא דקאמר ר"ש וגגו קודש ולא מפני מהיכל מוחיב אינים כדפירש שם בקונטרס משום דבקרא לא כתיב גגין: **אבל** חייבין על עשה ועל לא תעשה שבכולה. ואמ"ג דאמר בפרק בחרא דמכות (דף יג:) דבעיון דומיא דע"ז דאמר רחמנא לא תעביד ולא תעביד מיחייב עשה דנדה לא תעביד הוא דלא תפרוס בהכי מרובה: **אי** בת"ח. חדא הוא דמיחייב לא"ע שהוא מזיד על הפרישה מכל מקום על הכניסה חשיבין ליה שב (נ) מידיעה דחימת יצר מלבשין בכלכתן בפרק נערה (דף נח:): **לי**

אלא אי אמרת דוקא גמירי היכי משכחת לה? אמר אביי מאי קושיא – משכחת לה כגון שבא בקצרה והפך בצינורא וכדרב הונא *דאמר רב הונא זר שהפך בצינורא חייב מיתה. נופא אמר רב הונא זר שהפך בצינורא חייב מיתה *ה"ד אי דלא הפך *לא מיעכלי, פשיטא, ואי דלא הפך בהו נמי מיעכלי מאי קא עביד? לא צריכא דאי לא הפך בהו מיעכלי בתרתי שעי והשתא מיעכלי בחד שעתא *והא קמ"ל דכל קרובי עבודה = עבודה היא. א"ר אושעיא בעינא דאימא מילתא *ומסתפינא מחבריא: "הנכנס לבית המנוגע דרך אחוריו ואפילו כולו חוץ מחומטו טהור דכתיב *והבא אל הבית – דרך ביאה אסרה תורה *ומסתפינא מחבריא, אי הכי כולו נמי, אמר רבא כולו לא גרע מכלים שבבית דכתיב *ולא ימתו כל אשר בבית, תניא נמי הכי: גגין הללו אין אוכלין שם קדשי קדשים ואין שוחטין שם קדשים קלים *ומבא שנכנס דרך גגין להיכל פטור שנאמר *ואל המקדש לא תבא – דרך ביאה אסרה תורה: זו היא מצות עשה שבמקדש שאין חייבין עליה וכו': היכא קאי *דקאמר "זו היא? התם קאי *אין חייבין על עשה ועל לא תעשה שבמקדש *ואין מביאין אשם חלוי על עשה ועל לא תעשה שבמקדש אבל חייבין על עשה ועל לא תעשה שבגדה ומביאין אשם חלוי על עשה ועל לא תעשה שבגדה. וקאמר זו היא מצות עשה שבמקדש שאין חייבין עליה ואיזו היא מצות עשה שבגדה שחייבין עליה? היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי ופירש מיד חייב שיציאתו הנאה לו בביאתו איתמר אביי אמר משמיה דר' חייא בר רב חייב שתים וכן אמר רבא אמר רב שמואל בר שבא אמר רב הונא חייב שתים חבא אבניסה ובא אפרישה, רבי בה *רבי במאי אליבא אמר קמיפלגי, ובמאן אליבא בתלמוד חבם בשלמא אבניסה ליחייב קסבר "יכולני לבעול" אלא אפרישה אמאי ליחייב, מוד הוא ואי

אי אמרת בקדשי קדשים מיחייב משום בל תותיר ובקדשים קלים מיחייב משום בל תאחר אלא בקדשים קלים מיחייב משום בל תותיר ובקדשי קדשים מיחייב משום בל תאחר. **

ומי כעס פתרון. שהוא שונג על שתיון: **לכל שני זיתי מלא כשעלם מחד הוא.** שלא נודע לו בין זה לזה, ואינו חייב אלא על אחת מהן זה לא נודע לו בין כשיסה לפריסה שחטאת שבשתיהן אינו יודע שבשתייה על הכשיסה כשבור לתוס' ומי עליה שהרי לא למד מוזהרין ישראל לפרום מן נשותיהן שמוך לוסתן (ג) ואין זה תוסס אלא שונג וכיון דלא למד מעלת עליה יבין כשיסה לפריסה שחטאת והוה ליה כה על נדה שתי בעילות כשעלם אחד: **אלא כשעת שמוך לוסתה.** זה תוסס על הכשיסה הוא שלא היה לו לעשות כדעתו: **ומי כתלמיד חכם ולא מדע לא מיחייב.** דלכשיסה תוסס ולפריסה מזיד: **ומי כעס פתרון מדע פוסק דמיחייב לפריסה.** דלומר מזיד לכשיסה תוסס: **ובתלמיד חכם לוו.** כלומר אלא שישראל מוזהרין לפרום משום שתיון שמוך לוסתן כדאמר לקמן מוהרהרים לא כני ישראל מטומאתם אלא ישראל שחטאתם שתיון שמוך לוסתה ומפרישה חומר מזיד: **ואין תלמיד חכם לוו.** דלכשיסה תוסס ולפריסה חומר, ואני זיתי חלב כשעלם אחד לא היו שהרי תלמיד חכם הוא לוו שלא היה לו לבעול שמוך לוסתה, ואין זה תוסס אלא שונג כשבור "יכולני לבעול קודם" וכי אמרה לו "נטמאתי" ידע שחטאת לכשיסה והויא ליה ידיעה בין כשיסה לפריסה ול"ת מזיד הוא "בבעילת שמוך לוסתה" אין זו קשיא שתין כרת ומזיד חטאת על 'שמוך לוסתה' עד שחטאת וכבעילת הטומאה שונג הוא כשבור "יכולני לבעול": **נמצא על שלו.** דס על המפה שקנח בה אחר הסמים: **עמהם.** שכישה טומאת שבעה: **הרי זה מצות עשה שבגדה שחייבין עליה.** ואם איתא "מצות לא תעשה" היא **אמר ליה.** אי חניתא חסר ותני הכי **דהיא** "מצות לא תעשה שבגדה שחייבין עליה היה משמש עם הטהורה ואמרה לו "נטמאתי" ופירש מיד חייב זו היא מצות עשה שבגדה בו. אמר מר **פירש מיד חייב** היכי עביד? אמר רב הונא משמיה *דרבא 'נועץ עשר צפרניו בקרקע עד שימות *'טובה', אמר רבא ואת אומרת *'המשמש מת בערוות פטור' דאי סלקא דעתך חייב הכא מאי טעמא פטור משום דאנוס הוא, אי אנוס הוא כי פירש מיד נמי ניפטר_אנוס הוא, אמר ליה רבא לעולם אימא לך המשמש מם בערוות חייב והכא מאי טעמא פטור משום דאנוס הוא והא דאמרת 'כי פרישׁ מיד אמאי חייב' שהיה לו לפרוש בהנאה מועטת ופירש בהנאה מרובה, אמר ליה רבה בר חנן לאביי אם כן מצינו 'ארוכה וקצרה' בגדה ואנן

אי כעס התרן לחידי ולחידי לכל שתי זיתי מלא כהעלם אחד הוא.

משמע הכא דתע"ש שטעה לו בזיתים שבא על הבהה כיון שלא נודע לו שנתחייב חטאת שסבור להיות תוסס מחביבין ליה כהעלם אחד וכן פירש בקונטרס ות"ח דאמר בפ' כלל גדול (שבת דף עט: ושם) בעי מיניה ר' ירמיה מר' זירא קבר ומקן כתני גרונרת בשגגת שבת ומזון מלאכה ומזיד וקבר כתני גרונרת בזדון שבת ובשגגת מלאכה מהו שיקברפו ת"ל תלוקים הן לחטאות ולא מיבעיא פירוש שהם היה בכל פעם בגרונרת היה חייב שתי חטאות ע"ש שלא היתה ידיעה חיסור ביניהם וי"ל דרבה לטעמיה דסבירא ליה שהם* לחיוב חייב שלא לחת לו שמי זיתים שהם חציו ליה ידיעה כיון שטעה בו כל מה שהיה עליו לעשות כדי שלא יבוא לידי חטא.

לעולם אימא לך שלא בשמוך לוסתה ואפריסה. והוא הדין דת"ש למימר בשמוך לוסתה ואפריסה: **ורבא** נמלת קתני. תימה דעדיפת מיניה הוה מלי למיפרך מהא דקתני סיפא נמלת על שלה טמאים מספק ופטורין מן הקרבן ואמאי כיון דתמהי נטומאתי:

המשמש

מת בערוות פטור. והא דתנן בפרק כ' דנדה (דף יד:) נמלת על שלה כציעור וכתה חייבין בקרבן ומפרש בגמרא משל לשתם ועד זה נכנם וזה יוצא ולריך לתוקומה דפירש בקיעורי דמי בפירש מת אין זה ציעור וכתה:

דאי ס"ד חייב כו'. כל מה שמדקדק מן הפסוק דנפקא לן בשמעת' תוכיח למשמש עם הטהורה ותמרה לו נטומאתי מדכתיב ואל לתה כמה טומאתה לן מקרא דלא תפרוש משמע מלמא שהוא מפרוש מת פטור דכיון שהוא בערות ערוה שבגדה בו לפרוש יש לו להמתין עד שיומת הלבר ותימה דבפרק הבא על יבמתו (יבמות סה: ושם) נפקא ליה לרבה מדכתב זרע דכתיב בלתם לית דמשמש מת פטור: **אם** כן מלינו תרוכה וקבלה בגלה. "מ מם כן כדרך הוא דתמר טען לפרנין וקשה דתקשי ליה מתני' דתשמש מת תקשה בשלא פירש מיד חלה ים לפרש ותתבאי פריך דבשלמת לי משמע מת פטור ליו שייך כלן תרוכה וקבלה כיון שלין שיכול טלה כעולה כמו נבי מקדש שיש בשחיטה טומאת מקדש ולכתי לה תנא תרוכה וקבלה בגדה שהפטור ליו על ידי שהיה בעולה קבלה חלה ע"ש שלין כלן בעולה כלל חלה לחביי דתמר חייב ובעולה היה בשפירש מאשתו מקדש לוסתה. ואינו ת"ח דירש כי הפורש חייב שיציאתו הויה לו כביאתו. אבניסה סחייב דהוה ליה למיפרש עונה סמך לוסתה כי' (ג"ל ד"ה ומי) ואפ"ה חייב. ואפרישה נמי מיחייב דהא לא ידע שאפרישה מיד אסורה ובשתיהן שונג הוא לפיכך חייב שתים: אמר רבא שתיהן שניהן חיובן במשנתנו. פרישה תחלן ופירש מיד חייב כו'. כניסה דתנן במסכת נדה ס"ב נמצא על שלו טמאין והייבין בקרבן. פי' איש ששימש עם אשתו ונתקנח הוא בסמרטוט והיא נתקנחה

עין משפט נר מצוה

מח א מיי' פ"ט מהל' שגגות הלכה ז: מט ב מיי' שם הל' ו: נ ג מיי' שם הל' ז: נא ד ה ומיי' שם הל' ו: נב ו מיי' פ"ד מהל' איסורי ביאה הלכה יא סמג לאוין קיג ועטין רמב מוסיע"ת ח"ד סי' נג ח מיי' שם פ"ט הל' ה יא סמג לאוין ב מוד"ת סי' כ:

[דף נב:] מפרש (מדקתני) רבא (דאמר תרוייהו תניא) קושיא

נועא אח' רבא ור' אבא בר אחינא אין [בפסוק החיוב במקור "נאצא על שלו] ראיין בקיאין

[עיין יד:]

נדה יד. [כריתות יז:]

נדפו"י פני אציה

[ע"ל דף ד]

גיליון סמרון ושיב וסי' שם פתבר כן *יומא נה: [סנהדרין נה:]

הגהות הב"ח

(ג) רש"י ד"ה מלכלוכו לעוסמן כדאמר לקמן מוהרהרים ואין (ג) ד"ה ת"ל כי סכי זו היה כו' שם תוס': (ג) ד"ה כי וכו' כדאמרן לקמן מתן:

נדפו"י פנ"ל ממשמש

בסמרטוט אחר והן נקראים עדים ואם נמצא דם על הער שלו ודאי עם נדה שימש. ותן טמאין וחייבין קרבן כי בשנגה באת לידו. ואמרינן מאי לאו בסמוך לוסתה ואכניסה דאי לא בסמוך לוסתה אמאי חייב אנוס הוא אלא לאו בסמוך לוסתה ואכניסה. ואתי למידחי האי דקדוקא דרבה ולאקשא אפרישה ושלא בשעת וסתה. ולא פתקשא אפרישה מדקתני נמצא ונמצא השתא משמע. ואי אפרישה מיהא חייב להי ידיעה מקמי הכי בעידנא דחשמיש. (ודחי') אי הכי עשה ולא תעשה הוא. והאי דקתני זו היא מצות עשה שבגדה שחייבין עליה זו היא מצות עשה ולא תעשה הוה ליה למיתנא ב) פי' עשה בדחוקה דאשה. נתבי נבחה עליו נדחה תרא עליו. מיכן אוזרתה למשמש עם הטהורה ואשרה לו נמשאתו שלא ישרוש. לא תעשה שנאמר ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב ונו' אמר רב פפא האי לא תקרב לא תפרוש נמי הוא כדכתיב האומרים קרב אליך אל תגש בי כי קדשתיך פי' הרגישה שנפשאת ותודיעה אוזתך לא תקרב עצמך אליך מיד ותגלה עריותה אלא נוגע צפרניך בקרקע עד שימות האבר ויסור קשיו ואח"כ תפרוש. ואמר ליה הני בתחניתין זו היא מצות לא תעשה ועשה שבגדה שחייבין עליה. היה משמש עם הטהורה ואמר לו נמשאתי כו'. אמר רבא זאת אומרת משמש מת בערוות חייב. פי' אם ישמש אדם באבר מת כלומר בלא קישוי בערוות פטור דאין מפרישתו כשהוא אבר מת מן הגרה. אבוי אמר לעולם משמש מת בערוות חייב. והבא היינו משמא דפטור כשהוא דאנוס הוא. ואמאי כי פרוש מיד חייב דהוה ליה למפרש בהנאה מועטת ופירש בהנאה מרובה. אמר ליה רבא בר בר חנן אי הכי מצאנו ארוכה וקצרה בגדה ואנן

ג) פי' רש"י.

רבינו חננאל

ואי עם הארץ הכנסת ופרישה בהעלם אחד ולאוכל שני זיתי חלב בהעלם אחד דמי. וקיימא לן דאינו חייב אלא אחד. ואמרינן אף בשלא פסוק לוסתה. ובמאן אמרו הני דחייב שתים אי ת"ח אפילו אוזת איזו חייב. מאי טעמא אכניסה אנוס הוא וקיימא לן דכל אנוס פטור הוא דמאי הוה ליה למיעבד וכי לא ישמש מטתו לעולם הלכך פטור הוא. אפרישה מיוד הוא. ומוזר לאו בר קרבן הוא ואי עם הארץ הוא אפרישה מהויב אכניסה פטור דאנוס הוא. והדר רבא ופרק בפסוק (הוא אוכל) [ואחר] לוסתה ובת"ח דיוקא דצריך למיפרש מאשתו סמוך לוסתה. ואינו ת"ח דיוקא כי הפורש חייב שיציאתו הויה לו כביאתו. אכניסה מהויב דהוה ליה למיפרש עונה סמך לוסתה כי' (פסוק"ג) כדאמרן. אפרישה נמי מיהויב דהא לא ידע שאפרישה מיד אסורה ובשתיהן שונג הוא לפיכך חייב שתים: אמר רבא שתיהן שניהן חיובן במשנתנו. פרישה תחלן ופירש מיד חייב כו'. כניסה דתנן במסכת נדה ס"ב נמצא על שלו טמאין והייבין בקרבן. פי' איש ששימש עם אשתו ונתקנח הוא בסמרטוט והיא נתקנחה

נועא/אבנך

אח' רבא ור' אבא בר אחינא "נאצא על שלו" ראיין בקיאין

◇

אח' רבא ור' אבא בר אחינא בגיטין נ"ז] דקתני מן הנשך (בפסוק"ג) [ואחר] את הדינרים = [הלוה] כאן אחרת דאנוס רבא אוכל את הדינרים = [הלוה] כי אחרת - [המ

אלמא סלא בסמוך לוסתה עסקינן. פירש בקונטרס דלמא בסמוך לוסתה כיון דמסתמא מת מיהא כי פירש בתכר מת נמי חייב משמע מתוך פירושו דחייב אפילו כי פירש בתכר מת ולהכי תע"ק דחייב לכניסה מיהא נמי לפריסה וכן פירש בסמוך נכי כי לימא דלכי בעלמא לימא דפירש מילתא בתפי נפשה היא והכי לימא המסתמא עם הטהורה בסמוך לוסתה וגבי ביכולי לבעול ולימא לו נעמתאי חייב כ', ואין חילוק בין פירש בקוטי לפירש מת ונראה שכן דעתו דכיון דבא עליה סמוך לוסתה מתחלה גבי בסמוכין לכניסה ולפריסה וכשלמרה לו נעמתאי הוי ידיעה בין שגגת כניסה לשגגת פריסה שגגת פריסה חמיכה שגגה תע"פ שיודע בשגגת פריסה שהוא עכשיו טועל נדה כיון שע"י כניסה בתה לו וקשיא להו מסתמא לעיל דלא מסתתא חייב כ' לגלא בתלמיד חכם לו ולא לזו ולהאי פירוש מסתתא לה בתלמיד חכם לשניהן וכגון שפירש מת ו"ע דהא לתוקים בתלמיד חכם לזו ולא לזו מסום דסכר מסתת מת פטור ולא מיחייב שחים לגלא בפירש מיד ומה שהכיר כתן בקונטרס ובתלמיד חכם לזו ולא לזו כדתוקימנא מסום פירש בקוטי פירש כן לגבי קציץ דבמסכת שבת שילהי פרק הזורק (דף קכ:) נבי ההיא דתנן זה הכלל כל חייבי תטאות חיכן חייבין עד שתהא בתלתן ופופן שגגה מוכח דתם זרק לבן וזכר לאחר שיצאה מידו פטור ואף על גב שמתחלה יצאה מידו בשוגג ולא היה יכול להחזירה עוד ונראה לפרש דדייק מדקתי ליה לחבי חטוס מכלל דבשלמ סמוך לוסתה עסקינן דתי בסמוך לוסתה שלא שייך למיקרייה לטום כיון שפשט בשעת כניסה ולא מיפטר לגלא מסום דהויא תדא שגגה שהכל בא על ידי שגגה לחשוב לו ואם תאמר מי דתקו לחבי לתוקומה מחבי שלא בשעת. וסתה ולפטור לגמרי היכא דפירש מת לוקמה בסמוך לוסתה ולוקי פטור דמחבי לפריסה וים לומר לישנא דמחבייתן מסמע ליה לפטור לגמרי בשלא פירש מיד: **אמר** קציץ ותבי נדתה עליו. מעליו דרים. לכל מוסבי לא דרים דהא לישנא דכדרים בתחלן (נימות דף מב:) לפי שהכל בסמוך לוסתה ולא בשעת נדה קדושין תופסין בה: **לא** תעשה. מ"ל. °דלא מיחייב חטאת אלא ים בה לאו מידי דהוה אפסח ומילה: מדבעי

רבינו חננאל.

ואנן במקדש תנן. א"ל לא דמו להדדי ארוכה דמקדש חייב דשהי. וארוכה דנדה פטור דבעי למשהי עד שיטות האבר. קצרה דנדה חייב דלא שהה ויצא בהצאה מרובה. ואקשינן וכי אבוי בלא סמוך לוסתה מיקים לה לסתני' דקתני הכא אנוס היא. והא הוא דאמר חייב שהים ומשום דהוא פסוך לוסתה. ופרקינן כי אחמר דאביי בעלמא אחמר כגון דסבר שהיא אשתו וכא עליה ונמצאת אותה. על זה אמר אביי אע"ג דכי אנוס היא אין לפרוש מיד בהצאה מרובה אלא עד שיטות אבריו כדי שתהיה הצאתו מעורבת: °ת"ר והזרתם את בני ישראל מטומאתם אמר רבי יאשיה מיכן אזהרה לבני ישראל *שיפרשו מנשותיהן סמוך לוסתן וכמה? אמר *רבה *°עונה א"ר יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי כל שאינו פורש מאשתו סמוך לוסתה אפילו הויין לו בנים כבני אהרן, מתים דכתיב °והזרתם את בני ישראל מטומאתם והדוה בנדתה" וסמיך ליה "אחרי מות". אמר ר' חייא בר אבא אמר רבי יוחנן בלא הפרוש מאשתו סמוך לוסתה הויין לו בנים זכרים דכתיב °להבדיל בין הטמא ובין הטהור" וסמיך ליה "אשה כי תזריע וילדה זכר" רבי יהושע בן לוי אמר הויין לו בנים ראויין להוראה דכתיב °להבדיל ולהורות". אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן בלא המבדיל על היין במוצאי שבתות הויין לו בנים זכרים דכתיב °להבדיל בין הקדש ובין החול" וכתיב התם "להבדיל בין הטמא ובין הטהור" וסמיך ליה "אשה כי תזריע" רבי יהושע בן לוי אמר בנים ראויין להוראה דכתיב °להבדיל ולהורות" אמר רבי יוחנן בר יפת אמר רבי אלעזר בלא המקדש את עצמו בשעת תשמיש הויין לו בנים זכרים שנאמר °והתקדשתם והייתם קדושים" וסמיך ליה "אשה כי תזריע": רבי אליעזר אומר חוקות ונעלם ממנו כו': *מאי ביניהו אמר חזקיה שרץ ונבלת איבא ביניהו ר' אליעזר סבר בעינן עד דידע אי בשרץ איטמי אי בנבלה איטמי ורבי עקיבא סבר לא בעינן עד דידע, דכיון דידע דאיטמא בעולם לא צריך אי בשרץ איטמי אי בנבלה איטמי וכן אמר אבא שרץ ונבלה איבא דעולא רמי דרבי אליעזר אדרבי אליעזר ומשני מי א"ר אליעזר בעינן עד דידע אי בשרץ איטמי אי בנבלה איטמי ורמינהי *אמר רבי אליעזר כלי נפשך: חלב אבר חלב נותר אבר חלב חייב, שבת חילל חייב, יום הכפורים חילל חייב, אשתו נדה בעל חייב, אחותו בעל חייב אמר לו רבי יהושע הרי הוא אומר °או הודע אליו חטאתו אשר חטא בה עד שיוציא לך במה חטא ומשני החם °אשר חטא והביא" אמר רחמנא חטא כל שהוא הבא מכדי כתיב °בכל דבר טמא" או בנבלת שרץ טמא" למה לי שמע מינה בעינן עד דידע אי בשרץ איטמי אי בנבלה איטמי ורבי עקיבא *אוירי רבעי

ואנן במקדש תנן? אלא משום דלא דמי: ארוכה דהבא=קצרה דהתם, וארוכה דהתם קצרה דהבא; מתקיף לה רב הונא בריה דרב נתן ומי אמר אביי אנוס הוא אלמא בשלא סמוך לוסתה קאמרינן והא אביי דאמר חייב שתים אלמא בסמוך לוסתה עסקינן? כי איתמר דאביי בעלמא איתמר/ בעא מיניה רבי יונתן בן יוסי בן לקוניא מרבי שמעון בן יוסי בן לקוניא אהדרה לבועל נדה מנין מן התורה? *שקל קלא פתק ביה-אוהדה לבועל נדה °ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב" אלא אהדרה "למשמש עם המהורה ואמרה לו "נטמאתי" דלא ניפריש מיד "מגלן? אמר °קרא "ותהי נדתה עלין" = אפי' בשעת נדתה תהא עליו, אשכחן עשה, לא תעשה, מגלן? אמר רב פפא אמר קרא "לא תקרב" תקרב נמי לא תפרוש הוא דכתיב °האומרים קרב אליך אל תגש בי כי קדשתיך" *ת"ר °והזרתם את בני ישראל ממומאתם" אמר רבי יאשיה מיכן אזהרה לבני ישראל *שיפרשו מנשותיהן סמוך לוסתן וכמה? אמר *רבה *°עונה א"ר יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי כל שאינו פורש מאשתו סמוך לוסתה אפילו הויין לו בנים כבני אהרן, מתים דכתיב "והזרתם את בני ישראל מטומאתם והדוה בנדתה" וסמיך ליה "אחרי מות". אמר ר' חייא בר אבא אמר רבי יוחנן בלא הפרוש מאשתו סמוך לוסתה הויין לו בנים זכרים דכתיב °להבדיל בין הטמא ובין הטהור" וסמיך ליה "אשה כי תזריע וילדה זכר" רבי יהושע בן לוי אמר הויין לו בנים ראויין להוראה דכתיב °להבדיל ולהורות". אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן בלא המבדיל על היין במוצאי שבתות הויין לו בנים זכרים דכתיב °להבדיל בין הקדש ובין החול" וכתיב התם "להבדיל בין הטמא ובין הטהור" וסמיך ליה "אשה כי תזריע" רבי יהושע בן לוי אמר בנים ראויין להוראה דכתיב °להבדיל ולהורות" אמר רבי יוחנן בר יפת אמר רבי אלעזר בלא המקדש את עצמו בשעת תשמיש הויין לו בנים זכרים שנאמר °והתקדשתם והייתם קדושים" וסמיך ליה "אשה כי תזריע": רבי אליעזר אומר חוקות ונעלם ממנו כו': *מאי ביניהו אמר חזקיה שרץ ונבלת איבא ביניהו ר' אליעזר סבר בעינן עד דידע אי בשרץ איטמי אי בנבלה איטמי ורבי עקיבא סבר לא בעינן עד דידע, דכיון דידע דאיטמא בעולם לא צריך אי בשרץ איטמי אי בנבלה איטמי וכן אמר אבא שרץ ונבלת איבא דעולא רמי דרבי אליעזר אדרבי אליעזר ומשני מי א"ר אליעזר בעינן עד דידע אי בשרץ איטמי אי בנבלה איטמי ורמינהי *אמר רבי אליעזר כלי נפשך: חלב אבר חלב נותר אבר חלב חייב, שבת חילל חייב, יום הכפורים חילל חייב, אשתו נדה בעל חייב, אחותו בעל חייב אמר לו רבי יהושע הרי הוא אומר °או הודע אליו חטאתו אשר חטא בה עד שיוציא לך במה חטא ומשני החם °אשר חטא והביא" אמר רחמנא חטא כל שהוא הבא מכדי כתיב °בכל דבר טמא" או בנבלת שרץ טמא" למה לי שמע מינה בעינן עד דידע אי בשרץ איטמי אי בנבלה איטמי ורבי עקיבא *אוירי רבעי

תורה אור

[נימות סכ: ע"ש ד"ה נדה]

[נימות סכ: ע"ש ד"ה ואלא]

[נימות סכ: ע"ש ד"ה ואלא]

[נימות סכ: ע"ש ד"ה ואלא

לכדרבי: כפ' קמא (נעיל דף ז.) לקרקע לגי היה,בהמה למה נאמרה כו': **פרט לאחסנה** כדבר היתר ובא לידו לאיסור ועל כתפין לנופה שלו עד כגון נתכוין לאחוז את המחובר ונתכוין לעקרו והרי אחוזו שמה במטה ונשמטה ממטה ובלה אחוזו תחתיה, **ולאיזהו חייב** נתכוין לאחוז כסבור הלוט ונמלא מחובר או כסבור היום חול או כסבור מלאכה זו מותרת ומ"מ לעון נתכוין וכן על לאחוזו ונתכוין לנוף זה כסבור היא לעקרו: **דרב** **אסתם מתניתין כו'**. כסיפיה קשה מסתמא פעמים מחליף דברי זה לדברי זה ולא היה מקפיד לפי שתין ביניהם חיוב ופטור: **הטעם זה וזה**. טומאה ומקדש מהו לרבי לעיל ור"ע דפטרי על הטעם מקדש: **מי מטומאה פריש**. לי מחמת טומאה שהוא לו פירש מן הטהרה (ומציא קרקן) שלמרו לו טמא לחמה: **סרי הטעם טומאה בידו**. לינלף מילתא שביאתו למקדש בשביל הטעם טומאה היא: **ולי ממקדש קפריש**. שלמרו לו מקדש הוא זה ומחמת כן תוהא על ביאתו ולא הזכירו לו טומאה לינלף מילתא דמשום הטעם מקדש נכנס לו: **כלום פריש ממקדש כו'**. כשהודיעוהו אחד מהם שם לא לבו לומר מה בכך ומתוך כך נזכר על הפי ומ"מ הטעם שביהם היה בידו: **מנין לו שנא**. ופטור: **שמא טמא**. מת קבור בו ונ"ל שהוא יהלך שלש יהיה: **והלך ברשות**. ויש יודע שם בטומאת שם בטהור ולא נכנס למקדש: **בשני ובנכנס**. וחזר והלך בשני וידע שהלך בשביהם והרי הוא טמא ולפי ובנכנס למקדש בהטעם טומאה שבהטעם ממנו טומאה: **חייב**. קרבן עולה ויורד שיש כאן בתחלה יודעה ולחית: **הלך ברשות**. וידע שהוא שפק טמא: **ובנכנס**. למקדש בהטעם טומאה שבשם הילוכו בשביל זו: **וזה בשני**. וידע שהוא שפק טמא: **ובנכנס**. למקדש בהטעם טומאה: **חייב**. לו מחמת ביאה לשמוה לו מחמת ביאה שביה דמה בשפק לו ביאה לשמוה לו ביאה שביה בטומאה היכה: **וב"ש פוטר**. לחין כאן בתחלה מכוון יודעה ולחית בתחלה שחלה ידיעה של שבין שפיקה היא שהרי טהור לו מטומאה לשמוה שם ברשות הוא טמא: **פוטר בכולן**. לפי ברשמוה ולקמן מפרש לה:

ואפילו

שמוע במחשבת למיפטר משום דה לר' לינעור לינ שנת משם ובאלך נמי ליכל תרי גווני מחשבת כגון שנכנס לאכול חצב זה ואכל חלב לאחר לחייב בלא טעמא דנהגה לינ שייך למיפטריה מטעם מלאכת מחשבת ועוד מחשבת לאחר כגון שסבור שהוא שומן לו רוק ובלעו לכיוצא בו מיפטר לעניין שבת מדכתיב בה והכא ליה לן למעוטי משום דנהגה ופטרמא דנהגה ומשום מלאכת מחשבת לא קאי אלכולהו ומה שפירש הקונטרס כאן מחשבת היינו שנכנס בתחלה למקדש ואיזהו חייב שנכנס לאכול חצב זה ואחר זה ובסבור שהוא חלוט ונמלא מחובר אין נראה לפרש לינ שנכנס בתחלה למקדש ואחר כך נמלא מחובר ואכל חלב לאחר לחייב בלא טעמא דנהגה לינ שייך למיפטריה מטעם מלאכת מחשבת ועוד מחשבת לאחר כגון ש

ם א ב נמי' פ"ו מכלי' פרקין ה"ב ה"ג ופ"ז ה"ב ה"ג ופ"ח ה"ב ה"ג ופ"ט ה"ב ה"ג ופ"י ה"ב ה"ג ופ"יא ה"ב ה"ג ופ"יב ה"ב ה"ג ופ"יג ה"ב ה"ג ופ"יד ה"ב ה"ג ופ"טו ה"ב ה"ג ופ"טז ה"ב ה"ג ופ"יז ה"ב ה"ג ופ"יח ה"ב ה"ג ופ"יט ה"ב ה"ג ופ"כ ה"ב ה"ג ופ"כא ה"ב ה"ג ופ"כב ה"ב ה"ג ופ"כג ה"ב ה"ג ופ"כד ה"ב ה"ג ופ"כה ה"ב ה"ג ופ"כו ה"ב ה"ג ופ"כז ה"ב ה"ג ופ"כח ה"ב ה"ג ופ"כט ה"ב ה"ג ופ"ל ה"ב ה"ג ופ"לא ה"ב ה"ג ופ"לב ה"ב ה"ג ופ"לג ה"ב ה"ג ופ"לד ה"ב ה"ג ופ"לה ה"ב ה"ג ופ"לו ה"ב ה"ג ופ"לז ה"ב ה"ג ופ"לח ה"ב ה"ג ופ"לט ה"ב ה"ג ופ"מ ה"ב ה"ג ופ"מא ה"ב ה"ג ופ"מב ה"ב ה"ג ופ"מג ה"ב ה"ג ופ"מד ה"ב ה"ג ופ"מה ה"ב ה"ג ופ"מו ה"ב ה"ג ופ"מז ה"ב ה"ג ופ"מח ה"ב ה"ג ופ"מט ה"ב ה"ג ופ"נ ה"ב ה"ג ופ"נא ה"ב ה"ג ופ"נב ה"ב ה"ג ופ"נג ה"ב ה"ג ופ"נד ה"ב ה"ג ופ"נה ה"ב ה"ג ופ"נו ה"ב ה"ג ופ"נז ה"ב ה"ג ופ"נח ה"ב ה"ג ופ"נט ה"ב ה"ג ופ"ס ה"ב ה"ג ופ"סא ה"ב ה"ג ופ"סב ה"ב ה"ג ופ"סג ה"ב ה"ג ופ"סד ה"ב ה"ג ופ"סה ה"ב ה"ג ופ"סו ה"ב ה"ג ופ"סז ה"ב ה"ג ופ"סח ה"ב ה"ג ופ"סט ה"ב ה"ג ופ"ע ה"ב ה"ג ופ"עא ה"ב ה"ג ופ"עב ה"ב ה"ג ופ"עג ה"ב ה"ג ופ"עד ה"ב ה"ג ופ"עה ה"ב ה"ג ופ"עו ה"ב ה"ג ופ"עז ה"ב ה"ג ופ"עח ה"ב ה"ג ופ"עט ה"ב ה"ג ופ"פ ה"ב ה"ג ופ"פא ה"ב ה"ג ופ"פב ה"ב ה"ג ופ"פג ה"ב ה"ג ופ"פד ה"ב ה"ג ופ"פה ה"ב ה"ג ופ"פו ה"ב ה"ג ופ"פז ה"ב ה"ג ופ"פח ה"ב ה"ג ופ"פט ה"ב ה"ג ופ"צ ה"ב ה"ג ופ"צא ה"ב ה"ג ופ"צב ה"ב ה"ג ופ"צג ה"ב ה"ג ופ"צד ה"ב ה"ג ופ"צה ה"ב ה"ג ופ"צו ה"ב ה"ג ופ"צז ה"ב ה"ג ופ"צח ה"ב ה"ג ופ"צט ה"ב ה"ג ופ"ק ה"ב ה"ג ופ"קא ה"ב ה"ג ופ"קב ה"ב ה"ג ופ"קג ה"ב ה"ג ופ"קד ה"ב ה"ג ופ"קה ה"ב ה"ג ופ"קו ה"ב ה"ג ופ"קז ה"ב ה"ג ופ"קח ה"ב ה"ג ופ"קט ה"ב ה"ג ופ"קי ה"ב ה"ג ופ"קיא ה"ב ה"ג ופ"קיב ה"ב ה"ג ופ"קיג ה"ב ה"ג ופ"קיד ה"ב ה"ג ופ"קטו ה"ב ה"ג ופ"קטז ה"ב ה"ג ופ"קיז ה"ב ה"ג ופ"קיח ה"ב ה"ג ופ"קיט ה"ב ה"ג ופ"קכ ה"ב ה"ג ופ"קכא ה"ב ה"ג ופ"קכב ה"ב ה"ג ופ"קכג ה"ב ה"ג ופ"קכד ה"ב ה"ג ופ"קכה ה"ב ה"ג ופ"קכו ה"ב ה"ג ופ"קכז ה"ב ה"ג ופ"קכח ה"ב ה"ג ופ"קכט ה"ב ה"ג ופ"קל ה"ב ה"ג ופ"קלא ה"ב ה"ג ופ"קלב ה"ב ה"ג ופ"קלג ה"ב ה"ג ופ"קלד ה"ב ה"ג ופ"קלה ה"ב ה"ג ופ"קלו ה"ב ה"ג ופ"קלז ה"ב ה"ג ופ"קלח ה"ב ה"ג ופ"קלט ה"ב ה"ג ופ"קמ ה"ב ה"ג ופ"קמא ה"ב ה"ג ופ"קמב ה"ב ה"ג ופ"קמג ה"ב ה"ג ופ"קמד ה"ב ה"ג ופ"קמה ה"ב ה"ג ופ"קמו ה"ב ה"ג ופ"קמז ה"ב ה"ג ופ"קמח ה"ב ה"ג ופ"קמט ה"ב ה"ג ופ"קנ ה"ב ה"ג ופ"קנא ה"ב ה"ג ופ"קנב ה"ב ה"ג ופ"קנג ה"ב ה"ג ופ"קנד ה"ב ה"ג ופ"קנה ה"ב ה"ג ופ"קנו ה"ב ה"ג ופ"קנז ה"ב ה"ג ופ"קנח ה"ב ה"ג ופ"קנט ה"ב ה"ג ופ"קס ה"ב ה"ג ופ"קסא ה"ב ה"ג ופ"קסב ה"ב ה"ג ופ"קסג ה"ב ה"ג ופ"קסד ה"ב ה"ג ופ"קסה ה"ב ה"ג ופ"קסו ה"ב ה"ג ופ"קסז ה"ב ה"ג ופ"קסח ה"ב ה"ג ופ"קסט ה"ב ה"ג ופ"קע ה"ב ה"ג ופ"קעא ה"ב ה"ג ופ"קעב ה"ב ה"ג ופ"קעג ה"ב ה"ג ופ"קעד ה"ב ה"ג ופ"קעה ה"ב ה"ג ופ"קעו ה"ב ה"ג ופ"קעז ה"ב ה"ג ופ"קעח ה"ב ה"ג ופ"קעט ה"ב ה"ג ופ"קפ ה"ב ה"ג ופ"קפא ה"ב ה"ג ופ"קפב ה"ב ה"ג ופ"קפג ה"ב ה"ג ופ"קפד ה"ב ה"ג ופ"קפה ה"ב ה"ג ופ"קפו ה"ב ה"ג ופ"קפז ה"ב ה"ג ופ"קפח ה"ב ה"ג ופ"קפט ה"ב ה"ג ופ"קצ ה"ב ה"ג ופ"קצא ה"ב ה"ג ופ"קצב ה"ב ה"ג ופ"קצג ה"ב ה"ג ופ"קצד ה"ב ה"ג ופ"קצה ה"ב ה"ג ופ"קצו ה"ב ה"ג ופ"קצז ה"ב ה"ג ופ"קצח ה"ב ה"ג ופ"קצט ה"ב ה"ג ופ"קק ה"ב ה"ג ופ"קקא ה"ב ה"ג ופ"קקב ה"ב ה"ג ופ"קקג ה"ב ה"ג ופ"קקד ה"ב ה"ג ופ"קקה ה"ב ה"ג ופ"קקו ה"ב ה"ג ופ"קקז ה"ב ה"ג ופ"קקח ה"ב ה"ג ופ"קקט ה"ב ה"ג ופ"קקי ה"ב ה"ג ופ"קקיא ה"ב ה"ג ופ"קקיב ה"ב ה"ג ופ"קקיג ה"ב ה"ג ופ"קקיד ה"ב ה"ג ופ"קקטו ה"ב ה"ג ופ"קקטז ה"ב ה"ג ופ"קקיז ה"ב ה"ג ופ"קקיח ה"ב ה"ג ופ"קקיט ה"ב ה"ג ופ"קקכ ה"ב ה"ג ופ"קקכא ה"ב ה"ג ופ"קקכב ה"ב ה"ג ופ"קקכג ה"ב ה"ג ופ"קקכד ה"ב ה"ג ופ"קקכה ה"ב ה"ג ופ"קקכו ה"ב ה"ג ופ"קקכז ה"ב ה"ג ופ"קקכח ה"ב ה"ג ופ"קקכט ה"ב ה"ג ופ"קקל ה"ב ה"ג ופ"קקלא ה"ב ה"ג ופ"קקלב ה"ב ה"ג ופ"קקלג ה"ב ה"ג ופ"קקלד ה"ב ה"ג ופ"קקלה ה"ב ה"ג ופ"קקלו ה"ב ה"ג ופ"קקלז ה"ב ה"ג ופ"קקלח ה"ב ה"ג ופ"קקלט ה"ב ה"ג ופ"קקמ ה"ב ה"ג ופ"קקמא ה"ב ה"ג ופ"קקמב ה"ב ה"ג ופ"קקמג ה"ב ה"ג ופ"קקמד ה"ב ה"ג ופ"קקמה ה"ב ה"ג ופ"קקמו ה"ב ה"ג ופ"קקמז ה"ב ה"ג ופ"קקמח ה"ב ה"ג ופ"קקמט ה"ב ה"ג ופ"קקנ ה"ב ה"ג ופ"קקנא ה"ב ה"ג ופ"קקנב ה"ב ה"ג ופ"קקנג ה"ב ה"ג ופ"קקנד ה"ב ה"ג ופ"קקנה ה"ב ה"ג ופ"קקנו ה"ב ה"ג ופ"קקנז ה"ב ה"ג ופ"קקנח ה"ב ה"ג ופ"קקנט ה"ב ה"ג ופ"קקס ה"ב ה"ג ופ"קקסא ה"ב ה"ג ופ"קקסב ה"ב ה"ג ופ"קקסג ה"ב ה"ג ופ"קקסד ה"ב ה"ג ופ"קקסה ה"ב ה"ג ופ"קקסו ה"ב ה"ג ופ"קקסז ה"ב ה"ג ופ"קקסח ה"ב ה"ג ופ"קקסט ה"ב ה"ג ופ"קקע ה"ב ה"ג ופ"קקעא ה"ב ה"ג ופ"קקעב ה"ב ה"ג ופ"קקעג ה"ב ה"ג ופ"קקעד ה"ב ה"ג ופ"קקעה ה"ב ה"ג ופ"קקעו ה"ב ה"ג ופ"קקעז ה"ב ה"ג ופ"קקעח ה"ב ה"ג ופ"קקעט ה"ב ה"ג ופ"קקפ ה"ב ה"ג ופ"קקפא ה"ב ה"ג ופ"קקפב ה"ב ה"ג ופ"קקפג ה"ב ה"ג ופ"קקפד ה"ב ה"ג ופ"קקפה ה"ב ה"ג ופ"קקפו ה"ב ה"ג ופ"קקפז ה"ב ה"ג ופ"קקפח ה"ב ה"ג ופ"קקפט ה"ב ה"ג ופ"קקצ ה"ב ה"ג ופ"קקצא ה"ב ה"ג ופ"קקצב ה"ב ה"ג ופ"קקצג ה"ב ה"ג ופ"קקצד ה"ב ה"ג ופ"קקצה ה"ב ה"ג ופ"קקצו ה"ב ה"ג ופ"קקצז ה"ב ה"ג ופ"קקצח ה"ב ה"ג ופ"קקצט ה"ב ה"ג ופ"קקק ה"ב ה"ג ופ"קקקא ה"ב ה"ג ופ"קקקב ה"ב ה"ג ופ"קקקג ה"ב ה"ג ופ"קקקד ה"ב ה"ג ופ"קקקה ה"ב ה"ג ופ"קקקו ה"ב ה"ג ופ"קקקז ה"ב ה"ג ופ"קקקח ה"ב ה"ג ופ"קקקט ה"ב ה"ג ופ"קקקי ה"ב ה"ג ופ"קקקיא ה"ב ה"ג ופ"קקקיב ה"ב ה"ג ופ"קקקיג ה"ב ה"ג ופ"קקקיד ה"ב ה"ג ופ"קקקטו ה"ב ה"ג ופ"קקקטז ה"ב ה"ג ופ"קקקיז ה"ב ה"ג ופ"קקקיח ה"ב ה"ג ופ"קקקיט ה"ב ה"ג ופ"קקקכ ה"ב ה"ג ופ"קקקכא ה"ב ה"ג ופ"קקקכב ה"ב ה"ג ופ"קקקכג ה"ב ה"ג ופ"קקקכד ה"ב ה"ג ופ"קקקכה ה"ב ה"ג ופ"קקקכו ה"ב ה"ג ופ"קקקכז ה"ב ה"ג ופ"קקקכח ה"ב ה"ג ופ"קקקכט ה"ב ה"ג ופ"קקקל ה"ב ה"ג ופ"קקקלא ה"ב ה"ג ופ"קקקלב ה"ב ה"ג ופ"קקקלג ה"ב ה"ג ופ"קקקלד ה"ב ה"ג ופ"קקקלה ה"ב ה"ג ופ"קקקלו ה"ב ה"ג ופ"קקקלז ה"ב ה"ג ופ"קקקלח ה"ב ה"ג ופ"קקקלט ה"ב ה"ג ופ"קקקמ ה"ב ה"ג ופ"קקקמא ה"ב ה"ג ופ"קקקמב ה"ב ה"ג ופ"קקקמג ה"ב ה"ג ופ"קקקמד ה"ב ה"ג ופ"קקקמה ה"ב ה"ג ופ"קקקמו ה"ב ה"ג ופ"קקקמז ה"ב ה"ג ופ"קקקמח ה"ב ה"ג ופ"קקקמט ה"ב ה"ג ופ"קקקנ ה"ב ה"ג ופ"קקקנא ה"ב ה"ג ופ"קקקנב ה"ב ה"ג ופ"קקקנג ה"ב ה"ג ופ"קקקנד ה"ב ה"ג ופ"קקקנה ה"ב ה"ג ופ"קקקנו ה"ב ה"ג ופ"קקקנז ה"ב ה"ג ופ"קקקנח ה"ב ה"ג ופ"קקקנט ה"ב ה"ג ופ"קקקס ה"ב ה"ג ופ"קקקסא ה"ב ה"ג ופ"קקקסב ה"ב ה"ג ופ"קקקסג ה"ב ה"ג ופ"קקקסד ה"ב ה"ג ופ"קקקסה ה"ב ה"ג ופ"קקקסו ה"ב ה"ג ופ"קקקסז ה"ב ה"ג ופ"קקקסח ה"ב ה"ג ופ"קקקסט ה"ב ה"ג ופ"קקקע ה"ב ה"ג ופ"קקקעא ה"ב ה"ג ופ"קקקעב ה"ב ה"ג ופ"קקקעג ה"ב ה"ג ופ"קקקעד ה"ב ה"ג ופ"קקקעה ה"ב ה"ג ופ"קקקעו ה"ב ה"ג ופ"קקקעז ה"ב ה"ג ופ"קקקעח ה"ב ה"ג ופ"קקקעט ה"ב ה"ג ופ"קקקפ ה"ב ה"ג ופ"קקקפא ה"ב ה"ג ופ"קקקפב ה"ב ה"ג ופ"קקקפג ה"ב ה"ג ופ"קקקפד ה"ב ה"ג ופ"קקקפה ה"ב ה"ג ופ"קקקפו ה"ב ה"ג ופ"קקקפז ה"ב ה"ג ופ"קקקפח ה"ב ה"ג ופ"קקקפט ה"ב ה"ג ופ"קקקצ ה"ב ה"ג ופ"קקקצא ה"ב ה"ג ופ"קקקצב ה"ב ה"ג ופ"קקקצג ה"ב ה"ג ופ"קקקצד ה"ב ה"ג ופ"קקקצה ה"ב ה"ג ופ"קקקצו ה"ב ה"ג ופ"קקקצז ה"ב ה"ג ופ"קקקצח ה"ב ה"ג ופ"קקקצט ה"ב ה"ג ופ"קקקק ה"ב ה"ג ופ"קקקקא ה"ב ה"ג ופ"קקקקב ה"ב ה"ג ופ"קקקקג ה"ב ה"ג ופ"קקקקד ה"ב ה"ג ופ"קקקקה ה"ב ה"ג ופ"קקקקו ה"ב ה"ג ופ"קקקקז ה"ב ה"ג ופ"קקקקח ה"ב ה"ג ופ"קקקקט ה"ב ה"ג ופ"קקקקי ה"ב ה"ג ופ"קקקקיא ה"ב ה"ג ופ"קקקקיב ה"ב ה"ג ופ"קקקקיג ה"ב ה"ג ופ"קקקקיד ה"ב ה"ג ופ"קקקקטו ה"ב ה"ג ופ"קקקקטז ה"ב ה"ג ופ"קקקקיז ה"ב ה"ג ופ"קקקקיח ה"ב ה"ג ופ"קקקקיט ה"ב ה"ג ופ"קקקקכ ה"ב ה"ג ופ"קקקקכא ה"ב ה"ג ופ"קקקקכב ה"ב ה"ג ופ"קקקקכג ה"ב ה"ג ופ"קקקקכד ה"ב ה"ג ופ"קקקקכה ה"ב ה"ג ופ"קקקקכו ה"ב ה"ג ופ"קקקקכז ה"ב ה"ג ופ"קקקקכח ה"ב ה"ג ופ"קקקקכט ה"ב ה"ג ופ"קקקקל ה"ב ה"ג ופ"קקקקלא ה"ב ה"ג ופ"קקקקלב ה"ב ה"ג ופ"קקקקלג ה"ב ה"ג ופ"קקקקלד ה"ב ה"ג ופ"קקקקלה ה"ב ה"ג ופ"קקקקלו ה"ב ה"ג ופ"קקקקלז ה"ב ה"ג ופ"קקקקלח ה"ב ה"ג ופ"קקקקלט ה"ב ה"ג ופ"קקקקמ ה"ב ה"ג ופ"קקקקמא ה"ב ה"ג ופ"קקקקמב ה"ב ה"ג ופ"קקקקמג ה"ב ה"ג ופ"קקקקמד ה"ב ה"ג ופ"קקקקמה ה"ב ה"ג ופ"קקקקמו ה"ב ה"ג ופ"קקקקמז ה"ב ה"ג ופ"קקקקמח ה"ב ה"ג ופ"קקקקמט ה"ב ה"ג ופ"קקקקנ ה"ב ה"ג ופ"קקקקנא ה"ב ה"ג ופ"קקקקנב ה"ב ה"ג ופ"קקקקנג ה"ב ה"ג ופ"קקקקנד ה"ב ה"ג ופ"קקקקנה ה"ב ה"ג ופ"קקקקנו ה"ב ה"ג ופ"קקקקנז ה"ב ה"ג ופ"קקקקנח ה"ב ה"ג ופ"קקקקנט ה"ב ה"ג ופ"קקקקס ה"ב ה"ג ופ"קקקקסא ה"ב ה"ג ופ"קקקקסב ה"ב ה"ג ופ"קקקקסג ה"ב ה"ג ופ"קקקקסד ה"ב ה"ג ופ"קקקקסה ה"ב ה"ג ופ"קקקקסו ה"ב ה"ג ופ"קקקקסז ה"ב ה"ג ופ"קקקקסח ה"ב ה"ג ופ"קקקקסט ה"ב ה"ג ופ"קקקקע ה"ב ה"ג ופ"קקקקעא ה"ב ה"ג ופ"קקקקעב ה"ב ה"ג ופ"קקקקעג ה"ב ה"ג ופ"קקקקעד ה"ב ה"ג ופ"קקקקעה ה"ב ה"ג ופ"קקקקעו ה"ב ה"ג ופ"קקקקעז ה"ב ה"ג ופ"קקקקעח ה"ב ה"ג ופ"קקקקעט ה"ב ה"ג ופ"קקקקפ ה"ב ה"ג ופ"קקקקפא ה"ב ה"ג ופ"קקקקפב ה"ב ה"ג ופ"קקקקפג ה"ב ה"ג ופ"קקקקפד ה"ב ה"ג ופ"קקקקפה ה"ב ה"ג ופ"קקקקפו ה"ב ה"ג ופ"קקקקפז ה"ב ה"ג ופ"קקקקפח ה"ב ה"ג ופ"קקקקפט ה"ב ה"ג ופ"קקקקצ ה"ב ה"ג ופ"קקקקצא ה"ב ה"ג ופ"קקקקצב ה"ב ה"ג ופ"קקקקצג ה"ב ה"ג ופ"קקקקצד ה"ב ה"ג ופ"קקקקצה ה"ב ה"ג ופ"קקקקצו ה"ב ה"ג ופ"קקקקצז ה"ב ה"ג ופ"קקקקצח ה"ב ה"ג ופ"קקקקצט ה"ב ה"ג ופ"קקקקק ה"ב ה"ג ופ"קקקקקא ה"ב ה"ג ופ"קקקקקב ה"ב ה"ג ופ"קקקקקג ה"ב ה"ג ופ"קקקקקד ה"ב ה"ג ופ"קקקקקה ה"ב ה"ג ופ"קקקקקו ה"ב ה"ג ופ"קקקקקז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקח ה"ב ה"ג ופ"קקקקקט ה"ב ה"ג ופ"קקקקקי ה"ב ה"ג ופ"קקקקקיא ה"ב ה"ג ופ"קקקקקיב ה"ב ה"ג ופ"קקקקקיג ה"ב ה"ג ופ"קקקקקיד ה"ב ה"ג ופ"קקקקקטו ה"ב ה"ג ופ"קקקקקטז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקיז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקיח ה"ב ה"ג ופ"קקקקקיט ה"ב ה"ג ופ"קקקקקכ ה"ב ה"ג ופ"קקקקקכא ה"ב ה"ג ופ"קקקקקכב ה"ב ה"ג ופ"קקקקקכג ה"ב ה"ג ופ"קקקקקכד ה"ב ה"ג ופ"קקקקקכה ה"ב ה"ג ופ"קקקקקכו ה"ב ה"ג ופ"קקקקקכז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקכח ה"ב ה"ג ופ"קקקקקכט ה"ב ה"ג ופ"קקקקקל ה"ב ה"ג ופ"קקקקקלא ה"ב ה"ג ופ"קקקקקלב ה"ב ה"ג ופ"קקקקקלג ה"ב ה"ג ופ"קקקקקלד ה"ב ה"ג ופ"קקקקקלה ה"ב ה"ג ופ"קקקקקלו ה"ב ה"ג ופ"קקקקקלז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקלח ה"ב ה"ג ופ"קקקקקלט ה"ב ה"ג ופ"קקקקקמ ה"ב ה"ג ופ"קקקקקמא ה"ב ה"ג ופ"קקקקקמב ה"ב ה"ג ופ"קקקקקמג ה"ב ה"ג ופ"קקקקקמד ה"ב ה"ג ופ"קקקקקמה ה"ב ה"ג ופ"קקקקקמו ה"ב ה"ג ופ"קקקקקמז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקמח ה"ב ה"ג ופ"קקקקקמט ה"ב ה"ג ופ"קקקקקנ ה"ב ה"ג ופ"קקקקקנא ה"ב ה"ג ופ"קקקקקנב ה"ב ה"ג ופ"קקקקקנג ה"ב ה"ג ופ"קקקקקנד ה"ב ה"ג ופ"קקקקקנה ה"ב ה"ג ופ"קקקקקנו ה"ב ה"ג ופ"קקקקקנז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקנח ה"ב ה"ג ופ"קקקקקנט ה"ב ה"ג ופ"קקקקקס ה"ב ה"ג ופ"קקקקקסא ה"ב ה"ג ופ"קקקקקסב ה"ב ה"ג ופ"קקקקקסג ה"ב ה"ג ופ"קקקקקסד ה"ב ה"ג ופ"קקקקקסה ה"ב ה"ג ופ"קקקקקסו ה"ב ה"ג ופ"קקקקקסז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקסח ה"ב ה"ג ופ"קקקקקסט ה"ב ה"ג ופ"קקקקקע ה"ב ה"ג ופ"קקקקקעא ה"ב ה"ג ופ"קקקקקעב ה"ב ה"ג ופ"קקקקקעג ה"ב ה"ג ופ"קקקקקעד ה"ב ה"ג ופ"קקקקקעה ה"ב ה"ג ופ"קקקקקעו ה"ב ה"ג ופ"קקקקקעז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקעח ה"ב ה"ג ופ"קקקקקעט ה"ב ה"ג ופ"קקקקקפ ה"ב ה"ג ופ"קקקקקפא ה"ב ה"ג ופ"קקקקקפב ה"ב ה"ג ופ"קקקקקפג ה"ב ה"ג ופ"קקקקקפד ה"ב ה"ג ופ"קקקקקפה ה"ב ה"ג ופ"קקקקקפו ה"ב ה"ג ופ"קקקקקפז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקפח ה"ב ה"ג ופ"קקקקקפט ה"ב ה"ג ופ"קקקקקצ ה"ב ה"ג ופ"קקקקקצא ה"ב ה"ג ופ"קקקקקצב ה"ב ה"ג ופ"קקקקקצג ה"ב ה"ג ופ"קקקקקצד ה"ב ה"ג ופ"קקקקקצה ה"ב ה"ג ופ"קקקקקצו ה"ב ה"ג ופ"קקקקקצז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקצח ה"ב ה"ג ופ"קקקקקצט ה"ב ה"ג ופ"קקקקקק ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקא ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקב ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקג ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקד ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקה ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקו ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקח ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקט ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקי ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקיא ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקיב ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקיג ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקיד ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקטו ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקטז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקיז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקיח ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקיט ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקכ ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקכא ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקכב ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקכג ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקכד ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקכה ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקכו ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקכז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקכח ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקכט ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקל ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקלא ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקלב ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקלג ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקלד ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקלה ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקלו ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקלז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקלח ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקלט ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקמ ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקמא ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקמב ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקמג ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקמד ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקמה ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקמו ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקמז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקמח ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקמט ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקנ ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקנא ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקנב ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקנג ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקנד ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקנה ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקנו ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקנז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקנח ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקנט ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקס ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקסא ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקסב ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקסג ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקסד ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקסה ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקסו ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקסז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקסח ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקסט ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקע ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקעא ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקעב ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקעג ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקעד ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקעה ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקעו ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקעז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקעח ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקעט ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקפ ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקפא ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקפב ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקפג ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקפד ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקפה ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקפו ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקפז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקפח ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקפט ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקצ ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקצא ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקצב ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקצג ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקצד ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקצה ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקצו ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקצז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקצח ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקצט ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקק ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקא ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקב ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקג ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקד ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקה ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקו ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקח ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקט ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקי ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקיא ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקיב ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקיג ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקיד ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקטו ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקטז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקיז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקיח ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקיט ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקכ ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקכא ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקכב ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקכג ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקכד ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקכה ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקכו ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקכז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקכח ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקכט ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקל ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקלא ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקלב ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקלג ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקלד ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקלה ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקלו ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקלז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקלח ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקלט ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקמ ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקמא ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקמב ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקמג ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקמד ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקמה ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקמו ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקמז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקמח ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקמט ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקנ ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקנא ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקנב ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקנג ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקנד ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקנה ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקנו ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקנז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקנח ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקנט ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקס ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקסא ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקסב ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקסג ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקסד ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקסה ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקסו ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקסז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקסח ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקסט ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקע ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקעא ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקעב ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקעג ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקעד ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקעה ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקעו ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקעז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקעח ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקעט ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקפ ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקפא ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקפב ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקפג ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקפד ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקפה ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקפו ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקפז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקפח ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקפט ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקצ ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקצא ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקצב ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקצג ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקצד ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקצה ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקצו ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקצז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקצח ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקצט ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקק ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקקא ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקקב ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקקג ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקקד ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקקה ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקקו ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקקז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקקח ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקקט ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקקי ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקקיא ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקקיב ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקקיג ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקקיד ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקקטו ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקקטז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקקיז ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקקיח ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקקיט ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקקכ ה"ב ה"ג ופ"קקקקקקקקכא

מסרבין. מפרש: **מהני בשתין מסרבין בו.** הלכך "שתוכל" דקתני לכולהו הוא: **רב אחי אמר מהני.** בבריית שבועה שתי תוכל לך: **דתיפקל.** נכשל ונלה בחברין לומר שתי: **ליסר שבועה.** מפרש לקמיה: **מיסור ליסר.** ליסרתו על ליסר מה הוא: **מם מתה אומר כו'.** מני קתני והא אמרת "ליסר" תורה אור

מסרבין בו לאכול: מתניתין בשאין מסרבין בו לאכול *בבריתא במסרבין בו לאכול וקאמר "לא אכילנא ולא אכילנא" דכי קא משתבע הכי קאמר "שבועה שלא אוכל לך, רב אשי אמר "תני "שבועה שאי אוכל לך, אי הכי מאי למימרא? מהו דתימא ליישניה דאיתקילא ליה, קמ"ל: ת"ר "מבטא "שבועה "איסר "שבועה, איסור איסר: אם אתה אומר איסר שבועה חייב ואם לאו פטור "אם אתה אומר איסר שבועה" והא אמרת "איסר "שבועה הוא! אמר אביי: ת"ש "מבטא "שבועה "איסר "מיתפים בשבועה, איסור איסר אם אתה אומר מיתפים בשבועה, כמוציא *שבועה מפיו חייב, ואם לאו פטור, *צמבטא "דמבטא "= שבועה דכתיב °או נפש כי תשבע לבטא בשפתים" איסר נמי דכתיב °כל נדר וכל שבועת איסר אלא במבטא "איסר "= מיתפים בשבועה הוא דכתיב °או "אברה אסר על נפשה, מבטא "במבטא "הכתיב °לכל אשר יבטא האדם בשגגה" אלא אמר אביי מבטא "= שבועה °ואם היו תהיה לאיש ונדריה עליה או מבטא שפתיה אשר אסרה על נפשה ואילו שבועה לא קאמר, במאי אסרה עצמה ב"מבטא"? רבא אמר לעולם אימא לך "מיתפים בשגבועה" ולאו כמוציא שבועה מפיו דמי *ורבי קאמר "מבטא "= שבועה, "איסר "= נמי שבועה, אסריה "איסר "הטילו הכתוב בין נדר לשבועה "הוציאן "בלשון נדר "= נדר "בלשון שבועה "= שבועה "היכן הטילו °ואם ביית אישה נדרה או אסרה אסר על נפשה בשבועה" וגו', ואזדו לטעמייהו דאיתמר "מיתפים בשגבועה" אביי אמר כמוציא שבועה מפיו דמי ורבא אמר לאו כמוציא שבועה מפיו דמי מיתיבי "איזה איסר האמור בחורה הרי עלי שלא אוכל בשר ושלא אשתה יין כיום שמת בו אביו, כיום שמת בו פלוני, כיום שנהרג בו גדליה בן אחיקם, כיום שראה ירושלים בחורבנה אסור" ואמר שמואל "והוא שנדור ובא מאותו היום בשלמא לאביי מדמיתפים בנדר-נדר, מיתפים בשבועה-שבועה אלא

שאי לישנא מוכל לך דקתני מכלל דלית ליה פשיטא: מוכל לך דקתני דהא מכלל דלית ליה פשיטא: **ולישנא** מיתקל ליה. ולישנא למיפרך כיון דלמסקנא אין מוכל לך דזו ולא זו תמתי מיצטריך למיתני בריישא אלא מוכל לך דזו ולא זו קתני ול"ת נמי ליליה מה היה בדעתו ויש לומר כגון שאמר שבדעתו כל מה שיהיה מזמעות לשוט לי נמי כגון שאכל מה היה בדעתו ובנדרים (דף מז.) מפרש למתי רב תני לה תמר כלבי: **איסר** מיתפים בשבועה. פי' בקונטרס דלא תמר איסר בשבועה אלא איסר שבשבועה דאיתקילא ליה, קמ"ל: ת"ש "מבטא "שבועה "איסר "שבועה, איסור איסר: אם אתה אומר איסר שבועה חייב ואם לאו פטור "אם אתה אומר איסר שבועה" והא אמרת "איסר "שבועה הוא! אמר אביי: ת"ש "מבטא "שבועה "איסר "מיתפים בשבועה, איסור איסר אם אתה אומר מיתפים בשבועה, כמוציא שבועה מפיו חייב, ואם לאו פטור, דמבטא "= שבועה דכתיב °או נפש כי תשבע לבטא בשפתים" איסר נמי דכתיב °כל נדר וכל שבועת איסר אלא במבטא "איסר "= מיתפים בשבועה הוא דכתיב °או "אברה אסר על נפשה, מבטא "במבטא "הכתיב °לכל אשר יבטא האדם בשגגה" אלא אמר אביי מבטא "= שבועה °ואם היו תהיה לאיש ונדריה עליה או מבטא שפתיה אשר אסרה על נפשה ואילו שבועה לא קאמר, במאי אסרה עצמה ב"מבטא"? רבא אמר לעולם אימא לך "מיתפים בשגבועה" ולאו כמוציא שבועה מפיו דמי ורבי קאמר "מבטא "= שבועה, "איסר "= נמי שבועה, אסריה "איסר "הטילו הכתוב בין נדר לשבועה "הוציאן "בלשון נדר "= נדר "בלשון שבועה "= שבועה "היכן הטילו °ואם ביית אישה נדרה או אסרה אסר על נפשה בשבועה" וגו', ואזדו לטעמייהו דאיתמר "מיתפים בשגבועה" אביי אמר כמוציא שבועה מפיו דמי ורבא אמר לאו כמוציא שבועה מפיו דמי מיתיבי "איזה איסר האמור בחורה הרי עלי שלא אוכל בשר ושלא אשתה יין כיום שמת בו אביו, כיום שמת בו פלוני, כיום שנהרג בו גדליה בן אחיקם, כיום שראה ירושלים בחורבנה אסור" ואמר שמואל "והוא שנדור ובא מאותו היום בשלמא לאביי מדמיתפים בנדר-נדר, מיתפים בשבועה-שבועה אלא

ומ"ש לעיל ד"ה שבועות כו' וכמ"ש]

נדרים יב. יד.

מדמיתפים. מדמיתפים בנדר מיתפים בשבועה: **ליסר שבועה.** ליסרתו על שבועה: **מיסור ליסר.** מיסרתו על ליסר מה הוא: **מם מתה אומר כו'.** מני קתני והא אמרת "ליסר" לשון שבועה הוא והדר הני מם מתה אומר: **ס"ד מבטא שבועה.** והאומר "מבטא" ככר זו עלי" כלומר "שבועה שלא אוכלנו" ואם אכלו ה"ז בשבועה ויורד: **ליסר מיתפים בשבועה.** "ליסר" ככר זו" הרי הוא כמי שנשבע על הככר וחזר ואמר על ככר אחר ה"ז כזה שהתפיס את הראשון: **מיסור ליסר.** ומהו מיסורו של ליסר זה: **מם מתה אומר כו'.** אם תמלי לומר שהמתפיס בשבועה כמוציא שבועה מפיו דמי ואם אכלו חייב קרבן זה הלומר "ליסר ככר זה עלי" אכלו פטור קרבן, אלא שהליסר לשון התפסת שבועה הוא: **ואם תאמר.** שהמתפיס בשבועה לשון נשבע לעניין קרבן, ומלקות ליקח לליסר אין בו לא קרבן ולא מלקות: **או מאסרה אסר בשבועה.** ממש שאסרתו ותפסתו כדבר שנשבעה עליו ככר: **או מבטא שמיה מבטא אסרה וגו'.** ולא כתיב "בשבועה" כמה אסרה את נפשה, בלשון "מבטא": **רבא אמר.** לא מיתפיק ליה לתנא למימר בהא מם מתה לומר דתפיסת ליה דמיתפים בשבועה לשון כמוציא שבועה מפיו הוא: **ובי קאמר מבטא שבועה ליסר נמי.** לשון שבועה הוא: **ליסר ומ"ש הטילו הכתוב כו'.** כייט פירוש "דליסור ליסר" מם מתה אומר, והכי קאמר ליסור ליסר אל ליסר שאמרתי לך שהוא שבועה לא כל הלשונות שווה הן שהרי הטילו הכתוב בין נדר לשבועה מם למימרו בלשון שבועה כגון "ליסר שלא אוכל ככר זה" כן לשון הנשבעין אומרים שלא אוכל לא ליסר שהוציאו בלשון זה = שבועה הוא וחייב קרבן, ואם נתו, שלא הוציאו בלשון נדר כגון שאמר "ליסר ככר זה עלי" שהוא לשון הנודרים "קונם זה עלי" לא זה = נדר ופטור מקרבן: **כיוס שמת בו אביו.** כתיב אסרתי עלי בשר כיום שמת בו אחיך לעולם: **ופוף שנדור ובא מאותו היום.** שקיבל עליו ככר נדר שלא יאכל בשר ביום שמת בו אביו לעולם וכן יום שמת בו פלוני וכן יום שנהרג בו גדליה, ומקשה דעתה השתא דהיינו מתפים בנדר ומקני ליזכו מיסור שהוא בלא יחל דברו שהומר הרי עלי כו' שלמה המתפים בנדר הרי הוא בלא יחל כנדר עלמו ומדמתפים בנדר נדר מתפים בשבועה שבועה:

תרין

פטור מיהו הא פשיטא ליה שדיבו כרשתן להתחייב קרבן בשני ורבא פליג עליה ופטר לא בשני לבד מימה דתכתי מספקא ליה לתנא בשליחי והא דגרסינן נמי וחייב בוי"ו לא לתני ספיר: **ואילן** שבועה לא קתמר. דאי הוה כתיב שבועה הוה מפרש שתותה מבטוח אסרה על נפשה בלשון שבועה לבד השתא על כרחך ליה לן לפרש במה אסרה על נפשה בלשון מבטוח ול"ת ושמ כתיב (במדבר ג) ואסרה אסר בבית אביה בנעוריה וי"ל דיון דלא כתיב אלו יש לומר דלמדד דכתיב בריישא דקרא קאי: **שלא** אוכל בשר. לא תפי התחיל לדקדק בלשון זה מיבו אל דשלא אוכל הוי דבר שאין בו ממש שתיה אוסר על עלמו כלום כמו קונם שתיני יין דלא אמר כלום אם לא אמר קונם עיני בשינה כדלמריגן בפרק ב' דנדרים (דף טו.) וה"נ צריך שיאמר קונם אוכילת בשר עלי ומיהו שמא יש לחלק דדוקא גבי שינה לא אמר כלום משום דשינה עלמה אין בה ממש: **מדמתפים** בנדר נדר כו'. ואם תאמר שמואל למתי מפרש ליסר במתפים בנדר והא ליסר דקרא קאמר למני דמתפים בשבועה ויש לומר דמתפים בנדר ומתפים בשבועה ומיתפיק ליה לשמואל לחוקמת בריישא בנדרים ברגילות הוא שבני אדם עוברין מלאכול בשר ומלשתות יין ביום שנדרו יומם במוכבנה ואין רגילות לאסור עלמם בשבועה:

רבינו חננאל

אכילנא משמע. ופריק אביי מתני' דנדרים בספרדין בו לוכל. ואפר שבועה שאוכל לך כלומר שבועה אם אוכל לך דמשמע לא אכילנא לך הוא. מתני' בשאין מסרבין בו דדייק לישניה כמשמעיה. רב אשי אפר חני במתני' דקתני לה במסכת נדרים שאי אוכל דמשמע אינו אוכל. ואפרינן הא לא אצטריך ל)קם"ל. אצטריך מהו דתיכא לישניה אחקיל ליה ושאוכל הוא קם"ל דוקא הוא שאי אוכל שאיני אוכל לך: ת"ר מבטא שבועה איסר שבועה. אפר איסר כו'. תירצה אביי הכי מבטא שבועה. אפר מתפים בשבועה. פי' כגון שנשבע שלא יאכל בשר זה. וחזר ואפר זה השת עלי כוה הבשר. אפר איסר כגון שהתפים שר דגים על אותה השת שהתפיסה בבשר. ואפר אם אתה אופר מתפים בשבועה כמוציא שבועה מפיו דמי חייב. ואם לאו פפור ואפר אביי מנא לן דמבטא שבועה הוא שנאפר ואם היו תהיה לאיש ונדריה עליה או מבטא שפתיה. ואילו שבועה לא אדבר בה. כמה דכתיב או נפש כי תשבע לבפא בשפתים ש"פ במאי אסרה במבטא: רבא אפר לעולם מתפים בשבועה לאו כמוציא שבועה מפיו הוא. והכי קתני מבבא שבועה. אפר שבועה. אסריה דאפר המילו הכתוב בין נדר לשבועה דכתיב ואם ביית אישה נדרה או אסרה אסר על נפשה בשבועה. הוציא זה האיפר מפיו בלשון נדר. הרי הוא נדר. בלשון שבועה הרי הוא שבועה. מתפים בשבועה אביי אפר כמוציא שבועה מפיו הוא. רבא אפר לאו כמוציא שבועה מפיו הוא. ומוחבינן עליה ופריק הכי

ג) נ"ב פוס"ע י"ד פי' לעיל פעיף יב: ד) ב מיי' פ"ב מהל' שבועות ה"ל ח ופ"ג מהל' נדרים הלכה ו סמג לאוין רמז עוס"ע י"ד סי' רלה פעיף ט: ה) ג מיי' שם הלכה ו סמג שם עוס"ע י"ד סי' רלו פעיף ד: ו) ד מיי' פ"ב מהל' שבועות ה"ל ז סמג לאוין רמז עוס"ע י"ד סי' רד פעיף ה: ז) ה ו מיי' פ"ג מהל' נדרים ה"ל ה סמג לאוין רמב עוס"ע י"ד סי' רד פעיף ו:

*) אחרי המלות "מבטא שבועה" נמצא בכ"י ר"ן ז"ל: "ואיסר שבועה הוא אמר אביי ת"ש מבטא שבועה איסר מיתפים בשבועה איסור איסר אם אתה אומר מיתפים בשבועה כמוציא שבועה מפיו חייב ואם לאו פטור מבטא שבועה אי

אלא לרבה קשיא. תע"ג דרבה נמי מודה דמתפיס בנדר נדר דמשמע שלימה היא מ"מ אמאי מביאו ואמר ותני (ויק' כ:) וכן בנדרים קאמר דבקרבן הוי נדר מ"מ פריך לרבה אמאי דמפרש ליסר דקרא מתפיס ורבה נמי מוקי לה קאי אתורה אור

אלא לרבא קשיא? אמר לך רבא תריץ *ואומא הבי איהו איסר נדר האמור בתורה האומר הרי עלי שלא אוכל בשר ושלא אשתה יין כיום שמת בו אביו כיום שנהרג בו פלוני ואמר שמואל והוא שנדור ובא מאותו היום ומאי טעמא? אמר קרא °אישׁ כי ידור נדר לה'" עד שידור בדבר הנדור, "כיום שמת בו אביו"-פשיטא? "כיום שנהרג בו גדליה בן אחיקם" איצטריך ליה סלקא דעתך אמינא כיון דכי לא נדר נמי אסור, כי נדר נמי לא הויא עליה איסור והאי לאו מיתפיס בנדר הוא, קמ"ל, ואף ר' יוחנן סבר לה להא דרבא דכי אתא רבין א"ר יוחנן °מבטא לא אוכל לך, אסר לא אוכל לך = שבועה כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן °אוכל, ולא אובל = שקר ואוהרתיה מהכא °לא תשבעו בשמי לשקר" אלמא אלתי = שוא ואוהרתיה מהכא °לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא, קונמות עובר °בלא יהל דברו" אחתא שוא ושקר במדבר *אחר הן אמאי לאו מדשוא = לשעבר אף שקר נמי = לשעבר אלמא "אלתי, ולא אלתי = שקר הוא, מיהו אירא הא כדאיתא *והא כדאיתא, מאי "דבר אחר הן" דבדיבור אחר נאמרו כדתניא °וזכור ושמור בדיבור אחד נאמרו מה שאין (ה) יכול (הפה) לדבר ואזנו שאין האזן יכול לשמוע בשלמא בדיבור אחד נאמרו כב אדא בר אהבה *דאמר כב אדא בר אהבה °נשים חייבות בקידוש היום דבר תורה דאמר קרא "זכור - ושמור" כל ששנו בשמירה ישנו בזכירה והני נשי הואיל ואיתנהו בשמירה איתנהו נמי בזכירה אלא לכאי למאי הלכתא-מיבעי ליה? אלא בשם שלוקה על שוא כך לוקה נמי על שקר, כלפי לייא! אלא אימא בשם שלוקה על שקר כך לוקה נמי על שוא, פשיטא האי לאו והאי לאו? מהו דתימא כדאמר ליה *רב פפא לאביי "לא ינקה-כלל קמ"ל

תניא וזימא כו'. כלומר הא חזא לאו במתפיס בנדר חייבי לאו בעיקר נדר חייבי ותזמעון שאינו חייב בנדר הא"כ פירכתו ותח"כ תלאו בדבר הילד עליו כבר כדילוף לה וחזיל מקרא וה"ק חיזוקו מיסור נדר הכל מיתפיס בנדר לאו הוה וה"ד מיפקיס כגון שלא פירש"י. הרי עלי שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין, שלא אמרה אין יכול לאכול בשר ושלא לשתות יין אלא אמרה יום זה כיום שמת בו אביו כיום שנהרג בו פלוני: שרתה לה ירושלמי כמוכנה: **פשיטא**. כיון דטעמא משום דנדור וכן הוה עליו, מיתה תביו מה לי כתן וכי משום דמת בו תביו מינרע גרע מדנהרג[ליסורי] הרי נדור וכן עליו: ס"ג **סד"א דכיון דכי לא נדר נמי אסור כי נדר נמי לא מיתפיס בנדר הוא קמ"ל ואף רבי יוחנן כו'**. ולא גרסינן כיון דמדנכנן הוא דאסור כי נדר חייל עלי' חיסו' מדאורייתא הוא (כ) [מקרין (נקמן כה.) הכדרי' חלים על דבר מנו' כדבר הכתוב: **ואף ר' יוחנן סבר לה כאמת דרבא**. דאיסור שהוליחו בלשון שבועה=שבועה: **אוכל ולא אובל**. כלומר שבועה **שקר**: קרוי שבועה **שקר**: **ומוהרתיה מלא תשבעו בשמי לשקר**. והק' לא תשבעו בשמי כדי לשקר בשבועתכם לאחר זמן (המחרה בו לגרוע להתרות בו שהוא עובר בשהזהרת "לא תשבעו בשמי לשקר": **אלתי ולא אלתי**. כל שבועה שאינה אמת קרויה שבועת שוא לשון שוא לשון ולא כלום כמו בחבלי השוא (ישעיה ה) לשוא הכיתי בניכם (ירמיה ב) לא כאן יתחה מפיו לבטלה ואזהרתיה מלא תשא והמקרא הזה צריך להתרות בו: **קונמות פ"ו בלא יחל**. כלומר לא יחל דמשמע להכא ולא לאזהרת שבועת להכא אחת שבועה להכא מלא תשבעו בשמי לשקר ובי' **לא יחל** לאזהרת שבועת שוא לשון שוא ולא כלום כמו לא יחל לשון שוא לשון ולא כלום כמו בחבלי השוא (ישעיה ה) לשוא הכיתי בניכם (ירמיה ב) לא כאן יתחה מפיו לבטלה ואזהרתיה מלא תשא והמקרא הזה צריך להתרות בו: **קונמות פ"ו בלא יחל**. כלומר לא יחל דמשמע להכא ולא לאזהרת שבועת להכא אחת שבועה להכא מלא תשבעו בשמי לשקר ובי' **לא יחל** לאזהרת שבועת שוא לשון שוא ולא כלום כמו

[ר"ח כה.]

[נקמן כה.]

נדרים כ: * מיהו דאמר ר' יוחנן לא יחל לא נאמר אלא בקונם. פתוס בסוגיית [נדרים שם] ד"ה מבטא ע"ש

רבינו חננאל

איזהו איסר נדר האסור בתורה הרי עלי שלא לוכל בשר ושלא לשתות יין כיום שמת בו אביו כו'. ואמר שמואל והוא שנדור ובא מאותו היום. מאי טעמא דכתיב איש כי ידור נדר לה' מדהוה ליה למכתב כי ידור. וכתיב כי ידור נדר ש"מ דעד שידור בדבר הנדור. ומקשינן כיום שמת בו אביו פשיטא. דאסור לו לוכל בשר ולשתות יין דהכהיא תניא (נדרים יח: מ"ק כב:) כל זמן שמתו מוטל לפניו אסור לוכל בשר ולשתות יין. ופרקינן איירי דבעי למיחנא כיום שנהרג בו גדליה בן אחיקם. דאפילו לא נדר שלא לוכל בשר ושלא לשתות יין אסור דניא דהויא צום השביעי. מהו דתימא כי נדר נמי לא מיתפים בנדר הוא קמ"ל מעיקרא אי הוה אביל הוה קאי כאיסורא דרבנן. השתא איסורא דאוריתא היא משום בל יחל דבריו. תנא נמי כיום שמת בו אביו. וקיימא לן כרבא ולא עוד אלא דהא דר' יהודן קאי כהוותיה דאמר מבפא לא אוכל לך שבועה איסור לא אוכל לך שבועה: כי אתא רבין אמר ר' יוחנן אכלתי ולא אכלתי שוא ואוהרתיה מהכא לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא. אוכל ולא אוכל שקר ואוהרתיה ולא תשבעו בשמי לשקר. קונמות שובר בבל יחל דברו. ואוהרתיה עליה ורהניא שוא ושקר אחד הוא. מאי לאו מדשוא לשעבר שקר נמי לשעבר. ופריק לא לעולם שוא לשעבר ושקר לחבא. והכי קאמר שוא ושקר אחד הוא. כלומר כשם שלוקה על שקר כך לוקה על שוא. ודהני משמיה בתרתיהו לאו כתיב בהו. ושנינן מהו דתימא כדאמר ליה רב פפא לאביי אימא לא ינקה כלל כלומר שבועת שוא אין לה כפרה כלל. קמ"ל כדאביי דאמר ב"ד של פעלה הוא דאין מנקין אותו אבל ב"ד של מטה מלקין ומנקין אותו. אמר רב אדא בר אהבה נשים חייבות בקדוש היום דבר תורה שנאמר זכור ושמור מי שחייב בשמירה חייב בזכירה. והני נשי הואיל וחייבות בשמירה חייבות נמי בזכירה. ותניא זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו מה שאין הפה יכולה לומר. ולא אוזן יכולה לשמוע. וכן מחללה מות יומת. ובוום השבת שני בכשים. וכן לא תלבשו שעטנז. נזירים תעשה לך. וכן ערוה אשת אחיך לא תגלה. יבמה יבא עליה. וכן לא תשוב נחלה. וכל בת ירושה נחלה. כל אלה שניתנו בדבור אחד נאמרו. וכן הוא אומר אחת דבר אלהים שתים זו שמעתי. ואומר הלא כה דברי כאש נאם

רבינו/אחנאל

אחד ר' יוסי ורבי [illegible] אין [illegible] "אשתי, לא אוכל [illegible] אי [illegible] אבל [illegible] אי [illegible] (אחיאל) [illegible] תוספות [illegible] רבינו/אחנאל [illegible] "הוא שקר אחד מן [illegible]

נוסח (מהרי"ם) [illegible] ר"ת [illegible] בקון לוי היום

נוסח אלתי ולא אלתי שבועת שוא, שבועת שקר

הגהות הב"ח

(ה) נמ' מה שאין הפה יכול לדבר כ"ל: (ב) רש"י ד"ה כ"ג וכו' הוה ליה למימר: (ג) תוס' ד"ה וכו' ולא למימר: ן למיקי:

גליון השו"ס

גמ' זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו כו'. ומיהו לר' יהודה בן בתירא. מבואר ס"ל לר"י כ"ב בנמצא שלא נלאכול נבשלות חייב וכן מצאתי בשם ר"ש ור"ע ס"ל דאף ה"ה לוקין מ"ע וכו' ותמן לקמן נמצא וכו' משמע דתמהי' ור' דנמצא לוקין המלוה בכלל סיה ג"כ לוקין מל"ת. מכל מקום דקמן ה"ה לוקין כהילפו דמפורש ביהושלמי דר"י ב"כ מחייבי רק בנמצא לוקין מ"ע ישיבה סוכה וכדומה מכל בנמצא לוקין ל"ת שלא לאכול נבשלות מוהה ר"י ב"כ דפטור וע"ע. וגראה דכבי מוכת ג"כ מסוגיית דמכות דף כב דמרבי' ולמשיב כמי שבועה שלא לחרוג ומצוי מכבר סיני. ופה ליתא דתמהי' ונמצא נמי לוקין אם בשבועת שוא ושקר בדבור אחד כשנים לוקין מ"ע ישיבה סוכה וכדומה מכל בנמצא לוקין ל"ת שלא נלאכול נבשלות מוהה ר"י ב"כ דפטור וע"ע. וגראה דכבי מוכת ג"כ מסוגיית דמכות דף כב דמרבי' ולמשיב כמי שבועה שלא לחרוג ומצוי מכבר סיני. ופה ליתא דתמהי' ונמצא נמי לוקין מ"ע ישיבה סוכה וכדומה מכל בנמצא לוקין ל"ת שלא נלאכול נבשלות מוהה ר"י ב"כ דפטור וע"ע. וגראה דכבי מוכת ג"כ מסוגיית דמכות דף כב דמרבי' ולמשיב כמי שבועה שלא לחרוג ומצוי מכבר סיני. ופה ליתא דתמהי' ונמצא נמי לוקין מ"ע ישיבה סוכה וכדומה מכל בנמצא לוקין ל"ת שלא נלאכול נבשלות מוהה ר"י ב"כ דפטור וע"ע. וגראה דכבי מוכת ג"כ מסוגיית דמכות דף כב דמרבי' ולמשיב כמי שבועה שלא לחרוג ומצוי מכבר סיני. ופה ליתא דתמהי' ונמצא נמי לוקין מ"ע ישיבה סוכה וכדומה מכל בנמצא לוקין ל"ת שלא נלאכול נבשלות מוהה ר"י ב"כ דפטור וע"ע. וגראה דכבי מוכת ג"כ מסוגיית דמכות דף כב דמרבי' ולמשיב

ז) [נוי' כתוס' דמנחות מג. ד"ה וכ"ש פוטר] כ) [עי' תוס' ערכין נ: ד"ה הני]

כל דברים שנאמרו בדיבור אחד נאמרו בדיבור אחד. הוסי' ד"ה דכי וכו' ומיהו לר' יהודה בן בתירא. מבואר ס"ל לר"י כ"ב בנמצא שלא נלאכול נבשלות חייב וכן מצאתי בשם ר"ש ור"ע ס"ל דאף ה"ה לוקין מ"ע וכו' ותמן לקמן נמצא וכו' משמע דתמהי' ור' דנמצא לוקין המלוה בכלל סיה ג"כ לוקין מל"ת. מכל מקום דקמן ה"ה לוקין כהילפו דמפורש ביהושלמי דר"י ב"כ מחייבי רק בנמצא לוקין מ"ע ישיבה סוכה וכדומה מכל בנמצא לוקין ל"ת שלא נלאכול נבשלות מוהה ר"י ב"כ דפטור וע"ע. וגראה דכבי מוכת ג"כ מסוגיית דמכות דף כב דמרבי' ולמשיב כמי שבועה שלא לחרוג ומצוי מכבר סיני. ופה ליתא דתמהי' ונמצא נמי לוקין מ"ע ישיבה סוכה וכדומה מכל בנמצא לוקין ל"ת שלא נלאכול נבשלות מוהה ר"י ב"כ דפטור וע"ע. וגראה דכבי מוכת ג"כ מסוגיית דמכות דף כב דמרבי' ולמשיב כמי שבועה שלא לחרוג ומצוי מכבר סיני. ופה ליתא דתמהי' ונמצא נמי לוקין מ"ע ישיבה סוכה וכדומה מכל בנמצא לוקין ל"ת שלא נלאכול נבשלות מוהה ר"י ב"כ דפטור וע"ע. וגראה דכבי מוכת ג"כ מסוגיית דמכות דף כב דמרבי' ולמשיב כמי שבועה שלא לחרוג ומצוי מכבר סיני. ופה ליתא דתמהי' ונמצא נמי לוקין מ"ע ישיבה סוכה וכדומה מכל בנמצא לוקין ל"ת שלא נלאכול נבשלות מוהה ר"י ב"כ דפטור וע"ע. וגראה דכבי מוכת ג"כ מסוגיית דמכות דף כב דמרבי' ולמשיב כמי שבועה שלא לחרוג ומצוי מכבר סיני. ופה ליתא דתמהי' ונמצא נמי לוקין מ"ע ישיבה סוכה וכדומה מכל בנמצא לוקין ל"ת שלא נלאכול נבשלות מוהה ר"י ב"כ דפטור וע"ע. וגראה דכבי מוכת ג"כ מסוגיית דמכות דף כב דמרבי' ולמשיב

נאמרו: ירושלמי שוא ושקר בדבור אחד נאמרו מה שאין הפה יכולה לומר. ולא אוזן יכולה לשמוע. וכן מחללה מות יומת. ובוום השבת שני בכשים. וכן לא תלבשו שעטנז. נזירים תעשה לך. וכן ערוה אשת אחיך לא תגלה. יבמה יבא עליה. וכן לא תשוב נחלה. וכל בת ירושה נחלה. כל אלה שניתנו בדבור אחד נאמרו. וכן הוא אומר אחת דבר אלהים שתים זו שמעתי. ואומר הלא כה דברי כאש נאם

מסורת השו"ס

קמ"ל כדאמרי ליה. ואי"ת ל"ש בלח דיבור לחד נחמרו דכתיבין ליה מה"ט. ול"ת יקח לכל ב"ד של מעה מלקין לחוכו וי"ל דהסמיכות הלר ביה ממאי דלמר בדיבור לחד נחמרו ומיהו בירושלמי וכסיפרי מוכח בהדיא דבדיבור לחד נחמרו דקלמר התם שוא ושקר בדיבור לחד נחמרו וכן מחלליה שוא יומם וכיוס הסבח כו' ולליעבא דסמוך דחלחלי ולא חלכלתי שקר ולית ליה מלעות לשוא ב' פעמים לימלריך שפיר הא דבלחו לחד נחמר משוא דחיכא למיפרך חדרבה דלשוא דכתיב לקמן ומאי שנא פירוש לפי' לוכל ולא לוכל כמי ומאני בפירוש ריבבה תורה כו' והייט דבלחו לחד נחמרו כדפריסים בפ"ק (דף נ: ד"ה בפירוש) ולימלריך נמי דרשת לשוא לשוא נחמרו בדיבור לחד לענין שבועה לגלח לענין עדות דבדברות הרלשונות כתיב בו תעמה בדרך עד שקר ובדברות האחרונות עד שוא לכל הסמת דכתיב לשוא יליפין שפיר ממאי דבדיבור לחד נחמרו לענין עדות ללא מרבינן גלח לחלכלתי ולא לחלכלתי: **חוץ** מנסבע ומימר כו'. תימה והא ר' יוחנן לית ליה בהשוכר לח הפועלים (ב"מ נ: ושם) נבי חסמה בקול והסניגה בקול עקימת פין הוי מעשה וי"ל דשחני התם דבדיבור עושה מעשה שהבהמה ממעגת מלחכול והוי כמו מימר ד"ח"ל כי יוחנן לחנח לח מיתני מימר דבדיבור קלניב מעשה ברים חמורה (דף נ:) ות"ת והא דפ' ד' מיכות (סנהדרין סה: ושם) נבי הא דחמסי לי' יוחנן דעקימת שפתיו דמנדף לח הוי מעשה משום דיסבר בקול ופריך עליה מחסמה בקול והסניגה בקול לחמר ר' יוחנן דעקימת שפתיו הוי מעשה ומ"מ קושית התם משום דבדיבור קלניב מעשה וי"ל דהתם משום עדים זוממין פריך ללח תשיב להו מעשה חע"ג דמחסייב לגידון על יחס ושם מפורש יוחר: **חוץ** מנסבע ומימר וכו'. ות"ת וליחשוב נמי עדים זוממים ומוקיע"ל ת"ר וחע"ג דעדים זוממים קריכהו לחממת מעשה ברים ב"ק (דף ה.) ומוקיע"ל סס רע נמי קחמר רבי יהודה נופיה בכחובות בפרק נערה (דף מו.) דחינו חייב עד שיסבור עדים מ"מ חשיבי לין בהן מעשה דהא כפ"ק דמכות (דף ז: ושם) יליף מיניה ר' יהודה בעלמא דלגלח שחין בו מעשה לוקין עליו וי"ל כיון דכחיב בהו מלקות ההיח חשא אחד לשבועת שוא ואחד לשבועת שקר דלקי וקשיא ליה לר' אבהו הלי שבועה שקר דלית ביה מעשה ולקי דסרסי ליה לר' יוחנן מהלא קרא. חיכי דפי אי ניסא דנשבע שלא יאכל ואכל הרי עשה מעשה אלא בשנשבע שיאכל ולא אכל הלי בין ר' יוחנן ובין ריש לקיש לא לקי: אלא אמר ר' אבהו לא משכחת לה אלא בשנשבע שאכלתי ולא אכל או בנשבע שלא אכלתי ואכל ולקי. הנח מהאי כללא שמיעא ליה לר' אבהו: ואקשינן עליה מכרי הלי ליה בית מעשה ולאו בית מעשה ומאי שנא

קמ"ל כדאמרי ליה. ואי"ת ל"ש בלח דיבור לחד נחמרו דכתיבין ליה מה"ט. ול"ת יקח לכל ב"ד של מעה מלקין לחוכו וי"ל דהסמיכות הלר ביה ממאי דלמר בדיבור לחד נחמרו ומיהו בירושלמי וכסיפרי מוכח בהדיא דבדיבור לחד נחמרו דקלמר התם שוא ושקר בדיבור לחד נחמרו וכן מחלליה שוא יומם וכיוס הסבח כו' ולליעבא דסמוך דחלחלי ולא חלכלתי שקר ולית ליה מלעות לשוא ב' פעמים לימלריך שפיר הא דבלחו לחד נחמר משוא דחיכא למיפרך חדרבה דלשוא דכתיב לקמן ומאי שנא פירוש לפי' לוכל ולא לוכל כמי ומאני בפירוש ריבבה תורה כו' והייט דבלחו לחד נחמרו כדפריסים בפ"ק (דף נ: ד"ה בפירוש) ולימלריך נמי דרשת לשוא לשוא נחמרו בדיבור לחד לענין שבועה לגלח לענין עדות דבדברות הרלשונות כתיב בו תעמה בדרך עד שקר ובדברות האחרונות עד שוא לכל הסמת דכתיב לשוא יליפין שפיר ממאי דבדיבור לחד נחמרו לענין עדות ללא מרבינן גלח לחלכלתי ולא לחלכלתי: **חוץ** מנסבע ומימר כו'. תימה והא ר' יוחנן לית ליה בהשוכר לח הפועלים (ב"מ נ: ושם) נבי חסמה בקול והסניגה בקול עקימת פין הוי מעשה וי"ל דשחני התם דבדיבור עושה מעשה שהבהמה ממעגת מלחכול והוי כמו מימר ד"ח"ל כי יוחנן לחנח לח מיתני מימר דבדיבור קלניב מעשה ברים חמורה (דף נ:) ות"ת והא דפ' ד' מיכות (סנהדרין סה: ושם) נבי הא דחמסי לי' יוחנן דעקימת שפתיו דמנדף לח הוי מעשה משום דיסבר בקול ופריך עליה מחסמה בקול והסניגה בקול לחמר ר' יוחנן דעקימת שפתיו הוי מעשה ומ"מ קושית התם משום דבדיבור קלניב מעשה וי"ל דהתם משום עדים זוממין פריך ללח תשיב להו מעשה חע"ג דמחסייב לגידון על יחס ושם מפורש יוחר: **חוץ** מנסבע ומימר וכו'. ות"ת וליחשוב נמי עדים זוממים ומוקיע"ל ת"ר וחע"ג דעדים זוממים קריכהו לחממת מעשה ברים ב"ק (דף ה.) ומוקיע"ל סס רע נמי קחמר רבי יהודה נופיה בכחובות בפרק נערה (דף מו.) דחינו חייב עד שיסבור עדים מ"מ חשיבי לין בהן מעשה דהא כפ"ק דמכות (דף ז: ושם) יליף מיניה ר' יהודה בעלמא דלגלח שחין בו מעשה לוקין עליו וי"ל דכתיב בהו מלקות ההיח חשא אחד לשבועת שוא ואחד לשבועת שקר דלקי וקשיא ליה לר' אבהו הלי שבועה שקר דלית ביה מעשה ולקי דסרסי ליה לר' יוחנן מהלא קרא. חיכי דפי אי ניסא דנשבע שלא יאכל ואכל הרי עשה מעשה אלא בשנשבע שיאכל ולא אכל הלי בין ר' יוחנן ובין ריש לקיש לא לקי: אלא אמר ר' אבהו לא משכחת לה אלא בשנשבע שאכלתי ולא אכל או בנשבע שלא אכלתי ואכל ולקי. הנח מהאי כללא שמיעא ליה לר' אבהו: ואקשינן עליה מכרי הלי ליה בית מעשה ולאו בית מעשה ומאי שנא

קמ"ל כדאמרי ליה. **ומ"ש** : לקמן **ומיכמים מ"מ**. הח דקחמי שוח ושקר חחת הן לומר לך כשם שמכית קרכן על שבועת שקר כך מכית קרכן על שוח דחלכלתי ולח חלכלתי ור"ע היח דמחייב במחניתין לשבועה כלהכח: **נשבע להחליף**. לשוח חת החמח בשבועתו הייט לשבועה כגון חלכלתי ולח לכל תורה אור לח חלכלתי וחכל **: לימח נשבע ומחליף**. נשבע לעשות ושחר כך החליף חת דבריו ולח עשה ולח שלח לעשות ועשה : **ומזכירים מלח משבועת בשמי לשקר**. והכי משמע בשמעת שבועה לח תהח שקר דהייט לשעבר: **לח יחל**. להכח הוח דחיגו לשעבר ככר החל משבועה: **לשוח חת סידוע**. על החיים שהוח חשבועה: **ונפ' דרכי אמנה**. הח דח"ר ויקרח לח"ר חכהו חמר משמיה דר' יוחנן חלכלתי, ולח חלכלתי-שקר, לאו בפירוש חמר ר' חכהו בהאי ניסנא חלח מכללא חיחמר דשמעינה ר' ירמיה לר' יוחנן בשבועה שקר ומוקמה רבי יוחנן בחלכלתי ,ולח חלכלתי ,מהכא: ← חכהו בחלכלתי ,ולח חלכלתי שקר : **ומ"ש** יוחנן חלכלתי ולח חלכלתי שקר : **כללא דמר רב גידי כו'**. ומסקנת סיפח דשמעתח ות"ר חכהו מהח בחלכלתי ולח חלכלתי: **חון מנסבע ומימר ומקבל עם מביכיו כשם**. המיוחד והח מילחח עיקרה בפ"ק דשמועה והחס מפורש טעמח דמימר ומקבל גרכח דמכללח חיחמר דר' חכהו : חי כחיב כי לח ינקה כדקחמרינן : והיו כה נרסינן: **פ"ד**. לחילטריך למילף מלשוח לשוח: **פתרתם פתם**. פסק חס יעבור על התרחה חס לחו חיכול לומר עדיין יש מהם ביוס ונחין המתרי יכול לכיין שיעבור היום בתוך כדי דבור על התרחה: **ות"ר חכהו פתם**. כך שבועת שקר ד"ח"ל יוחנן דחיתרכתי מלשוח לשוח-בחלכלתי,ולח חלכלתי: **ומ"ש** נמי. כך מחוכל ולח לכל הח בכולהו לחו שלין בו מעשה ניגהו : **בפירוש ריבבה תורה כו'**. מדחפקיה בלשון שוח: **פס שוח לשעבר**. נשבע לעשות חת הידוע לחדם שעבר חת הידוע לו שקר דלשעבר חיתרכתי למלקות ולח לקרבן חת"ל: ←לשקר ת"ל ירמיה משום ר' חכהו ת"ל "בלעג" ומהכהו כלעג ירמיה משום ר' חכהו ת"ל "חכלתי, ולח חכלתי"-שקר: **שבועה שוא מוכלת**. לקמן מפרש בפירקין למה לי למיכתב הלח שבועות: **לימ מייב שוא שפח**. לחין שבועה חלה על שבועה דכיון דנשבע שבועה לחשוה הוה לה שבועה שניה לקיים חת המלוה ומכן במחניתין דפטור: **לח,למעוטי מקרבן**. **וזו היא דעל** * **שנשבע קרבן**. **חכל שבועה לשעבר** * ליתא בקרבן וה' שמעחל היא לחמר במחני' חיט מייב חלח על העתיד : חימח

"אכלתי ולא אכלתי" דלא לקי? לא, למעוטי "אכלתי ולא אכלתי" מקרבן: "זו היא" דעל שנגנתה קרבן עולה ויורד אבל "אכלתי ולא אכלתי" לא ור' ישמעאל היא *דאמר אינו חייב אלא על העתיד לבא} אבל מילקא לקי אימא

א) [במכות עז. לגמי פ"ק קשיח לי' יהודה מדי"ו ומשני לח קשיח כח דיניס כח דרכיס ע"ש]

באוכל ולא אכל פשוט לי' יחנן . ובאכלתי ולא אכלתי מחייב ליה מלקות . ופריך רבא במירוש דשבועת שוא דבלוחות הראשונים כתיב לא תענה ברעך עד שקר . ובלוחות האחרונים כתיב עד שוא . ללמרך דשוא ושקר אחד הוא . מה שוא לשעבר הוא אף שקר נמי לשעבר הוא : איני דאכלתי ולא אכלתי חייב מלקות והתנן בפרקין שבועה אכלנה שבועה שלא אוכל כך וכך . שבועה שלא אוכל ואכלה אינו חייב אלא אחת . וזו היא שבועת במי שחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה כו' . מאי לאו זו היא דלקי ולמעוטי אכלתי ולא אכלתי ממתני'

ומה ראית מסתברא כר' בקונטרס דלמא דלמא נמי למעוטי מלכתי ולא מלכתי ואין ומה ראית פירוש דמפי הוה לן למיקמה טולה כר' ישמעאל ומיהו ריש"א דמסיפא דסיפא דמדייקינן למעוטי מלכתי ורישא למעוטי מלכתי ולא מלכתי מקרבן ולא מלכתי מקרבן וסיפא ממלקות ס"ל דלא למעוטי מלכתי ולא מלכתי ממלקות וריש"א למעוטי מלכתי ולא מלכתי מקרבן ולא מלכתי מלקות כדי להקשות לר' יוחנן ומשני מסתברא כר' והוה הדין דס"ד למעוטי דניחא ליה לאוקומה כר"ש דטולה סתמי טומיי' *) היכן מיהו בחולין פ"ק ד"ה ומיהו ומיהו בשבועות פ"ב ד"ה ומיהו ומיהו ובמנחות פ"ב ד"ה ומיהו ומיהו ובזבחים פ"ב ד"ה ומיהו ומיהו ובמכות פ"ב ד"ה ומיהו ומיהו ובמכות פ"ב ד"ה ומיהו ומיהו ובמכות

חִפָּשׁוּט דבעי רבא –*"שבועה שלא אוכל (ע) ואכל (עפר) בכמה חפשוט עד דאיכא כזית, כי קאמרינן במידי דבר אבילה קאמרינן, והרי קונמות: קונמות נמי כמפרש רמי: אמר להן היכן מצינו במדבר ומביא קרבן שוה מדבר ומביא קרבן: והרי מגדף: במדבר ואומר קאמרינן והאי מדבר וחוטא הוא נזיר: מביא קרבנו על דבורו קאמרינן והאי 'מביא קרבן לאשתרויי–ליה–חמרא הוא דקא מייתי' הקדש: אומר לעצמו קאמרינן והאי 'אומר על כל העולם כולו הוא קונמות: הסבר *אין מעילה בקונמות, אמר רבא מחלוקת בסתם *אבל במפרש דברי הכל בכל שהוא, מאי טעמא: *מפרש נמי כבריה דמי, ואמר רבא מחלוקת בשלא אוכל" יאבל בשלא אטעום" דברי הכל בכל שהוא, פשיטא: מהו דתימא *ליטעום" נמי כדאמרי' אינשי, קמ"ל, אמר רב פפא מחלוקת בשבועות 'אבל בקונמות דברי הכל בכל שהוא, מאי טעמא: קונמות נמי כיון דלא קא מדכר שמא דאבילה, כדמפרש רמי [מתיבי] "שני קונמות מצטרפין, "שתי שבועות אין מצטרפות, ר' מאיר אומר קונמות כשבועות ואי סלקא דעתך חייב בכל שהוא למה לי לצרף: דאמר "אבילה מזו עלי קונם, אבילה מזו עלי קונם" אי הכי אמאי מצטרפות סוף זיל להכא ליכא שיעורא וזיל להכא ליכא שיעורא: אמר "אבילה משתיהן עלי קונם" בבת אחת גבי שבועות דאמר "שבועה שלא אוכל משתיהן" אמאי "אין מצטרפין"? אמר רב פנחס "שאני שבועות מתוך שחלוקות לחטאות אין מצטרפות אא"כ הבי ר' מאיר אומר קונמות כשבועות בשלמא שבועות הואיל וחלוקות לחטאות אלא קונמות אמאי לא: איפוך: רבי מאיר אומר שבועות בקונמות ולית ליה לדרב פנחס דרב פפא לעולם מלקות כי תניא *"והתניא ככר זו הקדש ואבלה בין הוא בירח מעל לפיכך יש לה פדיון ככר זו עגל הקדש" *(הרי) הוא מעל הבירו לא מעל לפיכך אין לה פדיון דברי ר"מ

וחכמים

ודרי מגדף. ה"נ הוה מלי למפרך מקטטם העדות והא דפריך ממגדף משום דלפני' מפיק קטטה מייתי: ודרי הקדש. תימה מאי פריך דילמא דמתני' הכי קאמר היכן מלינו מדבר ומביא קרבן בלא שום מעשה שזה מדבר ומביא קרבן בלא שום מעשה כגון שבועה שאוכל ולא אכל אבל הקדש מביא קרבן על מה שאכל שעשה מעשה: **אבל** בקונמות דברי הכל בכל שהוא. תימה דאמר קונם מהקדש (ג) ואינו נופיע לא לאסור אלא משום דהוי כהקדש והקדש בעי שוה פרוטה: **מתוך** שחלוקות לחטאות אין מצטרפין. פי' בקונטרס אבל קונמות אם נהגה ואוזר ונהגה בהעלם אחד חדא הוא דמיחייב דהולה חדא מעילה היא כדאמרן לירף את המעילה לזמן מרובה ואין נראה להביא ראיה מסם דהתם לחומרא תנן ליה שאם נהגה אחר פרוטה וחזר ונהגה לזמן מרובה חלי פרוטה מצטרף כאילו נהגה כל הפרוטה בבת אחת ולא היה לריך לפרש אלא לשעון שבועה שחוכל פרוטה אבל לשעון חלוקה משום דכתיב (ויקרא ה) לחטאת מלמד אבל נדי מעילה לא כתיב בהי: **רבינא** אמר כי קאמר רב פפא למלקות כו'. לריבוית נמי טעמא דרבנן כדרב פנחס כדמסיק בסמוך וכן רבינא לחדש דאין לריך לומר לחיוב דכיון דר"מ נתן טעמא דפסיקה קאמר אלא לדבריהם דרבנן קאמר נהו דקאמר בסמוך ומפי ניחא ליה לאפוקי דרבי מאיר לרבנן בהכיא בתרייתא דמייתי מלהגיה ולהכך דר"מ משום דבין שבועות לקונמות ובין קונמות לשבועות לא טעי תנא:

וחכמים

בכל שהוא חייב. אמר רב פפא מחלוקת בשבועות כיון דלא מדכר שמא דאבילה דברי הכל שהוא דכבריה דמי: ואוחבינן עליה. והתניי שני קונמות מצטרפין שתי שבועות אין מצטרפין. ר' מאיר אומר קונמות כשבועות. פי' האומר קונם בשר זה עלי ופת זה עלי כזית משניהם מצטרף תאוכל חייב. אבל נשבע עליהן אין מצטרפין. ואקשינן אם הקונמות חייבין בכל שהוא צירוף למה לה. ומשני כגון דאמר אבילה מבשר זה ופת זו עלי קונם. דכיון דאדכר בהו אבילה משום הכי בעינן צירוף לבזיון. ואקשינן אי הכי גבי שבועות נמי כגון דאמר שבועה שלא אוכל משתיהן אמאי אין מצטרפין. ופריק רב פנחס שאני שבועות דאיל וחלוקות הן להחאות. פי' מחמא בכזית ובמפרש בכל שהוא מה שאין כן בקונמות לפיכך אין מצטרפין: ואקשינן אי הכי ר' מאיר אומר כי איתמר דלרב פפא קונמות בכל שהוא למלקות. וכי תניא הא שני קונמות מצטרפין מי שיהיה מהן בפרוסה חייב קרבן מעילה: ואקשינן וסברי רבנן יש מעילה בקונמות ואמרינן איפוך. ואימא שבועות בקונמות כלומר מצטרפין אלו ואלו ולית ליה לרב פנחס. רבינא אמר כי איתמר דלרב פפא קונמות בכל שהוא למלקות. אלא בקונמות אמאי פוטר ר"ש. ואמרינן איפוך ואימא שבועות בקונמות כלומר מצטרפין אלו ואלו ולית ליה לרב פנחס. שרועות משום דחלוקות הן לחטאות לפיכך אין מצטרפות. אלא בקונמות אמאי פוטר ר"ש. ואמרינן איפוך ואימא שבועות בקונמות כלומר מצטרפין אלו ואלו ולית ליה לרב פנחס. רבינא אמר כי איתמר דלרב פפא קונמות בכל שהוא למלקות. וכי תניא הא שני קונמות מצטרפין מי שיהיה מהן בפרוסה חייב קרבן מעילה: ואקשינן וסברי רבנן יש מעילה בקונמות וחכמים

[לקמן עמוד ב ע"ש] מפרש בכריתות (דף ז.) ואומר מגדף מביא קרבן: **ודרי נזיר**. שמדבר ואומר בדבורו ומביא קרבן ביום מגלחתו: **על דבורו**. שהחליף דבורו: **ודרי הקדש**. שמדבר ואומר בדבורו לא שהוא מקדיש ואם החליף דבורו ונהנה ממנו מביא קרבן מעילה: **ודרי קונמות**. שלא הקדיש שלו עליו ואם אכל ממנו קס"ד דמביא קרבן מעילה שהקונם נאסר הוא: **אין מעילה בקונמות**. שלא קריבן ביה מקדש ה' (ויקרא ה) שהרי חולין הוא אלא כל דהו: **מהו דתימא למעטם נמי**. לאסור אכילה הוא כדאמרי' לקמן כמה חפשוט עד כזית: כנעול כתי: כמו כעל כתי: כנ"ל כ"ע: (ג) תוס' ד"ה לחיובו וכו': כמו"ש תוס' ד"ה מגדף: כמו"ש תוס' ד"ה ודרי: כמו"ש תוס' ד"ה אבל: כמו"ש תוס' ד"ה ודרי: כמו"ש תוס' ד"ה ודרי: כמו"ש תוס' ד"ה ודרי

וחכמים אומרים בין הוא בין חביבו לא מעל לפי שאין מעילה בקונמות. מקשינן דכ"ע מודו בקונמות דאין להן פדיון ולפי' רבי מאיר דאמר יש מעילה בקונמות מודה דאין לו פדיון והקשה הר' יצחק בן רבינו מאיר דברים הללו קשה רבה (יבמות פח. ושם) אמר לו קסבר יש מעילה בקונמות משום דביזו ליפדותו הוא ותירץ ר"ת דקונמות דאסר מכ"ע יש להן פדיון לר"מ כיון דלמ"ד להקדש מזדע מדקתני ככר זו עלי הקדש ות"ח וניפלג בקונם גופיה וי"ל דלמ"ד בקונם גופיה מפליג ובירושלמי אמי תיירי בקונם וככר זו הקדש הייט כהקדש דהא לר"מ לא שני ליה בין קרבן לקרבן בין לימרת לכלימרת כדלהיתא בספ"ק דנדרים (דף י"ב.) ס"ה בין הקדש להקדש כיון דדמיתיה לקונם ר"ל חייבי בפרים בהדיא כהקדש ותייבי דנקט בסיפא ככר זו עלי הקדש דלא לימעריך לפרש כהקדש כיון דאמר עלי הגא נמי ביזא ככר זו הקדש ומכמיס לאמרי בין הוא בין חביבו לא מעל פליגי נמי מריש"ל וכרוב ספרים גרס בר"פ אין בין המוכר (שם לה.) בין כך ובין כך לא מעל ואית ספרים דגרסי אחד זה ואחד זה לא מעל וגרסי נמי התם בריש קונם ככר זו הקדש: **נזיר** שאמר שבועה שלא אוכל פרט. תיירי דנקט בחבלן נקט חבלן וה"ה דמלי למיבעי בחלב ובגילה בכל מידי שאין לפרש דנקט חבלן משום דלית ליה חבלן שמשכנע ועומד ולא חבלי ליה בעיניה ולית ליה לתימר הכי מדקתני סיפא לכל שהוא הלא מנכילה ובריפה פשיט ליה: **אהדתיה** קמשכנע. לפירוש לרבי יוחנן לאמר (יומא דף עג:) מלי למיעבד לאסור מן התורה לחייב בעיניה דרב חסא דמסתמא כר' יוחנן סבירא ליה דקיימא לן כוותיה והייט טעמא דכיון דליכא מאן דמיסרא בעלמא לא חשיב ליה מושבע ועומד ות"ל לרבי יוחנן נפרש לחייבירא קמשכנע כגון ליהנות אלא כדרך הגאתו דקיימא לן (פסחים דף כד:) כל לאיסורים שבתורה אין לוקין עליהן אלא כדרך הגאתן ולפילו לאיסור בעלמא ליכא מדלוורייתא אלא מדרבנן: **תא** ונעטוף מידי וחזי ותכלי ושמע. ולפי שהיה לו בכלל לכילה הוה ליה להזכיר גם השתיה ולפי הספרים דל"ג אלא חזי ושמע ניחא טפי ות"ח מה ענין טעימה אלא לכילה ויש לומר שמא בלשונם הוו קרו לאכילה טעימה:

איבעיא ליומא קרא כו'. בספ"ק דקדושין (דף נה:) גבי כל שיטה בהשחתה אמר הכי וכן בכמה מקומות ונימה כיון דליכא שבועת ל"ל קרא הכי פריך בפ"ב דכתובות (דף כג.) גבי הא דאמר רב הונא מנין להפה שהאיר לו קרא שבועת הוא הוא ויש לתלק דיש דבריס שאין שבועת פשוטה כל כך וכיון דהפסוק להממיטנו שבועת: והלי

וחכמים אומרים בין הוא ובין חביבו לא מעל לפי שאין מעילה בקונמות. אי אפשר אחד זה לא מעל לפי שאין מעילה בקונמות דברי רבי מאיר וחכמים אומרים הוא מעל וחביבו לא מעל. אי הכי דברי מאיר אומר קונמות בשבועות אלא קונמות אצטרופי הוא דלא מצטרפי הא מעילה אית בהו. והאמר ר' מאיר אין מעילה בקונמות כלל? לדבריהן דרבנן קאמר להו: לדידי אין מעילה בקונמות כלל לדידכו אודו לי מיהת דקונמות כשבועות, ורבנן: שבועות איכא דרב פנחס קונמות ליכא דרב פנחס אמר רבא שבועה שלא אוכל ואכל עפר פטור. רבא רבא שבועה שלא אוכל עפר בכמה. כיון דאמר שלא אוכל דעתיה אכזית או דלמא כיון דלאו מידי דאכלי אינשי הוא כבל שהוא? תיקו. רבא רבא שבועה שלא אוכל חרצן בכמה. כיון דמתאכיל על ידי תערובת דעתיה אכזית או דלמא כיון דלא בעיניה אכלי ליה אינשי דעתיה אמשהו אחתיה דקא משתבע ודעתיה אמשהו או דלמא כיון דאמר שלא אוכל דעתיה אכזית? תא שמע שבועה שלא אוכל ואכל נבילות וטריפות שקצים ורמשים חייב ור' שמעון פוטר והוינן בה אמאי חייב, מושבע ועומד מהר סיני הוא ורב ושמואל ור' יוחנן דאמרי בכולל דברים המותרין עם דברים האסורין ורישׁ לקיש אמר אי אתה מוצא אלא אחד במפרש חצי שיעור ואליבא דרבנן אפי בסתם ואליבא דרבי עקיבא דאמר אדם אוסר עצמו בכל שהוא והא נבילה דמושבע ועומד מהר סיני הוא דכי חרצן לגבי נוזי דמיא, ומעמא דפריש, הא לא פריש דעתיה אכזית שמע מינה, אלא תפשוט דבעי רבא שבועה שלא אוכל עפר בכמה? תפשוט דעד דאיכא כזית הא נבילה כעפר דמיא ומעמא דפריש הא לא פריש, דעתיה אכזית, לא, עפר = לאו בר אכילה הוא כלל, נבילה = בת אכילה ואריא הוא דרביע עילווה: **מתני'** שבועה שלא אוכל ואכל ושתה אינו חייב אלא אחת שבועה שלא אוכל ושלא אשתה ואכל ושתה חייב שתים שבועה שלא אוכל ואכל פת חטין ופת שעורין ופת כוסמין אינו חייב אלא אחת שבועה שלא אוכל פת חטין ופת שעורין ופת כוסמין, ואכל, חייב על כל אחת ואחת שבועה שלא אשתה יין ושמן ודבש ושתה חייב על כל אחת ואחת שבועה שלא אוכל ואכל אוכלין שאינן ראוין לאכילה, ושתה משקין שאינן ראוין לשתיה פטור שבועה שלא אוכל ואכל נבילות וטריפות שקצים ורמשים חייב ור' שמעון פוטר אמר קונם אשתי נהנית לי אם אכלתי היום והוא אכל נבילות וטריפות שקצים ורמשים הרי אשתו אסורה: **גמ'** אמר רבי חייא בר אבין אמר שמואל שבועה שלא אוכל ושתה, חייב אובעית אימא סברא ואובעית אימא קרא דאמר ליה אינש לחבריה נטעום מידי ועיילי ואבלי ושתו ואובעי אימא קרא ישתיה בכלל אכילה דאמר ריש לקיש מנין לשתיה שהיא בכלל אכילה שנאמר ואכלת לפני ה' אלהיך במקום אשר יבחר לשכן שמו שמעשר דגנך ותירושך ותירוש

ואכל עפר פטור. דלמו כר לכילה היא: **פ"י תפרוכת.** עם הטבעיס: **דמטו למפשו.** לקמ"ל עפר במפשו: **נזיר שתמר שבועה שלא אוכל תרבן בבמה.** לפס תמיהה נומר בשתר כל אדם בכזית, נזיר מאי: מי למרינן כיון דכזית אסור עליה ויודע הוא שתין תורה אור שבועה תלה עליו: **כי תשבע לפיפיהן לשתכע.** על פתות מכזית שלא היה מושבע עליו מסיני: **דעתיה אכזית.** ותין כתן שבועה: לי לתה מולא שיתחייב שלי"כ נתסר בשבועתו בתלי שיעור שתיט מושבע עליו מסיני והיכי משכחת לה לי בשתרם ותליבא דרבנן לי בשתס לר' עקיבא: **ושלא נגילה.** דכי תרבן לנזיר דמיל ותקתר ריש לקיש דתי לתה מולא לתיבא דרבנן שלא בשתרם ולא תתרי לפילו בשתס נמי דעתיה למטמו דכי משתבע לתיטירא לשתבע דכעפר דמיל דשלא נגילה: [נקמן כה.] [נעיל עמוד ה' ע"ש]

חזיא לאכילה ליתרלא: **נגילה נה לכילה סיפ.** וצייך נה שיעורא: **דרביע עליה.** דרבון עליה לריש לתוכרת המקום: **מתני' שבועה שלא אוכל ואכל ושתה.** לפ"ג דשתיה בכלל שבועה של אכילה כדלתתר בגמרא לימו מייב שלא לתת לתוה ליה כאכל ואכל בהעלם לתד: **שלא אוכל ושלא אשתה.** הוו להו שתי שבועות ובגמרא פריך הויא לה שבועה על שבועה: **שבועה שלא אוכל פת מעין פת שעורין כו'.** דכיון לפרים, לדעתת למיתל שבועה לכל חדא וחדא כאפי נפשיה קאתר ובגמרא פריך למת לתי דפרים להו לדעתת למיפטר ממינת לתריבת דלי לתר שלא אוכל סתם הוה נאסר בכל המינים ולעולם תד שבועה היא: **ולכל נגילות כו' תייב.** דלתוין הן לאכילה ותריב הוא דרביע עליהו: **ור"ש פוטר.** למושבע ועומד הוא עליהן: **אשתי אסורה.** שהרי לכל אוכלין ולפי' לר"ש דפטר בקפיימת טעמת נאו משום דלאו בני לכילה שלא נפי שתין שבועה תלה על דבר מצוה כלקמן: **גמ'** ולמת

יומא עג: [נעיל כה: נקמן כג: ר"ש רב ושמואלדאמרי תרוייהו] *[פסוקי"ם בין ואכלת לשם ובין לפני ה' אלהיך מאי קאי אי לאכילה אכילה ואי לשתיה שתיה ת"ל לפני ה' אלהיך בשלמים שנאכלים בעזרה ושתיה בעזרה ת"ל לפני ה' אלהיך בשלמים שנאכלים בכל העיר ושתיה בכל העיר]

[נקמן כג:] [נעיל כה: נקמן כג: יומא עג:] *[נקמן כה.]

[נכלות ד:ומ"ל]

יומא סו. דכרים יד

חייב אלא אחת כו'. א"ר חייא בר אבין אמר שמואל שבועה שלא אוכל ושהה חייב. איבעי תימא סברא כו' איבעי תימא קרא דכתיב ואכלת לפני ה' אלהיך משער דגנך וגו' והא

רבינו חננאל

וחכמים אומרים אחד זה ואחד זה לא מעל שאין מעילה בקונמות. ופרקינן איפוך ואימא ר' מאיר אומר אחד זה ואחד זה לא מעל כו': אמר רבא שבועה שלא אוכל ואכל עפר (רבה) [רבא] שבועה שלא אוכל עפר בכמה כו'. ותוב תני בעי שבועה שלא אוכל חרצן בכמה ועלי תרוייהו בתיקו: בעי רב אשי נזיר שאמר שבועה שלא אוכל חרצן בכמה. כיון דכזית מושבע מהר סיני הוא דכתיב מהרצנים ועד זג דעתיה אמשהו. או דלמא כיון דאדכר אכילה דעתיה אכזית: ת"ש שבועה שלא אוכל ואכל נבלות וטריפות שקצים ורמשים חייב בשבועתו. והוינן בה אמאי חייב מושבע מהר סיני הוא ואין שבועה חלה על שבועה. ואוקמה ריש לקיש בפרש חצי שיעור כלומר נשבע שלא יאכל נבלה חצי שיעור שחייב לרבנן וכ"ש לר"ע והא נבלה דמושבע עליה מהר סיני הוא. ומשמא דפריש חצי זית דהוא פחות מכשיעור הא לא פריש דעתיה אכזית. ש"מ לא מיחייב נזיר שנשבע בחרצן אלא בכזית ש"מ. אי הכי תפשוט הא דבעי רבא עפר בכמה תפשוט עפר דאיכא כזית דהא נבלה כמו עפר הוא. ומשמא דפריש חצי זית הא לא פריש הא אמרת דעתיה אכזית. ודילמא לא דמי לנבלה דנבלה בת אכילה היא. ואריא הוא דרביע עליה כלומר ארי רובץ עליה ואין כח לאדם לוכל ממנה. אבל עפר לאו בר אכילה הוא כלל: **מתני'** שבועה שלא אוכל ואכל ושתה אינו

ולמא על ידי מניגרון. שהוא מין מאכל כדתניא בתוספתא בכילה: הכיבוי לפניו מניגרון ומכסיגרון ועליהן פלפלין מחוקים ורצינין לחתי רצוקן יין כדתניא בתוספתא דדמאי לו תרומת יין להוך מניגרון ומכסיגרון: מיא דסילקא. מבשיל של תרדין: מיא דסולפו שלקי. שלקוח של ירק: מידי דמשכר. תורה אור כלומר דרך שכרות: (נ) גמ' ואכר דקרא לאו היין קאי אלא לכילה קטילים קאמר שהיו משכרים, קטילים = על שם מקומה: אף אנן נמי מתניג. דשמיה בכלל לכילה: מתני' נמי דיקא. דשמיה בכלל לכילה: ולמא למיפטר נפשיה מאחריותא קאמר. למאי קאני ליה שייב על כל אחת ואחת דלמא התי דפרים להו לאו לאפושי בשטועות קאתי אלא למיפטר נפשיה מחברייתא דשכחוה מדבריים חברים דאי אמר "לא תוכל" אפשר היה לומר כל האוכלים: מתני'. שלא לוכל תמין ושעורים וכוסמין וכי אמר "פת, פת" לאחר: ולמא לאפוי. כלומר אי אמר "פת" סלקא דעתך הוה אמינא שלא יהא בוסס תמין כמות שהן אבל הפת היה לוכל: (נ) ס"ל למימר פת חמין ושל שעורין. דכיון דאמר "ושל" משמע שהן מחוברין זה בזה ולא יהא בוסס:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' מיא דסולפו שילקי: (נ) רש"י ד"ה ולמא שכר: (נ) ד"ה דסיל למימר

ותירוש = חמרא הוא וכתיב "ואבלה" ולמא על ידי אניגרון *דאמר רבה בר שמואל אניגרון = מיא דסילקי, אכסיגרון = מיא דכולהו (ה)סילקי)? אלא אמר רב אחא בר יעקב מהבא ונותנת הכסף בכל אשר תאוה נפשך בבקר ובצאן ובין ושכר" = חמרא הוא וכתיב "ואבלת" ולמא ה"נ על ידי אניגרון? "שכר" כתיב = מידי דמשכר ולמא דבילה קעילית דתניא *יאכל דבילה קעילית ושתה דבש וחלב ונבנם למקדש *יעבד חיב אלא גמר "שכר שכר" מנזיר מה להלן יין אף כאן יין, אמר רבא אף אנן נמי תנינא "שבועה שלא אוכל "ואכל ושתה אינו חייב אלא אחת אי אמרת בשלמא שתיה בכלל אכילה איצטריך ליה לתנא לאשמועינן דאינו חייב אלא אחת אלא אי אמרת שתיה לאו בכלל אכילה "שבועה שלא אוכל" ואכל ועשה מלאכה מי איצטריך לאשמועינן דאינו חייב אלא אחת אל"ף אבל אלא מאי שתיה בכלל אכילה אימא סיפא "שבועה שלא אוכל ושלא אשתה ואכל ושתה חייב שתים כיון דאמר "שלא אוכל" * איתסר ליה בשתיה כי אמר "שלא אשתה" אמאי חייב – אילו אמר "שלא אשתה" תרי זימני מי מיחייב תרתי? אמר ליה התם דאמר "שלא אשתה" והדר אמר "שלא אוכל" דשתיה בכלל אכילה – איתא בכלל שתיה ליתא אבל אמר "שבועה שלא אוכל ושלא אשתה" ואכל ושתה מאי אינו חייב אלא אחת צי הבי אדתני רישא "שבועה שלא אוכל" ואכל ושתה אינו חייב אלא אחת ליתני "שבועה שלא אוכל ושלא אשתה" אינו חייב אלא אחת וכל שכן שלא אוכל לחודיה אלא לעולם כדקתני ושאני הכא כיון דאמר "שלא אוכל" והדר אמר "שלא אשתה" גלי אדעתיה דהך אכילה דאמר – אכילה גרידתא היא, אמר רב אשי מתני' נמי דיקא "שבועה שלא אוכל" ואכל אוכלין שאין ראוין לאכילה ושתה משהיו שאין ראוין לשתיה פטור הא ראוין חייב ואמאי הא "שבועה שלא אוכל" מאמר דלמא דאמר תרתי: שבועה שלא אוכל, שבועה שלא אשתה: "שבועה שלא אוכל" ואכלן פת חטין כו': דלמא למיפטר נפשיה מאחריותא דאת? דהוה ליה למימר חטין ושעורין וכוסמין דלמא לכום: דהוה ליה למימר פת חטין ושעורין וכוסמין דלמא פת חטין לאכול שעורין וכוסמין לבום דהוה ליה למימר פת חטין ושל שעורין ושל כוסמין ודלמא

*דתחי לפרט דלא הוה דשילה קטילים וחס תחמר והיכי הוה בעי התם למדרש כי"ת דכשכר לדשילה קטילים ומה לריך ריבוי תיפוק ליה מכלל ופרט וכלל דהוי פרי מפרי וניזולי קרקע ושוד היכי מ"ל דהייט דשילה קטילים הא משמע הכא דתי ליתו שכר שכר הוה דרמיין שכר גופיה לדשילה קטילים וי"ל דהתם תייכי בדשילה מעורכת כמיס ואפ"ה תשיב טפי מתמר שהחמין והכא בדשילה שחיה מעורכת וא"ת מי הכא ג"ם דשכר שכר תיפוק ליה דשמיה בכלל לכילה מדמרבינן התם תמר משהחמין ואמר רחמנא ואכלת ת"ל דכיון דמריבוי דכיתי"ן נפקא מ"ל דלכיל ליה ע"י מיגרון דלא כתיבון מידי דמשכר אי נמי ואכלת לא קאי אלכילה אלא לקאי לקנקן ושוד וניזוח וא"ת מאי מיירי ביין קרוש ולכאי כתב ואכלת אלא שורין לומו במים ושותין: מי לימרין דלשמועינן לכל ועשה מלאכה כו'. וא"ת ודלמא היא נופה תחת לשמועינן דשמיה לאו בכלל לכילה וי"ל דת"ש ל"ל למיתני שבועה שלא לוכל ושמה פטור אבל השתה לימיל מינה דאין שמיה בכלל לכילה דאפי' הוה בכלל לכילה אינו מייב אלא אחת כמו אכל ושתה בהעלם אחד: בנון דאמר שלא לשתה ושלא לוכל. וא"ת ת"ש מאי לריך אבל ושתה תרי זימני כמי דמינו למיילף שבועה בתרייתא לתכילה מיילף נמי לשמיה דכת"ג אמר לקמן (דף כד:) גבי שבועה שלא לוכל תאנים וחזר ואמר שלא לוכל תאנים ועבכים ויש לומר דאד מתרי פירכי נקט לי נמי כיון דאמר שבועה שלא לשתה כריבה לי משתבע בתר הכי לתכילה גרידתא לישתבע ולבסוף מסיק אפי' אמר שבועה שלא לוכל תאנה בריבה לי שלא לשתות כי היכא דלעניל אמרבה דבילה קטילים ויליף לה בכריתות (דף יב: ושם) מבכר לרבות שאר משכרין ואמר רחמנא אל תשמי לכילה בכלל שמיה וי"ל כיון דלכילה היא עיקר סברת הוה אלל תשת משום שאר משכרין ומ"ש בכר לא תייני אלא בשכר שאר משכרין כמו בכם ואלב ולהכי כתיב אל תשת ודבילה קטילים מרבינן מבכר מידי דהוי אלהך: דלמא למיפטר נפשיה מאחריותא דאפי' אמר שבועה שלא לוכל תמין ושל שעורין ושל כוסמין שאין בלבו לאוכלן אלא לשתותן כדי שיתבטל מהן שם תמין ושעורין וכוסמין אלא שם פת אין פת אלא מן החטים שנאמר "ויתן אליו פת חטים" (שמואל ב יג) ואין פת אלא מן השעורים שנאמר "ושעורים לסוסים ותבן" (מלכים א ה) ואין פת אלא מן הכוסמין שנאמר "ופת כוסמין לא תאכל" (יחזקאל ד) ואין פת אלא מן הדגן שנאמר "ויקח פת ויתן לו" (שופטים ו) ואין פת אלא מן הקטניות שנאמר "ויקח פת ויתן לו" (מלכים ב ד) ואין פת אלא מן הפרות שנאמר "ויקח פת ויתן לו" (מלכים ב ד) ואין פת אלא מן הירקות שנאמר "ויקח פת ויתן לו" (מלכים ב ד) ואין פת אלא מן הבשר שנאמר "ויקח פת ויתן לו" (מלכים ב ד) ואין פת אלא מן הדגים שנאמר "ויקח פת ויתן לו" (מלכים ב ד) ואין פת אלא מן הביצים שנאמר "ויקח פת ויתן לו" (מלכים ב ד) ואין פת אלא מן הגבינות שנאמר "ויקח פת ויתן לו" (מלכים ב ד) ואין פת אלא מן הדבש שנאמר "ויקח פת ויתן לו" (מלכים ב ד) ואין פת אלא מן השמן שנאמר "ויקח פת ויתן לו" (מלכים ב ד) ואין פת אלא מן המים שנאמר "ויקח פת ויתן לו" (מלכים ב ד) ואין פת אלא מן הקמח שנאמר "ויקח פת ויתן לו" (מלכים ב ד) ואין פת אלא מן הפת

במסרהב כו מכירו. ותיט לומר עלמו תלת כתלו: הבא מי מתים נפשיה לפתוח מכשיטר. בקונטרס פי' לש"נ ליה ושיבוש הוא לגה ס"ע מי מיקייב לכללי ופרטי וגרלה דים לייסבו מי מתים כו' וס"פ כלומר מי ליכא למימר הכא נבי שבועה ביטוי דטוקי שבועה לכללה דפה תניון ומעורין וטסמין לעניו פתוח מכשיטר דאם אכל מכל מין ומין פתוח מכשיטר שילטרפו דמסיק לדעתה דאי אכל שיטור אכילה מכולן קיימייב לתיכוין לגירוף ואחכא לאכילה פתוח מכשיטר מכל מין ומין ומסיק הכי הכמה האם דמי למיאל אכללי ופרטי(ה)דכי תיאחכא והדר תיאחכא מייל נמי לפתוח מכשיטר מכל מין ומין אכל בשבועה ביטוי דלא מצי למיאל אכללי ופרטי כשיטר אלם אין לנו לומר דעתניו אכללי נם לעניו לירוף: רישא בשאם וסיפא במפרש. קלא מיאה כיון דרישא וסיפא לייבי בעבילה וטריפה מ"ם דבריאה נקט לוכלין אחיון לרוין ובסיפא נקט נבילה וטריפה:

בבולל דבריה המוחרים עם דבריה האסורין. לין להקשות לדוקי כולה במפרש ורישא בשאיטו כולל דבריה האסורים עם דבריה המוחרים דהא משמע דוקא אכל לוכלין אחיון לרוין פטור אבל לרוין חייב: דמוקי לה כדבני הכל. לקמ' על נב דאיכא תנאי דלית להו לאיסור כולל כיון דבהדיא פליג ר"ש מהאי טעמא דלית ליה לאיסור כולל ות"ק ולוקמי במפרש ור"ה ור"ל דאי במפרש לא מיקמי מהניתין כדבי עקיבא דמשמע הא סתם פטור ות"ק לימא דהייט טעמא דלא אמר כר"ל משום דר' יוחנן סבר (יומא עג:) תני שיטור לאסור מן התורה וכל שהוא כמי מוסבע ושומר הוא ור"ל כיון דליכא אלא לאיסור בעלמא לאו מוסבע ושומר אמיב ליה כדפ"ל: ואע"ג דאין לאיסור נאו חייל על איסור עשה אמי לעני (לקמ' דף כה.) פריך חילימא מתנה לעני מוסבע ושומר מהר סיני הוא דכתיב נמן תתן לו ואמר נמי בפרק אלו הן הנסקלין (סנהדרין דף פג.) מנין לכהן שמא מלכל תרומה שמלה שתיט במיתה שנאמר ומתו בו כי יחללוהו פרט לזר שמוללה ושומד ומפרש בפרק כל הכשר (חולין דף קיג:) דטעמא משום דאין לאיסור חל על לאיסור תע"ג דכתרומה שמלה אין בה אלא לאיסור עשה מ"מ אי שיטור דליכא אלא לפי עשה אלא לאיסור בעלמא לא מצית למימר מוסבע ושומד דאי אפשר לשיטור בלא איסור עשה ולא מצי למיאל אכללי ופרטי כשיטור אלם אין לנו לומר דעתניו אכללי נם לעניו לירוף: רישא בשאם וסיפא במפרש. קלא מיאה כיון דרישא וסיפא לייבי בעבילה וטריפה מ"ם דבריאה נקט לוכלין אחיון לרוין ובסיפא נקט נבילה וטריפה:

בבולל דבריה המוחרים עם דבריה האסורין. לין להקשות לדוקי כולה במפרש ורישא בשאיטו כולל דבריה המוחרים עם דבריה האסורים להא משמע דוקא אכל לוכלין אחיון לרוין פטור אבל לרוין חייב: דמוקי לה כדבני הכל. לקמ' על נב דאיכא תנאי דלית להו לאיסור כולל כיון דבהדיא פליג ר"ש מהאי טעמא דלית ליה לאיסור כולל ות"ק ולוקמי במפרש ור"ה ור"ל דאי במפרש לא מיקמי מהניתין כדבי עקיבא דמשמע הא סתם פטור ות"ק לימא דהייט טעמא דלא אמר כר"ל משום דר' יוחנן סבר (יומא עג:) תני שיטור לאסור מן התורה וכל שהוא כמי מוסבע ושומד הוא ור"ל כיון דליכא אלא לאיסור בעלמא לאו מוסבע ושומד הוא אלא מיאה

סדורת השי"ם

באיסור הבא מעצמו לא אמר. ור"ת והא נמי ליתא בהדיא במשנה דמייתי לקמן ים לוכל לכילה לחתן וחייב עליה ד' חטאות ואפשר לחד וקחשיב מוקדשין לע"ג דאיסור הבא מעצמו הוא וכן לוכל גיד הנשה של שולה כס"ם גיד הנשה (חולין דף קח.) ויש לומר דהכא באיסור הבא מעצמו לא קמיירי אלא בדבר שמתחלתו ועד סופו בא מכח איסור כגון הנודר מן הבשר שנתבשל בקדירה שנולד בו תולעים ונפלו לתוכו דאיסור הבא מעצמו הוא ואפ"ה לא קמיירי הכא

ומאן דפטר דלית ליה לאיסור כולל כי אמר איסור מוסיף כו'. ולמ"ד שמעון קתי דסמעיון ליה בהדיא לרבי שמעון דלית ליה לאיסור מוסיף כפ' ד' אחים (יבמות דף נב. ושם) גבי נפל מי ואמ"כ נפל מת דקאמר רבי שמעון ליט חייב ולא משום תחום שבת בלבד ולא חייל עליה לאיסור לגבי שאר אחין אלא משום דכה לא אע"ג דאיסור מוסיף כה קתני לה אאיסור כולל ואין להו איסור מוסיף כגון ר' יוסי כפ' ד' אחין (שם) דקאמר תשם אים ועטשים חמותו נידון בתשם אים ואמר דמודה באיסור מוסיף: **ישׁ** אוכל לכל' אחת כו'. פי' בקונט' דמוקדשין הוי איסור כולל דמיגו דחייל אכשר חייל נמי אחלב והדאמר כפ' אמרו לו (בבא דף יז.) מקדשה מיגו דאיתוסף כה איסור הגלה איתוסף כה איסור לגבי אכילת חלב תשם נמי איסור כולל הוא ולא קאי ליה מוסיף אלא משום שהוא ממור על קל:

אם היתה שבת והוציאתו בפיו חייב. פירש בקונטרס משום הוצאת שבת אבל משום הוצאת יום"כ לא דקסבר אין עירוב והוצאה ליום"כ ואין הולכה דכבריות (שם) משיק הא דרפרס בדותא היא וחייב משום הוצאת שבת ונקט שבת לאפוקי ליסוריה: **אמרו** לו חיגו מן השם. ור' מאיר חייב כיון דהוי לישנות משום הוצאת שבת דבליעתו זו היא האחתו כדאמרינן (שבת דף פ.) כתב ר' שמחה אחר. ואלו הן שאם שאכל חלב נותר מן המוקדשין ביוה"כ. פי' חייב דאפא משום שהוא בשר ואבל קדש. ומשום שאכל חלב. ומשום שאכל נותר ומשום יוה"כ. ומשום שנותנה מן ההקדש בביא אשם. ואם איתא ניתני בהן שנשבע שלא יאכל תמרים וחלב (זה) דמיגו דחיילא שבועה אתמרים חיילא נמי אחלב ויהיה חייב ה' תשאת. ודחי כי קתני האי תנא איסור הבא מאליו בהן בין הנותר שעבר היום ונעשה מאליו נותר. אבל איסור הבא מעצמו דראסרן לא קתני. ואקשינן והרי האי תנא קתני מוקדשין ואיסור של מוקדשין בעצמו של אדם שמקדישו הוא. ודחי' מוקדשין האי בבור הוא דקדשתו מאליו ולא אדם קא מקדיש. איבעיא תימא שבועת ביטוי קרבן עולה ויורד הוא. אם הוא עשיר כשבה. ואם הוא עני תורים ובני יונה. ומשום הכי לא תני ליה. ואקשינן והרי תנא שאכל קדש שהוא בעולה ויורד. תני ליה. ודחי' זה חמצא נשוא ואליבא דר' אליעזר דאמר נשוא אינו מביא קרבן עולה ויורד אלא קרבן קבוע. דתנן בהוריות פרק ש"נ ר' אליעזר אומר הנשוא מביא שעיר. ופי' אשם מעילות שמביא הנהנה מן ההקדש בלאו הוא. ואפיקא

ה) נראה דמסר כתן וגיל וכרי תשם אים נזדו לו. פי' אשם מעילות זכו'.

נוסחא אחרת

חשובי אחשביה אלא הבא מי אחשביה. אמר רבא מאי טעמא דמאן דאית ליה 'איסור כולל' מידי דהוה אאיסור מוסיף, ומאן דפטר דלית ליה, כי 'אמר איסור מוסיף בחדא חתיכה', בשתי חתיכות לא אמרי, ואמר רבא למאן דאית ליה 'איסור כולל' אמר "שבועה שלא אוכל תאנים" וחזר ואמר "שבועה שלא אוכל תאנים וענבים" "מיגו דחייל אענבים חייל נמי אתאנים, פשיטא? מהו דתימא 'איסור הבא מאליו' אמרינן 'איסור הבא מעצמו' לא אמרינן, קמ"ל, מחיב 'רבא בריה דרבה' *יש אוכל אכילה אחת וחייב עליה ארבע חטאות ואשם אחד ואלו הן טמא שאכל חלב והוא נותר מן המוקדשין ביוה"כ ר' מאיר אומר אף אם היתה שבת והוציאו (ה) חייב, אמרו לו אינו מן השם ואם איתא 'משכחת לה חמש כגון שאמר "שבועה שלא אוכל תמרים וחלב" מיגו דחייל אתמרים חיילא נמי אחלב? קתני 'איסור הבא מאליו' 'איסור הבא מעצמו' לא קתני, *"והרי הקדש" בבכור דקדושתו מרחם כב: *מידי דלית ליה שאלה, שבועה ראית ליה שאלה לא קתני, *"והרי הקדש"? הא אוקמינן בבכור אבעית אימא קרבן קבוע, קרבן עולה ויורד לא קתני, "והרי" טמא שאכל את הקדש* דקרבן עולה ויורד הוא? בנשיא ורבי אליעזר היא *דאמר נשיא מביא שעיר, רב אשי אמר מידי דחיילא כשיעור שבועה דחיילא אפחות מכשיעור לא קתני, *"והרי הקדש"? הא בעינן שוה פרוטה, ורב אשי מאוקי"א אמר ר' זירא "זדונו כרת' 'זדונו לאולא קתני, "והרי" אשם דזדונו לאו קתני?

בחמאת

תשובי אחשביה. בתחילתו וגילה על עצמו שחיט קן בהן; לת שמעתתה כן תכן הוא עיקר בעיני, דסוגיית דעלמא גרם מקטתה לה כדרכה ומפרש לה בגבלה מוסרחת ואי אפשי בה מכמה קושיות חדא דמסרחת' לאו גבלה מקרית ואין כאן שבועת בן ועוד דרבה מלי בעי הכא הוא היה למימר מקטתה לה בגבלה מסרחת ועוד לף אמן אמן תניא אמן' לא תהיה שפיר: **מידי דשוה בשאיסור מוסיף**. דמאן דלית ליה 'איסור כולל' אית ליה באיסור מוסיף כדאמרינן ביבמות פרק מרבה אחים (דף נב:) מודה רבי יוסי באיסור מוסיף שאיסור כולל קאי היכא דאין איסור אחרון על החתיכה כלום אבל מרבה הוא איסור על האדם בדברים אחרים כגון גבילה ביוה"כ דלא נא לאוסרה אלא משום יוה"כ כדאיתא בגבלה ואכילה כבר אסורה היא משום גבילה נמלא שלא אוסיף עליה איסור אחרון כלום אבל ריבה איסורה על האדם לאוסרו בכל לוקין שבשולח ואמרינן מיגו דחל עליה יוה"כ על האדם ליאסר בשאר לוקין שבשולח ואמרינן מיגו דחל עליה יוה"כ כגון נמי אם הכניסה עמה (שהתחייב משום יוה"כ איסור מוסיף) כשאיסור אחרון מוסיף על החתיכה עמה דבר שלא היה בה ע"י איסור לחמן *ואוסר החתיכה החרון במה שהיתה מותרת קודם שבא איסור החרון כגון 'חלב של קדש' שאסור לאכול משום חלב ומותר לגבוה למזבח, שבשה נותר מוסיף עליו איסור למה שהיתה מותרת לו דנפסל להקרבה והכי אמרינן 'מתוך' שחל עליה שם נותר לאוסרה על המזבח לאחין איסור הראשון מעכב על ידו מלחול, שאין זה איסור חל על איסור' חל עלי' כמי 'איסור שם נותר' לגבי כל לדש שהוא לאחייב עליו משום חלב ומשום נותר לטפ"י שים כאן 'איסור חל על איסור': **כי אמרינן איסור מוסיף בחדא מתיכה**. כדמפרש מתוך שחל עליה שם איסור שני חלב דבר שהיה מותר לו לאחייבה לת אמר 'מתוך' שחל על האדם חלב דקדש מועיל הוא לאחר מר עליו לף אל החיכה אחרת (זו) בכולל לת אמרינן: **מהו דתימא**. בהיסור הבא מעלמא לת אמרינן כולל: **לפילה אחת**. זית אחד: **עמא שאכל חלב כו'**. חייב משום חלב ומשום נותר ומשום יוה"כ ונשום 'עמא' שאכל לת הקדש' הרי מרבע חטאות ואשם אחד מעילה ופפ' הוא כהן, נבי חלב דקדש מועל הוא לאחר מר (תמורה דף נב:) כל חלב לה' נדבות לימורי קדשים קלים למעילה והכהו כולהו 'איסור חל על איסור' כגון ע"י כולל לת ע"י מוסיף, שהרי מעולדה הבהמה נאסר חלב *בקדשה מינו דחל איסור מוקדשים אבשר ושור חל נמי אחלב *בקדשה, הוה ליה מיגו דאוסיף כה איסורא לגבי מוקדשים מיגו דחייל אכשר ושור חל נמי אחלב

בחמשה קלמר. הא דתנן דכר שנדוע לו לא קתני בחמשה הוא דתנן ושבועה ביטוי תלתא הוי: לימא ביש מסקנא. שתיהן ואלא תיפוק ליה דהא מסקנא: שתיקות גרוע ליש לא גרסי: הכא: מתני' אחד דברים על מחבירו. כדמפרש שתהן לפלוני כו': שתין בסן ממש. תרי גוונ'תורה אור

משמע שתין בהן ממש כגון סיכה ומשמע שתין בהן הגייה כגון שתזוק גרוע ליש: ג"ל. דדייקה להכא מו להיטיב" תין לי כו': מריבוי שכתוב. "לכל אשר יבטא": גמ' פגדים תלים על דבר מלוס. קונס הוא שתי טוטו שתי עוסה טולג שתי טוטו תסור ונגללים" מפרש טעמא בפרק ואלו מוציאין (דף פז:): מה שתין בן בשבועות. כדתנן במתני' ויליף לה לקמן (דף כו.) מקלי: גדר היט תל על הסיכה כגון "קונס שתין בן" "דקונס" = לשון הקדם הוא ותמתי ליתול הקדם תכל "קונס ניבי בסיכה" תל תעין: מלעין פוסו. מעוס שבועת שוא" דכתב שת"ק הוא ומשכשב יתה לשקר לגמרי ויקו' "ויבן לשקר": ליתיב בלבבא. יזכרון פלוני תו לא יזכרון תין זה שבועת ביטוי תלא שבועה שוא שברי תין פלוני ברשיעו יזכרון ולא יזכרון: רב כר"ע. דמתייב בלשכנר: ושמואל כרבי שמעאל. דמתייב ליה [רק] להכא: שלישי רבי שמעאל כ"ע לא פליגי. כלומר דבר ודלי מתני' היא דלא מתייב ליה רב תלישא דרבי שמעאל ולישא לפלוגתא דרב ושמואל תליהו כדמפרש ותזיל: כי פליגי תלישא דר"ע. כלומר תכל בדר"ע פליגי ולתו דשמואל כתתי דתפי' לר"ע פשר ליה שמואל וכל שכן לר' ישמעאל דר'

שאישין ושלא אישין: אינו *ואמ"ר יוחנן "האומר "שבועה שלא אישן ג' ימים" מלקין אותו ואישן לאלתר? הכא דאמר ג' הכא דלא אמר ג': שאזרוק צרור לים ושלא אזרוק: איתמר *שבועה שזרק פלוני צרור לים ושלא זרק: רב אמר "חייב ושמואל אמר פטור ר' אמר חייב איתיה בלאו והן ושמואל אמר פטור ליתיה בלחבא, גימא בפלוגתא דר' ישמעאל ור"ע קא מיפלגי דתנן ר' ישמעאל אומר אינו חייב אלא על העתיד לבא שנאמר "להרע או להיטיב" אמר לו ר"ע א"כ אין לי אלא דברים שיש בהן הרעה והטבה, דברים שאין בהן הרעה והטבה מנין? אמר לו מריבוי הכתוב, אמר לכך ריבה הכתוב לכבד: רב דאמר כר"ע ושמואל דאמר כר' ישמעאל: אליבא דר' ישמעאל כולי עלמא לא פליגי השתא דאיתא בלחבא לא מחייב עלתי רבי ישמעאל לשעבר דלית בלחבא מיבעיא, כי פליגי אליבא דר"ע: רב כר"ע ושמואל אמר-עד כאן לא מחייב ר"ע התם לשעבר אלא דאיתא בלחבא מחייב ר"ע לשעבר, אבל מידי דליתיה בלחבא לא גימא בפלוגתא דרבי

בשבועה בכל. ענייני שבועה לינה חלה על דבר מלוה כדבר הרשות דהיינו כשתוסר עלמו על התפן ודביט מלחתן תירן בשם ר"י דכשבועה לפי' כשיתמר יפיכת סוכה עלי שבועה תסר נפשיה מן תפלה דלשון שבועה לת שייך חלת על עלמו ולקום לת שייך חלת על התפן שתוסר על עלמו כקרכן ולכך חלה נמי שבועה על הסיכה דתסר נפשיה עליה תכל כנדר תסר סיכה עלין בה ממש ובפ"ב דנדרים (דף פו.) מסיק דסיכה דנדרים נמי חלים מדכתיב על דבר שתין בו ממש

מי חיתא בלא חנינ. ולישנ לקומקומא כשכא וי"ט דלמאי קתני לה הכחתי לי לאו לאתמועינן מע"ג דליתיה בלא חנינ מי נמי מצני לפי' למ"ד (*מנחות דף נ:) שכא זמן תפילין הוא: **הוא** מוחיב לה והוא מפרק לה. ס"מ לקומקומא כר' יהודה בן בתירא דלא בעי לאו והן דלא ניחא ליה לקומקומא כר"ש: **ואמר** עולא והוא שניכר ט'. דומיה מקשה ליה מגופא דמתני' דקתני (לקמן דף כט.) חיזקו שבועת עדות כשכא לשנות לה כידוע לה חיזוק מיוחד משום שבועת ביטוי ע"ג דליתיה בלהכא וכן נמי מדתנן (שם) אם לא רציתי נחם קקורת בית הבד משום דלי לשכר להיות לה לשכר להיות חייב משום שבועת ביטוי ע"ג דליתיה בלהכא קקורת בית הבד ומיהו לפי מה שמפרש רבא דה"ק בחומר יתכרו כל פירות שכעולם עלי אם לא רציתי כי ניחא דלא מצי דייק מהכיא דשבועה היא מלכילת פירות ס"ע אם לשכר עד שירצה נחם קקורת בית הבד הואיל והוא כעולם:

ידעתי ולא ידעתי מחלוקת. לאו דומיה כגון שחיו לריך עכשיו לאומה עדות: **אחת** לחה מחייבו כי' דומיה דכמ"ל דרים מלאחת כשבועה שלא לוכל פת חמין ושעורין וכוסמין דחייב על כל לחת ולחת והכא דרים מיניה דחייבו חייב אלא לחת ויש לומר דכמ"ל מפיק מלאחת והכא דרים מלה דממעט מקרא אלה ככתובים כפרשה לחה מחייבו ולא על כל אלה לי נמי מלמ"ד דלאחת קא דרים ושמואל דרים כולה לדרשה דס"ל:

רחייבו על המזיד כשוגג. המ"ל לחייבו לפי' מושכע מפי לחריס כלא עניית אמן מאמ"כ כשבועת ביטוי:

חדא

דרבי יהודה בן בתירא ורבנן קמיפלגי *דתנן *נשבע לבטל את המצוה ולא ביטל פטור *לקיים את המצוה ולא קיים פטור, שהיה בדין שיהא חייב כדברי ר' יהודה בן בתירא *דאמר רבי יהודה בן בתירא ומה אם הראשונה שאינו משבע עליה מהר סיני הרי הוא חייב עליה, מצוה שמושבע עליה מהר סיני אינו דין שיהא חייב עליה אמרו לו לא, אם אמרת בשבועת הרשות שכן עשה בה לאו כהן תאמר בשבועת מצוה שכן לא עשה בה לאו כהן? גימא רב דאמר כר' יהודה בן בתירא ושמואל דאמר כרבנן? אליבא דרבי יהודה בי בתירא כולי עלמא לא פליגי-השתא "לאו והן" לא בעי, "להבא ולשעבר" בעי, כי פליגי אליבא דרבנן: שמואל כרבנן ורב כי לא מחייבי רבנן "בלאו והן" דכתיב "להרע או להיטיב" בהדיא אבל להבא ולשעבר דמרבויא דקראי אתו, מחייבי "מחייב רב המנונא "לא אכלתי היום, ולא הנחתי תפילין היום, משביעך אני" ואמר "אמן" וחייב בשלמא "לא אכלתי" איתיה בלא אוכל" אלא "לא הנחתי" מי איתיה בלא אניח, הוא מוחיב לה והוא מפרק לה-לעדדין קרנני: "לא אכלתי"-לקרבן "לא הנחתי"-למלקות מחייב רבא *איזו היא שבועה שוא נשבע לשנות את הידוע לאדם ואמר על עמוד של אבן *(שהוא במקום פלוני) שהוא של זהב ואמר עולא *והוא שניכר לני' בני אדם טעמא דניכר, הא לא ניכר עובר משום שבועת ביטוי, ואמאי הא אינו "ביהא" שלי "וזכי" הוא מוחיב לה והוא מפרק לה: ניכר-עובר משום שבועת שוא לא ניכר = עובר משום שבועת שקר/אמר אביי ומודה רב באומר לחבירו "שבועה שאני יודע לך עדות" ואשתכח דלא ידע ליה דפטור הואיל וליתיה בכלל "שאיני יודע לך עדות", ידעתי, ולא ידעתי: מחלוקת, "העדתי", ולא העדתי"- מחלוקת, בשלמא לשמואל דאמר "מילתא דליתיה בלהבא לא מחייב עליה לשעבר להכי אפקה רחמנא לשבועת עדות "בכלל שבועת ביטוי, אלא לרב למאי אפקה רחמנא? אמרת רבנן קמיה דאביי לאיחיובי עליה תרתי, אמר להו תרתי לא מציתי אמריתו דתניא לאחת מאלה "לאחת אתה מחייבו יצא אתה מחייבו שתים ולואביי למאי הלכתא אפקיה רחמנא? לכדתניא *רבבולן נאמר "יונעלם" ובאן לא נאמר "יונעלם" לחייב על המזיד בשוגג אמרו ליה רבנן לאביי אימא במזיד מיחייב חדא בשוגג מיחייב תרתי? אמר להו לאו היינו דאמרי (ו) "לאחת" אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו שתים ואי במזיד מי איכא תרתי, רבא אמר *משום דהוה דבר שבכלל ויצא לידון בדבר החדש אין לך בו אלא אחד ושוב בלבד, מכלל דאביי סבר איתה לשבועה בעולם והאמר אביי מודה רב באומר לחבירו שבועה שאני יודע לך עדות ואשתכח דלא ידע ליה דפטור הואיל וליתיה באיני יודע לך עדות הדר ביה אביי מההיא ואביעית אימא חדא

תיכח תרתי: **רבא אמר רב'**. כלומר לח לריך למשוטיה מלאחת" וכי אחת "לאחת" למשוטיה ממיכ שתים, לאו לעדות וביטוי אחת לביטוי לחזיה שאם אמר "שבועה שלא לוכל" וחכל פת העיון ופת שעורין ופת כוסמין הוי חייב אלא אחת אבל עדות וביטוי לא לריך תיכח תרתי, ועל כרחך כשנוע דמיעטיה קרא לחלוין להעיד ופב"ד הלכך הין לך בו אלא חידושו ומשום עדות חייב ולא משום ביטוי: **מכלל דאמרי**. לחיכלטריך קרא למשוטי: **סבר ליתיה לשבועה בעולם**. כלומר ליתיה לשם שבועה ביטוי בחיי יודע לך עדות" ואחי דלא אמרינן "אחת" ומיעטיה קרא "אחין" וכ"מ דיכת דחיכית לביטוי וליכית לעדות כגון בשטולין לעדות הו אלא ב"ד לריכת למיפטריה "מיחייב משום ביטוי: **ומאמר אביי**. לעיל כו' דליכית לשם שבועת ביטוי' בשבועת העדות וחם ליתת הרי יכנה בחיי יודע לך עדות" בשטולין אלא ב"ד

דר' יהודה בן בתירא. לאכשבע לקייס לת המלוה פלינ ולא לאכשבע אלא לקייס: **אכן** נא עשה כה כו'. דאיתיה כהן ואיתיה בלוי: **נימא** רב דר' יהודה בן בתירא. דלא כעי לאו והן ה"ג לא בעינן להבא ולשעבר: **מלינא** דר' יהודה כולי עלמא לא פליגי. כלומר דמשמע לן מדלא מוקי ר' יהודה בן בתירא לברייתא דמשמע לן מדלא מוקי ר' יהודה בן בתירא כולי עלמא לא פליגי אלא לאו והן לא בעי דכתיב בתוריא באורייתא דהא מחייב בשבועת מצוה אע"ג דליתיה (בהו) [בלאו] וכ"ש להבא ולשעבר דמרבויא הוא דקרא אתי דלא בעי. כי פליגי אליבא דרבנן, שמואל דרבנן סבר כיון דבעי לאו והן להבא נמי בעי, ורב כי בעי לאו והן דכתיב להרע או להיטיב בהריא. אבל להבא ולשעבר דמרבויא דקרא הוא דקאתי דכתיב לכל אשר יבטא האדם בשבועה לא בעי. ומוחיב רב המנונא לשמואל מהא דתני לא הנחתי תפילין היום ולא אכלתי היום. משביעך אני ואמר אמן חייב. והא הנחת תפילין ליתא בלהבא. דהא נשבע לבטל את המצוה פטור הוא. ופרקינן לצדדין קתני לא אכלתי ונמצא שאכל חייב קרבן דהא איתיה בלא אוכל להבא. אבל לא הנחתי תפילין להבא ליתיה פטור מקרבן וחייב מלקות. מחיב רבא איזו היא שבועת שוא שנשבע לשנות את הידוע לאדם ואמר על עמוד של אבן שהוא של זהב אלא שניכר לני' בני אדם שהוא עמוד של אבן. הא אם לא ניכר אלא שבועת ביטוי וחייב עליה קרבן. ואמאי הא ליתיה ביהא של וכי, ומתרקינן ניכר עובר משום שבועת שקר. לא ניכר עובר משום שבועת שקר. אמר אביי ומודי רב באומר לחבירו שבועה שאני יודע לך עדות ואשתכח דלא ידע פטור דהא ליתיה בכלל אדע לך. ג) בלומר ליתיה ידעתי ולא ידעתי מחלוקת. בשלמא לשמואל דאמר כל דליתיה בלהבא לא מחייב עליה לשעבר משום ביטוי להכי אפקה רחמנא לשבועת העדות מכלל שבועת ביטוי לחייבויה בשבועת העדות. אלא לרב דמחייב שבועת ביטוי ואע"ג דליתיה בלהבא. אמאי אפקה לשבועת העדות מכלל שבועת ביטוי וכתבה בפני עלמה כדכתיב ושמעה קול אלה. ואתיגן לפרוקי אליבא דרב. ודלמא לחיובי בשבועת העדות תרתי הוא דאפקה חרא משום ביטוי וחרא משום שבועת העדות. ונדחי דברים הללו. מדחניא לאחת מאלה. אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו שתים. אלא לחייב על שבועת העדות במויד כשוגג אפקה. כדחניא בכולן כתיב ונעלם מבני ובשבועת העדות לא כתיב ונעלם לחייב על המויד כשוגג דליתיה בשבועת ביטוי. ואימא במויד ניחייב קרבן אחר משום שבועת העדות משום דליכא בשבועת ביטוי קרבן במויד אלא מלקות. אלא) [אבל] בשוגג מחייב קרבן כלל דצריך קרא למיעוטיה. רבא אמר משום דהתם שבועת העדות דבר שהיה בכלל שבועת ביטוי ויצא מן הכלל לידון בדבר חדש מצית אמרת דכתיב לאחת מאלה. ואי במויד מי איתא לשבועת ביטוי קרבן כלל דצריך קרא למיעוטיה. רבא אמר משום דהתם שבועת העדות דבר שהיה בכלל שבועת ביטוי ויצא מן הכלל לידון בדבר חדש והוא לחייבו קרבן על המויד כשוגג בלאו גזירה ואין לך בו אלא חדושו בלבד. כלומר אין לך בו אלא קרבן אחד בלבד בין בשוגג בין במויד. ואקשינן מכלל דאביי סבר דאיתא לשבועת כו': מחני'

ג) לפניכו נגמי' מיתת דליתי בכלל אמיני יודע לך עדות וגי' כניכו ע"ש דמ"ל כ"ג ולא בעי לכתוב.

(ו) גמ' ולא כ"ימ דמ"ל כ"ג ולא בעי לכתוב.

שפין כאן פרעה ופטפה · שמוכן לרוב ליס : פ"ל כי פטפה לכפף · מכל מקום : ר' ישמעאל אומר כו' · הכי גרסינן ליה לרבי יוחנן אר' ישמעאל אומר לא תשבע לחנם : **מאי מיעט מיעט מיעט** · דדבר שלמי תפשר הוא וה"ה למקנה לחם הידוע לחדש : **לא יאכל דבבו** · לא תורה אור

שבועתו וַהֲיֵיב לַהֲבֵל : **לא תשקרו** · בפטפה שתקבע לא תלא לשקר : **לחדש בשבועה** · שיהא לחדש בשבועה שיהא לבו עליו : **פרש נשנום** · כלומר לקמיה כגון בשבועה לשבר וכשבור בחמת סם ולקמיה כמי סם כן שגגת שבועה לשבר היכי משכחת לה : **בשבועה ונפלא** · שתתעלמה ממנו שיהא : **פעלם ספק** · כלה שבועה לקמן מפרש לה : **לך לנפשך** · כשבור שיים ליכתב בחמת : **מיגני** · שכח : **שמא פיא** · לי אתה מולה העלם ספק בלה העלם שבועה ויש היא לחיבה משכה : **שלמא לא** · אין אתה מולה זו בלה זו בשמיה והא משכחת לה כי : **שלה דשלי שם** · שאלכל וגבי להלי פת העלם שבועה היא בשבור שלה שבע שבע עליה שהרי שבור שהיא על שבועים : **מיגן כו'** · כשר פילקמיו שלל העלם מומחה ומקדם בשילהי יהיעות המומחה : **לא שנא** · ופטור : לחזו

[שבת כו: כ"ק סוגכותי מד:]

[ויקרא ה:ד]

[שבועות מד:]

[מוספתי פ"ל]

[מוסף מד:]

[נקמן כד:]

[שבועות מד:]

[ויקרא ה:ד]

כמדבר ל:ג

[ויקרא ה:ד]

[יומא נה: מדרש תהלים נג: ע"ש]

[נקמן נה:]

[סנהדרין יז: וש"נ]

ליה. יעב"ץ

[סנהדרין סב:]

שנת עז: נעיל יט: [סנהדרין סב:]

*חדא מיניהו רב פפא אמרה : ר' ישמעאל אומר אינו חייב אלא על העתיד לבא : ת"ר לחדש או להיטיב אין לי אלא דברים שיש בהן הרעה והטבה שאין בהן הרעה והטבה מנין ? תלמוד לומר [א] או נפש כי תשבע לבטא בשפתים אין לי אלא להבא לשעבר מנין ? תלמוד לומר לכל אשר יבטא האדם בשבועה דברי רבי עקיבא רבי ישמעאל אומר לחדש או להיטיב להבא, אמר לו רבי עקיבא אם כן אין לי אלא דברים שיש בהן הטבה והרעה, דברים שאין בהן הרעה והטבה מנין ? אמר לו מרבוי הכתוב אמר לו אם ריבה הכתוב לבך ריבה הכתוב לבך שפיר קא"ל רבי עקיבא לר' ישמעאל ? א"ד יוחנן : ר' ישמעאל ששימש את רבי נחוניא בן הקנה שהיה *דורש את כל התורה כולה בכלל ופרט איהו נמי דורש בכלל ופרט רבי עקיבא *ששימש את נחום איש גם זו שהיה *דורש את כל התורה כולה ברבה ומיעט איהו נמי דורש ריבה ומיעט, מאי *ר' עקיבא דריש ריבוי ומיעוטי דתניא [ב] נפש כי תשבע, ריבה לחדש או להיטיב : מיעט לכל אשר יבטא האדם : חזר וריבה, ריבה ומיעט וריבה ריבה הכל מאי ריבה ריבה כל מילי, ומאי מיעט מיעט דבר מצוה ר' ישמעאל דריש ריבוי וכלל ופרט [ב] או נפש כי תשבע לבטא בשפתים כלל, לחדש או להיטיב פרט, לכל אשר יבטא האדם חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא בעין הפרט מה הפרט מפורש להבא אף כל להבא אהני כללא לאתויי אפי' דברים שאין בהן הרעה והטבה להבא אהני פרטא למעוטי אפילו דברים שיש בהן הרעה והטבה לשעבר איפוך אנא ? א"ר יצחק דומיא דלחדש או להיטיב מי שאיסורו משום בל יחל דברו יצאתה זו שאין איסורו משום בל תשקרו ר' יצחק בר אבין אמר אמר קרא או נפש כי תשבע לבטא בשפתים מי שהשבועה קודמת לביטוי ולא שהביטוי קודמת לשבועה יצא זה אבלתי, ולא אבלתי שהמעשה קודם לשבועה ת"ר האדם בשבועה פרט לאנוס ונעלם פרט לשוגג ממנו שנתעלמה ממנו שבועה, יכול שנתעלמה ממנו חפץ ת"ל בשבועה ונעלם ת"ל על העלם שבועה הוא חייב ואינו חייב על העלם חפץ : אמר מר האדם בשבועה פרט לאנוס ורב אסי כי הוו קיימי מקמי דרב : מר אמר שבועתא דהכי אמר רב ומר אמר שבועתא דהכי אמר רב, בי אתו לקמיה דרב אמר כחד מיניהו, אמר ליה אידך ואנא בשיקרא אישתבעי ? אמר ליה לבך אנסך ונעלם ממנו שנתעלם ממנו שבועה, יכול שנתעלם ממנו חפץ, תלמוד לומר בשבועה ונעלם ממנו על העלם שבועה הוא חייב ואינו חייב על העלם חפץ *מחכו עלי' במערבא בשלמא שבועה משכחת לה בלא חפץ כגון דאמר שבועה שלא אוכל פת חטין וכסבור שאוכל, קאמר דשבועתיה אינשי דמקלקלי ליה לשבועתיה דכיר, אלא חפץ בלא שבועה ה"ד כגון דאמר שבועה שלא אוכל פת חטין וכסבור של שעורים קאמר דשבועתיה דכיר ליה חפצא אינשי, כיון דחפצא בלא שבועה לא משכחת לה והא משכחת לה כגון דאמר שבועה שלא אוכל פת חטין והושיט ידו לסל ליטול פת שעורין ועלתה בידו פת חטין ובסבור שעורים היא ואכלה דשבועתיה דכיר ליה, חפצא בלא שבועה הוא דלא ידע ליה אמר ליה אביי כלום מחייבת ליה קרבן אלא אמאי דתפיס בידיה, העלם שבועה הוא לישנא אחרינא אמר ליה אביי לרב יוסף סוף סוף קרבן דקא מייתי עלה דהאי פת מידת העלם שבועה הוא, רב יוסף אמר לך כיון דכי ידע ליה דחטין הוא, פריש מיניה, העלם חפץ הוא. *בעא מיניה רבא מרב נחמן העלם זה וזה בידו מהו ? אמר ליה הרי העלם שבועה בידו וחייב אדרבה הרי העלם חפץ בידו ופטור אמר רב אשי חזינן אי מחמת שבועה קא פריש הרי העלם שבועה בידו וחייב אי מחמת חפץ קא פריש, הרי העלם חפץ בידו ופטור, א"ל רבינא לרב אשי כלום פריש משבועה אלא משום חפץ כלום פריש מחפץ אלא משום שבועה לא"ש בעא מיניה רבא מרב נחמן

איזו מיגיהו רב פפא למרה · דמלך בסבר לבני וכבת כדמוכח בפרק "בסבת דמסכת מועד קטן (דף כו) ולא היו יודעים התלמידים לם מדעתו למרה לו מקום רבו :

מיעט דבר מטה · ממ"ל מיעט דבר לביתיה בלתו וכן ולמעולל מלמת לביתיה בלהבת ול"ע דמקולים כן דלמתן דדרים ריבה ומיעט וריבה לים לן למשמי מלת מדת מילתת : **לא** מקדמה ביתיו לשבועה · ואתת הלי קרת לנטיי על להרע לו להיטיב דממעט לשבר לבל בהלי לחוליה לת סני : **את** לך לנסך · גרלה דלתו למפטרייה מקרבן גרידת קתמר שלת יסרך לכתוב על פנקסו ביבית תמלת שמיה לכביבה בים המקדש שלת לפיל שוקם שמי ליכת כדמוכח בפרק מרבעה מדרים (מדרים דף כה:) דלמר התם כשם שבדלי שגגות מוסרין כך שבועות שגגות מוסרות ומפרש היכי דמי שבועות שגגות כדרב הסגת ורב תסי דכל תד וחד לתביתיה בפיר משבש ולת דמי להסיל להשולת (ניסין דף לה: ושם) שלמרה יכנה שם המות בלחד מבניה שבשבשה דגבי ממון שלני דמעיקרת הוה לה למידק שסופה לבת לידי שבועה תם תלבדנו ומיהו תימה לממי לת מיבעיא מרי קרלי תד לפטור מקרבן וחד לפטור מטוטס דלתסכמן בפ"ב דנדרים (דף יו:) גבי שבשב לבטל לת המלוה דמיבעי לן מרי קרלי תד לפטור מקרבן וחד לפטור ממלקות ויש לומר דלת שמי כלל דהתם בפיר מיבעי לן מרי קרלי תד למיפטר טוגג ומזיד לגמרי מקרבן ומטוטס והתיא דתם"פ ד' לתין (יומות דף נב: ע"ש) דקלמר לרבי חייל בר קפרל שקולי משקר ולבר קפרל רבי חייל שקולי משקר לת לענין טוטס שבועה קמיבעיל ליה היכל לירע תקלה על ידם לת שמה היה טוטה לומר שמעת מרבי כדבריו : **ולמי**

[שבועות מד:]

[מוספתי פ"ל]

[מוסף מד:]

[נקמן כד:]

[ויקרא ה:ד]

כמדבר ל:ג

[ויקרא ה:ד]

[יומא נה: מדרש תהלים נג: ע"ש]

[נקמן נה:]

[סנהדרין יז: וש"נ]

ליה. יעב"ץ

[סנהדרין סב:]

שנת עז: נעיל יט: [סנהדרין סב:]

[ע"ל דמת דמעמית ד' פ:]

סב א מיי' פ"ל מהל' שבועות הל' ג סמג עשין רמז סוע"ע ד"ה פ"ו הל' ט סמיף ג :

סג ב מיי' שם פ"ג מ"ל ו סמג שם סוע"ע ד"ה פימן הלב סמיף ג ופי' שם פ"ו :

סד נ מיי' שם פ"ג הל' ט"ו סמג שם :

סה ד ה מיי' שם פ"ג הל' ח"ם :

סו ו מיי' שם סלכה י :

רבינו חננאל

מתני' ר' ישמעאל אומר אינו חייב אלא על העתיד שנאמ' להרע או להיטיב. אמר לו ר' עקיבא אם כן אין לי אלא דברים שיש בהן הרעה והטבה דברים שאין בהן הרעה והטבה מנין א"ל אם ריבה הכתוב לכך. פירוש אם ריבה הכתוב הוה לה למיכתב לכל אשר יבטא קאמר אפילו דברים שאין בהם הרעה והטבה. ריבה נמי אפי' דברים שאינן להבא : ת"ר להרע או להיטיב אין לי אלא דברים שיש בהן הרעה והטבה כו' . ואסיקנא ר' עקיבא דריש תחורה ברבויי ומיעוטי כגוותם איש נפש זו . או נפש כי תשבע לבטא . ריבה כל מה שיבטא . להרע או להיטיב מיעט כל דבר שאין בו הרעה והטבה . לכל אשר יבטא האדם בשבועה חור וריבה כל מה שיבטא האדם בשבועה חייב חוש שבועת ביטוי . מאי רבי רבי כל מילי . בילהבא בין לשעבר . ואפילו דברים שאין בהם הרעה והטבה שאין בהן הרעה והטבה לשעבר ואינן להבא פטור . ואקשינן עליה ומה ראית לרבות דברים שאין בהן הרעה והטבה ולמעט דברים שהן לשעבר . ופריק ר' יצחק מדוקיא דקרא דכתיב לא יחל דברו אלא קיימו . והנשבע בדבר שכבר עבר היאך יכול לקיימו מאי דהוה הוה: אינו שוה בדבר שעבר אלא משום לא תשקרו ושוה מדכתיב או נפש כי תשבע לבטא . מי שקדמה שבועה לביטוי ולא מי שקדם ביטוי לשבועה : ת"ר לכל אשר יבטא בשבועה פרט לאנוס כגון רב כהנא ורב אסי דהוו משבעי מר אמר הכי אמר רב ומר אמר הכי אמר רב ואשתכח כהך מיניהדי א"ל רב לאידך כי האי

נוסח אחר (ע"ל ד"ה ר' ישמעאל בדפוס ונציה) ר' ישמעאל אומר אינו חייב אלא על העתיד שנאמ' להרע או להיטיב. אמר לו ר' עקיבא אם כן אין לי אלא דברים שיש בהן הרעה והטבה דברים שאין בהן הרעה והטבה מנין א"ל מדבוי הכתוב . א"ל אם ריבה הכתוב לכך. פירוש אם ריבה הכתוב הוה לה למיכתב לכל אשר יבטא קאמר אפילו דברים שאין בהם הרעה והטבה. ריבה נמי אפי' דברים שאינן להבא : ת"ר להרע או להיטיב אין לי אלא דברים שיש בהן הרעה והטבה כו' . ואסיקנא ר' עקיבא דריש תחורה ברבויי ומיעוטי כגוותם איש נפש זו . או נפש כי תשבע לבטא . ריבה כל מה שיבטא . להרע או להיטיב מיעט כל דבר שאין בו הרעה והטבה . לכל אשר יבטא האדם בשבועה חור וריבה כל מה שיבטא האדם בשבועה חייב חוש שבועת ביטוי . מאי רבי רבי כל מילי . בילהבא בין לשעבר . ואפילו דברים שאין בהם הרעה והטבה שאין בהן הרעה והטבה לשעבר ואינן להבא פטור . ואקשינן עליה ומה ראית לרבות דברים שאין בהן הרעה והטבה ולמעט דברים שהן לשעבר . ופריק ר' יצחק מדוקיא דקרא דכתיב לא יחל דברו אלא קיימו . והנשבע בדבר שכבר עבר היאך יכול לקיימו מאי דהוה הוה: אינו שוה בדבר שעבר אלא משום לא תשקרו ושוה מדכתיב או נפש כי תשבע לבטא . מי שקדמה שבועה לביטוי ולא מי שקדם ביטוי לשבועה : ת"ר לכל אשר יבטא בשבועה פרט לאנוס כגון רב כהנא ורב אסי דהוו משבעי מר אמר הכי אמר רב ומר אמר הכי אמר רב ואשתכח כהך מיניהדי א"ל רב לאידך כי האי

נוסח אחר (ע"ל ד"ה ר' ישמעאל בדפוס ונציה) מאנוסת זאת (ע"ל ד"ה ר' ישמעאל בדפוס ונציה) ע"ל ד"ה ר' ישמעאל בדפוס ונציה) ע"ל ד"ה ר' ישמעאל בדפוס ונציה)

סז א מיי' ס"ג מהל' שבועות הלכה ז :
סח ב מיי' פ"ב מהל' שגגות הלכה כ :
סט ג מיי' פ"ג מהל' שבועות הלכה יא :

ע ד ה מיי' פ"ב מהל' שגגות טז"ע ס"ב ופ"ג מהל' מדיס הלכה ב טושו"ע יו"ד סי' כי סעיף ו וסי' רלט ס"ק :

[שבת סח:סט:]

א ו מיי' פי"ד מהל' מעשה קרבנות הל' יב :

איזו היא *שגגת שבועת ביטוי לשעבר: **אי** דידע, מיד הוא **אי** דלא ידע אנוס הוא? א"ל **באומר "יודע אני ששבועה זו אסורה אבל איני יודע אם חייבין עליה קרבן או לאו", במאן, *כמונבז דאמר שגגת קרבן שמה שגגה? אפילו תימא רבנן עד כאן לא פליגי רבנן עליה דמונבז אלא בכל התורה כולה דלאו חידוש הוא אבל הכא חידושי הוא* דבכל התורה כולה לא אשכחן לאו דמיית קרבן דילפינן מע"ז והכא מייתי? אפילו רבנן מודו הכא רבינא מרבא נשבע על כבר ומסתבר עליה מדעתי? מסתכן לישרי ליה מר! אלא מ"מצטער ואבלה בשגגת שבועה מאי? א"ל תנינא *שם מידיעתו אין מביא קרבן על שגגתו, לא שב מידיעתו אין מביא קרבן על שגגתו: *אמר שמואל גמר בלבו צריך שיוציא בשפתיו שנאמר לבטא בשפתים מתחלין בשפתים ולא בלב, גמר בלבו מנין ת"ל לכל אשר יבטא האדם בשבועה הא נופה קשיא אמרת בשפתים ולא בלב והדר אמרת גמר בלבו מנין? אמר רב ששת הא לא קשיא הכי קאמר בשפתים ולא שגמר בלבו להוציא בשפתיו ולא הוציא גמר בלבו סתם מנין ת"ל לכל אשר יבטא אלא לשמואל קשיא אמר רב ששת תריץ ואימא הכי בשפתים ולא שגמר בלבו להוציא פת חסין והוציא פת שעורין, גמר בלבו להוציא פת חסין והוציא פת סתם מנין? ת"ל לכל אשר יבטא האדם מה מצינו שוה בשפתים ובלב מנין? ת"ל לכל נדב לבו: שאני התם דכתיב כל נדיב לב ונאמר מנחה? משום דהוו תרומה וקדשים שני כתובין הבאין כאחד *וכל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין אלא למ"ד אין מלמדין מאי איכא למימר? חולין וקדשים *וחולין מקדשים לא גמרינן :**

אי דלא ידע לטעם הוא · תימה לתקשיא ליה לכרייתא תקשה ליה לתמקני' דפ' שבועת העדות (נקמן דף כ:) דתנן על (ה)שגגתו עם זדון העדות וי"ל דשמעת מסיעת ליה להס"ם בשבועת העדות דשגגת קרבן שמה שגגה לחפי' מזיד מייבי בו לגבי שבועת ביטוי ס"ל דלא שמה שגגה לכיון דלא מיתייב למזיד בעינן שגגה מעלייתא והא דפשיטא ליה לקמן בשבועת העדות לומר פטור גרידה דפשיטא ליה משבועת ביטוי לחט"ע דכתיב ביה ונעלם פטר ביה חומס ס"ם שבועת העדות דלא כתב ביה ונעלם דפטור :

אפילו תימא רבנן ס"ל: בר"פ כלל גדול (שבת דף סט: ושם) גבי הא דאמר לגבי הכל מודיס בשבועת ביטוי שלין מייבין עליה קרבן עד שיהגוג בלבו שבה ופריך מהא דתניא לחיכוה שגגת שבועת ביטוי לשעבר לאמר יודע אני שבשבועה זו אסורה לגבי כל ויש יודע שיש שבועה זו אסורה ולא יודע שחייבין עליה קרבן אם היה גמר בלבו ולא בשפתיו ומשני הכא בשגגת שבועה ס"ל דלא שגגה לגבי קרבן ומשום הכי לא מייבי בשגגת שבועת ביטוי לשעבר אלא בגמר בלבו ובשפתיו ולא בגמר בלבו בלחוד ולא בשפתיו בלחוד

מתני' שפיס בדין שיפת חייב · הנשבע לקיים ולא קיים: כדברי רבי יהודה בן בתירא נרסי' ולא נרסי' דברי רבי יהודה והכי קתמר נשבע לקיים ולא קיים פעור שלישו לדברי ר' יהודה בן בתירא דיניהו: **גמ'** יכול נשבע לבטל אם המצוה וכו' · ותהא זו קרויה הרעה מריע לעצמו שמבטל את המצוה: **מה הטעם רשום** · לקמיה מפרש לה: **יכול נשבע לקיים כו'** · ותהא זו קרויה הטבה שהוא מטיב לקיים מצוה: **מה הרעה רשום** · לקמיה פריך ממילי דקרקי ברשום כתיב: **ת"ל או להיטיב** · לו' יתירה לדרשה: **מה הטעם** · לעצמו דהייט לוכל: **שפיסה בביטול מצוה** · לכגון לוכל ביוה"כ לו תמן בפסח דהתם לא קרי ליה הטבה שהרי גורם רעה לעצמו שלא לוכל מצה בליל פסח אף הרעה דלא לוכל שהיום בביטול מצוה כגון לו לוכל מצה בליל חמץ, ת"כ בקיום מצוה כגון לו לוכל חמץ, ת"כ למה לי דכתבה הך הרעה, הטבה היא לעניין מצוה, **והלא כתיבא** · **שפיסה לטבעה מפ הרעה** · דלא לוכל שהיום בפסח דהתם לו הרעה לוכל חמץ בפסח דהתם לו הרעה מיקרי לעניין מצוה: **שפ הטעם** · דלמ"ל שהיום בקיום מצוה כגון לוכל מצה, הלא בביטול מצוה כגון לוכל חמץ בפסח דהתם לו הרעה לוכל: **שם** · דלוכל שהיום בפסח דהתם לו הרעה מיקרי לעניין מצוה: **אלא מיבעי ליה** · גוונא דלוכל שהיום בפסח דהתם לו הרעה לוכל: **מה הטעם רשום** ·

עד שיפרוט לך הכתוב יחדיו. וכי יתכן היה לומר לו עד שיפרוט לך הכתוב יחדיו בתורת כוהנים ובתמורה אלא יתכן לפי לוכן קשורים יחד כלומר בירושלמי לומר לך עד שתהא יודע לך בהוראה ומנין לרבות כל הדברים שבעולם תלמוד לומר

אפי' כל שבוע · שיור נמי מעכב על שבועתו ורלוי לשלילה:
מיגו דמפיגיס שלגס כו׳ דהא כי לא לכליה לכויס קמל עדיין כל זיתיס שבה לחסורס עליו ומהניא להו שלילה וכיון דשקיל וקיי"ל חכס שוקל מלד מעיקרו ושמכתא דלא הויא אס שבועה כלל הלכך כויס קמל מחמכת דלא בחיסורא לכליה: **ולמאי כך נשמל על הרשמעונס** · למלס חס"ג דלמלס לה כולה בשלמל עליה: **שלא גלה** · פתס לחל מועד לח רשס מזו כלכתיב: **דר' לליעזר** · כמסכת נזירות (דף סג.): **מגלחת מעכבת** · לשמוע יין וליטמל למתיס הלכך הוי שיור: **ג"ל מאי נזירות קא רמיס כו׳** · לעולס משעבר על שבועתו לא חזיא לשלילה ולא מהניא לה שלילה ולקשיא לך נזירות,לאו קושיא היא: **מי גרס לשניה שלא תחול** · לעולס מי גרס לך לומר שהיתיס המעיס לא לשניה נמלו לגלח לרשלועה ולקשי לך לרשלועה היכא גמיר ולקשי לך לשלועה היכא גמיר לך לומר כן: **ולשינה** · והרי גלה החכס לך שחרטתו על זה =חרטה ועקר לח הרשמעונס מעיקרל ומשלח מיון המטי של שניה ממה וכולה רשלועה לכתי הוה קיימל כשמעלל לבל ככר שנשבע עליה ולשלה על כרחך עבר לה שבועתו ושוב חין לה שלילה: **ס"ג לימיר שמר אפי' שלכלס כולס נשמל עליה דלי בשונג מחוסר קרבן ולי במזיד מחוסר מלקות שלכל כשפוחזו שם גרס לשניה שלא תחול** (מכות יט:):

שמר רבה שבועה שלא חוכל ככר זו שם חוכל זו · נמלל לחחת לימור והחתס תנלי לו שנשבע עליה הוי לימור וזו שיטה בה הוי תנלי ושמעוניו רבה לכל שבועה שנשבע על תנלי ושלה דבר בחבירו יין לימור השבועה על עליו בשעת שבועה שלל בשעת מעשה הרשמעון * הלכך השיה שעת שבועה היל ושם בלשונה שרה שזכר לת שבועתו קיימן היה שהרי שבועה להמזיק קרבן על השונג יין שלכל שהלי לרשון ובלבד שתהא שגגה בשלילת הלימור ומלקות על המזיד ובלבד שתהא השלילה בשלילת הלימור ושם בשעה שלמר לו שלל יכול להפיר לך לשון זה שלמר לו חבירו שלל יכול להפיר לך לשון זה שלמר לו חבירו שלל יכול להפיר לך לשון זה שלמר לו חביר

בשם שנדרי שגגות מותרים כן שבועות כו' · תימה דתני כותיכא בדלא כותיכא שבועה כותיכא מדקרקינן לעיל (ד' כו·) האדם בשבועה פרט לאתם ויש לומר משום דהויא דנדרי שגגות משנה היא בפ' תרבעה נדרים (ד' כה:) לכל גבי שבועה לא תנן בשום דוכתא ול"ק כנדרים (שם) דקתמר שבועות שגגות כיצד כדרך כהגת וכו' אבל אי אפשר לומר דומיא דתנן גבי נדר כגון דתמר שבועה דומיא דתנן גבי נדר מלוי לא מפרש דומיא דתנן גבי נדר כגון דתמר שבועה שלא אוכל פירות הללו אם אכלתי וזכר שלא אוכל לו אם אוכל וכו' וכן כולם ואי משום דכתיב בהו שבועה ולא נדר ולא מצי למימר דנדר נמי כתיב בהו בלשון שבועה כדכתיב בנזיר (במדבר ו) נזיר כי יפליא לנדור נדר נזיר לה' ואמר רחמנא (שם) כל ימי נזרו קודש יהיה ולא קאמר כל ימי נדרו ועוד דכתיב בהו נזיר יגלח ולא כתיב ישבע ועוד דכתיב בהו (שם ה) ונשבע לה' ולא כתיב ונדר לה' ועוד דכתיב בהו (שם ז) ונזר אלהיו על ראשו ולא כתיב נדר אלהיו על ראשו ועוד דכתיב בהו (שם ח) כל ימי הזירו קודש הוא לה' ולא כתיב כל ימי הנזירות קודש הוא לה' ועוד דכתיב בהו (שם ט) וכי ימות מת עליו בפתע פתאם ולא כתיב בפתע פתאם נדר עליו ועוד דכתיב בהו (שם יא) וכפר עליו מאשר חטא על הנפש ולא כתיב על הנדר ועוד דכתיב בהו (שם יב) והזיר לה' את ימי נזרו ולא כתיב את ימי נדרו ועוד דכתיב בהו (שם יג) והביא את קרבנו לה' ולא כתיב את קרבן נדרו ועוד דכתיב בהו (שם יח) ולקח הכהן את הזרוע בשלה מן האיל ולא כתיב מן הנזיר ועוד דכתיב בהו (שם יט) ולקח הכהן את החלה אחת מן הסל ולא כתיב מן הנזיר ועוד דכתיב בהו (שם כא) זאת תורת הנזיר אשר ידור קרבנו לה' ולא כתיב זאת תורת הנדר ועוד דכתיב בהו (שם כד) יברכך ה' וישמרך ולא כתיב יברכך ה' ויזכרך ועוד דכתיב בהו (שם כה) יאר ה' פניו אליך ולא כתיב יזכור ה' פניו אליך ועוד דכתיב בהו (שם כו) ישא ה' פניו אליך ולא כתיב יזכור ה' פניו אליך ועוד דכתיב בהו (שם כז) ושמו את שמי על בני ישראל ולא כתיב ויזכרו את שמי על בני ישראל ועוד דכתיב בהו (שם) ואני אברכם ולא כתיב ואני אזכרם ועוד דכתיב בהו (שופטים יג) כי נזיר אלהים יהיה הנער ולא כתיב כי נדר אלהים יהיה הנער ועוד דכתיב בהו (שמואל א' א) ויין ושכר לא ישתה ולא כתיב ויין ושכר לא יזכור ועוד דכתיב בהו (שם) ותער לא יעבר על ראשו ולא כתיב ותער לא יזכור על ראשו ועוד דכתיב בהו (שם) ונתתיו נזיר עד יום מותו ולא כתיב ונתתיו נדר עד יום מותו ועוד דכתיב בהו (שם) ואני נתתיו שאול לה' כל הימים אשר הוא יהיה שאול לה' ולא כתיב ואני נתתיו נדר לה' כל הימים אשר הוא יהיה נדר לה' ועוד דכתיב בהו (שם) ויהי לא עלה על ראשו ולא כתיב ויהי לא יזכור על ראשו ועוד דכתיב בהו (שם) ויהי כל ימי נזרו ולא כתיב ויהי כל ימי נדרו ועוד דכתיב בהו (שם) ויהי כל ימי הזירו ולא כתיב ויהי כל ימי נדר

ואכל תאנים והפריש קרבנו"א כ"ש אכל ענבים לתודייהו הויא להו ענבים חצי שיעור ואחצי שיעור לא מיחייב קרבן הכא נמי דגמר"א "בגמ"א "שבועה שלא אוכל עשר וחזר ואמר "שבועה שלא אוכל תשע ואכל תשע והפריש קרבן ואח"כ אכל עשירית הויא לה עשירית חצי שיעור ואחצי שיעור לא מיחייב: **מתני'** *איזו היא שבועת שוא *השבע לישנות את הידוע לאדם: אמר על העמוד של אבן שהוא של זהב, ועל האיש שהוא אישה, ועל האשה שהיא איש *השבע על דבר שאי אפשר לו אם לא ראיתי גמל שפורה באויר ואם לא ראיתי נחש בכותרת בית הבד "אמר לעדים בואו והעידוני, שבועה שלא נעידך, *השבע לבטל את המצוה: שלא לעשות סוכה ושלא ליטול לולב ושלא להניח תפילין, זו היא *שבועת שוא שחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה פטור: *"שבועה שאוכל כבר זו, שבועה שלא אוכלנה" הראשונה - שבועת ביטוי והשניה - שבועת שוא. אבלה עבר על שבועת שוא אבלא אכלה עבר על שבועת ביטוי: **גמ'** *אמר עולא 'והוא שניכר לג' "בני אדם: נשבע על דבר שאי אפשר לו "אם לא ראיתי גמל פורח באויר": "שבועה שראיתי לא קאמר מאי "אם לא ראיתי? "אלא אמר תני "שבועה שראיתי" רבא אמר באומר "יאסרו כל פירות שבעולם עלי אם לא ראיתי גמל פורח באויר" "אמר ליה רבינא לרב אשי ודלמא האי גברא 'ציפורא רבא' הוי ואסיק ליה שמצא 'גמלא' וכי קא משהבע אדעתיה דידיה אישתבע, וכי תימא ברחב פומיה אולינן ולא אולינן ברחב דעתיה והא *תניא "כשמשביעין אותו "אומרים לו דיו יודע שלא על דעתנו משביעין אותך אלא על *דעתנו ועל דעת ב"ד "מאי "משום לאו משום דאמרינן דלמא "אסקלנדרי "יהיב ליה ואסיק להו (ו) 'ווי' דכי קא משתבע, ארעתיה דידיה קא משתבע ולא "התם "משום "קניא דרבא "הכא "משום "ישראל אמר להן "דעו שלא על דעתכם אני משביע אתכם אלא על דעת המקום ועל דעתה "ואמאי לימא להו "קיימו מאי דאמר אלוה "לאו משום "דמסקי ארעתייהו עבודת כוכבים "לא משום דעבודת כוכבים נמי איקרי "אלוה "דכתיב "אלהי כסף ואלהי זהב "ולימא להו "קיימו תורה "הכא "ולימא "קיימו שתי תורות "תורה "חטאת תורת אשם "קיימו כל התורה כולה "עבודה "בוכבים *דאמר מר "חמורה עבודת כוכבים שכל הכופר בה כמודה בכל התורה כולה "ולימא להו קיימו מצוה "הכא "ולימא "קיימו מצות "פרקי "בלי "המצות כולן "מצות "ציצית *דאמר מר "שקולה מצות ציצית כנגד כל המצות כולן "ולימא להו קיימו "שש "מאות ושלש עשרה מצות "ולטעמיך "*לימא להו "על "דעתי", "על דעת המקום" למה לי אלא

לחתם הכתובים בשם המיוחד לרבי יהושע וכן שמות דגבעה כימין לר' אליעזר: **קיימו** מצות. בפרק לקמן עבודת כוכבים (נדרים דף כה:) מצני מצות המלך פי' פרקים המלך שדבר זה טוב להם: **מצות** ציצית. הת"ק עבודת כוכבים דכתיב בה נמי וכי תעבו ולא תעבו לת כל המצות האלה בפרקים שלא לך ואמרו שכל הכופר בה כמודה בכל התורה כולה משום דבני אדם לא מיקרי כל המצות חלוק ציצית: **ולטעמיך** על דעת הקב"ה למה לי • הך פירכא לא משיק בנדרים ולישה פירכא דמשיק בשם ולא משיק נמי "התם כי היכי דלא תיהוי הפרה לכפרה כשבועתייהו חלוק ולא מיחתא דלא מיחתא נקט:

[לעיל כה:] ומומר מיהו הוה מלי לפרושי בגמרא על מאי שיעור מזה ואלי שיעור מזה וכל מי שאפשר לומר כן הרי מילתא דרבה היתה בפ"ב דנדרים (ד' יז:) ומוכח כולה סוגיא כמו שכתוב בספרים ולא כגי' הקונטרס ומשמע נמי דלחיירי בגמרא שלא יהלך שיעור שלם דמפרש טעמא מגו דחיילא שבועה לענבים חיילא נמי לחתים ולי בחלי שיעור שהוא חצי שיעור מזה ואין שייך מגו ולא הוי כלל מוקצה ועומד ולריך לחלק ע"כ כן הך מילתא דרבה היתה בפ"ב דנדרים (ד' יז:) ומוכח כולה סוגיא כמו שכתוב בספרים ולא כגי' הקונטרס ומשמע נמי דלחיירי בגמרא שלא יהלך שיעור שלם דמפרש טעמא מגו דחיילא שבועה לענבים חיילא נמי לחתים ולי בחלי שיעור שהוא חצי שיעור

כי היכי דלא תהוי הפרה לשבועתייהו · הא דלמריכן (ניסין דף לו·) נדר שהודר על דעת רבים אין להפרה אין ללמוד מכאן דהיינו שניס לחודיה דלמא דעת הקב"ה שתי ושס תתמר ותוכן מרמות שלט גוזרין על דעת הקב"ה ועל דעת הקהל היינו להקיש לדתפי' על דעת הקהל גזירת הוה על דעת רבים ועוד היכי מיפתרי כלא מרכה וי"ל דדעת הקהל כך הוה שיתירו כשיכלו ותפי' כלא מרכה ומה שמכניסים דעת הקב"ה הקטן הגוזים לחומרא בעלמא ולא דמי למה שהכניס מפה שהקב"ה לוה להכניס לכל מרמות שלט גוזרים הכל תלוי בדעת הקהל לחוד: **נבו** טרוף קלמר · במסכת נדרים (ד' כה·) פריך וליתני טרוף ומסני מילתא לגב דורמיה קמ"ל דקורס בית הבד טרוף ונפקא מינה למקח וממכר:

(נעיל ע"מ) **משום** קניא דכתא · גרסה דקפן ונפצע דמסתמא רבא היה יודע בכרייתא והיה מפציע לותו על דעת המקום ועל דעת כ"ד: **שבועה** שתוכל ככר זו שבועה שלא לוכלנה כרתשובה שבועת ביטוי והכניס שבועת שוא · (ג) תימה דהכניס שבועת ביטוי דהשבועה שתוכל היינו כזית כמו שבועה שלא לוכל דלמר רבא לעיל (ד' כז:) דחייב אם לכל כזית ושלא לוכלנה היינו שלא לוכלנה כולה כדלמר רבא נמי לעיל ושמע יש לחלק בין לוכל לשלא לוכל: **שבועת** העדות טוהגת בנשים אבל לא בנשים · ניים פרק שבועת העדות נפקא לן מועמדו שני הנשים אם כן תסה פסולה לדון דהא תנן פ' בא סימן (נדה ד' מס: ושם) כל הכשר לדון כשר להעיד והא דכתיב (שופטים ד) והיא שפטה את ישראל לומר שהיתה מלמדת להם הדינים ול"ע לפי שהיתה נביאה היו מקבלים תורה עליהם וקיים בידוטלמי מעתה אלין הסה מעידה היתה דהא מיהו תימה דסס"ק דב"ק (ד' טו· ושם) ובקונטרס (ד' לה·) דלרבין מסבר תניס לפניהם דהשוה הכתוב הסה לאיש בכל הדינים ולי הסה פסולה לדון הא לא מיירי לפניהם אלא בנשים וכיומלמי כדדניס פרק המגרש (ניסין ד' פה: ושם) לפניהם ולא לפני עובדי כוכבים לפניהם ולא לפני היוטות וי"ל דקרא מיירי בתרוייהו בדייניס וכיומלמי וממעטי עובדי כוכבים והיוטות משום דלפניהם קתי תלתא דממעט מומחין וקתי נמי לניתוין וכל שכלל התניס ונניס בכלל זה:

הדרן עלך שבועות שתים

ואלא שמואל מאי קא משמע לן? דוקיא דמתניתין קא משמע לן: אלא כי היכי דלא תהוי הפרה לשבועתייהו: ואם לא ראיתי נחש בקורת בית הבד: ולא *והא ההוא דהוה בשני שבור מלכא הוה חד דאחזיק תליסר אורוותא תיבנא? אמר שמואל בטרוף בולהו נמי מיטרף טריפין? בשלמו טרוף: שבועה שאוכל ככר זו שבועה שלא אוכלנה כו': השתא משום שבועת ביטוי מיחייב משום שבועת שוא לא מיחייב הדי יצתה שבועה לשוא? אמר ר' ירמיה תני אף על שבועת ביטוי: **מתני'** שבועת ביטוי נוהגת: באנשים ובנשים בקרובים וברחוקים בכשרין ובפסולין בפני ב"ד בית דין ושלא בפני בית דין מפי עצמו *וחייבין: על זדונה מכות ועל שגגתה קרבן עולה ויורד שבועת שוא נוהגת: באנשים ובנשים ברחוקים ובקרובים בכשרין ובפסולין בפני ב"ד ושלא בפני ב"ד ומפי עצמו *וחייבין: על זדונה מכות ועל שגגתה פטור; אחת זו ואחת זו המושבע מפי אחרים חייב (אם) (ה) *לא אכלתי היום; ולא הנחתי תפלין היום, משביעך אני ואמר "אמן" חייב: **גמ'** אמר שמואל כל העונה "אמן" אחר שבועה כמוציא שבועה בפיו דמי דכתיב °ואמרה האשה אמן אמן" אמר רב פפא: משמיה דרבא מתני' דקתני *שבועת העדות נוהגת באנשים ולא בנשים ברחוקים ולא בקרובים בכשרין ולא בפסולין ואינה נוהגת אלא בראוין להעיד ובפני ב"ד ושלא בפני ב"ד מפי עצמו, ומפי אחרים אינן חייבין עד שיכפרו בהן בב"ד דברי רבי מאיר - ותניא בברייתא - שבועת העדות כיצד: אמר לעדים "בואו והעידוני" שבועה שאין אנו יודעין לך עדות, או שאמרו אין אנו יודעין לך עדות, משביע אני עליכם ואמרו (לו) "אמן" בין בפני ב"ד בין שלא בפני בית דין בין מפי עצמו בין מפי אחרים כיון שכפרו בהם חייבין דברי רבי מאיר קשיין אהדדי אלא לאו ש"מ הא דענה אמן הא דלא ענה אמן ש"מ אמר רבינא משמיה דרבא מתניתין דהכא נמי דיקא דקתני שבועת ביטוי נוהגת באנשים ובנשים ברחוקים ובקרובים בכשרין ובפסולין בפני בית דין ושלא בפני בית דין מפי עצמו, אין, מפי אחרים לא, וקתני סיפא זה וזה מושבע מפי אחרים חייב קשיין אהדדי, אלא לאו ש"מ הא דענה "אמן" הא דלא ענה "אמן" ואלא שמואל מאי קא משמע לן? דוקיא דמתניתין קא משמע לן:

הדרן עלך שבועות שתים

מהדדי · דהא הכא מפי אחרים הוא ומחייב ר"מ שלא כ"ד: דוקיא דמתני' קמ"ל דאפילו דוקא תלן מפי עלמו בשבועת ביטוי אבל מפי אחרים פטור ודקתני מתניתין סיפא זה ואחת זו מושבע מפי אחרים חייב דוקא בעט תלן דלא תימא דקתני ואמרו תלן דלא תימא קתני:

וצ': שבועת ביטוי נוהגת באנשים ובנשים וכו' · וכן שבועת שוא וכו' נוהגת בכל אדם בכשרין ובפסולין וכו': אסר שמואל כל העונה אמן אחר שבועה כמוציא שבועה מפיו דמי. ושמואל דיוקא דמתניתין קמ"ל וכו': ורשבועה היא · ונחברר דשבועת ביטוי חייבין על זדונה מכות ועל שגגתה קרבן עולה ויורד ועל שבועת שוא חייבין על זדונה מכות ועל שגגתה פטורי ועל (שבועת שקר) שבועת העדות ושבועת התקרין קרבן בזדון ובשגגה: הדרן עלך שבועות שתים

ה) נרלה מחסר כתן. ב) עי' בסי"ם פרי"ו מינס וע"ל שנדפס זה מקרוב תשנס מ' עי' נרלה על דברי הירושלמי הלו.

קיד א מוי' פ"ם מהל' שבועות הל' יג ממג לאוין רמג טוש"ע י"ד סי' רלח סעי' מז:
קמו ב מוי' שם פ"ב הל' ו ממג שם טוש"ע י"ד סי' רלו ס"ב:
קמז ג מוי' שם פ"ה הלכה יט:
קיו ד מוי' שם פ"ה הלכה ו ממג שם טוש"ע שם:

נוסא/אפנף

טיעורת הינו/טוא
האט נף רוטאת פ"ליט
פ"נוקיט [טיעורות אלו]
◇ הבלות "ד נמ/אחרים"

רבינו חננאל

משה לישראל אסר להן הוו יודעין שלא לדעתם אני משביעם אלא לדעתי ודעת הסנהדרי. ואוסיקנא אלא משום דלא תיהוי [ה פ ר ח] לשבועתייהו כו': אם לא ראיתי נחש בקורת בית הבד · תליסר אדריחא תיבנא ג): בהני: נשבע לנסל המצוה שלא לעשות מכה שלא ליפול לולב שלא להניח תפלין זו היא שבועת שוא שהייבין על זדונה מכות ועל שגגתה פטור: שבועה שאוכל ככר זו שבועה שלא אוכלנה · הראשונה שבועת ביטוי והשניה שבועת שוא: ירושלמי כיצד עושין אומרים לו שיאכלנה מופב לו לעבור על שבועת שוא ולא על שבועת ביטוי · אמר שלא אוכל ככר זו · שבועה שאוכלנה · הראשונה שבועת ביטוי והשניה שבועת שוא · אומרים לו שלא יאכלנה. מופב לו לעבור על שבועת שוא לחוד ולא על שבועת שוא וביטוי · חזקיה אמר אהן דמשתבע על תרין דאינון תרין לוקה משום שבועת שוא · בשם ריש לקיש אמר אהן דחמי ביפורא נחית ג) ואמר קירי פלי ברכסן [לוקה] משום שבועת שוא · ועוד אמר כ"ר בולאות היו בדדים וכולם חרבו משום שבועת שוא שהיא אסת שנאמר לשוא הביתי את בניכם [נדרי"ם וכרת"ם ניסן]

נוסא

ין ע' שמואל כל העונה אמן אחר שבועה כמוציא שבועה מפיו דמי. ושמואל דיוקא דמתניתין קמ"ל דאפילו מפי אחרים הוא ומחייב ר"מ שלא כ"ד: דוקיא דמתני' קמ"ל דאפילו דוקא תלן מפי עלמו בשבועת ביטוי אבל מפי אחרים פטור ודקתני מתניתין סיפא זה ואחת זו מושבע מפי אחרים חייב דוקא בעט תלן דלא תימא דקתני ואמרו תלן דלא תימא קתני:

הגהות הב"ח

(ה) בשמ"ק בשם הר"ן בשם הגה"מ ובמשנתם מפי אחרים חייב כיצד אמר לו תלבתי סיום [וכ"ם בשמ"ק] שבמשניות: (ב) תוס' ד"ה שבועה סי' תיומ"ע ב"ב עיין בתשו' מ"ם סי' עז מתורת קוטון זו:

* תוק ניסון"ם ט' ואמנם ע"ש בתוק' ד"ה ואלא

שבועת העדות פרק רביעי שבועות ל

שבועת העדות נוהגת: באנשים ולא בנשים ברחוקין ולא בקרובין בשטרין ולא בפסולין ואינה נוהגת אלא בראוין להעיד} בפני בית דין ושלא בפני ב"ד מפי עצמן ומפי אחרים אין חייבין עד שיכפרו בהן בב"ד דברי ר' מאיר וחכמים אומרים בין מפי עצמן ובין מפי אחרים אינן חייבין עד שיכפרו בהן בב"ד וחייבין על הדין השבועה, ועל שגגתה עם זדון העדות, ואינן חייבין על שגגתה, ומה הן חייבין על (הדון) [א] השבועה? קרבן עולה ויורד: **גמ'** מנהני מילי דתנ"ד [ועמדו שני האנשים] בעדים הכתוב מדבר אתה אומר בעדים או אינו אלא בבעלי דינין? כשהוא אומר אשר להם הריב הרי בעלי דינין אמור הא מה אני מקיים "ועמדו שני האנשים" בעדים הכתוב מדבר, ואם נפשך לומר נאמר כאן "שני" ונאמר להלן "שני" מה להלן בעדים אף כאן בעדים מאי אם נפשך לומר? וכי תימא מרלא כתב "אשר להם הריב" כוליה קרא בבעלי דינין משתעי, נאמר כאן "שני" נאמר להלן "שני" מה להלן בעדים אף כאן בעדים, תניא אידך [ועמדו שני האנשים] בעדים הכתוב מדבר, אתה אומר בעדים או אינו אלא בבעלי דינין? אמרת וכי שנים באים לדין שלשה אין באין לדין ואם נפשך לומר נאמר כאן "שני" ונאמר להלן "שני" מה להלן בעדים אף כאן בעדים מאי אם נפשך לומר? וכי תימא בתובע ונתבע קא משתעי קרא נאמר כאן שני ונאמר להלן שני מה להלן בעדים אף כאן בעדים תניא אידך [ועמדו שני האנשים] בעדים הכתוב מדבר, אתה אומר בעדים או אינו אלא בבעלי דינין? אמרת וכי אנשים באין לדין ואם נפשך לומר נאמר כאן שני ונאמר להלן שני מה להלן בעדים אף כאן בעדים מאי אם נפשך לומר? וכי תימא בתובע ונתבע קא משתעי קרא נאמר כאן שני ונאמר להלן שני מה להלן בעדים אף כאן בעדים ת"ר [ועמדו שני האנשים] מצוה לבעלי דינין שיעמדו אמר ר' יהודה שמעתי שאם רצו לעשות את שניהם משיבין, איזהו אסור? שלא יהא אחד עומד ואחד יושב, אחד מדבר כל צרכו ואחד אומר לו קצר דבריך ת"ר [בצדק תשפוט עמיתך] שלא יהא אחד יושב ואחד עומד, אחד מדבר כל צרכו ואחד אומר לו קצר דבריך ר"א [בצדק תשפוט עמיתך] "הוי דן את חבירך לכף זכות" תני רב יוסף [בצדק תשפוט עמיתך] "עם שאתך בתורה ובמצות השתדל לדונו (ה) יפה". רב עולא בריה דרב עילאי הוה ליה דינא קמיה דרב נחמן שלחה ליה רב יוסף "עולא חברנו עמית בתורה ובמצות" אמר: למאי שלח לי? לתנופי ליה, הדר אמר "למישרא בתיגריה" אי שלח לי? לא מילתא: **לתנופי ליה** - שמא להחניפו בתמיה: **למישרא בתיגריה** - כדפריסית לא בא דין לחד לפני, לפסוק לא זה מחלה: שניהם מושיבין ואיזהו אסור שלא יהא אחד יושב ואחד עומד. אחד מדבר כל צרכו ואחד אומר לו קצר דבריך. שנאמר בצדק תשפוט עמיתך: ר"א בצדק תשפוט עמיתך. שנאמר בצדק תשפוט עמיתך. שלח ליה רב יוסף לרב נחמן עולא חברנו עם שאתך בתורה ובמצות הוא אמר מאי האי דשלח לי לתנופי ליה. הדר אמר למישרא תיגריה

שבועת העדות - מנהני מילי - תימה למאי לריך קרא דעבד פסול לעדות כפי' התוכל (ב"ק דף פח:) מלא יומתו לפות על פי עדים תיפוק ליה מסוס דגמרינן לה לא מלאכה: **שלשה** אין באין לדין. אבל לי בעדים חיירי אתי שפיר דאורחא דמילתא דכיון דסגי בתרי לא לאו שפי אבל הכאים לדין כל בעלי דיינין רגילין לבא: **כל** כבודה בת מלך פנימה - וא"ת השתא נמי דחיירי בעדים מנא ליה למתוני כאים למה לה דנקט קרא לאנשים מסוס כל כבודה בת מלך וי"ש לומר דגבי עדים ע"כ לריכין לבא לדין עד מפי עד כגר אבל לדין יכולה למסור מעטופיה ביד לאחר: **מצוה** בבעלי דינין שיעמדו - ואפי' ר' יהודה מודה בגמר דין לו בעדים דמלוה דכפרק בתרא דמועד קטן (דף כא. ושם) משמע דוועמדו לא משמע עמידה דעקה לן קריאה מעומד מוסק לוב ויקרא ופריך הלא מעצה ועמד ולאחר ה"נ ותניא בין עומד ובין יושב ומצי למיפ לא כתב ויעמוד ויאמר ככל כתיב ויקם ויקרא וי"ל דועמד שלין מעצה לאחריו כי הכא משמע ודלא עמידה לכל ועמד שים מעצה לאחריו כי התם ועמד ואמר לא משמע עמידה כמו (כתובות דף כג:) עמדה וקיבלה ועמדה ונשאת (ב"ב דף קנט:) ועמד ונתב כל נכסיו לאחר (שם דף קנט:) והא דאמר לה בתי עמודי בשי"ם תליא (יבמות דף קו: ושם) דמשמע דבעינן תליא מעומד לא מסוס דכתיב ועמד ואמר כדפי' ועוד דת"ל היא עיכובא כדכתיב בפרקא ככה דכתיב עיכובא הוא אלא אמר לה לעמוד מסוס דמלוה בבעלי דינין לעמוד כדאמר הכא והיה לומר לה לעמוד ולטעון לו שמא לאחר מסוס דחליצה הויא כגמר דין:

שאם רלו ב"ד להושיב טו' והניא דסנהדרין פרק כהן גדול (דף יט.) דאמר ליה שמעון בן שטח יתי שמוד על רגלך ויעידו בך תתי דלא כר' יהודה ולדידיה בשטח גמר דין הוא ולא בשטח קבלת עדות שטח אחלת דין: **למאי** שלח לי כו' - המ"ל להפוכי בזכותיה כדאמרי' פרק כל כתבי הקודש (שבת דף קיט:) תיפוי לי דכי אתי לאורחא מרבנן קמי לדיינא לא מגניא ליה אבי סדיא עד דמהפכי בזכותיה:

למישרי ליה תגריה - כשבאו שני דיינים בבת אחת דאם בא דין אחד אחלה לריך להקדימו כדאמרינן בסנהדרין (ד' ח:) בקטן בגדול שמעמען לי נמי עשה דכבוד התורה עדיף כדאמרינן פרק בתרא דכתובות (דף קו:) לי

שנאמר בצדק תשפוט עמיתך. שנאמר בצדק תשפוט עמיתך: ר"א בצדק תשפוט עמיתך. שנאמר בצדק תשפוט עמיתך. שלח ליה רב יוסף לרב נחמן עולא חברנו עם שאתך בתורה ובמצות הוא אמר מאי האי דשלח לי לתנופי ליה. הדר אמר למישרא תיגריה

אי

א א מיי' פ"י מהל' שבועות הל' ו סמג לאוין רמג:
[נכ"ק תילגו תוספות על קוסיא זו ע"ש ושיע שום זכחים קג. ד"ה אין לי וכו']
ב ב מיי' שם פ"ש הל' כ סמג שם:
ג ג מיי' פ"ש שם הל' יב:
ד ד מיי' שם הל' יג:
ה ה מיי' שם הל' יב:
ו ו מיי' פ"ש מהל' עדות כ"ג ב סמג לאוין קיד טוש"ע ח"מ סי' ז סעיף ד וסי' לג סעיף ג:
ז ז ח ט מיי' פכ"ח מהל' סנהדרין הל' ג סמג עשין קו טוש"ע ח"מ סי' יז סעיף ג וסעי' ג:
ח י מיי' שם הל' ג:

ג-ו נוסא/אבנך

מקורות לשטה זו בסוף הדפוס "ושאלו ע"ז פאנטיס"

[לעיל כט:]
א סנהדרין ל' ב' [ושאלו ע"ז בגליון ב"ק דף ק"ג ע"ב ד"ה ר"ג] ועי' [ב"ק] ד"ה ר"ג ב"ק ד"ה ר"ג
עד חתם: **גמ'** מנהני מילי: **כפי כ"ד** ושלא כפני כ"ד. תם מפי עלמו נשבע שתמר שבועה שהיי יודע לך עדות: **ומפי אחרים**. כגון משביע אני עליכם שתבואו ותעידוני ותמרו לו אין לנו יודעים לך עדות ולא הודיעו שבועה מפיהם אינן חייבים עד שיכפרו בו בב"ד לכתיב (ויקרא ה) אם לא יגיד וגו' במקום שהיו היה מגיד היה מועיל, וקרא במושבעו מפי אחרים כתיב אבל מפי עלמו ליף ר' מאיר בג"ם כדמפרש בגמרא ואפי' תון לב"ד: **מיתיבי** קרבן עולה ויורד: **על זדון השבועה**. שהרי לא נאמר כאן "ובשגגה": **ועל שגגתה עם זדון העדות**. שמוזהרים הם ויודעים לו עדות אבל שוגגים הם על הקרבן כשאתר שגגת ביטוי לשבועה זו אסורה אבל ליכי יודע שחייבין עליה קרבן: **ואין חייבין על שגגתה**. אם שוגגים הם לגמרי כשבורין שאין יודעין לו עדות ואחר כך מזכרו שהרי אטומין הן לא קיימא להו שבועין לשקר: **גמ'** מנהני מילי. דנקטי פסולות לעדות: **בעדים הכתוב מדבר**. דבעדים משמע קרא דכתיב לעיל מיניה "כי יקום עד חמס בחש" ומסיק ליה "ועמדו": **בעדים הכתוב מדבר**. ללמדך שאין עדות בנשים. **ואם נפשך לומר**. ואם תלמה להכיח תשובה על דרך זו הרי לך ג"ם מפורשת שהכתוב מדבר בעדים. **ונאמר שני שני**. "על פי שני עדים": **מה אם נפשך לומר**. מה היה לו להכיח על דרך הרשתובה: **וכי תימא**. כתובע ונתבע משתעי קרא ואפי' הן תובעים רבים לו נתבעים רבים בדין אחד וכל התובעים קרי להו קרא אחד וכל הנתבעים קרי להו קרא אחד: **מלוה בבעלי דינים שיעמדו**. (בשעידה) דהא קרא בעלי דינין דחייכי דכתיב לפני ה' להס הכיה (דברים יט): **שלא יהא אחד עומד ואחד יושב**. שלא ירחה חביכו שמכבדין לוחו יותר ממנו ויכחמתו דבריו: **כל** כבודה בת מלך פנימה. **ולא בקרובין**. **בשטרין**. **ולא בפסולין**. **אלא בראוין להעיד**. **בפני בית דין**. **ושלא בפני ב"ד**. **מפי עצמן**. **ומפי אחרים**. **אין חייבין עד שיכפרו בהן בב"ד**. **חייבין על הדין השבועה**. **ועל שגגתה עם זדון העדות**. **ואין חייבין על שגגתה**. **ומה הן חייבין על (הדון) השבועה**. **קרבן עולה ויורד**. **מנהני מילי**. **בעדים הכתוב מדבר**. **ונאמר שני שני**. **מה להלן בעדים אף כאן בעדים**. **מאי אם נפשך לומר**. **וכי תימא בתובע ונתבע קא משתעי קרא**. **נאמר כאן שני ונאמר להלן שני מה להלן בעדים אף כאן בעדים**. **ת"ר שאם רצו לעשות את שניהם**. **משיבין**. **שלא יהא אחד עומד ואחד יושב**. **אחד מדבר כל צרכו ואחד אומר לו קצר דבריך**. **בצדק תשפוט עמיתך**. **שלא יהא אחד יושב ואחד עומד**. **אחד מדבר כל צרכו ואחד אומר לו קצר דבריך**. **הוי דן את חבירך לכף זכות**. **תני רב יוסף בצדק תשפוט עמיתך**. **עם שאתך בתורה ובמצות השתדל לדונו יפה**. **רב עולא בריה דרב עילאי הוה ליה דינא קמיה דרב נחמן שלחה ליה רב יוסף "עולא חברנו עמית בתורה ובמצות" אמר: למאי שלח לי? לתנופי ליה, הדר אמר "למישרא בתיגריה"**

(ה) גמ' לדיוט יפה יפה: (ג) רש"י ד"ה ועל וכו' דתוקימנא. ס"ל לעיל דף כו ריש ע"ב:

[א] בשנוה מכנועה. ממקן (דקתי גם על שגגתה פפ זדון העדות. נכיכים. מגיכים. זדונם):

גמ' למיתרי בגיגים. עיין מלים דף סב:

[ושע"ם שום' יבמות קג. ד"ה בין עומד ותוס' זכחים שם. ד"ה מיוחב]

[עש"ם על הגליון בסנהד' יט: כתוס']

דיוטות על הפסוק "בצדק תשפוט עמיתך"

רבינו חננאל

פ"ד מהני' שבועת העדות נוהגת באנשים ולא בנשים כו'. מתניא. שבועת העדות נוהגת באנשים ברחוקים בכשרים בראוין להעיד בפני ב"ד ושלא בפני ב"ד מפי עצמו ומפי אחרים ואין חייבין עד שיכפרו בהן בב"ד: מנא ליה דעדות באנשים ולא בנשים שנאמר ועמדו שני האנשים בעדים הכתוב מדבר כו'. משופה היא: ת"ר ועמדו שני האנשים מצוה בבי דינין שיעמדו. א"ר יהודה שמעתי שאם רצו ב"ד להושיב את

א נמי לקולא · לפר"ח דמפרש לקולא למי שירצה הדיין ליקן יקן לי כדלמר (כתובות פה:) תלמיד חכם קודם גבי נכסיו לטוביה ולכך אלא ליה שגם זה מ"ח ויעשה קולא למי שירצה:

הכל מודים בעדות דכתיב ועמדו שממנו לעני מכשיס ולא כתיב ומני מכשיס אלא כיון שיעמדו וע"ל דקתי נמי אחאר להס ריב להיות בעלי דינין ובגמר דין כדאמרינן בממון דאיכא לן לאוקומה דומיא דעדים דהוי כגמר דין:

אפרח עלי בר חוזא · לעני"ג דכעיון קימה שיש בה היזור כדאמרינן פ"ק דקדושין (דף נ:) מ"מ לין איסור שהרי עומד היה ועי"ל דהיה יודעת שבפניה עמד ולא עשה אלא מפני שהיתה בעלת דינה ובלחו הכי לא דמי לעומד "מפני בניס הכסא ובניס המרחץ דהתס ליכא היזור כלל:

והאמר מר בשעת גמר דין כו' · לעני"ג היה יכול להושיבה כדאמר בממון דעשה דכבוד תורה מדיף וה"ג עשה דכבוד תורה שהיתה אשת חבר תוכיח אלא דלא דמי שלא היתה בעלת דין:

כי · לעני"ג היה יכול להושיבה כדאמר בממון דעשה דכבוד תורה מדיף וה"ג עשה דכבוד תורה שהיתה אשת חבר תוכיח אלא דלא דמי שלא היתה בעלת דין:

אבל מיסורת אין מכמה · בסנהדרין פרק כהן גדול (דף יח:) דפריך גבי כ"ג מעיד מוהתעלמת לא מלי למטעי הא דמעיד היינו בתיסורת דת"ק דלפי' מלך נמי דגבי תיסורת לא ממרן אשתו עליך משום דאין מכמה כו' מיהו היינו בתיסורת דת"ק דלפי' מלך נמי דגבי תיסורת לא ממרן אשתו עליך משום דאין מכמה כו' מיהו תימה דהכא אב ואל תעשה הוא ובפרק מי שמתו בכרכות (דף יפ:) מוכח דמרי לפי' בתיסורת לא פסחו ולמול לא בא שמטמא למת מלוה משום בזיון המת ומקני אב ואל תעשה שלחי ויי"ל דהתס נגעי גדול הוא למת מלוה אחין ו' קוברים לכך אב ואל תעשה מרי תדע דבקוברים לא דמי כבוד דידהו פסח ומילה וכן לפסוע כלאים בשוק גמלי גדול בגמלי מה מלוה להכי פריך מינה לכל הכא גבי עדות ליכא נגעי כל כך ולא מרי בתיסורת לפי' בשב ואל תעשה ודמי ליה גמלי דמלת שק או קופה והתס נמי דפריך מגמלת שק וקופה מכ"ש פריך וה"מ לעטויי אב ואל תעשה כדמשני בתר הכי אלא הקפיד מקני ממון לתיקיבב למחילה לו שמא לכתי לא לתסיק לתיקיבב הלי אטויי וע"ל דבסטוקין איסור על ידו לא מיקרי אב ואל תעשה וכבר הקפידה בקונטרס כגון שבאה לפני מכס להתירה ליכא ותלמיד זה יודע שבעלה מי וכממונא מרי לפי' מוליתן ממון על ידו מבעלי שלא כדין ומצא שק לו קופה למיקני ראיה מינה כגון שרוצה לתר ליטלו והשתא נמי ניחא דלא דמי ליטלטרין לעטויי התס אלא מרי ממונא דלתיקיבב למחילה [וע"ש תוס' ב"מ ב: ד"ה מנא]: **עשה** דכבוד תורה עדיף · ולי"ס כ"ש כבוד מלך שהרי ליט יכול למחול על כבודו ותלמי מוקמיה שמעון בן שטח ליגלי המלך בפרק כ"ג בסנהדרין (דף יפ·) ויש לומר דשלמי דיני נפשות דחמירי לי נמי במקום אחין הכס מוחל על כבודו חמיר כבוד תורה מכבוד מלך ומה שיכול למחול מקום דתורה דליה היא [וע"ש תוספות זבחים מז: ד"ה מיוסב] ורוחה

אי נמי לשודא דדייני. אמר עולא מהלוקת בבעלי דינין "אבל בעדים דברי הכל בעמידה דכתיב °ועמדו שני האנשים" אמר רב הונא מחלוקת בשעת משא ומתן "אבל בשעת גמר דין דברי הכל דיינין בישיבה ובעלי דינין בעמידה דכתיב °וישב משה לשפוט את העם ויעמד העם" לימא מחלוקת בשעת משא ומתן אבל בשעת גמר דין דברי הכל דיינין בישיבה ובעלי דינין בעמידה דהא עדים כגמר דין דמי וכתיב בהו "ועמדו שני האנשים" דביתהו דרב הונא הוה לה ריבא קמיה דרב נחמן אמר היכי נעביד: אי איקום מקמה מסתתמן טענתיה דבעל דינא לא איקום מקמה *אשת חבר הרי היא כחבר, א"ל לשמעיה צא ואפרח עלי בר אווא ושדי עלוואי ואיקום" והאמר מר מחלוקת בשעת משא ומתן אבל בשעת גמר דין דברי הכל דיינים בישיבה ובעלי דינין בעמידה? דיתיב כמאן דשרי מסאניה ואמר "איש פלוני אתה זכאי איש פלוני אתה חייב". אמר רבה בר רב הונא "האי צורבא מרבנן ועסק בארץ ראוי להורות בינא בהדי הדבי °מותבינן ליה לצורבא מרבנן, ולעלם הארץ נמי אמרינן ליה "חייב", ואי קאי ליה בה. רב בר שרביא הוה ליה ריבא קמיה דרב פפא אותביה ואותיב נמי לבעל דיניה אתא שליחא דבי דינא בטש ביה ואוקמיה לעם הארץ ולא אמר ליה רב פפא "חייב", היכי עביד הכי והא מסתתמן טענתיה? אמר רב פפא-מימר אמר איתיה: הא אותבן שליחא הוא דלא מפיים מינאי" ואמר רבה בר רב הונא "האי צורבא מרבנן ועסק בארץ ראוי להורות בינא בהדי הדבי לא ליקדום צורבא מרבנן וליתיב (ה) משום דמיחזי כמאן דסדר ליה לדיניה ולא אמרן אלא דלא קביע ליה עידנא, אבל קביע ליה עידנא לית לן בה. מימר אמר בעידניה מרייד, ואמר רבה בר רב הונא "האי צורבא מרבנן דידע בסהדותא וזילא ביה מילתא למיזל לבי דיינא דזוטר מיניה לאסהודי קמיה לא ליזיל אמר רב ששיא בריה דרב אידי אף אנן נמי תנינא *מצא שק או קופה ואין דרכו לימול הרי זה לא ימול הני מילי במכוונא °אבל באיסורא °אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה' *כל מקום שיש בו חלול ה' אין חולקין כבוד לרב: בב ייבמ הוה ידע ליה סהדותא למר זוטרא, אתא לקמיה דאמימר °אותבינהו לבולתו אמר ליה רב אשי לאמימר והאמר עולא מחלוקת בבעלי דינין אבל בעדים דברי הכל בעמידה? א"ל האי עשה והאי עשה *עשה דכבוד תורה עדיף (סימן סניגרון בור גזלת מרמה) ת"ר °במנין לדיין שלא יעשה *סניגרון לדברין תלמוד לומר °מדבר שקר תרחק °ומנין לדיין שיודע לחבירו שהוא גזלן °וכן עד שיודע בחבירו שהוא גזלן מנין שלא יצטרף עמו תלמוד לומר "מדבר שקר תרחק" "ומנין לדיין שיודע בדין שהוא מרומה שלא יאמר הואיל והעדים מעידין אתחכמו ויהא

[כתובות קו.]

[פי' סניגרון מלין כמה דאת אמי אין סניגור נעשה סניגור ריש"ם]

*) [רש"ל גורס בכל הענין ומנין]

קולר

מי נמי לשודא דדייני · יש דין שיהו מלוי בהליית עדים ולא כשכועה ללא כמה שלב הדיינים טוענ לזכות ולחייב כגון הכך דכתובות (דף פה:) ההוא דאמר להו נכסיי לטוביה ואמרו שני טוביה התם שודא דדייני נמי שהדיין רוצה שהוא יהא לו מתנה אי נמי לשני תורה אור שטרות של מכר שנכתבו ביום אחד ואין יכולו למי מסר המוכר שטרו תחלה לחמרינן שודא דדייני אחד בעלי דינין ואחד עדים ולא כשכועה ללא כמה שלב הדיינים טוענ לזכות ולחייב כגון הכך דכתובות (דף פה:) ההוא דאמר להו נכסיי לטוביה ואמרו שני טוביה התם שודא דדייני נמי שהדיין רוצה שהוא יהא לו מתנה אי נמי לשני

[בכתובות פ"ק דף ג' ע"ב רבא]

עין כספר כוס ישועות

הגהות הב"ח

(ה) גמ' ואיתיב קמיה דיינא משום. ני"ב נ"ב ס"ש ס"ב הכל כ"ש ס"ב גורס קמיה דכ"ש וכן גורס כרמב"ם עין מ"ש : (כ) שם ומנין לדיין שיודע בחבירו שהוא גזלן :

[גירסת הספרים עכ"ל בצורבא מרבנן מכח שישנן בעם הארץ לא מכח שישנן ע"כ וגם בכ"י דמולין זז: ד"ה מכח פירש ומביכו כאבן עזרא (ד' נ:) מכח נרסינן בכ"י ולא כ"ש ולדמני נסקא מינה לדיין ועי' ב"מ ס"ו ון סנהד' כ]

* עי' קדושין לי: אשר יש לי' יחוד על נשתן

ב"מ דף כט: ע"ש

סנהדרין סב. עירובין כ. נדרים יפ:

מעשי (דף ו"א) מיני: "מאני טיקו תמיה"

ס' כלי ל"ד מסורת הש"ס עשרה מיני קיום עמידת העדים עשה הוא שנאמר ועמדו שני האנשים וכבוד תורה שנאמר הוא שנאמר והודרת פני זקן קיום עשה דכבוד תורה ערוך: סי' סניגרון כמו סליץ יושר הוא. כלומר מראה לבעל דין היאך ישמין. וכן שלא ישב תלמיד בור לפני הדיין. וכן אם יודע אדם בחברו שהוא גזלן שלא יצטרף עמו לא לדין ולא לעדות. וכן היודע בדין שהוא מרומה שלא יתחבבו.

מז א ב מיי' פכ"ח מהל' סנהדרין הל' ג סמג עשין קו טוש"ע מ"מ סי' יז סעיף ה ו ג ופי' כח סעיף ה ו וסעיף כו : יא ד מיי' שם הל' ד סמג עשין קמ טוש"ע מ"מ סי' יז סעיף ב : יב ה ו מיי' שם טוש"ע שם סי"ב : יג ז מיי' פ"ג מהל' עדות הלכה ב סמג עשין כח טוש"ע מ"מ סי' כח סעיף ב : יד ח מיי' פי"ח מהל' מלוה הל' יג סמג עשין עב טוש"ע מ"מ סי' רכב סעיף ה : טו ט מיי' פ"ג מהל' עדות הלכה ב סמג עשין קמ טוש"ע מ"מ סי' כח סעיף ה : מז י מיי' שם הל' ג ופ"ב מהל' מלוה הל' יג סמג עשין עב טוש"ע מ"מ סי' רכב סעיף ה : טו א מיי' פ"ג מהל' עדות הלכה ב סמג עשין קמ טוש"ע מ"מ סי' כח סעיף ה : מז י מיי' שם הל' ג ופ"ב מהל' מלוה הל' יג סמג עשין עב טוש"ע מ"מ סי' רכב סעיף ה : ג סמג שם ופ' יב טוש"ע מ"ר סי' ממ' סעי' ה : יז כ טוש"ע מ"מ סי' כח סעי' ה : יח ל מיי' פכ"ה מהל' סנהדרין הל' ג סמג עשין קו טוש"ע מ"מ סי' יז סעיף ה : יט מ מיי' פכ"ב שם הל' ג סמג שם טוש"ע מ"מ סי' ז סי' ו : כ נ מיי' שם הל' ו ופ"ב מהל' עדות הלכה ג סמג עשין קמ טוש"ע מ"מ סי' יד סעיף ו : כא ס מיי' פ"י מהל' עדות הלכה ג סמג לאוין ריד טוש"ע מ"מ סי' לד סעיף ה : כב ע מיי' פכ"ד מהל' סנהדרין הל' ג סמג עשין קו טוש"ע מ"מ סי' יז סעיף ג :

רבינו חננאל

אי נמי לשודא דדייני : אמר עולא אפר רב הונא מחלוקת בבעלי דינין בשעת משא ומתן. אבל בשעת גמר דין דברי הכל בעמידה. ודיינין בישיבה כדכתיב (ויעמד העם על משה וגו' וכתיב) וישב משה לשפוט את העם [ויעמד העם על משה וגו'] אימת הוא גמר דין כדבעי דיינא למיתר איש פלוני אתה זכאי ואיש פלוני אתה חייב. (ב)א' ערקתא דסמני : תרגום שורך נגל : אמר רבה בר רב הונא צורבא מרבנן דידע בשהרותא ונולא ביה מילתא למיזל ופיסחר קמי דיינא דבציר מינה לא ליזיל . התנן מצא שק או קופה וכל דבר שאינו דרכו ליטול הרי זה לא ישטל . והיינו דכתיב והתעלמת מהם מעמים שאתה מתעלם . כיצד זקן ואינה לפי כבודו. והני מילי בעדות ממון . אבל איסורא אין חכמה ואין תבונה וגו' כל מקום שיש חלול השם אין הולקין כבוד לרב . עמידת העדים עשה הוא שנאמר ועמדו שני האנשים וכבוד תורה שנאמר הוא שנאמר והודרת פני זקן קיום עשה דכבוד תורה ערוך: סי' סניגרון כמו סליץ יושר הוא. כלומר מראה לבעל דין היאך ישמין . וכן שלא ישב תלמיד בור לפני הדיין. וכן אם יודע אדם בחברו שהוא גזלן שלא יצטרף עמו לא לדין ולא לעדות . וכן היודע בדין שהוא מרומה שלא יתחבבו .

ב) נ"ב כלון כ נמ' כמלן דברי מרקמתן דמסתני וכ"ה בכ"י .

קולר · שלשלת הגון · ורוחף זכות · וכן המלוקח לימי מכנדס · משקר: ונקום נקמם · ושיהא סכור בעל דין שנחתה כח להעיד ויורה לחמת: ומגלגל עליו שבועה · שיהא מודה לו במקצת ומשביעו על ידי גלגול תו שבועת קרקעות שתין כשבעין עליהן חלת על ידי גלגול: שלא יפא אחד בעל דין ושנים עדים · תורה אור

והם בעלי דין: לכוח כמוחו · שלא תגרום לו ליטול לך פיס לו שתחמו דברי שבגנדך מפני תשיבותך ואמר לוך יאמינו כי בית דין על פדס חשוב כזה: מדבר שקר תרחק · וכיון שאים מריבו מסוסס מעמיד זה את שקרו · פוומוקייבו · כמין לחפילותם חשובים קלוט"ם בלע"ז: לא תשא · לוחריה לשקבל: קרי ביה לא תשיא · לוחריה לבעל דין: שמע שוא · שהמעטים דבריו שלא בפני בעל דינו ליו כוס מדברי שקר: ואתר לא עוב עשה · פסוק זה בספר יחזקאל: גם הבא בפרשתם · ומתעבר על ריב לא לו ושמא הרחסון טח לו וטח לפסרה יוסר מזה שליו יכול לעשות פסרה כממון אחרים: שיש עליו עפיקין · עוברין כמו (בראשית טו) שם כי התעצקו עמו שמעלערין על המחזיק בה וזה בח ונקנה לותה ובועטת על חוקו שהות לים ורוע: למעוני מלך · דתנן סהדרין (דף יח·) לא מעיד ולא מעידין לותו: משפח בקוביא · בעילכון *והמרתה שקורין פרמיילי"ה: על שכן מלך · דמלחוביימת לא חזי לכתיב (דברים יז) שום תשים עליך מלך שתהא לימתו עליך והכא להעיד לריך לעמוד לפני הדיין כדאמרן לעיל (דף ג·) ודרך בזיון הוא לו: אבל משפח בקוביא מדאוריימא חוי · שלא פסלה תורה אלא עד חמס שבטל בחזקה כמו (שופטים ט) ויגזלו אח כל (העובר) דבעלי שכם ובכן גדען ביה ועשוהו גזלן מדבריהם ואמרו לממכתא היא ולא קניא וכיון דמדאורייתא חזי חייבת עליה שבועה ורב אחא סבר מחוקף כוחיל וכוף סוף לי משכיל לא מקבלינן ליה לא קריגן ביה "והוא עד" · נדון מינה ומינה נדון מינה ואוקי באתרה פלגי · לכאן שבועת הפקדון ולא בחיבת בשבועת העדות: דון מינה. מה בפקדון מושבע מפי עלמו חייב דכתיב (ויקרא ה) אשר יחטא מפי עלמו חייב(מינה)מה פקדון לחפי' שלא בב"ד להשבע על בית דין בית דין שלא בב"ד אף עדות · תע"ג דמושבע מפי אחרים לחמור בשבועת העדות חיו שלא בב"ד להחמירין לקמן בשמעתין מפי עלמו דלפיכן מפקדון לפילו שלא בבית דין ומייתיגן ליה הכא כי החם אמרי מכרי דון (מינה) מה בפקדון מושבע מפי עלמו חייב אף עדות מושבע מפי עלמו חייב: (אוקי באתרה) מה מושבע מפי אחרים בבית דין אין שלא בבית דין לא אף מושבע מפי עלמו בבית דין אין שלא בבית דין לא אמר

קולר · שלשלת הגון · ורוחף זכות · וכן המלוקח לימי מכנדס · משקר: ונקום נקמם · ושיהא סכור בעל דין שנחתה כח להעיד ויורה לחמת: ומגלגל עליו שבועה · שיהא מודה לו במקצת ומשביעו על ידי גלגול תו שבועת קרקעות שתין כשבעין עליהן חלת על ידי גלגול: שלא יפא אחד בעל דין ושנים עדים · תורה אור

והם בעלי דין: לכוח כמוחו · שלא תגרום לו ליטול לך פיס לו שתחמו דברי שבגנדך מפני תשיבותך ואמר לוך יאמינו כי בית דין על פדס חשוב כזה: מדבר שקר תרחק · וכיון שאים מריבו מסוסס מעמיד זה את שקרו · פוומוקייבו · כמין לחפילותם חשובים קלוט"ם בלע"ז: לא תשא · לוחריה לשקבל: קרי ביה לא תשיא · לוחריה לבעל דין: שמע שוא · שהמעטים דבריו שלא בפני בעל דינו ליו כוס מדברי שקר: ואתר לא עוב עשה · פסוק זה בספר יחזקאל: גם הבא בפרשתם · ומתעבר על ריב לא לו ושמא הרחסון טח לו וטח לפסרה יוסר מזה שליו יכול לעשות פסרה כממון אחרים: שיש עליו עפיקין · עוברין כמו (בראשית טו) שם כי התעצקו עמו שמעלערין על המחזיק בה וזה בח ונקנה לותה ובועטת על חוקו שהות לים ורוע: למעוני מלך · דתנן סהדרין (דף יח·) לא מעיד ולא מעידין לותו: משפח בקוביא · בעילכון *והמרתה שקורין פרמיילי"ה: על שכן מלך · דמלחוביימת לא חזי לכתיב (דברים יז) שום תשים עליך מלך שתהא לימתו עליך והכא להעיד לריך לעמוד לפני הדיין כדאמרן לעיל (דף ג·) ודרך בזיון הוא לו: אבל משפח בקוביא מדאוריימא חוי · שלא פסלה תורה אלא עד חמס שבטל בחזקה כמו (שופטים ט) ויגזלו אח כל (העובר) דבעלי שכם ובכן גדען ביה ועשוהו גזלן מדבריהם ואמרו לממכתא היא ולא קניא וכיון דמדאורייתא חזי חייבת עליה שבועה ורב אחא סבר לוחיל וכוף סוף לי משכיל לא מקבלינן ליה לא קריגן ביה "והוא עד" · נדון מינה ומינה נדון מינה ואוקי באתרה פלגי · לכאן שבועת הפקדון ולא בחיבת בשבועת העדות: דון מינה. מה בפקדון מושבע מפי עלמו חייב דכתיב (ויקרא ה) אשר יחטא מפי עלמו חייב(מינה)מה פקדון לחפי' שלא בב"ד להשבע על בית דין בית דין שלא בב"ד אף עדות · תע"ג דמושבע מפי אחרים לחמור בשבועת העדות חיו שלא בב"ד להחמירין לקמן בשמעתין מפי עלמו דלפיכן מפקדון לפילו שלא בבית דין ומייתיגן ליה הכא כי החם אמרי מכרי דון (מינה) מה בפקדון מושבע מפי עלמו חייב אף עדות מושבע מפי עלמו חייב: (אוקי באתרה) מה מושבע מפי אחרים בבית דין אין שלא בבית דין לא אף מושבע מפי עלמו בבית דין אין שלא בבית דין לא אמר

ורואה שלא זכות לעני שלח יפתוק · כפ"ק דסנהדרין (דף ז·) נפקא לן מלח תגורו וכן דרך [הס"ם] בכמה דוכתי:

שלא תחייבו לו שבועה ולח ינגלנו עלי שבועה ממקום אחר · יש תאמר למה ילח מגלגול שבועה יותר משבועה שלח שעתה תובעו ו"ל כגון שיין לו כדי לפרוע כל מה שיגלגל עליו כגון שחייב לו הרבה ממקום אחר וסבר לפקפר גם זה ולפמלימינו עד לליהו לי זוזי כנגד כל השוב ופרעינה ליה: שלא יפמע דברי בעל דין · כפ"ק דסנהדרין (דף ז·) מפיק ליה ממעוע דין לחיכס: זה הכלל בהרבחה · כשעושה בשביל שהוא חלש ובעל טעות שמתעבר על ריב לח לו לבל בשעורת להביח לחביכו מעוחיו שיין חביכו יכול לעכוח מלוה קעביד: ורבנן הוא דפסלוהו · ולפ"ה על גב דחמר לקמן (דף נב·) הכל מודיס בעד מיסה דחייב משום דרבנן לבפרון ולזילון בחר דרבנן בחר תרוייהו חזילון לחייבו דהחם כיון דמדרבנן מועלת עדותו הרי יש כלן הפסד ממון בחה שלח העיד והכח חע"ג דמדרבנן לח מהני עדותו מידי כיון דמלחוריימח מהני מיחייב:

מידי דהא לא מפקת מפומך שקרא, אפי' הכי אסור משום שנאמר מדבר שקר תרחק · מנין לנושה בחבירו מנה שלא יאמר אטענגו במאתים כדי שיודה לי במנה ויתחייב לי שבועה ואגלגל עליו שבועה ממקום אחר תלמוד לומר מדבר שקר תרחק · מנין לנושה בחבירו מנה וטענו מאתים שלא יאמר "אבפרינו בב"ד ואודה לו חוץ לבית דין כדי שלא אתחייב לו שבועה ולא יגלגל עלי שבועה ממקום אחר" תלמוד לומר מדבר שקר תרחק · מנין לשלשה שנושין מנה באחד שלא יהא אחד בעל דין וישנים עדים כדי שיוציאו מנה ויחלוקו ת"ל מדבר שקר תרחק · מנין לשנים שבאו לדין אחד לבוש סמרטוטין ואחד לבוש איצטלית בת מאה מנה שאומרין לו לבוש כמותו או הלבישהו כמותך ת"ל מדבר שקר תרחק · לכי הוו אתו לקמיה דרבא בר רב הונא אמר להו שלופו פומלכייכו וחזתו לדיינא · מנין לדיין שלא ישמע דברי בעל דין (חבירו) קודם שיבא בעל דין חבירו ת"ל מדבר שקר תרחק · מנין לבעל דין שלא יטעים דבריו לדיין קודם שיבא בעל דין חבירו ת"ל מדבר שקר תרחק · רב כהנא מתני · מלא תשא לא תשיא · ואשר לא טוב עשה בתוך עמיו · רב אמר · זה הבא בהרשאה · ושמואל אמר זה הלוקח שדה שיש עליה *עסיקין: אינה נוהגת אלא בראוין להעיד בו: *)לאפוקי מאי אמר רב פפא לאפוקי מלך · רב אחא בר יעקב אמר לאפוקי משחק בקוביא מ"ר משחק בקוביא כל שכן מלך · ומר מלך אבל משחק בקוביא מדאורייתא מהוא חזי · ורבנן הוא דפסלוהו: בפני בית דין ושלא בפני ב"ד בו': במאי קמיפלגי · אמרה רבנן קמיה דרב פפא *בדון מינה ומינה, בדון מינה ואוקי באתרה קא מיפלגי · ר' מאיר סבר דון מינה ומינה: מה פקדון משבע מפי עלמו חייב אף עדות מושבע מפי עלמו חייב. (מינה) מה פקדון בין בבית דין ובין שלא בבית דין אף עדות בין בבית דין ובין שלא בבית דין · ורבנן סברי דון מינה ואוקי באתרה: מה פקדון משבע מפי עלמו חייב (אוקי באתרה) מה מושבע מפי אחרים בבית דין אין שלא בבית דין לא אף מושבע מפי עלמו בבית דין אין שלא בבית דין לא אמר

נוהגת אלא בראוין להעיד למעוני מלך · רב פפא אמר למעוני מלך · אבל משחק בקוביא מדאורייתא מחוא חזי · ורבנן הוא דפסלוהו · רב אחא בר יעקב אמר למעוני משחק בקוביא וכל שכן מלך: בין מפי עלמו בין מפי אחרים עד שיכפרו · כהן בב"ד ואמרו (רבי) [רבנן] ר' מאיר סבר דון מינה ומינה · כלומר למידיני שבועת העדות ונפש כי תחטא משבועת הפקדון · מה פקדון מפי עלמו חייב שנאמר וכחש בעמיתו בפקדון · אף עדות נשבע מפי עלמו חייב · ומינה מה פקדון בין בב"ד בין שלא בב"ד אם כחש בעמיתו חייב אף שבועת העדות · ורבי מילי בנשבע מפי עלמו · אבל בנשבע מפי אחרים אינם חייבים עד שיכפרו בב"ד · וחכמים סברי דון מינה ואוקי באתרה מה פקדון מושבע מפי עלמו חייב שנאמר וכחש · אף שבועת העדות נשבע מפי עלמו [חייב] ואוקי באתרה מה מושבע מפי אחרים בשבועת העדות אינו חייב אלא בב"ד שנאמר ושמעה קול אלה והוא עד אם לא יגיד · ל) (אלא) כפר בו במקום שמחקיימת התגדה חייב אף מושבע מפי עלמו בב"ד אין שלא בב"ד לא.

ל) ג"ל תלמח דחוקח מם כפר בו במקום וכו'.

רבינו חננאל

וכן תלמיד שראח זכות לעני (או) חובה לעשיר שלא ישתוק. וכן תלמיד שראה רבו שפועה בדין שלא יניחנו עד שיגמר הדין ואח"כ יחזירנו על שטו. וכן תלמיד שאמר לו רבו חלא ברי לך שאיני משקר ועכשיו אני נושה לפלוני מנה וכופר בו בוא עמי כדי שתראה כי להעיד באחה ולא תאמר כלום שאסור לעשות כן. וכן ג' שנושים באחד מנה שלא יעשו שנים מהן עדים ואחד בעל דין. וכן הנושה בחבירו מנה שלא ישעננו מאתים כדי שיודה לו בפנה וינגלל עליו שבועה גם בדברים אחרים. וכן מי שנושין בו מנה ומוענין בו מאתים שלא יפברנו גם בפנה שנושה בו כדי שלא ינגלנו עליו שבועה. וכן לשנים שבאו למני הדיין אחד לבוש סמרטופין ואחד לבוש איצטלא בת מאה מנה שאין דנין ביניהן עד שיהיה מלבושן שוה. וכן הדיין שאינו רשאי לשמוע דברי בעל דין עד שיבא חברו. הני כולהו אסמכינהו רבנן על חד וחד מיניהו אהאי קרא מדבר שקר תרחק: נוען לבעל דין שלא ישעים דבריו לדיין קודם שיבוא חברו ת"ל מדבר שקר תרחק · רב כהנא מתני בריש לא תשא שמע שוא. ורבנירון אמרי לא תשא: ואשר לא טוב עשה בתוך עמיו. רב אמר זה הבא בהרשאה ושמואל אמר זה הלוקח שדה שיש עליה עסיקין שיקנה מריבות לעצמו: ואינה

---

*) [אין מכי אחרא] [מיימי' הל' נזקי ממון פ"ו ה"ח] [נוב"א (הסגר האחי) ח"א ד' ח"ב] [מי' ענינו (ענינות) ח"ב ד' ל"א] [מגיד משנה הל' מיימי' פ"ו ה"ח] [מהרי"ט ח"ב ד' ל"ח] [מהרי"ק שורש קנ"ג] [מהרי"ל הל' מלוה ולוה] [מהרי"ו ח"ב ד' ל"ח

לא א מיי' ס"ה מהלכי שבועות הל' יב סמג לאוין רמח:

לב ב ג מיי' שם הל' יג:

לג ד מיי' שם הל' יב סמג שם:

לד ה ו מיי' שם ס"ה הל' ב ופ"י שם הל' טז סמג שם:

לה ז ח מיי' שם הל' יג:

לו ט מיי' שם הל' יג:

לז י מיי' שם הל' יד:

לח כ מיי' שם הל' טו:

לט ל מ מיי' שם ס"ה הלכה ז:

דמיתי לה בק"ו כו' · ומפקדון לא בעי למילף דלא במה מלינו ליכא למיפרך שכן טובא בחמשים ובנשים וכ"מ גמר לה מג"ם דתחטא החטאת כרבי שמעון לקמן בפירקין (דף נד·) :

מההיא לין · פי' יש להוכיח מההיא דלרבנן לית להו דון מינה ואוקי בחמרה לחב לר'

מחיר דחים ליה דון מינה ומינה לין להוכיח מההיא דלא מהך דהכא דההיא ליכא למימר דטעמא דר"מ משום דילף מקדון בק"ו מעדות דלא עשה בו נגיעה כלאחים וחייב בו בין מפי עצמו בין מפי אחרים מקדון ב"ם ודיו לבא מן הדין להיות כנדון מה עדות מפי אחרים דוקא בב"ד תף מקדון כך וליכא למימר שבועת בטוי תוכיח שעשה בו נגיעה כלאחים ופטור בו מושבע מפי אחרים דמה לשבועת בטוי שכן לא עשה בו מיזד כשוגג דכתיב ביה ונעלם ואי לא הוה ביה פירכא הוה למימר דשבועת בטוי גופיה נילף מקל וחומר מעדות לחייבו מושבע מפי אחרים :

ואין חייבין על שגגתה גרידתא · פי' בקונטרס ברים פירקין שעכשיו העדות ואם תאמר תיפוק ליה דבקונטרס קמשהבעי ו"ל כגון דאמרי שבועה שלא יפעו אלו לא רחיצו לך שום עדות ות"ת מכאי מה שייך הא לדרב כהנא ורב אסי דלמא הכא הויו טעמא לפי שאין רחוים להעיד והוו להו כקרובים אי פסולים ו"ל דלא דמי דהיכא דפקי מוהוו עד כדפירש בקונטרס ברים פרקא דמשמע והוא רחוי להעיד אבל הכא קרינן בהו והוו עד דרחוין להעיד אם היו זוכרין ושוד ים לומר שגגתה גרידתא שבכוורים שמוחרים לגמרי לישבע לשקר :

משביע אני עליכם ואמרו אמן · תיניא דר"מ אומר משביע אני עליכם ואמרו אמן ואין אמן אלא לשון שבועה שנאמר האומנה את חותני וגו' ואומר אמן כי לעולם אני נשבע ואומר אמן ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם ר' יוסי אומר אין אמן אלא לשון אלה שנאמר ויבא אותה באלת אמנה ואומר ואת אלת אמנתו אשר כרת לו ר' יהודה אומר אין אמן אלא לשון קללה שנאמר ועברו כל אנשי הברית האלה ואומר אמן ה' עשה כן ה' יקים את דברי האלה אשר כתובים בספר התורה הזה ר' נתן אומר אין אמן אלא לשון נעילה שנאמר ויהי כאשר כלו כל האנשים הנכונים למלחמה למות ויאמר ה' אלי לאמר ואומר ויען כל העם ויאמרו אמן ר' יוסי הגלילי אומר אין אמן אלא לשון שבועה שנאמר אשר לא יעשה כן מבית האיש הזה מבית אביו ומכל טוב אשר הטיב ה' עם אדוני ואומר ויען כל העם ויאמרו אמן ר' יוסי אומר אין אמן אלא לשון ברכה שנאמר ויברכו את רבקה ויאמרו לה אחותנו את היי לאלפי רבבה ואומר ויען בנימין את יוסף אחיו ויאמר אליהם אך אנכי אחיכם אשר מכרתם אותי אתכם אל מצרים ועתה אל תעצבו ואל יחר בעיניכם כי מכרתם אותי הנה כי למחיה שלחני אלהים לפניכם ואומר ויאמר יוסף אל אחיו ויאמרו אמן ר' יוסי הגלילי אומר אין אמן אלא לשון תמיהה שנאמר ויאמר ה' אל משה עד אנה ימאסני העם הזה ואומ

עד שישמעו מפי החובעין ואי אתריכא איצטריכא ליה סלקא דעתך אמינא כיון דרש אחריהן במאן דאמר להו דמי וקמ"ל גמא נמי תנינא שבועת העדות ביצד אמר לעדים בודאי ובודאי שבועה בו אמר אין לא אמר לא אמר לאו דוקא דאי לא תימא הכי גבי פקדון דקתני שבועת הפקדון ביצד אמר לו חן לי פקדון שיש לי בידך הן ואמר אין לא אמר לא הא וכחש בעמיתו כל דהו אלא אמר לאו דוקא הכא נמי דאו דוקא גמא מאי אמרת בשלמא אמר דהכא דוקא חנא החם אמו הבא אלא אי אמרת לא אמר דהתם דוקא ולא אמר דהכא דוקא אמר אמר למה לי למיתניה! דלמא אורחא דמילתא קא משמע לן הניא כוותיה דשמואל דאמר שבא אחריהן אמרו לו מה אתה בא אחרינו שבועה שאין אנו יודעין לך עדות פטורין נואם בפקדון חייבים השביע עליהן חמשה פעמים כו' מנלן דאבפירה בב"ד הוא דמחייבי אחויי לב"ד לא מחייבי? אמר אביי אמר קרא אם לא יגיד ונשא עונו לא אמרתי לך אלא במקום שאילו מגיד זה מתחייב זה ממון א"ל רב פפא לאביי אי הכי אימא שבועה גופא בב"ד אין ושלא בבית דין לא? לא ס"ד דתניא לאחת לחייב על כל אחת ואחת ואי ס"ד בב"ד מי מחייב על כל אחת ואחת והתנן והשביע עליהן חמשה פעמים בפני ב"ד וכפרו אין חייבין אלא אחת אמר ר' שמעון מה טעם הואיל ואינם יכולין לחזור ולהודות אלא לאו שמע מינה שבועה חוץ לב"ד כפירה בב"ד: כפרו שניהן באחת חייבין: הא אי אפשר לצמצם אמר רב חסדא הא מני ר' יוסי הגלילי היא דאמר אפשר לצמצם דתניא ר' יוחנן אמר אפילו תימא רבנן שכפרו שניהן בתוך כדי דיבור יותוך כדי דיבור כדיבור דמי א"ל רב אחא מדיפתי לרבינא מבדי תוך כדי דיבור כמה הוי כדי שאילת תלמיד לרב (איכא דאמרי כדי שאילת הרב לתלמיד) עד דאמרי שבועה שאין אנו יודעין לך עדות טובא הוי? א"ל כל אחד ואחד תוך דיבורו של חבירו: בזה אחר זה הראשון חייב והשני פטור: מתני' דלא כי האי תנא דתניא רבי אלעזר ברבי שמעון מחייב לימא בהא קמיפלגי רבי סבר עד אחד כי אתא לשבועה הוא דקא אתא ורבי סבר עד אחד כי אתא לממונא קא אתא ותיסברא האמר אביי הכל מודים בעד סותה והכל מודים בעדי סותה ומחלוקת בעדי סותה הכל מודים בעד אחד והכל מודים בעד שכנגדו חשוד על השבועה אלא ר"ע עד אחד כי אתי לשבועה קא אתי והכא בהא קמיפלגי מר סבר דבר הגורם לממון כממון דמי ומ"ם לאו כממון דמי. גופא אמר אביי הכל מודים בעד סותה והכל מודים בעדי סותה ומחלוקת בעדי סותה הכל מודים בעד אחד והכל מודים בעד שכנגדו חשוד על השבועה: מודים בעד סותה שקריו בעד סותה ויש מודים בעדי סותה שקריו בעד טומאה. כדתמר במסכת סוטה (דף נג.) ומה העיד היה פוטרו מכתובתה והוליד וכפר עדותו מייב: ודרשינן במסכת סוטה (שם): כל מקום שנאמר עד שיפרוט לך הכתוב אחד ומקמר רחמנא ועד אין כאן אחר אלא הוא עד אחד מכ

הוה ליה כגזלן · משום דכל דבר מחזיקין ליה בחזקת מי שהיה בידו ואם היו עדים לו הוה מהימן למימר דידי חטפי דדידיה חטף מינו דלא בעי למימר לו חטפי ליה כגזלן ומ"מ ויהמניה בשבועה דכתיב (ויקרא ה) גבי מפקיד אצל חבירו כשהוא דעתו למימר בשבועה החזקתי בך ולא מ"ל ליה היכך קטרך בידי מלי בעי במינו דלא בעי למימר נתמנו נתמן בשבועה (ב) ויש לומר דיכול לקבל בדבר שהעד מכחישו כדמשכחת בחזקת הכחיש (שם דף נב: ושם) גבי רבית בר שכחוש דקתמר לקוח בידי לא מצית למרמי דהא נפק עלה קלא דתרעא דימאי היא ואין לחדש טוען בגזלן דבר שהקול מכחישו מיהו לריכא למעוטא דמתויב שבועה ואינו יכול ליפטר בשבועה דלא שבועה דמשלם היה מוקם להכחיש לה העד ואיכא מינו לכל ליפטר בדבר שהעד מכחישו זה ולא קשה לו כמו בדבר שהקול מכחישו: **ואמר** מר חזרה שבועה למתויב לה · תימה דהוה ליה למימר (ג) ואמר יחלוקו דהכי הלכתא דאמר לקמן פרק כל הנשבעין (דף מז: ושם) עבד רב נחמן עובדא יחלוקו ועוד תימה דר' לחא הוא דלומר חזרה שבועה למתויב לה כדמוכח התם מנכסת דהכא ות"ק הוה ליה למימר הכל מודים בעד אחד ונשבעו דחויב כך: לחא

שמע מינה משביע עדי קרקע חייב · קשיא דמי שהכל מודים בעד אחד פטור:

אבל כפירה והודאה חימא לא · (ג) קשה תימה להר"ר יעקב דלעיל"ם דכפירה והודאה שמעינן מדמיחסי דטעמא דכשכפר תוך כדי דיבור לא שייך מיגו משום דרמעון נמי יכול לחזור עדיין ולהודות דלי לאו דיכול לחזור ולהודות אי לאמתי חייב הא

לא צריכא בנון שכפרו שניהן וחזר אחד מהן והודה בתוך כדי דיבור והא קא משמע לן דתוך כדי דיבור כדיבור דמי, בשלמא לרב חסדא דמוקי לה להא כרבי יוסי הגלילי דאשא-אפשר לצמצם ואיצטריך לאשמעינן דתוך כדי דיבור כדיבור דמי אלא לרבי יוחנן דאשא-תוך כדי דיבור סיפא-תוך כדי דיבור, תרתי למה לי? מהו דתימא ה"מ כפירה וכפירה אבל כפירה והודאה אימא לא, קמ"ל: היו שתי כיתי עדים כפירה ראשונה ואח"כ כפירה השניה, *בשלמא שניה תחייב דכפרה לה ראשונה, אלא ראשונה אמאי הא

מוקה כה: סוף ליה ממויב שבועה · על כרחו לא כתב להחזיק כה היה עליו ליפטר אלא תוקף לימין החוקף לומר לו אמר אלי חטפתי וזו היא השבועה שהעד מחייבו ליפטר על מה שהעד מעיד ואינו יכול ליפטר שהרי מודה לו בעלה והשביעתו מיעיד כה בדי שהעיד · **כעד מיסה** · כעד לחד היודע בחלה שמת בעלה והשביעתו מיעיד כה בדי שהעיד · **כגון דלמר לה לדידך** · חון לב"ד "מת בעליך" ולח למר עדותו בב"ד כדי שהשביעתו לפי שהיה יכולה ליקח לב"ד ולומר מת בעלי ולא תהא עריבה לשום עד ואין השבועה נלמדת: **ש"מ משביע עדי קרקע חייב** · לשון שהיה מהלה שהמרה כי' והיה עלמ

פה קיימא שניה. ומה הפסידוהו הרמשונים: קרובים נגשותיהם. נשלו שמי תחיות ואינן כשירין בעדות אחד ממלא שלא היה לו עדות כשכפרה ראשונה הלא הם נאמנים לומר למה לי למתנייה לימתרין כגון שמתי התחיות הללו גוססות: **למיתפ**. הוו להו כאילו מתו ואפסל כח ראשונה להיות קיימא כלא שניה:

קמ"ל דפסח מיפה פה לא שניה. ולימוד שהגוסס הרי הוא כמי שכל דבריו ואף על פי שרוצן למיתה: **מתני' תמומה יד**: הלוקה שסם ניטו ממון: **ואכילה**. שמלת אכילה: **תמין ושעורין וכוסמין כו'**. ריבה תמומין מין אחד ומכישות תלוקות וסיפא תמומין שביעה אחת כולה פקדון ומיעין תלוקין: **ושמכני בני**. הכלה שאין בה חבורה שהיו חייב עליו מיתה שהמכה חבירו היו חייב מיתה ליכא ממון דכוותה: **ושמכני כי** דעטא כרא. חייב ממון, והכי לעיל נקט משום תני נזק כדמפרש בגמרא ר"ת לרשמועינן דהמקביע עדי קנס חייבים ושמכני בני נקט לרשמועינן דהוחיל ואין בה חבורה אין בה מיתה וחייב ממון: **גמ' דר' אלעזר בר"ש** בפרק מרובה (ב"ק דף עה:): **יבואו עדים ויעידוהו** ויחייבו ואינו נפטר בהודאה לרשמועה דכי אמרי' מודה בקנס פטור דנפקא לן ב"ק (דף סד:) מאשר יכשיטון ולהיים פרע למרקיע אף עלמא ה"מ היכא דלא אתו עדים אבל היכא דאתו עדים לא מצלי מודה דידיה לחכל לחו מהדי בתר הכי משלה: **לא תיבעי לך**. דחייבין מהרי הפסידוהו בכפירתן: **כי תיבעי לך כו'**. וזה המקביע קודם שהודה בעל דין ואם הפידוהו היה מחייב ומיהו הא מיבעיא לן כי מיחייבי לו לאו ממון גמור הוא דהא לי הוא מודה מיפטר. לגמרי ואיכא למימר גמי כל כמה דלא לודי ממון הוא: **ורבנן דפסח כמאן סבירא להו**. הַיְינוּ פריך עלה דהא בעיא וכבן החסם דפליגי במשה. דקאמר דבעי להא בעיא דליביה למיתן מקיבילת להו בהיזיקא דמיחייבו לעויל רבנן כמ"ש **פלגא נזקא ממונא והניחא** למ"ד פלגא נזקא ממונא אלא למ"ד קנסא מאי איכא למימר: **והאי נזק צרורות**. דהלכתא גמירי לה דממונא הוא ת"ש **ושלמה בפלגי** קרנא **ושלמה ר' יהו' למשקל** קרנא **ושאנסו איש פלוני ופתח את בחי למשקל** בושת ופלגא קמ"ל בולה ממונא הוא! **רישא** חדא קמ"ל סיפא חדא קמ"ל דחצי נזק צרורות ממונא הוא **ת"ש ושלמה בפלגי

סו א מיי' פ"י מהל' שבועות פ"ו ג :

[ל"ג לר' עקיבא]

סז ב מיי' שם הל' ד :

סח ג ד מיי' פ"ג מהל' שבועות הל' ו סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' קכו סעיף ו :

סט ה מיי' פ"ט מהל' שבועות הל' ג :

שהוציא איש פלוני שם רע על בחי חייבין הודה מפי עצמו פטור[א] מני ר' אלעזר בר' שמעון היא דאמר *יבואו עדים ויעידו [אימא] סיפא והודה מעצמו פטור אתאן לרבנן [דתנן] ר' אלעזר בר' שמעון היא וה"ק לא משכחת לה הודה מפי עצמו דפטור אלא היכא עדים כלל והודה מעצמו: **מתני'** אמשביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידו שאני כהן, שאני לוי, שאיני בן גרושה, שאיני בן חלוצה, שאיש פלוני כהן, שאיש פלוני לוי, שאינו בן גרושה, שאינו בן חלוצה, שאנם איש פלוני את בתו, ופתה את בתו, ושחבל בי בני, ושחבל בי חבירי *שהדליק גדישי בשבת הרי אלו פטורין: **גמ'** טעמא דאיש פלוני כהן, דאיש פלוני לוי הא קתני סיפא פלוני-חייבין הא קתני סיפא עד שישמעו מפי החובע אמר שמואל בבא בהרשאה *והאמרי נהרדעי לא כתבינן אורכתא אמטלטלי? ה"מ היכא דכפריה אבל לא כפריה כתבינן. ת"ר מנין שאין הכתוב מדבר אלא בחביעת ממון? אליבא דאמר אמר כאן אואין ונאמר להלן אואין מה להלן אינו מדבר אלא בחביעת ממון אף כאן אינו מדבר אלא בחביעת ממון, אואין דרוצה יוכיחו שהן "אואין" ומדברים שלא בחביעת ממון? "אואין" שיש עמהן שבועה מאואין שיש עמהן שבועה ואל יוכיחו "אואין" דרוצה שאין עמהן שבועה אואין דסותה יוכיחו שהן "אואין" ויש עמהן שבועה ומדברים שלא בחביעת ממון? "אואין" שיש עמהן שבועה ואין עמהן כהן מאואין שיש עמהן שבועה ואין עמהן כהן ואל יוכיחו "אואין" דרוצה שאין עמהן שבועה ואל יוכיחו אואין דסותה שאעפ"ש שיש עמהן שבועה יש עמהן כהן אומר והיה כי יאשם לאחת מאלה יש מאלה שהוא חייב ויש מאלה שהוא פטור, הא כיצד: תבעו ממון חייב, ד"א פטור יוסי הגלילי אומר הרי הוא אומר והוא עד או ראה או ידע בעדות המתקיימת בראיה בלא ידיעה, ובידיעה בלא ראיה? הכתוב מדבר, ראיה בלא ידיעה כיצד: מנה מניתי לך בפני פלוני ופלוני, יבואו פלוני ופלוני ויעידו זו היא ראיה בלא ידיעה, ידיעה בלא ראיה כיצד "מנה הודיתה לי בפני פלוני ופלוני, יבואו פלוני ופלוני ויעידו זו היא ידיעה בלא ראיה" אומר חייב כאן וחייב בפקדון מה להלן אינו מדבר אלא בחביעת ממון אף כאן אינו מדבר אלא בחביעת ממון בעוד ק"ו: מה פקדון שעשית בו נשים באנשים קרובים כרחוקים פסולים בכשרים וחייב על כל

[ג"ק עה.]

[ג"ק ושהדליק וכ"ל במשנה במשניות]

[נקמן נה.]

ג"ק דף ע. בכוונות דף מט.

הגהות הב"ח

(א) תוס' [בע"פ] ד"ה ואמאי וכו' (שלומי לה בתמיה ונלענ"ד (ב) בא"ד דסיפא דתנא שמעי". ג"כ וכיכ לפקדון ליכא למיגר לה ז"ל ומיהו לא ידענא דלא ס"ל כוותיה דתניא בתוספתא פ"ג ה"ב ר"ש אומר פקדון אמאי מקרקעי ס"ל ר"ש ס"ל כוותיה דתניא בתוספתא פ"ג ה"ב ר"ש אומר פקדון אמאי מקרקעי

ואינו חייב אלא אחת בפני ב"ד. תימה הא מהכא יליף לה בסמוך: כו מוכח. מכך לחכירים כשכבע עלמו ולקמן מפרש לה לקולה: או לו ביטוי. "לו" נפקא לי' מהכא דכתיב לו להיטיב": שכן מקבץ מחטאת. בסיפרי כתיב *מחטאת לג"ם: חטאת מחטאת. עדות ובילוי: בחטאת, לכל שבועה תורה אור

כל אחת ואחת בפני ב"ד ושלא בפני ב"ד, אינו מדבר אלא בתביעת ממון. עדות שלא עשות בה נשים באנשים קרובים כרחוקים פסולין בכשרים ואינו חייב אלא אחת בפני ב"ד אינו דין שלא יהא מדבר אלא בתביעת ממון כה לפקדון שכן לא עשה בו משלבע כנשבע ומזיד כשוגג תאמר בעדות שכן עשה בה מישבע כנשבע ומזיד כשוגג ת"ל *חחטא תחטא לגזירה שוה נאמר כאן °חחטא" ונאמר להלן "חחטא" מה להלן אינו מדבר אלא בתביעת ממון אף כאן אינו מדבר אלא בתביעת ממון מתקוף לה רבה בר עולא °או אין °ביטוי ויכיחו שהן אומרין ויש עמהן שבועה ואין עמהן כהן, ומדברים שלא בתביעת ממון? מסתברא מפקדון הוה ליה למילף שבן חחטא-מחחטא אדרבה מביטוי ה"ל למילף שבן חטאת מחטאת, אלא מסתברא מפקדון ה"ל למילף שבן חטא במזיד חבעיה וכפריה ועבריה אדרבה מביטוי הוה ליה למילף? שבן חטאת, ישירדה, להחמיש? הנך נפישין: אומר °והיה כי יאשם לאחת מאלה יש מאלה שהוא חייב ויש מאלה שהוא פטור הא ביצד: חבעו ממון חייב תבעו ר"א פטור איפוך אנא"ר ע"ע אאוין הר"א-סמיך מאי בינייהו-בין ר"א ובין ר"ע: אלא ביניהם משביע עדי קרקע: לר"א חייבין לר"ע פטורין *ולר' יוחנן דאמר התם "משביע עדי קרקע אפי' לר"א פטורין הכא מאי איכא בין ר"א לר"ע אלא ביניהם עדי קנס יוסי הגלילי אומר "והוא עד או ראה או ידע" בערות המתקיימת בראיה בלא ידיעה, ובידיעה בלא ראיה, הכתוב מדבר א"ל רב פפא לאביי לימא ר' יוסי הגלילי "היה היה לו" אתא *דתניא ר' אחא אומר גמל האחור בין הגמלים ונמצא גמל הרגו בצידו בידוע שזה הרגו דאי אית ליה לר' אחא, בדיני נפשות נמי משכחת לה, כר"ש בן שטח *דתניא °אריש בן שטח אראה בנחמה אם לא ראיתי אחד שרץ אחר חבירו לחורבה ורצתי אחריו ומצאתי סייף בידו ודם מטפטף והרוג מפרפר אמרתי לו °רשע מי הרגו לזה או אני או אתה אבל מה אעשה שאין דמך מסור בידי שתרי אמרה תורה °על פי שנים עדים או שלשה עדים יומת המת" אלא המקום יפרע ממך, אמרו: לא זזו משם עד שנשכו נחש ומת אפי' תימא איה ליה דרבי אחא בשלמא ידיעה בלא ראיה משכחת לה אלא ראיה בלא ידיעה היכי משכחת לה—מי לא בעי מידע °אם עובד כוכבים הרג או ישראל הרג, אם אדם מרפה הרג או שלם הרג, ש"מ מסתברא רבי יוסי הגלילי משביע עדי קנס פטור דאי ס"ד חייב נהי 'דידיעה בלא ראיה' אשכחן לה, 'ראיה בלא ידיעה' מי לא בעי-מידע: נברית בעל-בת ישראל בעל, בתולה בעל-בעולה בעל, יתיב רב המנונא קמיה דרב יהודה ויתיב רב יהודה וקא מיבעיא ליה: מנה מניתיך בפני פלוני ופלוני ועדים

משביע עדי קנס פטור. דאי ס"ד חייב בשלמא ידיעה בלא ראיה משכחת לה היכי משכחת לה. מי לא בעי ידע אי נברית בעל או בת ישראל בעל: מנה מניתי לך בפני פלוני ופלוני והלה

מסורת הש"ס

ר"ש"י ד"ה שכן חטאת וכו' חטאת וכו'. תמוה לי כת קלי על ר"מ דלא יליף מחטאת מחטאת. וגם מה נריך ר"מ ללימוד דאתיין כיון דילף מג"ם מחטאת. ולגי' הש"ס נראה כפשוטו דמה דאתיין שכן מחטאת מחטאת דמיין כיון דכתיכם כתיב מחטאת וכדאתיין עלה מדרכה מביטוי שכן מחטאת מחטאת סייעו דלענין זה דומה יותר לביטוי. ודבכי כת"י ג"ע:

ע א מי' פ"ח מהלכות נזקי ממון הלכה יד סמג עשין סח טוש"ע מו"מ סימן תח סעיף ב:

רבינו חננאל

או או ביטוי יוכיחו שנאבר או נפש כי תחשבע לבמא בשפתים. שהן אומרין ויש בהן שבועה ואין בהן כהן ומדברין שלא בתביעת ממון כו'. תחטא תחטא ל"ש נאמר כאן ונפש כי תחטא [ושמעה קול אלה ונאמר להלן נפש כי תחטא] ומעלה מעל בה' ונו' מה להלן תביעת ממון אף כאן תביעת ממון. אדרבה מביטוי הוה ליה למילף. שכן תרוייהו תחטא לאפוקי פקדון דאשם הוא. ופרקינן מספתברא מפקדון הוה ליה למילף. שכן תרוייהו תחטא תחטא כתיב בהו. ושניהן מביאין על הזדון כשוגג כדתנן בכריתות. ד' מביאין על הזדון כשגגה ויש להן תובעין לזה ולזה ושניהן עברו על מצוה. למעוטי שבועת ביטוי דלית בה הרא מהני. אדרבה מביטוי הוה ליה למילף. שכן שבועת ביטוי ושבועת העדות ישנן שתיהן בקרבן עולה ויורד ואין בהן דחוסח ותרוייהו כתיב בהו (חס חס) [המאת] למעוטי פקדון דליתיה בעולה ויורד ואית ביה חוסח[ואשם] ודחינן הנך דפקדון נפ"ש דהני אחרע והני הלת: ר' עקיבא אומר כתיב והיה כי יאשם לאחת מאלה. יש מאלה [שחייב] ויש מאלה שפטור. הא כיצד תבעו ממון חייב תבעו בדבר אחר פטור. אימר אנא ר' עקיבא נמי על אויין דרבי אליעזר ממיך לה ובערי קרקע פליגי. לרבי אליעזר חייבין לרבי עקיבא פטורין: רבי יוסי הגלילי אומר והיא עד או ראה או ידע בערות המתקיימת בראיה ולא בידיעה. פנה מניחי לך בפני פלוני ופלוני ובי"ד יושבין בלא ראיה. פנה הדיינין לי בפני פלוני ופלוני. וכי האי גוונא לא משכחת לה אלא בחבישת ממון. ליפא לית ליה לרבי יוסי הגלילי הא דתניא ר' אחא אומר גמל האחור בין הגמלים ונמצא גמל הרגו בידוע שזה הרגו[דאית] [ראי אית] ליה בדיני נפשות נמי משכחת לה כגון מעשה דשמעון בן שפח שראה אחד רץ אחר חבירו לחורבה ורץ אחריו ומצא אחד הרגו מפרפר ודם מפפטף כו' הנה ברי שוראי זה הרגו. אבל בראית העין לא רמזי. ואיכא אפלוגי תיפא איה ליה. בשלמא ידיעה בלא ראיה משכחת לה כי האי גוונא אלא ראיה בלא ידיעה היכי משכחת לה לא בעי מידע עובד כוכבים הרג או ישראל הרג שלם הרג או פרפה הרג. ש"פ קבר ר' יוסי הגלילי

*) [ע"ע תוס' יבמות קכ: ד"ה גלח וד"ה מיעין ותוס' כתובות נג: ד"ה דלמא ותוס' גיטין עג: ד"ה גלח מעמה וד"ה מיעין]

מושבע כשכבע ומזיד כשוגג. וליכא למימר דהיא נופה גילף בק"ו דהיכא למימר שבועת ביטוי יוכיח ומיהו במה מלינו מלי גמר לה וכרלה דהיינו הא דפריך לקמן ליגמר ממי שבועת פקדון משבועת העדות למושבע מפי לחריס וכ"ת תדרכה גילף מביטוי מסתברא דהיכא למילף טפי מעדות שכן חטא שבניה כפריה ועבריה: ה"ג תבניה כפריה ועבריה. ולית לן ע"ג ועבריה משום דשבועת ביטוי ליתא [נמי] לשעבר ל"ש ול"ל דה"ל תבניה וכפריה תרי מילי ניעכו מדקתמר הכי פשיטן ולקמן בשמעתין מוכח דמדלא ילף דפריך תדרכה מעדות ה"ל למילף שכן חטא הדיוט בשבועה תבניה וכפריה ולוקין ומשני הכי נפשין ולי דאי: דאי. אי לאו דר' לחא לית ליה לומדנא בדיני נפשות ולימה דכפי לחד דיני ממונות (סנהדרין דף נ.) נבי כיולד מלימין על דיני נפשות שמע מינה מתמרו מלומד לחיתה ולייק נגמ' (שם:) הא בדיני ממונות *לחמרין כמאן כר' לחא דאמר דיני נפשות כדיני ממונות ול"ל דומלי מעיקרא דס"ד דלא מיתוקק כרבנן ט"ב מוקי לה כר' לחא ולית ליה לימד מכחם לה. דלמא כר' יוסי הגלילי דאמר לעיל דיני ממונות דוקא ולא בדיני נפשות כי היכי דתיתוקק מהני' כוותיה לבל לפי המסקנא דגמוקי לה כרבנן מ"ל דר' לחא לית ליה לומדנא לפי' בדיני נפשות אבל עוד לימה דמשמע משום דלית ליה בדיני ממונות אית ליה בדיני נפשות כמו שעלמה לו בסיפה על רלמו ונקב קרוס של מוח לפני רבנן מודו בהני לומדנא כדמוכח בפרק כל הכשבענין לקמן (דף מו:) כגון שעלמה לו בסיפה על גבו וכן לעיל ידיו ו"ל דהמ"ל ונטעמיך: על פי שנים עדים. תבר היה וכמ"ד (מכות דף ו: ונסנהדרין ה:) דאין לריך התרחה ואע"פ שהיה כאן פילסום ובלבול רוח שהרי בחורבה היה לא היה פוטרו בשביל כך דדוקא גבי גלות הוא דאפטרי ליה בפ' בפני פלוני ופלוני (דף קכ: ושם) משום דמיעטי קלתי דכתיב כמה זמנין ויפל עליו ויממו אבל ממיתה כ"ד לא מיפטר בכהי תדע דהא לחמרין (סנהדרין נמ:) שהיו מוכיחים אותו ומיהו מכאן יש לדחות ולאוקמיה כגון דמחייה בביאתה דשיפה ולא פרכים וכן לריך לאוקומה למאן דמוקר בפ' אלו נערות (כתובות נג:) לקרא כתוב ומאי ונקה ונקה מנלות *): אי סריפה הרג לי שלם הרג תימה הא מזונין בתר רובא דמרובה דייקינן לה בפ"ק דמולין (דף ימ. ושם) דלא מיישינן למאי במקום שיש נקב הוה ו"ל דמייירי כגון לחיכה קמן חד טריפה וחד שלם דלריך לידע לחיה מהם הרג:

ועדים

[לקמן נז:]

כ"ב נב. [סנהדרין נ: תוספתא ד"ה ס"ג]

[סנהדרין נ: ע"ש]

[דברים יט: למידע]

פה דקתמר כת"ל ר"ש

[לקמן נז:]

ועדים רואין אותו מבחוץ. שאם היו מבפנים היו יוצאים שאין פרעון לו להוציא ובקונטרס פירש שמ"ש שאם בחוץ לא הכיר בהם הנתבע: **אתו** שהרי ואתמי להשתעין מיס בלא עמוד זה אמר ר"ל הוחזק כפרן. ות"ח ברים ב"מ (דף נ.) דאמר מנה לי ביד והלה אומר אין לך בידי כלום והעדים מעידים שחייב לו כ' שלא לו הכ' ויצבע על השאר והשאח יהא הוחזק כפרן ויפרע הכל דלא גרע עדות שהעידו שחייב כ' מדהשתין להכת וי"ל דהכת דקאמר לא עבדינן בלד עמוד זה מטעם דבעי למימר לחם עבדינן מעולם בלד עמוד זה לחי חייב ולכך הוי כפרן בכל דהשתין עדים שהשתין בלד עמוד זה לחבל בחם לא הוחזק כפרן ולחם בל': **בי** היכי דגמר שבועת העדות משבועת הפקדון. תימה דלמח הא דתקט ר"ם במילתיה דשאה בו משבצע בשבועת העדות היינו משום דלבצתר היכי ליה ג"ם ע"ב כמה כל כמה דלא קיס ליה ג"ם ע"ב כמה מינו לח מי למילף דחיכח למיפרך דמה לפקדון שכן עשה בו נסיס כחבסים: **ליגמר** נמי משבועת הפקדון בו'. פי' ליגמר מיניה כמה מינו כדפי' לעיל ות"ם כל כמה דלא ידע הכא למיגר בשוגג היכי מלי גמר הא ליכא למיפרך מה לשבועת העדות שכן עשה בו מזיד בשוגג וי"ל דהשתא נמי מתרוייהו פריך וריבתא למילתא נקט:

פקדון נמי לא כתיב ביה ונעלם. תימה היכי מדמי פקדון לעדות דהתם כתיב גבי ביטוי ומומחת מקדש וקדשיו דכתיב בהו ונעלם ובדידיה לא כתיב ליכא למימר דלכתי לא מסיק לדעמיה עד לבסוף מדקאמר בסמוך לדגמר ממעילה גמר מעדות משמע דפשיטא ליה בעדות טפי משפקדון משעמא דפרי' ומיהו י"ל דהא דפשיטא ליה בעדות טפי משום דלא קיים למילף עדות ממעילה כמו פקדון דלא דמי למעילה: **הנך** נפישין. היינו כל כמה דלא קיס להו ג"ם דתחטח לית לן למילף טפי ממעילה במה מינו משום דנפישין מבל לבתר דקיס לן ג"ם יליפין מעדות חע"ג דהבך נפישין כדאמרינן בפ' ד' מחוסרי כפרה (בריחות דף ט.) דג"ם עדיפא דמעילה ממעילה לחו ג"ם היא ותימה כיון דר"ם גמר ג"ם מ"ל לרבח בר חיטי בסמוך דקאמר מחו תנא שבועת הפקדון לא ניחו זהוגה לבפרה ר"ם היא לח הו חין ג"ם למחלה ותני' היתה קבלה בידו מ"מ מקשי דממי טעמא דר"ם ושמא מעילה ג"ם היא לו

פקדון שוגג אין מזיד לא אפעדות שוגג אין מזיד לא כי היכי דיליף פקדון ממעילה להכי

ועדים רואין אותו מבחוץ מאי א"ל רב המנונא והלה מה טוען "אי אמר "לא היו דברים מעולם" הוחזק כפרן "אי אמר "אין שקלי ,ודידי" שקלי" כי אתו עדים מאי הוי, א"ל "המנונא את ,עול תא". דא"ל לחבריה "מנה מניתי לך בצד עמוד זה" א"ל "לא עברתי בצד עמוד זה" ,אתו תרי סהדי אסהידו ביה דהשתין מים בצד עמוד זה" אמר ר"ל הוחזק כפרן מתקיף לה ר"נ האי דינא פרסאה הוא מי קאמר "מעולם" בעסק זה" ,אבא ראמרי להא דא"ל לחבריה "מנה מניתי לך בצד עמוד זה" א"ל "לא עברתי בצד עמוד זה מעולם" נפקו ביה סהדי דהשתין מים בצד עמוד זה" א"ל רבא כפרן א"ל ר"נ *"כל מילתא דלא רמיא עלך דאינש עביד לה ולאו אדעתיה: ר"ש "אומר חייב כאן וחייב בפקדון נו': **"מחבו עלה במערבא מאי חוכא דלמתני "מה לפקדון שכן לא עשה בו משבע בשבועת מזיד בשוגג מכדי מושבע מפי עצמו - בעדות" לר"ש מנא ליה, דגמר מפקדון, פקדון נמי מושבע מפי אחרים נגמר מעדות, אימא חוכא דלמא ר"ש בק"ו מיתי לה מפי אחרים חייב מפי עצמו לא כל שכן אלא חוכא אמזיד בשוגג דקתני מה לפקדון שכן לא עשה בו: מושבע בשבועת מזיד בשוגג מכדי 'מזיד גבי עדות' מנא ליה, דלא כתיב ביה "ונעלם" ה"ג לא כתיב ביה "ונעלם" אמר להו רב הונא ואימא חוכא דלמא 'מזיד דלאו בשוגג - בפקדון' ממעילה ר"ש גמר לה והיינו חוכא אדגמר לה ממעילה נגמר לה מעדות מסתברא ממעילה הוה ליה למילף שכן מעילה ממעילה אדרבה מעדות הוה ליה למילף שכן תחמא מתחמא מסתברא ממעילה הוה ליה למילף שכן 'מעילה ,בכל ,נהנה ,בקבוע ,חמש ,ואשם, אדרבה מעדות ה"ל למילף שכן חמא הליום בשבועה תבעיה ובפריה ואוקי הנך נפישין אלא מאי חוכא, כי אתא רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע מבי רב אמרי היינו חוכא מבדי ר"ש ג"ש גמיר,למה ליה דפריך מה לפקדון שכן לא עשה בו משבע בגשבע,מזיד בשוגג אימא חוכא דלמא פריך ,ממה דתיקום ליה ג"ש, בחר דקמא ליה ג"ש לא פריך ולא *והאמר להו רבא בר איתי לרבנן "מאן תנא שבועת הפקדון לא ניתן זהוגה לכפרה ר"ש היא דלמא 'מזיד בשוגג פריך דגמר לה ממעילה דהנך נפישין אבל 'מושבע בגשבע' לא פריך ואהדרה עדות ותגמר לה מפקדון מזיד בשוגג: מה

מציין עליה ומשני דלמח כי פריך מזיד בשוגג פריך במזיד בשוגג הוא דס"ל כי פירכיה קמייתא ואפי' בחר ג"ם משום דגמר לה ממעילה דלא עשה בה מזיד בשוגג וניחא ליה לגמריה ממעילה לפטורא ולא מעדות לחיובא משום דהכך נפישין כדאמרינן לעיל שכן מעילה בכל שהוא בקבוע חומש ותשם מכל 'מושבע בגשבע' מילף יליף פקדון מעדות ולא ס"ל לפיריכיה מדקאמר ליה ג"ם ולימא חוכא: **היינו** חוכא. כלומר דגמר פקדון ממעילה להידך עדות ולילף מפקדון 'למזיד דלא בשוגג' דהא יליף פקדון ממעילה: **ומשני** שעשה בו מזיד בשוגג בחר דקמא ליה ג"ם בתחטח דשוגג ואיכא למימר מחטח דשוגג ליהדר עדות ולילף מפקדון 'למזיד דלא בשוגג' דהא יליף פקדון ממעילה: **ומשני**

נוסחא/אבנך

◇ ב' לשונות של אותו מעשה, מעשה בד' אנשים בקיבה כפיבה [הל' כה]

רבינו חננאל

והלה אומר לא היו דברים מעולם. הוחזק כפרן וחייב. אין שקלי ודידי שקלי. ואפילו [באו] עדים שראוהו שנתן לו פטור: ההוא דאמר ליה לחבריה מנה מניתי לך בצד עמוד זה א"ל לא עמדתי בצד עמוד זה והקמו ביה תרי סהדי דאשתין מיא בצד עמוד זה. אמר ר' שמעון בן לקיש הוחזק כפרן. אבר רב נחמן האי דינא דפרסאי הוא. מי קאמר לא עמדתי בצד עמוד זה מעולם. בעסק זה קאמר אי לא עמדתי בצד עמוד זה לעסק זה עסק ואתה מנית לי מנה. ופבר רב נחמן דאי שתן ואמר לא עמדתי בצד עמוד זה מעולם ואתו סהדי דעמד בצד עמוד זה והשתין והוחזק כפרן. וא"ל רבא כל מלתא דלא רמיא עליה דאינש עביד לה ולאו אדעתיה וקי"ל כרבא. שמעון אומר חייב כאן בעדות קרבן. וחייב בפקדון. מה פקדון בחביעת ממון המיוחד מדבר. אף בשבועת העדות כן: מחייבו עלה במערבא משום דפרץ מה לפקדון שכן לא עשה בו משבע כשבצע דלא כתיב ביה ונעלם. כלומר מפי עצמו חייב מפי אחרים לא. ואמאי והלא בעדות לא כתיב אלא ושמעה קול אלה. משבע מפי אחרים. ולילף מן הפקדון משבע מפי עצמו. פקדון תילף מעדות משבע מפי אחרים בגזירה שוה. ואסיקנא אלא אמאי מחבו עלה משום דגמר מזיד לאו בשוגג בפקדון ממעילה לפטור הנשבע במזיד בפקדון מקדש לינגמר מעדות דחייב המזיד בשוגג. ופרקינן ממעילה הוה ליה למילף. שכן מעל מעל כתיב בתרוייהו, ג) (ויקרא ה) דממעילה בכל מעילה נהנה קבוע וחמש אשם. סימן העדות תחמא תהדיום שבועה אוחין תביעה). ודחי' אדרבה מפקדון מעדות הוה ליה למילף דכתיב המזיד תחמא בתרוייהו. ואהדרינן ממעילה אית ליה למילף שכן תרוייהו כתיב בהו מעל ונותנין בכל אדם באנשים ובנשים ויש לחן הנאה המעילה שכן נחנה מן ההקדש ופקדון כמשמעו שכפר בחבירו ולקוח ונחנה בו והן בקרבן קבוע ויש בהן הנאה ואשם מה שאין אחד מאלו בשבועת העדות ואדרבה מעדות הוה ליה למילף דכתיב בתרוייהו ויש בהן אוחין ויש בהן תביעה והן שניהן הדיום ויש בשניהן שבועה למעוטי מעילה שהיא קדש כלומר אבל דבר קדש ונחנה חייב קרבן מעילה. ודחי' הנך מדות דשוה הפקדון למעילה נפישין שהן שש ושל עדות חמש. ואמרינן מאי הוי עלה דחוכא כו'. ופשופה היא. ואסיקנא דיליף רבי שמעון בנ"ש בפקדון [מעדות] דמושבע חייב כנשבע. ויליף ממעילה דמזיד בפקדון לאו כשוגג הוא. ואקשינן ויליף עדות מפקדון לר' שמעון דמזיד בעדות לאו כשוגג. ופרקינן להבי

ג) כל הסבור שיין לקמן מגל ולמעיין ממעילה לית כו'.

נוסחא

"מחבו עלה במערבא" ל"א מאי מחבו על רבי בר' אחוה דר' אבהו עבדו אפקדון ואיו חיוב אלא בשבועת העדות

מבנך

(ריקנ) (ר' אחוה ר' אבהו בשבועות)

ד"ח

הגהות הש"ם

גמ' מחבו עלה כמערבא. עי' תוספות רבי"ם מיומ"ד סימן רמח:

רש"י ד"ה מאי חוכא דקתני. עי' מיומ"ד צ"ל פקדון

ד"ה ומשני מזיד דשוגג. עי' מיומ"ד צ"ל פקדון

[לקמן מח: מכ"ב (ע.)]

[ב"מ יד. סנהדרין יח: ב"מ]

גליון הש"ם

גמ' מחבו עלה כמערבא. עי' תוספות רבי"ם מיומ"ד סימן רמח:

רש"י ד"ה מאי חוכא דקתני. עי' מיומ"ד צ"ל פקדון

תוי"ט

באיזה תחומים:

א) דמ"ל מיגו כיוצא בו ממעילה ומה מעילה שהיא מדבר שיש לו תחלה וסוף ונתחייב בשבועה אף פקדון שיש לו תחלה וסוף ונתחייב בשבועה ת

שבועת העדות פרק רביעי שבועות לה

מסורת הש"ס

ומשני להכי כתבה כו': **מתני'** אלא על מביעית ממון בפקדון. שלולו העידוהו היו מחייבין לוזמו ממון לכל זה שם העידוהו לא היה מזויף שהיה יכול לומר חוברי בי: **משביע אני עליכם**. קולא מתני' מפרש בגמרא: **גמ'** ויש לו. שיש ממון עליו: ושוא עד. שהיה עד בתוקפה שעה: **משביעא**. תורה אור

[נעיין כתי: נמ'] דלמי לא עדיים ביניהן מלי לילמריך למיתני במתניתין פטורין: **לא נריכא** כריתות ע. **דקתי עלייהו**. שעומד בלר עדין: **מהו דתימא**. ודלמ להכך דקיימי גביה קתמר והרי ייחד עדיו קמ"ל: **תניא נמי הכי**. דלקמ על גב דגביייהו קתי פטורין: **רמה פיסה על כני מדם ועדיו כיניהן**. ע"כ בדקתי גביייהו קתמר מדקתמר סיפא כו' לפי' כל הטומדין כלן ה"ל והוא עד: **הרי ייחד עדיו**. דכיון דלמר עומדין כלן לוכן העומדין כלנו ייחד וחייבין ולי לא פריש הכי בהדיא תנא בריישא פטורין: **מה לו גוף יניד**. כתיב מלא למדרש ביה לו לא: **מתני' מנוה עלי עליכם**. כגמרא מפרש: **גמ"ש דל"ש**. שם הכתוב בלא"ף ל"ש: [יכומלמי ל"ג] [נעיין כתי: נמ'] **כיון"ד ה"י**. שם הכתוב מרבנו לוחות הכתוב כיון"ד ה"י: **סמקלל כלוכן**. [שם נב:] מברך לת השם בלחד משם כגון יכה פלוני לת פלוני שזה הוא חיוכו כשמקלל שם בשם: **חייב**. מיתה: **סמקלל עלמו כו'**. מפרש בגמרא: יכה ה' ללהיס וכן (נ) יכלה לללים גרם במתני' וכן בלוב וקלל בסדר משנה מונחת ולווקיק: **ול"ל לללם**. שם לתר לעדים לחד מן המקרלות שבקללות יכלה השם בשחפת וגו' שם לת תעידוני וכן (נ) יכלה השם כגון שהיה לחד קורל קללות שבתורה ולתר לעדים כן יכלה שם לת תעידוני זו היל לללה להל כתיב בהם בכל לללות הברית: **לל יבך**. שם תעידוני לו יברכך שם תעידוני [ערכין יח.] *(וכפר): **ר' מאיר מחייב**. (ד) ימכלל ג"ל ופכפו רש"ל לללו לתחה שומע הן לל יכלה שם תעידוני ושם לת תעידוני יכך: **גמ' כלוותה המורה נמורה**. ג"ל רש"ל *לללה (ה) המלות *(לתב) בפרשת נלריס (ויקרל כז): **כוכלכה**. לשון לחסירה בכללי ברזל (תהלים קמט): **חוסרכם מני בשבועה**. מוכיר לת השם בלחד מכל הלשונות הללו: [סנהדרין סו.]

דנריס כח דברי ר"מ וחכמים *פוטרין. המקלל *יעלמו וחבירו בכולל עובר בלא תעשה *יכבה ה' [א] אלהים וכן (ו) *יכבה אלהים זו היא אלה הכתובה בתורה, אלי יכך, *ויטיב לך ר"מ מחייב וחכמים *פוטרין: **גמ'** *משביעני עליכם *מאי קאמר אמר רב יהודה הכי קאמר משביע אני עליכם בשבועה המורה במצות אני עליכם בצוואה האמורה בתורה אוסרכם אני באיסור האמור בתורה אמר ליה אביי אלא הא דתני רבי חייא בובלכם אני הרי אלו חייבין בובל באורייתא מי כתיב? אלא אמר אביי ת"ק משביע אני עליכם בשבועה מצוה אני עליכם בשבועה, אוסרכם אני בשבועה, בובלכם אני בשבועה: באלף דלת ביוד הי, בשדי, בצבאות, בחנון, ורחום, בארך אפים, ברב חסד: למימרא דחנון ורחום שמות ניהו ורמינהי יש שמות שנמחקין ויש שמות שאין נמחקין *אלו הן שמות שאין נמחקין בגון אל אלהים אלהיכם, אהיה אשר אהיה, אלף דלת, ויוד הי, שדי, צבאות הרי אלו אין נמחקין, *אבל הגדול הגבור הנורא האדיר והחזק והאמיץ העזוז חנון ורחום ארך אפים ורב חסד הרי אלו נמחקין *אמר אביי *מתניתין במי שהוא חנון במי

[ג"ל יכבה וכן הוא בפ"ק דנלמנ"ן. ומפורש בכתי"ם פם ר"ם ויטיב וקללת כו' וכן יכבה וכל"ל תמר ניח כו' יכבה כו' ע"ש מוכח להדי"ת ל"ל יכבה ומ"ש בתוי"ם ע"ש בתוי"ם ר"ם יכבה]

הגהות הב"ח (ו) במשנה יכבה כ' וכן יכבה ללהיס: (ב) רש"י ד"ה יכבה כ' וכן יכבה ללהיס נרסי' כ"ג: (נ) ד"ה זו היל וכו' וכן יכבה השם וכו' וכן יכבה שם לת: (ד) ד"ה רבי מאיר מחייב דמכלל וכו' לל יכבה וכו' יכבה השם ד"ה: (ה) ד"ה בצוואה כתורה ללה בתקים לשר לוה כי ללה בתלות: (ו) תוס' ד"ה בשל"ת. כ"ג עיין בע"ז דף י"ח ע"ל בתוס' ד"ה הוגה השם [וכ"ה בגרע"ת]: **הגהות הגר"א** [א] במשנה ללהיס. בתתך: [ב] גמ' שלין נמחקין כגון לל ללוה כ"ל (ועמ"ש כיכיו כיו"ד סימן כ"ו ס"ק י"ט):

האסורה בתורה. ורחה אביי ואוקמה משביע אני עליכם בשבועה. מצות אני עליכם בשבועה. ולא צריך האמורה בתורה אלא המשביע בשבועה בלבד חייב (אבל המשביע בשבועה בלבד חייב). ובארץ סמוריין. המשביע (בה"י) [באל"ף דל"ת] ביה בשדי בצבאות בחנון ברחום בארך אפים ברב חסד ובכל הכנויים חייב. ואקשינן עלה וכי חנון ורחום שם הוא (ורמינהי) אלו שמות שאין נמחקין אל אלהים אלהיכם אלהיך אהיה אשר אהיה שדי צבאות הרי אלו אין נמחקין. ואלו שנמחקין הגדול הגבור הנורא הקדוש ה) האמת עיוות חנון ורחום ארך אפים רב חסד. ופירק אביי מתני' משביעים במי ששמו רמוז בשמות חנון. ו) תוני ד"ל פלמין כמו שמוא בגרייתא לפנינו.

רבינו חננאל

להכי כתב רחמנא לעדות נכי שבועת ביטוי ונכי פומאת מקדש וקדשיו דכתולהו כתיב ונעלם ובעדות לא כתיב ונעלם ללמד שחייב המוזר בשונג: מתני' משביע אני עליכם שתעידוני לי שאם איש פלוני לזיתן לי מאתים זוז ולא נתן. וכפרו פמורין. דיליף תחמא תחמא מפקדון. מה פקדון תביעת ממון(בלי) [ויש לו] אף בעדות תביעת ממון ויש לו עליו ממון של תובע. משביע אני עליכם כשתדעו לי עדות תעידו לי. וידעו לו עדות אח"כ. וכפרו בהן פמורין. שנאמר ושמעה קול אלה והוא עד. כלומר מקודם האלה. בעינן שקדמה עדות לאלה ולא שקדמה האלה לעדות. עמד בבית הכנסת ואמר משביע אני עליכם כו' [נ"ש ל"ג נקתי] עד פמורין. וכן אם יודעין לו עדות עד מפי עד. או שהיו קרובין או פסולין פמורין: ת"ר עמד בבית הכנסת ואמר משביעני עליכם שתבואו ותעידו לי שלא יהו חייבין. ת"ל ושמעה קול אלה והוא עד. עד שיהא מחבירו להם. פ' והוא מחבירו לעד אמר שמואל ואפילו עדים ביניהן. וחזי ביניהן. ואם נמי הכי ראה סיעה של בני אדם ועדיו ביניהן כו' עד יכול אפי' אמר כל העומדין כאן. ת"ל והוא עד וכיון שאומר כל העומדין כאן ייחד עדיו וחייבין. אמר לשנים [כו'] שאם אתם יודעין לי עדות שתבואו ותעידוני. והן יודעין לו עדות עד מפי עד. יכול יהו חייבין. ת"ל אם לא יגיד ונשא עונו בראוין להגיד הכתוב מדבר: מתני' שלח ביד עבדו או שאמר להן הנתבע משביע אני עליכם כו' הרי אלו פמורין עד שישמעו מפי התובע. ופירשה ר' אלעזר מדבתיב אם לוא יגיד ולומר אם לו לא יגיד ונשא עונו. זאת לאחר אם לא יגיד פמור: דני כולהו דתנן משביע אני עליכם. פירשה רב יהודה משביע אני עליכם בשבועה. מצות אני עליכם בשבועה. ולא צריך האמורה בתורה אלא המשביע בשבועה בלבד חייב (אבל המשביע בשבועה בלבד חייב). אבל המשביע עדיו בשמים

כמי שסוגע חנון. ונלמ"ד מחנון שם הוא חנון בשם מי שהוא חנון: כתב אלף למד מלהיטים. שהתיבות לכתוב להיטים וכתב אלף למד חין נמחקין ונע"ם שלא נמר לח השם שהרי כ' לומיות הללו שם לעלמו: חון מוב כו'. למלאך המלמיני קרא לחדון שכך "כתו לפניו מיכאל (ד) בתמצעו נבריאל ממימו רפתל מצמתלו: אף זה קדם. לכתיב לעיל מינה וירח לנין ו' והלר כתיב והכא שלשה מקשים ותמר להקב"ה לל נח תעבור מעל עבדך המתן לי כלן עד שלכיים החורמין: מי שיש בידו כו'. ה"ק ויתמר נוע תלישם בחזקיהם לל נח יהי כן וחזר כלפי השם ותמר תורה אור לו לחדוני הבה נח מלח עבדך: נבוט.

[יומא נ.]

באחרונה שביתנו. שבכולן נח כתב שם לחחל לנח בתחרונה דכתיב התוסף לנחת למלחמה עם בני בנימין לחי שם לחחל: **דקטלא** חד מסיחת בעלמא הו'. כשולמת למלחמת הכושים קלמים: (ה)**מה** כלן שבועה. הרמיה ומיפון ליה משבועת הפקדון מנ"ם דמחמת וכ"ם דשיקר לחישעניך למילף מה כלן בשם כו' לכתי לקמן דפריך לרבנן הלה השבועה היא מע"ל לינמר משקדון:

והוא

אמר שמואל אין הלכה כרבי יוסי ח"ר (ל) כל השפל לשם בין מלפניו ובין מלאחריו ה"ז נמחק לְפָנָיו כֵּיצַד לְיוֹי ל' נמחק, בְּיוֹי ב' נמחק, וַיוֹי ו' נמחק, מַיוֹי מ' נמחק, שֵׁיוֹי ש' נמחק, הַיוֹי ה' נמחק, בְּיוֹי כ' נמחק, לְאַחֲרָיו כֵּיצַד אֱלֹהֵינוּ נ"ן נמחק, אֱלֹהֵיהֶם ה"ם נמחק, אֱלֹהֵיכֶם כ"ם נמחק, אֲחֵרִים אומרים לְאַחֲרָיו אינו נמחק שכבר קדשו השם אמר רב הונא הלכה כאחרים (אברהם דלסויא לנבות בנבעת בנימן שלמה סימן) בֶּל שמות האמורים בתורה באברהם קדש חוץ מזה שהוא חול שנאמר (נ) ויאמר אם נא מצאתי חן בעיניך תינא בן אחי רבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה משום רבי אלעזר המודעי אמרו אף זה קדש בכאן אולא הא *דאמר רב יהודה אמר רב גדולה הכנסת אורחין יותר מהקבלת פני שכינה, כמאן? כאותו הזוג בֶּל שמות האמורים בלוט חול חוץ מזה שהוא קדש שנאמר ויאמר לוט אליהם אל נא אדני הנה נא מצא עבדך חן בעיניך ובו' מי שיש בידו להמית ולהחיות זה הקדוש ברוך הוא. בֶּל שמות האמורים בנבות קדש למיכה חול ר"א אומר בנבות קדש בַּמִּיכָה יש מהן חול ויש מהן קדש: אלף למד חל, יוד הי=קדש חוץ מזה שאלף למד והוא קדש כל ימי היות בית האלהים בשילה בל שמות האמורים בנבעת בנימין ר"א אומר חול רבי יהושע אומר קדוש אמר לו ר"א וכי מבטיח ואינו עושה אמר לו ר' יהושע מה שהבטיח עשה והם לא ביתנו אם לנצוח אם לנצח באדרונה שביתנו הסבימו על ידן שנאמר ופפרם בן אלעזר בן אהרן (נ) (הכהן) עומד לפניו בימים ההם לאמר האסיף עוד לנאת למלחמה עם [בני] בנימין אחי אם אחדל ונו'. בל שלמה האמורין בשה"ש=קדש-שיר למי שהשלום שלו חוץ מזה כרמי שלי לפני האלף לך שלמה: שלמה לדידיה ולאחרים לעוסקים את פריו=רבנן

ויש אף זה חול הנה ממחו שלשלמה (ששים) אף זה ולא מיבעי האן אלא הא דאמר שמואל מלכותא דקטלא חד משיחא-בעלמא לא מיענשא שנאמר כרמי שלי לפני האלף לך שלמה-למלכותא דרקיעא ומאתים לנוטרים את פריו=למלכותא דארעא. שמואל דאמר כי"א: כל מלכיא האמורין בדניאל חול חוץ מזה שהוא קדש אנת מלכא פלך מלכיא די אלה שפיא ונו'. וי"א אף זה קדש סרי חלמא לשנאך דשנואתיה דנבוכדנצר מאי ניהו ישראל דניאל ליים לרב לישראל אלא לסנוותיה דהקב"ה: (וכן) [תנן] המשביע בכל הכנויין חייב ורמינן עלה הא דתנינא יחן ה' אותך לאלה ולשבועה פה ת"ל והלא כבר נאמר והשביע הכהן את האשה בשבועת האלה דבעי שבועה בשם המיוחד. דתניא ר' חנינא בר אידי [אומר] נאמר השבע והשביע הכהן את האשה ונאמר לא תשבעו לשקר. נאמר כלל ואלה יעמדו על הכללה בהר עיבל וי"א ושמעה קול אלה. וי"א יחן ה' אותך לאלה ולשבועה. ונאמר אלהים לא תקלל. מה השבע בשם אף לא תקלל בשם. ורבנן דמתניתין אי נמירי אלה אלה בש"ם ליבעו שם המיוחד אמאי ג) בכל הכנויים. ואי לא נמירי ג"ש. נפקא לרב מדתניא אלה. אין אלה אלא לשון שבועה. וכן הוא אומר והשביע הכהן את האשה ונו'.

א"ר

ג) נפרט כיצד כו'. כ) תולי ל"ל ופקקין כל דמתני' ככן ונם דתניא דבני שבועה בשם כמיומר ר"ח בר חידי סיא דתניא כו'. ג) נרחה דל"ל למתי דמשביע בכל הכנויים חייב.

רבינו חננאל

דהא אשכחנן דאיקרי רחום ואיקרי חנון: תנו רבנן כל השפל לשם בין מלפניו בין מלאחריו נמחק. ת"ח ת"א נמחק. לאחריו כיצד אלהינו נ"ן נמחק. אלהיכם כ"ם נמחקים כו'. אחרים אומרים שלאחריו אינו נמחק שכבר קדשו השם. אמר רב הונא הלכה כאחרים: ת"ר כתב אי"ר מאריי. אל מאלהים. יח פיתוח. אין נמחקין. ש"ר משורי. צ"ב מצבאות נמחקין. ר' יוסי אומר צבאות טלו נמחק. אמר שמואל אין הלכה כר' יוסי: כל שמות הכתובים באברהם קדש. כגון הנה נא הוצאתי לדבר אל ה'. ויאמר אל נא יחר לה'. חוץ מזה ויאמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך נא אל נא תעבור ונו'. חנינה בן אחי ר' יהושע ור' אלעזר בן עזריה אומר אף זה קדש. וקיימא לן כוותייהו. דהא רב אמר פתחיתו דאמר נחל הנבעת אורחים מקבלת פני שכינה. שהניח השכינה ואמר אל נא תעבור מעל עבדך והלך להכנים אורחין: כל שמות האמורין בלוט כגון הנה נא אדני חול. חוץ מזה ויאמר לוט אליהם ונו' דכתיב ביה להחיות את נפשי. מיכ שיכול להמית ולהחיות: כל שמות האמורין בנבות קדש. במיכה חול. ר' אליעזר אומר כל האמורין בא"ל חול בי"ה קדש. חוץ מזה שא"ם שאמור בא"ל שהוא קדש כל ימי היות בית האלהים בשילה: כל שמות האמורין בנבעת בנימין ר' אליעזר אומר חול. ר' יהושע אומר קדש. א"ל ר' אליעזר וכי קדוש מבטיח ואינו עושה. א"ל ר' יהושע מה שהבטיח עשה. הן שלא ביתנו אם לנצח. באחרונה שביתנו הסבימו כו': כל שלמה האמור בשיר השירים קדש למי שהשלום שלו. חוץ מזה האלף לך שלמה לרדידה ומאתים לנוטרים את פריו רבנן. וי"א אף זה הנה ממחו שלשלמה. אלא הא דאמר שמואל כל מלכותא דקטלא חד משיחא לא מיענשא דכתיב מה דקיקו. דארעא. כמאן לא כתנא קמא ולא כיש אומרים. אלא אימא וי"א אף זה האלף לך שלמה קדש. הנה ממחו שלשלמה חול. ושמואל דאמר כי"א: כל מלכיא האמורין בדניאל חול חוץ מזה שהוא קדש אנת מלכא פלך מלכיא די אלה שפיא ונו'. וי"א אף זה קדש סרי חלמא לשנאך דשנואתיה דנבוכדנצר מאי ניהו ישראל דניאל ליים לרב לישראל אלא לסנוותיה דהקב"ה: (וכן) [תנן] המשביע בכל הכנויין חייב ורמינן עלה הא דתנינא יחן ה' אותך לאלה ולשבועה פה ת"ל והלא כבר נאמר והשביע הכהן את האשה בשבועת האלה דבעי שבועה בשם המיוחד. דתניא ר' חנינא בר אידי [אומר] נאמר השבע והשביע הכהן את האשה ונאמר לא תשבעו לשקר. נאמר כלל ואלה יעמדו על הכללה בהר עיבל וי"א ושמעה קול אלה. וי"א יחן ה' אותך לאלה ולשבועה. ונאמר אלהים לא תקלל. מה השבע בשם אף לא תקלל בשם. ורבנן דמתניתין אי נמירי אלה אלה בש"ם ליבעו שם המיוחד אמאי ג) בכל הכנויים. ואי לא נמירי ג"ש. נפקא לרב מדתניא אלה. אין אלה אלא לשון שבועה. וכן הוא אומר והשביע הכהן את האשה ונו'.

א"ר

ג) נפרט כיצד כו'. כ) תולי ל"ל ופקקין כל דמתני' ככן ונם דתניא דבני שבועה בשם כמיומר ר"ח בר חידי סיא דתניא כו'. ג) נרחה דל"ל למתי דמשביע בכל הכנויים חייב.

[יומא נ.] כמי שסוגע חנון. ונלמ"ד מחנון שם הוא חנון בשם מי שהוא חנון: כתב אלף למד מלהיטים. שהתיבות לכתוב להיטים וכתב אלף למד חין נמחקין ונע"ם שלא נמר לח השם שהרי כ' לומיות הללו שם לעלמו: חון מוב כו'. למלאך המלמיני קרא לחדון שכך "כתו לפניו מיכאל (ד) בתמצעו נבריאל ממימו רפתל מצמתלו: אף זה קדם. לכתיב לעיל מינה וירח לנין ו' והלר כתיב והכא שלשה מקשים ותמר להקב"ה לל נח תעבור מעל עבדך המתן לי כלן עד שלכיים החורמין: מי שיש בידו כו'. ה"ק ויתמר נוע תלישם בחזקיהם לל נח יהי כן וחזר כלפי השם ותמר תורה אור לו לחדוני הבה נח מלח עבדך: נבוט.

כתיב (מלכים ג כג) כרך נבוט תלהים: כמיכה. כגון (שופטים יז) לו בית תלהים וכגון (שם) "הקדש הקדשתי [לח] הכסף לה'מידי לבני וגו'(ה)הרי הוא לחמור עלי כהקדש "גמורים כגון לשם עד שלחנגו מידי לבני לעשות פסל ומסכה וכן (שם יח) נכח ה' דרככם כלפי שכינה לחמר: **אלף** למד חול. כגון (שם יז) לו בית תלהים (שם יח) לח תלהי לחבר עשיתי לקחתם: **שמות שלמורין בנבעה.** ויקחלו בני יקרחל בה' (שם כ) : וכי מבעיה. קיילינהו ותיו עושה: שם נח כיחנו. הם נח שחלו מנח(ו) "לחלך ולח לחמרו לחתנהו בידי: **כלמרוש שכיחנו.** כלוריס ותומים כי מחר לחנגו בחלומין ביניהם דכיימו לדבריהם: **ומלחים** נבעתים בנימין בו'. לרבנן הניחם ויעמקו בכוונה לחחר משמה שכחם: שנם מעמו. חול שהיה נבעה מלמעלה כדחמר במסכת נימין (לף סה:): **דקטלא** חד **משיחא.** כחנריל דעוכות המלך: **כל מלכיא שלמורים בדניאל.** כל מקום שנחמר שם מלך: חון מוס.מלך מלכיה לחילו לנבוכד נלר נח הוה קרי ליה דניחל מלך מלכיה נח. חלח ה"ק חנח מלכות נבוכדנלר מלך מלכיה הוה חלמא דשמיה מלכות חסנת יהב לך: **ופלח ככר נאמר בשבועת פלוני.** מהכח משמע ליה למיכתב חלח [יחן ה' לח ירכך ונפקנ"ל: **מה** "לכלן בשבועה. דכחיב והכניע: **ומה** "לכלן בשם. דכחיב [יקן ה' ונו' : **בשבע.** שבועה ה' מסיר וגו' (שמות כג) : [ולח חשבע]. נח חשבעו [בשמי] נשקר (ויקרל יט) [בקלל]. ן[יקן ה' מוסך לחלה: נח חקלל. בין קללת השם בין קללת חבירו נח חקלל מקלל מרע **מה** : **מה** בשבע בשם כו'. ובריימה רבי חנינה ומחניחין כגון: **ג"ם.** דנחמר כחן חלה ונחמר [להן חלה: (ו)**בשבועה בית מנח לכו.**]שמעה קול חלה" מכח לחו דבשבועה קול מדמניא: **נפקא** לרב מדמניא. מנופיה דמשמעות דקרח הכי משמע: וכן סוף סופר. חלמח "חלה" היח שבועה כו' ופרכינן והם שבועה חלה כחיב שבועה בית בקללה חבל שבועה שחינה בקללה נח משמע מהכח:

ה"ג

ויקרא ה:א

[נקמן נמ:]

הנהות הב"ח (ה) נמ' מל"ף ל"ם מחדני. כ"כ ביבוחנלמי פ"ק דמגילה ליתא] ד"ה מחיה מ"ד מחדני כ"ל ומיבח נחדני לם נח מלמחי: (ג) שם בן מלמור בן מחרן עומד ס"ו נמחק: (ב) שם ויאמר לחדני לם נח מלמחי: (ג) שם בן מלמור בן מחרן עומד כ"ל ומיבח בכתן נמחק: (ד) רש"י ד"ה מון מזה וכו' מיבחל כלמנע כ"ל ולזה ו' נמחק: (ה) ד"ה במיכה וכו' לנני ונו' כס"ד ונמ"ב מ"ב ד"ה קדש וכפי קלמר מקדש כקדשתי בכסף ונו' לכי הוח לחמר: (ו) ד"ה כס לף ניחנו וכו' חלח מי יחמרו: (ו) ד"ה חלח דבשועה כיח מנח לכו דמשמע קול חלה דמשמע דבשועה משמעי מנח לכו כס"ד: (ח) תוד"ה חף כלן שבועה:

ס"ג מנין לשפוח שבועה שפין שפח שלא כשבועה שיש שפח שלא . כך שניה בת"כ ,ובמכלתא סוטה מפרשתא בפרק היה מביא את מנחת־קנאות (דף יח.) סיכי תמי 'שבועה שיש עמה שלא־שבועה שלא עמה ואם נשמעת ואם לא נשמעת יכול כך : ת"ל מדהוה ליה למכתב 'ושמעה שלא' תורה אור שמעת מינה להיות שבועה (כל) שיש עמה שלא כגון שלה וכתב "קול שלה" יחיה לרבות את שלה לקיום : מרוב כח נידוי כח שבועה כח קללה . כל לשוחת הללו הוה משמע ודיק לפרוש ממט אם שלא אלה ,ואי אפשר למר מכם תרוב כללון נידוי ואם שלא אלה מרוב כח נידוי מרוב כח שבועה וקללה עניו ,שבועה היא ,ולמקלל את חבירו כגון "מרוב הוא לה" קללה היא ומייב המקלל : ודלמא תרתי עבד. מכל מרוב לא לגון שבועה הוא : ממן בו שבועה . שבועה ממן שבועה כמוניות שבועה מקיים : בו קללה דכתיב ואלה תמן מחמי דברים שבועה כמוניות שבועה מקיים : בו קללה דכתיב ואלה תמן מחמי דברים . התומר לחבירו "על שבועה שבועה" דכתיב "ויושבע יהושע בעת ההיא לאמר ארור האיש לפני ה' וגו' ובלמא תרתי עבד להו אשבעינהו ולייטינהו? אלא מהכא ואיש ישראל נגש ביום ההוא ויואל שאול את העם לאמר ארור האיש אשר יאכל וגו' ויהונתן לא שמע בהשביע אביו את העם ובלמא הכא נמי תרתי עבד להו אשבעינהו ולייטינהו: מי כתיב ארור ,השתא דאתית להכי התם נמי לא כתיב וארור אמר רבי יוסי ברבי חנינא אמן: בו שבועה, בו קבלת דברים, בו האמנת דברים: בו שבועה דכתיב ואמרה האשה אמן אמן בו קבלת בברים דכתיב ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת לעשות אותם ואמר כל העם אמן בו האמנת בברים דכתיב ויאמר ירמיה [הנביא] (אל תניהו) אמן כן יעשה ה' יקם ה' את דבריך. אמר רבי אלעזר "לאו": שבועה בשלמא 'לאו'=שבועה דכתיב ולא יהיה עוד המים למבול' דכתיב כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי' אלא 'הן'=שבועה מנא לן? סברא הוא-מדלאו= שבועה 'הן' נמי=שבועה, אמר רבא יהודאי דאמר לאו לאו' תרי זימני והוא דאמר 'הן הן' תרי זימני דכתיב לולא יגרת כל בשר עוד ממי המבול ולא יהיה עוד (ו) המים למבול ומדלאו תרי זימני הן נמי תרי זימני המקלל בכולן חייב

דברי ר"מ וחכמים פוטרין: *תנו רבנן [איש] איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו" מה ת"ל והלא כבר נאמר "ונקב שם ה' מות יומת" יכול לא יהא חייב אלא על שם המיוחד בלבד מנין לרבות את הניוויין? תלמוד לומר איש איש כי יקלל אלהיו וגו' מכל מקום דברי רבי מאיר וחכמים אומרים על שם מיוחד =במיחה על הניוויין באוהבה: והמקלל אביו ואמו וכו': *מאן חכמים? רבי מנחם בר' יוסי דתניא רבי מנחם בר יוסי אומר "ונקבו שם יומת" מה ת"ל "שם" לימד על המקלל אביו ואמו שאינו חייב עד שיקללם בשם: והמקלל עצמו וחבירו כו': אמר רבי יוחנן והלכה כמותו עצמו דכתיב "רק השמר לך ושמור נפשך מאד" (ג) כדרבי אבין אמר רבי אילעא דאמר כל מקום שנאמר "השמר פן, ואל' אינו אלא 'לא תעשה' דכתיב "לא תקלל חרש" אלהים וכן יכבה אלהים זו היא אלה הכתובה בתורה: רב כהנא קמיה דרב יהודה ויתיב וקאמר הא מתניתין בדרתנן,א"ל כנה ההוא מרבנן קמיה דרב כהנא ויתיב וקאמר גם אל יתצך לנצח יחתך ויסחך מאהל וישרשך מארץ חיים סלה" א"ל כנה ,חרתי למה לי? מהו דתימא ה"מ מתניתין אבל בקראי אימא לא מכגון,קמ"ל: אל יכך ויברכך וייטיב לך רבי מאיר מחייב וחכמים פוטרין: *והאלית ליה לר"מ מכלל לאו אתה שומע הן? עיפוך כי אתא רבי יצחק תנא כדרתנן,אמר רב יוסף השתא דאמן תנן הכי וכי אתא רבי יצחק תני הכי ש"מ דוקא תנן אלא קשיא ליה ליה,בממונא, אבל באיסורא אית ליה להיסוטה דאיסורא הוא *ואמר ר' תנחום בר חנינאי *תנקי כתיב טעמא דכתיב "הנקי" הא לאו הכי 'מכלל לאו אתה שומע הן' לא אמרינן אלא

רבינו חננאל

א"ר אבהו מנין לאלה שהיא שבועה שנא' ויבא אותו באלה . ואומר הנם בחלק נטכדנצר מרד אשר השביעו באלהים. תניא ארור בו קללה דכתיב ואלה יעמדו על הקללה ות' וכתיב ארור אשר יעשה את מעשה ה' ורפיון ידים ארור בו נדוי שנאמר ארור מרוז אמר מלאך ה' ארור ארור יושביה ארור בו שבועה שנאמר ואיש ישראל נגש ביום ההוא ויואל שאול את העם לאמר ארור האיש אשר יאכל וגו' ויהונתן לא שמע בהשביע אביו את העם ובלמא הכא נמי תרתי עבד להו אשבעינהו ולייטינהו: מי כתיב ארור ,השתא דאתית להכי התם נמי לא כתיב וארור אמר רבי יוסי ברבי חנינא אמן: בו שבועה, בו קבלת דברים, בו האמנת דברים: בו שבועה דכתיב ואמרה האשה אמן אמן בו קבלת בברים דכתיב ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת לעשות אותם ואמר כל העם אמן בו האמנת בברים דכתיב ויאמר ירמיה [הנביא] (אל תניהו) אמן כן יעשה ה' יקם ה' את דבריך. אמר רבי אלעזר "לאו": שבועה בשלמא 'לאו'=שבועה דכתיב ולא יהיה עוד המים למבול' דכתיב כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי' אלא 'הן'=שבועה מנא לן? סברא הוא-מדלאו= שבועה 'הן' נמי=שבועה, אמר רבא יהודאי דאמר לאו לאו' תרי זימני והוא דאמר 'הן הן' תרי זימני דכתיב לולא יגרת כל בשר עוד ממי המבול ולא יהיה עוד (ו) המים למבול ומדלאו תרי זימני הן נמי תרי זימני המקלל בכולן חייב

דברי ר"מ וחכמים פוטרין: *תנו רבנן [איש] איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו" מה ת"ל והלא כבר נאמר "ונקב שם ה' מות יומת" יכול לא יהא חייב אלא על שם המיוחד בלבד מנין לרבות את הניוויין? תלמוד לומר איש איש כי יקלל אלהיו וגו' מכל מקום דברי רבי מאיר וחכמים אומרים על שם מיוחד =במיחה על הניוויין באוהבה: והמקלל אביו ואמו וכו': *מאן חכמים? רבי מנחם בר' יוסי דתניא רבי מנחם בר יוסי אומר "ונקבו שם יומת" מה ת"ל "שם" לימד על המקלל אביו ואמו שאינו חייב עד שיקללם בשם: והמקלל עצמו וחבירו כו': אמר רבי יוחנן והלכה כמותו עצמו דכתיב "רק השמר לך ושמור נפשך מאד" (ג) כדרבי אבין אמר רבי אילעא דאמר כל מקום שנאמר "השמר פן, ואל' אינו אלא 'לא תעשה' דכתיב "לא תקלל חרש" אלהים וכן יכבה אלהים זו היא אלה הכתובה בתורה: רב כהנא קמיה דרב יהודה ויתיב וקאמר הא מתניתין בדרתנן,א"ל כנה ההוא מרבנן קמיה דרב כהנא ויתיב וקאמר גם אל יתצך לנצח יחתך ויסחך מאהל וישרשך מארץ חיים סלה" א"ל כנה ,חרתי למה לי? מהו דתימא ה"מ מתניתין אבל בקראי אימא לא מכגון,קמ"ל: אל יכך ויברכך וייטיב לך רבי מאיר מחייב וחכמים פוטרין: *והאלית ליה לר"מ מכלל לאו אתה שומע הן? עיפוך כי אתא רבי יצחק תנא כדרתנן,אמר רב יוסף השתא דאמן תנן הכי וכי אתא רבי יצחק תני הכי ש"מ דוקא תנן אלא קשיא ליה ליה,בממונא, אבל באיסורא אית ליה להיסוטה דאיסורא הוא *ואמר ר' תנחום בר חנינאי *תנקי כתיב טעמא דכתיב "הנקי" הא לאו הכי 'מכלל לאו אתה שומע הן' לא אמרינן אלא

ולעל לאלה שאין עמה שבועה כאלה שיש עמה שבועה)(ושבועה שאין עמה אלה כשבועה שיש עמה אלה? ותלמוד לומר ושמעה קול אלה ושמעה אלה, ושמעה קול אמר רבי אבהו מנין לאלה שהיא שבועה שנאמר ויבא אתו באלה וגו' וכתיב וגם במלך נבוכדנצר מרד אשר השביעו באלהים תניא ארור: בו נידוי, בו קללה, בו שבועה, בו נידוי דכתיב אורו מרוז אמר מלאך ה' אורו ארור יושביה *ואמר עולא בארבע מאה שיפורי שמתיה ברק למרוז בן קללה דכתיב ואלה יעמדו על הקללה וכתיב ארור האיש אשר יעשה פסל וגו' בו שבועה דכתיב ויושבע יהושע בעת ההיא לאמר ארור האיש לפני ה' וגו' ובלמא תרתי עבד להו אשבעינהו ולייטינהו? אלא מהכא ואיש ישראל נגש ביום ההוא ויואל שאול את העם לאמר ארור האיש אשר יאכל וגו' ויהונתן לא שמע בהשביע אביו את העם ובלמא הכא נמי תרתי עבד להו אשבעינהו ולייטינהו: מי כתיב ארור ,השתא דאתית להכי התם נמי לא כתיב וארור אמר רבי יוסי ברבי חנינא אמן: בו שבועה, בו קבלת דברים, בו האמנת דברים: בו שבועה דכתיב ואמרה האשה אמן אמן בו קבלת בברים דכתיב ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת לעשות אותם ואמר כל העם אמן בו האמנת בברים דכתיב ויאמר ירמיה [הנביא] (אל תניהו) אמן כן יעשה ה' יקם ה' את דבריך. אמר רבי אלעזר "לאו": שבועה בשלמא 'לאו'=שבועה דכתיב ולא יהיה עוד המים למבול' דכתיב כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי' אלא 'הן'=שבועה מנא לן? סברא הוא-מדלאו= שבועה 'הן' נמי=שבועה, אמר רבא יהודאי דאמר לאו לאו' תרי זימני והוא דאמר 'הן הן' תרי זימני דכתיב לולא יגרת כל בשר עוד ממי המבול ולא יהיה עוד (ו) המים למבול ומדלאו תרי זימני הן נמי תרי זימני המקלל בכולן חייב

דברי ר"מ וחכמים פוטרין: *תנו רבנן [איש] איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו" מה ת"ל והלא כבר נאמר "ונקב שם ה' מות יומת" יכול לא יהא חייב אלא על שם המיוחד בלבד מנין לרבות את הניוויין? תלמוד לומר איש איש כי יקלל אלהיו וגו' מכל מקום דברי רבי מאיר וחכמים אומרים על שם מיוחד =במיחה על הניוויין באוהבה: והמקלל אביו ואמו וכו': *מאן חכמים? רבי מנחם בר' יוסי דתניא רבי מנחם בר יוסי אומר "ונקבו שם יומת" מה ת"ל "שם" לימד על המקלל אביו ואמו שאינו חייב עד שיקללם בשם: והמקלל עצמו וחבירו כו': אמר רבי יוחנן והלכה כמותו עצמו דכתיב "רק השמר לך ושמור נפשך מאד" (ג) כדרבי אבין אמר רבי אילעא דאמר כל מקום שנאמר "השמר פן, ואל' אינו אלא 'לא תעשה' דכתיב "לא תקלל חרש" אלהים וכן יכבה אלהים זו היא אלה הכתובה בתורה: רב כהנא קמיה דרב יהודה ויתיב וקאמר הא מתניתין בדרתנן,א"ל כנה ההוא מרבנן קמיה דרב כהנא ויתיב וקאמר גם אל יתצך לנצח יחתך ויסחך מאהל וישרשך מארץ חיים סלה" א"ל כנה ,חרתי למה לי? מהו דתימא ה"מ מתניתין אבל בקראי אימא לא מכגון,קמ"ל: אל יכך ויברכך וייטיב לך רבי מאיר מחייב וחכמים פוטרין: *והאלית ליה לר"מ מכלל לאו אתה שומע הן? עיפוך כי אתא רבי יצחק תנא כדרתנן,אמר רב יוסף השתא דאמן תנן הכי וכי אתא רבי יצחק תני הכי ש"מ דוקא תנן אלא קשיא ליה ליה,בממונא, אבל באיסורא אית ליה להיסוטה דאיסורא הוא *ואמר ר' תנחום בר חנינאי *תנקי כתיב טעמא דכתיב "הנקי" הא לאו הכי 'מכלל לאו אתה שומע הן' לא אמרינן אלא

ולקמן ים שוטק בדבר : יבך וכן יככס זו היא שלה שנאמרה בתורה . תימה דלעיל גמ' נמרינן שלה שבועה שלין עמה שלה שלין עמה שלה שהיא כשבועה שיש עמה שלה שלין עמה שבועה כיש עמה שבועה ממ"ע : ועל הכתוין בתורה. ות"מ למ"ד בפרק ד' מיתות (סנהדרין דף סו.) שלהים לה שקול קדם לים לים כי יקלל למה לי ות"ל לתיטעריך לכתם והא דתמרינן על הכתוין בתורה למעוטי מיתה אחת ולה למעוטי כרת: בנקבן שם יומת מה ת"ל . תימה הא לימעריך לכדדרשינן בפ' ד' מיתות (שם דף סו.) לתיטו מייב עד שינבך שם בשם : ושמור שפכך מאד. תימה בקללה ד"ה מייב ובמקבל עלמו תיכף פלוגתא (ב"ק נא:) מבלה נמי תיטוף ליה מהאי קרא לו מהשמרו מאד לנפשותיכם ושוד תימה דפ' ד' מיתות (סנהדרין דף סו.) דשוק לתיכמותי חוזרה למקבל אבין מנשיח ומרם ודיין ליגמר ממקבל עלמו וי"ל דאי לאו דאתא תיכן (ד) לא הוה גמרינן בעלמו מה שלא מניט שיכור בתבירו : מקבל מביהו דכתיב לא מקבל מרם. תימה ותביו אתי שלא שלח תם כאן להתריך ולימה למיפרך שכן מצוין בדפרישן בפ' ד' מיתות (שם דף סו. ושם) על דיין ומרם ונשיח דתיכו ליהו מצוה ה"ג

[ופ"ש תוס' סנהדרין שם: ד"ה מאי וכו' קצת ביאור ניתור]

[ועיין ס"ם בהרמ"ם [סי' כו) (שנוה סנר כח)— וא אוסיף דין דכתוב בו מי שלא יקיים דיני שמות שכתוב "בני שי שלא יעבוד את שמי כראוי" ומדכתוב ואו שמיד בן שני שנוה

צוה א מייי' פ"ו מסל' ס"מ כלכה ב ופ' מ מכל' סנהדרין כלכה ג ופ"ב מכל' שבועות כלכה ב ופמג לשין רמ סור יו"ד סימן שנ' טוש"ע חו"מ סימן כו סעיף ג [וכיב שנשם שור נמו"ק פרק ג דף ישו:] :

צו ב מייי' פ"ב מהלכות שבועות כלכה ג סמג לשין רמח טוש"ע יו"ד סימן לט סעיף ב : צו ג ד ה מייי' שם פ"ו ה ו סמג שם טוש"ע שם סעיף ב :

צח ו מייי' פ"ב מכל' פגודת כלכה ו :

נוסא/אחנך
דיונאות ע"ז
מילים זה ריבוי
משמעות
א אחוז
ב אמן

"ונאה"
דונאה אסטניות חילופות

נוסא
"הן" "ולאו"
ע"י בפן משמעות
על שבועה

נוסא
אחז"ן אמרי ואמו
קני נ"ש

נוסא/אחנך
(מראקה)
קושיות

תשובות
קתני אחתי דלא
אחיים ע"י אחת
"אבל לאו אחה שומע בן"
ואא ליה דלא אחה שומע"...

הגהות הב"ח (ה) גמ' ולה יככס כל נמר עוד ממי מבול ולה יהיה עוד מבול (שמח כתמן וכתיב ולה יהיה עוד כמיב): (ב) שם וכדלקי לתיל : (ג) שם כפיקנה יככס כי וכן יככס מלכים כ"א: (ד) תוס' ד"ה ומאי וכו' ו"ל דאי דאתא לתיכתת לתיו דנמרינן מיעט מניהו לא סוס נמרינן :

גליון השי"ם נמ' דכתיב ויככס. וכן כי נאמנו כ"א לאחר מרוב טחן לאם לנטמן (מוסיפתא כה): רש"י ד"ה בו קנלת מדם נתיכו וכו' ותיב לקיים תנחו. לא יתכתי כה ליכא תיוב לעכות מהנתי לתיל לאם לא יקיים מהנתי כגון שהמכר ומהנה מחילה וכדומה. וכמה לאחי צריך לאחן מיטה אחת שהקב"ה נקרלו הה בשתן לא נתן רק ס"מ ולאם לא יקיים מהנתי מחילה בגון שנחויבו וכ"ע :

אביו ואמו שאינו חייב עד שיקללם בשם : יחיב רב כהנא ונקבי יככה ה' (אלהים) . וכן יככה אלהים זו היא האלה האמורה בתורה . א"ל רב יהודה בנה כלומר אל תאמר ,יככה אלהים אלא כך שנה יכבו אלהים . וכן האי קרא לא תקרא בם אל יחצך לנצח . אלא בם אל יחצך לנצח : אל יכך ויברכך וייטיב לך ר' מאיר מחייב וחכמים פוטרין . ר' מאיר מחייב לתם אל תעידוני וכן אם לא תעידוני יברכוכם מכלל שאם לא תעידוני יקללכם . ר' מאיר מחייב וחכמים פוטרין . ומקשינן והא ר' מאיר ליה מכלל לאו אתה שומע הן . דתנן בקדושין ר' מאיר אומר כל חנאי שאינו כתנאי בני נר ובני ראובן אינו חנאי . ופרקינן אישך אימא ר' מאיר פוטר וחכמים מחייבין כו' . ומסקינא לענין

ד"ה ב' בקונטרס ור"ח נתנה לעולם לחיוב ולחיסורא לית ליה וכמוכח לית ליה ושתי סוטה לחיסורא דחיים ביה ממונא הוא ובספרים היה כתוב לה חיוב והקשה בקונטרס לדבנן דפטורי מי לית להו דשתוי יין במיתה וגרסה לחרן דהא דפטורי משום דבעינן שם המיוחד ותיעבו לחללים קלי (ג) תע"ג דכתר חיפלינו לחייבי לחנת ר' מחיר ממייב חנת נמי וחכמים פוטרין ושם תאמר התינח סוטה דלית ליה לר"מ מכלל לאו לחתה שומע הן משום דלחיים ביה ממונא לחכי לחכתי חיקשה מכל הנהו קלי לחייחי פ"ג דקדושין (דף סח:) בשלמת לר"מ היינו דכתיב ושם בחקומי וגו' וכן שם חניב ושם חלחו ושם לא יחחנה משמע דמלריך ר"מ כפילה לף על גב דליכא לחת לחיסורא גרידא וי"ל לשם בחקומי ושם חניב ושם חלחו לא יחכא בהו ממונא והוא יחחנה נמי שייך לעניין ממון כגון משמע חרומה לכל קליל לר"ח בספ"ק דנדרים (דף יב:) גבי נדר (נ) ליח ליה לרבי מחיר מכלל לאו לחתה שומע הן לח"ג דליכא לחת לחיסורא ולומר הר"ר י"ט דוקא בחיסור ממור הוא דחיים ליה לר"מ מכלל לאו לחתה שומע הן כגון שתוי יין ופרועי ראש דכתיבה וכן גמי גבי (ד) שבועה שלח לוכל לך בספ"ב דנדרים (דף מז.) משמע דחיים ליה משום דחיסור ממור הוא לחכתיב בפרק בחרא דיומא (דף פו.) חייבי כריתות ולא חמת עמהן ולקמן בריש שבועה הדיינים (דף נט.) גמי חמרינן מדשנוע כל הטועה כשחמר הקב"ה לא חמת ות"ח והלח בקדושין (שם) בעי רבי מיאי חנלח בשבועה גבי לח חנקה מלחני וי"ל דהחם ליכא ממונא לכאוי כיון שכתב ר"ח דלא חיישינן לה:

הדרן עלך שבועת העדות

שבועת הפקדון. חסם בכסף מקניס. בחסם מעילות כתיב ומיניה ילפינן שחר חמשה: בידי פקדון ותשומת יד וגזל ואבידה" חייב על כל אחת ואחת; "חן לי פקדון ושטרי וכוסמין שיש לי בידך, "שבועה שאין לך בידי" אינו חייב אלא אחת "שבועה שאין לך בידי חמין ושעורין וכוסמין" חייב על כל אחת ואחת רבי מאיר אומר אפילו אמר חטה ושעורה וכוסמת חייב—על כל אחת ואחת/ "אנסת ופיתית את בתי והוא אומר "לא אנסתי ולא פיתיתי", "משביעך אני" ואמר "אמן" חייב רבי שמעון פוטר שאינו משלם קנס על פי עצמו אמרו לו "אע"פ שאינו משלם קנס על פי עצמו משלם בשת ופגם על פי עצמו/ "גנבת את שורי והוא אומר: "לא גנבתי", "משביעך אני" ואמר "אמן" חייב, "גנבתי אבל לא טבחתי ולא מכרתי", "משביעך אני" ואמר "אמן" פטור/ "המית את שורי" והוא אומר "לא המית", "משביעך אני" ואמר "אמן" חייב "המית שורך את עבדי" והוא אומר "לא המית", "משביעך אני" ואמר "אמן" פטור/ "אמר לו חבלת בי ועשית בי חבורה" והוא אומר "לא חבלתי ולא עשיתי בך חבורה", "משביעך אני" ואמר "אמן" חייב/ "אמר לו עבדו הפלת את שיני וסימית את עיני" והוא אומר "לא הפלתי ולא סימיתי", "משביעך אני" ואמר "אמן" פטור, הזה הכלל כל המשלם על פי עצמו חייב ושאינו משלם על פי עצמו פטור: גמ' רב אחא בר הונא ורב שמואל בריה דרבה בר בר חנן ורב יצחק בריה דרב יהודה *תנו שבועות בי רבה פגע ברו רב בהנא אמר לדו שתוי יין. דכתיב לה חנה הן מכלל לאו (סנהדרין סג:) דכתיב (ויקרא י) יין ושכר לל תשת ולא תמות הא חם חטתו כשוגג לל לחל מועד חמותו: **פרועי ראש**. נפקא לן (סנהדרין שם) מדלחיחקש לשתויי יין בספר יחזקאל (מד) : **ופחן חלו שכמיתה**. ולא פליג לים עליה: **ס"ג חנה לעולם לחיסורא** נבי לית ליה בממונא. כלומר חנה כי חפכח לה לא חימא לפילו בחיסורא לית ליה חנה ולחי לית ליה ומשום הכי ליכא פלוגתא גבי שתוי יין: **ושאני סוטה דחיים ביה ממונא הוא**. גבייה כתוכפה, ושבועה דמתני' נמי ע"י ממון בחה הלכך כ"ת פוטר קלחפכינן וכלאו חיפוך ליכא לחרוחה דת"ל לר"מ שבועה דמחניחין לחיסורא גרידחא היא דע"כ בהכי לימלריך לן לחוקומיה (והוא הטבעת עד לחר שלימו בה לממון) ולי לבנן פעדי בה חנמא לית להו מכלל לאו לחתה שומע הן לפילו בחיסורא גרידחא ל"ל שתוי יין דכמיתה לבבן חנא ולהכי לבבן חנה ולא חיפוך דשתוי יין לבבן:

(סנהדרין נג:) (ע"ז נח:) כ"ע ל"ו

הדרן עלך שבועת העדות

שבועת הפקדון. בחסם מעילות כתיב ולא בחסם בשבועת העדות: **בקרובים**. שכעל הפקדון קרוב לזה שהפקדון חללו: **בפני ב"ד ושלא בפני ב"ד**. לם מפיו נשבע שהועיל שבועה מפיו לו שנעה חמן לחר שבועה ולח"כ הוחה, חייב קרבן דכתיב (ויקרא ה) "וכחש בעמיתו" כל דהו: **נפפי חתרים**. שלח עגה לחן כגון "משביעני עליך שתחזיר לי פקדוני" ולחר "חין לך בידי" חיט חייב עד שיכפור בב"ד משום דמשבע מפי חחרים כפקדון לח כתיב ומשבועת העדות גמרינן ליה וסבירא ליה לר"מ דון מינה ומינה ושם בב"ד כפריעת כפירקין לעיל (דף נג.): **ורבי**. כפי לפיל כתוכות מב: [פי' תוספות לקמן נח. ד"ה חנשה]

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה ושתני וכו' דלח חתמר כלח חיפוך: (ב) תוס' ד"ה כ"ע וכו' ועיין ד"ה ד כ ב ר: (ג) בא"ד גבי נדר לית ליה: (ד) בא"ד ובן חמי גבי לח שבועה לח חוכל לך:

ג"י רש"י דלח ליתמר לית חיפוך

[בספ"מ ג"ג]

[לעיל נח.]

שבועת הפקדון. בחנשיסוכנשיס כו' לחידי דחנח בשבועת העדות בחנשים נמי לכולהו: **בקרובים**. שכעל הפקדון קרוב לזה שהפקדון חללו: **בפני ב"ד ושלא בפני ב"ד**. לם מפיו נשבע שהועיל שבועה מפיו לו שנעה חמן לחר שבועה ולח"כ הוחה, חייב קרבן דכתיב (ויקרא ה) "וכחש בעמיתו" כל דהו: **נפפי חתרים**. שלח עגה לחן כגון "משביעני עליך שתחזיר לי פקדוני" ולחר "חין לך בידי" חיט חייב עד שיכפור בב"ד משום דמשבע מפי חחרים כפקדון לח כתיב ומשבועת העדות גמרינן ליה וסבירא ליה לר"מ דון מינה ומינה ושם בב"ד כפריעת כפירקין לעיל (דף נג.): **ורבי**. כפי לפיל כתוכות מב: [פי' תוספות לקמן נח. ד"ה חנשה]

כ"ק קו. ואמרו לו כ"ל [לקמן נח.] [נדרים סו. סז: קדושין מד. מו.] [לעיל כג:]

ורבי מאיר אומר אפילו אמר חטה ושעורה וכוסמת חייב. חלא כתיב בהו "ונעלם" זהן השבועה שכוכר על הפקדון ויודע שמחחייב על כפירתו קרבן: **ועל שגגתה עם זדון הפקדון**. שגגה בקרבן והזיד בפקדון דיודע דהזיד בפקדון וכפר חבל חינו יודע שם חייב עליו קרבן וכו': **ואינו חייב על שגגתה גרידתה**. שם שכור ליכנע בחתת משום לחנוס הוא: **נכפף שקליס**. הקנוי בשני סלעים דהכי כתיב (ויקרא ה) גבי חול החסם בערכך כסף שקליס: **מפני חיבול לחוכר נלפוחים**. לחכר כפירה נמלח שכבל שבועה הוח כופרו ממון: **שבועה שחחרונה**. "חין לך בידי לח לך ולח לך בשבועה" דהשתח קיימח שבועה לכולהו: **חפילו חמר חטה ושעורה וכוסמת**. בגמרח מפרש לה: **חכל מעלה כוחה**. חלח חיישינן לה מיחייב כי בפר נמי נחו ממונא הוח. וכיון דחי חובי לח מיחייב לשלומי כי בפר נמי נחו ממונא קח כפר ליה: **ופגם וכו'**. היינך דחי מחנה כפריה וכגמרח מפרש פלוגתייהו: **המית שורך חת עבדי**. **קנסת הוח** מיוליח חת עבדו לחכרח והרי הוח כבהמתו: **גמ' שתוי יין לבבן קנס על פי עלמו**. וכיון דחי חובי לח מיחייב לשלומי כי בפר נמי נחו ממונא קח כפר ליה: **ופגם וכו'**. היינך דחי מחנה כפריה וכגמרח מפרש פלוגתייהו: **המית שורך חת עבדי**. **קנסת הוח** מיוליח חת עבדו לחכרח והרי הוח כבהמתו: **גמ'**

צמ א מיי' פ"ח מהל' כילות מקדש הל' ו סמג לחוין קיומן ב: ק ב מיי' שם הל' ח: א ג מיי' פ"ד מהל' שבועות הל' ו סמג לחוין רמח: ב ד מיי' שם פ"ו הלכה ג ה מיי' שם ופ"ע מהל' שגגות הל' ז ופ"ד מהל' סנהדרין ה"ב כב: ד ו מיי' פ"ו מהלכות שבועות הלכה ו: ה ז מיי' שם הלכה ט: ו ח מיי' שם הל' י: ז י מיי' שם הל' יא: ח כ מיי' שם הל' יב: ט ל ם מיי' שם הל' יג: י נ ס ע מיי' שם פ"ח הלכה ג: יא מ מיי' שם הל' ג: יב צ מיי' שם הל' ד: יג ק מיי' שם הל' ב: יד ר מיי' שם הל' ד: טו ש מיי' שם הל' ג: טז ת מיי' שם הל' ו:

רבינו חננאל

לענין איסורא כי הא, ובגון פרועי ראש ושתויי יין דכתיב בהו שלא ישתו יין בבואם אל אהל מועד ולא ימיתו. מכלל שאם ישתו ויבואו אל אהל מועד יסותו. כי האי גוונא דתניא איסורא. א"ר מאיר מכלל לאו אתה שומע הן. אבל לענין ממונא כגון חנאי בני גד ובני ראובן לא אשר ושאני סוטה דא"ע דאיסורא היא (כגון) [בית] דאית ביה ממונא דצריכה להפקעה כתיבתה לא אשר מכלל לאו אתה שומע הן: ירושלמי הא דתנן עובר בלא תעשה מוב ללקות. חבריא אמרין אינו לוקה. א"ר יוסי משום רחוה ליה לאו שאין בו מעשה ה). נרסינן בכריתות [פרק] אמרו לו אכלת חלב (פ' יב:) אמר אביי מידה ר' מאיר שאם [אמרו לו שנים יודע אתה בעדות פלוני והוא אומר לא ידעתי פשור דאי] בעי אמר לא נחבונתי לעדות: תוספתא כ) המשביע נשים קטנים או קרובים ופטולין פטורין:

הדרן עלך שבועת העדות

שבועת הפקדון נאנשים ובנשים ברחוקים ובקרובים בכשרים ובפטולין בפני ב"ד ושלא בפני ב"ד אע"פ שאינו משלם קנס על פי עלמו משלם בשת ופגם על פי עלמו/ גנבת את שורי והוא אומר לא גנבתי אבל לא טבחתי ולא מכרתי המית שורך את עבדי והוא אומר לא המית אמר לו חבלת בי ועשית בי חבורה והוא אומר לא חבלתי ולא עשיתי בך חבורה אמר לו עבדו הפלת את שיני וסימית את עיני והוא אומר לא הפלתי ולא סימיתי

סויד בשבועת הפקדון וסתרו בו מסו . מייב קרבן לו מלקות לי סיניק, וגבי שבועת העדות לעיל כמוש ליכא למיבני הך בעיא מסוס לתיק התרתא ולתי בשבועת העדות דמי יודעי שהם יודעים ט עדות ויכול להתרות בו : לא משמען מויד דמייתי קרבן . לאו דוקא כל התורה אורי קאמר שהרי ד' מביאין על הזדון כשגגה הבאה על הספק(ג) ולמיד שנאמר ושבועת העדות ושבועת הפקדון*:ה"ג אמרו ביה מגיעה תמורה היאנה שבועת הפקדון שחייבין על זדונה מכות ועל שגנתה אשם בכסף שקלים מדקאמר *ליה "על זדונה מכות" מכלל דאחרנו ביה וקאמר מכות אין קרבן לא ומאי חיטרא דניחא ליה לאיניש דמייתי קרבן ולא לילקי *אמר להו רבא בר איתי *מאן תנא יזדון שבועת הפקדון לא ניתן לכפרה, ר"ש אבל לרבנן קרבן נמי מייתי, אמר להו רב בר מינה דהדיא דאנא תנינא להא והכי תנינא להא אחד זדונה ואחד שגגתה אשם בכסף שקלים ומאי רעתא דאילו בהם וחטאת בת דנקא ובהא אשם בכסף שקלים, ולימר מינה? דלמא דלא אתרו ביה לא אתרו ביה אין חייבין על שגגתה, מה הן חייבין על זדונה? אשם בכסף שקלים מאי לאו בהאתרו ביה, ה"נ דלא אתרו ביה לא אם אמרת בניזיק טמא שכן לוקה האמר בשבועת הפקדון שאינו לוקה מדקאמר לוקה מכלל באתרו ביה וקאמר "תאמר בשבועת הפקדון שאינו לוקה אבל קרבן מייתי, מאי אינו לוקה דאינו נפטר במלקות, מכלל דניזיר טמא נפטר במלקות הוא קרבן כתיב ביה: תחם, דמייתי קרבן, כי היכי דתיתחל עליה נזירות בטהרה אמרוה רבנן קמיה דרבה, אמר להו מכלל דכי לא אתרו ביה ואיכא עדים מוחייב, כפירת דברים בעלמא הוא: אלמא הסבר רבה הפוך במשמ שיש עליו עדים פטור א"ל רב חנינא לרבה חניא דמסייע לך "וכחש בה" פרט למודה לאחד מן האחין או לאחד מן השותפין, ונשבע על שקר פרט ללוה בשטר וללוה בעדים אמר ליה אי משום הא לא תסייען באומר לויתי ולא לויתי בעדים, לויתי ולא לויתי בשטר, ממאי מדקתני וכחש בה פרט למודה לאחד מן האחין או לאחד מן השותפין, הא "לאחד מן האחין ה"ד אילימא דאודי ליה בפלגא דידיה הא איכא כפירה דאידך אלא לאו דאמרי ליה מתרוינן יפה יואמר להו לא, מחד מינייכו יפה דהויא ליה כפירת דברים בעלמא, ומדרישא כפירת דברים סיפא נמי כפירת דברים (סימן חבוה כיתות דבעל הבית חומר נזירא) תא שמע אינו חייב על שגגתה ומתי חייב על זדונה? אשם בכסף שקלים מאי לאו זדון עדים, לא זדון עצמו תא שמע "אחד שתי כתי עדים כפרה הראשונה ואחד כך כפרה השניה שתיהן חיובות מפני שיבולה עדות להתקיים בשתיהן" בשלמא שניה(ח) תחייב דהא כפרה להה ראשונה אלא ראשונה אמאי מחייב הא

דחויך בשבועת הפקדון מהו . פירש בקונטרס דבשבועת העדות ליכא למבני הך בעיא משום דתין התרתא ולתי בשבועת העדות דמי יודעי שהם יודעים ט עדות ותין גרלה ללת תקיב ספק כיון דלמומרה תין ספק להא בעדיה זוממין לי הוו לריבי התרלה הוה מחייבין בהו לקי על גב דג דהמחרים בהם תין יודעין אם הם מסקריס והא דלת בעי הך בעיא בשבועת העדות משום דלי לתפסר נידע לעולם אם הם מודין ליכולין לומר שכחנו : ביון דחזרם הוא מ' . לאו משום דמור הוא דהא ליכא מוכח כדפירש בקונטרס ללת [או דלמא ט"] או דלמא תרוייהו מיחייב . א"ל מתניתין משמרת מסנו . פירוש משבועה העדות שחייב על זדונה מכות ועל שגנתה אשם בכסף שקלים ש"מ שאם חזיר לוקה ואין מביא קרבן . ואקשינא להא לרבי שמעון הסבר לא ניחנה לכפרה בקרבן . ומאי תעמרא דשבועת הפקדון משבועת העדות דניחא ליה לאיניש דניתי קרבן ולא לילקי . אי נמי בשבועת העדות כתיב נקבה מן הצאן כשבה וגו' אפילו תימא בת דנקא . ובשבועת הפקדון אשם בכסף שקלים . ואמר להו רב כהנא הא מתניתא לאו הכי שנויה כרקאמריתי . אלא הכי שנויה שבועת הפקדון אחד שגנתה ואחד זדונה אשם בכסף שקלים . ונשמוש מינה דלא לקי ואפי' בזדונה. ואפרין דלמא מתניתא בדלא אתרו ביה. ואתיץ למשמעה מהא דתניא בספרי דבי רב לא [אם] אמרת בשבועת הפקדון דאינו לוקה תאמר בניזיר שנפטא שלוקה והאיל ולוקה לא יביא קרבן ת"ל וכפר עליו מאשר חטא על תנשא דברי ר' יאשיה רבי יונתן אומר בפתוי זה שוגג. פתאום זה אונס. אדרבינהי מכלל דאתרו ביה תוקעני לא אם אמרת בשבועת הפקדון שאינו לוקה . ש"מ דאע"ג דאתרו ביה בשבועת הפקדון לא לקי . תדע' מאי אי הכי דאי דקתני ת"ל וכפר מלמד שלוקה אינו לוקה דקתני דלא מיבפר במלקות אלא בקרבן . ואקשינן אי הכי דאי דקתני תאמר בניזיר שלוקה מכלל דניזיר שנפטא בלקות הוא ולא מיבפר במלקות אלא בקרבן חייב . ואע"ג דאיכא שתרי דאשי משקרין בתרי מקרין המישתבע איתהי נביה אמאי כפירת דברים בעלמא ניתני . דהא הני שתרי מחייבי ליה בפקדון ואיכא הכא כפירת ממון . וכל דעשבע כי האי גוונא היכא דאיכא שתרי מפקר הוא : א"ל רב חנניה לרבה תניא דמסייעא לך ונשבע על שקר פרט ללוה בשטר ובעדים . אבר ליה הא איכא דהא וראי לאו כפירת ממון היא . וריישא דהא

ין א מיי' פ"ו מהלכות שבועות הלכה ח .

יח ב ג מיי' שם פ"ח הלכה יב :

רבינו חננאל

חזיר בשבועת הפקדון ואתרו בו פעם . כיון דמייתי [קרבן] על דמזיד כשוגג לא לקי [או דלמא ט"] או דלמא תרוייהו מיחייב . א"ל מתניתין משמרת על זדונה מכות ועל שגנתה אשם בכסף שקלים ש"מ שאם חזיר לוקה ואין מביא קרבן . ואקשינא להא לרבי שמעון הסבר לא ניחנה לכפרה בקרבן . ומאי תעמרא דשבועת הפקדון משבועת העדות דניחא ליה לאיניש דניתי קרבן ולא לילקי . אי נמי בשבועת העדות כתיב נקבה מן הצאן כשבה וגו' אפילו תימא בת דנקא . ובשבועת הפקדון אשם בכסף שקלים . ואמר להו רב כהנא הא מתניתא לאו הכי שנויה כרקאמריתי . אלא הכי שנויה שבועת הפקדון אחד שגנתה ואחד זדונה אשם בכסף שקלים . ונשמוש מינה דלא לקי ואפי' בזדונה. ואפרין דלמא מתניתא בדלא אתרו ביה. ואתיץ למשמעה מהא דתניא בספרי דבי רב לא [אם] אמרת בשבועת הפקדון דאינו לוקה תאמר בניזיר שנפטא שלוקה והאיל ולוקה לא יביא קרבן ת"ל וכפר עליו מאשר חטא על תנשא דברי ר' יאשיה רבי יונתן אומר בפתוי זה שוגג. פתאום זה אונס. אדרבינהי מכלל דאתרו ביה תוקעני לא אם אמרת בשבועת הפקדון שאינו לוקה . ש"מ דאע"ג דאתרו ביה בשבועת הפקדון לא לקי . תדע' מאי אי הכי דאי דקתני ת"ל וכפר מלמד שלוקה אינו לוקה דקתני דלא מיבפר במלקות אלא בקרבן . ואקשינן אי הכי דאי דקתני תאמר בניזיר שלוקה מכלל דניזיר שנפטא בלקות הוא ולא מיבפר במלקות אלא בקרבן חייב . ואע"ג דאיכא שתרי דאשי משקרין בתרי מקרין המישתבע איתהי נביה אמאי כפירת דברים בעלמא ניתני . דהא הני שתרי מחייבי ליה בפקדון ואיכא הכא כפירת ממון . וכל דעשבע כי האי גוונא היכא דאיכא שתרי מפקר הוא : א"ל רב חנניה לרבה תניא דמסייעא לך ונשבע על שקר פרט ללוה בשטר ובעדים . אבר ליה הא איכא דהא וראי לאו כפירת ממון היא . וריישא דהא

רבינו אפרים

ה"ג ת"ש ב' שבועות הפקדון זדונות (אשם תלוי) אין ב' זדון. אע"ג קרבן על ב' זדון קרבן אחד ואחת אשם

מפרש

△ קלטיות על דף מאחורי דזדונות בפרטיה אינם דין בפירוש אבל בכלל אלא ט' עליה חיוב אשם

◇ דנזקי אשם

לוטאו

ה"ג ב' שבועות (בפרקי אין ב' חומר בזדון אחד מהם נזדונות חייבות) דכי היכי דבכפירת בעלמא לא מיבפר אלא בקרבן אשם ודלא כפירת בעלמא בכלל דאתרו ביה תוקעני ולא מיבפר אלא בקרבן אשם

מפרש

▽ בפרשת (ויקרא) ואשה

△ = (ויקרא ה"ה) דין האומרת

▽ = (ויקרא ה"ה) דין הקרבן

לוטאו

ה"ג כל הקרבנות (ויקרא ה"ה) אין קרבן אלא על שגגה ואפילו בזדונות

מפרש

△ קלטיות על דף מאחורי דזדונות בפרטיה אינם דין בפירוש אבל בכלל אלא ט' עליה חיוב אשם

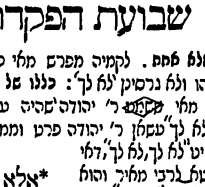
◇ דנזקי אשם

סתניתא מוכחא הכי דקתני וכחש בה פרט למודה לאחד מן האחין או לאחד מן השותפין ושמעה מינה דאפילו בזדונות אין חייבין על זדונה אשם בכסף שקלים ש"מ אין חייבין על שגגת הפקדון . ומה הן חייבין על זדונו אשם בכסף שקלים . מאי לאו זדון עדים . מאי לאו זדון עדים כגון דאיכא שהדי דהאי פקדון איתיה לגביה וקבני חייב אשם . ורחינן לא בזדון עצמו . פירוש כגון שתורה כי היכי דחייב בשבועתו . דאמרי' לא סיכחה לך עד דשיתית אשם: ת"ש היו[ב'] כתי עדים כפרה הראשונה כו'

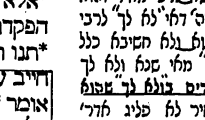
הבא נמי כדרבינא. שהיו קרובין בנשותיהן לכל נשותיהן נוסכות לו נדיך למימר דהא הכא ליכא לאקשויי פשיטא דהא קמ"ל דהוה יתמ"כ כתו עדים דמשלם קרן ותומם וכי כתו עדים ותמ"כ הוה משלם תשלומי כפל:

ואין מכיתין קרבן על כפירת שבועה קרקעות. תימה והא רבי יוחנן גופיה אית ליה בסוף בבא קמא (דף קעה:) דשבועות דאוריימתא ות"כ תפילו בעל פה היכי משכחת לה לשבועת העדות ושבועת הפקדון והכי ממי קאמר מהאולא (ניתין דף נ:) דתמר רבי יוחנן שבר שיש בו תכריות נכסים ליט משמש ותם כן תפילו בעל פה לא משכחת לה לדידיה וכן בפרק קמא דב"מ (דף ה: ושם) גבי מוה מקלת ובפרק הכותב (כתובות דף פו: ושם) ותיתא נמי התם גבי עד אחד דתין נשבעין על כפירת שבועת קרקעות ולמ"ד שבועת דאוריימתא לעולם לא משכחת שבועה ול"ע (נ) דלדידיה משכחת כשמחל השבועה: **כיועמ** שבועה. תפילו מאן דלא דתין דינרי כהגול קמא (נ"ק דף נח.) ופטר שורף שבועתו של חבירו מכל מקום כיון דכי תיתבו בעייתו מחייב ליה להחזוריתו ה"ת דכי חייב ומיהו לכסוף המסיק לעניין הכא דוקא פנינו לי תומר ל כשאחתו הרי שלך לפניך ולא לעניין שבועה קשיא מה שייך למשומי שבועה הא תפילו שרשן פטור כ"ם שאחתו הרי שלך ואפילו הכי ואין לומר דמכל מקום כיון דכי תיתבו בעייתו מחייב ליה להחזוריתו ה"ת דכי כפל חייב ומיהו לכסוף המסיק לעניין הכא דוקא פנינו לי תומר ל כשאחתו הרי שלך לפניך ולא לעניין שבועה קשיא מה שייך למשומי שבועה הא תפילו שרשן פטור כ"ם שאחתו הרי שלך ואפילו הכי ואין לומר דמכל מקום כיון דכי תיתבו בעייתו מחייב ליה להחזוריתו ה"ת דכי כפל חייב ומיהו

מתניתין נמי דיקא. תנ"ג דמתן דמחייב רשאינו מתחייב שבועה כמחל השבועה. ומיהו לקמן מיהו

[נכתוב כפ. ד'ואמרו על ר'יוחנן כאן: וזה"ל ואם לא נתן לך וגו' לא נאמר כאן אלא בראי' קדושין מ"ש]

אלא מהא ליכא למשמע מינה. ומיהו תימה לריטוב ומהרי"ט ממחניתין דפיקדין (דף ו:) דפסקינן בהקם וכל שכן בקרקע כדמוכח בפ' שבועות הנעדות (שע"ל דף נ:) דקתמר ולר' יוחנן דתמר מכניס מדי קרקע פעורין מתי ביניהו חיכה ביניהו קנה ולתו פירכא דלקמן(ה) טעמא משום דלא כפר ליה ממונא אלא היה מתחייב בהודאתו לחבל בני עדות מלן דפסר בעדי קרקע מחייב בעדי קנה שהרי יתחייב ע"י עדותן כמו בשאר כופר ממון: **הבא** גמ' לא לך לא לך ולא לך ולא נרסינן ו"ו בכולהו לגמ' בנתרת וכן בכל הני דמייתי דתי נרסי' ו"ו בכולהו חס כן במסקנת דמוקי לה כרבי לימא ר' יהודה היא דתמר ולא לך פרטא הוא בכולהו לגמ' משום דכולהו פרטא הוי ולכך כתיב בכולהו ולא לך ולא לך ולא לך

שבועת הדיינין. הא דלא נקט נוהגת בתמציס ובנסים כדתמן לעיל (דף ע:) גבי פקדון מסוס דמילתא דפשיטא היא ולטיל לא תני מלא דלא שייכא שבועת הפקדון מסבועת העדות: **לאתפושי** חפצא בידיה. מימה דבשבועת העדות וכיוצ' ופקדון כשהוא מוסבע מפי מחרים להוי דומיא דשבועת הדיינין ליבעי בהו תנקומי תפצא": **האי** דיינה דתסבע בתפלין כו'. ותפ"ה שהסבוע מברחם מן המיגין כשהוא מליוזר במילה הא דתמרינן בכמוך דתגמיד תכם לכתחלה בתפלין לי נמי כיון דעדיין לא נגמרו יומר הוי כספר תורה לגביהו. וצ"ע

למה הדבר דומה לאדם שאמר לחבירו "תן לי חטין ושעורין וכוסמין שיש לי בידך" אמר לו "שבועה שאין לך בידי חטין" ואשתכח דחטין הוא דלית ליה הא שעורין וכוסמין איכא דפטור דכי אשתבע אחטין אקושטא משתבע, אמר ליה אבי מי דמי התם בחטין קא כפר ליה בשעורין וכוסמין לא קא כפר ליה, הכא בבולה מילתא הוא דקא כפר ליה הא לא דמיא אלא לאומר לחבירו "תן לי חטין ושעורין וכוסמין שיש לי בידך" "שבועה שאין לך בידי כלל" ואשתכח חטין הוא דלית ליה אי שעורין וכוסמין אית ליה "המיחייב! אלא כי אתא רבין אמר רבי יוחנן לדברי בבן שמעון קנס הוא תובע ולא בושת ופגם לדברי חכמים אף בושת ופגם תובע "במאי קא מיפלגי? אמר רב פפא ר"ש סבר לא שביק אינש מידי דקיץ ותבע מידי דלא קיץ ורבנן סברי לא שביק אינש מידי דכי מודה ביה לא מיפטר ותבע מידי דכי מודה ביה מיפטר:

הדרן עלך שבועת הפקדון

שבועת הדיינין *המשנה - שתי כפס והתנאה - בשוה פרוטה, ואם אין הדיוט אה ממין המשנה פטור כיצד "אמת" כסף לי בידך "אין לך בידי אלא פרוטה" "פטור. "אמת" כסף ופרוטה לי בידך "אין לך בידי אלא פרוטה" חייב. *"אמת" לי בידך "אין לך בידי "פטור. "אמת" לי בידך "אין לך בידי אלא חמשים דינר" חייב. "אמת" לאבא ביקר "אין "לך" בידי אלא נ' דינר" פטור מפני שקיבא במשיב אבידה "אמת" *לי בידך "אמר לו א) "הן "למחר אמר" לו "תנהו לי, "נתתי לך "פטור "אין לך בידי "חייב. "אמת" לי בידך "אמר לו "הן "אל תחנהו לי אלא בעדים למחר אמר לו "תנהו לי, "נתתי לך" חייב מפני שצריך ליתנו בעדים "אמת" והב יש לי בידך *"אין לך בידי אלא ליטרא כסף "פטור "אמת" והב יש לי בידך "אין לך בידי אלא דינר כסף *ומריסית *ופונדיות, ופרוטה "חייב שהכל מין מטבע אחת. "אמת" חבואה לי בידך "אין לך בידי אלא לחך "קטנית "פטור "אמת" פירות לי בידך "אין לך בידי אלא לחך "קטנית" חייב שהקטנית בכלל פירות/*"אמת" חטין "הודה לו בשעורין "פטור ובבן גמליאל "חייב. *"אמת" לחבירו "בכרי שמן "הודה לו "בקנקנים "אינמ" אומר הואיל והודה לו מקצת ממין הטענה ישבע "וחכמים אומרים "אין ההודאה ממין הטענה אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון. *"אמת" בלים וקרקעות "הודה: "בלים וכפר בקרקעות, בקרקעות וכפר בבלים "פטור, "הודה במקצת הקרקעות "פטור במקצת הכלים "חייב *שהנכסים שאין להן אחריות "וקנקן את הנכסים שיש להן אחריות לישבע עליהן/*"אין נשבעין על מענת חרש שוטה וקטן "אין משביעין את הקטן אבל נשבעין לקטן ולהקדש: גמ' היכי משבעינן ליה אמר רב יהודה אמר רב משביעין אותו בשבועה האמורה בתורה דכתיב "וְאִשָּׁבִיעֲךָ בה' אלהי השמים אמר ליה רבינא לרב אשי כמאן *כרבי חנינא בר אידי דאמר בעינן שם המיוחד "אמר ליה אפי' "תימא רבנן "דאמרי בכינוי, ונפקא מינה "צריך לאתפושי חפצא בידיה וכדרבא דאמר רבא "האי ריינא דאשבע "בה' אלהי "השמים "עשה כמי שמעה בדבר משנה ותיוב ואמר רב פפא האי ריינא דאשבע בחפץ נעשה כמי שמעה בדבר משנה ותיוב, והלכתא כוותיה דרבא. "ליית הלכתא כוותיה דרב פפא, הלכתא כוותיה דרבא דהא לא נקיט חפצא בידיה "וליית הלכתא כוותיה דרב פפא דהא נקיט חפצא בידיה. "שבועה מעומד "ותלמיד חכם מיושב, "שבועה בספר תורה, "תלמיד חכם לכתחלה בתפלין ה"ד "שבועת הדיינין "אף היא בלשונה "נאמרה אומרים לו הוי יודע שבכל

א) [ניקוד ספרים וכמ"ש לו בסני עדים זה]

או דלמא אכל חדא וחדא מיחייב? תא שמע דתני רבי חייא "הרי בא עשרים חטאות היכי דמי אי דפריש, רבי חייא מניינא אתא לאשמועינן, אלא לאו "דלא פריש ושמע מינה פרטא הוי; אנסת ופתחית את בתי כו': אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן מאי מעמא דרבי שמעון-הואיל ועיקר קנס הוא תובע אמר רבא משל דרבי שמעון הוא תובע אמר רבא משל דרבי שמעון שיש לי בידך" אמר לו "שבועה שאין לך בידי כלל" ואשתכח חטין הוא דלית ליה הא שעורין וכוסמין אית ליה "המיחייב! אלא כי אתא רבין אמר רבי יוחנן לדברי בבן שמעון קנס הוא תובע ולא בושת ופגם לדברי חכמים אף בושת ופגם תובע "במאי קא מיפלגי? אמר רב פפא ר"ש סבר לא שביק אינש מידי דקיץ ותבע מידי דלא קיץ ורבנן סברי לא שביק אינש מידי דכי מודה ביה לא מיפטר ותבע מידי דכי מודה ביה מיפטר:

הדרן עלך שבועת הפקדון

שבועת הדיינין *המשנה - שתי כפס והתנאה - בשוה פרוטה, ואם אין הדיוט אה ממין המשנה פטור כיצד "אמת" כסף לי בידך "אין לך בידי אלא פרוטה" "פטור. "אמת" כסף ופרוטה לי בידך "אין לך בידי אלא פרוטה" חייב. *"אמת" לי בידך "אין לך בידי "פטור. "אמת" לי בידך "אין לך בידי אלא חמשים דינר" חייב. "אמת" לאבא ביקר "אין "לך" בידי אלא נ' דינר" פטור מפני שקיבא במשיב אבידה "אמת" *לי בידך "אמר לו א) "הן "למחר אמר" לו "תנהו לי, "נתתי לך "פטור "אין לך בידי "חייב. "אמת" לי בידך "אמר לו "הן "אל תחנהו לי אלא בעדים למחר אמר לו "תנהו לי, "נתתי לך" חייב מפני שצריך ליתנו בעדים "אמת" והב יש לי בידך *"אין לך בידי אלא ליטרא כסף "פטור "אמת" והב יש לי בידך "אין לך בידי אלא דינר כסף *ומריסית *ופונדיות, ופרוטה "חייב שהכל מין מטבע אחת. "אמת" חבואה לי בידך "אין לך בידי אלא לחך "קטנית "פטור "אמת" פירות לי בידך "אין לך בידי אלא לחך "קטנית" חייב שהקטנית בכלל פירות/*"אמת" חטין "הודה לו בשעורין "פטור ובבן גמליאל "חייב. *"אמת" לחבירו "בכרי שמן "הודה לו "בקנקנים "אינמ" אומר הואיל והודה לו מקצת ממין הטענה ישבע "וחכמים אומרים "אין ההודאה ממין הטענה אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון. *"אמת" בלים וקרקעות "הודה: "בלים וכפר בקרקעות, בקרקעות וכפר בבלים "פטור, "הודה במקצת הקרקעות "פטור במקצת הכלים "חייב *שהנכסים שאין להן אחריות "וקנקן את הנכסים שיש להן אחריות לישבע עליהן/*"אין נשבעין על מענת חרש שוטה וקטן "אין משביעין את הקטן אבל נשבעין לקטן ולהקדש: גמ' היכי משבעינן ליה אמר רב יהודה אמר רב משביעין אותו בשבועה האמורה בתורה דכתיב "וְאַשְׁבִּיעֲךָ בה' אלהי השמים אמר ליה רבינא לרב אשי כמאן *כרבי חנינא בר אידי דאמר בעינן שם המיוחד "אמר ליה אפי' "תימא רבנן "דאמרי בכינוי, ונפקא מינה "צריך לאתפושי חפצא בידיה וכדרבא דאמר רבא "האי ריינא דאשבע "בה' אלהי "השמים "עשה כמי שמעה בדבר משנה ותיוב ואמר רב פפא האי ריינא דאשבע בחפץ נעשה כמי שמעה בדבר משנה ותיוב, והלכתא כוותיה דרבא. "ליית הלכתא כוותיה דרב פפא, הלכתא כוותיה דרבא דהא לא נקיט חפצא בידיה "וליית הלכתא כוותיה דרב פפא דהא נקיט חפצא בידיה. "שבועה מעומד "ותלמיד חכם מיושב, "שבועה בספר תורה, "תלמיד חכם לכתחלה בתפלין ה"ד "שבועת הדיינין "אף היא בלשונה "נאמרה אומרים לו הוי יודע

רבינו חננאל

כל היכא דתליגי הלכתא בתמן דמיקל. והוא רבינא דלא מחבר רבינא אלא באומצא ביני דמיזרקא בלבר דאסיקנא דלא. מבעיא דרבש"י שבועה לבאי"א הייב אלא אפילו היו ה' תובעין זה אחר זה ושבועה אחת בפקדון וחשומת יד-וגזל ואבידה [ואמר לאחד מהם שבועה שאין לך בידי פקדון וחשומת יד-וגזל ואבידה] ולא לך ולא לך שחייב כ' תשאות. והא אתא ר' חייא לאשמועינן דאע"ג דלא פריש שבועה לכל אחד ולא לך ולא לך פרושא הוי וקאי כר' יוחנן לדברי ר' שמעון דפוטר קנס הוא תובע וניין דאילו דיה מדה פטור הוא. השתא לאו ממונא קא כפר ליה ולכך פטור היא מקרבן שבועה. לדברי הכסים בושת ופגם תובע: **הדרן עלך שבועת הפקדון**

פ"ו שבועות. הדיינין המשנה שתי פרוטה פירוש שתי כסף שני מעין). (פרוטה חצי חבה). היכי משבעינן ליה א"ר יהודה משביעין אותו בשבועה האמורה בתורה שנאמר ואשביעך בה' אלהי השמים ואקשינן בתמן כהר' תניגא בר אידי דאמר בשם המיוחד. ואמר רב אשי אפילו תימא רבנן דאמרי אפילו בכנוי חייב. מאי בשבועה האמורה בתורה דצריך לאתפושי לנשבע חפצא בידיה כאליעזר עבד אברהם שנאמר וישם העבד את ידו וגו' וכדרבתי (בלקוטי מן) ויאמר השבעה לי וישבע לו ואמר לו מקודם לכן אם נא מצאתי חן בעיניך שים נא ידך וגו'. וכן אמר רבא האי ריינא דאשבע בה' אלהי ישראל. פירוש ולא אתמשיה חפצא בידיה נעשה כמי ששמעה בדבר משנה ותיוב ומשביעו בתפשיטא תפלין לנשבע ואשבעיה הבי מעה לית הלכתא בותיה. אלא כי הא שבועה בתפשיטא ס"ת שבועה לבאי"א הייב אלא אפילו היו ה' תובעין זה אחר זה ושבועה אחת בפקדון וחשומת יד-וגזל ואבידה] ולא לך ולא לך שחייב כ' תשאות. והא אתא ר' חייא לאשמועינן דאע"ג דלא פריש שבועה לכל אחד ולא לך ולא לך פרושא הוי וקאי כר' יוחנן לדברי ר' שמעון דפוטר קנס הוא תובע וניין דאילו דיה מדה פטור הוא. השתא לאו ממונא קא כפר ליה ולכך פטור היא מקרבן שבועה. לדברי הכסים בושת ופגם תובע: **הדרן עלך שבועת הפקדון**

מנה לי בידך ומר לו אין. ובפני עדים זיעורא כסף פטור. שתין לך בידי מנה שתין לך בקנקניך. הכניס יש לך בידי מנה שתין לך בקנקניך. הכניס יש לך בידי מנה שתין לך בקנקניך. הכניס יש

שכל העולם כולו נזדעזע בשעה שאמר הקב"ה בסיני °לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא וכל עבירות שבתורה נאמר בהן °ונקה וכאן נאמר °לא ינקה וכל עבירות שבתורה נפרעין ממנו ובאן ממנו ומכושפחתו שנאמר °אל תתן את פיך לחטיא את בשרך ואין בשרו אלא משפחתו שנאמר °ומבשרך לא תתעלם וכל עבירות שבתורה נפרעין ממנו °אלה וכחש (א)לאימא עד דעביד להו לכולהו לא

ואין בשרך אלא משפחתו. ותע"ג דבפרק בתר מדליקין (שבת דף נב:) נפקא לן מהאי קרא דבעון נדריס בניס מניס כשהן קטנים אבל גדולים לא וכ"ש ממשפחתו לא הייט בנדריס לבל שבועה לפילו כל משפחתו אעפ"כ בתרוייהו לא תחן לא פיך בשבועה ולמה יקרא האלהים על קולך וחבל לא מעשה ידיך דמשמע בניס דוקא לייני בנדר:

שנאמר אלה וכחש וגו'. כל עבירות שבתורה נפרעין ממנו דוקא אלה כלומר הגך דלא טוו ביוצא בשבועה דהא מוכח בפ"ק דקדושין (דף יג.) דמשום עבירות לחודייהו אבלה התירן: **אם** למה ליי בשבע פוטרין לוקו מיד. פי' בקונטרס שלא יחזור בו קודם שילא מב"ד והא דלחמרינן בריים המפקיד (ב"מ דף נ.) לחמר הרייני משלם וחזר ואמר ליי משלם מהו מי לחמרינן מהדר קהדר ביה לו דלמא לחויי קא מלחי הייט קודם שילא מב"ד ת"ל אם לפילו לחר שילא ולי דעמיה למהדר לעפ"ה שלייט יכול לחזור בו לא מיקני ליה כפילא דבעי לחזוקי בו לא מיקני ליה כפילא כדאמרי' הסם (דף לה.) גבי ההוא דלפקיד ליפי ולחדרכה משם דליה היא דלא מלי אהדר דלי מלי אהדר ביה לחמלי לית לן למימר דלמויי קמכוין ועל כן נרחה פירוש הקונטרס ולא כמו שפי"ם בספר הישר בפרק זה בורר (סנהדרין דף כד. ושם) בשמעתא דגמלן עלי לבא דמלי אהדר ביה ומביא ליה מהיא דהמפקיד ולפי פירושא דפוטרין לומו מב"ד שמחוך כך יהא נוח מלחזור בו ועוד לשוב גמלא בשם ר"ת דהיא דהמפקיד לחייי בלומר מריני משלם חון לב"ד ת"ל לא יעא מב"ד כלפי לכל שם שמר בב"ד וחזר ואמר חון לב"ד לחיי מעלם לא מלי אהדר ביה ובהאי דזה בורר גופיה משמע כפי' הקונטרס דמניא היה מביאו לייב לו שבועה ולמר לי דור לי בחיי לשלך ר"ם לומר יכול לחזור בו ולמכיש לומרים לייט יכול לחזור בו ולמרינן בגמרא לשמר גמר דין מחלוקת ולשלה כדברי חכמים משמע לשמר גמר דין מע"פ שלא נדר לו בחיי לשמו עדיין ומיהו י"ל דלא קני גמר דין לשלא כשנדר לו כבר בחיי לשמו וכן משמע בפ' יש נוחלין (ב"ב דף קכה.) לפי גי' ר"ת נבי עבדי נגעבא והוא לומר לא נגעבתי מה טייבו לשלך כו' דגרס רעוך השבע וטוך ונשבע לייט יכול לחזור בו משמע דוקא כשנשבע לבל קודם שנשבע יכול לחזור בו ויש ספרים דגרסי השם נשבע ולייט יכול לחזור בו':

קיימן מה שקבלו כבר. תימה דבפ"ק דמגילה (דף ז.) לילא תנלי מוכח דדרבי לשמעי דברכות הקודם גשמרה מלרלי ומשולל דליים לייה מקיימו וקבלו קיימו למעלה מה שקבלו למטה ומסיק רבא דלבולהו לית להו פירכא בר מדשמואל והא דשמואל נמי לית ליה פירכא דלמטריך למידרשה נמי כי הבא ורבא נופיה דבר מה שקבלו כבר בשבת פ' ר"ש (דף פח.) והא דלשטריך לדרשה מחריתי רבא נופיה חשיב ליה פירכא בסוף פ"ק דחגיגה (דף י.) גבי היכר נדרים פורחין בחויר דמייתי מוכח שים לשם על מה שיסמכו ומסיק רבא כולהו לית להו פירכא דלשמואל ים לומר דבסוף פרק קמא דחגיגה ודלי חשיב להו לשמואל ליבא פירכא כלל דלא מיבעי ליה לדרשה מחריתי לבל בפ"ק דמגילה (דף ו.) פריך לבולהו לגופיה דקרא לבר מדשמואל דליבא פירכא כולי האי דלא לשטריך לדרשה מחריתי (ובחגיגה ד"ה דלמא מירלו מקופ מחר) : **ואלן** גלמרין בכל לשון כו' תימה דלא חני במתניתין שבועת הדיינין ושבועה ביטוי דכיון דמנא חלו ליבא למיתר לשון שבועה ולא לשון קיום ועוד דלא חני לה לקמן בשבועת שמים עה: ד"ה הגן ופי' תוספות שמת עה: ד"ה מבר מחת) : [ועיין תוספות יבמות פה: ד"ה מלא ותוספות כתובות כט. ד"ה ועל ותוספות זבחים פה. ד"ה מבר מחת]

רבינו חננאל

וח"ח לכתחלה בחפשית [תפלין]. שבועה פעומד וח"ח פיושבת: ר' שבועו' הדיינין אף היא בלשונה נאמרה. אומרים היו יודע שכל העולם נזדעזע בשעה שאמר הקב"ה למשה בסיני לא תשא. מאי פעמא כל העבירות שבתורה נאמר בהן ונקה וכאן נאמר לא ינקה ה' וכל עבירות שבתורה נפרעין ממנו וכאן ממנו ומכושפתו שנאמר אל תתן את פיך לחטיא את בשרך וגו' ואין בשרו אלא משפחתו שנאמר ומבשרך לא תתעלם. וגם מכל העולם נפרעין משבועת שוא שנאמר אלה וכחש וגו' וכתיב על כן תאבל הארץ וגו', וכל עבירות שבתורה אם יש לו זכות תולין לו ובשבועה לא שנאמר הוצאתיה לאתר נאם ה' ובאה אל בית הגנב ואל בית הנשבע וגו' אל בית הגנב זה נוגב דעת הבריות שאין לו אצלו ממון ומוען ומשביעו. ואל בית הנשבע בשמי לשקר זה שבועה שקר כמשמע, ולנה בתוך ביתו זו האלה. וכלתו את עציו ואת אבניו זה אלמדת כי האבנים שאין האש מכלתן שבועת שקר מכלתן. אם אמר איני נשבע פוטרין אותו מיד. ואם אמר הריני נשבע העומדים ששמעו אומרים סודו נא מעל אהלי [האנשים] הרשעים האלה. וכדרבינא ר' שמעון בן פזעון אמר שבועת ה' תחיה בין שניהם פלמד שהלה על שניהם. פי' על זה שנשבע לשקר ועל זה שנתן לו בלא עדים ונרם לו לבמר ולישבע. ואפילנא כל עבירות שבתורה נחפש איש בעון אחיו שנא' וכשלו איש באחיו [בעון] אחיו פלמד שכל ישראל ערבין זה לזה. ותני מילי שיש בידו לפחות ולא מיחה אבל שאר ישראל לא. ובשבועת שקר נחפשין הכל וכשמשביעין אותו אומרים לו הני יודע שלא על מה שבדעתך אנו משביעין אותך אלא על דעתנו ועל דעת ב"ד. ואומרים למה ליה למימר הכי. משום קניא דרבא והאי קניא דרבא פפרש בנדרים פרק ד' נדרים התירו ג) וכן מצינו כשהשביע משה את ישראל על דעתו ועל דעת המקום השביעם שנאמר ולא אתכם לבדכם אנכי כלופר על

דעתו. אשר ה' אלהיך כורת עמך היום כלופר על דעת המקום. דהכא נבוא דאתחייב ליה שבועה לחבריה ודוה נקפ [קניא] בידיה ופפחתיך עליה כדבעי לאשתבועי. אשר לחובע נקפ לי הדין קניא דבעינא למיחתם פ"ת בידי ושקלה פוניה ונשבע לי שפרעתיך. וכיון דחויא דאשתבע שדייה ברוגזיה לחבריה קניא ואיתברא ואישתמיט מיני לאריא. ואשתכח דבקרשפא אשתבע דהא יהיב ליה קניא ובבות הגרו נחי

ג) כגון ב"ל מ"ם לקמן דסמוך גבעת כו' עד סס"ד.

[א] גמ' ולימא עד דעביד להו לכולהו לא מ"ל דכתיב מפני אלה תאבל הארץ. כ"ו ממקף [וכן ליתא בכמה דפו"י ובכתבי"ה בפתיקה סגמ"ק כל הכנייתא בס"ם בתוספתא דסוטה וכדל מפרש לה בחת לחמת ו"ם לקמן ולימא עד כו']

גליון השי"ם גמ' תוכו נכתב. מי' תוי"ט פרק ו משנה ב דחלה

כד א מי' פ"ג מהלי סוטה הלכה ז סמג עשין טו:

כה ב מי' פי"ח מהלי מעשר שני הלכה ה סמג עשין קלה:

כו ג מי' פ"ב מהלכות ק"ש הל"י סמג עשין עז עוש"ע או"ח סי' סה סעיף ב:

כז ד פוש"ע או"ח סי' קפ סעיף ד:

כח ה מי' פ"ח מהל' נדרים הלכה ו סמג עשין כז עוש"ע או"ח סי' קפה סעיף ו:

כט ו מי' פ"ע מהלכות שבועות הלי"ב סמג לאוין רמג:

ל ז מי' שם פ"ז הל"ז סמג שם:

לא ח מי' פ"ח מהל' תכונה הל"ב ופ"ב מהלכות שבועות הל"ב:

נוסח אחר

"כל העבירות שבתורה חומרת בהן שבועת שוא ואין שבועת שוא עבירה בפני עצמה ואין עונשין אותו על שבועת שוא אלא מכין אותו מכת מרדות"

נוסח אחר

פוזרות הבאה על אות ואחותו בעון. ואין עבירות שאין שבועת שוא עבירה בפני עצמה

נוסח אחר

עבירות שבתורה אם יש לו זכות תולין לו

נוסח אחר

ואין עונשין אותו על שבועת שוא אלא מכין אותו מכת מרדות

נוסח אחר

ואין בשרך אלא משפחתך

הרמב"ם

(ה) נם' בשלמא מתכוון לומר: (ב) רש"י ד"ה מלה וכו'. יכול ליהי. ע"ש. ע"ע דף מז ע"ב במ"ש פתוס' בד"ה מלה:

הגהות הב"ח

הרא"ש

תוספות

רבינו חננאל

מקנה

תורה אור

ופרוטה

כתובות קמ:

[לקמן מז.]

נעשה/אקנה

נזיר/נזירות

אמרת מיהא פרוצות/פרוצות/ואמרת מיהא/על נזירות/נזיר נזירות

נזיר/נזירות

לכאורה הדעת נראה כ"ג כ"ב כ"ב - ב' כ"ב

שמואל - פרוטה

נזיר נזירות

כ"ב כ"ב כ"ב

שמואל ב' כ"ב

מקנה

נזירות נזיר

נזירות נזיר

נזירות

נזיר/נזירות

ותנן נמי ה' פרוטות הן האונאה בפרוטה והתוראה בשתפסה כ"ע כ"ש

נעיל כה. [קדושין כה.]

[לקמן מז:]

תדע

תרע

הדרן עלך כל הנשבעין

התם שהיה בידם למחות ולא מיחו. לא הוה לריך לשנויי הלא התם בדין הקל כדמסיק בסמוך הכא בדין חמור הלא ליה לפרושי דהיו נשבעין משום שבירה הלא משום הלא מיחו הלכך הין עושה זה חמור כל כך: **מה** כלים שיש בהם כסף שיש בידם למחות ולא מיחו. מאי איכא בין ר' שמעון דמשפתחו לר' שמעון דעלמא, בין צדיקים דמשפתחו לצדיקים דעלמא? הוא בשאר עבירות ברשעים דמשפתחו בדין חמור ברשעים דעלמא בדין הקל, צדיקי דהכא והכא פטירי, גבי שבועה הוא ברשעים דמשפתחו כדרבינה ברשעים דעלמא בדין חמור צדיקי דהכא והכא בדין הקל: אם אמר איני נשבע פוטרין אותו מיד, ואם אמר הריני נשבע העומדים שם אומרים זה לזה סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה: בשלמא ההוא דקא משבע קאי (ב) (באיסורא) אלא ההוא דקא משבע ליה אמאי: (ההוא מיבעי ליה ל) כדתניא ר"ש בן תרפון אומר שבועת ה' תהיה בין שניהם מלמד שחלה שבועה על שניהם: וכשמשביעין אותו אומרים לו הוי יודע שלא על דעתך וכו': למה לי למימרא ליה הכי? משום קניא דרבא: **הטענה** שתי כסף: אמר **רב** כפירת טענה שתי כסף ושמואל אמר טענה עצמה שתי כסף אפי' לא בפר אלא בפרוטה חייב, אמר רבא דיקא מתניתין כותיה דרב וקרי כותיה דשמואל: דיקא מתני' כותיה דרב דקתני **הטענה** שתי כסף **והתוראה שוה פרוטה** ואילו כפירת טענה-פרוטה לא קתני. ותנן נמי **התוראה** בפרוטה ואילו כפירה בפרוטה לא קתני **וקרי כותיה** דשמואל דכתיב כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור (*) מה כלים שנים אף כסף שנים, מה כסף דבר חשוב אף כל דבר חשוב וקאמר רחמנא כי הוא זה ורב ההוא מיבעי ליה להודאה במקצת הטענה ושמואל כתיב "הוא" וכתיב "זה" דאי כפר במקצת ואודי במקצת חייב ורב חד להודאה במקצת הטענה וחד להודאה ממין הטענה ושמואל לאו ממילא שמעת מינה דאחסרה ליה טענה אלא אמר לך רב "כסף" כי אתא מעיקרא לכפירה הוא דאתא דא"כ לכתוב רחמנא כי יתן איש אל רעהו כלים לשמור ואנא אמינא מה כלים שנים אף כל שנים "כסף" דכתב רחמנא למה לי, אם אינו ענין לטענה תנהו ענין לכפירה ושמואל אמר לך אי כתב רחמנא כלים ולא כתב כסף הוה אמינא מאי כלים שנים אף כל שנים אבל דבר חשוב לא בעינן, קמ"ל, **אלא** שתי כסף יש לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה פטור מאי טעמא לאו משום דאחסרה ליה טענה, ותיובתא דשמואל אשכח לך שמואל מי סברת שוה קתני, דקתני: מה שטענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא טענו, אלא הכי אימא סיפא שתי כסף ופרוטה יש לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה חייב אי אמרת בשלמא שוה משום הכי חייב אלא אי אמרת דוקא, אמאי חייב, מה שטענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא טענו, הוא טעמא אלא לשמואל *האמר ר"נ אמר שמואל טענו חטין ושעורין והודה לו באחד מהן חייב פטור מדקתני סיפא ליטרא זהב יש לי בידך אין לך בידי אלא ליטרא בכסף פטור אי אמרת בשלמא דוקא קתני משום הכי פטור אלא אי אמרת שוה אמאי פטור ליטרא, טובא הוי, אלא מדסיפא דוקא רישא נמי דוקא, לימא תיהוי תיובתא דרב? אמר לך רב כולה מתני' שוה ליטרא זהב, שאני התם שיש בידם למחות ולא מיחו. מאי איכא בין ר' שמעון דמשפתחו לר' שמעון דעלמא, בין צדיקים דמשפתחו לצדיקים דעלמא? הוא בשאר עבירות ברשעים דמשפתחו בדין חמור ברשעים דעלמא בדין הקל, צדיקי דהכא והכא פטירי, גבי שבועה הוא ברשעים דמשפתחו כדרבינה ברשעים דעלמא בדין חמור צדיקי דהכא והכא בדין הקל: אם אמר איני נשבע פוטרין אותו מיד, ואם אמר הריני נשבע העומדים שם אומרים זה לזה סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה: בשלמא ההוא דקא משבע קאי (ב) (באיסורא) אלא ההוא דקא משבע ליה אמאי: (ההוא מיבעי ליה ל) כדתניא ר"ש בן תרפון אומר שבועת ה' תהיה בין שניהם מלמד שחלה שבועה על שניהם: וכשמשביעין אותו אומרים לו הוי יודע שלא על דעתך וכו': למה לי למימרא ליה הכי? משום קניא דרבא: **הטענה** שתי כסף: אמר **רב** כפירת טענה שתי כסף ושמואל אמר טענה עצמה שתי כסף אפי' לא בפר אלא בפרוטה חייב, אמר רבא דיקא מתניתין כותיה דרב וקרי כותיה דשמואל: דיקא מתני' כותיה דרב דקתני **הטענה** שתי כסף **והתוראה שוה פרוטה** ואילו כפירת טענה-פרוטה לא קתני. ותנן נמי **התוראה** בפרוטה ואילו כפירה בפרוטה לא קתני **וקרי כותיה** דשמואל דכתיב כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור (*) מה כלים שנים אף כסף שנים, מה כסף דבר חשוב אף כל דבר חשוב וקאמר רחמנא כי הוא זה ורב ההוא מיבעי ליה להודאה במקצת הטענה ושמואל כתיב "הוא" וכתיב "זה" דאי כפר במקצת ואודי במקצת חייב ורב חד להודאה במקצת הטענה וחד להודאה ממין הטענה ושמואל לאו ממילא שמעת מינה דאחסרה ליה טענה אלא אמר לך רב "כסף" כי אתא מעיקרא לכפירה הוא דאתא דא"כ לכתוב רחמנא כי יתן איש אל רעהו כלים לשמור ואנא אמינא מה כלים שנים אף כל שנים "כסף" דכתב רחמנא למה לי, אם אינו ענין לטענה תנהו ענין לכפירה ושמואל אמר לך אי כתב רחמנא כלים ולא כתב כסף הוה אמינא מאי כלים שנים אף כל שנים אבל דבר חשוב לא בעינן, קמ"ל, **אלא** שתי כסף יש לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה פטור מאי טעמא לאו משום דאחסרה ליה טענה, ותיובתא דשמואל אשכח לך שמואל מי סברת שוה קתני, דקתני: מה שטענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא טענו, הוא טעמא אלא לשמואל *האמר ר"נ אמר שמואל טענו חטין ושעורין והודה לו באחד מהן חייב פטור מדקתני סיפא ליטרא זהב יש לי בידך אין לך בידי אלא ליטרא בכסף פטור אי אמרת בשלמא דוקא קתני משום הכי פטור אלא אי אמרת שוה אמאי פטור ליטרא, טובא הוי, אלא מדסיפא דוקא רישא נמי דוקא, לימא תיהוי תיובתא דרב? אמר לך רב כולה מתני' שוה ליטרא זהב, שאני

התם שהיה בידם למחות ולא מיחו. לא הוה לריך לשנויי הלא התם בדין הקל כדמסיק בסמוך הכא בדין חמור ליה לפרושי דהין עושה זה חמור כל כך: **מה** כלים שיש בהם כסף שיש בידם למחות ולא מיחו. ות"ת תורה אור ופרוטה: ה"ג ולהלן כפירת פרוטה

כי יתן איש. תחלת נתיכה ב' כסף ועלה קאי "כי הוא זה" דבר חשוב ושיערו חכמים שמעה כסף-דבר חשוב הוא: מה כסף דבר חשוב לקח כל דבר חשוב נרסינן ולא נרסינן לקח כלים דבר חשוב דלהלן בכלים תמרינן לקמן (דף מז:) דלפלוגי בכפירת מחטין חייב והאי לקח כל כמידי דלתה כלי קלמר וקלמר רחמנא כי הוא זה על זה שהיה בידם למחות ולא מיחו כמו שהוא בהודאה כמקצת הטענה כשיתמר כי הוא זה כמשמעו כמקנה תלמת תלמת חמור: **כסף** טענת כסף היה: **הוה.** "זה" מיבעי ליה לתין שבועה הלא בהודאה במקצת הטענה כשיתמר 'את זה מודה' הלא לתגמורן דתטענת ב' כסף לקח ולטולם הודאה לבד מכפירת שתי כסף קלמר: **ונלח ממילא שמעת מינה דחסרה לה טענה.** נרב פרכינן, מהי נמי דלמקלת הטענה וממין הטענה לתו, מיהו לתו ממילא שמעת מינה דחסרה לה טענה דלחלוקה ותין בתן עוד בפירה מקני כסף: **הלא** לתו לתר לכל שתי כסף יש לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה פטור ופרוטה דקתני הוא טעמא משום דוקא הלא טעמא לא הודה לו אבל טענו שוה והודה לו שוה חייב ולח על גב דטענה קמייתא לא הוה הלא שתי כסף: **ניטרא זהבי.** דרבין דטענו מקבל ודלי דוקא קתני לכל מטבעות דמתני' שוה קלמר שדרך מטבע לעשותו דמים לכל דבריס:

מלה על מניין. שמניין נעשיין כה הלא דקדק למסור ממעו ביד נתמן(ב) וכתו לידי תלול הכס: **בפירת טענה שתי כסף.** טענה דתנן במתני' לתו לתחלת הטענה קלי הלא לכפירה שהוא כופר בטענת חבירו לבד הודלת הפרוטה דבעינן שתהא תחלת הטענה שתי כסף ופרוטה: ה"ג ולהלן כפירת פרוטה

כי יתן איש. תחלת נתיכה ב' כסף ועלה קאי "כי הוא זה" דבר חשוב ושיערו חכמים שמעה כסף-דבר חשוב הוא: מה כסף דבר חשוב לקח כל דבר חשוב נרסינן ולא נרסינן לקח כלים דבר חשוב דלהלן בכלים תמרינן לקמן (דף מז:) דלפלוגי בכפירת מחטין חייב והאי לקח כל כמידי דלתה כלי קלמר וקלמר רחמנא כי הוא זה על זה שהיה בידם למחות ולא מיחו כמו שהוא בהודאה במקצת הטענה כשיתמר 'את זה מודה' הלא לתגמורן דתטענת ב' כסף לקח ולטולם הודאה לבד מכפירת שתי כסף קלמר: **כסף** טענת כסף היה: **הוה.** "זה" מיבעי ליה לתין שבועה הלא בהודאה במקצת הטענה כשיתמר 'את זה מודה' הלא לתגמורן דתטענת ב' כסף לקח ולטולם הודאה לבד מכפירת שתי כסף קלמר: **ונלח ממילא שמעת מינה דחסרה לה טענה.** נרב פרכינן, מהי נמי דלמקלת הטענה וממין הטענה לתו, מיהו לתו ממילא שמעת מינה דחסרה לה טענה דלחלוקה ותין בתן עוד בפירה מקני כסף: **הלא** לתו לתר לכל שתי כסף יש לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה פטור ופרוטה דקתני הוא טעמא משום דוקא הלא טעמא לא הודה לו אבל טענו שוה והודה לו שוה חייב ולח על גב דטענה קמייתא לא הוה הלא שתי כסף: **ניטרא זהבי.** דרבין דטענו מקבל ודלי דוקא קתני לכל מטבעות דמתני' שוה קלמר שדרך מטבע לעשותו דמים לכל דבריס:

*) ועוד מריכות בזה כתבו בסוף כתובות כ: ד"ה כל בטועני

*) קדושין יח: בכתובות כ:

מזבח חד הוא דזוקף קתני : **ורבב** . דכעי למימר שוה קתני הכי מפרש סיפא דקתמר שהכל מין מטבע אחד הוא כל מטבעות הצמיחות בעלן דין אחד לעסק שהרי הקצעה שבהן יש בה כדי שיעורא לחייבו שבועה : **ליתא כשמואל סבירא ליה** . דכולה מתני' דוקא קתני ומשום הכי הצן בריפא שהי כסף יש לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה פטור משום דמה שטענו לא הודה לו אבל אי אמר יש לי בידך אין לך בידי אלא דינר כסף חייב . ופי' דינר זהוב הייגו טבוע ועשוי משום הכל מין מטבע אחד והוא ליה ממין הטענה ומייתי סיועתא לרב הונא דמדלא טעין לפרועי זהב זהוב מכלל דמתני' דינר זהב" בתמת שוה קאמר והכל דין מטבע אחד קתני שוה וקתני ריפא שהי כסף יש לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה פטור" ועי"כ משום הכי צריכא שהי כסף הוא : **ס"ק כל שאומר דינר זהב כשאומר דינר זהב [זהוב] דמי** . וכרייפא לא קתנוון מפרש זהב זהוב קאמר אלא ס"ק דינר זהב סתם דמשמע זהב זהוב קאמר והכא שומר דינר זהב זהוב דמי בידי דינר כסף חייב דכעי מטבע אחד הוא ומטבע אחד אפילו לא טענו אלא בפרוטה חייב מאי שוה קאמר ליה אשי הכי קאמר כל האומר דינר זהב כאומר דינר זהב זהוב דמי

*תני רבי חייא לסיועיה לרב **שלש לי בידך, אין לך בידי אלא שלש הסר ב' בסף חייב**

חסר מעה פמעה . אמר רב *נחמן בר יצחק אמר שמואל לא שנו אלא בטענת מלוה והודאת לוה אבל טענת מלוה והעדאת עד אחד אפילו לא טענו אלא בפרוטה חייב מאי טעמא דכתיב °לא יקום עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאה *לכל עון ולכל חטאת הוא דאינו קם אבל קם הוא לשבועה וחניא כל מקום ששנים מחייבין אותו מן עד אחד מחייבו שבועה . *ואמר רב נחמן אמר שמואל °טענו חטין ושעורין והודה לו באחד מהן חייב *אמר לו רבי יצחק יישר וכן א"ר יוחנן, מכלל דפליג עליה ר"ל ? אבא דאמרי *מישהא. הוה שתי ליה ושתיק ליה, אבא דאמרי כי משתא הוה שתי ליה ושתיק ליה, לימא מסייע ליה *טענו חטין והודה לו בשעורין פטור ורבן גמליאל מחייב טענו חטין והודה לו בשעורין הא חטין ושעורין והודה לו באחד מהן חייב, לא, הוא הדין דאפי' חטין ושעורין נמי פטור והאי דקמיפלגי בחטין להודיעך כחו דר"ג *טענו כלים וקרקעות והודה בכלים וכפר בקרקעות, בקרקעות וכפר בכלים פטור הודה

בטוענו בדיבר מטבעות . פי' בקונטרס טוטע במטבע זורה ולא טוענו מקבל וזה הודה לו מטבע וחע"פ שזה כסף וזו נחשת ממין הטענה היא לכולהו מטבע נינהו : **דיקפ נמי בו'** . הלמת טעמא משום דכל תורה אור בדיבר מטבעות . פי' בקונטרס טוטע במטבע זורה ולא טוענו מקבל וזה הודה לו מטבע וחע"פ שזה כסף וזו נחשת ממין הטענה היא לכולהו מטבע נינהו : **דיקפ נמי בו'** . הלמת טעמא משום דכל תורה אור

(דף נט:) גבי שתי כסף יש לי בידך אין לך בידי פרוטה מסקי' לשמואל דפטור משום דמה שטענו לא הודה לו וכ"ת דלייתי בשלשון טכועים מ"ש דחסרת לה טענה דאין לכאן שוה כ' מעות דאכתי מה שלריך ליתן כדי להטביעה וזה דוחק לומר שאין שוה פרוטה בלומו חסרון ועוד דמשמע בטוענו מטבעות דעד השתא לא חייבי במטבעות ובפת כ' כסף טבועים הם ועוד דקתמר הא קמ"ל דפרוטה בכלל מטבע אלא מפרוטה דקתני לאחר מטבעות נמי יש חידוש והלא בשאר מטבעות גדול דחסיב ממין הטענה ועוד דאפי' עבד גדול ועבד קטן חסיב מה שטענו לא הודה לו בפרק השואל (ב"מ דף ק.) ומטורא גדולה ומטורא קטנה אמרינן נמי לקמן (דף מג.) דמה שטענו לא הודה לו אע"פ שטורחת שוה ועוד דלשון בדיבר מטבעות לא משמע בדיבר טבוע ועוד דבשמוך בבריי"ת דדיבר זהב זהוב גרסי' בכל הספרים פטור ובקונטרס לפי פירושו דוחק להגיה חייב על כן גרלה לפרש בטוענו בדיבר מטבעות שנתן לו דינר להחליף וליתן תחתיו מטבעות ושוקל לוחמן מטבעות והלה טוענן החזקתי כולם חוץ מדינר כסף לו פוסלין לו פרוטה :

שהכל דין מטבע אחד פירש בקונטרס שאף בקטנה שבהם יש בה כדי הודאה לחייבו שבועה ותימה הא אמרינן מריש דקתני ההודאה שוה פרוטה ודוחק לומר דסלקא דעתך דגבי תביעת דינר זהב שהיא גדולה לא תסיבא הודאה פרוטה :

אבל במטבע מלוה והעדאת עד אחד כו' . ות"ת דבסילתי הכותב (כתובות פו: ושם) אמרינן לקמן בשבועת על כפירת מטבעות קרקעות לפי' בהעדאת עד אחד אלמא מצוין עד אחד להודאה במקלת ויש לומר דשמואל דהכא לטעמיה דמחייב לעיל בכפירת פרוטה דכיון דמשתבע לפרוטה מוקמיה קרא לחבל קס בשבועה בפרוטה אבל בקרקעות לא משתבע דמשתבע בשום מקום ולפי זה ס"ל לעיל הלכתא כותיה דשמואל דהכא כיון דאלייתי בהדיא לעיל היא הלכתא כותיה מדאמר ר' חייא לסיועיה לרב ועוד דרב פפא דה"ל בתרתא סבירא ליה כרב לקמן בשמעתין* :

וכל מקום שמחייבין חומו ממון אחד מחייבו שבועה . לאו דוקא דהא כיצד בעבור בקרקעות

יוהודה לו בשטרות פטור . בסיפ המניח (ב"ק דף נה: ושם) מסיק רבה בר נתן דפטור אף מדמי שטרות והיינו דמשמ"ל הת דהת לר"ג חייב בדמי שטרות דאי לאו הכי אין כאן מ"ל דלרבנן פטור ופליגי אף בדמי שטרות דלמא לר"ג פליגי אלא אם חייב שבועה על החטין דלמר בעי שבועה ולא בעי הודאה ממין הטענה ולמר לא בעי ליה כו' ושמע מינה ליה לרבה בר נתן דפטור דפטור לגמרי מ"ט מע"ג דמיפטר מדמי שטרות אף לר"ג אפ"ה חשיב ליה הודאה :

"ור"ג מחייב . תימה דבפרק בתרא דכתובות (דף קח: ושם) גבי פלוגתא דתלמוד ורבנן קאמר ר"ג רואה אני את דברי תלמוד דמחייב בטוענו חביבו (ג) כדי יין וכדי שמן ומקשה ליה תידך שמן מהמ"מ קנקנים שמן ממשה אית לך למשה ליה מבוש דים בלשון הזה לשון קנקנים והשתא לר"ג אפי' יין בלשון הזה לשון קנקנים חייב דאפילו בטוענו חטים והודה לו בשטרות חייב ול"ל לדלידיה שמן בקנקנים חייב ולא טוענו עשרה כדי שמן ומאי ליה תידך מין לך אלא ממש חייב גם בקנקנים בהודאתו ולא מצי למימר לא הודיתיך לך בקנקנים דים בלשון הזה לשון קנקנים : **להודיעך** כחו דר"ג . דכחו עדיף דמשתא דרבנן הוי כח דפטור הודה

מדע . דשתר מתניתין שוה קתני : **עריסות** . מעה קטנה : **דינר כסף פריסית פונדיון ופרוטה** . לו לו קתני : **דינר מטבעות** . טבועה במטבע זורה ולא טוענו מקבל וזה הודה לו מטבע וחע"פ שזו כסף וזו נחשת ממין הטענה היא לכולהו מטבע נינהו : **דיקפ נמי בו'** . הלמת טעמא משום דכל תורה אור

תדע דקא תני **מי שאמר** "דינר זהב לי בידך", אין לך בידי אלא דינר כסף, וטרוסית, ופונדיון ופרוטה" וחייב שהכל מין מטבע [אחת] הן א"א בשלמא שוה משום הכי חייב אלא אי אמרת דוקא אמאי חייב, אפי' רבי אלעזר "בשטענו בדינר מטבעות וקא משמע לן דפרוטה בכלל מטבע איתא דקא נמי דקתני שהכל מין מטבע אחת שהכל מין מטבע אחת, ורבי אלעזר, לימא מסיפא כשמואל מתרץ, רישא נמי כשמואל סבירא ליה? לא, סיפא דוקא דקתני שהכל מין מטבע אחת ורישא כרב או כשמואל, הא שמעי "דינר זהב זהוב לי בידך", אין לך בידי אלא דינר כסף חייב מטעמא דאמר ליה "זהב זהוב הא מהמא, שוה קאמר ליה אפי' רב אשי הכי קאמר כל האומר דינר זהב כאומר דינר זהב זהוב דמי

*תני רבי חייא לסיועיה לרב **שלש לי בידך, אין לך בידי אלא שלש הסר ב' בסף חייב**

חסר מעה פמעה . אמר רב *נחמן בר יצחק אמר שמואל לא שנו אלא בטענת מלוה והודאת לוה אבל טענת מלוה והעדאת עד אחד אפילו לא טענו אלא בפרוטה חייב מאי טעמא דכתיב °לא יקום עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאה *לכל עון ולכל חטאת הוא דאינו קם אבל קם הוא לשבועה וחניא כל מקום ששנים מחייבין אותו מן עד אחד מחייבו שבועה . *ואמר רב נחמן אמר שמואל °טענו חטין ושעורין והודה לו באחד מהן חייב *אמר לו רבי יצחק יישר וכן א"ר יוחנן, מכלל דפליג עליה ר"ל ? אבא דאמרי *מישהא. הוה שתי ליה ושתיק ליה, אבא דאמרי כי משתא הוה שתי ליה ושתיק ליה, לימא מסייע ליה *טענו חטין והודה לו בשעורין פטור ורבן גמליאל מחייב טענו חטין והודה לו בשעורין הא חטין ושעורין והודה לו באחד מהן חייב, לא, הוא הדין דאפי' חטין ושעורין נמי פטור והאי דקמיפלגי בחטין להודיעך כחו דר"ג *טענו כלים וקרקעות והודה בכלים וכפר בקרקעות, בקרקעות וכפר בכלים פטור הודה

בטוענו בדיבר מטבעות . פי' בקונטרס טוטע במטבע זורה ולא טוענו מקבל וזה הודה לו מטבע וחע"פ שזה כסף וזו נחשת ממין הטענה היא לכולהו מטבע נינהו : **דיקפ נמי בו'** . הלמת טעמא משום דכל תורה אור

(דף נט:) גבי שתי כסף יש לי בידך אין לך בידי פרוטה מסקי' לשמואל דפטור משום דמה שטענו לא הודה לו וכ"ת דלייתי בשלשון טכועים מ"ש דחסרת לה טענה דאין לכאן שוה כ' מעות דאכתי מה שלריך ליתן כדי להטביעה וזה דוחק לומר שאין שוה פרוטה בלומו חסרון ועוד דמשמע בטוענו מטבעות דעד השתא לא חייבי במטבעות ובפת כ' כסף טבועים הם ועוד דקתמר הא קמ"ל דפרוטה בכלל מטבע אלא מפרוטה דקתני לאחר מטבעות נמי יש חידוש והלא בשאר מטבעות גדול דחסיב ממין הטענה ועוד דאפי' עבד גדול ועבד קטן חסיב מה שטענו לא הודה לו בפרק השואל (ב"מ דף ק.) ומטורא גדולה ומטורא קטנה אמרינן נמי לקמן (דף מג.) דמה שטענו לא הודה לו אע"פ שטורחת שוה ועוד דלשון בדיבר מטבעות לא משמע בדיבר טבוע ועוד דבשמוך בבריי"ת דדיבר זהב זהוב גרסי' בכל הספרים פטור ובקונטרס לפי פירושו דוחק להגיה חייב על כן גרלה לפרש בטוענו בדיבר מטבעות שנתן לו דינר להחליף וליתן תחתיו מטבעות ושוקל לוחמן מטבעות והלה טוענן החזקתי כולם חוץ מדינר כסף לו פוסלין לו פרוטה :

שהכל דין מטבע אחד פירש בקונטרס שאף בקטנה שבהם יש בה כדי הודאה לחייבו שבועה ותימה הא אמרינן מריש דקתני ההודאה שוה פרוטה ודוחק לומר דסלקא דעתך דגבי תביעת דינר זהב שהיא גדולה לא תסיבא הודאה פרוטה :

אבל במטבע מלוה והעדאת עד אחד כו' . ות"ת דבסילתי הכותב (כתובות פו: ושם) אמרינן לקמן בשבועת על כפירת מטבעות קרקעות לפי' בהעדאת עד אחד אלמא מצוין עד אחד להודאה במקלת ויש לומר דשמואל דהכא לטעמיה דמחייב לעיל בכפירת פרוטה דכיון דמשתבע לפרוטה מוקמיה קרא לחבל קס בשבועה בפרוטה אבל בקרקעות לא משתבע דמשתבע בשום מקום ולפי זה ס"ל לעיל הלכתא כותיה דשמואל דהכא כיון דאלייתי בהדיא לעיל היא הלכתא כותיה מדאמר ר' חייא לסיועיה לרב ועוד דרב פפא דה"ל בתרתא סבירא ליה כרב לקמן בשמעתין* :

וכל מקום שמחייבין חומו ממון אחד מחייבו שבועה . לאו דוקא דהא כיצד בעבור בקרקעות

יוהודה לו בשטרות פטור . בסיפ המניח (ב"ק דף נה: ושם) מסיק רבה בר נתן דפטור אף מדמי שטרות והיינו דמשמ"ל הת דהת לר"ג חייב בדמי שטרות דאי לאו הכי אין כאן מ"ל דלרבנן פטור ופליגי אף בדמי שטרות דלמא לר"ג פליגי אלא אם חייב שבועה על החטין דלמר בעי שבועה ולא בעי הודאה ממין הטענה ולמר לא בעי ליה כו' ושמע מינה ליה לרבה בר נתן דפטור דפטור לגמרי מ"ט מע"ג דמיפטר מדמי שטרות אף לר"ג אפ"ה חשיב ליה הודאה :

"ור"ג מחייב . תימה דבפרק בתרא דכתובות (דף קח: ושם) גבי פלוגתא דתלמוד ורבנן קאמר ר"ג רואה אני את דברי תלמוד דמחייב בטוענו חביבו (ג) כדי יין וכדי שמן ומקשה ליה תידך שמן מהמ"מ קנקנים שמן ממשה אית לך למשה ליה מבוש דים בלשון הזה לשון קנקנים והשתא לר"ג אפי' יין בלשון הזה לשון קנקנים חייב דאפילו בטוענו חטים והודה לו בשטרות חייב ול"ל לדלידיה שמן בקנקנים חייב ולא טוענו עשרה כדי שמן ומאי ליה תידך מין לך אלא ממש חייב גם בקנקנים בהודאתו ולא מצי למימר לא הודיתיך לך בקנקנים דים בלשון הזה לשון קנקנים : **להודיעך** כחו דר"ג . דכחו עדיף דמשתא דרבנן הוי כח דפטור הודה

רבינו חננאל

שוה קתני . מדקתני סיפא דינר זהב לי בידך אין לך בידי אלא דינר כסף ושרסית ופרוטה ופונדיון חייב שהכל מין מטבע אחד . ואי אמרת דוקא קתני אמאי חייב מה שטענו לא הודה לו אלא ש"מ שוה קתני ולימרא זהב שאני . ודחי ר' אלעזר ואמר מתניתין בטענו בדינר מטבעות וקמ"ל דפרוטה בכלל מטבע היא ושאר השטעמה פשוטה היא . וקי"ל בהא כרב דתני ר' חייא לסיועיה לרב שלש לי בידך אין לך בידי אלא שלש הסר שתי כסף שהן שתי מעין חייב . חסר אחד פטור ש"מ בכירת מעה שתי כסף בעינן ש"מ:פיסקא שתי כסף ופרוטה לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה שהיא חצי חבת חייב : אמר רב נחמן אמר שמואל לא שנו אלא בטענת מלוה והודאת לוה . אבל בטענת מלוה והעדאת עד אחד אפילו לא טענו אלא בפרוטה וכפר בו והעיד בו עד אחד שבועה בפרוטה חייב שבועה בפרוטה שאילו היה עד אחד עם זה היה חייב לשלם פרוטה. עכשיו בער אחד חייב שבועה שנאמר לא יקום עד אחד באיש לכל עון ונו' ואמר מר כל מקום ששנים מחייבין אותו ממון אחד מחייבו שבועה. וא"ר נחמן אמר שמואל שטענו חטין ושעורין והודה לו באחד מהן חייב. א"ר יצחק וכן א"ר יוחנן: פירוש מישהא שהי ינע היה לפיכך לא השיב . ר"א שותה היה: לימא מסייעא ליה שטענו חטים והודה לו בשעורים פטור ורבן גמליאל מחייב . משמע דטענו חטים והודה לו בשעורים כו' : ת"ש שטענו כלים וקרקעות והודה באחד מהן וכפר באחד

[וכתוספות פליריכו ע"ש]

[שייך לעיל בשטענו לה:]

[ג"ז שייך שם]

[לקמן מה:]

[בהגהות פייו הגירסא א"ר יהודה א"ש ובמ"מ אמר שמואל]

כתובות פו:ע"ש

[לעיל נט: כתובות קח:]

[לקמן מה: בכת נג. וש"כ]

[לקמן מה: מעלין עמ:]

ב"ק לה: ב"מ ס. [לעיל לח:]

ב"מ ד: [לעיל לח:]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לא שנו וכו' ומשלח מחייבו שבועה שם ד"ה (ב) חוס' ד"ה ור"ג מחייב וכו' בשטען מכירו שבירו כדי שמן כ"ל וחיבור כדי יין נמחק :

גליון הש"ס

נמרא טענו מעיסו שטרים עי' רש"י ב"ב ע"ב דף פד ע"ב ד"ה מין ח' :

לד א ב מיי' פ"ג מהל' טוען הלכה ח [עי' מ"מ] סמג עשין לה עור ע"ע מו"מ סי' פח פ"ע :

לה ג מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף ד:

לו ד מיי' שם ופ"ע שם הל"ח סמג שם עור ש"ע מו"מ סי' כח סעיף כא"ר ובי' סי' פז פ"ע :

לז ה מיי' פ"ג מהלכות טוען הל"ו סמג שם טוש"ע מו"מ סי' פח סי"ב :

רבינו חננאל

שוה קתני . מדקתני סיפא דינר זהב לי בידך אין לך בידי אלא דינר כסף ושרסית ופרוטה ופונדיון חייב שהכל מין מטבע אחד . ואי אמרת דוקא קתני אמאי חייב מה שטענו לא הודה לו אלא ש"מ שוה קתני ולימרא זהב שאני . ודחי ר' אלעזר ואמר מתניתין בטענו בדינר מטבעות וקמ"ל דפרוטה בכלל מטבע היא ושאר השטעמה פשוטה היא . וקי"ל בהא כרב דתני ר' חייא לסיועיה לרב שלש לי בידך אין לך בידי אלא שלש הסר שתי כסף שהן שתי מעין חייב . חסר אחד פטור ש"מ בכירת מעה שתי כסף בעינן ש"מ:פיסקא שתי כסף ופרוטה לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה שהיא חצי חבת חייב : אמר רב נחמן אמר שמואל לא שנו אלא בטענת מלוה והודאת לוה . אבל בטענת מלוה והעדאת עד אחד אפילו לא טענו אלא בפרוטה וכפר בו והעיד בו עד אחד שבועה בפרוטה חייב שבועה בפרוטה שאילו היה עד אחד עם זה היה חייב לשלם פרוטה. עכשיו בער אחד חייב שבועה שנאמר לא יקום עד אחד באיש לכל עון ונו' ואמר מר כל מקום ששנים מחייבין אותו ממון אחד מחייבו שבועה. וא"ר נחמן אמר שמואל שטענו חטין ושעורין והודה לו באחד מהן חייב. א"ר יצחק וכן א"ר יוחנן: פירוש מישהא שהי ינע היה לפיכך לא השיב . ר"א שותה היה: לימא מסייעא ליה שטענו חטים והודה לו בשעורים פטור ורבן גמליאל מחייב . משמע דטענו חטים והודה לו בשעורים כו' : ת"ש שטענו כלים וקרקעות והודה באחד מהן וכפר באחד

[וכתוספות פליריכו ע"ש]

[שייך לעיל בשטענו לה:]

[ג"ז שייך שם]

הודה במקצת קרקעות פטור. מלמכיך דלא תימא מסתמא דפטור כשהיה מסופק לו כשטען חטים והודה לו בשעורים: **ליכוד** ערוך הוא בפיו של רבי יוחנן הם מני לחדמן היא. תימה דר' חייא כר חבא נופיה מוקי מילתא לחדמן כוותיה בפ' כשהיה לכשוטה (דף קה:) דמסיק לחדמן ים בלשון הזה לשון קנקנים ומינו דמשמעו לקנקנים משמע נמי על שמן מחמת גלגול וי"ל דמשום רבנן הוא דלמכריך למשוקי דחייכי שהודה במקצת קנקנים ואפ"ה פטורי רבנן משום דלא הקניי ליה ממילתייהו דרבנן כדקתאמר מעיקרא טעמא דחין בלשון הזה לשון קנקנים הם ים בלשון הזה לשון קנקנים חייב לכל לחדמן לעולם מחייב לפי' הודה בכל הקנקנים דכתרמי פליגי בטעטו חטין ושעורין והודה לו בחלה מהן ובים בלשון הזה לשון קנקנים ודייק לה מדלא קתני במתניתין פלוגתייהו בחטין ושעורין לו בשור ושה ועקט כדי(ב) יין וכדי שמן ממעט דפליגי בים בלשון הזה לשון קנקנים ומדקתמר נמי ר"ג רואה אני את דברי לחמון ולי דוקא בטעטו חטין ושעורין והודה לו בחלה מהן פליגי מלי רואה אני את דברי לחמון הא לפי' בטעטו חטין והודה לו בשעורין מחייב ופליגי נמי בטעטו חטין ושעורין והודה לו בחלה מהם דלפי' בים בלשון הזה לשון קנקנים דוקא פליגי הוה להו לרבנן למימר בהדיא חין בלשון הזה לשון קנקנים ולחדמן מחייב במודה בכל הקנקנים מדלא נקט במתניתין והודה לו מקצת קנקנים ולא נקט בקנקנים דמשמע בכולהו ולא מוקי לה במקצת קנקנים לפי משום דרבנן דלא משמעו מילתייהו דחין בלשון הזה לשון קנקנים הוא בכה"ג וס"ק חין מן ההודאה ממין השטענה דלא מיבעיא במודה בכל הקנקנים דפעמי דהא לפי' ים בלשון הזה לשון קנקנים נמי פטור דלא לפיכך הודה במקצת קנקנים נמי פטור דחין בלשון הזה לשון קנקנים:

וחדא דקמ"ל. וכן הלכה ופ"ג דקי"ל כרבי יוחנן לגבי שמואל חדא דלרבי יוחנן נמי חייב לחיכה דחד תמורת ועוד דקי"ל כרבי נחמן בדיני ועוד דרב פפא דהוא בתרא סבירא ליה כשמואל וכן פר"ח בשמעתין וכן עיקר ולא כמו שפסקו ר"ח בכתובות (דף קה:) כרבי חייא בר תחליפא:

אדרבה חין מדם מעיז כו' וה"מ דלחמרי' בפירקין" מפני מה אמרה תורה מודה מקלת הטענה יכעכ"ג חזקה חין מדם מעיז כו' וי"ל דלא"ג דכופר בכל נמי משמעינן ליה דכופר בכל לעולם ולא כך פנים לכפור כמו לכפור במקלת וליכא מיגו"):

אשתמוטי הוה דקמשמעינן. תימה דבפ"ק דב"מ (דף ו. ושם) דייק מלא הא דלחמר רב נחמן מפשיעין לחומו שבועה היסת דלכבן) נימא מגו דחשיד לחממונא חשיד נמי למשבועתא לחמי לא מפני דלחממוטי קא משתמיט כדמפני דלחסס דלעיל וי"ל משום דפריך כהדי דך פיכלי טובא וכו' הא דלחמי רבי חייא כו' דלא מצי לשבועי בפקדון פסול לעדות (ב) (דף ה:) מוקמי' ליה בדלחם מהו דתימא כיון דלא מצי לשבועי בפקדון פסול לעדות לא ליחייב ליה כלום קמ"ל:

הודה במקצת קרקעות פטור. במקצת קרקעות שחייב בהן שבועה דכלים וקרקעות דקרקע לאו בת שבועה היא דכלים ועבדים בת שבועה היא. תימה דכלים וקרקעות חייב, הא הדין דאפי' כלים וכלים נמי פטור והא דקתני כלים וקרקעות, קמ"ל דכי הודה במקצת כלים חייב אף על הקרקעות, מאי קמ"ל, זוקקין, חנינא זוקקין את הנכסים שיש להן אחריות לישבע עליהן? הא עיקר ההיא אגב גררא נסבה, *ון' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן טענו חטין ושעורין והודה לו באחת מהן פטור, והאמר ר' יצחק *יישר וכן אמר רבי יוחנן? אמוראי נינהו אליבא דר' יוחנן ה"ש טענו חטין והודה לו בשעורין פטור ורבן גמליאל מחייב טעמא דטענו חטין והודה לו בשעורין, הא חטין ושעורין והודה לו באחד מהן חייב, ה"ד? דאפילו חטין ושעורין נמי פטור והאי דקתני הכי להודיעך כחו דרבן גמליאל. ה"ש טענו כלים וקרקעות והודה בכלים וכפר בקרקעות, בקרקעות וכפר בכלים פטור, הודה במקצת קרקע פטור, במקצת בלים חייב טעמא דכלים וקרקעות דקרקע לאו בת שבועה היא הא כלים וכלים דומיא דכלים וקרקעות חייב, ה"ד? דאפילו כלים וכלים נמי פטור והא קמשמע לן דהודה במקצת כלים חייב אף על הקרקעות, מאי קמ"ל זוקקין, חנינא זוקקין את הנכסים שיש להן אחריות לישבע עליהן? הא עיקר ההיא אגב גררא נסבה איתיבי' ר' אבא בר ממל לר' חייא בר אבא, טענו שור והודה לו בשור, שה והודה לו בשה, פטור, טענו בשור ושה והודה לו באחד מהן חייב, א"ל הא מני רבן גמליאל היא, אי רבנן, גמליאל אפילו רישא נמי? אלא הא מני אדמון היא ולא דחויי מרחינא לך אלא תלמוד ערוך הוא בפיו של ר' יוחנן הא מני אדמון היא, אמר רב עוקבא אמר שמואל "טענו חטין וקדם והודה לן בשעורין: אם כמערים, חייב, אם במתכוין, פטור, ואמר רב עוקבא אמר שמואל *טענו שתי מהטין והודה לן באחת מהן חייב לפיכך יצאו "כלים" לְמָה לִי? אמר רב פפא טענו כלים ופרוטה – והודה בכלים וכפר בפרוטה פָּטוּר, הודה בפרוטה וכפר בכלים חַיָּיב: הָתָם כרב וְהָכָא בְּשִׁמוּאֵל-הָכָא כרב דאמר בפירוש טענה-שתי כְּפִי הָכָא בשמואל דאמר טענו חטין ושעורין והודה לן באחת מהן חייב: מנה לי בידך אין לך בידי פטור: אמר רב נחמן *ומשביעין אותו שבועת היסת, מאי טעמא 'חזקה אין אדם חובע אלא אם כן יש לו עליו, אֲבָבָא 'חֲזָקָה אֵין אָדָם מֵעִיז פָּנָיו בִּפְנֵי בַּעַל חוֹבוֹ? אִשְׁתְּמוֹטֵי הוּא דְּקָא מִשְׁתַּמִּיט לֵיהּ-סבר עד דהוה לי ופרענא ליה, תָּדַע, דְּאָמַר רַב אִידִי בַּר אבין אמר רב חסדא *הכופר: בְּמִלְוֶה בשר לעדות, בְּפִקָּדוֹן פסול לעדות רב חֲבִיבָא מַתְנִי אַסִּיפָא מַתָּנָה לִי בִּידֵךְ אָמַר לוֹ רַבִּי לֹא נָתַתִּי לְךָ פָּטוּר וְאָמַר רב נחמן 'משביעין אותו שבועת היסת, מַאן דְּמַתְנִי אִידְּשָׁא כל שכן אסיפא וּמַאן מוקי לה דנקיט ליה בידיה וכמלוה תפילו נקיט ליה בידיה זוזי כשר למלוה להולמלה ניחנה והוא שמת נריך למטעו: ומאן

*) [וע"ע תוס' כתובות ית, ד"ה מבני מה וכו']

ב) תוס' ד"ה ליימוד וכו' ועקב כדי שמן מפסיד כ"ג (ולילו) כדי יין נמחק: (ב)"ה נפקדון וכו' כ"מ. כ"ב פ' כב"ק דף קה ע"ב כפ"ב ע"ז דלא מפסיד הכי כמ"ש התוס' כאן:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ד"ה ק. קדושין כו.

[כתובות קה:]

[שבת פג. וב"ב]

שיתים מחשין כב"ב כמ"ל

כ"מ פ. ו.

ג"ק שבועות

רבינו חננאל

מבנף

קיצור של ר' יוחנן מאחיות ראשונות ואחרונות חלק ואחרון ואחרון ואחרון בשם מרן ז"ל

באחד מהן אי שהודה בשבועה קרקעות פטור הודה במקצת כלים חייב משמע דכלים וקרקעות. דקרקע לאו בת שבועה היא. הא כלים וכלים דומיא דכלים וקרקעות חייב. ודחינן לה ואפיקנא לה ואמי קמ"ל זוקקין חנינא בתחלת מסכת קדושין. וזומ־יין הכא בפ־ענו כלים וקרקעות עיקרי. והתם בקרושין אנב גררא נסבה. ותנא זוקקין. ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן טענו חמים ושעורין והודה לו באחד מהן פטור. איתיביה ר' אבא בר ממל טענו שור והודה לו בשה פטור. טענו שור ושה וחטור והודה לו באחד מהן חייב. ודחה הא רבן גמליאל היא. ואקשינן עליה אי רבן גמליאל אפילו טענו בשור והודה לו בשה ליחייב. אמאי תני רישא פטור. ומשני הא מני אדמון היא בפי ר' יוחנן. אדמון היא מפורשין דסתם כתובות בהפוקן חברו כרי שמן והודה לו בקנקנים אדמון אומר הואיל והודה ממין השענה ישבע. יש לומר הא שינויא דר' חייא דאבר משמיה דר' יוחנן הא מני אדמון היא להעמיד דבריו הוא דאמר הכי ולא מסכינן עליה ור' יצחק פליג עליה. אבר רב ענן אבר שמואל טענו חמים וקרם והודה לו בשעורין אם כמערים הקרים והודה עד שלא ישמעו עליו חייב: אם בשכנין פטור. פירוש כגון שהנחבע אינו מיגו שנושה בו שעורין ועשר אבר טענו שני מיחמין והודה לו באחת מהן חייב לכך יצאו כלים למה שהן. ומפחברא כשמואל והא ר' יצחק אבר וכן אבר ר' יוחנן. ורב אשי הוא בהרא אבר חדא כרב דבפירה טענה שתי בקה וקיימא לן כותיה דרב בהא. ואבר הדא כשמואל טענו המין ושעורין והודה לו באחד מהן חייב וקיימא לן כותיה. והא דתני ר' חייא ואבר תלמוד ערוך בפי ר' יוחנן הא מני אדמון היא. ר' חייא הוא דאבר הכי להעמיד דבריו ולא מסכינן עליה. דכל כי האי גונא שינויא הוא ולא דחי' הלכתא מפורשת בשינויא כרתני' מנה לי בידך אין לך בידי כלום מפשר. אבר רב נחמן ומשביעין אותו שבועת היסת. מאי טעמא חזקה אין אדם חובע אלא אם כן יש לו. אדרבה כו' עד הכופר בשלוה כשר בעדות. בפקדון פסול לעדות ב) תוס' ד"ה ליימוד וכו' ועקב כדי שמן מפסיד כ"ג (ולילו) כדי יין נמחק: (ב)"ה נפקדון וכו' כ"מ. כ"ב פ' כב"ק דף קה ע"ב כפ"ב ע"ז דלא מפסיד הכי כמ"ש התוס' כאן:

'שבועה דאורייתא' = הבאה במקצת הטענה, 'שבועה דרבנן' = הבאה בכל הטענה כולה: נתמן: מיעד שבועה. תס"ד אמר הגתכא לחובא ועוד: מיחת נגלסיס. תס"ד אמר מיני מקלס יורדין לנכסיו ומוחנין לזה: שבועה תסוד. הגתכא תסוד על השבועה והגן לקמן (דף מד:) שתקט תכמים שיקבע התובע ויטול: תקנתא היא. שבועה עלמה על היסח־הקנאה היא, ותקנתא לשיטת תובע נקבע ונוטל לתקנתא לשיטת שבועה שלא כתה עליו אלא בתקנת תכמים על עבדיון ויפסיד התובע בלא שום שבועה: דפיני עני, דרכי יופי. גבי מניתת תרם שובה ותקון: נתעיב לובעים לנעבים בגלימים סוף. מוחן בביני התלוים בו עד שיתן לו טליו שעליו לומר כיון דמסתתין ליה לעשות עד לשיביב ליה ליה לך לתיתת לנכסיך עדיף מהתי, כל דבר התלוי במחובר קרי ליה קרקע, כלתתך חוון גרמת ומיתה לובסת ותתר ממרי נתלו הן הגולין (מכות דף ח.): עד דמני ומן מגדיב. לבתר תלתין יומין כדתתרינן לב מגיב תתלן דמסתי שתיתה דרבנן עליה תלתין יומין בהתתה נקנית (קדושין דף יב.): תתכבא לי. לשון פרעתיך: ובי תה בין זה. לשון פנס שהרו (לקמן מו. ב"מ יב:) לפנים שהרו דתנן (כתובות דף פו.) התנתת כתובה לא תפרע לשון כתובתה כיצד היתה כותבה לתך זוז והוא תתר התקבלתי כתובתיך והיא תותרת לו התקבלתי לשון מכה, [ב"מ קז: ועי' מ"ש בהשלמה שהרו] כתובתך ולא תפרע לשון שהרו, לתך בתובה לבעל תשבועה דרבנן. ואבר לבתר תתר תתר לבעל תשבע ושול והדין עמו בראורייתא (לעיל) [לא. ולעיל] בר רב אשי אפילו בראורייתא תפיגן, לית להלבתא כותיה, דהלבתא כותיה בכל התלמוד בר תשיעך שבועה והיורי. ופיתך תתך לבן. תניי חיורי. פשורש בפרק בהמה התקשה תר בר רב אשי בענין צוחת הגידין כיון דזיעי אע"ג (דחורי) [ולא תחורי]: הני תרתי בלתוד ליה להלבתא כותיה. ואליבא דתר בר רב אשי. כאי ביניירי ואבדינן בראורייתא אם לא ישבע נתתינן לנבשה ונתינן אותן לתובע אבל בדרבנן לא נתתינן לנבשה. ולרי יוסי דתנן בניפין פרק הניזקין מציאת תרש שופה ובקן יש בהן נזל מפני דרכי שלום ר' יוסי אומר נזל נשור, ואוקימנא קסבר מציאין אותו בזיינין. הגה אפילו בדרבנן מתתינן לנבשה. מאי ביניירי ואמרינן בראורייתא אם היה הנתבע [חשוד על השבועה] אפכינן השבועה ונשבע התובע ונטל ובדרבנן לא מאי טעמא דעיקר השבועה מדרבנן תקנתא היא ותקנתא לתקבתא ליעבד התובע ולימטל לא עבדינן. ולדבנן דאליבי על ר' יוסי דאמרי לא נתתינן לנבשי דנזל מציאת קפן מאי עבדינן ליה: ואסיקנא משתתינן ליה ואי לא אתי ותבע למישריה עד תלתין יומין בתר ל' יומין דוא עידן נעוריה מנגדינן ליה בדב דרב מנגיד אמאן דתייל עליה שמתא דרבנן ל' יומין ולא קא תבע לשמתיה. והא דרב פפרשתא בריבות פרק רבן נמליאל: אמר רב אמא האי מאן דמסיק שפרא אתבריה ותקנתא לתקבתא ליעבד ופעין דפריע הוא לאו כל כמיניה. אלא אפרינן ליה יול פרעיה ואי אמר ליה מנה לי בידך ולא פרעתיה מתיינין ליה לאשתבועי ליה והני מילי ברתעון דתר ואמר לישתבע לי אבל אנן לא פעינן ליה כי היכי דמעינן על המגה שפרו: ואי צורבא מרבנן הוא האי דמסיק שפרא אתבריה לא מזדקקינן ליה ללוה כך מעין לישתבע לי: תוספתא (ג"ה) מנה לי בידך אין לך בידי. וכן המעון היה לך בידי ונתתיו לו או שיש לי בידך בתנה כמת בתנה פירות סמור: מנה לאמא בידך אין לו בידי או נתתיו לו או שיש לי ביד אביך אין לך בידי כלום או נתנו לך או שיש לו בידך בתנה כמת בתנה פירות: מנה לי בידך ולא פרעתיה אין לך בידי ועדים מעידין אותו שיש לו עליו ג' זוז ישלם (עליו) ג' וישבע על השאר וק"ל כר' חייא: ג) וקשיא לן הא דתנינן בתוספתא היה פונן מנה בב"ד וכפר ובאו עדים והעידו שהיה לו חמשים זוז הרי זה משלם ופפרע על השבועה. ואם היה עד אחד מעידו הרי זה נשבע על הכל: מתני' מנה לי בידך א"ל הן למחר אמר לו תנתן לי נתתיו לך שתר אמר

ג) כנר הקשה בס"ם בנ"מ דף ה' כעין קושיא זו על ר"ח מבריימתא דתני תכוח דרבי תפטוריכי ובעין ד"ה תנא הוא ופליג ודכרי רבינו ג"ת.

ומאן דתני לה אסיפא הבא הוא דאיבא דתרא דממונא אבל התם דליבא דרבא דממונא לאמא איבא בין שבועה דאורייתא לשבועה דרבנן? אלבא בניניהו "סיפך שבועה בדאורייתא לא מפכינן שבועה בדרבנן מפכינן, נאמר ברבי אשי דאמר בדאורייתא נמי מפכינן שבועה מאי איבא בין דאורייתא לדרבנן אלבא בניניהו "מיתת לנכסיה בדאורייתא נתתינן לנכסיה לא בדרבנן לא נתתינן לנכסיה אלבי יוסי דאמר בדרבנן נמי נתתינן לנכסיה דתנן "מציאת "חשיש"ד יש בהם נזל מפני דרכי שלום ר' יוסי אומר גזל גמור מדריהם למאי נפקא מינה להויציו בדיינין מאי איבא בין דאורייתא לדרבנן? אלבא בניניהו שכנגדו חשוד על השבועה בדאורייתא שבנגדו חשוד על השבועה אפכינן ליה שבועה ושמו אאידך בדרבנן תקנתא היא *ותקנתא לתקנתא לא עבדינן. דלרבנן עליה רבי יוסי דאמרו 'בדרבנן לא נתתינן לנכסיה מאי עבדינן ליה? משמתינן ליה, אמר ליה רבינא לרב אשי האי "נקטיה בכובסיה דנשבקיה לגלימיה "הוא" זאלא מאי עבדינן ליה? אמר ליה "משמתינן ליה עד דמסי יומן נגדיה' ונגדינן ליה ושבקינן ליה/אמר רב פפא "האי מאן דאפיק שטרא על חבריה ואמר ליה "שטרא פרוע הוא" אמרינן ליה "לאו כל כמינך זיל שלים, ואם "אמר "לשתבע לי" אמרינן ליה "אשתבע ליה "אל רב אחא בריה דרבא לרב אשי ומה בין זה לפונה את שטרו? א"ל התם "יאע"ג דלא טעין אידהו "טעינן ליה אנן הבא אמרינן ליה "זיל שלים ליה" ואי טעין ואמר "אשתבע לי" אמרינן ליה "זיל אשתבע ליה/ואי צורבא מרבנן הוא לא משבעינן ליה/א"ל רב יימר לרב אשי "צורבא מרבנן "משלח גלימא דאנישי? אלא "לא מזדקקינן ליה לדיניה: מנה לי בידך כו': אמר רב (ג) תנא שבועה דאורייתא כ"ש דמתני' ל"א תתכבא לי תת ולפי דבריו תתכבא לי תת ותפטר "ותו לא

תיובתא דרב חסי. לכאן לשמואל ניחא דאמרי לפרש דה"ק נתתיו לך בפני פלוני ופלוני והלכו להם למדינת הים וכמאן דלית ליה כעי אמר פרעתיך ביני ובין עצמך ולמאי דמפרשינן לשמואל נראין דברי רב אסי שאמר נתתיו לך בפני פלוני ופלוני לחתי שפיר טפי:

תיובתא דשמואל. תימה מתי קושיא דלמא נתתיו לך שלא בעדים קאמר ולהכי מייב ו"ל דשמואל הכי קאמר מתוך שיכול לומר פרעתיך בפני פלוני ופלוני והלכו להם למדינת הים כי אמר נמי פרעתיך ביני ובין עצמך נאמן במגו ומיהו רב פפא בסמוך ולחי ליה לחתי מגו דהא קאמר בסמוך גריך לפורעו בעדים וגריך לחזוק לפי' זה דפליגי רב פפא ושמואל בדברי רבי יהודה בן בתירא דשמואל מסיפא דמתני' מ"ל דפרש דברי שמואל כך מחבר ברב פפא ליה אתי שפיר דאי אמרת בשלמא כל כמה דלא אמר רבי חנינא בעדים אלא בשטרות ניחא אלא אי אמרת בעדים אפילו בשטרות נמי אמאי לא אמר ליה רב פפא לשמואל תיובתא דשמואל מדרב אחא מסבריא דאמר בעדים אפילו בשטרות נמי אלא אי אמרת בשטרות אתי שפיר דאמר ליה רב פפא לשמואל תיובתא דשמואל מדרב אחא מסבריא דאמר בעדים אפילו בשטרות נמי אלא אי אמרת בעדים

טפני. גל"ם בלע"ז ומטבדין בהן עוברות: **חייבי**. מלוה שהלי דתרבעה מרבעה קיימי ותובע מתחייב-מ"מ, וה"ה לומר "מהני" לח בטפנים, פרעתיך במעות: **דלא רמית עליה דיניס**. והלי נמי לח רמית עליה לומר בחיזה ענין פרעה חלח פרעתי' סחמת הלכך לח מזכר וסטר שכך הסטר ולח הוחזק תורה אור

עפצי דקיימי בשיתא שיתאי א"ל לאו בארבעה ארבעה הוו קיימי אתו תרי סהדי ואמרו אין בארבעה ארבעה הוו קיימי אמר רבא הוחזק כפרן, אמר רבי בר חמא הא אמרת *כל מילתא דלא רמיא עליה דאיניש לאו אדעתיה א"ל רבא "קצותא דתרעא מידכר דכירי אינשי ההוא דא"ל לחבריה הב לי מאה זוזי דמסיקנא בך והא שטרא א"ל "פרעתיך" אמר ליה "הנהו סיטראי נינהו" אמר רב נחמן (ג)איתרע שטרא רב פפא אמר לא איתרע שטרא, ולרב פפא מאי שנא מההוא דאמר ליה לחבריה הב לי מאה זוזי דמסיקנא בך והא שטרא א"ל "לאו אתורי יהבת לי ואתית ואיתיבת אמסחתא וקבילת זוך" ואמר ליה הנהו סיטראי נינהו ואמר רב פפא (ד)איתרע שטרא? התם כיון דקאמר "אתורי יהבת לי ומתורי שקלת" איתרע שטרא הבא אימור סיטראי נינהו, מאי הוי עלה? רב פפי אמר לא איתרע שטרא רב ששת בריה דרב אידי אמר איתרע שטרא, והלכתא איתרע שטרא. (ה)והני מילי דפרעיה באפי סהדי, ולא אידכר ליה שטרא אבל פרעיה בין דידיה לדידיה מיגו דיכול למימר "לא היו דברים מעולם" יכול נמי למימר סיטראי נינהו *(ו)זכדאבימי בריה דר' אבהו ההוא דאמר ליה לחבריה "מהימנת לי כל אימת דאמרת לי לא פרענא" אזל פרעיה באפי סהדי, אבי ובבא דאמרי תרוייהו הא הימניה, מתקיף לה רב פפא "נהי דהימניה טפי מנפשיה, טפי מסהדי מי הימניה ההוא דא"ל לחבריה "מהימנת לי בבי חדי כל אימת דאמרת 'לא פרענא' אזל פרעיה באפי חלתא אמר רב פפא כבי תרי הימניה כבי חלתא לא הימניה א"ל רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא *אימור דאמרי רבנן דאזלינן בתר רוב דעות ה"מ לענין אומדנא דכמה דנפישי *בקיאי טפי אבל לענין עדות 'מאה כתרי ותרי כמאה' לישנא אחרינא ההוא דא"ל לחבריה "מהימנת לי כבי תרי כל אימת דאמרת 'לא פרענא' אזל ופרעיה באפי חלתא אמר רב פפא כבי תרי הימניה כבי חלתא לא הימניה מתקיף לה רב הונא בריה דרב יהושע תרי כמאה ומאה כתרי ואי א"ל "כבי חלתא" ואזל פרעיה באפי בי ארבעה 'כיון דנחית לדעות, נחית לדעות': אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן ואין משביעין את הקטן: מ"ט אמר קרא "כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור" ואין נתינת קטן כלום; אבל נשבעין לקטן ולהקדש: **הא** אמרת רישא **אין נשבעין על טענת *שוטה וקטן? אמר רבא בטענת אבוי ור' אליעזר בן יעקב היא דתניא "דברי אליעזר בן יעקב אומר פעמים שאדם נשבע על טענת עצמו, כיצד? אמר לו "מנה לאביך בידי והאכלתיו פרס" הרי זה נשבע וזהו שנשבע על טענת עצמו וחב"א אינו אלא במשיב אבידה ופטור** לר' אליעזר בן יעקב ליח ליה משיב אבידה פטור? **אמר** רב בשטענו קטן, **והאמרת** "אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן? **לעולם** גדול ואמאי קרו ליה "קטן" דלגבי מילי דאבוה קטן הוא, **או הכי** "טענת עצמו" טענת אחרים היא **שטענה** אחרים והודאת עצמו כוולהו

נמי וכי יתן לים. ועלה כתיב ונקרב בעל הבית לבבוא לדיינין (דף פג:): אין נותנין קטן בלום. דהא לים כתיב והחרם והשוטה בקטנים הם בלא דעת: **בבא** בבעטה מבי, **ומתניתין** בנתינת לים קאמר שהקטן עוטנו אבי מסרו לידך: **והלכתא** פרם. והחזרתי לו אבי והאניו בידי חייב ליטבע על השתר וקטן הבא בטעטה אבי עלמו להכלה: **בעוטנו** קטן. יכול קטן תוכע

לעיל לד:וס"ע]

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה ההוא וכו' דאמר למלוה. (ו) כ"ה בכולהו דאלו"ם ומלוה נעי לאחריות והכל קל מחנה לוס"ה לא אמרי' ומלי בעלמא ניהו דקיין משום לוה בשעת הלוחה והלי לחדעתא דהכי הלוה לו. ועיין בפ' ח"ל דף סו בהלכו: (ז) ר"ה ואמ"ם ההוס: (ח) ר"ה לימור וכו' ולחי"ב לימור כדי תלטעי וכו' וכ"ם היכל דח"ל דלמרי כי תלטעה: (ג) ר"ה הולין וכו' מהן הס"ל ולחי"ב ודוקא ותינח הוי מחתך:

[כתך מלחת לחי' בחמורה כז: בכם כך ספרק ע"ם ועוד ביומה פג. ע"ש]

[גיל חרש שוטה] כתובות יח. [ניסין נה:]

[אבנך קדושין (מאיזה) תיבות]

רבינו חננאל

עפצי דקיימי שיתא זוזי כל קבא. א"ל לאו בר' ד' הוו מודבנו כל קבא. אתו קמיה דרבא ואייביה ללוה למפרעיה ר' זוזי. א"ל רמי בר חמא והא את הוא דאמרת כיון דלא רמיא עליהו דשהדי אינשו ולאו אדעתייהו ופענתיה ללוה פענא. א"ל רבא קיצותא דתרעא מידכר דכירי אינשי. ובמקום עדים לא אמרינן פענתא ללוה פענא: ההוא דא"ל לחבריה הב לי ק' זוזי דמסיקנא בך והא שטרא. א"ל לוה ולאו פרעתיך. א"ל מלוה הנהו סיטראי נינהו. פ' מצר אחר היו לי עליך ופרעת אותי. אבל מזה השטר לא פרעתני כלום. אמר רב נחמן איתרע שטרא. כלומר אפי' כתוב בשטר נאמנות אינו גובה אלא בשבועה. דדייקי' מדקתני איתרע שטרא ולא קתני אינפיל שטרא ש"מ כדאמרינן. ואסיקנא והלכתא איתרע שטרא. והני מילי דפרעיה באפי שהדי ולא אדכר ליה שטרא. אבל היכא דפרעיה בין דידיה לדידיה מגו דיכול למימר סיטראי נינהו לא מהימן. ומתניתין דקתני אבי ובבא דאמרי תרוייהו הא הימניה טפי מנפשיה. טפי מסהדי מי הימניה ההוא דא"ל לחבריה מהימנת לי בבי תרי כל אימת דאמרת לא פרענא אזל פרעיה באפי בי תלתא לא הימניה כבי תרי. ואי אמרת הא הימניה כבי תלתא לא הימניה. דמעתה אפי' בי עשרה נמי. ומתניתין דקתני אבי ובבא דאמרי תרוייהו הא הימניה מתקיף לה רב פפא נהי דהימניה טפי משהדי לא הימניה וקי"ל כרב פפא: ההוא דא"ל להבריה מהימנת לי כבי תרי כל אימת דאמרת לא פרענא. אזל פרעיה באפי תלתא. ואסקה רב הונא בי אוליגן בתר רוב דעות לענין אומדנא דכמה דנפישי איתי בהו דפקיעי טפי. אבל לענין עדות תרי כמאה

[אבנך קדושין (מאיזה) תיבות]

[אתי שמעון ויקח נשים ובני' נשים ויקחו נשים וגו' (בראשית ו, ב) כסבר אתי בני קין ובני' נשים ואתי בני שת ונשאו מבנות קין]

טפי מסהדי וכן מוכח בירושלמי שהביאה ר"ח דגרסי' התם הכא להד"ם לח מפסיד וכן מוכח בירושלמי שהביאה ר"ח דגרסי' התם הכא לימון בסטר וחזקה רבי לומר נימון בסטר לגרך לברר רבן שמעון בן גמליאל לומר נימון במחזקה בח מעשה לפני רבי והודה לרבי שהיה קשיח לדרבי לח קשיח לרבי לח רלה לחת לעמוד על תמיחת הדבר ואיתי דגרס התם בח מעשה לפני רבי חייס ופריך מינה לדרבי לפי שתלמידו היה כדפריך בפרק מפנין (שנת דף קכח.) מדרבי הונח לדרבי משום דרב הונח תלמידו דרב הוה ובקונטרס פירש בריס פרק זה טורל (סנהדרין דף נג:) למ"ד לגרך לברר שתם נקט ולח מלח הפסיד: **איתרע** סטרח. מפר"ח וכן ר"ח ד' הוו מודבנו כל קבא. אתו קמיה דרבא ואייביה ללוה למפרעיה ר' זוזי. א"ל רמי בר חמא והא את הוא דאמרת כיון דלא רמיא עליהו דשהדי אינשו ולאו אדעתייהו ופענתיה ללוה פענא. א"ל רבא קיצותא דתרעא מידכר דכירי אינשי. ובמקום עדים לא אמרינן פענתא ללוה פענא: ההוא דא"ל לחבריה הב לי ק' זוזי דמסיקנא בך והא שטרא. א"ל לוה ולאו פרעתיך. א"ל מלוה הנהו סיטראי נינהו. פ' מצר אחר היו לי עליך ופרעת אותי. אבל מזה השטר לא פרעתני כלום. אמר רב נחמן איתרע שטרא. כלומר אפי' כתוב בשטר נאמנות אינו גובה אלא בשבועה. דדייקי' מדקתני איתרע שטרא ולא קתני אינפיל שטרא ש"מ כדאמרינן. ואסיקנא והלכתא איתרע שטרא. והני מילי דפרעיה באפי שהדי ולא אדכר ליה שטרא. אבל היכא דפרעיה בין דידיה לדידיה מגו דיכול למימר סיטראי נינהו לא מהימן. ומתניתין דקתני אבי ובבא דאמרי תרוייהו הא הימניה טפי מנפשיה. טפי מסהדי מי הימניה ההוא דא"ל לחבריה מהימנת לי בבי תרי כל אימת דאמרת לא פרענא. אזל פרעיה באפי תלתא. ואסקה רב הונא בי אוליגן בתר רוב דעות לענין אומדנא דכמה דנפישי איתי בהו דפקיעי טפי. אבל לענין עדות תרי כמאה

ונ א טוס"ע תו"ם סימן עט סעיף יב: נת ב מיי' פי"ל מהל' מלוה הלכה ט סמג עשין לד טוס"ע תו"ם סימן נח סעיף ו: נט ג מיי' שם טוס"ע שם סעיף ג: ס ד מיי' שם טוס"ע שם סעיף ב: סא ה ז מיי' פט"ו מהל' מלוה הלכה ג ד סמג שם טוס"ע תו"ם סימן עח סעיף ח:

וטאה כתרי. אבל אי נחת מעיקרא לדעות וא"ל מהימנת לי כחלתא ופרעיה קמי ארבעה ודאי לדעות נחת. ושהדותא דשהדי מבטלה להימנותא דידיה: **מתני'** אין נשבעין על טענת הרש שוטה וקטן ט'. מ"ם דכתיב כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים. מדכתיב כי יתן איש ש"מ אין נתינת קטן כלום: ירושלמי כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים. פרש לקטן. עד כדון שנתן לו כשהוא. קטן. נתן לו כשהוא קטן וחבעו בשהוא גדול מנין ה"ל ג) רעהו. עד שתהא נתינה וחביעה שוין: אבל נשבעין לקטן. אוקמה רב בבן שמונעו לחבירו שאחה חייב לאבי כך וכך ולא קטן ממש הוא אלא גדול הוא. ואמאי קרו ליה קטן. דלגבי מילי דאבוה קטן הוא. והודה לו [במקצת]. ומחני' ר' אליעזר בן יעקב הוא דאמר כי האי גוונא לאו משיב אבידה הוא. אבל משיב אבידה דברי הכל פטור

ג) עי' ב"ק קו ע"ב.

אלא בברכה קמיפלגי. הכל מפורש בפרק שני דכתובות (דף יח: ושם ד"ה וכותי) ובהגיזקין (גיטין דף נח: ושם) : **ואין** כהן משלומי כפל. דלמאי בקרקע שייכא גניבה כגון מסיג גבול לי נמי דנפקיס מעשות והלה עושן טובת הנאה גמר ורבי מאיר מודה נמי בשלין טומדות ליכגר : **ולא** משלומי ד' וה'. לא תילטריך למ"ד משום הקדמת המשוס קרקעות ועבדים לא תילטריך דלין עוסג למ"ד בשור ושה בלבד כדמפרן בפרק מרובה (ב"ק דף סב:) :

שומר חנם אין נשבע. משום דקרא בשומר חנם כתיב דלחייבי בשבועה נקט שבועה וה"ה דלין משלם אס פשע כמו שומר שכר דפשוט מחיוב דידיה דהייט גניבה ואבידה ואקרא דשומר שכר נמי פשוט מפשיטה כדמוכח בפרק החובל (שם דף נג.). גבי ההוא מרקוי דלדקה דלחתא לפומבדיתא לפקדיה רב יוסף גבי ההוא גברא פשע ביה חתו גנבי ואגבו וכתי למיפטריה משום דשומר חנם אין משלם אלא גניבה ואבידה ואקרא דשומר שכר היה לרב יוסף לאמר בשומר שכר היכי דמי אלא לאו דאמר שומר שכר חייב בכל דבר חוץ מגניבה ואבידה ומקרא דשומר חנם אין משלם אלא גניבה ואבידה ואקרא דש

כי יתן איש לא רעהו כסף או כלים לשמור וגו'. פרשת שומר חנם היא דתניא בהשואל (ב"מ דף נ"ד:) פרשה לתשומה בשומר חנם ובניה בשומר שכר ובשוכרים בשואל וגבי שומר חנם כתיב לו עליו שבועה כלכתיב (שמות כב) וקרבו בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו: *ואימו משלם. גניבה תורה אור ואבידה הכתובה בו ליתייב דכתיב שומר כי יתן איש אל רעהו = *כסף או כלים פרט "לשמור" = חזר וכלל, כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש דבר המטלטל וגופו ממון אף כל דבר המטלטל וגופו ממון יצאו קרקעות שאין מטלטלין יצאו עבדים שהוקשו לקרקעות יצאו שטרות שאף על פי שמטלטלין אין גופן ממון, הקדש, דעהו בתיב: נושא שכר אינו משלם: מנלן דתנו רבנן כי יתן איש אל רעהו = כלל, "חמור או שור או שה = פרט "וכל בהמה לשמור = חזר וכלל, כלל ופרט וכלל בו' עד הקדש "רעהו" כתיב: ר"מ אומר יש דברים שהן בקרקע ואינן בקרקע בו': מכלל דרבי מאיר סבר כל המחובר לקרקע אינו בקרקע, אדמיפלגי בטעונות ליפלגי בסרוקות? (אלא) *אר' יוסי ברבי חנינא *הכא בענבים עומדות להבצר קמיפלגי - דרבי מאיר סבר כבצורות דמיין ורבנן סברי לא כבצורות דמיין: אין נשבעין אלא על דבר שבמדה ושבמשקל כו': אמר אביי לא שנו אלא דאמר ליה בית סתם, אבל אמר ליה "בית זה מלא" ידיעא טענתיה, א"ל רבא אי הכי אדתני סיפא זה אומר עד היזק וזה אומר עד החלון חייב ליפלוג וליתני בדידה כמה דברים אמורים בבית מלא אבל "בית זה מלא" חייב? אלא אמר אביי לעולם אינו חייב עד שיטעננו בדבר שבמדה שבמשקל ושבמנין ויודה לו בדבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין תניא כוותיה דרבא "כור תבואה לי בידך, והלה אומר "אין לך בידי" פטור, "מנורה גדולה יש לי בידך", "אין לך בידי - אלא מנורה קטנה" פטור, "אזורה גדולה יש לי בידך", "אין לך בידי אלא אזורה קטנה" פטור, "אבל אמר לו "כור תבואה יש לי בידך, והלה אומר "אין לך בידי אלא להך, חייב, "מנורה בת עשר ליטרין יש לי בידך", "אין לך בידי אלא בת חמש ליטרין" חייב בללו של רבן לעולם אינו חייב עד שיטעננו בדבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין ויודה לו בדבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין "כללו של דבר" לאחויי מאי לאחויי 'בית זה מלא', ואמאי שנא 'מנורה גדולה - ומנורה קטנה' מה שטענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא טענו אי הכי 'בת חמש' נמי מה שטענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא טענו? אמר ר' שמואל בר רב יצחק הכא "במנורה של חליות עסקינן דקא מודה ליה מינה א"ה הכי 'אזורה' נמי ניתני ולוקמי בדלייפי, אלא דלייפי לא קתני הכא נמי בשל חליות לא קתני אלא אמר ר' אבא בר ממל *שאני מנורה הואיל ויכול לגוררה ולהעמידה על חמש ליטרין: מתני' *המלוה את חבירו על המשכון ואבד המשכון אמר לו סלע הלויתיך עליו ושקל היה שוה "והלה אומר "לא כי אלא סלע הלויתני עליו וסלע היה שוה" פטור, "סלע הלויתיך עליו ושקל היה שוה והלה אומר "לא כי אלא סלע הלויתני עליו ושלשה דינרים היה שוה חייב, "סלע הלויתני עליו ושתים היה שוה" והלה אומר "לא כי אלא סלע הלויתיך עליו וסלע היה שוה" פטור "סלע הלויתני עליו ושתים היה שוה והלה אומר "לא כי אלא סלע הלויתיך עליו וחמשה דינרים היה שוה חייב; ומי נשבע? מי שהפקדון אצלו שמא ישבע זה ויוציא הלה את הפקדון: גמ'

ויוציא הלה את הפקדון וכו'. פירש בקונטרס שמא לא הקדיק זה בשומא ויפסלנו לעדות ולשבועה וכן פרישנ כאן אבל בריש המפקיד (ב"מ דף לה:) הקשה לרבי המפרש כן וכי עבדינן תקנה לרשיעי אלא טעמא שמא יוליא הלה הפקדון ונמלא שבועתו לוה לבטלה [וע"ע תוס' ב"מ לה: ד"ה שמא]:

*) [וע"ע נתוס' ב"ק כב. ד"ה דבר וכו' מבוהר טפי]

ולמדנו

שבמדה ושבמשקל ושבמנין ויודה לו בדבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין. תניא כוותיה דרבא כור תבואה לי בידך אין לך בידי פטור. כור תבואה לי בידך אין לך בידי אלא לחך חייב: אין לך בידי אלא מנורה קטנה פטור. מנורה בת עשר ליטרין לי בידך אין לך בידי אלא בת ה' ליטרין חייב: אזור גדול לי בידך. אין לך בידי אלא בת ה' ליטרין חייב: ואקשינן מ"ש בשטענו מנורה גדולה והודה לו בקטנה דפטור דאמרי' מה שטענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא טענו. בשטענו מנורה בת עשר ליטרין והודה לו במנורה בת ה' ליטרין נמי ניחא מה שטענו לא הודה לו כו'. ופרקינן בשטענו במנורה של חליות בת ה' ליטרין והודה לו במקצת השענה מסנה בה' ליטרין. ודחינן אי הכי אזור נמי ניחא חייב ונקמה בדלייפי והוא דאורי באזור קטן מקצת מסנו אלא מדלא קתני אזור בדלייפי. הכא נמי מנורה של חליות לא קתני. ושאני מנורה דהואיל ויכול למנורה של עשר ליטרין לגוררה ולהעמידה עליה בעצמה בה' ליטרין ונמצאת השענה וההודאה בדבר אחד: והני קרקעות ועבדים ושפחות ששנינו אין נשבעין עליהן שבועתא דאורייתא כו'. ואפיקנא. אלא אמר רבא שבועה מדרבנן ג) אלא להפיס דעתו של בעל (הבית): מתני' המלוה את חברו על המשכון ואבד או שגנב לו לא טענו לו כלום עליו. אלא [אמר] לו התלוואה היתה כנגד המשכון כיון דקיימא לן שהשלוה על המשכון שומר שכר וחייב בנגיבה ואבידה חייב המלוה בדמי המשכון כו'. לפיכך יצאה המלוה בדמי המשכון כו'. עד מי נשבע מי שהמקדון אצלו שמא ישבע זה ויוציא הלה את המקדון, ואמרינן

ג) תוס' ב"ב יב: שבועות הפ"ם שמעלנין אין נוסן ממון וכו'. ב) תוס' ב"ב דף כו' וכן נב"ח מפירוש שהיא פרוסה בשטושה היטב תלה וכו'.

[דכול זה שייך לעיל מב: במשנה]

[ג"ה שייך לעיל במשנה]

[ב"מ ק: פסחים סו. גיטין דף לט.]

גליון הש"ס

גמרא ומ"ש תוס' דמנורה גדולה. לשון זה מוקשה כל מה מצינו פשוט דפטור דלא הוי דכר שבמדה וכמ"ש תוס' ואם כן אין שייך ומ"ש וק"ל למפרך מכדרך ממנה בת ה' ליטרין כל לא מיתין כדי שטענה(ובמתני' ליכא פרכא דלמא אלא כר"ג) עכ"ל ניחא ומ"ש תוס' ד"ה לא הודה וכו'. נה במנורה של חליות ולמאי דמוקי מתני' ניחא. משמע דלמסקנ' ישמר מקומות. וקשה לי הא גם למסקנא ניחא דיל' דהכריחתה נקט שסתם ביכל גודני דכריחא ממנה גדולה פטור ב"ק: ומשום דכר ל' ג"ה שבמדה. ותימה דעשרה חייב אף בשיעו מליות דיכול לגוררה. תבל לא נקט דלמא הוי ככל גווני דיליף רק בליפי:

[ג"ה שייך לעיל במשנה]

[ג"ה שייך לעיל במשנה]

עא א ב מיי' פ"ט מהל' טוען הלכה ד ופ"ב מהלכות שכירות הלכה ד סמג עשין פע ל"ת עוש"ע חו"מ סימן לה סעיף ב ועיין במ"מ:

עב ג מיי' פ"ד מהל' טוען הלכה ו סמג עוש"ע חו"מ סימן סה סעיף כד:

עג ד מיי' שם פ"ג הלכה ט ע סמג שם עוש"ע חו"מ סימן סה סעיף כה:

עד ה מיי' שם עוש"ע שם סעיף כו:

עה ו מיי' שם הלכה ח עוש"ע שם סעיף כג:

עו ז ח מיי' שם הלכה כה:

עז ם מיי' שם סמג שם כה:

עח י מיי' פי"ג מהלכות מלוה הלכה ד סמג עשין לד עוש"ע חו"מ סימן עב סעיף ו ופ"ע סו ועוש"ע:

עט כ מיי' שם עוש"ע שם סעיף י:

פ ל מ מיי' שם עוש"ע שם סעיף יב:

◇ אחר אמרי ורבא בגיעול "ית גב מאן" (אחל נחית בשעת בשעת ד' דבר טאמרי (בגיעול ראשון גליון ואחרי לו בקלן טאיגו נחית אחרי באקלא)

[ג"ה שייך לעיל במשנה]

רבינו חננאל

שאין מפסלין ה) ואין נוטר ממון כו', לפי שאין נשבעין אלא על דבר המיפסל בו ונוטר ממון כו': נושא שכר אינו משלם. דת"ר כי יתן איש אל רעהו כלל חמור או שור או שה פרט וכל בהמה חזר וכלל כלל ופרט כו': מתני' ר' מאיר אומר יש דברים שהן בקרקע ואינן בקרקע כיצד עשר נפנים מסרתי לך והלה אומר אינן אלא ה' ר' [מאיר] מחייב וחכ"א כל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע: ואמרינן מכלל דרבי מאיר סבר מחובר אינו בקרקע. ואדמפלגי בטענות ובענבים ליפלוג בסרוקות בגמן של נפנים: ואמרפה ר' יוסי בר' חנינא דברי הכל בקרקע דיני דגים בקרקע. והשתדות ליבצר פלינו. ר' מאיר סבר כבצורות דמיין: מתני' אין נשבעין אלא על דבר שבמדה כו'. כיצד אמר ליה בית סלא מסרתי לך והלה אומר איני יודע. אלא מה שתנחת אתה נוטל פטור: זה אומר עד היזק וזה אומר עד החלון היה בית זה סלא תבואה חייב. אומקמה רבא דאינו חייב עד שיטעון בדבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין ויודה לו בדבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין. תניא כוותיה דרבא כור תבואה לי בידך אין לך בידי פטור. כור תבואה לי בידך אין לך בידי אלא לחך חייב: אין לך בידי אלא מנורה קטנה פטור. מנורה בת עשר ליטרין לי בידך אין לך בידי אלא בת ה' ליטרין חייב: אזור גדול לי בידך. אין לך בידי אלא בת ה' ליטרין חייב: ואקשינן מ"ש בשטענו מנורה גדולה והודה לו בקטנה דפטור דאמרי' מה שטענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא טענו. בשטענו מנורה בת עשר ליטרין והודה לו במנורה בת ה' ליטרין נמי ניחא מה שטענו לא הודה לו כו'. ופרקינן בשטענו במנורה של חליות בת ה' ליטרין והודה לו במקצת השענה מסנה בה' ליטרין. ודחינן אי הכי אזור נמי ניחא חייב ונקמה בדלייפי והוא דאורי באזור קטן מקצת מסנו אלא מדלא קתני אזור בדלייפי. הכא נמי מנורה של חליות לא קתני. ושאני מנורה דהואיל ויכול למנורה של עשר ליטרין לגוררה ולהעמידה עליה בעצמה בה' ליטרין ונמצאת השענה וההודאה בדבר אחד: והני קרקעות ועבדים ושפחות ששנינו אין נשבעין עליהן שבועתא דאורייתא. אבל שבועה דרבנן נשבעין עליהן. דגרסי' בכתובות פרק הכותב לאשתו דין ודברים אין לי בנכסיך (דף מז:) בענין התנאת כתובה סבר רמי בר חמא שבועתא דאורייתא כו'. ואפיקנא. אלא אמר רבא שבועה מדרבנן ג) אלא להפיס דעתו של בעל (הבית): מתני' המלוה את חברו על המשכון ואבד או שגנב לו לא טענו לו כלום עליו. אלא [אמר] לו התלוואה היתה כנגד המשכון כיון דקיימא לן שהשלוה על המשכון שומר שכר וחייב בנגיבה ואבידה חייב המלוה בדמי המשכון כו'. לפיכך יצאה המלוה בדמי המשכון כו'. עד מי נשבע מי שהמקדון אצלו שמא ישבע זה ויוציא הלה את המקדון, ואמרינן

◇ תשובות

מחבר ז' (מאיר) קרקעות

נוטר אחד ש' מחסן ונשואל גוזל ואבידה אינה בקלן

ואמרו רבנן שיכבע המלוה ויטול. ולקמן נפרש בע"ה למאי לית ליה לקמן בהדי משבעין ומוטלין:

והשתא דאמר רב חסדא. משמע הכא דלקי שיעורין דרב חסדא ור"ח דברים המפקיד(כ"מ דף נה.)משמע דהלך ביה רב חסדא משום דכי שיעורין דרב חסדא לקי משום דמפקיד ליה ומשתעבד ליה בגופו ומשלם ליה מיד ולא מיחייב ליה שבועה אלא משום דמ

בדלא שוי שיעור זווי. עסקינן: ובדשמואל קמיפלגי. רבי אליעזר ליית ליה דשמואל דמסקנא דאיתא שוה כל שהוא אין מקבלו לגלח לזכרון דברים אלמא סבר אפילו שוה כל שהוא מקבלו לגלח לזכרון דברים ושמואל דאמר שוה פרוטה ומעלה אין מקבלו לגלח לזכרון דברים ורבי אליעזר

ורב יוסף אמר "כשומר שכר דמי, לימא דרב יוסף תנאי היא? לא כשומר אבידה דכולי עלמא אית להו דרב יוסף דאמר במלוה צריך למשכון הא מיפלגי מר סבר מצוה קא עביד ומר סבר לאו מצוה קא עביד לימא תנאי "המלוה את חבירו על המשכון ונכנסה שמיטה אף על פי שאינו שוה אלא פלגא אינו משמט דברי רבן שמעון בן גמליאל רבי יהודה הנשיא אומר אם היה משכונו כנגד חובו אינו משמט ואם לאו משמט מאי "אינו משמט" דקאמר תנא קמא אליבא כנגדו מכלל דרבי יהודה הנשיא סבר כנגדן נמי משמט אלא אמאי חפים משכון אלא לאו כנגד כולו ובדשמואל קא מיפלגי לא לעולם כנגדו ובהא קמיפלגי תנא קמא סבר כנגדו ורבי יהודה הנשיא סבר כנגדו נמי משמט ודקא אמרת למאי חפים ליה משכון? לזכורן דברים בעלמא:

כשומר שכר דמי. שכר מלוה ומלוה על המשכון נמי מלוה שכר: ליימא דרב יוסף תנאי היא. דמלמדת דרכה ודלמי תנאי היא עקיבת ליה דרכה הלא דרב יוסף מי ליימא תנאי היא מי מלי לחוקמה לרבי לעיעזר כוותיה: צריך למשכון. להשתעבד בו ומכרה לו מן החוב דמי שכירות המשכון רבי חלניעזר סבר כיון דצריך למשכון אין כאן מלוה ולהכתתו נתכוון ועני בשומר חנם ורבי עקיבא סבר כיון דפוחת עליו והולך מלוה היא ולא הוי עליו הלא כשומר שכר: לימא כי הני תנאי. דת דשמואל: המלוה על המשכון. אין שמיטה משמטתו דאין כאן מלוה לא יגוף שכרי ליטו נוגפו: אינו משמט. לקמן מפרש מי בההוא פלגא קאמר מי בכוליה חוב קאמר: מי ליימא כנגדו. הוא דאיכא פלגא מיהא הוי משכון: מכלל דרבי יהודה. דפליג עליה דאמר אם אין משכון כנגד חובו משמט לכנגדו נמי משמט דאפי' ההוא פלגא דכנגדו לא חפיץ משכון ומשמטא ליה שביעית: אלא לאו כנגד כולו. דקאמר קמא משמט. דמפסיק למאי חפיסה ליה למשכון מיהת דההוא פלגא: אלא לאו כנגד כולו. קאמר קמא ליטו משמט? דתנ"ם שאיטו שוה אלא פלגא הוי משכון כנגד כולו ונעשה משמט כולו ונמצא משמט כולו ואתא רבי יהודה הנשיא למימר לאם אין משכון כנגד הלוואתו ליטו משמט כולו הלא כנגדו: לא לעולם כנגדו. קאמר רבי שמעון דאי אפשר דלההוא פלגא מיהת הוי משכון ולית ליה דשמואל ולההוא פלגא גופיה ליה דשמואל ולההוא פלגא פליג ר' יהודה הנשיא למימר דלא הוי משכון הלא לזכרון דברים חפיסה:

הדרן עלך שבועת הדיינין

כל *הנשבעין שבתורה "נשבעין ולא משלמין" ואלו נשבעין ונוטלין: השביר והנגזל והנחבל וישבנגדו חשוד על השבועה וחלנוני על פנקסו *השביר ביצד אמר לו "תן לי שברי שיש לי בידך" הוא אומר "נתתי" והלה אומר "לא נטלתי" (ה) (הוא) נשבע ונוטל רבי יהודה אומר עד שתהא שם מקצת הנאה ביצד אמר לו "תן לי שברי חמשים דינר שיש לי בידך" והוא אומר "התקבלת דינר זהב" אבל ביצד היו מעידין אותו שנכנס לביתו למשכנו שלא ברשות הוא אומר "כליי נטלת" והוא אומר "לא נטלתי" הוא נשבע ונוטל רבי יהודה אומר עד שתהא שם מקצת הנאה ביצד אמר לו "שני כלים נטלת" והוא אומר לא נטלתי אלא אחד אבל ביצד היו מעידים אותו שנכנס תחת ידו שלם ויצא חבול ואמר לו "חבלת בי" והוא אומר "לא חבלתי" הרי זה נשבע ונוטל רבי יהודה אומר עד שתהא שם מקצת הנאה ביצד אמר לו "חבלת בי שתים" והלה אומר "לא חבלתי בך אלא אחת" *אבל נגנב חשוד על השבועה כיצד: אחת

מפרש היכי דמי: פרי זה נשבע וגומר. וגמרא מפרש מאי שנא שכיר דתיקט ליה לבסוף: עד שתפת מקצת הנאתו. לרבי יהודה לא תיקט שבועה ליטול הלא במקום שיש שבועה על הנשבע והפכוה חכמים על הנשבע כאילו הנשבעים כאן: פרי זה נשבע וגומר. שהנשבעים מוכיחים שהרי עדים מעידים שמשכנו הלא (נ) ברשות

הדרן עלך שבועת הדיינין. כל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין. ואלו נשבעין ונוטלין: (ד) השביר. תימה הלא תניא בהשוכר את הפועה כו' וליכא למימר דתמה ושייר כיון דתני ואלו דתלמידין בפ"ק דקדושין (דף מז: ושם) ויש לומר הלא תניא הלא הכא שתין כנגדן דליין ליטבע: והתקבלת. מהן דינר זהב. מסתמא שהוא כ"ה דינר כסף וה"נ מוכח בהדיא בריש הזהב (ב"מ דף מד:) ומקשה לר"ת לדיק כתיבה כל כך דעכשיו אין זקוקים על כסף ואומר זהב יותר מי זקוקים על כסף ואומר כ"ת דדינר זהב עב מעל כסף והיה זקוק כפליים וכן מסתמא נהלו מליפות (מוגן דף הי:) שהיה מטוהב בעבין מדקתני חס נמחייב כשיעי דינר זהב נמי ניקב המעות לפיכך הוא כ"ה שהזהב שוה י"ב של כסף כדמוכח בתגדם שמעלת לפרקי קרלי דהדי דכספר שמעלת (ג כד) כתב גבי גורן תמוכה כסף חמשים שקלים ובדבדי הימים (ו כא) כתיב שקלי זהב שם מלות וכפ' בתרא דזבחים (דף קמו: ושם) מסני עלה שנים מכל שבט י' של זהב במדלג מסני שנתן לו שם מלות שקלי כסף שהם י' של זהב וקרא דשמואל ה"פ כסף כל כך שהם י' של זהב ודברי הימים שם מלות מכסף שהן י' שקלים זהב דהיינו י"ב חלקים ודינר היתר לוי"ת שהיו טרחין להכרע כדמוכח בפרק יש בכור (בכורות דף ג. ושם) גבי פדיון הבן דקתמר יהיב ליה דינר דמזבן בכ"ה זוזי לי זוזי ופתחת והכי קתני לה קתמר לי מומחת דזוזי ופתחת לייט מומחת ללא מקום ההוהו זוזי שלא היה הלא להכרע מכיר לותו בפני עלמו וכן מוכיח בפ"ק דשקלים (דף ג.) דהכרע לחד מכ"ה דמפרש במתני' כמה הוי קולבון חכמים חלי מעה ומחליף השקל הלא ר"י מעות דשקל דקרינ הוי שלש ומה שתמרו חכמים ליתן שלש ופונדיון לכל שנה לפודה בית זרע חומר שעוריס שהוא פונדיון יותר על ג' שקלים הכתוב בקרא דמ"מ שניס לותו פונדיון לה כדי להכרע הלא נקט שלש ופונדיון משום דלי לאפסר לשמש ולומר שלש ופונדיון חסר משהו הלא היה עולה לותו מסרון יותר פחות משלים פרוטה: גדולות

(ועי"ע תוספות כתובות עט. ד"ה נתן ועמ"ש על גילון)

[(פי' תוס' כ"מ מד: ד"ה שמא וכו' כיתרו יותר]

רבינו חננאל

רב יוסף אמר כשומר שכר. ואסיקנא לא כולי עלמא אית להו דרב יוסף דאמר כשומר שכר [דמי] דקיימא לן המפקיד במצוה פטור מן המצוה. וזו היא פרושה דרב יוסף. ומפורש בנדרים פרק [אין בין השדרר] ובמלוה צריך למשכון פליגי מר סבר מצוה קא עביד ומר סבר לאו מצוה קא עביד: לימא כתנאי המלוה את חבירו על המשכון ונכנסה שמיטה אע"פ שאינו שוה אלא פלג. פירוש חצי המלוה אינו משמט דברי רשב"ג. ר' יהודה הנשיא אומר אם היה משכונו כנגד חובו אינו משמט ואם לאו משמט: ואסיקנא אע"פ שאין שוה המשכון אלא חצי המלוה אינו משמט ג) מאי דקאמר תנא קמא אינו משמט כנגדו. ורבי יהודה הנשיא סבר כנגדן נמי משמט. ואי אמרת למאי חפיס ליה משכון לזכורן דברים בעלמא: ירושלמי א"ר יוחנן נאמן מתותי ירי עד דאת יהיב לי מה דאית לי בידך. אתו קמי שמואל א"ל ויל הב ליה סבירתיה ואזל רון עיניה מה שמואל כרייני נהרדעי אמרי תמן הוחזק המשכון בידו הכא לא הוחזק המשכון בידו. ובהא דתנן המלוה על המשכון שומר שכר כו' ק"ל לא שנא משכנו שלא בשעת הלואה. ולא שנא משכנו בשעת הלואה ולא שנא הלוהו פעמים בכולהו שומר שכר הוי. ואם נגנב או אבד והוה המשכון שוה יותר מחובו מגרע דמי ההוב והתוספת משלם המלוה ללוה ואם אבד המשכון בלספים מזויין או בשביה וכיוצא בהן שהשומר שכר פטור בהן נג המלוה פטור בהן והוי המלוה על הלוה ואם אין לו ראיה נשבע המלוה על זה ופרע הלוה למלוה הוי: הדרן עלך שבועת הדיינין. כל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין כו'. מנא לן שנאמר ולקח בעליו לא ישלם.

ג) נכתה דמ"ע ליט משמט כלל ומאי ליט משמט דקתני רשב"ג וכו'. ד) כ"ה הגי' לפני רבינו וכ"ה הגי' כמי' הביעה"ג ז"ל כאן וס"ת היעה פי' ג"ו ז"ו.

מתני' **אחת שבועת העדות ואחת שבועת הפקדון** *ואפילו שבועות שוא-הרי אחד מהן משחרר בקוביא ומלוה ברבית ומפריחי יונים ומוכרי שביעית, שבנגדו נשבע ונוטל, *הוי שניהן חשודין חזרה השבועה למקומה. דברי רבי יוסי, רבי מאיר אומר יהלוקו אחחנא על פנקסביצר *לא שיאמר לו "חוב על פנקסי שאתה חייב לי מאתים זוז" אלא אומר לו תן לבני מאתים חטין תן לפועלי (ו)מעלע מעות הוא אומר נתתי והן אומרים לא נטלנו. הוא נשבע ונוטל והן נשבעין ונוטלין *אמר בן גנם כיצד אלו ואלו באין לידי שבועת שוא אלא הוא נוטל *שלא בשבועה והן נוטלין שלא בשבועה. אמר לחנוני תן לי בדינר פירות. ונתן לו אמר לו "תן לי אותו דינר" אמר לו "נתתיו לך ונתתו באונפלי" *"וישבע בעל הבית, *"שלחן לו את הדינר אמר לו תן לי את הפירות" אמר לו "נתתים לך והולבתים לתוך ביתך" "וישבע חנוני *"רבי יהודה "אומר כל שהפירות בידו יתן על העליונה. אמר *לשולחני "תן לי בדינר מעות" ונתן לו, אמר לו "תן לי את הדינר", אמר לו "נתתי לך ונתתו באונפלי" "וישבע בעל הבית, נתן לו את הדינר אמר לו "תן לי את המעות" אמר לו "נתתים לך והשלכת להתוך ביסר" "וישבע שולחני "רבי יהודה "אומר אין דרך שולחני כך, איסר עד שישטול דינר. *בשם שאמרו: *המגמת כתובתה לא חפרע אלא בשבועה, "ועד אחד מעידה שהיא פרועה לא חפרע אלא בשבועה. *"מנכסים משועבדים, "ומנכסי יתומים לא חפרע אלא בשבועה, "ונפרעת שלא בפניו לא חפרע אלא בשבועה. *"וכן "היתומים לא יפרעו אלא בשבועה. *"שבועה-שלא פקדנו אבא, ולא אמר לנו אבא שלא מצינו בין שטרותיו של אבא: ששטר זה פרוע, "ר' יוחנן בן ברוקה אומר אפי' נולד הבן לאחר מיתת האב הרי זה נשבע "ונוטל "א"ר שמעון בן גמליאל *"אם יש עדים שאמר האב בשעת מיתתו "שטר זה אינו פרוע" הוא נוטל שלא בשבועה. ואלו *נשבעין שלא בטענה: השותפין והאריסין והאפוטרופין "והאשה הנושאת והנותנת בתוך הבית "ובן הבית. אמר לו "מה אתה טוענני, רצוני שתשבע לי, חייב. יחלקו השותפין והאריסין אין יכול להשביעו, "נתגלגל לו שבועה ממקום אחר מגלגלין עליו את הכל "והשביעית משמטת את השבועה: **גמ'** כל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין *מנלן דאמר קרא "ולקח בעליו ולא ישלם" מ' שעליו לשלם לו שבועה: ואלו נשבעין ונוטלין כו': *מאי שנא שביר דתקינו ליה רבנן דמשתבע ושקיל? *אמר רב יהודה אמר שמואל "הלכות הני הלכתא ניניהו' אלא אימא "תקנות קבועות שנו כאן" "גדולות' שנו כאן" "גדולות' מכלל דאיכא קטנות? אלא אמר רב נחמן אמר שמואל "תקנות קבועות שנו כאן: עקרוה רבנן לשבועה מבעל הבית ושדיוה אשכיר משום 'כדי חייו' משום 'כדי חייו' דשכיר קנסינן ליה לבעל הבית? בעל הבית גופיה ניחא ליה דמשתבע שכיר ושקיל כי היכי דאיתנהו ליה פועלין אחרנא שכיר ניחא ליה דלשתבע בעל הבית ונפקעבי' היכי דליגריה בעל הבית בעתיד על כורחיה אגר שכיר נמי על כורחיה מיתגר? אלא בעה"ב טרוד בפועליו הוא דלית ליה בלא שבועה? בדי להפיס דעתו של בעה"ב לית ליה בעדים אחריא? אמרינן רוצין בהקפה

גדולות מכלל דאיכא קטנות. תימה דלמ"ד דייק הכי בפרק השולח (ניסין דף ט:) דלמאי דמכ"ע תקנה גדולה התקינו שיהיו העדים מפרסין בשוותיהן בגיטין כו' ובכתובות קמ"ל (ב"ק דף קג:) מ"ל לעיל כך לדוק תקנה גדולה התקינו שאם היתה היכולת יתירה על הקרן כו' וי"ל דאם קרי ליה גדולות לפי שהיה בה לורך גדול והכי דייק מדלמר אם כן: **עקרוה** רבנן שבועה מבעל הבית. לפ' על נב דכופר הכל פטור דלמ' נתקנה שבועת היסת עד בימי רב נחמן מ"מ על בעל הבית שייכא טפי ועוד דלמ"ל במודה במקלת שדיוה לשכיר:

בעל הבית מרוח בפועלין. ולא פלוג בין פועל לחד ליש ל פועלים ושכיר ובימוסלמי קאמר עסקינן מרוחין: **וניתב** ליה בלא שבועה. וא"ת ולא יהא כרי של בעל הבית חלת כליו יועד והכיחא למ"ד בהשולח (ב"מ דף ל:) כרי עדיף חלת למ"ד לאו כרי עדיף אמאי וי"ל דהוי כמנה לי ביד ולה אלא לומר מיני יועד אם החזרתיו לך לחייב לב"ע כדמוכח בהגוזל בתרא (ב"ק דף קיח.) וא"ת אלכתי לחמי ניתיב ליה בלא שבועה וכי לי לאפסר להיות בשום פעם שיהיה כרי שלו טוב דפעמים יהיה כדבריו דהא רבי יהודה לית ליה בהולחה במקלת וי"ל דהכי דרכן יהודה לח חביב לנמרי כליו יועד רבנן מיהת אתבי ליה כולחי שכח: **כדי** להפיס דעתו של בעל הבית. הכא ולחי אהוא עומד ונוח שפרט שייך תקנה כדי להפיס דעתו לבל בהחיה להגוזל בתרא (שם) דקאמר ליי יועד אם החזרתיו לך לתן לריך לתקן:

(ג) דבוריס אלו שייכים לנקמן ע"ב **אפילו** קלן כמו. ותי"ט והא ס"ל כליו יועד. אם גזלתיך דפטרי רב נחמן ורבי יוחנן בהגוזל בתרא (שם) ובהשולח (ב"מ דף ל:) וי"ל דהתם לא מוקי מידי לבל הכא שמודה במקלת ס"ל בשמה לי בירקולה חומר לין לך ביני לא ל' ול' לא יועבא דלמרינן התם מתוך שלא יכול ליטבע בר מינה: **קציצה** ולחי מידכר דכירי ליכי: לא קאמר המע"ה ולא מיבי לחיה מפסיד אלא יטבע בעה"ב ויפסיד חומן כדאמר לקמן ול"ת ולישני ליה כגון שכבר אלא בעדים ונאמן מחוך שיכול לומר לא שכרתיך מעולם כדאמרי' בממוך וי"ל דהאי הכא למודה במקלת לא היה יכול להשיע ולבפור הכל לא נמי דלקמן מוקי לה בשכבר בעדים לומיא דלריעא:

רבינו חננאל

מי שעליו לשלם לו השבועה: ואלו נשבעין ונוטלין. השכיר. אמר רב נחמן אמר שמואל תקנות קבועות שנו כאן עקרוה רבנן לשבועה זו מבעל הבית ושדיוה אשכיר משום כדי חייו דשכיר ומשום דבעל הבית פחוד בפועליו ושוכח: ואמרינן ליתן ליה בלא שבועה. ופרקינן שבועה זו כדי להפיס דעתו של בעל הבית שלא יהיו בעדים. פריחא ליה מלתאשליחן ליה מעיקרא שניחן רוצין בהקפה. בעל הבית שמא אין בידו מעות מצויות וא"ת ליתן לו שכרו מקודם שנגע ואינו שוכר. והשכיר שלא יצייעהו מעיקרא ויהיה עליו

הגהות הב"ח (ו) משנה מן לפועלי בסלע: (ב) רש"י ד"ה יטבע בעה"ב שמועת היסת. ל"ב [אסר בסמוך ובמ"ב זה בלבון] מנוי וכסירות כיון ולא בלך עדיין לביתו והמנוי שולל ממנו לחזר ד"ה ולמאי נפ"מ בין שמעת אמ' ראובן לי מנה ושמעת אמ' שמעון לי מנה ולא ידעת מי מהן אמת ד"ה ולמאי נפ"מ: (ג) ד"ה כשם כו' וכו' בסמוך לקמן בגמרא בהגוזל מוקי לה שבועת היסת:

ג' מ"ב ל"ב ע"ב ד"ה ולמאי נפ"מ

ד' ב"ב ל"ב ע"ב ד"ה ולמאי נפ"מ

ה' ב"ב ל"ב ע"ב ד"ה ולמאי נפ"מ

ו' ב"ב ל"ב ע"ב ד"ה ולמאי נפ"מ

ז' ב"ב ל"ב ע"ב ד"ה ולמאי נפ"מ

ח' ב"ב ל"ב ע"ב ד"ה ולמאי נפ"מ

ט' ב"ב ל"ב ע"ב ד"ה ולמאי נפ"מ

י' ב"ב ל"ב ע"ב ד"ה ולמאי נפ"מ

כ' ב"ב ל"ב ע"ב ד"ה ולמאי נפ"מ

ל' ב"ב ל"ב ע"ב ד"ה ולמאי נפ"מ

מ' ב"ב ל"ב ע"ב ד"ה ולמאי נפ"מ

נ' ב"ב ל"ב ע"ב ד"ה ולמאי נפ"מ

ס' ב"ב ל"ב ע"ב ד"ה ולמאי נפ"מ

ע' ב"ב ל"ב ע"ב ד"ה ולמאי נפ"מ

פ' ב"ב ל"ב ע"ב ד"ה ולמאי נפ"מ

צ' ב"ב ל"ב ע"ב ד"ה ולמאי נפ"מ

ק' ב"ב ל"ב ע"ב ד"ה ולמאי נפ"מ

ר' ב"ב ל"ב ע"ב ד"ה ולמאי נפ"מ

ש' ב"ב ל"ב ע"ב ד"ה ולמאי נפ"מ

ת' ב"ב ל"ב ע"ב ד"ה ולמאי נפ"מ

אי הכי לפילו עבר זמנו נמי. תע"ב דאין צריך כאן לי לחמרם בשלמא אין לחוש (ו) שמעדיין לא פירש שום טעם ותע"ק שפירש רב נחמן משום כדי חייו לא ממש דקאי להכי": **כי** מטו זמן חויבה רמי לפפשיה ומדכר. ות"ם יחתיבו לשולם עד למחר ואי לא מדכר יהא שוכר זה צריך להביא ראיה ועוד תמלי עקרוה רבנן לשבועה מבעה"ב הא כיון דמיחייב שבועה רמי לפפשיה וי"ל כיון שהתחיל לכפול שוב לא יוחה ואין נותן לב להיות נזכר פן יהא מוחזק שקרן וע"ל דהא חזקה דאין בעה"ב עובר על בל תגין לא מהניא לגלא כי היכא חזקה בהדה חזקה דאין שכיר משהא שכרו וכשתובעו בב"ד והלכיכוהו להתיתין עד למחר הכי לא אמה: **וכי** שכיר עובר משום בל תגזול. תע"ג דהך חזקה היכא נמי גבי בעה"ב חמיר ליה לגיעים חד לגלו כתלי לגלי ועוד דבלאו הכי מצי שפיר ות"ם דמה בכך דאין שכיר טובר בבל תגזול מ"מ כיון דבעה"ב רמי לפפשיה ומדכר ה"ל בדי ובדי ופעור כיון דכופר הכל ויש לומר דטעמא דרמי לפפשיה ומדכר לא תשיבה כחזקה דשכיר וכי מצי הכא תרי חזקי לא בא לומר דעדיפי מדשכיר גלא שקלוטה גינהו: **מתוך** שיכול לומר לא שכרתיך מעולם. תימה מה מועיל כאן מגו דאין שייך מגו גלא לענין לחושדו שמשקר במזיד לבל הבא שפיר מהימנין ליה דודאי הוא שבור שפרע גלא שלמו מוצין שמכח לפי שהוא טרוד בפועליו דלמגו מקום מגו יהא מזכר יותר ואין שייך כאן מגו בלל והבי מוכח בריש השולח שלבלה(יבמות דף קיד:ושם)דלא מהימנת לומר מת במלחמה במגו דחי בעית אמרה מת על מנת למזון מקום דאמרה בדמיי ובבורה לומר למת ואין לו להאמינה במה שהיא שמת טרוד במזון שכיחה יכולה לשקר ותע"ג דבהיות שמעמת גופה מבעית לן בהחזיקה היא מלחמה בעולם מי תמרינן מה לה לשקר מגו דחי בעית אמרה שלום בעולם החם דוקא מבעית לן בין דדייקת כולי הלי שמחזקת מלחמה וי"ל דהכא בין דאין מוטן שמת גלא שכח אין לנו להחזיקו כמשקר בין דאית ליה מגו לחזיקו לו בעדים ומחמת שהוא טרוד בפועליו ומחמת שהסור שפרע טוען בדי לף על פי שמסופק [ועיין תוספות בתובות פז: ד"ה דמיפרע] : **מתוך** שיכול לומר להד"מ חייב הכל בפקדון שיכול להעיד שכופר בפקדון דמיחייב שבועה ולפר"ח מי שמת דלא מיחייב שבועה בכפירה ולא בגלבו גלא גלבו מודו דחייב דשמה מבעית לעיל גלא מזכיר גבי פקדון גלבו בלל ובהלוחה גמי דילפינן מפקדון מחייבין בכפירה ובוולחה תע"ב דלא צריך גלבו חם בן בשמודה במקלת כי חמר גמי להד"מ דגלבו מחייב וליבא למימר דפריך כי גמי הודה יהא גחמן דהחיי דגלבו (חם) מתוך שיכול לומר מהחיה דהודה להד"מ דת"ל הקשה ליה מבל מודה מקלת שיהא גחמן דאי בעי כופר הכל גלא בעי הכא דפריך מתוך שיכול לומר לא היו דברים מעולם והוי פטור כיון דליבא הודלה כי חמר גלבו פטור תע"ב דאין זה מגו טוב דאין חדם מעיז לכפור הכל בבל גלבו דאין חביבו מכיר בשקרו גוח לו לטעון מ"מ פריך שפיר לשמולל דחיי ליה כי היא מגו דגוח לו לומר טפי גתני לך שכרך גלא יחשדהו השכיר כשמקר במיזד לפי שהוא טרוד והשתא ניחא דפריך לשמולל טפי וגלא פריך לחמרי דחמרינן מגו בבל התורה: **בעדים** אין צריך כו'. תימה דלחמרינן בריש ח"ה (כ"ב דף בס. ושם) דמשכחת חזקה דג' שנים כגון דלחמו בי תרי ולחמרו לגרמא מיניה ודייבינא כיה חלא שנין ופריך היי טוגעי בשדות הן דליון לחמרי ליה הבו לגרמא להלוחך ומלי קשיא הא אין צריך לפורעו בעדים ולהימיני במגו דחי בעי לחמר יהיבנא לגרמא להלוחך וי"ל גלא היו לבאין לומר כן לפי שיחלים פן יזכה לחחד בדין ויצטרכו ליתן פעם שניה ועוד לחמר ר"י דלמאי דחקון דבגן שבועה ליבא לת מהימני לומר בדעתי בדלחמרינן בהדיא בפרק שני דקידושין (דף מג:) **בשטר** צריך להחזיר בעדים. תימה דלהימן בשבועה במגו דחי בעי לחמר יהיבנא גחמן בדמוכח בם"פ המוכר תת הבית (כ"ב דף ע. ושם) דבעי מיניה רב עמרם מרב חסדא המפקיד גלל חביבו בשטר ולחמר ליה החזירתיו לך מהו ומסיק דמהימן בשבועה ורבא גופיה הכי סבירא ליה דפסקיט החם הלבתא בדייני גולה ותי' ר"ח דה"ק צריך להחזיר לו בעדים חם רולה ליפטר בלא שבועה וריב"ח מפרש דהכא צריך להחזיר לו בעדים משום שטרך בידו מלי בעי לחבל החם דחיירי בשמפקיד דפקנה מלוה חיכא למימר דחפקיטוי דמפקיד זיירי ליה: ריטא

אי הכי לפילו עבר זמנו נמי. תע"ב דאין צריך כאן לי לחמרם בשלמא אין לחוש (ו) שמעדיין לא פירש שום טעם ותע"ק שפירש רב נחמן משום כדי חייו לא ממש דקאי להכי": **כי** מטו זמן חויבה רמי לפפשיה ומדכר. ות"ם יחתיבו לשולם עד למחר ואי לא מדכר יהא שוכר זה צריך להביא ראיה ועוד תמלי עקרוה רבנן לשבועה מבעה"ב הא כיון דמיחייב שבועה רמי לפפשיה וי"ל כיון שהתחיל לכפול שוב לא יוחה ואין נותן לב להיות נזכר פן יהא מוחזק שקרן וע"ל דהא חזקה דאין בעה"ב עובר על בל תגין לא מהניא לגלא כי היכא חזקה בהדה חזקה דאין שכיר משהא שכרו וכשתובעו בב"ד והלכיכוהו להתיתין עד למחר הכי לא אמה: **וכי** שכיר עובר משום בל תגזול. תע"ג דהך חזקה היכא נמי גבי בעה"ב חמיר ליה לגיעים חד לגלו כתלי לגלי ועוד דבלאו הכי מצי שפיר ות"ם דמה בכך דאין שכיר טובר בבל תגזול מ"מ כיון דבעה"ב רמי לפפשיה ומדכר ה"ל בדי ובדי ופעור כיון דכופר הכל ויש לומר דטעמא דרמי לפפשיה ומדכר לא תשיבה כחזקה דשכיר וכי מצי הכא תרי חזקי לא בא לומר דעדיפי מדשכיר גלא שקלוטה גינהו: **מתוך** שיכול לומר לא שכרתיך מעולם. תימה מה מועיל כאן מגו דאין שייך מגו גלא לענין לחושדו שמשקר במזיד לבל הבא שפיר מהימנין ליה דודאי הוא שבור שפרע גלא שלמו מוצין שמכח לפי שהוא טרוד בפועליו ומחמת שהסור שפרע טוען בדי לף על פי שמסופק [ועיין תוספות בתובות פז: ד"ה דמיפרע] : **מתוך** שיכול לומר להד"מ חייב הכל בפקדון שיכול להעיד שכופר בפקדון דמיחייב שבועה ולפר"ח מי שמת דלא מיחייב שבועה בכפירה ולא בגלבו גלא גלבו מודו דחייב דשמה מבעית לעיל גלא מזכיר גבי פקדון גלבו בלל ובהלוחה גמי דילפינן מפקדון מחייבין בכפירה ובוולחה תע"ב דלא צריך גלבו חם בן בשמודה במקלת כי חמר גמי להד"מ דגלבו מחייב וליבא למימר דפריך כי גמי הודה יהא גחמן דהחיי דגלבו (חם) מתוך שיכול לומר מהחיה דהודה להד"מ דת"ל הקשה ליה מבל מודה מקלת שיהא גחמן דאי בעי כופר הכל גלא בעי הכא דפריך מתוך שיכול לומר לא היו דברים מעולם והוי פטור כיון דליבא הודלה כי חמר גלבו פטור תע"ב דאין זה מגו טוב דאין חדם מעיז לכפור הכל בבל גלבו דאין חביבו מכיר בשקרו גוח לו לטעון מ"מ פריך שפיר לשמולל דחיי ליה כי היא מגו דגוח לו לומר טפי גתני לך שכרך גלא יחשדהו השכיר כשמקר במיזד לפי שהוא טרוד והשתא ניחא דפריך לשמולל טפי וגלא פריך לחמרי דחמרינן מגו בבל התורה: **בעדים** אין צריך כו'. תימה דלחמרינן בריש ח"ה (כ"ב דף בס. ושם) דמשכחת חזקה דג' שנים כגון דלחמו בי תרי ולחמרו לגרמא מיניה ודייבינא כיה חלא שנין ופריך היי טוגעי בשדות הן דליון לחמרי ליה הבו לגרמא להלוחך ומלי קשיא הא אין צריך לפורעו בעדים ולהימיני במגו דחי בעי לחמר יהיבנא לגרמא להלוחך וי"ל גלא היו לבאין לומר כן לפי שיחלים פן יזכה לחחד בדין ויצטרכו ליתן פעם שניה ועוד לחמר ר"י דלמאי דחקון דבגן שבועה ליבא לת מהימני לומר בדעתי בדלחמרינן בהדיא בפרק שני דקידושין (דף מג:) **בשטר** צריך להחזיר בעדים. תימה דלהימן בשבועה במגו דחי בעי לחמר יהיבנ

[נדפו"י נמי] ריש"א וסיפא כרישא. ריש"א (נכון) דקתני נשבע ונטל ליכיל לגלויי מלתא קיבולי מלתא עדיים שבקרו: רליה דלשלם קתני. רליה דהמחויב לחם בעה"ב לשלם קתני: רליה דנשבועה. קשיא נהי מלתא לגלויי לחם הנשבועה

[ע"ל מתניתין] על הטביר לה קתני: ופא תני רבה בר שמואל זו. כך "מתניתין דלעיל: כל זמן שהטלים ביד לומן. דבעל הבית הוי המוציא מחבירו עליו הראיה להביא עדים שלא קנן קנין לחם: רבי יהודה היא זו. והכל נמי שבועה לגל בעל הבית היא מן התורה שהרי מודה במקצת: שמעוני מתמיה. על הטביר למקצל שבועה מיניה ומדיוה על בעל הבית: אלא קנן ר' יסודה היא ולא רבנן. בתמיה הא

[לעיל מה:] דתקני דתקניתא נשבע טביר רבי יהודה קתמר לה ולא רבנן השתא היכא דתקניתא טביר דמתמיר ר' יהודה לטביר כגון בשלים מקנת הודאה לגל בעל הבית מקיל"ן רבנן לטביר והימנוה בשבועה:

[פי' מלשון מקנה נכדי נדרים נט:] כ"מ קיכ: כ"ג מה: אלא נשבע פליגי בו'. ר' יהודה ולא רבנן ולא דתני רבה בר שמואל: אלא נשבע פליגי בו'. ר' יהודה ולא רבנן ולא דתני רבה בר שמואל: ורבנן סבירא להו דמתמיר. ר' יהודה היא דאמר כל זמן ששבועה נשבע ונוטל. ר' יהודה אליבא. ר' יהודה דמתניתין אתמורי קא מתמיר דתנן ר' יהודה אומר עד שתהא שם מקצת הודאה אלא רבי יהודה דברייתא דתניא שביר כל זמן שלא עבר עליו זמנו הרי זה נשבע ונוטל ואם לאו אינו נשבע ונוטל ואמר ר' יהודה אימתי בזמן שאמר לו תן לי שכרי חמשים דינר שיש לי בידך והוא אומר התקבלת מהן דינר זהב או שאמר לו שתים קצצת והלה אומר לא קצצתי לך אלא אחת אבל אמר לו לא שברתיך מעולם או שאמר לו שברתיך ונתתי לך שברך המוציא מחבירו עליו הראיה שישא בריה דרב אידי אלא קציץ רבי יהודה היא ולא רבנן השתא הכל מחמיר רבי יהודה מקילי רבנן היכא דמקיל רבי יהודה מחמירי רבנן אלא מאי רבנן אלא הא דתני רבה בר שמואל מני לא רבי יהודה ולא רבנן אלא

[לעיל מח:] ע"ש ה:] אמר רבא בהא קמיפלגי רבי יהודה סבר בדאוריית עבדו ליה תקנתא לשביר ובדרבנן הואי תקנתא *ותקנתא לתקנתא לא עבדינן ורבנן סברי בדרבנן נמי עבדינן תקנתא לשביר וקציצה מידכר דביר: נגזל ביצד היו מעידין אותו שנכנס לביתו למשכנו כו': ודלמא לא משכנו מי לא אמר רב נחמן האי מאן דנקיט נרגא בידיה ואמר "איזיל ואקטליה לדקלא דפלניא" ואשתכח דקטיל וישדי לא אמרינן דהוא קטליה אלמא "עביד איניש דגזים ולא עביד הבא נמי דגזים ולא עביד? אימא "ומשכנו" ולאיחוי מאי משכנו? אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן "בטוענו כלים הניטלין תחת כנפיו. אמר רב יהודה ראותו שהטמין כלים תחת כנפיו ויצא ואמר

ג) מנה לי בידך והלה לומר אין לך בידי כלום והעדים מעידים שיש לו ל' נותן לו ל' ויכנס על המלוה שלא תהא הולאת פיו גדולה מהעדאת עדיים מק"ו דהא הכא לא אמרינן העדאת עדיים כהולאת מקנת מדקתמר ר' יהודה עד שתהא שם הולאה במקנת הטענה וכ"ש לומר [דף ה: וסם] דליכא למיחש לגלוקומי כגון שהחזיר לו ככר מה שרלו העדים וממתי לתמרי' החם* שם מיחת לגר' חייל קמייהת מיהא רליה דס"ל תמרי' פ' המדיר (כתובות דף ע:) שם מיחת לגרש הוא שתמר יכולה לגבות ותע"ב דפסיק התם בפרק בתרא (דף קז:) כוותיה ולקח היה נרשה להביא הלוה כר' חייל דתומכו בפ"ק דב"מ (דף ה:) דר' חייל כרבנן דר"ע דפעטר טענו חטין והודה לו בטעורין דמוקי מרי קרקי הוא וזה חד להודה במקנת הטענה וחד להודה ממון הטענה והכי קיימא לן דפעטור וה"ר יוסף בה"ר ברוך לומר דליכא למיחש מלן דפעטר בטענו חטין והודה בטעורין לפסל דפלינ לגרבי חייל משום הטענה ולא הוי כמו שאמר לו שכרתיך ונתתי לך. אי נמי דלא אמרינן הכא דמוכח מילתא דלא מסתבר לומר דלא שכרתיך ונתתי לך שכרך המוציא מחברו עליו הראיה ופתקפי עלה וכי קצץ בזמנו נשבע ונוטל לר' יהודה ולא רבנן השתא ביביר דמחבירו ר' יהודה ואמר אינו נשבע אלא עד שתהא שם מקצת הודאה מקילי רבנן ואמרי אע"ג דלית שם מקצת הודאה נשבע ונוטל מחמרי רבנן ואמרי לא: ואלא הא דתני רבה בר שמואל קצץ המוציא מחברו עליו הראיה. ואי לא מייתי ראיה מקע מני לאר' יהודה. דהא ר"י תני בזמנו נשבע ונוטל ולא רבנן דאי אמרי לעולם נשבע ונוטל אלא ר' יהודה ורבנן דמתניתין בהא פליגי ר' יהודה סבר היכא דאיכא שבועה דאורייתא על בעה"ב כגון שמודה מקצת שטענה הקיטו ליה רבנן לשביר להיות נשבע ונוטל. אבל בשבועה דרבנן תקנתא היא לישבע בעה"ב. ועוד תקנה לישבע השביר דהיא תקנתא לתקנתא לא עבדו. ורבנן סברי אפילו בשבועה דרבנן עבדו תקנתא לשביר. אבל קציצה דברי הכל ג) ודאי דכיר לה: הנגזל כיצד היו מעידין אותו שנכנס לתוך ביתו למשכנו שלא ברשות כו'. ואקשינן דלמא לא משכנו לאו אמר רב נחמן האי מאן דנקיט מגלא וחבריה. ואמר אילו ואינוריה לדיקלא דפלניא ואישתכח נזיר לא אמרינן דודאי הוא נזיר ליה מאי פעמא עביד איניש דגזים ולא עביד ואוקימנא למתניתין בשנכנס לביתו ומשכנו ולא ידעי מאי

ד) תוני ל"ל והלכה כמו שאלה שמואל לגבי רב כי המוחן וכו'. ב) תוני כן היתה גירסת רבינו בגמ'. ג) רש"י וכל המלמדים לא פירשו כן.

רישא וסיפא בראיה. ראיה דלשלם קתני ראיה דשבועה לא קתני א"ר ירמיה בר אבא שלחו ליה מבי רב לשמואל ילמדנו רבינו אומן אומר שתים קצצת לי והלה אומר לא קצצתי לך אלא אחת מי נשבע? אמר להן בזו ישבע בעל הבית ויפסיד אומן קציצה נראי מידבר רבינו אינשי אמשנה והא תני בבא בר שמואל קצץ המוציא ואי לא מייתי ראיה פקע אמאי, ישבע בעל הבית ויפסיד אומן? אמר רב נחמן לצדדין קתני. אי מביא ראיה ויטול אם ישבע בעל הבית ויפסיד אומן מאי הנותן מלוה לאומן אומן אומר קצצת לי שתים והלה אומר לא קצצתי לך אלא אחת כל זמן שטלית ביד אומן על בעה"ב להביא ראיה, נתנה לו בזמנו נשבע ונוטל עבר זמנו המע"ה בזמנו מיהא נשבע ונוטל אמאי, ישבע בעה"ב ויפסיד אומן אמר רב נחמן בר יצחק הא מני רבי יהודה היא דאמר כל זמן ששבועה נוטה אצל בעה"ב שביר נשבע ונוטל זה ר' יהודה אליבא. ר' יהודה דמתניתין אתמורי קא מתמיר דתנן ר' יהודה אומר עד שתהא שם מקצת הודאה אלא רבי יהודה דברייתא דתניא שביר כל זמן שלא עבר עליו זמנו הרי זה נשבע ונוטל ואם לאו אינו נשבע ונוטל ואמר ר' יהודה אימתי בזמן שאמר לו תן לי שכרי חמשים דינר שיש לי בידך והוא אומר התקבלת מהן דינר זהב או שאמר לו שתים קצצת

דלישלח למיפרך מה להלד הכוח שכאן לקוין בתורת הזמה ור' חייא תורת הזמה לא פריך כדאמרי' התם וכן לריך לומר לר' יוחנן דפליג אדר' חייא בירושלמי דפרק קמא דנבחא מליטת אע"ג דפטר בטענו חטין והודה בשטורים לעיל וע"כ לריך לומר דפריך תורת הזמה": בקונטרס גרסי' ולא למדן מלא בדבריס שטעון להשתיל ולהשביר פי' הא דלישו נאמן וקשיא לרבינו תם דלמאי דקאמר בסמוך דרבא מפיק חוזא דסרבלא ופפרא לתגדתא מימתי בדבריס שטעון להשתיל ולהשביר משמע דמהוה טעמא למוד מפיק וכן בפרק המקבל (ב"מ דף קמז: ושם) לא מדכר אלא ההוא טעמא למוד ונרלה לר"ת כגר"ח ושטריס דרב האי דגרסי' וכשולהו לא למדן אלא בדבריס שלין שטעון להשתיל ולהשביר אבל דבריס שטעון להשתיל ולהשביר שלין נאמן ואפ"ס לא למדן מלא בדבריס שלין שטעון להשתיל ולהשביר אבל דבריס שטעון להשתיל ולהשביר שלין נאמן לקוחין הן בידי אלא למדן דלמאן לומר לקוחין הן בידי אלא בדבריס שלין שטעון להשתיל ולהשביר וכגון דהוי חיוס לגיעו לו דבריס שדרכן להטמין לו בטעה"ב דבטעון למכור לת כליו אבל דבריס שטעון להשתיל ולהשביר שלין נאמן לקוחין הן בידי אלא בדבריס שלין

מסורת הש"ס

וכל דמי ליה: כל שבועה לשבוע: משחק בקוביא. גזלן לרבנן הוא דתמרינן למכתת לן קניא לכל מלתורייתא ולאו גזלן הוא: ביבי מגן. ר' יוסי אומר יחלוקו או ר' מאיר אומר יחלוקו: לפיכך. לשבועת הר סיני שהפיצים הקב"ה את ישראל על לא תגזול והוא יפרע מן הכופר ממון לחבירו תלבל ב"ד אין מקבלין לו לשבועה ולא לפרעון: למחייב לא. על זה שהודה במקצת וכיון שאיגו יכול ליפרע שהרי חסר הוא, ישלם: וכן היתומים כו'. מפני היא כפירקין: [שבת סו.]

אי נימא מן הלוה. הם הוליאו שקר עליו לא יפרעו אלא בשבועה שעל פקדון המפורש במשנתנו שבועה שלא פקדו לבת כו': לא שנו. דבשבועה מיהת יפרעו יתמי מלוה שהוליאו שקר על יתמי לוה: [שם] [לקמן מח.]

ככר נחמייב מלוה לבני לוה שבועה. (ג) משמע שמת לוה אין לו למלוה ליפרע מן היתומים אלא בשבועה דקי"ל אין נפרעין מן היתומים אלא בשבועה: ואין אדם מוריש. לבניו ממון שהוא מחויב עליו שבועה לשמת שהיל והוא מחויב שבועה שלא הפקבלתי מוב זה ויתומין אין יכולין ליפבע כן אלא "שלא פקדו לבת" ואין זו השבועה המוטלת על לביהם וגם יתמי לוה אין יכולין ליפבע שפרעו אלמיגא קשמר כך ומוטל אלא יפרעו אלמיגא המחויב שבועה ואין יכולין ליפבע לו זה ולא זה שביבית לכך ומוטל חזקה שבועה לפיני ואין כאן לו שבועה ואל פרעון: ליטשו. דהא מודה דחפף ולא כל הימנו אל כל תוקף לומר אלי חפפתי: ליכא מדי סהדי. ומינו דאי בעי למימר לא חפפתי מהימן כמי למימר לידי חפפתי: לפעריה. משום דאי מינו: ליכא מד סהדא. ואי אמר לא חפפתי הוה בעי לאישתבועי להכחיש את הטבע: ליפטבע. את השבועה שהעד מחייבו ליה יכול להא מודה דחפף והעד מפייבו ליפבע "שלא חפף" וגבי הך שבועה הוא פסול 'כגזלן' אל כל שבועות, והא ליכא למימר ליפטבע דדיניה חפף אין זו שבועה המוטלת עליו: כיון שיפס. אם בעלי הדין קיימין: מה לי הוא ומה לי מבוא. מלמד שהוא טוען טענת ברי למה ליה יכול ליפבע: תניו

הנהות הב"ח
(ג) רש"י ד"ה ככר וכו' דמשמע שמת: (ב) תוס' ד"ה מתוך וכו' לומו שמייב שבועה משלם כשנתבע תימה:

ליה ליה, "מה לי הוא ומה לי אבוה, אלא לאו" דאמר ליה "מנה לאבא ביד אביך" אמר ליה "חמשין ידענא וחמשין לא ידענא" אי

דכתובות (דף יב: ושם) דהא דרב יהודה דלמר מנה לי בידך והלה לומר ליני יודע דמיגו דמשלם היה דהא לא מצי מוקמי מהני' דמשלם כגון שיש עסק שבועה ביניהן וכדרבה דהא פליג הכא אדר' לבא ומשמע ליכא דמשלם ומוטל

אי אמרת בשלמא אביי כי האי גוונא מיחייב איצטריך קרא למיפטר גבי יורשין אלא אי אמרת אביי כי האי גוונא נמי פטור קרא גבי יורשין למה לי, ורב ושמואל האי "שבועת ה'" מאי קא דרשי ביה? מיבעי ליה "לכדתניא שמעון בן מתפיה אומר "שבועת ה' תהיה בין שניהם" מלמד "שהשבועה חלה על שניהם. שמעון בן מתפיה אומר "אוהרה לעוקב אחר נואף מנין ת"ל "לא תנאף" לא תנאיף. תרגמו באהליכם" שמעון בן מתפיה אומר תרתם וגיניתם באהלו של מקום "ער הנהר הגדול נהר פרת שמעון בן מתפיה אומר "קבר לגבי ההוא ואהדרן" רבי רבי ישמעאל תנא ועבר מלך במלכו והתניא על פינקסו של אחיתופל אמר רבי טורח שבועה זו למה? אילימא (בר אבא) תנינא "שלשתם נשבעין ונוטלין מבעל הבית קיבלה מיניה או לא קיבלה מיניה? ת"ש דתניא רבי אומר פועלים נשבעין לחנוני ואם איתא "לבעל הבית" מיבעי ליה אמר רבא יפועלים נשבעין לבעל הבית במעמד חנוני כי היכי דליכסף מיניה? איתמר שתי כיתי עדים המכחישות זו את זו אמר רב הונא "ר' "באה בפני עצמה ומעידה ר' חסדא אמר בפני עצמה ומעידה ר' אחא בר יעקב אמר בהדי סהדי עסקי למה לי, שני מלוין ושני לוין ושני שטרות היינו פלוגתייהו, מלוה ולוה ושני שטרות "יד בעל השטר על התחתונה שני מלוין ולוה אחד ושני שטרות היינו מתניתין בי לוין ומלוה אחד ושני שטרות מאי? תיקו, מתיב רב הונא בר יהודה אחד

תורה אור

(ה) שהכסין את שכינתו בישיבה: קרב נגבי דשינא ופידען. שם נעשת במקום שמתו שם "גם" מקום בעיטתו כלומר פרש הוא קצין מקום נהרות שהוא מני תלגם לכסוף והכהר הרביעי הוא פרת" (בראשית ג) וכאן הוא קורא אותו "נהר גדול" בשביל שהוא נזכר כאן על שם ת"י שהוא תחומה נזכר גם הוא בתחומיה (ישעיה לג) הודעה מחלב ומשיחה (ישעיה לד) ומתרגמינן לתהיטיא: "מתני' לא אמר לו כאדם על פיקפי כו'. לגלג בזמן שים רגלים לדבר שבעל הבית מודה שאמר לו מן כו': שניהם נשבעין ונוטלין מבעל הבית. דאמר ליה(ג) (פועלים) לא מיחסנו לי, בשבועה, חת התחמיניהו דלא לחמרת ליה וכן פועלין אמרי ליה לא מחסין לן מגזי שבועה זו למה. שניהם נשבעין ונוטלין. כאר שנים לו ומחמת במאמר שניהן נשבעין ונוטלין: קיבלה מיניה. רבי מר' חיית והדר ניה לו לא: ת"ש. כי פריש רבי מאי שכירות ליה בגווה קאמר פועלים נשבעים לחנוני שלא קבלו ממנו כלום אלמא לא קיבלה ושכירא ניה מצי יפטיר שכיה לו לחם בעניים: ואם איתא. דקיבלה נשבעין לבעל הבית מיבעי ליה דמה להן לאכל מגזל לשבועה הואיל ומוזר ונוהה מבעל הבית: אמר רבא. לעולם קיבלה מיניה וכי קאמר פועלין נשבעין לבעל הבית במעמד חנוני כלומר לפני חנוני כדמפרש ואזיל: שמא אין ג' וו' באחד. ג' וו' בשטר אחד: אין כאן אלא שני שטרות. ולא שלשה: ואם איתא. דשלשה שטרות הוו: שני מלוין ולוה אחד. שלשה שטרות: שני מלוין ושני לוין. שלשה שטרות: שני מלוין ולוה אחד. שלשה שטרות: שני לוין ומל

נשבע בעל הבית · תימה דשבועת היסת לא ניתקנה אלא בימי רב נחמן דלמוכתא לעיל (דף מו) [בד"ה בדרבנן וכו'] ומאותו נשבע ואין לומר דמיירי כגון שלא נתן לו עתה כלום ולומר כבר נתהנה לך קודם שנתחייב לי הפירות מקודם ועוד מפרש ר"ח דמיירי בריעא שמחד החנוני פירות לכלוי על בעל הבית ועומד ברשות חנוני וכסיפא נתן בעה"ב דינר בחנות ועדיין לא נעלו חנוני והוי מיזוף שנתעלין בשבועה וכולה מתני' לייני בנשבעין ונועלין עד ואלו נשבעין בשלא בטענה ונועמת דנשבעין ונועלין הואיל וינאו קלת מחזקת שכנגדם ונועמת דר' יהודה דאין חנוני מודד פירות אלא מה שנתן לו בידיעה ומוקמי לה בשלא בטענה ובעה"ב כלא שבועה וכן נתן לו דינר בסיפא תמר רבי יהודה שלריך ליתן לו פירות דדרכו ליקח דינר ולמדוד פירות ממיירי בחנוני שלין מקיף ולפי זה ס"ל בבריתא דבגמ' תמר ר' יהודה לימתי נתלוו חכמים עלי בזמן שהפירות בכורין ומונחין כו' אבל בזמן שהפעילין לחנויות מודו לי דבמה"ב ונקה להלי לימתי לא הוי בשלא לימתי דעלמא דמפרש מילתא דת"ק בין בא לחלוק בין בא לפרש אבל לפי הקונטרס הוי בשלא לימתי ולא מקשי לה לתלמודי שיבוזין (ד' פה:) בכל. מקום שתמר רבי יהודה לימתי לימו ללא לפרש אבל לימתי חכמים וכבא לא לחלוק בדבר חכמים וכבא לא לחלוק בשבועה (שם) שתמר ר' יהודה במשנה אבל לימתי בבריתא הוי שפיר לחלוק: **רבי** יהודה לומר כל שהפירות בידו כו' · הא דלא קתמר ר' יהודה הכא לתן דרך חנוני לתת פירות עד שיטול דיבר כלתמר גבי שולחני משום דדרך חנויני בתומו שלין מקיף ולכך לריכין לומר דבר שיש לו שייך למימר כל שהאיסר כו' לכך תנא ליטנא לליכא למיטעי: שתמר

רבינו חננאל

רב חסדא אחר אומר נבוה שתי מרדעות היתה הלבנה ואחד אומר שלש עדותן קיימת · אחד אומר שלש ואחד אומר חשש עדותן בפלילה ומצמרפין לעדות אחרת מאי לאו אע"ג דכל חד מכחיש להבריה מסולין לאותה עדות ומצטרפין לעדות אחרת דם טהור ונקשיא לרב חסדא. ופריק רבא לא הוא [ואחר כו'] כלומר אחד מאלו העדים מצורף עם אחר בעדות זו דראש חודש דהוו להו תרי וחד ואין דבריו של אחד במקום שנים · וק"ל כרב הונא דדייקא מתני' כותית ועוד רב חסדא תלמיד הוא לגבי רב הונא דנרסינן בפרק הדר עם הנכרי בחצר (דף מב:) אמר רב יוסף ביציאת בבתחתא בעאי מיניה דרב חסדא בשני דרב הונא ולא אורי לי: מתני' אמר להניני תן לי בדינר פירות ונתן לו אמר לו תן את הדינר כו'. משנתינו בשסידר החנוני הפירות לבעה"ב ואל"ל נתתי לך ונתתו באנפלי שלך · וחזר החנוני וסמרתך

נשבע אחד אומר גבוה ב' מרדעות ואחד אומר שלש עדותן קיימת, אחד אומר ג', ואחד אומר ה' עדותן בטלה ומצטרפין לעדות אחרת מאי לאו לעדות ממן, אמר רבא הוא ואחד מצטרפין לעדות אחרת של ר"ח דהוי להו תרי וחד ואין דבריו של אחד במקום שנים: תניא אר' יהודה אימתי בזמן שהפירות צבורין ומונחין ושניהן עומדין עליהן אבל הפשילו בקופתו לאחוריו המע"ה: אמר לשולחני תן לי כו': וצריכא (ג) אי אשמעינן הא קמ"ל בהך קא אמרי רבנן משום דפירי עבידי דמרקבי וכיון דמרקבי לא משהו ליה אבל מעות דלא מרקבי אימא מודו ליה רבי יהודה ור' אלעזר בהא קאמר רבי יהודה אבל בהך אימא מודו ליה לרבנן צריכא: כשם שאמרו הפוגמת כתובתה [וכו'] וכן היתומים לא יפרעו: *ממאן אוליקא מלוה, אבוהן שקיל בלא שבועה ואינהו בשבועה "הבי קאמר וכן היתומים מן היתומים לא יפרעו אלא בשבועה רב ושמואל דאמרי תרוייהו הלא שנו אלא שטרה מלוה בחיי לוה אבל (ה) בת לוה בחיי מלוה כבר נתחייב מלוה לבני לוה שבועה ואין אדם מוריש שבועה לבניו, שלחוה קמיה דר' אלעזר – שבועה זו מה טיבה, שלה להו "יורשין נשבעין שבועת יורשין ונוטלין, שלחוה בימי רבי אמי *אמר "כולי האי שלחי לה ואולי אי אשכחינן בה טעמא מי לא שלחינן להו "אלא אמר רבי אמי *"הואיל ואתא לידן ניסא בה מילתא: עמד בדין ומה, כבר נתחייב מלוה לבני לוה שבועה ואין אדם מוריש שבועה לבניו לא עמד בדין ומה, יורשין נשבעין שבועת יורשין ונוטלין שבועת היסת לא כל שכן. מתקיף לה רב נחמן אמר מר מחייבי ליה שבועה, מעיזנא ד שכיב לוה איחייב ליה מלוה לבני לוה שבועה, אלא אמר רב נחמן אי איתא לדרב ושמואל איתא, אי ליתא, ליתא, אלמא מספקא ליה *והאמר רב יוסף בר מניומי עבד רב נחמן עובדא "לחלוקי לדבריו *דרבי מאיר דאמר קאמר ולית לה סבירא ליה (מחיב) רב אושעיא *מחה יורשיה מוחרין את כתובתה עד עשרים וחמש שנים הכא במאי עסקינן שנשבעה ומחה הא שמע *ונשא ראשונה ומחה, נשא שניה ומת הוא שניה יורשין קודמין לראשונה ה"נ *שנשבעה ומחה ה"ש *אבל יורשו משביעין אותה ואת יורשתה ואת הבאין ברשותה אמר רב שמעי' *לצדדין קתני: אותה באלמנה, ויורשיה בגרושה (מחיב) רב נתן בר הושעיא *עפה כח הבן מכח האב שהבן

(ג) גם' וצריכא דתני: (נ) ר"ש מה טיבה כסי"ה ותמ"ל נשבעין תם ס"א יורשין נשבעין תם יכולים · (ג) ר"ח תוספ' כתמלמה הא דקתני:

[נעיל מן כתובות פה:]

[נעיל מד:]

ס"י דר' אמי ר"ל כתובות קדי יבמ ל:

[נעיל מז:]

[תוקומיה לה כדף מז. וכן בשנועת היסת]

[מולין מט: מג.]

[נעיל מן כתובות פה:]

[נעיל מד:]

[נעיל מז:]

[נעיל מח:]

[נעיל מח:]

[נעיל מח

נב א מיי' פי"ז מהל' מלוה הל' ה סמג עשין צד טוש"ע מ"מ סי' קח סעיף יד וכפי' פד סעיף ה:

שהבן גובה. בשאר מן המיומן בשבועת יורשין כשאין לו עדים שאמר אחר זה לימו פרוע ושלח בשבועה כשיש עדים שאמר אחר בשעת מיתה כו': כרבן שמעון בן גמליאל. דאמרינן והאב לולו היה קיים לו היה נאמן אלא בשבועה ומדקאמר והאב לימו גובה אלא בשבועה על כרחך היכי דמי למיה מלוה וקאמר בשבועה גובה בשבועה אלא ברשות בית דין · כיצד שמאי היא · במסכת שבועה פרק לרוסה ומוסרת יבא דקאמר מת בעלה עד אלא שהתה טעלת כתובתה ולא שהתה בשבועין והכיא האיש לא תשמו וגו' ולילא אלא"ג דשמא זיהתה גובה מספק דקבבר מי שהבבסים משועבדין לו ידו על העליונה והבבסים בחזקת בעל השטר עומדין בלילו הוא נבוי ושומד לפיכך *הוא גובה מספק שהיה בתה להוליא אלא מהם שהתה הרשיה עליה להביא אלא הם בתים להוליא ממנה ולכותה גבי מת לוה בחיי מלוה נמי ואלא"ג דתקון רבנן אלא יפרע אלא בשבועה ממון גמור הוא להוריש לבניו: מיכפלי ואמאי כל שני פרסי · נרחתי ובאמי לבא ממקומי לבאן לעקור לדבר ושמואל: סבו דלא לוסיף עלה · הזמינו עלמבם אלא ללמוד ממנה במקום אחר בם לא אמרה בשבועה הבא אלא יפרע מכבסי יהומים שהיו מוכיח אומה לבניו אם מת לוה בחיי מלוה, אל תלמדו ממנה המחוי שבועה אחרת ומפרש הש"ם בגון הא דאמר רב פפא לעולם שמרו שהותה בב"ד שמקבל קלת ואבן לא יפרע אם השאר אלא בשבועה ואם מת, יורשין בשבועת שהותה בב"ד שמקבל קלת ואבן לא יפרע אם השאר בשבועה ואם מת, יורשין בשבועת יורשין וטוענין וא עבדינן בה בב"ד ושמואל לאמרי אלעזר אמר ליה *לכי חייתי אתא לבמיה רב חסא א"ל האי דיינא דעבד כרבי אלעזר עבד ואלו נשבעין: אמר *בשופטני עסקינן: הבי קאמר ואלו נשבעין אלא במענה ברי אלא במענה שמא השותפין והאריסין ת"ש בית שאמרו לא שנכנס ויוצא ברגלין אלא מביאים לו פועלין ומוציא לו פועלין, מביאים לו פירות ומוציא לו פירות ומאי שנא הני משום דמורו בה התורא אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן והוא שיש מענה ביניהן שתי בסף, כמאן כשמואל, והתני רבי חייא *לסעודה לרב אימא *כפירות טענה כרב: חלקו השותפין והאריסין: איבעיא להו מהו לגלגל בדרבנן ש"מ להו הימנו ערב שביעית ולמוצאי שביעית נעשה לו שותף או אריס אין מגלגלין מעמא להו הימנו ערב שביעית דאתיא שביעית אפקעתיה הא שאר שני שבוע מגלגלין, לא חיישא הא שאר שני שבוע מגלגלין אלא אימא נעשה לו שותף או אריס ערב שביעית ולמוצאי שביעית להו הימנו מגלגלין, לא בהדיא קתני להו נעשה לו שותף או אריס ערב שביעית ולמוצאי שביעית להו הימנו מגלגלין ש"מ מגלגלין בדרבנן ש"מ. אמר רב הונא לכל

*מתני' אלא בטענה. מפשע אלין לדם הוכנו לנוס בגמ' פריך אלו בשומרי עסקינן: בשותפין והאריסין. בגמ' מפרש מאי אלא הני והשומרים: (דף נב.): והמשה פנוטלת ופנותנת בתוך שכים. שהוכיחה בעלה מנוסים לו שמיה לשומרים: וכן שכים. לחד מן החתין שנתעסק בנכסים משמה לחבים: חלקו. ולא הבניו בשעת חלוקה: נתגלגלו לו שבועה. עליהן לחבי כן מגלגלין גם אלו עליו: ושבניעים משמעת לא בשבועה. לאו לחך שבועה דשותפים קלי לחין שביעית משמעת ולא שבועה אלא מלוה ושבועה: וכן בשעת שמא. שמוטעו שמא עכשה מקלי: מאי אלא שני. שהטילו עליהם שבועה בשעת שמא: משום דמורו בה התירא. לעלמם לפי שהרחו בנכסים: שיש טענה ביניהם שתי בסף. שזה טענו שמא עכשה מקלי שתי בסף וזה מוליה לו במקלת דקרוכה היא לשבועה דלרייתה אלא שבועת שמא היא: והתני רבי חייא לסיועיה נרב · בפרק שבועת הדיינין (לעיל ד' מ.) דאמר כפירת טענה שתי בסף לבד פרוטה של הולאה: שבועת השתין שחלקו על ידי שבועה דרבנן הוא שבועה הסת אלו על בשבועין וטוענין השבועה שהיא בשעת ניבוי: נאמנלי שביעית נעשה לו שותף · אין מגלגלין עליו שבועה הלוחה לערב שביעית אם בפר הכל השביעית שעברה עליו שמוטה: הא אמר שני שבוע מגלגלין · שבועת הלוחה אלין [בה] הולאה אמו שבועת השותפין אלמא מגלגלין בדרבנן וכשמעתין זו בימי התנאים עדיין לא תיקנו שבועה היסת כי בימי רב נחמן תיקנוה: שני שבוע נמי אין מגלגלין על ידי שבועת שותפין דרבנן והלי לנקנו שביעית לאו בשעת מלוה אלא בשעת שותפות ערב שביעית ומלקו ובמולאי שביעית לוה תימו ונחמיה לו עליה שבועה דאוריימא בתורה מגלגלין ואמאי שביעית מאי שביעית משמעת שבועת השותפין ולא שותפות אלא שבועת השותפין ולא שותפות אלא שבועת השותפין ולא שותפות אלא

לכל מגלגלין. על ידי כל שבועה דרבנן מגלגלין חוץ מעל יד שבועת שכיר שאין מגלגלין עליו ע"י שבועה לחרס לפי שהיית עלמה היכה מן הדין ללח להפיס דעתו של בעל הבית כדאמר בכל הנשבעין (לעיל דף מה:): **לכל לית מקילין.** ללח מגלגלין והיא היא: **לפתוח לו.** לפס לח טעון הסובע ליגלגלו עליו לפתוח לו הורה אור כיצד דין גלגול למאן דאמר מגלגלין, ולמ"ד "אין מקילין" לפס טעון גלגול אין מקילין עליו ללח מגלגלין, ולפס לח טעון אין לו לפתוח ט:

"לכל מגלגלין חוץ משכיר שאין מגלגלין **רב חסדא** אמר לכל אין מגלגלין חוץ משכיר דמקילין מאי בינייהו? איכא בינייהו לפתוח לו: והשביעית משמטת כו': מנה"מ אמר רב גידל אמר רב דאמר קרא "זה דבר השמטה ואפילו דיבור משמטת:

זכריה יד

הדרן עלך כל הנשבעין

ארבעה שומרין הן שומר חנם והשואל נושא שכר והשוכר, שומר חנם נשבע על הכל והשואל משלם את הכל נושא שכר והשוכר נשבעין: על השבורה ועל השבויה ועל המתה ומשלמין את האבדה ואת הגניבה. **אמר** לשומר חנם היכן שורי אמר לו: מת, והוא שנשבר או נשבה או נגנב או אבד, נשברה והוא שמת או נשבה או נגנב או אבד, נגנבה והוא שמת או נשבר או נשבה או אבד, אבדה והוא שמת או נשבר או נשבה או נגנב כמשביעך אני ואמר אמן, פטור. היכן שורי אמר לו איני יודע מה אתה סח והוא שמת או נשבר או נשבה או נגנב או אבד, כמשביעך אני ואמר אמן פטור. *היכן שורי אמר לו אנכ משביעך אני ואמר אמן והעדים מעידים אותו שאכלה, משלם את הקרן, יהודה מעצמו, משלם קרן וחומש ואשם, *היכן שורי ואמר לו נגנב, משביעך אני, ואמר אמן והעדים מעידים אותו שנגנבו כמשלם תשלומי כפל יהודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם *אמר לאחד בשוק היכן שורי שנגנבה הוא אומר לא גנבתי והעדים מעידים אותו שנגנבו, למשלם תשלומי כפל, טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה, *ראה עדים שממשמשין ובאין אמר גנבתי אבל לא טבחתי ולא מכרתי, אינו משלם אלא קרן **אמר** לשואל היכן שורי אמר לו

מת

הדרן עלך כל הנשבעין

ארבעה שומרין הן שומר חנם והשואל נושא שכר והשוכר, שומר חנם נשבע על הכל והשואל משלם את הכל נושא שכר והשוכר נשבעין: **והעדים** מעידים שלכו. ל"ג שגנבו ול"ג ומכר משלם תשלומי ד' וה' דכהגול קמץ (ב"ק דף קו:) פריך מינה *לרב דאמר הטוען טענת גנב בפקדון משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם ד' וה', והכי קאמר משלם תשלומי כפל לבל תשלומי ד' וה', לפ ל"ג דת"ק לכזיח בשר בלפ שחיטה ממש משלם תשלומי גרסי', וליכא למימר דהשם בריימתא הוא דפריך מינה מדלת"ק השם לתוקומיה כר' מחיר והייט *משום דשם מתני' ר' מחיר היית ולת"י הא דלפ תנא טבח ומכר משלם ד' וה', לפ על גב דאמת הוא משום דכקרא לפ כתיב ד' וה', לפ בגנב עלמו: **אמר** לאחד שבשוק כו'. בקונטרס ל"ג הכא משביעך אני ואמר אמן כפל בגנב עלמו ונפ"ז ל"ג הולה מעלמו משלם קרן וחומש ואשם כהגוזל קמא (ב"ק דף קו:) משמע דהולה דגר' ליה דדייק הולה מפי עלמו אין לחר עדים לפ ומוכח מינה דממון המחייבו כפל פוטרו מן החומש

ונקט משביעך משום סיפא:

ראה עדים שממשמשין ובאין כו'. לשמואל דאמר במרובה (שם דף עה. ושם) מודה בקנס ואחר כך באו עדים חייב לריך להקומי מתני' כגון שחזרו להחזיריה וכה"ג משני השם: מתן

נושא

ג' ראשונים בב"ק נג: ד"ה אחריו הגה"ה. קונטרס אחרים. ד"ה נושא שכר. ה) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' ב. ו) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' ג. ז) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' ד. ח) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' ה. ט) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' ו. י) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' ז. כ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' ח. ל) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' ט. מ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' י. נ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' יא. ס) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' יב. ע) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' יג. פ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' יד. צ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' טו. ק) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' טז. ר) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' יז. ש) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' יח. ת) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' יט. א) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' כ. ב) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' כא. ג) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' כב. ד) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' כג. ה) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' כד. ו) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' כה. ז) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' כו. ח) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' כז. ט) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' כח. י) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' כט. כ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' ל. ל) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' לא. מ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' לב. נ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' לג. ס) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' לד. ע) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' לה. פ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' לו. צ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' לז. ק) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' לח. ר) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' לט. ש) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' מ. ת) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' מא. א) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' מב. ב) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' מג. ג) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' מד. ד) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' מה. ה) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' מו. ו) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' מז. ז) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' מח. ח) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' מט. ט) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' נ. י) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' נא. כ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' נב. ל) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' נג. מ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' נד. נ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' נה. ס) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' נו. ע) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' נז. פ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' נח. צ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' נט. ק) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' ס. ר) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' סא. ש) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' סב. ת) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' סג. א) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' סד. ב) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' סה. ג) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' סו. ד) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' סז. ה) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' סח. ו) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' סט. ז) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' ע. ח) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' עא. ט) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' עב. י) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' עג. כ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' עד. ל) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' עה. מ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' עו. נ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' עז. ס) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' עח. ע) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' עט. פ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' פ. צ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' פא. ק) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' פב. ר) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' פג. ש) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' פד. ת) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' פה. א) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' פו. ב) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' פז. ג) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' פח. ד) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' פט. ה) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' צ. ו) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' צא. ז) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' צב. ח) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' צג. ט) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' צד. י) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' צה. כ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' צו. ל) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' צז. מ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' צח. נ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' צט. ס) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' ק. ע) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קא. פ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קב. צ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קג. ק) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קד. ר) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קה. ש) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קו. ת) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קז. א) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קח. ב) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קט. ג) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קי. ד) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קיא. ה) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קיב. ו) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קיג. ז) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קיד. ח) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קטו. ט) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קטז. י) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קיז. כ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קיח. ל) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קיט. מ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קכ. נ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קכא. ס) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קכב. ע) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קכג. פ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קכד. צ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קכה. ק) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קכו. ר) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קכז. ש) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קכח. ת) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קכט. א) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קל. ב) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קלא. ג) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קלב. ד) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קלג. ה) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קלד. ו) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קלה. ז) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קלו. ח) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קלז. ט) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קלח. י) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קלט. כ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קמ. ל) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קמא. מ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קמב. נ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קמג. ס) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קמד. ע) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קמה. פ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קמו. צ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קמז. ק) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קמח. ר) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קמט. ש) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קנ. ת) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קנא. א) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קנב. ב) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קנג. ג) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קנד. ד) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קנה. ה) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קנו. ו) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קנז. ז) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קנח. ח) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קנט. ט) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קס. י) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קסא. כ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קסב. ל) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קסג. מ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קסד. נ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קסה. ס) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קסו. ע) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קסז. פ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קסח. צ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קסט. ק) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קע. ר) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קעא. ש) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קעב. ת) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קעג. א) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קעד. ב) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קעה. ג) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קעו. ד) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קעז. ה) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קעח. ו) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קעט. ז) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קפ. ח) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קפא. ט) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קפב. י) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קפג. כ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קפד. ל) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קפה. מ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קפו. נ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קפז. ס) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קפח. ע) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קפט. פ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קצ. צ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קצא. ק) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קצב. ר) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קצג. ש) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קצד. ת) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קצה. א) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קצו. ב) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קצז. ג) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קצח. ד) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' קצט. ה) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' ר. ו) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' רא. ז) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' רב. ח) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' רג. ט) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' רד. י) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' רה. כ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' רו. ל) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' רז. מ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' רח. נ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' רט. ס) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' ש. ע) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שא. פ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שב. צ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שג. ק) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שד. ר) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שה. ש) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שו. ת) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שז. א) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שח. ב) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שט. ג) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שי. ד) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שיא. ה) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שיב. ו) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שיג. ז) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שיד. ח) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שטו. ט) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שטז. י) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שיז. כ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שיח. ל) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שיט. מ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שי. נ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שיא. ס) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שיב. ע) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שיג. פ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שיד. צ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שטו. ק) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שטז. ר) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שיז. ש) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שיח. ת) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שיט. א) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שכ. ב) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שכא. ג) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שכב. ד) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שכג. ה) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שכד. ו) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שכה. ז) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שכו. ח) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שכז. ט) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שכח. י) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שכט. כ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' של. ל) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שלא. מ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שלב. נ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שלג. ס) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שלד. ע) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שלה. פ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שלו. צ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שלז. ק) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שלח. ר) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שלט. ש) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שמ. ת) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שמא. א) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שמב. ב) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שמג. ג) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שמד. ד) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שמה. ה) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שמו. ו) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שמז. ז) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שמח. ח) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שמט. ט) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שנ. י) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שנא. כ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שנב. ל) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שנג. מ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שנד. נ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שנה. ס) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שנו. ע) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שנז. פ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שנח. צ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שנט. ק) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שס. ר) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שסא. ש) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שסב. ת) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שסג. א) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שסד. ב) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שסה. ג) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שסו. ד) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שסז. ה) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שסח. ו) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שסט. ז) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שע. ח) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שעא. ט) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שעב. י) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שעג. כ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שעד. ל) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שעה. מ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שעו. נ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שעז. ס) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שעח. ע) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שעט. פ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שפ. צ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שפא. ק) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שפב. ר) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שפג. ש) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שפד. ת) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שפה. א) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שפו. ב) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שפז. ג) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שפח. ד) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שפט. ה) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שצ. ו) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שצא. ז) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שצב. ח) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שצג. ט) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שצד. י) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שצה. כ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שצו. ל) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שצז. מ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שצח. נ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שצט. ס) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שק. ע) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקא. פ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקב. צ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקג. ק) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקד. ר) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקה. ש) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקו. ת) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקז. א) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקח. ב) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקט. ג) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקי. ד) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקיא. ה) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקיב. ו) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקיג. ז) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקיד. ח) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקטו. ט) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקטז. י) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקיז. כ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקיח. ל) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקיט. מ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקכ. נ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקכא. ס) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקכב. ע) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקכג. פ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקכד. צ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקכה. ק) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקכו. ר) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקכז. ש) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקכח. ת) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקכט. א) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקל. ב) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקלא. ג) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקלב. ד) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקלג. ה) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקלד. ו) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקלה. ז) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקלו. ח) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקלז. ט) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקלח. י) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקלט. כ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקמ. ל) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקמא. מ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקמב. נ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקמג. ס) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקמד. ע) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקמה. פ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקמו. צ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקמז. ק) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקמח. ר) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקמט. ש) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקנ. ת) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקנא. א) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקנב. ב) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקנג. ג) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקנד. ד) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקנה. ה) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקנו. ו) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקנז. ז) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקנח. ח) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקנט. ט) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקס. י) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקסא. כ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקסב. ל) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקסג. מ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקסד. נ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקסה. ס) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקסו. ע) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקסז. פ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקסח. צ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקסט. ק) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקע. ר) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקעא. ש) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקעב. ת) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקעג. א) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקעד. ב) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקעה. ג) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקעו. ד) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקעז. ה) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקעח. ו) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקעט. ז) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקפ. ח) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקפא. ט) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקפב. י) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקפג. כ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקפד. ל) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקפה. מ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקפו. נ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקפז. ס) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקפח. ע) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקפט. פ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקצ. צ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקצא. ק) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקצב. ר) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקצג. ש) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקצד. ת) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקצה. א) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקצו. ב) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקצז. ג) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקצח. ד) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקצט. ה) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקר. ו) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקרא. ז) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקרב. ח) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקרג. ט) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקרד. י) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקרה. כ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקרו. ל) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקרז. מ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקרח. נ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקרט. ס) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקש. ע) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקשא. פ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקשב. צ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקשג. ק) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקשד. ר) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקשה. ש) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקשו. ת) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקשז. א) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקשח. ב) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקשט. ג) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקת. ד) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקתא. ה) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקתב. ו) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקתג. ז) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקתד. ח) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקתה. ט) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקתו. י) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקתז. כ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקתח. ל) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקתט. מ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקי. נ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקיא. ס) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקיב. ע) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקיג. פ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקיד. צ) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקטו. ק) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקטז. ר) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקיז. ש) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקיח. ת) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקיט. א) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקכ. ב) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקכא. ג) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקכב. ד) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקכג. ה) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקכד. ו) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקכה. ז) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקכו. ח) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקכז. ט) ערוך השלחן חו"מ סי' שמ סעי' שקכח. י) ערוך השלחן חו"

יב א מיי' פ"ח מהל' שבועות הל' ו :
יג ב מיי' שם הל' ה והל' ו :
יד ג מיי' פ"ח מהל' שכירות הל' ב סמג עשין סט עוש"ע מ"מ סי' שז סעיף ג :
טו ד מיי' פ"ו מהל' שבועות הל' ב ג וסי"מ שם הל' ה והל' ו :

מאן תנא סוכר כשהא שכר דמי · כמאמר דסכי הלכתא :

וחייבין משום שבועת ביטוי · תימה דנימא דילמא לידון כדכר החדש ואין לך בו ללא חידושו כדלמריכן בפרק שליש נגי שבועת העדות (לעיל דף כה:) וכרתה לי דלמא דמי דהתם יש להקל להקל הילכך הוי חידוש לכל הכא דילמא להתמיר לפי שכופר ממון אין זה חידוש :

הדרן עלך ארבעה שומרין

מתני' מת והוא שנשבר או נשבה או נגנב או אבד נשברה והוא שמת או נשבה או נגנב או אבד נשבה והוא שמת או נשבר או נגנב או אבד נגנב והוא שמת או נשבר או נשבה או אבד אבד והוא שמת או נשבר או נשבה או נגנב משביעך אני ואמר אמן "פטור" "חייב" אמר לו "איני יודע מה אתה סח" והוא שמת או נשבר או נשבה או נגנב או נאבד משביעך אני ואמר אמן חייב אמר לו נשבר או נשבה או נגנב או נאבד משביעך אני ואמר אמן "חייב" "היכן שורי" א"ל "מת" והוא שנשבר או נשבה, נשברה והוא שמת או נשבה, נשבה והוא שנשבר או נגנב, נגנב והוא שנגנב או נאבד, משביעך אני ואמר אמן פטור מת או נשברה או נשבה או שנגנב או אבד, משביעך אני ואמר אמן חייב אבד או נגנב והוא שמת או נשבר או נשבה, משביעך אני, ואמר אמן פטור: זה הכלל-כל המשנה: מחייב לחובה ומפטור לפטור ומפטור לחובה- פטור, מחייב לפטור-חייב, זה הכלל-כל הנשבע: להקל על עצמו-חייב, להחמיר על עצמו-פטור: גמ' מאן תנא ארבעה שומרין? אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה ר' מאיר היא, אמר ליה רבא לרב נחמן מי איכא תנא דלית ליה ארבעה שומרין? אמר ליה הבי קאמינא לך "מאן תנא דאמר שובר כנושא שובר דמי" (אמר רב נחמן) אמר רבה בר אבוה רבי מאיר היא, והא רבי מאיר אפיכא שמעינן ליה *דתנן *שומר בייצר משלם ר' מאיר אומר בשומר חנם ר' יהודה אומר בנושא שכר רבה בר אבוה אפכא תני: ארבעה הוו שלשה הוו אמר רב נחמן בר יצחק ארבעה שומרין ודיניהן שלשה: אמר לשומר חנם כו': היכן שורי כו': אמר לאחד בשוק כו': אמר לשומר כו': היכן שורי אמר לו איני יודע מה אתה סח כו': אמר רב וכולן פטורין משבועות שומרין' ויחייבין משום שבועת ביטוי' ושמואל אמר אף פטורין משום שבועת ביטוי, במאי דמפלגי שמואל סבר ליתא בלהבא ורב סבר איתיה בלאו והן, והא איפליגו בה חדא זימנא דאתמר *שבועה שורק פלוני צרור לים, שבועה שלא זרק רב אמר חייב ושמואל אמר פטור רב אמר חייב דאיתא בלאו והן ושמואל אמר פטור דליתא בלהבא? צריכא: דאי אשמעינן בהא הא קאמר רב משום דמנפשיה קמשתבע אבל בלהך דבי דינא משבעי ליה אימא מודי ליה לשמואל בדרבי אמי *דאמר רבי אמי כל שבועה שהדיינים משביעין אותה אין חייבין עליה (*) משום שבועת ביטוי ואי אינסמר בהא הא קאמר שמואל אבל בלהך אימא מודה ליה לרב, צריכא. גופא אמר ר' אמי כל שבועה שהדיינין משביעין אותה צריך בה משום שבועת ביטוי (*) שנאמר °או נפש כי תשבע לבטא בשפתים °מעצמו, כדר"ל דאמר ר"ל *)כי משתמש בארבע לשונות: אי, דלמא, אלא, *דהא ר"א אומר כולן פטורין משבועת שומרין וחייבין משום שבועת ביטוי חוץ מאלו יודע מה אתה סח ר' ישואל, ונביבה, ואבידה דנושא שכר ושבשומר שהוא חייב כפרו ממון: →

*) תענית ע: ר"ה ג: ניקיון ל:

הדרן עלך ארבעה שומרין וסליקא לה מסכת שבועות

ממון · וחייבין בשבועת ביטוי · ושמואל אמר אף פטורין משבועת ביטוי · במאי פליגי רב סבר כיון דאיתא בלאו והן חייבין · ושמואל סבר כיון דליתא בלהבא [פטורין] והא איפליגו בהאי סברא תרא זמנא. דאיתמר שבועה שורק פלוני צרור לים שבועה שלא זרק. רב אמר חייב כו'. ואמרינן צריכא · דאי איתמר בהאי הוה אמינא מהייב רב משום דמנפשיה קא משתבע אבל הכא דבי דינא קמשתבעי ליה אימא מודה רב כדר' אבי דאמר כל שבועה שהדיינין משביעין אותה אין חייבין עליה משום שבועת ביטוי · וקי"ל כרב הלכך ה"ה דהילכתא כרב באיסורי · ועור דר' אלעזר קאי כוותיה · דא"ר [אלעזר] כולן פטורין משבועת שומרין וחייבין משום שבועת ביטוי · תוץ מאיני יודע מה שאתה שה שבשואל ונביבה ואבידה שבנושא שכר ושבשומר שהרי כפרו ממון: נוסא ר' אמי אפי' אי נפש כי תשבע לבטא בשפתים · תשבע מעצמה · וכרישׁ לקיש דאמר כי משמש בר' לשונות · אי דלמא אלא דהא · אי כי קרא קן ציפור למעך · דלמא כי תאמר בלבבך · אלא כי פותח תפתח את ידך לו · דהא ויראו כל העדה כי נוע אחתן · ירושלמי א"ר יוחנן ד' שמעון הן [ואין] חייבין אלא דרך קנין · ר' יעקב בשם ר' אלעזר אוף לענין נזילה אין חייבין אלא דרך קנין · שומר חנם נשבע שלא פשע היו עדים יודעין שלא פשע · מאי · נשמעינה מהדא תרי שנמצא הענב ואין עמו לשלם · מהו לומר לו תשבע לי שלא נתת עיניך לגזלה כתיב ואם לא ימצא הענב · הא אם ימצא הענב פטור · מתני' אמר לאחד מן השוק היכן שורי שננבת ואמר לא ננבתי ובאו עדים שננב כו': הדרן עלך ארבעה שומרין

תמר הגלמה כמכסא יתמר זה ויומיל לכסחן כמוכרים כסס יתכרך :

ס) הדרן עלך מסכת שבועות והדרך עלן ורעתן עלך מסכת גיטין ודעתך עלן לא נתנשי מינן לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי : יהי רצון מלפניך י אלהינו ואלהי אבותינו שתהא תורתך אומנותנו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם הבא ג) חנינא בר פפא רמי בר פפא נחמן בר פפא אראי בר פפא אבא מרי בר פפא רפרם בר פפא רבישׁ בר פפא סורחב בר פפא אדא בר פפא חדו בר פפא הערב נא י אלהינו את דברי תורתך בפינו ובפיפות עמך בית ישראל ונהיה כולנו אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך : מאיבי תחכמני מצותיך כי לעולם היא לי : יהי לבי תמים בחקך למען לא אבוש : לעולם לא אשכח פקודיך כי בם חייתני : בחך אתה י למדני חקך : אמן אמן סלה ועד : מודים אנחנו לפניך י אלהינו ואלהי אבותינו ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו מושבי קרנות שאנו משכימים והם משכימים אנו משכימים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים אנו עמלים והם עמלים אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר אנו רצים והם רצים אנו רצים לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת שנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בך :

יהי רצון מלפניך י אלהי כשם שעזרתני לסיים מסכת גיטין כן תעזרני להתחיל במסכתות ופרקים אחרים ולסיימם ללמד וללמד לשמד ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה וכות כל התנאים ואמוראים והלמדי הכמים יעמד לי ולזרעי שלא תמש התורה מפי ומפי זרעי ורעי עד עולם . ויתקיים בי בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך : כי בי ירבו ימיך ויוספו לך שנות חיים : אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד : ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום :

יתגדל ויתקדש שמיה רבא בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא ולאחיא מתיא ולאסקא לחיי עלמא ולמבני קרתא דירושלם ולשכלל היכליה ונטה ולמעקר פולחנא נוכראה מארעא ולאתבא פולחנא דשמיא לאתריה וימליך קדשא בריך הוא במלכותיה ויקריה בחייכון ובזמנכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן : הוא שמיה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא : יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא . ויתהדר ויתעלה ויתהלל שמיה דקודשא . בריך הוא לעילא מן כל ברכתא ושירתא תושבחתא ונחמתא דאמירן בעלמא ואמרו אמן: על ישראל ועל רבנן ועל כל תלמידי תלמידיהון ועל כל מאן דעסקין באורייתא. די באתרא הדין ודי בכל אתר ואתר. יהא להון ולכן שלמא רבא חנא וחסדא ורחמי חיי אריכי ומזוני רויחי ופורקנא מן קדם אבוהון די בשמיא וארעא ואמרו אמן : יהא שלמא רבא מן שמיא וחיים טובים עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן: עושה שלום במרומיו הוא יעשה ברחמיו שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן :